

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

LINDSEY DAVIS

Tunç Gölgeler

Çeviren Ayen Anadol

Kitap YAYINEVİ

Bir Didius Falco Macerası

Roma İmparatoru Vespasianus'a karşı düzenlenen komplo açığa çıkarılmıştır ama komplocular ortalıkta kol gezmektedir. Yakışıklı detektifimiz Marcus Didius Falco, sevgili dostu Petronius Longus, Petronius'un karısı, kızları, kızlarının dadısı, yeğeni ve kedi yavrularıyla birlikte Akdeniz sahillerinde tatile çıkmış gibi yaparak son derece tehlikeli bir katilin peşinde Napoli, Capri ve Pompei'deki (yanardağın patlamasına daha sekiz yıl vardır) lüks villaları dolaşır. Bir yandan durmadan önüne çıkan cesetlerle, bir yandan da Roma'yı tehdit eden açlık tehlikesiyle uğraşmak zorundadır. Güzel Helena Justina'ya kavuşabilmesi de Roma'nın ünlü Circus Maximus'undaki at yarışlarına bağlıdır. Dizinin bu ikinci kitabında Gümüş Domuzların Esrarı'ndan tanıdığınız sevimli karakterlere yenileri katılıyor, dur durak bilmeyen neşeli ve heyecanlı olaylar bizi milattan sonra birinci yüzyılın İtalya'sında gezdiriyor. Lindsey Davis bu diziyle Polisiye Yazarları Birliği'nin ilk "Ellis Peters Tarihi Hançer" ödülünü ve yarattığı Marcus Didius Falco karakteri için En İyi Komik Detektif dalında 1999 Sherlock ödülünü kazandı.

KitapYAYINEVİ

"Romanın asıl güzelliği gayet iyi çizilmiş karakterleri: yoldan çıkmış senatörler, Falco'nun garip dostları, dert kumkuması ailesi. Ayrıca yazar Davis'in harika bir mizah duygusu var ve antik Roma'nın sokaklarını, seslerini, kokularını çok iyi anlatıyor."

Library Journal

ISBN 975-8704-78-8

15 YTL

15.000.000,- TL

TUNÇ GÖLGELER

KİTAP YAYINEVİ – 76

TARİHKURGU DİZİSİ – 3

Tunç Gölger / Lindsey Davis

Özgün Adı

Shadows in Bronze

© 1990, Lindsey Davis

© 2004, Kitap Yayınevi Ltd.

Çeviren

Ayşen Anadol

Kitap Tasarımı

Yetkin Başarır, BEK

Tasarım Danışmanlığı

BEK

Kapak

Antioch Mosaics, Fatih Cimok (Ed.)

A Turizm Yayınları'nın izniyle

Grafik Uygulama ve Baskı

Mas Matbaacılık A.Ş.

Dereboyu Cad. Zagra İş Mrk.

B Blok No:1 34398 Maslak-İstanbul

T: (0212) 285 11 96

E: info@masmat.com.tr

1. Basım

Ocak 2005, İstanbul

ISBN 975 8704-78-8

Yayın Yönetmeni

Çağatay Anadol

Kitap Yayınevi Ltd.

Cihangir Caddesi, Özoğul Sokağı 20/1-B

Beyoğlu 34433 İstanbul

T: (0212) 292 62 86 F: (0212) 292 62 87

E: kitap@kitapyayinevi.com

W: www.kitapyayinevi.com

Tunç Gölgelel

LINDSEY DAVIS

ÇEVİREN
AYŞEN ANADOL

KitapYAYINEVİ

**ÇOK SEVDİĞİM VE GÜVENDİĞİM DOSTUM
MARGARET SADLER'IN ANISINA**

İçindekiler

KİM KİMDİR 6

HARİTALAR 9

I. SIRADAN BİR GÜN 11

II. CROTONA'DA BİR YOLCU 87

III. SAKİN BİR AİLE TATİLİ 143

IV. HERCULANEUM'DA MÜZİK DERSLERİ 249

V. VAROLMAYAN ADAM 339

VI. QUIRINALİS'TEKİ EV 445

MINİMİNİ SÖZLÜK 539

Kim Kimdir?

İmparator Vespasianus: Dünyanın Efendisi (cebi delik).

Oğulları:

Titus: Bir hazine!

Domitianus: Bir dert!

Görevlileri:

Anacrites: “Kâtip” (Baş casus).

Momus: “Köle denetçisi” (Başka bir casus).

M. Didius Falco: Bilgi toplayıcı (Casus değil).

**KISA SÜRE ÖNCE ENGELLENEN KOMPLONUN
UTANÇ İÇİNDEKİ ÜYELERİ:**

Gnaeus Atius Pertinax: (Müteveffa).

İsmi bilinmeyen kişi: Depodaki ceset (İyice müteveffa).

A. Curtius Longinus: Dini sebepler yüzünden şehir dışında.

A. Curtius Gordianus: Aynı şekilde.

L. Aufidius Crispus: Deniz yolculuğu sebebiyle şehir dışında.

Bu kişilerin adamları:

Barnabas: Pertinax'ın en güvendiği azatlı kölesi.

Milo: Gordianus'un kâhyası (yarma).

“Karides”: Milo'nun çırağı (ufarak).

Bassus: Crispus'un lostromosu.

FALCO'NUN DOST VE AKRABALARI:

Falco'nun annesi: Hesaba katılması gereken bir kadir-i mutlak.

Galla (iş i zor olan): Kız kardeşi, bir salcıyla evli.

Larius(romantik delikanlı): Galla ile salcının oğlu.

Maia(aklı başında olan): Başka bir kız kardeş, evli.

Famia (baytar): Maia'nın kocası, ne idüğü belirsiz.

Mico (sıvacı): "Adımı verin yeter!"

L. Petronius Longus: Aventinus devriyesinde yüzbaşı;
Falco'nun en iyi arkadaşı. İyi bir adam.

Arria Silvia: Petro'nun karısı. Becerikli bir kadın.

Petronilla, Silvana, Tadia: Kızları.

Ollia: Kızlarının dadısı.

Balıkçı delikanlı: Dadının yavuklusu.

Lenia: Kartal Çamaşırhanesi'nin sahibesi.

Julius Frontinus: Praetoria Muhafız Alayı'ndan; Falco'nun ağabeyini tanıyor, hay tanımaz olaydım diyor.

Geminus: Müzayedeci; Falco'nun babası olabilir, ama umarım değildir diyor.

Glaucus: Falco'nun idmancısı; aslında akıllı uslu bir adam.

D. Camillus Verus: Sorunu olan bir senatör.

Julia Justa: Karısı.

Helena Justina: Senatörün sorunu. Atius Pertinax'ın eski karısı (Helena'nın sorunu) ve Falco'nun eski kız arkadaşı (Falco'nun sorunu).

Adı bilinmeyen kişi: Senatörün kapıcısı (ahmağın teki).

GÖREV BAŞINDA KARŞILAŞILANLAR:

Adı bilinmeyen bir diğer kişi: Aventinus mahallesindeki Hercules Gaditanus Tapınağı'nın rahibi.

Tullia: Tiber'in karşı kıyısında müthiş fikirleri olan meyhaneci kız.

Laesus: Tarentum'lu namuslu bir gemi kaptanı.

Ventriculus: Pompeii'li bir su tesisatçısı (namuslu sayılır).

Rascius: Herculaneum'da dost canlısı bir gardiyan.

S. Aemilius Rufus Clemens: Herculaneum'da soyu sopu pek etkileyici bir magistratus (sağduyulu olduğu söylenemez).

Aemilia Fausta: Kız kardeşi, bir zamanlar Aufidius Crispus'un nişanlısıydı.

Caprenius Marcellus: Yaşlı bir eski konsül. Atius Pertinax'ın babalığı.

Bryon: Marcellus mülklerinde Pertinax'ın safkan atlarını eğitiyor.

AYRICA KARŞILAŞACAKLARIMIZ:

Adı bilinmiyor: Kutsal keçi.

Neron (nam-ı diğer Benek): Tatile çıkmış bir öküz.

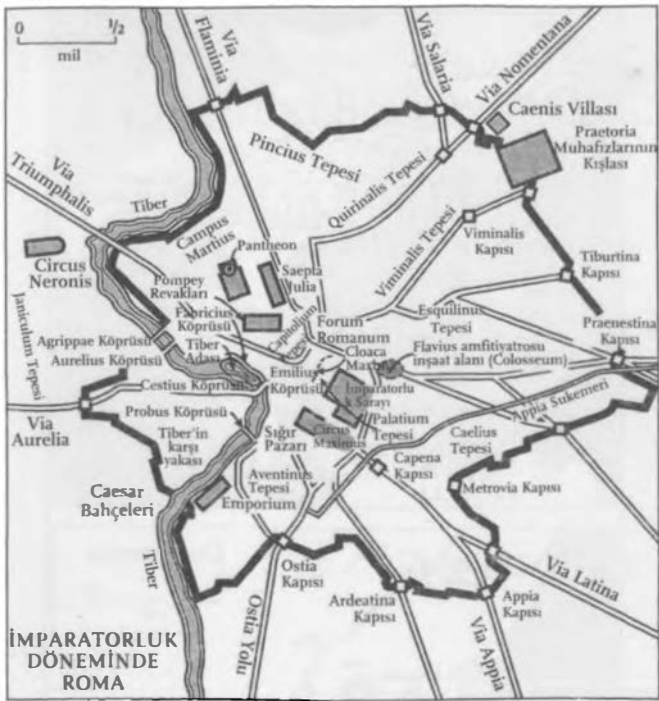
Bir eşek: Çok şaşırmış.

Cerberus (nam-ı diğer Fido): Dost canlısı çiftlik köpeği.

Pertinax'ın safkanları:

Ferox: Bir şampiyon.

Küçük Sevgili: Bir şaka.

Birinci Bölüm

Sıradan Bir Gün

Roma
Baharın Sonu, Ms 71

Mesleğine yüreğini ver, hayatın tazelensin...
Marcus Aurelius, Düşünceler

I

Geçidin öbür ucuna yaklaştığımızda burun deliklerim pır pır etmeye başladı. Mayıs sonuydu, bir haftadır Roma'da havalar sıcaktı. Bahar güneşinin güçlü ışınları deponun çatısını dövüyordu. İçerisi boğucu olmalıydı. Doğudan gelen baharat ortalığı büyülü kokularla doldurmuştu herhalde. Gömmeye geldiğimiz ceset de muhtemelen çürümüş, kokmuştu.

Beraberimde Praetoria Muhafız Alayı'ndan dörtgönlü ile eskiden ağabeyimi tanıyan Julius Frontinus adlı bir yüzbaşıyı getirmiştım. Frontinus'la geçide açılan dış kapının zincirini çıkardık, askerler o muazzam depo kapısının kilidini açmaya çalışırken avluda dolaştık.

Beklerken Frontinus homurdandı: "Falco, bugünden sonra artık ağabeyini hayatımda hiç görmedim, anladın mı! Bu beni sürükleyeceğin son iğrenç iş..."

"Ama bunu imparatorun hatırına yapıyorsun ... Festus ne derdi bilirsin!"

Frontinus imparatoru ağabeyimin kelimeleriyle tarifetti ki hiç kibarca değildi.

"Caesar olmak iyi iş!" dedim neşeyle. "Şık üniforma, bedava ev, hipodromda en iyi yer... Üstelik istediğin kadar ballı badem de yiyebilirsiniz!"

"Söyle bakalım, nasıl oldu da Vespasianus bu iş için seni seçti?"

"Beni ittirip kaktırmak kolaydır. Ayrıca paraya ihtiyacım vardı."

"Eh, mantıklı bir seçim olmuş!"

Adım Didius Falco'dur, can dostlarım bana Marcus der. Bu olayın geçtiği sırada otuz yaşında, Romalı hür bir yurttaşım. Bu da, fakir bir mahallede doğduğum, hâlâ fakir bir mahallede yaşadığım ve sıra dışı

bir şey olmazsa fakir bir mahallede öleceğim anlamına geliyordu.

İşim bilgi toplamaktı. Saray arada bir görev verirdi bana. Kokuşmuş bir cesedin nüfus kayıtlarından düşürülmesi gibi berbat işler. Pis, inanca aykırı ve daha sonra midemin herhangi bir yiyecek kaldıramamasına sebep olacak bir görev.

Eskiden yalancı şahitler, küçük çaplı müflisler ve dolandırıcılar için çalışırdım. Soylu senatörlerin suçlanabilmesi için yeminli ifade verirdim; öyle ahlaksızdılar ki yaptıkları Neron zamanında bile ört bas edilemezdi. Zengin ana babaların kayıp çocuklarını bulurdum; aslında o çocukları terk etseler daha iyi olurdu. Mirasa konmamış dulları savunurdum; onlar da ertesi hafta iradesiz âşıklarıyla evleniverirlerdi, yani tam onları biraz paraya kavuşturduğum zaman. Erkeklerin çoğu paramı vermeden kaçmak, kadınlar da ücretimi aynı olarak ödemek isterdi. Ayniden ne kast ettiğimi anlarsınız; şöyle semiz bir horoz ya da güzel bir balık anlamında kullanmıyorum bu sözcüğü.

Ordudan ayrıldıktan sonra beş yıl böyle serbest çalıştım. Sonra imparator bana bir öneri getirdi: Onunla çalışırsam toplumdaki konumumu yükseltecekti. Yüksek sınıfa atlamak için gerekli parayı kazanmam hemen hemen imkânsızdı, ama rütbemin yükseltilmesi ailemin gururunu okşayacak, arkadaşlarımı kışkandıracak, bu arada bütün orta sınıf bundan ciddi şekilde rahatsız olacaktı. Bu yüzden de herkes bu çılgınca kumarın cumhuriyetçi düşüncelerime azıcık aykırı davranmaya degeceğini söyledi. Yani şimdi imparatorun ajanıydım, bu durumdan hiç de hoşlanmıyordum. Yeniydim; dolayısıyla en berbat işleri bana veriyorlardı. Örneğin bu ceset.

Frontinus'u getirdiğim baharat deposunun avlusu ticaret bölgesindeydi. Forum'a epeyce yakındık, meydanın uğultusunu duyabiliyorduk. Güneş hâlâ parlıyor, kırlangıç sürüleri masmavi gökte süzülüyordu. Ne olup bittiğinden habersiz sıska bir kedi açık kapıdan içeri baktı. Yakınlarda bir yerde bir makara gıcırıyor, bir işçi ıslık çalıyordu, yine de etraftaki ambarlar ve kereste depolarında kimse yokmuş gibiydi. Oysa bana ucuzundan bir kalas satacak birini bulmalıydım.

Muhafızlar kilidi kırmayı başardı. Frontinus'la birlikte ağızlarımıza birer mendil sararak yüksek ve ağır kapıyı ittik. Bir hava akımı oldu, aniden yüzümüze ılık, iğrenç bir koku çarptı, irkildik. Bu koku yüzünden üstümüz başımız yapış yapış oldu sanki. Ortalığın yatışmasını bekledik, sonra içeri girdik. İkimiz de olduğumuz yerde durduk. İlkel bir korku dalgasıyla sendeledik.

Depoya ürkütücü bir sessizlik çökmüştü. Sadece bir bölgede bir sinek bulutu vardı, herhalde günlerdir o noktaya inip kalkıyorlardı. Küçük, yarı saydam pencerelerin aydınlatığı hava sanki güneşle yıkanmış burnu yakan bir tozla doluydu. Aşağıda ışık daha azdı. Hayal meyal tam ortada yatan bir şey gördük: bir erkek cesedi.

Çürüyen ceset kokusu insanın sandığı kadar kötü değildir, ama gayet belirgindir.

Frontinus'la bakıştıktan sonra cesede yaklaştık. Ne yapacağımızı bilemeden durduk. Cesedin üstüne atılmış togayı kaldırmak istedim. Sonra bırakıp geri çekildim.

Adam baharat deposunda öldükten tam on bir gün sonra saraydaki zeki bir çocuk cesedin gömülmesi gerektiğini hatırlayabilmişti. Tahnit edilmeden bu ağır havada bu kadar uzun süre kalınca ölünün etleri iyi pişmiş balık eti gibi ayrılmaya başlamıştı.

Kendimize gelelim diye bir an için öte tarafa döndük. Frontinus hırıldayarak konuştu. “Sen mi bitirdin işini?”

Başımla hayır dedim. “Bu ayrıcalık bana düşmedi.”

“Cinayet mi?”

“Gizlice idam, diyelim. Böylece gereksiz yere dava açılmayacak.”

“Ne yapmış ki?”

“Vatana ihanet. Neden Praetoria muhafızlarını bu işe karıştırdım sanıyorsun?” Praetorialılar sarayın seçkin muhafızlarıydı.

“Bütün bu gizlilik neden? Neden hainlere ders olsun diye açıktan açığa yapılmadı?”

“Çünkü yeni imparatorumuzu güya herkes resmen kabulleniyor. Yani Vespasianus Caesar’a karşı kimse komplo kurmayı düşünmüyor!”

Frontinus iğneli bir kahkaha attı.

Roma’da kumpasçı kaynıyordu aslında, ama çoğu başarılı olamıyordu. Bu adamın kadere karşı oynadığı oyun çoğundan daha zekiceydi, yine de tozlu bir döşemede, kurumuş kanının kararmış lekeleri içinde yatıyordu işte.

Kumpasçılardan bazıları yanına temiz çamaşır ya da yolculuk için bir testi şarap dahi alamadan Roma’dan kaçmıştı. En azından biri ölüydü; Mamertinus zindanının bir hücresinde boğulmuş bulunmuştu. Bu arada Vespasianus ile iki oğlu Roma’da kayıtsız şartsız bir hoş geldin töreniyle karşılanmışlar ve iki yıllık korkunç bir iç savaştan sonra imparatorluğu yeniden inşaya girişmişlerdi. Görünürde her şey yolundaydı.

Komplo bastırılmıştı; artık sıra irini temizlemeye gelmişti. Ölüünün ailesine herkes gibi cenaze töreni yapma izni verilirse, cenaze sokaklardan flütler çalı-

narak geçirilecek, ünlü ataları gibi giyinmiş kiralık ağıtçılar ardından gidecekti. Ama bu, saraydaki kibar kâtiplerin hiç hoşuna gitmemişti; onlar neyse ki başarisızlığa uğramış bir komployu ört bas etmeye çalışıyorlardı. Böylece önemsiz kâtibin tekine işbilir birini görevlendirmesi emredildi. O kâtip de beni buldu. Geçimini sağladığını kocaman bir ailem, birkaç haftadır kirasını ödeyemediğim hiddetli bir ev sahibim vardı; geleneklere aykırı bir cenaze töreni isteyen dalkavuklar için kolay avdım.

“Eh, burada böyle durursak ceset kendiliğinden kalkıp gitmez.”

Örtüyü kaldırdım, ceset ortaya çıktı.

Yere nasıl düşmüşse öylece duruyordu, ama iğrenç derecede farklıydı. İç organlarının çürüdüğünü, içinde kurtların kıvıl kıvıl kaynadığını sezinleyebiliyorduk. Ölünün yüzüne bakmaya cesaret edemedim.

“Jüpiter! Falco, bu piç eques sınıfından!” Frontinus tedirgin görünüyordu. “Senin de bilmen lazım. Eques sınıfından hiç kimse ölümü halka ilan edilmeden, Hades’teki tanrılara önemli bir kişinin gölgesi Kharon’un kayığında en iyi yerin ayrılmasını bekliyor diye haber verilmeden bu dünyadan gitmez.”

Haklıydı. Eğer bir cesedin üstünde bir Roma eques’inin dar mor şeritli giysisi varsa, işgüzar memurlar bu değerli kişinin kimin oğlu ya da kimin babası olduğunu öğrenmek isterlerdi.

“Utangaç olmadığını umalım,” dedim neredeyse fısıldayarak. “Üstündekileri çıkaracağız....”

Julius Frontinus’un ağzından, ağabeyimin o kaba kelimesi çıktı yine.

II

Mide bulantımızı bastırarak hızla çalıştık.

Dışkı kokan iki tüniği sıyrıp atmak zorunda kaldık. Sadece en berbat eskici bu paçavraları eline alıp ense kısmına işlenmiş ismi okumaya kalkıştı. Yine de emin olmamız gerekiyordu.

Avluda, ciğerlerimize taze hava doldurduktan sonra hemen her şeyi yaktık. Ayakkabıları ile kemerini bile kömür haline getirdik. Parmaklarında yüzükler vardı. Frontinus hepsini zor bela çıkardı: adamın eques sınıfından olduğunu belirten altın halka, dev bir kabartma zümrüt yüzük, bir mühür yüzüğü, iki de başka yüzük, birinin içine bir kadın ismi yazılmış. Satamazdık bunları, gün gelir ortaya çıkardı. Daha sonra bunları Tiber'e atacaktım.

Sonunda, hemen hemen çıplak cesedi iple bağlayarak getirdiğimiz sedyeye koyduk. Ayağımın ucuyla sedyeden sarkan kısımlarını iteklemeye niyetlendim, sonra düşünüp vazgeçtim.

Hiç konuşmayan Praetoria muhafızları nöbet tutarken Frontinus'la birlikte ağır yükümüzle geçitten zar zor geçip cesedi Büyük Lağım'ın deliklerinden birine attık. Dinledik; aşağıda, taş bağlantı merdivenlerinin yanında bir çarpma sesi duyuldu. Çok geçmeden fareler üşüşürdü başına. Bir dahaki yaz sağanağında, sular Forum'dan çekilirken cesetten geriye ne kalmışsa alıp ırmağa götürürdü. Aemilianus Köprüsü'nün altındaki muazzam kemerden geçer, sonraya kazıklara takılıp gelip geçen kayıkçıları korkutur ya da yoluna devam eder ve denizde, bilinmeyen, işaret konulmamış bir yerde huzur içinde yatarken kemikleri umursamaz balıklar tarafından tertemiz edilirdi.

Sorun halledilmişti; Roma kayıp yurttaşını hatırına bile getirmeyecekti.

Döndük, sedyeyi yaktık, deponun zeminini bol suyla temizledik, ellerimizi, kollarımızı, bacaklarımızı ve ayaklarımızı iyice yıkadık. Bir kova temiz su daha getirdim, yine yıkadık. Kovaları götürüp sokağa döktüm.

Yeşil pelerinli, kukuletasıyla yüzünü örtmüş biri beni kapının yanında yalnız görünce durdu. Gözlerine bakmamaya çalışarak başımla selam verdim. Geçitte yürüyüp gitti. Neşeyle yürüyen saygın bir yurttaş, biraz önceki iğrenç manzarayı fark etmemiş, işine giden biri.

Hava çok sıcaktı, kukuletalının neden bu kadar örtündüğünü merak ettim. Bazen bana öyle geliyor ki Roma'nın arka sokaklarında herkes kıyafet değiştirip gizli kapaklı birtakım işler çeviriyor.

Depoyu kilitleyeceğimi söyledim.

"O zaman gidelim biz!" Frontinus askerlerini götürüp hak ettikleri içkiyi ısmarlayacaktı. Beni davet etmedi; şaşırmadım buna.

"Yardım ettiğin için teşekkür ederim. Görüşürüz, Julius..."

"Eğer karşılaşırsak!"

Onlar gidince yüreğimde müthiş bir ağırlıkla öylece kalakaldım. Yalnızdım artık, etrafa bir göz atmaya vaktim vardı. Avlu duvarına yaslanmış ilginç bir yığın dikkatimi çekti; üstü eski derilerle kaplanmıştı. Bir müzayedecinin oğlu olarak satışı mümkün olabilecek ve terk edilmiş hiçbir metayı görmezden gelemezdim. Bakmaya gittim.

Derilerin altında neşeyle dans eden birkaç örümcek ile sayısız kurşun külçesi vardı. Örümcekleri tanı-

mıyordum, ama külçeler eski dostlarımdı. Kumpasçılar önemli miktarda gümüş içeren kurşun külçeleri orduya rüşvet vererek iktidarı ele geçirmek istemişlerdi. Başaramayınca, gümüş ihtiva eden kurşun külçelerine Praetoria muhafızları el koymuş, Saturnus Tapınağı'na götürmüşlerdi. Bu arada Britanya'daki madenlerden bu külçeleri çalanlar kumpasçıları aldatmış, içinde gümüş olmayan kurşun külçelerini de yollamışlardı. İşte bu güya değersiz külçeler, herhalde imparatorluk arabalarının alınıp götürülmek üzere burada bırakılmıştı. Hepsi askeri bir düzen içinde üst üste yığılmıştı, her sıra altındakiyle dik açıda duruyordu. Oysa bu sözde değersiz kurşun külçeler bile doğru bağlantıları olan birinin işine yarayabilirdi... Külçelerin üstünü örttüm, her namuslu devlet görevlisinin yapacağı gibi...

Kapıyı açık bırakarak yalnız başıma yine Büyük Lağım'ın deliğine gittim. Roma'yı kirleten bütün kokmuş kumpasçı cesetleri arasında bu kadar saygısızca davranmak isteyeceğim en son cesetti bu. Her hainin bir ailesi vardır, üstelik ben bunun ailesini tanıyordum. Cenaze törenini düzenlemiş olması gereken en yakın erkek akrabası bir senatördü ve bu senatörün kızı benim için büyük bir anlam ifade ediyordu. Tipik bir Falco ikilemi: Karşımda etkilemeye çalıştığım çok önemli bir aile vardı ve ben onlara iyi bir insan olduğumu ölmüş akrabalarını tören bile yapmadan lağımdan aşağı atarak göstermek zorunda kalmıştım...

Homur homur homurdanarak lağım kapağını yine açtım, çabucak birkaç avuç toprak attım, sonra herkesin bildiği o ağıtı mırıldandım: "Bu ruhu gölgelerin tanrılarına gönderiyorum..."

Kayıkçıya versin diye bir bakır para da attım aşağıya, sonra eğer Fortuna bana gülerse, bir daha adını duymam diye düşündüm.

Nerede bende o talih? Kader tanrıçası olsa olsa kutsal parmağını kapıya sıkıştırmış gibi suratını buruşturur bana.

Depoya dönüp yaktıklarımızın küllerini ayağımla tekmeleyerek avluya saçtım. Zinciri omzuma doladım, kapıyı zincirleyecektim. Çıkmadan önce son kez içeride dolaştım, zincirin ağırlığıyla kaslarım zorlanıyordu.

İçerisi tarçın kabuklarının adeta ciğerimi delen kokusuyla doluydu. Huzursuz sinekler hâlâ yerdeki lekenin üstüne inip kalkıyordu, sanki buradan ayrılmamış bir ruhun peşindeydiler. Paha biçilmez doğu baharatı dolu çuvallar gölgelerde bekliyor, havayı öyle tatlı bir kokuyla dolduruyorlardı ki sanki derimin dokusu değişiyordu.

Gitmeye hazırlandım. Bir şey kımıldadı. Hayalet görmüş gibi korkuyla sarsıldım. Ama hayaletlere inanmazdım. Gölgele arasında yüzü örtülü bir hayalet üstüme atıldı.

Hayalet değil gerçektir. Bir fiçı tahtası kaparak başıma doğru salladı. Işık arkasından geliyordu, ama sanki tanıyordum adamı. Derdinin ne olduğunu soracak zamanım yoktu. Hızla dönerek zincirleri kaburgalarına doğru fırlattım, ama ayağım tökezledi, taşıdığım ağırlığın etkisiyle sağ dirseğim ve dizimin üstüne düştüm.

Şansım olsa adamı yakalardım. Şans bana pek nadir güler. Ben zincirlerle boğuşurken adam kaçtı.

III

Lağım deliğinde sadece bir iki dakika kalmıştım, oysa hazırlıklı olmalıydım. Burası Roma'ydı; bir hazineyi üç saniye bekçisiz bırakın, sinsî bir hırsız mutlaka içeri girer.

Adamın yüzünü görmemiştim, ama onu tanıdığım hissi içimi kemiriyordu. Kafasına sıkı sıkı geçirildiği yeşil kukuletaya bakılırsa kovadaki pis suyu dökmeye gittiğimde rastladığım adamdı. Önce ona küfrettim, sonra kendime. Bacağımdan kan damlayarak topallaya topallaya geçide çıktım.

Geçidin orasına burasına vuran güneş ışınları göz kamaştırıyordu, ama gölgeler insanı huzursuz edecek kadar soğuktu. Deponun arkasındaki geçit olsa olsa bir metre genişliğindeydi, pis ve tehlikeli bir ara sokağa açılıyordu. Sokak acayip bir şekilde kıvrıldığından ucu görünmüyordu. İki tarafta dünya yorgunu makaralar ve neredeyse devrilecek varillerle dolu rutubetli avlular vardı. Pis halatlar açık depo kapılarına doğru kıvrılmaktaydı. Avlu kapılarına çivilenmiş vahşî görünümlü levhalarda ise ziyaretçilere uzak durmalarını tembih eden yazılar okunuyordu, oysa o kapıları on yıldır kimse açmamış gibiydi. Bu somurtkan deliklere baktığınızda, iki dakikalık bir yürüyüşten sonra Forum'un canlı kalabalığına varacağınızı düşünemezsiniz. Burası Roma'ydı. Tıpkı dediğim gibi.

Ortalarda kimse görünmüyordu. Bir güvercin kanatlarını çırparak çatıya kondu, sonra kırık kiremitlerden içeri girdi. Bir fıçı kızağı bir kere gıcırdadı. Başka ses duyulmadı. Kalbimin atışından başka.

Herhangi bir yerde olabilirdi adam. Ben bir yere bakarken o başka bir delikten kaçabilirdi. Ben onu

ararken, o ya da onunla ilgisi olmayan başka bir serse-ri hiç beklemediğim bir anda fırlayıp kıvırcık saçlı ka-famı patlatabilirdi. Öyle olursa ya da bu metruk depo-lardan birinin çürük tahtalarına basıp düşersem, gün-lerce yatardım da kimse yanıma uğramazdı.

Topallayarak geri döndüm. Paslı bir çivi kullana-rak depo kapısının kilit yayını yerine yerleştirdim. Gü-neş içindeki avluya göz gezdirdim. Sorumluluğumu idrak etmiş biri olarak Frontinus'un getirdiği ordu malı kısaçaları kullanıp zincirleri tekrar kapıya tak-tım. Sonra yürüyüp gittim.

Cesedin kokusu giysilerime sinmişti. Artık ta-hammül edemediğim için eve gidip üstümü değiştir-meye karar verdim.

On Üçüncü bölgede oturuyordum. Sokaklar boş olduğunda on dakikada evimde olurdum, ama günün bu saatinde kalabalıkta kendime yol açmak üç kat vaktimi aldı. Gürültü patırtı her zamankinden daha berbat gibiydi. Sağır olduğuma hükmederek umutsuz bir durumda evime vardım.

Falco apartmanı kirasını ödeme gücüm olan en iyi yerdi, yani berbattı. Çeşme Meydanı denen bir so-kakta (burada hiç çeşme olmadı, zaten bu aralığa meydan da denilemezdi), Kartal Çamaşırhanesi'nin üstünde iğrenç bir delik kiralamıştım. Bu etkileyici mekâna ulaşabilmek için taş döşeli Ostia Yolu'nun görece lüksünden sapıp her adımda daha da darlaşan ve tehlikeli olmaya başlayan bir dizi dolambaçlı ara-lıktan geçiyordum. Darala darala sokağın yok olduğu yer Çeşme Meydanı'ydı. Çamaşırhanenin ön cephesi-ni kaplayan iplere asılı ıslak togaları yardım, sonra bürom ve evim olarak kullandığım göklerdeki mez-

beleliğe ulaşmak için oflaya puflaya altı kat yukarı çıktım.

Kapıma vardığımda hem sırf laf olsun diye, hem de yokluğumda ortalıkta dolaşan birtakım vahşı yaratıklar kaçsın diye kapıyı çaldım, sonra kendi kendime gir dedim ve kapının sürgüsünü çektim.

İki odam vardı, her biri topu topu iki buçuk metre kareydi. Beşik gibi sallanan bir balkon için fazladan para ödüyordum, ama ev sahibim Smaractus yüce gönüllölük gösterip çatıdaki delikten gelen gün ışığına indirim yapmıştı (üstelik yağmur yağdığında bedava suyum da oluyordu). Roma'da atlarını daha iyi şartlarda yaşatan mültimilyonerler vardı, ama binlerce adsız daha da kötü koşullarda yaşıyordu.

Çatı dairem vaktinin çoğunu dışarıda geçiren kiracılara göreydi. Yine de beş yıl boyunca bu berbat delikte yaşamaktan mutlu olmuştum, özellikle de müşterilerim için orada burada koşuştururken pek ender uğrayabildiğim zamanlar. Ucuz bir yer değildi; Roma'da ucuz ev yoktur. İnsan komşularımdan bazıları tatsız tiplerdi, ama yakınlarda küçük bir kertenkele taşınmıştı, pek dostça davranıyordu bana. Balkon kapısını açarsam dört kişiyi ağırlayabilirdim, hatta konuklarımdan biri kucağıma oturmaktan hoşnut kalacak bir kızsı beş kişiyi. Yalnız oturuyordum; mali açıdan başka çarem yoktu.

Pis tünığimi bir an önce çıkarmak isteğiyle çabucak dış odaya geçtim. Bu odada üstünde yemek yediğim, yazı yazdığım ya da hayatın ne berbat olduğu üzerine düşündüğüm bir masa, bir sıra, üç tabure ve kendi mamulatım bir yemek ocağı vardı. Yatak odamda ise vampiri yatağı, fazladan bir divan, üstüne yıkanma leğenimi koyduğum, akan çatıyı tamir

etmem gerektiğinde de üstüne çıktığım bir giysi sandığı vardı.

Soyununca bir oh çektim, testinin dibinde kalan suyu bir kere daha yıkanmak için kullandım, sonra annem son kez yamadığından beri topu topu iki yerinden yırtılmış bir tünik buldum. Saçlarımı güzelce taradım, belki daha sonra saygın bir yere uğrarım diye ikinci en iyi togamı çıkardım, sonra koşa koşa aşağı indim.

Çıkardığım kirlileri yıkanmaya verirken çamaşırhanenin sahibi Lenia'nın avaz avaz seslendiğini duydum.

“Falco! Smaractus kirayı istiyor!”

“Aman ne sürpriz! Ona de ki hayatta her istediğimizi elde edemeyiz...”

Muhasebe odası diye kullandığı köşede buldum Lenia'yı. Yağlı terlikleriyle oturmuş, kaynattığı naneyi yudumluyordu. Bu zavallı alık ev sahibimiz Smaractus'la evlenip emlake (ve dertlere) yatırım yapmaya karar vermeden önce benim süfli dostlarımdan biriydi. O hayvanı başından atmaya ikna ettiğimde yine dostum olacaktı. Lenia görüldüğünden beş kat kuvvetli, sarkık surkuk, yavan bir kadındır; uyduruk başörtüsünden durmadan fırlayan kına kırmızısı, insanı şaşırtacak kadar gür saçları vardır. Bir yere giderken bu saçları başörtüsüne yeniden tıktırmak zorundadır ki yürürken önünü görebilsin.

“Şaka yapmıyor, Falco!” Hasta hasta bakan gözleri vardı, sesi de maşrapada sallayınca takır takır ta-kırdayan kırk kuru bezelye gibiydi.

“Güzel. Demek ki ciddi bir adam...”

Bu sırada, Lenia'nın da kuşkusuz fark ettiği gibi dikkatimi çeken başka bir şey görmüştüm. Yanında

bir kadın vardı, arkadaşı Secunda diye tanıştırdı beni. Lenia'yla flört etmenin herhangi bir yararını gördüğüm günler çoktan geride kalmıştı, dolayısıyla birkaç dakikamı arkadaşına göz süzmeye ayırdım.

“Merhaba! Adım Didius Falco; sizinle daha önce görüşmemiştik herhalde?” Kadıncağыз bileziklerini şingirdatıp bilgiç bilgiç gülümsedi.

“Bu herifin yanında uyanık ol!” dedi Lenia.

Secunda olgundu, ama muşmula cinsinden değil; onu elde etmeye çalışmak ilginç olurdu, üstelik başarırısam zahmetime değecek kadar gençti. Beni baştan aşağı süzdü, ben de ona hiç saklamaya çalışmadan baktım.

Kaynamış nane ikram ettiler, ama sıvının hiç çekici olmayan bulanık rengini görünce sağlık nedeniyle reddettim. Secunda biraz sonra ayrılmak zorunda oluşumu gösterişli bir üzüntüyle karşıladı; ben de her an işi çıkabilecek bir adam tavrı takındım.

Lenia kaşlarını çatarak, “Gelincik suratlı bir akbaba seni sordu, Falco,” dedi.

“Müşteri miymiş?”

“Ne bileyim? Görgüsüzdü, yani senin gibi biri. Çat kapı gelip seni sordu.

“Sonra?”

“Gitti. Hiç üzülmedim doğrusu.”

“Ama,” dedi Secunda tatlı bir sesle, “galiba sizi dışarıda bekliyor.” Erkekler söz konusuysa gözünden hiçbir şey kaçmıyordu.

Lenia'nın oda dediği delik sokağa açılırdı. Görülmeyeyim diye ipe asılı çamaşırları dikkatle aralayarak dışarı baktım. Yeşil pelerininin kukuletası başını tamamen örtmüş bir adam iki kapı aşağıdaki Cassius'un ekmekçi dükkânının kepengine yaslanmış duruyordu.

“Yeşilli mi?” Başlarını salladılar. Kaşlarımı çat-tım. “Terzinin biri yaşadı! Anlaşılan sivri kukuletalı yeşil pelerinler bu ay çok moda...” Birkaç güne kal-maz anlardım; önümüzdeki perşembe en büyük yeğenimin doğum günüydü, eğer son moda buysa Larius mutlaka isteyecekti. “Uzun zamandır mı duruyor ora-da?”

“Sen geldikten hemen sonra geldi, hâlâ bekli-yor.”

İçimde bir kuruntu peydah oldu. Yeşilli yurttaşın fırsatçı bir hırsız olduğunu, depoda bir şeyler döndüğünü fark ettiğini, biz Frontinus’la birlikte sokağa çıkınca da keşif için içeri girdiğini ummuştum.

Beni izlediğine göre, ona başka bir gözle bakmam lazımdı. Bu kadar merak masumca olamazdı. Demek ki depoya duyduğu ilgi tesadüf değildi. Orada neler olduğunu, depoya girip çıkanların kim olduğunu mutlaka öğrenmek isteyen biriydi. Bu da, imparatora karşı düzenlenen komployu uykuya yatırdığımızı düşünen saraydaki bizler için bela demekti.

Ben bakarken, adam da casusluk hevesinden vazgeçip Ostia Yolu’na doğru ağır ağır yürümeye başladı. Bu adam hakkında daha fazla bilgi edinmeliydim. Kolumu kaldırıp Lenia’ya hoşça kal dedim, Secunda’ya onun uzun süre merakta bırakacak bir tebessüm fırlattım, sonra adamı izlemek üzere dikkatle çamaşırhaneden çıktım.

Yabancıyı mutlaka fark etmiş olan fırıncı Cassius geçerken bana düşünceli bir bakış ve bir somun kuru ekmek attı.

IV

Ana yolda az kalsın adamı kaybediyordum. Gözü-mün ucuyla, manavda soğanları inceleyen annemi gördüm. Yüzündeki ciddiyete bakılırsa soğanlar da çoğu hanım arkadaşım gibi onun standartlarına erişememişti. Annem saraydaki yeni görevimin temiz tünik giyilmesi gereken, dolgun maaşlı, basit bir kâtiplik işi olduğuna inanmıştı. Eskiden olduğu gibi tam da karnımın acıktığı şu öğlen saatinde başlarını eğip kendini sokaklara vurmuş kötü adamları kovalamakla meşgul olduğumu bu kadar çabuk öğrenmesini istemiyordum.

Adamı kaybetmeden, anneme de görünmeden yürümek için atmadığım çalım kalmadı. Neyse ki pelerinin yeşili pek çiğdi, izlemesi kolay oluyordu.

Irmağa kadar takip ettim adamı, Sublicianus Köprüsü'nden karşıya geçti. Uygarlıktan on dakikalık bir yürüyüş mesafesinde, Tiber'in karşısında, mezbelelikler vardı; sokak çığırkanları karanlık basınca Forum'dan kovulduklarında buralara gelirdi. Dedelerim zamanından beri On Dördüncü bölge Roma'nın bir mahallesi idi, ama o kadar çok göçmen vardı ki insan kendini yabancı bir yerde hissediyordu. O sabah uğraştığım işten sonra biri beni sırtımdan bıçaklasa umursamazdım.

Umursamadığınız zaman kimse sizi bıçaklamaz.

Şimdi her an çökecekmiş gibi duran balkonlarla dolu sokakların koyu gölgelerinde ilerliyorduk. Sıska köpekler suyollarında koşuşturuyordu. Yırtık pırtık giysili, kulp saçlı çingene çocukları ürkmüş köpeklere bağırırdı. Düşünmeye kalkarsam, bu mahalle beni de ürkütecekti.

Yeşil pelerin hep aynı hızda, öğle yemeğine eve giden bir yurttaş gibi yürüyordu. Beden yapısı sıradandı, ince omuzlar, delikanlı gibi bir yürüyüş. Hâlâ yüzünü görememiştim; sıcağa rağmen kukuletasını çıkarmıyordu. Namuslu olamayacak kadar tedirgin tavırlıydı, bu kesin.

Mesleki terbiye gereği aramıza sucuları, çörekçileri sokuyordum, ama ihtiyaç yoktu aslında. Bu berbat mahallede akıllı bir adamın yapacağı gibi sağa sola sapmak yerine dümdüz ilerliyordu. Bir kere bile arkasına bakmadı.

Ben baktım. Sık sık. Galiba kimse beni izlemiyordu.

Başımızın üstünde havalansın diye iplere asılmış battaniyeler vardı, bir alttaki iplerde de sepetler, madeni kap kacak, ucuz çamaşırlar, paçavralardan dokunmuş kilimler. Bunları satan Afrikalılar ve Araplar yeşilliyeye ses çıkarmıyor, oysa ben geçince avaz avaz birbirlerine haykırıyorlardı. Belki de yakışıklı olduğum için beni gözlerine kestirmişlerdi. Fırından yeni çıkmış pide ve ne idüğü belirsiz yabancı çöreklerin kokusu burnuma geldi. Yarı açık pancurların ardında çirkin sesli yorgun kadınlar boş boş oturan erkeklere bıkkın sesle bağıyordu. Arada bir onlara cevap veren sinirli erkek seslerini büyük bir anlayışla dinlerken hızımı artırdım. Bu bölgede üstüne büyülü sözler kazanmış küçük ve zarif bakır bıçaklar, Doğu'nun bin bir çiçeğinden elde edilmiş uyuşturucular, tombul meleklerle benzeyen ve bu günahkâr ticaretin bulaştırdığı gizli hastalıklarla çürümekte olan küçük kız ve oğlanlar satılırdı. Bütün kalbinizle istediğiniz bir şeyi ya da perişan bir ölümü satın alabilirdiniz, kendiniz için ya da başkaları için. Bir noktada biraz fazlaca durduğunuz takdirde ölüm ya da daha beter bir sonla karşıla-

şabilirdiniz, üstelik hiç böyle bir son için yalvarma zahmetine girmeden.

On Dördüncü bölgeye beş dakika kala, Aurelia Yolu'nun güneyinde, ölüm sessizliği içindeki bir sokakta onu kaybettim.

Hızını hiç değiştirmeden dar bir sokağa sapmış, ben köşeyi dönene kadar ortadan kaybolmuştu. Dimdik boz duvarlarda açılmış kederli kapılar vardı sokakta, ama görüldüğü kadar tehlikeli bir yer değildi herhalde.

Ne yapayım, diye düşündüm. Saklanıp etrafı gözleyebileceğim bir kemeraltı yoktu, oysa yeşilli dostumun öğle uykusu uzun sürebilirdi. Kim olduğunu, neden birbirimizi takip ettiğimizi bilmiyordum. Umursadığımdan da emin değildim. Günün en sıcak saatleriydi, benim de ilgim dağılıyordu artık. Tiber'in karşı kıyısında benim bir bilgi toplayıcı olduğumdan şüphelenirlerse yarın göğsüme bir katilin ismi kazınmış halde bulurlardı beni.

Bir meyhane levhası gördüm, serin loşluğuna kendimi attım, kalın enseli, koca memeli meyhane sahibesi koca gövdesini görüş alanıma sürüklediğinde baharatlı şarap ısmarladım. Başka kimse yoktu. Küçük bir dükkândı. Tek masası vardı. Tezgâh loşlukta neredeyse görünmüyordu. Kıymık olup olmadığını kontrol ettikten sonra bir sıraya dikkatle oturdum. İçkinin gelmesinin asırlar sürdüğü bir yerdi, çünkü meyhaneci kadın bir yabancı için bile içkiyi taze taze kaynatıp getiriyordu. Bu doğal konukseverliği hiç beklemiyordum, üstüme bir huysuzluk çöktü. Duyduğum bu hisler fazla tanıdık geliyordu bana.

Kadın yine ortadan kaybolmuştu, dolayısıyla maşrapamın başında yalnızdım.

Parmaklarımı kavuşturup hayat hakkında düşüncelere daldım. Hayatla başa çıkamayacak kadar yorgundum, bu yüzden kendi hayatımı düşündüm. Çabucak şu karara vardım: Şurada şarabım önümdeyken düşünmeye değmeyecek kadar değersizdi hayatım.

Kasvet çökmüştü içime. İşim berbattı, maaşım daha da fena. Üstelik, henüz iyice tanıyamadığım ve kaybetmek istemediğim bir genç kadınla ilişkimi bitirme sorunuyla karşı karşıyaydım. Adı Helena Justina idi. Bir senatörün kızıydı, yani benimle birlikte olması tam anlamıyla yasa dışı olmasa da arkadaşları öğrenirse bir skandala yol açardı. Böyle felaketlere umutsuz olduğunu bile bile burnunuzu sokarsınız, sonra hemen bitirirsiniz, çünkü devam etmek bitirmekten daha acı verir.

Helena'ya ne diyeceğimi bilemiyordum. Harika bir kızdı. Bana o kadar güveniyordu ki umutsuzluğa kapılıyordum. Ama herhalde ondan yavaş yavaş koptuğumu görüyordu. Durumu anladığını bilmek ise onu terk ederken söyleyeceğim nutku hazırlamama hiç yardımcı olmuyordu...

Unutmaya çalışarak içkimi yudumladım. Damağımdaki tarçın tadı bana sabahki depoyu hatırlattı. Birden dilim çakıl taşına dönüştü. Şarap maşrapamı önümden ittim, tabağa birkaç metelik koydum, gidiyorum diye içeriye seslendim. Tam çıkıyordum ki arkamdan bir ses, "Teşekkürler!" dedi. Arkama bir göz atar atmaz duraladım.

"Bir şey değil, tatlım. Demin gördüğüm kadın büyücü falan mı, yoksa sen başka biri misin?"

"Kızıyım!" Güldü.

Kızı olduğu (eh, şöyle böyle) anlaşılıyordu. Yirmi yıl sonra bu küçükçük muhteşem beden anası gibi ola-

caktı muhtemelen, ama bu arada hayranlık uyandırıcı bazı aşamalardan geçecekti. On dokuz yaşlarındaydı ve ben de bu yaştaki kızları pek beğenirim. Kız anasından daha uzun boyluydu, dolayısıyla hareketleri daha zarifti. Kocaman kara gözleri, minicik beyaz dişleri, duru bir teni, parlak pullardan küpeleri vardı, o tam anlamıyla masum görünüşü ise apaçık sahteydi.

“Adım Tullia,” dedi bu capcanlı hayal.

“Merhaba Tullia!” dedim.

Tullia bana güldü. Şöyle tam kucağa gelecek bir şeydi, üstelik o gün yapacak başka bir şeyi yoktu, ben de teselli edilmesi gereken bir adamdım. Ben de ona tatlı tatlı gülümsedim. Asıl sevdiğim o tatlı kadını kaybetmek zorunda olduğuma göre, hercai kadınlar bana istedikleri gibi yaşayabilirlerdi.

Ne yaptığını bilen bir özel bilgi toplayıcı kısa sürede bir meyhanecinin kızını arkadaş edinebilir. Önce biraz zararsız dedikodu yaptım, sonra dikkatle sormaya başladım: “Birini arıyorum. Belki rastlamışsındır. En kötüsünden yeşil bir pelerin giyiyor.”

Güzel Tullia adamımı tanıdığında şaşırmadım. Bu mahalledeki çoğu erkek Tullia’yı görür görmez anasının müşterisi oluyordur. “Yolun karşısında oturuyor.” Kapıya gelip adamın oturduğu odanın küçük kare penceresini gösterdi. Adamdan hoşlanmaya başlamıştım. Çevresi sağlığa gayet zararlıydı. Göstergelere göre, yeşilli adam benimki kadar beter bir hayat sürmekteydi.

“Acaba şimdi orada mı?”

“Öğrenebilirim,” dedi Tullia.

“Nasıl yani?” Gözleriyle üst katı gösterdi. Her yerde olduğu gibi, duvara oyulmuş basamaklarla yukarıya, dükkân sahiplerinin yemek yiyip uyuduğu ahşap kaplı çatı katına çıkılıyordu. Dükkân kapısının üs-

tünde uzun bir pencere olur, buradan çatı katına ışık ve hava gelirdi. Etrafta ne olup bittiğine ilgi duyan bir genç hanım doğal olarak boş vakitlerini buradan erkeklere bakarak geçirirdi.

Tullia koşarak basamaklardan çıkmaya hazırlandı. Ben de onunla giderdim ama anasının hortlak gibi yukarıda beklediğini tahmin ediyordum ki bu da işin tadını kaçırdı.

“Sağol! Şimdi rahatsız etmeyeyim adamı.” Her kimse ve her ne istiyorsa, herifin öğle yemeğini berbat edeyim diye bana para veren biri yoktu. “Hakkında bir şeyler biliyor musun?”

Bana dikkatle baktı, ama davranışlarım rahattı, saçlarım da doğuştan kıvırcıktı. Üstelik anasına iyi bir bahşiş bırakmıştım. “Adı Barnabas. Bir hafta önce buraya geldi.” O konuşurken ben düşünüyordum. Barnabas adı şu yakınlarda kulağıma çalınmıştı. “Üç aylık kirayı peşin ödedi, hem de hiç pazarlık etmeden!” Hayretler içindeydi. “Aptal olduğunu söylediğimde güldü ve günün birinde zengin olacağını söyledi.”

Sırıttım. “Bunu sana neden söyledi acaba?” Herhalde kadınlara çılginca servet vaat eden bütün erkekler gibi bir nedeni vardı. “Peki, Tullia, bu umutlu girişimci hayatta ne gibi bir işle uğraşmış?”

“Perakende tahıl falan satarmış. Ama...”

“Ama, ne?”

“Bunu söylerken güldü.”

“Komik adammış!” Tahıl tüccarı olduğunu söylemesi benim aklımdaki Barnabas’la uyuşmuyordu. Benim bildiğim Barnabas bir senatörün azatlı kölesiydi ve buğdayı talaştan ayıramazdı.

“Ne çok soru soruyorsun!” Tullia kurnazca beni konuşturmaya çalışmaktaydı. “Peki senin işin ne?”

Görmüş geçirmiş bir bakışla soruya cevap vermekten kaçındım, o da bana bilmiş bilmiş baktı. "Ooo, sırlar! Arka kapıdan çıkmak ister misin?"

Bir gün tekrar gelebileceğim yerlerin girdisini çıktısını bilmek isterim, dolayısıyla kızın önerisine uydum, birkaç dakika sonra meyhanenin arkasındaki avludan çabucak geçiyordum; başka bir evin arkası olduğu için gayet çevik hareket etmekteydim. Tullia bu rayı avucunun içi gibi biliyordu, evin sahibi anlaşılan kızın olasılıklarının farkına varmıştı. Kız beni açık bırakılmış bir kapıdan geçirdi.

"Tullia, eğer Barnabas bir içki içmek için uğrarsa, benim kendisini aradığımı söyleyebilirsin." Adamı huzursuz edebilirsem iyi olurdu. Benim meslekte, sizi takip eden yabancılara utangaç davranırsanız kimse başınıza defne dallarından çelenk oturtmaz. "De ki ona, Quirinalis'teki eve gelirse, neresi olduğunu biliyor sanırım, ona bir vasiyetname göstereceğim. Tanıklar huzurunda kendisini tanıttmasını istiyorum."

"Senin kim olduğunu anlar mı?"

"Şu düzgün klasik burnumu tarif et yeter! Falco olduğumu söyle. Hatırım için bunu yapar mısın?"

"Eğer tatlılıkla rica edersen!"

O tebessüm daha önce yüz erkeğe kim bilir neler vaat etmişti. Yüz birinci erkek olarak diğerlerini görmezden gelebilirdim. Belirli bir senatörün kızına karşı duyduğum suçluluk hissini bastırarak Tullia'ya bildiğim en tatlı yoldan rica ettim. İşe yaradı.

Kız kıkırdadı. "Sen bunu daha önce de yapmışsın!"

"İnsanın klasik bir burnu olunca güzel kadınlar tarafından öpülme tehlikesini göze almalıdır. Sen de yapmışsın. Senin bahanen ne?"

Meyhaneci kızların bahaneye pek ihtiyaçları yoktur. Yine kıkırdadı. “Yine gel. Seni bekleyeceğim, Falco!”

“Hiç merak etme, prenses!” dedim ondan ayrılırken.

Yalanlar. Her iki tarafın da söylediği muhtemel yalanlar. Hayatın Aventinus’tan daha da zor olduğu Tiber’in karşı kıyısında insanlar ancak umutla yaşar.

Tiber Adası yoluyla Roma’ya girdiğimde güneş hâlâ parlıyordu. İlk köprü olan Pons Cestius’un altında akıntı çok şiddetlidir. Orada durup depodaki cesedin yüzüklerini koyduğum cebimi boşalttım.

Zümrütlü yüzük yoktu; sokakta düşürmüş olmalıydım.

Aklımdan meyhaneci kızın yüzüğü çaldığı geçti, ama hırsız olamayacak kadar güzel olduğuna karar verdim.

V

Kuzeye yöneldim. Sıcak domuz kıyması doldurulmuş gözleme aldım kendime, hem yürüdüm hem yedim. Bir bekçi köpeği bana kuyruğunu salladı, ama ona uzun sivri dişlerini ve tatlı gülüşünü başkasına göstermesini söyledim.

Hayat hiç adil değil. Adil olmadığına göre, dostça bir gülüşü görmezden gelmemeli insan. Dönüp gözlememi köpekle paylaştım.

Quirinalis Tepesi'nde, Yüksek Geçitler mahallesindeki bir eve gidiyordum. Sahibi, Frontinus'la birlikte lağımdan aşağı attığımız adamlarla aynı kumpasa karışmış genç bir aedilis idi. O da ölmüştü. Sorgulanmak üzere tutuklanmış, sonra Mamertinus zindanındaki hücrede boğulmuş olarak bulunmuştu. Kumpasçı dostları konuşmamasını sağlamak için onu öldürmüşlerdi.

Şimdi ev tasfiye ediliyordu. Mülkleri tasfiye etmek Didius'ların aile mesleğidir, dolayısıyla sarayda konu açıldığında ben gönüllü oldum. Ayrıca, evin ünlü sahibi bir zamanlar benim çok özel arkadaşım Helena Justina'yla evliydi, ben de nasıl yaşadıklarını görmek istedim.

Cevap, lüks içinde, idi. Evi görmem hata olmuştu. Melankoliye gömülmüş olarak içeri girdim.

Komşular çoğu Romalıyı çıldırtır: Merdivenlere çöp bırakılır, bulaşık tenekeleri boşaltılmaz; zemin kattaki dükkân sahipleri ortalığı temizlemez, yukarıda fahişeler gürültü çıkarır. Buranın saygıdeğer sahibinin böyle dertleri yoktu; güzelim evini kendi arsasına yaptırmıştı. Konak Quirinalis'in yamaçlarına iki kat üzerine kurulmuştu. Ağır zırh kaplı olduğu ilk ba-

kışta fark edilmeyen bir kapıdan iki yanında kapıcı kulübeleri olan sakin bir koridora giriliyordu. Ana avlunun üstü açık olduğu için zevkli yer karoları parlak ışık huzmelerinin altında pırıl pırıldı. İkinci avludaki görkemli çeşme, omuz yüksekliğindeki tunç vazolara dikilmiş palmiyelerin yanında parlıyor, ortalığa serin, cıvılcıvıl bir hava veriyordu. İki yana doğru mermer kaplı, gösterişli koridorlar uzanmaktaydı. Eğer ev sahibi resmi kabul salonlarından bıkarsa, yukarı katta, ağır Şam işi kapı perdelerinin arkasına gizlenmiş küçük erkeksi ve rahat odacıklara sığınabilirdi.

Evdeki resmi çalışmalarına başlamadan önce, o sabah peşimden gelen adamın bu zarif Quirinalis konutuyla bağlantısı olup olmadığını öğrenmem gerekiyordu.

Kapıcıya gittim.

“Hatırlatsana bana; efendinin o çok sevdiği azatlı köle hangisiydi?”

“Barnabas mı?”

“Evet. Onun iğrenç yeşil bir pelerini var mıydı?”

“Ah, evet, şu şey!” Kapıcı yüzünü buruşturmuştu.

Azatlı köle Barnabas sırta kadem basmıştı. Anlatayım: Kayıp bir köle olsaydı bile, ismini kaçak listesine yazmaya değmezdi. Üç alfabeyi okuyup yazabilse, iki saplı flüt çalabilse, on altı yaşında, bedeni disk atıcısı gibi, baygın koyu renk gözlü, istekli bir bakire olsa, yine de değmezdi. Efendisi ardında satılacak o kadar çok ganimet bırakmıştı ki sanat eserlerinden topu topu bir tekinin (insan ya da başka bir cins) kaybını kimse umursamazdı.

Bu Barnabas'ın ortadan kayboluşunu güya fark etmemek işime gelmişti. İmparator, iyi yürekli oldu-

ğuna dair şöhretini sürdürmek için (böyle bir şöhreti yoktu, ama olsun istiyordu) ölen adamın vasiyetindeki bazı özel küçük bağışların yerine getirilmesini istemişti; bu da benim görevimdi. Aedilis'in en sevdiği azatlı kölesine bu dünyadan ayrılırken bıraktığı küçük hediye, tam yarım milyon sestertius'tu. Parayı Forum'daki banka kasamda saklıyordum, faizi sayesinde balkonumda artık siyah seramik saksıya dikilmiş bir gül ağacı vardı. Yani, Barnabas mirasına kavuşmak istiyorsa kendi isteğiyle beni bulur diye düşünmüştüm.

Günün olayları farklı düşünmeme yol açmıştı. Depoda dolanması, akıllı bir azatlının hiç bilmiyormuş gibi davranması gereken olaylara sağlıksız bir ilgi gösterdiğine işaret ediyordu. Bana saldırması ise ancak bir budalanın oynayacağı bir oyundu. Aklımda bin bir düşünce olmadan işime devam edemeyeceğime göre, henüz köle pazarına göndermediğimiz zavallılara birkaç soru daha sormaya zorladım kendimi.

"Barnabas'ı kim tanıyor?"

"Kazancımız ne olacak?"

"Düşünecek başka bir konu verirsiniz bana, sizi dövmeyi unutabilirim..."

Bu sersemlerden bilgi almak ağır işti. Vazgeçtim, gidip Chrysosto'yu buldum. Chrysosto Akdeniz'in doğusundan getirilmiş bir kâtipti. Müzayedeye çıkardığımızda yüksek fiyata satılacaktı, ama şimdilik onu envanter çıkarmak için kullanıyordum.

Chrysosto gevşek sidik torbasına benzeyen, soluk tenli bir adamdı; burun sokulmaması gereken çatlaklara burnunu soktuğu için şaşa bakıyordu. Üstündeki beyaz tünik fazla kısaydı, oysa gururla sergilediği bacakları, diz yerine kıllı yumrularla biten ve bürolar-

da her an görülebilen solgun çırpılardı. Ayaklarına da yamru yumru sandallar giymişti.

“Bırak şimdi çiziktirmeyi. Barnabas neden özeldi?”

“Saygıdeğer efendim ile Barnabas aynı çiftlikte büyümüşler.”

Burgu gibi delen bakışlarım altında Chrysosto sıska baldırlarını bir masanın ardına gizledi. Herhalde ilk başlarda yetenekli bir adamdı, ama beyni ağır çalışan sinirli bir adam için mektup yaza yaza zekâsını gizlemeyi öğrenmişti.

“Nasıl biri?”

“Pasaklı bir Calabrialı.”

“Onu sever miydin?”

“Pek sevdiğimi söyleyemem.”

“Efendinin neler çevirdiğini biliyor muydu sence?”

“Barnabas her şeyi bildiğini zannederdi.”

Bu her şeyi bilen Calabrialı hür bir yurttaş yapılmıştı, yani çıkıp gitmek isterse kimse karışamazdı. Hamisi bir hain olduğundan, ilk başlarda evden kaçmanın akıllıca bir hareket olacağını düşünmesini anlayışla karşılamıştım. Şimdi, ortadan kaybolmasının hileli hurdalı işlere karışmaktan mı ileri geldiğini merak ediyordum.

“Neden kaçmış olabileceği hakkında bir fikrin var mı, Chrysosto? Efendin ölünce çok mu üzülmüştü?”

“Herhalde, ama sonra onu gören olmadı. Odasından hiç çıkmadı, kapı da hep sürgülüydü; yemeği kapının önüne bırakılıyordu. Hiç kimse onunla geçi-nemezdi, bu yüzden müdahale etmeye çalışmadık. Zindana gidip cesedi aldığını bile kimse bilmiyordu. Cenaze töreni düzenlediğini cenazeci faturayı getirdiğinde öğrendim.”

“Kimse aedilis’in yakılma törenine gitmedi mi?”

“Kimse bilmiyordu ki. Ama külleri burada, aile mozolesinde; dün saygılarımı sunmaya gittim. Yeni bir kül vazosu vardı, sumermerinden...”

Demek ki soylu olması sayesinde genç aedilis lağma atılmaktan kurtulmuştu. Zindanda ölünce cese-di pahalı bir cenaze töreni yapsın diye adamına veril-mişti, tören gizlice ve azatlı kölesi tarafından düzenleniyor olsa bile.

“Bir şey daha. Efendin Barnabas’a özgürlüğünü verdiğinde, ona bir iş de kurmuş muydu? Örneğin tahıl ithalatı gibi bir şey?”

“Bildiğim kadarıyla hayır. İkisi atlardan başka bir şeyden söz etmezlerdi.”

Artık Barnabas konusunda kafamda tehlike çan-ları çalıyordu. Tullia aracılığıyla gönderdiğim miras mesajı onu buraya getirebilirdi, tabii eğer parayı istiyorsa. İş sağlama bağlamak için bir koşucu gönderip Forum’a ilan astırdım. İlanda nerede olduğunu bilenlere mütevazı bir ödül sözü veriliyordu. Bu sayede belki iyi bir yurttaş adamı devriyelere teslim ederdi.

“Nasıl bir ödül olsun, Falco?”

“Üç sestertius yaz; çok susamış olmayan biri bu parayla bir akşam içkisi satın alabilir.”

Bu da bana bir içkiye ihtiyacım olduğunu hatırlattı.

VI

İçki bulmak için dışarı gitmeye gerek yoktu. Burada bir zamanlar yaşamış olan adamın adı Gnaeus Atius Pertinax'tı ve ardında rahat bir hayat sürmenin gereği olan her şeyi bırakmıştı. Bol bol içki vardı, hepsi de emrime amadeydi.

Pertinax bir hain olduğundan malı mülkü üzerindeki haklarını yitirmişti; hepsini yeni şen imparatorumuz kapmıştı. Calabria'daki bazı verimsiz çiftliklere (mesela Barnabas'la birlikte büyüdükleri) el konmuştu bile. Yaşlı babasına ait, bol kira getiren apartmanlar ve bir çift güzel yarış atı gibi bazı mülkler istemeye istemeye de olsa geri verilmişti. Birkaç da gemi vardı, ama imparator bunlara devlet adına el koyup koymamayı hâlâ düşünmekteydi. Bu arada Roma'daki konağına el koymuştuk. Konak Pertinax'ın bütün zengin ve bekâr erkekler gibi miras yoluyla, akıllıca ticari yatırımlarla, dostlarının hediye etmesiyle, iş arkadaşlarından rüşvet alarak ve mükemmel tahminlerde bulunduğu yarışlarda kazanarak topladığı, herkesin sahip olmak isteyeceği eşyayla doluydu. Quirinalis konağı üç imparatorluk temsilcisi tarafından tasfiye ediliyordu: Momus, Anacrites ve ben.

Neredeyse on beş gün olmuştu işe başlayalı. Bu sıkıcı işi zevkli hale getirmek için elimizden geleni yapıyorduk. Her gece kendimize gelmek için hâlâ hafifçe sandal ağacı kokan ziyafet salonunda, ince ince taranmış yünler doldurulmuş şiltelerle kaplı oymalı fildeşinden kocaman sedirlere yatıyor, müteveffa ev sahibinin on beş yıllık Alban şarabından kalanı bitirmeye uğraşıyorduk. Üç ayaklı masalarından birinin üstünde, gümüş bir şarap ısıtıcısına çalışıyor mu diye

baktık; kömür yakmak için bir oyuğu, kül tepsisi ve tam kararında ısındığında içkimizi bize veren bir musluğu vardı. Üç aslan pençeli ince uzun kandillerde mis kokulu yağlar yanarken, kendi kendimizi böyle lüks içinde yaşamaktan nefret edeceğimize ikna etmeye çalışıyorduk.

Konağın yazın kullanılan yemek salonu yetenekli bir duvar ressamı tarafından bezenmişti. Bahçe boyunca uzanan bir resimde Troya'nın düşüşü betimlenmişti, üstelik bahçe dediğimiz de iç duvara ince ince boyanmış bir resimdi, bir tekir kedinin kovaladığı gayet gerçekçi tavus kuşları bile vardı.

Anacrites kendini beğenmiş bir şarap erbabı tavrıyla (hani şu bir sürü ses çıkarıp da aslında bir şeyden haberi olmayanlar gibi), "Müteveffa ev sahibimizin şarapları," dedi, "evdeki manzara resimleri kadar güzel!"

Anacrites kâtip olduğunu iddia ediyordu; aslında casustu. Ufak tefek ama kaslı bir bedeni, mülayim bir çehresi vardı; gözleri olağandışı bir gri, kaşları yok denecek kadar seyrekli.

"O zaman içelim!" dedi Momus; kaba, zorlayıcı bir edası vardı.

Momus tipik bir köle denetçisiydi; bitlenmesin diye usturayla tıraş edilmiş saçlar, şarap göbeği, yağlı kayış, pis çene, mesleği yüzünden çatlamış bir ses ve tahtaya çakılı paslı bir çivi kadar sert bir beden. Görevi ev çalışanlarını elden çıkarmaktı. Azatlıları minnettar kalsınlar diye avuçlarına biraz para sıkıştırıp yollamıştı, şimdi de konağın arkasındaki kulübelere sıkış tepiş yerleştirilmiş bulduğumuz köleleri yaptıkları işe göre ayırıyordu. Pertinax, manikürcü ve saç kıvırtıcıları, hamur işi aşçıları ve sosçular, hamam köleleri, ya-

tak odası köleleri, köpek yürütücüler ve kuşçular, bir kütüphaneci, üç muhasebeci, arpçılar ve şarkıcılar, hatta bütün işi yarışlarda oynadığı zaman bahis yatırmaya koşmak olan bir sürü çevik oğlan toplamıştı. Aile sorumluluğu olmayan gençten bir adam için pek güzel bir hayattı doğrusu.

“İlerleme kaydediyor musun, Falco?” diye sordu Momus, bir yandan da altın yaldızlı bir parfüm tasını tükürük kabı niyetine kullanıyordu. Momus’la iyi geçiniyordum; hırsızdı, pisti, işini şişirirdi ve sapıktı. Ne olduğu belli biri yani.

“Bir konsül oğlunun ıvır zıvırını kataloglamak Aventinus’ta doğmuş büyümüş basit bir çocuk için çok eğitici!” Anacrites’in güldüğünü gördüm. Bazı dostlarım onun geçmişimi araştırdığını söylemişlerdi; şimdiye kadar hangi ucuz kiralık konutun kaçınıcı katında oturduğumu ya da otuz yıl önce doğduğum odanın bir avluya mı yoksa sokağa mı baktığını öğrenmiş olmalıydı. Göründüğüm kadar basit olup olmadığımı da keşfetmişti muhakkak.

Momus homurdandı: “Kendi kendime soruyorum. Bütün bu ganimete sahip biri neden imparatoru gücendirme tehlikesini göze alır?”

“Öyle mi yapmış?” diye sordum masum bir sesle. Üçümüz hainleri aramak yerine birbirimizi gözetlemekle vakit geçiriyorduk. Kulak misafiri olmaya bayılan Momus güya uykuya daldı. Taraklı ayakları, köleleri tekmelemeye yarayan siyah çizmelerinin içinde tam dik açıda duruyordu.

Anacrites’in bana bir şey söylemek istediğini anladım. Bıraktım konuşsun. “İyi bir gün geçirdin mi Falco?”

“Ölü adamlar ve hevesli kadınlarla doluydu.”

“Herhalde,” diye sondaya başladı, “Saraydaki kâtipler sana fazla bilgi vermiyor.”

“Genelde öyle,” dedim, bu durumdan ben de rahatsızdım.

Anacrites biraz daha Alban iksiri doldurdu, öyle ya, kaybettiğimiz zamanı telafi etmemiz gerekiyordu. “Seni tanımak istiyorum Falco. Kimsin sen?”

“Bir müzayedecinin oğluydum, ama kaygısız babam evi terk etti. Şimdi de bu zengin bekârın sanat eserleriyle antikalarını Saepta Julia’daki lüks mallar pazarına sevk etmekle meşgulüm.” Hâlâ merakla bana bakıyordu, ben de şakalaşmayı sürdürdüm. “Bir kadını öpmeye benziyor, dikkat etmezsem iş ciddiye binecek!”

Anacrites ölünün özel belgelerini inceliyordu; biliyordum bunu. (Aslında bunu ben yapsam çok memnun olurum.) Ağzı sıkı, kendine güveni olmayan tiplerdendi. Sekiz Numidyalı tahtirevan taşıyıcısını dikkatsiz davranıp iki kızarmış tavuk servisçisi, bir arabacı ve Xantus’lu yelpazeli bir dansöz diye satabilecek Momus’un tersine Anacrites konağın çalışma odasını başka bir denetçi tarafından denetlenecek bir denetçinin titizliğiyle incelemekteydi.

“Falco, Momus haklı. Adam neden bu tehlikeyi göze almış?”

“Heyecan istiyordu belki,” diye bir öneride bulundum. “Neron öldükten sonra kimin bir sonraki caesar olacağına dair planlar yapmak aşıkları oynamaktan çok daha heyecan vericiydi. Adamımız kumar oynamayı seviyordu. Ayrıca yakında bir servete konacaktı, ama beklerken bütün Roma’nın onu tanımasını isteyen fırlama bir genç görevliye Quirinalis’te bir ev sahibi olmak çok özel bir şey gibi gelmemiş olsa gerek.”

Anacrites dudaklarını büzdü. Ben de. Etrafa bakındık. Lüks Pertinax konağı bize çok özel geliyordu.

“Peki,” diye lafa başladım ben de, “Saygıdeğer beyefendinin papirüslerinde neler keşfettin bakalım?”

“Çok sıkıcı yazışmalar!” diye yakındı Anacrites. “Dostları edebiyat âşıkları değil yarış çığırtkanlarıymış. Ama defterleri çok düzenli; muhasebecisi her şeyin hesabını tutuyormuş. Adam nakit paraya bayılıyormuş.”

“İsimlere rastladın mı? Komplonun ayrıntılarına? Kanıtlara?”

“Sadece kendi hayatını anlatmış. Kayıt dairesinde yarım gün geçirsem zaten çoğunu öğrenirdim. Atius Pertinax Tarentum’dan gelmiş. Gayrimeşru babasının toplumda iyi bir mevkie varmış, güneyde de dostları. Ama ne parası varmış ne de nüfuzu. Pertinax on yedi yaşındayken Caprenius Marcellus adlı yaşlı, eski bir konsülün dikkatini çekmiş. Adam önemli bir mevkie sahipmiş, bol da parası varmış ama vârisi yokmuş.”

“Demek ki,” diye onu konuşmaya teşvik ettim, “Bu yaşlı para babası genç Gnaeus’u ülkenin topuğunda bulup evlat edinmiş, öyle mi?”

“Geleneklere uygun olarak. Böylece Pertinax Caprenius Marcellus büyük hayallerini gerçeğe dönüştürebilmek için gerekli aylık cep harçlığına kavuşmuş. Yeni babası ona tapıyormuş. Makedonya’da tribunus olarak görev almış.”

Yine lafını kestim: “Tehlikesiz, sıcacık bir eyalet!” Biraz da kıskanmıştım. Ben askerliğimde Britanya’daydım. Soğuktu, nemliydi, rüzgârlıydı ve o sırada (Büyük Ayaklanma sırasında) adamakıllı tehlikeliydi.

“Elbette! Geleceği olan bir çocuk kendine dikkat etmeli! Roma’ya döndüğünde siyasi hayata ilk adım

olarak renksiz bir senatörün ciddi kızıyla evlenmiş, sonra kendi de senatoya seçilmiş. Hem de ilk denemede. Zengin çocuğun ayrıcalığı işte!”

Tam bu noktada uzanıp kendime biraz daha şarap doldurdum. Anacrites susmuştu, şarabını yudumluyordu. Ben de hikâyeye onun bilmediğini tahmin ettiğim bir renk kattım: “Senatörün tehlikesiz görünen kızıyla evliliği bir hataydı; dört yıl evli kaldıktan sonra Pertinax’a beklenmedik bir boşanma ilamı gönderdi.”

“Hakkaten mi?” Anacrites ipeğimsi bir edayla gü-lümsedi. Bir casus olarak etrafına ördüğü esrarengiz havanın bir parçası da başkaları hakkında kendilerinin bile bilmediği şeyleri bilmektir. Buna rağmen, Atius Pertinax’ın eski karısı hakkında ondan daha fazla şey biliyordum.

Bildiğim bir şey de on beş gün önce bu kadının Falco adlı bir yurttaş baştan çıkardığıydı; Falco için akıllıca bir iş değildi ama iradesi dışında gerçekleştiği de söylenemezdi.

Bardağımı boşalttım. Boş bardağa bakarak devam ettim. “Bir keresinde Pertinax’la tanışmıştım.”

“İş icabı mı? Nasıl biriydi?”

“Eğer bir içki daha içmezsem, kibarca bir tanım yapmayı beceremeyeceğim!” Bu kez ikimiz de o tatlı ik-siri gümüş semaverden akıttık. Uygarmış gibi görünme-yi seven Anacrites kendi şarabına ılık su kattı. Kıymetli taşlarla bezeli bir sürahidenden suyun sıçramadan akışını sağlamak için dirseğini zarifçe batırmasını seyrettim. Sonra bardağındaki içecek karışsın diye şöyle bir salladı. Ben suyum tam sevdiğim gibi, ayrı bardakta aldım.

Şarabımı yudumlayanın zevkini çıkardım bir an, suya dokunmadım, sonra Pertinax’ı anlattım: “Tehli-

keliydi. Tam bir azgın köpekbalığı! Ben ona çarptığımda aedilis'ti..." Bölge magistratus'unun yardımcısı, bir kanun uygulayıcısı. "Pertinax beni bir bahaneyle tutuklattı ve fena halde dövdürttü. Sonra dost canlısı adamları dairemi harap ettiler, bütün mobilyalarımı parçaladılar."

"Şikâyet etmedin mi?"

"Bir senatörü mü?" Alayla lafı sürdürdüm. "Sonra da bir bakmışsın amcasının magistratus olduğu anlaşılıyor ve o da beni görevliye saygısızlıktan içeri atıyor!"

"Demek aedilis sopasını üstünde denedi ve şimdi sen de," Anacrites çevreye bir göz gezdirdi, "Saygıdeğer beyimizin Makedonya'dan getirdiği hatıra eşyalarını karıştırıyorsun!"

"Kabaca buna adalet derler" diyerek gülümsedim, şarap bardağımın burmalı beyaz sapını okşadım.

"Çok uygun!" Donuk gözlerinde bir merak uyanıldığını görebiliyordum. "Demek Pertinax'la tanıştın..." Bir sonra ne geleceğini tahmin ediyordum. "Dedikodulara bakılırsa karısının yabancısı değilmişsin, ha?"

"Müşterimdi. Çabuk parlayan, ilkelerine bağlı biri, yani senin tipin değil!" Sakin sakin hakaret ediyordum adama.

"Peki senin tipin mi?"

"Ne münasebet! O bir senatör kızı. Bense sokağa işerim, herkesin ortasında sırtımı kaşırım ve tabağımı yalamışlığım bile vardır."

"Kadın bir daha evlenmemiş. Bana kalırsa boşanmaları lüzumsuz..."

"Değil!" Homurdandım. "Pertinax eski karısı onu ihbar ettiği için tutuklanmıştı."

Anacrites gücenmiş gibiydi. “Bana kimse söylemedi bunu! Gidip kadını sorgulamaya hazırlanıyordum!”

“İyi şanslar!” dedim kuru kuru.

“Neden ihbar etmiş? İntikam almak için mi?”

Haklı bir soruydu; ama artık kendime engel olmıyordum. “Siyaset. Ailesi Vespasianus’u destekliyor. Pertinax zindana atılırsa sorgusundan önce dostlarının onu susturacağını düşünmemiş olmalı.”

Casus irkildi. Kolluk kuvvetlerindeki meslektaşlarının bir hücrenin mahremiyetinde tutuklulardan bilgiyi nasıl söküp aldıklarını bilirdi. Alaycı bir saygıyla haykırdı: “Eh, ne yapalım. Pertinax Marcellus, Selam Sana ve Elveda!”

Bana soran olsa, imparatorun baş casusunun inayetiyle Hades’e götürülmek yerine Styx’i meteliksiz geçmeyi yeğlerim.

Anacrites’in imparatora rapor verme zamanı gelmişti. Momus, kirli ayak parmakları havada, uyuyordu.

Anacrites o yumuşak alaycı yüzüyle bana baktı; onunla çalışabilirdim, tabii her an bir adım önde olmak şartıyla.

“Vespasianus’a rapor etmek üzere beni gözetliyorsun,” dedim, “Momus da öyle.”

“Her gece ikimiz hakkında rapor veriyor!” Kâtiplerin hor gören tavrıyla içini çekti. Açık renk kaşları alayla kalktı. “Peki, Marcus Didius Falco, nedir durumun?”

“Pertinax’la eski hesabımızı kapatıyorum!”

Anacrites bana güvenmiyordu; akıllı adam. Söylemeye gerek yok, ben de ona güvenmiyordum.

O gece gitmek üzere ayağa kalktığında buruşmuş togamı düzelterip arkasına takıldım. Sessizce çıktık. Momus derin uykudaydı.

VII

Roma'da ılık bir mayıs gecesi. Kapı eşiğinde durup temiz havayı içimize çektik. Capitolium'un çifte tepelerinin üstünde minicik yıldızlar göz kırpyordu. Sıcak baharatlı kıyma kokusu burnuma gelir gelmez korkunç acıktığımı fark ettim. Uzaklardan müzik sesi geliyordu. Gece, hiçbir şeyden pişmanlık duymayan erkeklerin kahkahalarıyla capcanlıydı.

Rahatsız edici gece faaliyetlerine muhatap olmak için Anacrites'le beraber tez adımlarla Vicus Longus'tan aşağı inmeye başladık. Sağımızda kalan Forum'u geçtik, Clivus Victoriae yoluyla saray arazisine girdik. Sarayın üst katlarında çalışanların yaktığı kandiller neşeyle parlıyordu. İmparator ya da oğulları birilerini eğlendirmişse de ziyafet çoktan bitmişti. Yeni sıkıcı hanedanımız pek saygın eğlenceler düzenliyordu.

Cryptoporticus'ta, yani Neron'un yaptırdığı görkemli galerilerle süslü girişte, Praetoria Alayı muhafızları başlarını sallayıp bize yol verdiler. Yukarı çıktık. İlk karşılaştıklarımız ve benim en son görmek istediğim kişiler Senatör Camillus Verus ile kızı Helena Justina idi.

Yutkundum. Yanaklarım gerildi. Anacrites bana bilmiş bilmiş baktı (sinir herif!) ve çabucak dışarı çıktı.

Senatörün güzelce yıkanıp temizlenmiş, resmi bir görünüşü vardı. Kızına sevgiyle göz kırptım; babasının gözü önünde! O da bana azıcık, biraz dertlice gülümsedi. Güçlü bir görünüş, güçlü kişilik: bu kızı her yere götürebilirdiniz, tabii gittiğiniz yerdeki insanlar hatalarının daha da yüzlerine söylenmesine aldırış etmeyeceklerse. Helena ciddi gri bir kıyafet

giymişti, eteği evli kadınlarınkı gibi ağır volanlıydı. Koyu renk saçlarına küçük, sade bir altın taç takmıştı. Camillus'un elindeki papirüs tomarı imparatora dilekçe vermeye geldiklerini gösteriyordu. Dilekçede ne olduğunu tahmin edebiliyordum: Camillus Verus, Vespasianus'un sadık destekçisiydi, ama imparatorun sadık destekçisi olmayan bir kardeşi vardı. Bu kardeş Flavius hanedanına karşı bir komplo düzenlemişti; komplo açığa çıkarılmış, kardeş öldürülmüş, öldüğü yerde bırakılmıştı. Senatörün ne kadar süre geçtikten sonra kendini kardeşinin ruhundan sorumlu sayacağını merak ediyordum. Artık biliyordum. On bir gün. Vespasianus'a depodaki cesedi sormaya gelmişti.

Helena'nın "İşte Falco!" dediğini duydum, "o öğrenebilir..."

Senatörün karısı da eşine her zaman destek olurdu, ama senatörün bu gece neden Helena'yı getirdiğini anlıyordum. Başkalarının yanındaki sessiz sakin görünüşünün altında Helena Justina çok ciddi bir kadındı. Neyse ki taht odasından yeni çıktığı için kafası hâlâ meşguldü ve benimle karşılaştığı için bir tepki vermedi. Babası neden orada olduklarını açıkladı; imparator zorluk çıkartıyordu (hiç şaşırmadım!). Sonra Helena araya girip benim bu işi araştırmamı istedi.

"Ama hem saray için çalışıp hem de sarayı soruşturmak biraz tuhaf olmaz mı?"

"Sen ne zamandan beri böyle şeyleri tuhaf buluyorsun?" Camillus şakayla karışık bana saldırıyordu; sıırıttım, ama bana yaptıkları iş önerisinin üstünde durmadım.

"Efendim, birtakım Praetorialılar eğer kardeşinizin cesedini belirsiz bir yere götürmüşlerse bunu bilmek sizi rahatlatacak mı?" Helena hayra alamet olma-

yan bir sessizliğe gömüldü. Biri çok pişman olacaktı; kim olduğunu tahmin ediyordum. Amcasının sonu konusundaki rezil ayrıntıları hatırlamamaya çalıştım; olur a, yüzümden okurdu.

Anacrites'in gittiği yöne doğru bir işaret yaptım, acil işim olduğunu ima ediyordum. Camillus tahtırevanlarını çağırırken Helena'yla kalmamı istedi. Telaşla gitti.

İkimiz orada durduk; sarayın bir oda olacak kadar büyük koridorlarından birinde. Yanımızdan bir o yana bir bu yana görevliler geçiyordu. Neron'un kabul salonunun zevksiz şaşaasında kırılğan ilişkimizi bitirmeye niyetim yoktu, bu yüzden katı bir surat takındım ve konuşmadım.

"Sen biliyorsun!" diye suçladı beni Helena, bu arada babasının duyup duymadığını kontrol etti.

"Biliyorsam bile söyleme iznim yok."

Bana öyle bir baktı ki bir kirpinin dikenleri bile solup düşerdi.

Konu sessizce kapanırken onu inceleme zevkini tattım. Yaşlıca evli kadınların giydiği cinsten atkısı, örtmesi gereken yumuşacık kıvrımları daha da vurguluyordu; bu kıvrımları topu topu iki hafta önce hiç beklemediğim halde kollarıma almıştım. Bu gece Helena'nın varlığı tanıdık bir duyguyla sarmalıyordu beni; sanki birbirimizi bundan sonra karşılaşacağımız herhangi birinden daha iyi tanıyorduk (oysa birbirimizin yarısını bile keşfetmemiştik...). "İşte seni böyle seviyorum," diye şakalaştım, "kocaman ela gözler ve alev alev bir öfke!"

"Lütfen edebinle konuş!" Hanımefendi gergin bir sesle dersimi vermişti. "Burada karşılaşmak yerine daha önce görüşeceğimizi düşünmüştüm."

Başkalarının yanında tatlı, çekingen davranır, bu da beni onu korumak için yanına yaklaştırmaya iterdi. Parmağımla yumuşacık şakağından güzelim çenesine kadar yavaşça okşadım onu. İnatçı bir tavırla bunu yapmama izin vererek hiç umursamadığını göstermeye çalıştı, ama dokunduğum anda yanakları bembeyaz olmuştu. “Seni düşünüyordum Helena.”

“Beni terk etmeyi mi?” On gün düşünüp onu bir daha görmemeye karar vermişim, on saniye içinde de hiç terk etmemeyi. “Ah, biliyorum,” diye öfkeyle devam etti. “Aylardan mayıs. Son görüştüğümüzde nisansandı. Geçen ayın macerasındaki kızım ben. Bütün istediğin...”

“Ne istediğimi pekâlâ biliyorsun!” diye kestim sözünü. “Sana söylememem gereken öteki söz de bu. Ama inan bana hep seni düşündüm.”

“Şimdi de unuttun.” Helena acı acı tartışmayı sürdürüyordu. “Ya da ben unutayım istedim.”

Tam nasıl düşündüğümü, ikimizin de unutulmasını asla istemediğimi ona gösterecektim ki ünlü babası telaşla yeniden yanımıza geldi.

“Gelip göreceğim seni,” diye fısıltıyla söz verdim. “Seninle konuşmam gereken şeyler var.”

“Yaa, demek bize söyleyebileceğin şeyler de var.” Helena babasının bu sözü duymasını özellikle istemişti. Camillus tartıştığımızı görmüş olmalıydı. Ama huzursuz bir utangaçlıkla fark etmemiş gibi davrandı, oysa böyle bir tavır kişiliğine hiç uygun değildi. Durum gerektirdiğinde son derece güçlü bir adam olabiliyordu.

Helena bana engel olamadan Camillus’a durumu anlattım: “Kardeşinizin ruhuna gerekli saygı gösterildi. Yeraltında bir dünya gerçekten varsa, o şimdi Hades’te çimenlerde oturmuş, yakalayıp ge-

tirsin diye Cerberus'a tahta parçaları atıyor. Bunu nasıl bildiğimi sormayın.”

Helena'dan daha çabuk kabullendi durumu. İşim olduğunu kısaca belirterek ayrıldım yanlarından.

Anacrites'i buldum, birlikte imparatorun odasının önünde bekledik. İnsan yüksek mevkideki birini ziyaret ettiğinde müthiş gergin oluyor; bir an imparatorun en gözde casususundur, bir an sonra bir de baskın ki gözden düşmüşsün. Anacrites dişleriyle manikür yapmaktaydı. İçi kararıyordu. Vespasianus beni severdi. Sevdiğini de genellikle üç metelik karşılığında çözmesi imkânsız görevler vererek gösterirdi.

İçeri çağırıldık. Mabeynciler sanki berbat bir doğu hastalığına yakalanmışız gibi bizi görmezden geldiler.

Vespasianus o ince uzun, cılız enseli soylulardan değildi, sağlam yapılı eski bir generaldi. Pahalı mortüniği, sincap rengi köylü şayağı kadar güzel oturmuştu üstüne. Oradan buradan borç alarak iktidara geldiği söylenirdi ama imparator olmak çok hoşuna gidiyor, Augustus'tan beri hiçbir caesar'ın yapmadığı kadar kendini işe veriyordu.

“Camillus Verus buradaydı!” dedi heyecanla. “Ve şu kızı!” İmparatorun sesi sinirliydi; o hanımla ilişki mi biliyor ve onaylamıyordu. “Onlara anlatacak hiçbir şeyim olmadığını söyledim.”

“Ben de öyle,” diye ikna ettim imparatoru, esefle de olsa.

Bana dik dik baktı, sanki içine düştüğümüz durum benim suçumdu. Sonra rahatladı. “Raporunuzu verin!”

Dünyanın efendisine yalan atma zevkini Anacrites'e bıraktım. “İlerleme kaydediyoruz, efendim!” Öyle işbilir bir sesi vardı ki midem kalktı.

“Herhangi bir kanıt buldunuz mu?”

“Eski karısı Pertinax Marcellus’u ihbar etmiş...”

Helena hakkındaki özel bilgilerimin sergilendiğini duymak beni kızdırdı, ama ilk atılan imparator oldu: “Camillus’ların kızını bu işe karıştırmayın!” (Anacrites’e imparatorla Helena’nın babasının dost olduğunu söylememiştim; çünkü sormamıştı.)

“Peki, efendim.” Casus sesinin tonunu ayarladı. “Neron’dan sonraki yeni imparatorlar bir sürü boş laf ederdi; sanırım ne yaptığını bilmeyen bu komplocular sizin tahtta fazla kalamayacağınızı düşündüler.”

“Parlak ataları olan bir züppe istiyor onlar!” Vespasianus alayla homurdandı. Gerçekçi olmasıyla ünlüydü.

“Azıcık da çatlak olsun isterler,” diye mırıldandım, “Senato’nun kendine güveni artsın diye!” Vespasianus dudaklarını sıkı sıkı kapadı. Çoğu insan gibi o da cumhuriyetçi olduğum için kafadan çatlak olmam gerektiğini düşünüyordu. Zor bir andı, hepimiz huzursuzca kıpırdadık.

Biraz sonra imparator, “Bağışlamayacağım tek şey,” dedi, “Bu hainlerin küçük oğlumu kandırma-ya kalkışmaları!” İmparatorun ciddi rakiplerinin genç Domitianus Caesar’ı kukla imparator yapma-ya kalkacaklarını düşünmek zordu. Ne var ki, imparatorun büyük oğlu çok sevilen, muktedir bir adamdı; Domitianus’un doğal veraset sıralamasını değiştirebilmeyi parlak bir fikir sayması anlaşılır bir şeydi. Yirmi yaşındaydı; daha yıllar boyu bir kargaşa çıkmasını bekleyebilirdi.

Anacrites ve ben gözlerimizi yere indirip bekledik. Zemin muhteşem bir işçilik ve zevkin ürünüydü: Siyah ve krem rengi yılankavi desenli İskenderiye mozaikleri.

“Oğullarımı koruduğum için beni kimse suçlayamaz” diye ısrar etti sevecen baba. Başlarımızı üzgün üzgün salladık. Domitianus Caesar’ın bir yaltakçı olduğunu düşündüğümüzü o da biliyordu. Yaşlı imparator kendine çeki düzen verdi. Vespasianus ile büyük oğlu Titus, genç Domitianus’u asla herkesin ortasında azarlamaz, şöyle ekşi ekşi bile bakmazlardı (ama bana kalırsa kapalı kapılar ardında onu epeyce hırpalıyorlardı).

Atius Pertinax imparatorun kıymetli oğulcuğuyla aynı kaba işediği için, Anacrites adamın evraklarını hani neredeyse gümüş cımbızla elden geçiriyordu. Vespasianus, oğluna karşı kullanılacak bir kanıt bulunsa bile derhal yok edilmesini istemişti.

“Pekâlâ,” dedi, düşünüp taşınmaktan sıkılmıştı artık. “Komplo işi bitti; unutulmuş.” Toplantının havası değişmişti. “Roma’nın bana razı olmaktan başka çaresi yok! Selefim yerini kendi isteğiyle bana bıraktı.”

Bu bir bakış açıсыydı elbette. Son imparator Vitellius Forum’da toplanan bir kalabalık tarafından öldürülmüş, lejyonları teslim olmuştu; oğlu henüz bebekti, kızı da alelacele Vespasianus tarafından evlendirilmişti. Kızın drahoması öyle muazzamdı ki damat yıllarca saya saya bitiremeyecek, yeni imparatora minnet duyacaktı.

Vespasianus öfkeli bir tavırla dişlerini emdi. “Bu fiyasko yüzünden Senato’da dört yer boşaldı. Kurallar açık: senatörler Roma’da oturmalı! Faustus Farentinus gemisine binip Likya’da ihtiyar teyzesiyle nane likörü içmeye gitti. Teyzesine saygı duyduğum için ona izin verdim.” İhtiyar teyzelere duyduğu saygı yüzünden Vespasianus’un yumuşak bir adam olduğunu sanmayın sakın. O sevecen dış görünüşünün altında güçlü bir irade tehlikeli sesler çıkarak homurdanır.

“Üç soytarı da taşraya çekildi; Gordianus ile kardeşi Longinus uzak bir deniz kıyısında rahipliğe soyundular, Aufidius Crispus ise Neapolis körfezinde bir teknede güneşleniyor. İmparator oluşumu senatörlükten çekilerek kutlamak isteyen varsa,” dedi Vespasianus, “Hiç itiraz etmem. Ama senatörler ne yaptıklarını hesabını vermek zorundalar! Curtius Longinus bir açıklama yapması için Roma’ya çağrıldı. Sanırım unutamayacağı bir iyilik yapacağım ona...” Bu laf galiba sarayın gizli bir şifresiydi; kimse ne anlama geldiğini bana açıklamamıştı. “Şu anda Küçük Hercules Gaditanus Tapınağı rahipleriyle kalıyor, yarın sorguya çekilecek. Anacrites, oraya gitmeni istiyorum.”

Sarayda çalışmanın en nefret ettiğim yönü, olan bitenden dışlanmaktır. Kaşlarımı çatarak güzelim İskenderiye mozaigi döşemeyi çizmemin topuğuyla tepikledim. “Bir sorun çıkabilir, efendim.”

İmparatora depoda bana nasıl saldırıldığını, Barnabas’ı nasıl takip ettiğimi, neden Pertinax’la ilişkisinin önemli olabileceğini düşündüğümü anlattım.

Baş casus yerinde duramıyordu. “Bunu bana anlatmamıştın, Falco!”

“Kusura bakma, aklıma gelmedi.”

Anacrites bir yandan inisiyatif bana geçtiği için sinirlenmişti, öte yandan bu bilgiyi nasıl olsa edinebilecek bir casus gibi görünmek istiyordu; iki arada bir derede kalması da benim hoşuma gidiyordu. “Ölü hamisi için bir şeyler yapması gerektiğini düşünen çatlak bir azatlıdan başka bir şey olamaz,” diye hafife aldı meseleyi.

“Belki,” diye onayladım. “Ama Pertinax’ın evrakı arasında tahıl satışlarıyla ilgili bir işaret olup olmadığını öğrenmek isterim.”

“Yok,” dedi Anacrites kısaca. “Tiber’in öte yakasındaki bir meyhaneci kızın sözüyle sarayın parasını heba edemem!”

“Senin yöntemlerin başka, benimkiler başka.”

“Neymiş seninkiler?”

“İrmak kenarındaki meyhanelerin haberlerin ilk kaynağı olduğunu bilmek!”

“İkinizin de yöntemi doğru,” diye araya girdi Vespasianus. “İşte bu yüzden ikinizi de işe aldım!”

Tartışmamız sırasında imparatorun kahverengi gözleri son derece sakindi. Anacrites utanmış gibiydi, bense öfkeliydim. Orada durmuş, devlete ihaneti Kilikya’yla ticaret ya da Kelt birasının fiyatı gibi tartışıyorduk. Ancak, Vespasianus benim ne düşündüğümü anlamıştı. Nedenini de. O cesedi elledikten altı saat sonra bile ölünün yağlarının adeta ciğerimde katılaştığını hissediyordum. Yüzüklerini tuttuğum için ellerim hâlâ kokuyordu. Başka bir şey düşünmezsem o kadavra yüz derhal aklıma geliyordu. Bugün imparatora hiç de ufak tefek olmayan bir iyilik yapmıştım, yine de sadece kimsenin dokunmak istemediği, manikürlü eller için fazla yapış yapış işler veriliyordu bana.

Vespasianus o alaycı sırtışıyla, “Zamanını meyhanelerde geçiriyorsan karaciğerine dikkat et” diye uyardı beni.

“Ne yararı var ki,” diye parladım. “Yani, efendim, kimsenin ipucu diye kullanmayacağı bilgiyi elde etmek için birilerinin boğazımı kesebileceği meyhanelerde sağlığımı ve masumiyetimi tehlikeye atmanın ne yararı var?”

“Ne masumiyeti? Sabır, Falco. Öncelikli işim senatoyla uzlaşmak, sen ise diplomatça işlerden anlamıyorsun!” Öfkeyle baktım, ama sükûnetimi kaybet-

medim. Vespasianus biraz rahatladı. “Bu Barnabas denen adamı bulabilir miyiz?”

“Pertinax’ın evine çağırdım onu. Ama belki de gelmez. Via Aurelia’nın güneyinde, Batan Güneş isimli bir meyhaneye takılıyor.”

Bir mabeynci, güzel bir kahvaltıyı mideye indirdikten sonra umumi helaya koşuyormuş gibi içeri girdi.

“Caesar! Hercules Gaditanus Tapınağı yanıyor!”

Anacrites hemen koşacakmış gibi yaptı, Vespasianus durdurdu onu. “Hayır. Sen Tiber’in öte yakasına geç ve bu azatlıyı bul. Anlayacağı dille komplonun çöktüğünü anlat. Bir şey bilip bilmediğini öğren, sonra mümkünse bırak gitsin. Ama ördek havuzundaki çamuru karıştırırsa memnun olmayacağımızı da anlamasını sağla.” Vespasianus bana döndüğünde, onun bir nilüfer yaprağına oturmuş kocaman bir kurbağa olduğunu düşünmemeye çalışıyordum. “Falco, sen yangını seyre gidebilirsin.”

Kundakçılık pis iştir; diplomasi gerektirmez.

VIII

Tapınağa tek başıma gittim. Harekete geçmek ve yalnızlık ilaç gibi gelmişti.

Her nerede sorun çıkarsa çıksın, yalnız gitmeye mecburdum. Ve yürüyerek. Çizmelerim iyice aşınmıştı, ama profesyonel saygınlığımı korumakta ısrarlıydım.

Çizme tamircisine ne zaman para ödesem, saygınlık tutkum biraz daha azalmaktaydı.

Küçük Hercules Tapınağı benim yaşadığım Aventinus mahallesindeydi, dolayısıyla kötü şöhretli bir yerden eve dönerken alevleri görüp de gecenin ikinci eğlencesi olarak seyre dalan herhangi bir mahalleli gibi davranabilirdim. Zavallı bir tapınaktı. Bir Suriyelinin fırını ile bir bileyicinin tezgâhı arasına sıkışıp kalmıştı. Güvercinlerin dedikodu yaptıkları iki basamağı, cephesinde dört sütunu, yıpranmış ahşap alınlığı ve güvercinlerin basamaklardan uçtuklarında yeniden toplandıkları mekân olduğuna dair bol bol kanıt gösteren, kiremitleri kırık kırmızı bir damı vardı.

Tapınaklar nedense durmadan yanıyor. Herhalde inşaat yönetmeliğinde yangın kovaları ve yangın platformları unutulmuş. Belki de tanrılara adanmış olmalarının onları koruyacağı düşünülüyor. Ama hiç sönmemesi gereken ateşin yanına kimse uğramadığı için tanrıları anlaşılan sıkıntı basıyor.

Yangın bütün şiddetiyle sürüyordu. Önünde heyecanlı bir kalabalık vardı. Seyredenleri yarıp öne geçtim.

Aventinus devriyeleri etraftaki kemerli yolun sütunlarına dayanmış duruyor, alevlerin kızılı yüzlerine vuruyordu. Hepsinin yüzü yara bere içindeydi, elbette

çoğunun sevgi dolu anaları vardı, hatta birkaçı babasının kim olduğunu bile söyleyebilirdi. Eski dostum Petronius Longus da eliyle çenesini tutmuş yangını seyretmekteydi; geniş omuzlu, sakin, geniş alınlı bir subaydı ve esasını kemerine takmıştı. Şöyle köşeye çekip kadınlar, hayat ve iyi İspanyol salamını nereden almak gerektiği hakkında konuşabileceğiniz bir adamdı. Devriye yüzbaşısıydı, ama bunun dostluğumuzu bozmasına izin vermiyorduk.

Yanında bir yere sıkıştım. İnsanın iliklerini eritecek kadar sıcaktı ortalık. Manzarayı seyreden bir deli kundakçı görürüz belki diye kalabalığı inceledik.

"Didius Falco," diye mırıldandı Petronius, "Ateşin başını kapmak için kışlaya ilk dönen hep sen olurdun!" İkimiz de soğuk kuzeyde askerlik yapmıştık: Britanya'daki İkinci Augusta Lejyonu'nda. Vaktimizin yarısı sınırda, yarısı da zorunlu yürüyüşler ve açık arazideki çadırlarda geçerdi. Eve döndüğümüzde bir daha asla ısınamayacağımıza inanmıştık. Petronius evlendi; böylece ısınabileceğine kanaat getirmişti. Bazı hevesli genç hanımlar bu konuda bana da yardımcı olmaya gayret etmişlerdi, ama hepsini kovalamıştım.

"Kız arkadaşını görmeye mi gittin?"

"Hangisini?" Sırıttım. Hangisi olduğunu biliyordum. En azından son on beş gündür yalnızca biri vardı aklımda. Bu gece onu nasıl incittiğimi hatırlamamaya çalıştım. "Buradaki önlenebilir ama önlenemeyen kaza nasıl oldu dersin, Petro?"

"Her zamanki rezillik. Tapınaktaki rahip yardımcıları sokağın aşağısındaki bir bara zar atmaya gitmişler; tütsü yaktıkları kaptan kıvılcım sıçramış..."

"Ölen var mı?"

"Sanmam; kapılar kilitli." Petronius Longus bana şöyle bir baktı, yüzümden bu soruyu özellikle sorduğumu anladı, sonra homurdanarak tapınağa bakmayı sürdürdü.

Yapabileceğimiz bir şey yoktu. Adamları çivilerle kaplı çifte kapıları bir koçbaşıyla devirse tapınağın içi ateş topu gibi patlardı. Alevler çatıyı sarmıştı bile. İnsanı endişelendiren bir kokusu olan kapkara dumanlar ta ırmağa kadar uzanıyordu. Sıcak yüzümüzü terden cam gibi parlatmıştı. İçeride canlı birinin olması mümkün değildi.

Çatı tahtaları çöktüğünde kapılar hâlâ kapalı ve kilitliydi.

Biri en nihayet itfaiyecileri ızgara et lokantasında bulup getirdi. Binanın kalan kabuğunu kovalarla su atıp söndüreceklerdi, ama önce suyu akan bir çeşme bulmaları gerekti, su temin edildiğinde de acemilikleri paçalarından aktı. Petronius kalabalığı dağıtmış, sadece öfkeli karıları evde bekleyen birkaç kişi kafa dinlemek için kalmayı tercih etmişti. Kapılardan birine demir kiskaçlar geçirip kömür haline gelmiş tahtalarını çektik, insanın kulaklarını patlatan bir gürültüyle devrildi. Hemen arkasında kömür olmuş bir küme, muhtemelen bir insan bedeni vardı. Tam o sırada gelen bir rahip, eriyip bedenin göğüs kemiğine yapışmış şeyin Curtius Longinus'un, yani Vespasianus'un taşradan geri çağırdığı komplocunun her zaman boyunda taşıdığı muskaya çok benzediğini bildirdi.

Longinus rahibin evinde konuktu, rahip o gece onunla yemek yemişti. Kusacak gibi bir suratla yüzünü öte yana çevirdi.

Petronius Longus kömür olmuş bedenin üstüne bir deri parçası örttü. Bıraktım sorguya başlasın. Ben

etrafa bakınıyordum. Dumanın genzine kaçmasıyla öksürerek, "Geceleri kapıları kilitler misiniz?" diye sordu.

"Niye kilitleyelim ki?" Hercules rahibinin kocaman kara bir sakalı vardı; muhtemelen bizden on yaş büyüktü, ama sur duvarı kadar sağlam görünüyordu. Sizi takımına seçerse bu iri yarı adamla ancak eltopu oynayabilirdiniz. "Burası içi tıka basa hazine dolu Jüpiter Tapınağı değil, Saturnus Tapınağı da değil. Bazı tapınakları içeri seraseriler girmesin diye kapatmak gerekir, ama, devriye yüzbaşısı, bizimkini kapatmasak ne yazar!"

Nedenini anlayabiliyordum. Şu huysuz ihtiyar Hercules Gaditanus belki de seraserileri seviyordu, zaten içeride rahatça oturacak bir yer, çalınacak herhangi bir şey yoktu. Bir çiftliğin kilerinden daha büyük olmayan, tuğladan yapılmış dolap gibi bir şeydi tapınak.

Çöken bir ton ağırlığındaki kiremitlerin devirdiği toprak tanrı heykeli tamamlanmamışa benziyordu, bu da tapınağın kaba ortamına uygun düşmüştü. Rahibi bile yoksul mahallede çalışan, bütün gün beyinleri sarsılmış boksörlerle uğraşan aç görünümlü bir adamdı. Sakalın ardındaki Doğulu yüzü yakışıklıydı; kocaman hüzünlü gözleri vardı, sanki tanrısının sevildiğini ama pek de ciddiye alınmadığını biliyordu.

"Buranın sorumlusu kim?" Petronius bu ölüm yüzünden alt üst olmuş yorgun bir sesle sormaya devam etti. "Adamın burada olduğunu biliyor muydunuz?"

Rahip, "Sorumlu bendim," dedi. "Curtius Longinus yarın imparatorla görüşecekti. Kendini toplamak için tapınakta dua ediyordu."

"Görüşecek miydi? Ne hakkında?"

Rahip, "Onu imparatora sorun," diye homurdandı.

"Tapınağın anahtarı kimde?" Sözlerini kesmiş-tim, bir yandan da tapınaktan geriye kalanları inceli-yordum.

"Hemen içeride, duvardaki bir çengele asarız."

"Ama orada değil artık!" Petronius'un sesi öfkeliydi.

Gidip baktım. Çengel duruyordu, ama boştu.

Rahip, Hercules'in felakete uğramış evinin du-manları tüten kalıntılarına çaresizce baktı. Duvardaki çatlaklarda hâlâ kıvılcımlar koşuşuyordu. Petro ile ben onu seyrederken hasarı tespitte kalkışıp umutsuz-luğa düşmek istemiyordu rahip.

"Kardeşine mektup yazmam lazım."

Soğuk bir tavırla, "Yazmayın," diye emrettim. "İmparator, Curtius Gordianus'a bizzat haber vere-cek-tir."

Rahip gidiyordu, ben de onu takibe hazırlandım. Petro'ya başımı salladım, o ise çabucak onu terk et-meme sinirlenerek başını çevirdi. Koluna dokundum, sonra kara sakallının peşine düştüm.

Yıkıntıdan çıktığımızda Anacrites'in heyecanlı adamlarından birinin yanından geçtik. Kendini gös-termeye o kadar uğraşıyordu ki bizi görmedi. Arkama baktım, Petro'yu sinirlendirmekle meşguldü. Petroni-us Longus koca ayaklarını iki yana açmış, yorgun göz-lerle adamı dinliyordu; yüzünde öyle bir ifade vardı ki fena halde içkiye ihtiyacı olduğuna, ama acaba her za-manki berbat kırmızı şaraptan bir amfora içip berbat bir gece mi geçirse, yoksa rafın arkasında sıkı sıkı sakladığı harika Setinum'u mu devirse diye planlar yaptığına kalıbımı basardım. Casusun işi zordu. Hiç

konuşmadan terbiyesizce davranabilmek Aventinus devriyelerinin uzmanlık alanıdır.

Rahip evine dönerken ben de yanında yürüdüm.

"Curtius Longinus Roma'ya bu gece mi dönmüş-tü?" sesini çıkarmadan başıyla onayladı. Duyduğu dehşet artık geçmişti, yine de konuşmak istemiyordu. Belli ki kafası meşguldü, ama uzun ve güçlü adımlarla yürümeyi sürdürüyordu. Vakarımı kaybetmeden ona yetişmekte zorlanıyordum. "Demek ki kimseyle görüşme fırsatı olmadı?"

Başını hayır anlamında salladı.

Bekledim. Aklına bir şey geldi. "Tam yemek yerken tanıdığı biri haber gönderip onunla dışarıda konuşmak istemişti."

"Kim olduğunu görebildin mi?"

"Hayır. Bir iki dakikalığına çıktı zaten." Sonra aklına gelen öyle hoşuna gitti ki yavaşlamayı becerdi: "Herhalde bu geceki toplantıyı daha geç vakte almak istiyordu!"

"Olabilir. Şu esrarengiz tanıdığın erkek olduğunu nasıl bildin?"

"Uşağım ziyaretçinin adını Curtius Longinus'a söyledi."

Hercules'e içimden bir teşekkür duası ettim. "Hem kendine hem de tapınağına bir yararın dokunsun; söyle..."

Köşede, melankolik bir ırmak tanrısının mahrem yerlerinden su akıtan bir çeşmenin yanında durduk.

Rahip, "Nasıl yararı dokunacak?" diye telaşla sordu.

"Yeni iyiliksever imparatorumuz kentin yeniden inşasını planladığında. Tapınak onarmak imparatorlara ün kazandırır."

"Hazinede nakit sıkıntısı olduğunu sanıyordum..."

"Fazla uzun sürmez sıkıntı. Vespasianus'un babası vergi tahsildarıydı; kanında gasp tohumları var onun."

Anahtarını çıkardı. "İmparatorun henüz elde etmediği bir geliri bol bol harcıyorsun bakıyorum! Kimsin sen?"

"Adım Didius Falco; saray için çalışırım."

"Haa!" Bana hakaret etmeye niyetlendi. "Romalı zeki ve iyi bir çocuk neden böyle karanlık işlere karışıyor?"

"Ben de kendime soruyorum bunu! Şimdi söyle bakalım," yine dürttüm rahibi, "Longinus'un tanıdığı bu adam kimmiş?"

"Barnabas diye biri."

IX

Karanlık çökmüştü. Geç vakitlere kadar çalıştığını bildiğim Vespasianus'u tekrar görmek üzere çizmemi biraz daha eskittim.

İmparator sinek kovalayıcıları ve şarap doldurucuları dışarı çıkarırken ben de bekledim. Zaten bu adamlar ilginç bir şey olduğunda odada asla kalamazlar. Sonra, burnu büyük kâtipler de dışarı çıkma emrini alırken ben yine bekledim.

Yalnız kalınca ikimiz de rahatladık. İmparatorun kitap okuduğu divana uzandım, altı metre yüksekliğindeki tonozlu tavanı seyrettim. Bu oda krem rengi traverten kabartma sütunlarla birbirinden ayrılan koyu yeşil Brescia panolarıyla kaplıydı. Duvardaki kandil oyuklarına altın yaldız sürülmüştü; hepsi istiridye biçimindeydi ve hepsinde kandiller yanıyordu. Ben tavan kirişlerinin buklelerime değdiği karanlık evlerde büyüdüm; o gün bu gündür zarif renk bileşimleri kullanılan yüksek tavanlı mekânlarda huzursuz olurum. Divanda yatarken yine huzursuzlanırsam bedenim ipek kumaşta nahoş bir leke bırakacakmış gibi bir his geldi içime.

İmparator kalın dirseğine yaslanmış, elma kemi-riyordu. Kare biçimli yanık yüzündeki kemikli burnu ve neşeli kalkık çenesini paraların üstünde görürdünüz, gözlerinin çevresinde de gülmekten ileri gelen çizgiler vardı. Denariusların göstermediği ise Vespasianus Augustus'un bende bir umut ışığı keşfetmiş olmasıydı.

"Eee, Falco?" Meyvesine bakarak kaşlarını çattı. Yamru yumru, kepekli bir şeydi, herhalde Sabinus'taki çiftliğinde yetiştirilmişti; imparator kendisinin yetiştirebileceği hiçbir şeye para vermezdi.

"Caesar, bataklık vahşilerinin ün kazanmasını istemem, ama gerçekten tatlı bir meyve istiyorsanız, Britanya elmalarının üstüne yoktur!"

Vespasius Britanya'da zafer kazanmıştı. Ben ondan yirmi yıl sonra Britanya'da askerlik yaptım, zaferin uzağından bile geçemedim. Anacrites gibi biri bunu mutlaka imperatora fısıldamış olmalıydı.

Yaşlı imparator bir an durdu, sanki Britanya'nın küçük, taze, beklenmedik bir tatlılıkla insanın ağzında patlayan elmalarından söz etmek eski hatıraları canlandırmıştı. Britanya'dan bu kadar nefret etmem ben de sıra hasreti duyardım.

"Tapınakta neler oldu?"

"Korkarım kötü haberler vereceğim, efendim. Curtius Longinus öldü. Neyse ki bugünlerde Roma'da ölülerin yakılması moda." İmparator inledi ve divanına o koca yumruğuyla vurdu. "Efendim, düşmanlarınızın isimlerini verenlere prim veriyorsunuz. Peki onları ortadan kaldıranlar da prim alacak mı?"

"Hayır," dedi. Bunun benim için ciddi bir darbe olduğunu biliyordu.

"İmparatorluk Caesar'ın yüceliğine hayrandır!"

"Alaycılığı bırak!" diye gürledi.

Bazı bakımlardan birbirimizden çok farklıydık. Vespasianus Caesar düşük gelirli bir aileden gelme bir taşra senatörüydü, ama sonuç olarak soyluluğu atalarından kalmaydı. Bense lafını esirgemeyen, Aventinus aksanlı, içine kapanık bir serseriydim, saygı diye bir kavramım yoktu. Birlikte başarıyla çalışmamız tipik bir Roma çelişkisiydi.

Verdiğim haberleri kaşlarını çatarak dinledi, ben de suskunluğundan istifade edip hikâyeyi bütün ayrıntılarıyla anlattım.

"Efendim, size sözünü ettiğim kayıp azatlı, Longinus'un Roma'da olduğunu işitmiş. Görüşüklerinden eminim. Yangını azatlığın çıkardığını sanıyorum. Anacrites Tiber'in karşı yakasında onun izini bulabilirdi mi?"

"Hayır. Azatlı bohçasını toplayıp firar etmiş. Yangını çıkardığında kaçmaya hazırdu herhalde. Yani her şeyi önceden planladığı açık. Adam ne numara çeviriyor dersin, Falco?"

"Ya hamisinin zindanda ölmesi yüzünden çılgınca bir intikam peşinde ya da daha tehlikeli gelişmeler var."

"Yani, ya Barnabas Pertinax'ın ölümünden Longinus'u sorumlu tutuyor ya da Longinus yarın beni görmeden önce susturulmalıydı çünkü söylememesi gereken bir şey vardı. Pertinax'ın ölümüne gerçekten Longinus mu sebep oldu?"

"Hayır, efendim. Bu sabah Büyük Lağım'a attığım adam öldürttü muhtemelen."

"Peki Longinus bana ne söyleyecekti acaba?"

"Bilmiyorum. Kardeşi bizi aydınlatabilir belki."

İri yarı adam kara kara düşündü. "Falco, bana mı öyle geliyor, yoksa bir kumpası bertaraf ettiğimiz anda başka bir kumpas mı ortaya çıkıyor?"

"Galiba yeni bir kumpasla karşı karşıyayız."

"Suikastçılardan korkup kaçarak vaktimi harcamam ben."

"Harcayamazsınız, efendim."

Homurdandı. "Bir konuda sana ihtiyacım var Falco." Belli ki bir teklif yapacaktı. "Bu olay yönetimime leke sürecek. İnsanları onları iyi niyetle çağırduğıma inandırmam gerek. Şimdi öteki Curtius kardeşi Roma'ya getirtmek tehlikeli olur. Birinin oraya gidip onu uyarması lazım. İş zor değil. Ona üzüntülerimi bildi-

receksin. Unutma, o bir senatör; eski bir aileden geliyor, toplumdaki konumu iyi. Ona neler olduğunu anlatırsın, tehlikeye karşı uyarırsın, sonra da bana yazmasını söylersin."

"Yani bir tür haberci çocuk! Caesar, bana sarayda görev teklif eden sizdiniz. Ama sütü kesilmiş inekten damla damla süt sağıar gibi iş alıyorum sizden!" Yüzündeki ifadeyi görünce sustum. "Peki Neapolis'teki teknesinde yaşayan Crispus'u da uyarmalı mı?"

"Onunla teknede karşılaşmak çok mu hoşuna gidecek?"

"Pek değil. Beni deniz tutar, üstelik yüzmesini bilmem. Ama şöyle gerçekten beni uğraştıracak bir iş istiyorum."

"Kusura bakma," diyerek omuzlarını silkti, umurunda değildi. "Anacrites deniz havası almaya can atıyor."

"Demek zenginlerin oyun alanında Anacrites hoplayıp sıçrayacak, ben de oynak bir katırın sırtında üç yüz mil yol tepip Gordianus'a nelerden mahrum kalacağını anlatacağım, o da çeneme bir yumruk atacak! Caesar, en azından adamın Roma'ya dönüşü konusunda pazarlık yetkim olacak mı? Hani şu unutamayacağı bir iyilik türünden bir öneri yapabilir miyim? Ya soru sorarsa? Ya bana ne istediğini söylerse?"

"Söyemez, Falco. Eh, söylediği takdirde inisiyatifini kullan."

Güldüm. "Yani, Efendim, aslında fazla yetkim olmayacak; eğer adamı getirmeyi başarırısam burnu büyüyük bir mabeynci bana teşekkür edecek, işler ters giderse ne halim varsa göreyim!"

Vespasianus umursamazca başını salladı. "İşte diplomasi budur!"

"Diplomasi için fazladan ücret isterim."

"İşlerin yolunda giderse bunu tartışırız!" Sonra daha sakın bir tavırla devam etti. "İşin zor yanı, Curtius Gordianus'tan kardeşi Longinus'un neden öldürüldüğünü öğrenmek."

Son elmasını yiyerek yine sordu: "Roma'dan hemen ayrılabilir misin? Pertinax'ın mal varlığının tasfiyesi nasıl gidiyor?"

"Ev tertemiz oldu! Lüks eşyaları elden çıkardık; şimdi de bit pazarlarında tabak çanak satacağız. Sapları çıkmış sürahiler, yamru yumru olmuş tavalar falan var. En varlıklı evlerde bile bir sürü eski kör bıçak çıkıyor..." Sustum, çünkü duyduğuma göre imparator olmadan önce Vespasianus'un evindeki mutfak durumunu da buydu.

"İyi fiyat alıyor musun?" diye sordu hevesle. Sırtımdı. Cimri imparatorun iyi fiyat anlayışı epeyce yüksekti.

"Hayal kırıklığına uğramayacaksınız, efendim. Geminus adlı bir müzayedeciyle çalışıyorum. Beni oğlu gibi görüyor!"

"Anacrites gerçekten de onun oğlu olduğunu düşünüyor!" Vespasianus yine laf atıyordu bana. Anacrites'in bu kadar saman altından su yürüttüğünü öğrenmek beni şaşırtmıştı. Ben yedi yaşındayken babam kızıl saçlı bir başörtüsü terzisiyle evi terk etmişti. Eğer onunla iş yaptığımı öğrenirse annem kendini fena halde hakarete uğramış hissederdi. Geminus gerçekten babamsa bile, bilmek istemiyordum.

"Anacrites," dedim Vespasianus'a, "Kendi romantik dünyasında yaşıyor!"

"İşinin kötü yanı da bu, anlaşılan. Momus hakkında ne düşünüyorsun?"

"Pek iyi şeyler düşünmüyorum."

Vespasianus kimseyi beğenmediğim için homurdandı; aynı fikirdeydim. Görüşmemizi bitirirken, "Longinus'a yazık oldu," diye mırıldandı. Ne demek istediğini anladım; herhangi bir imparator kendisiyle aynı fikirde olmayanları öldürtebilir, ama yeniden kendisine saldırırsınlar diye serbest bırakmak bir üslup meselesidir.

"Farkındasınız herhalde," dedim şikâyetçi bir edayla, "Kardeşi Gordianus bugünkü cehennemi sizin emrettiğinizi düşünecektir. Yüzümde mutlu bir tebessümle karşısına çıktığımda sizin özel infaz memurunuz olduğumu sanacaktır. Yoksa öyle miyim?" Kuşkulanıp sormuştum bunu.

"Uysal bir suikastçı isteseydim," diye yanıtladı Vespasianus, ona hakaret etmemi bir yenilik gibi görüp hoşlanmıştı sanki, "ahlaki yargıları olmayan birini seçerdim."

İltifata teşekkür ettim, ama aslında iltifat etmek istememişti. Saraydan çıkarken, şu Longinus'un alevli bir sonu tercih etmesi yüzünden prim kazanma fırsatını yitirdiğim için kendi kendime küfrediyordum. Eques sınıfına yükselebilmek için İtalya'da toprağına yatırılmış dört yüz bin sestertius'a ihtiyacım vardı. Vespasianus masrafları ödüyor, üç-beş metelik de gündelik veriyordu. Bütün bunlar bana yılda topu topu dokuz yüz kazandırıyordu. Oysa yaşamımı sürdürebilmek bana en azından bin sestertius'a mal olmaktaydı. Fazladan bir şeyler kazanmak zorundaydım.

Gece sokaklar çok tehlikeliydi, yine de Perti-nax'ın konağına kadar yürüdüm. Quirinalis'e sadece bereli bir kolla dönmeyi başardım; nereye gittiğini bilmeyen bir sarhoş bana çarpmıştı. Aslında nereye gittiğini pekâlâ biliyormuş; birbirimizin kolları arasında çılgınca dans ederken beni para kesemin ağırlığından kurtardı, yani onun gibi haydutlar çalsın diye içine çakıl taşı doldurduğum kesenin.

Birkaç sokak boyunca, ne olur ne olmaz belki arkamdan şikâyete gelir diye hızlı hızlı yürüdüm.

Başka bir belaya çatmadan konağa vardım.

Roma'daki sokağa çıkma kısıtlamalarına göre, Quirinalis'e ancak karanlık bastıktan sonra tekerlekli vasıta getirebilirdik. Hayaletler gibi çalışıyorduk yani. Konağın önünde dört araba duruyor, müzayedecinin adamları arabalara sarı Hint ağacından yapılmış kol-tuklar, Mısır'dan gelme mineli servis masaları taşıyor, aralara lambalar yerleştiriyordu. İçeri girdiğimde, holden ite kaka geçirmeye çalıştıkları canı çıkmış bir elbise dolabına omuz vererek onlara yardımcı oldum.

"Falco!"

Ustabaşı Gornia bir şeye bakmamı istedi. Boş, kırmızı bir koridordan geçerken ayak seslerimiz yankılandı; zemin katta, daha önce görmediğim bir yatak odasına geldik. İki bazalt büst arasındaki lambri kaplı kapıdan içeri girdik.

"Aman ne güzel!"

Bir hanımefendinin odası: görkemli ama sakın. Hayatım boyunca oturduğum herhangi bir odadan beş kat büyük, tavanı da iki kat yüksekti. Duvarların

alt bölümleri güvercin mavisi mermer taklidiydi, üst kısımlarındaki paneller ise çevresi uçuk renk kurdelelerle bezeli, ortası madalyonlu gök mavisiydi. Zemin mozağının gri tonlu girift bezemeleri vardı ve tabii ki sadece bu oda için tasarlanmıştı. Yatağın duracağı yer de belliydi; tavan tam o bölümde alçaltılmış, içinde uyunacak sıcacık bir oyuk haline getirilmişti.

Yatak götürülmüştü. Kalan tek eşya, Gornia'nın bana işaret ettiği, doğu ahşabından oyulmuş, boyalı dört yuvarlak ayak üstünde yerden biraz yüksekçe duran küçük bir sandıktı.

"Hindistan'dan mı gelmiş? Anahtarı var mı?" Gornia soğuk, kocaman bir anahtar uzattı, yüzünde az sonra mumyalanmış bir bebek bulmaktan korkuyormuş gibi rahatsız bir ifade vardı. Anahtarın tozunu üfleyip sandığı açtım.

Değerli bir şey yoktu. Eski mektuplar, ipe geçirilmiş farklı biçim ve renklerde kehribar boncuklar... Sanki kalbi umutla dolu bir genç kız bir gün çocuğu oynar diye saklamıştı bunları. En üstteki tablete pek lezzetliye benzeyen bir tarif yazılmıştı: Kerâviye soslu kalkan.

"Anacrites'in ilgileneceği bir şey yok. Sandığı sakla. Ben icabına bakarım." Gornia teşekkür etti, iki hamal sandığı götürdü.

Odada yalnız kaldım, alt dudağımı emiyordum. Burada bir zamanlar kimin kaldığını anlamıştım. Helena Justina: kumpasçının eski karısı.

Odayı sevmiştim. Eh, çünkü Helena'yı seviyordum. Öyle seviyordum ki uzun süredir kendimi onu bir daha görmemeye ikna etmeye çalışıyordum.

Bir zamanlar onun olan eski sandık yüzünden kalbim on iki yaşındaki âşık bir veledinki gibi çarpmaya başlamıştı.

Odada sadece yaldızlı büyük bir göbeğin üstünde duran muazzam bir şamdan kalmıştı. Pahalı mumlarının arasında gezinen hava akımının yarattığı upuzun gölgelerin yanından geçip katlanan bir kapıdan küçük, özel bir avludaki bahçeye çıktım. Sadece bir incir ağacı ve bir biberiye vardı. Helena burada oturmayı seviyor olmalıydı, sabahları ılık demli arpa suyu içerdi ya da öğleden sonra mektup yazardı.

Odaya dönüp öylece durdum, bir zamanlar bu güzel odanın nasıl olduğunu hayal ettim. Özel eşyalarıyla dolu olmalıydı: yüksek bir yatak, her odada bulunan hasır sandalye ve ayak dayamak için tabureler, biblolarını sergilediği dolaplar ve raflar, parfüm şişeleri, yağ kapları, gümüş süs miğferleri, mücevher ve eşarp koymak için sandal ağacından kutular, aynalar ve taraklar, giysi sandıkları. Hizmetçiler içeri girip çıkardı. Üzüntülü olduğunda biri arp çalardı. (Herhalde dört yıl bol bol arp dinlemişti.)

Pertinax'ın yatak odası konağın başka bir kanadındaydı. Zenginler böyle yaşar. Pertinax soylu genç karısının kendisine evlilik ayrıcalıklarını tattırmasını istediğinde bir köle onu iki soğuk koridordan geçirip kocasının yanına getirirdi. Bazen Helena kendi isteğiyle kocasının yanına giderdi belki, ama bundan kuşkuluydum. Pertinax'ın bir sürpriz yapıp bu odaya gelme zahmetine katlandığını da sanmıyordum. Helena Justina kendisini ihmal ettiği için boşamıştı kocasını. Salaktı kocası. Lüks içinde yüzüyordu ama neyin değerli olduğunu hiç bilmiyordu.

Gırtlığımda bir düğümle büyük avluya döndüm ve Geminus'a rastladım.

"Pek keyifsizsin!"

"Dekorasyon konusunda bir iki ipucu edineyim demiştim."

"Önce kendine doğru dürüst bir iş bul, doğru dürüst para kazan!"

Heykelleri konaktan götürmüştük ama tam biz dedikodu yaparken yeni bir heykel getirdiler. Geminus içinden bu sanat eserine bir fiyat biçti, sonra açıktan açığa hayranlıkla baktı kadına. Uсталıkla hakkedilmiş, sonra da tunç kalıba dökülmüş, insanın bakmaya dayamadığı bir heykeldi: Heleria Justina'nın heykeli.

Hafifçe ısıık çaldım. Heykeltıraşı çok hünerli olmalıydı. Hep patlayacakmış gibi duran o öfkeyi, ağzının kenarındaki o minicik gülüşü tunca dökebilmek nasıl mümkün olabiliyordu, merak ettim... Bir fiskeyle dirseğinin kıvrıldığı yerden bir tahta biti yuvasını attım, sonra tunçtan yuvarlacık mabadını okşadım.

Anacrites'in benim dünyaya gelmeme sebep olan baba yaftasını yapıştırdığı adam Geminus'tu. Neden böyle düşündüklerini anlayabiliyordum. (Aileme şöyle bir baktığımda babamın neden kaçmayı tercih ettiğini de anlayabiliyordum.) Geminus altmış yaşlarında, iri yarı, fazla konuşmayan, aksi bir adamdı, şahlanmış gümüşü saçları kıvr kıvrıdı. Yakışıklıydı (ama kendisinin düşündüğü kadar yakışıklı değildi). Tam bir Etrüsk burnu vardı, yani profilden baktığınızda göz kısmı içerlek değildi, hatları dümdüz iniyordu. Burnu skandal kokusu almakta ustaydı, gözünü kadınlardan ayıramaması yüzünden de antikacıların toplandığı Saepta Julia'da efsane haline gelmişti. Müşterilerimden biri bir aile yadigârını satmak istediğinde ona yollardım (müşteri kadınsa, ben de meşgulsem, bu konuda da Geminus'a yardımcı olurdu).

Sanat eleştirmeni oyunu oynadık. Helena'nın heykeli imzalı değildi, ama belli ki Yunanlı iyi bir heykeltıraş tarafından, canlı modele bakılarak yapılmıştı. Helena'nın on sekiz yaşlarındaki halini betimliyordu, saçları modası geçmiş tarzda kat kat yukarı toplanmıştı. Üstünde resmi kıyafeti vardı, ama altında nasıl kıvrımlar olduğu da belliydi.

"Çok güzel," diye yoruma girişti Geminus. "Çok güzel bir parça!"

Hamallara sordum: "Bu güzel şeyi nerede saklamışlar?"

"Mutfak helasının yanındaki göz gibi bir odada."

Bu hoşuma gitti. Pertinax'ın heykeli kendi süitinde saklamasını, bakıp bakıp iç geçirmesini istemezdim doğrusu. (Budalanın yatak ve çalışma odasında gümüş yarış atı heykelleri ile gemilerinin resimlerinden başka bir şey yoktu.)

Geminus ile birlikte heykeldeki muhteşem işçiliğe hayran hayran baktık. Yüzümdeki ifadeyi görmüş olmalı.

"Castor ve Pollux! Yoksa peşinden koştuğun kız bu mu, Marcus?"

"Hayır," dedim.

"Yalancı," diye homurdandı.

"Doğru."

Aslında hanımefendi beni yakından tanımak isteyip peşimden koşmuştu. Ama bu Geminus'u ilgilendirmezdi.

Kadınlar on sekiz ile yirmi üç yaş arasında çok değişiyor. Onu Pertinax'la geçirdiği hayatın sıkıntısı omuzlarına çökmemişken görmek insana acı veriyordu. Keşke onu kocasından önce tanımış olsaydım. O

yaşıta bile yüz ifadesindeki bir şey, bana bugün, hatta hayatım boyunca, kızlarla fazlaca kırıştırdığımı acı acı hatırlatıyordu.

"Fazla uysal. Heykeltıraş kızın karakterini anlamamış," diye mırıldandım. "Gerçek hayatta bu hanımefendi çok yakına gelersen burnunu ısırırım dermiş gibi bakar..."

Geminus kopmuş mu diye burnumu inceledi, sonra babaların oğullara yaptığı gibi bir tutup sıkı; kolumla ittim. "Ne kadar yakınına geldin bu kızın, söyle bakalım."

"Tanıştım kendisiyle. Geçen yıl, Britanya'da. Roma'ya dönerken beni koruma olarak tuttu. Her şey gayet düzgün ve skandalden uzaktı tamam mı..."

"Yoksa ustalığını mı kaybediyorsun?" Alay ediyordu benimle. "Hoş bir delikanlıyla bin dört yüz mil yol kat edip de avunmak istemeyecek soylu genç bir hanımefendi bulmak zordur!" Yeniden heykele baktı. Bir tuhaf oldum, sanki o anda sevdiğim iki insanı tanıştırmıştım.

Elimde hâlâ balık tarifini tutuyordum.

"O ne?"

"Kerâviyeli kalkan tarifi. Anlaşılan kocasının en sevdiği atıştırmalıkmış." içimi çektim. "Ne derler bilirsin: üç at fiyatına iyi bir aşçı alırsın, üç aşçının varsa kalkan balığı müzayedesine katılırsın. Benim bir atım bile yok!"

Bana şeytan şeytan baktı. "Onu istiyor musun, Marcus?"

"Nerede oturtayım ki onu?"

"Heykeli mi?" Bir kulaktan öbür kulağa sırtıyordu.

"Haa, sen heykelden söz ediyorsun!" Ben de sırtı-tım ama duyduğum hüznün belli oluyordu.

Pazarın ortasında soylu bir kadının heykelini satmanın hiç uygun düşmeyeceğine karar verdik. Vespasianus da kabul ederdi bunu; ailesinin heykeli fahiş fiyata geri almasını sağlardı mutlaka. Geminus da benim gibi imparatorları sevmezdi, dolayısıyla Helena Justina'yı imparatorluk envanterine dahil etmeyi unuttuk.

Heykeli yine envantere dahil edilmemiş pahalı bir Mısır halısına bizzat sarıp babasına yollamak üzere ayırdım. (Müzayedeci halıyı ayırmıştı kendine.)

Gece geç vakitte, eşyasız bir evde beyin insana garip oyunlar oynayabilir.

Gornia ile hamallar zaten gitmişti; Geminus önüm sıra çıktı. Buruşmuş togamı almak için kabul salonuna gittim; çıktığımda yorgunluktan gözlerimi ovuşturuyordum. Kandillerin ışığı sönüktü, ama avluda biri var gibi geldi bana, herhalde kölelerden biriydi.

Heykele bakıyordu.

Kapıyı arkamdan kapamak üzere bir an döndüm, tekrar baktığımda kaybolmuştu. Aşağı yukarı ben yaşırlarda, sarışın, ince bir adamdı, bir zamanlar tanıdığım bir adamı hatırlatan keskin hatları vardı... Olamaz. Her tarafımı buz kesti; bir an Atius Pertinax'ın hayaletini görmüştüm sanki.

Son zamanlarda fazla düşünüp üzölmüştüm herhalde; hayal gücüm geniştir, üstelik de çok yorgundum. Bütün gün ölüleri düşünmek beynimi alt üst etmişti. Huzursuz ruhların bu dünyaya dönüp sessiz evlerinde dolaştıklarına da inanmam.

Avluya çıktım. Kapıları bir bir açtım, kimse yoktu. Tunç heykelin yanına gidip bu defa cesaretle iyice baktım. Sadece yüzü görünüyordu; bir süre önce üstüne bir halı atmıştım.

"Demek bir sen, bir ben, bir de o kaldık, tatlım. O hayalet, sen heykelsin, ben de herhalde deli..."

Genç Helena'nın ciddi gözleri bana parlak boyalı gözlerle baktı, dudaklarındaki gülücük uçucu, tatlı ve gerçektir.

"Baştan aşağı kadınsın, prenses!" dedim ona, haliyle sarılı mabadına şakacıktan bir tokat attım. "Ne yapacağın asla bilinmez!"

Hayalet mermer duvar kaplamalarına karışmıştı; heykel her şeye tepeden bakıyordu. Deli titredi, sonra evine doğru yola çıkmış olan Geminus'un peşinden koştu.

XI

Bana kalırsa Roma'nın en güzel evleri Pincius Tepesi'ndeki zarif kepenkli konaklar değil, kendi mahallemdeki, Tiber'in kıyısına dizilmiş, harika manzaralı, ırmağa inen basamakları olan kişilikli konutlardır. Geminus orada oturuyordu. Parası, zevki vardı, Aventinus'ta doğmuştu, elbette orada oturacaktı.

Kendimi daha iyi hissedeyim diye evine durmadan sel bastığını söylerdi. Eh, Tiber'in bütün sularını dışarı süpürmeye yetecek kadar kölesi vardı. Üstelik bir müzayedecinin eşyaları ıslanmışsa, kolayca başka mobilyalar bulabilir.

Bu gece fazla patırtı etmeden gidiyordu evine; topu topu altı dev gibi hamalın taşıdığı şahane bir tahtırevan, bir alay meşaleci ve iki koruma. Ben de tahtırevana atladım. Yolda o sinir bozucu tavriyla dişlerinin arasından ıslık çalıp durdu, ben de bir iki sözün dışında ağzımı açmadım. Beni evimden iki çamurlu aralık ötede bıraktığında esrarlı bir ifadeyle gözlerime baktı.

"Köklerine sarıl, Marcus; soylulardan sevgili olmaz, onlar ancak sağılır!" Tartışma havasında değildim. Ayrıca adam haklıydı. "Konuşmak ister misin?"

"Hayır."

"İstediğin..."

"Bana istediğimin ne olduğunu sen söyleyemezsin!" diye kaba kaba tısladım adama. Tahtırevandan indim.

Geminus dışarı eğilerek sordu: "Para işine yarar mı?"

"Hayır."

"Yani benim param yaramaz, öyle mi?"

"Hiç kimsenin parası yaramaz." Tahtirevan yola koyulurken inatla sokakta dikilmiş duruyordum.

"Seni hiç anlamıyorum!" diye homurdanarak gitti. "İyi!" dedim.

Apartmanıma vardığımda, Lenia'nın ev sahibimiz Smaractus'u ekşi şarap ve müstehcen fıkralarla eğlendirdiğini duydum. Yorgunluktan ölüyordum. Altıncı kat millerce ötede gibi geliyordu bana. Çamaşırhanede birtakım kirli togaların üstüne seriliveririm diye düşünmüştüm, ama Smaractus'un kendine güvenli sesi beni o kadar sinirlendirdi ki daha fazla düşünmeden merdiveni çıkmaya başladım.

Alt katta bir kepenk açıldı. "Falco?" Ödenmemiş kira hakkında bir tartışmaya daha girecek mecalim yoktu, alelacele basamakları tırmanmayı sürdürdüm.

Altı kat sonra biraz sakinleşmiştim.

Karanlıkta kapımı açarken birkaç uyanık hamam böceğinin telaşla kaçıştığını duydum. Bir çıra yaktım, kalanlarını tepelemek üzere sağa sola hücum ettim. Sonra bir sıraya çöküp zenginlerin parlak mermerine bakmaktan yorgun düşmüş gözlerimi evimin boz tah-ta duvarlarına bakarak dinlendirdim.

İçimden küfretmek geldi, önce yutkundum, sonra yutkunmaktan vazgeçip avaz avaz küfrettim. Kertenkelem tavanda kımıldadı, yüzünde dehşete kapılmış bir ifade vardı. Küfürnamenin ortasında yemek pişirdiğim ocağın üstünde demir bir tava durduğunu fark ettim; çünkü sığır yahnisinin yarısı hâlâ içindeydi. Kapak niyetine kullandığım ters çevrilmiş tabağı kaldırıp baktım, ama yahni öyle yapış yapıştı ki yemeyi göze alamayacaktım.

Masanın üstüne bir yazı bırakılmıştı. Kaliteli papirüse yazılmıştı ve altında Vespasianus'un mührü vardı. Ona da dokunmadım.

Geminus'la konuşmamızı hatırladım. Odamda olsa olsa insanların tapınaklara bıraktığı cinsten minyatür heykelleri koyacak kadar yer vardı. Yetişkin bir kadına yer yoktu burada; elbiselerini nereye koyacaktı, bana darıldığında kendi başına ağlamaya nereye gidecekti?

Yorgunluğumla mücadele ederek tökezleye tökezleye balkona çıkıp bitkilerimi suladım. Burası zaman zaman çok rüzgârlı oluyordu, yine de tozlu sarmaşıklar ile mavi sümbüller yaşamayı benden daha iyi beceriyorlardı. En küçük kız kardeşim Maia yokluğumda çiçeklerime bakar, bahçe düşkünlüğümün kadınları etkilemekten başka bir sebebi olmadığını söylerdi. Maia'mız kurnaz küçük bir şeydir, ama bu konuda yanılıyordu; eğer bir kadın beni görmek için altı kat çıkıyorsa, merdivenleri hangi ucuz kahraman uğruna tırmandığını biliyordur.

Gece havasını ağır ağır içime çektim, kartal yuvasını son ziyaret eden, sonra da omzundaki broşa bir çiçek takıp giden genç hanımı hatırladım.

Çok özlüyordum onu. Başka kimse yoktu gözümde. Onunla konuşmaya ihtiyacım vardı. Helena'sız geçen günler sanki hiç bitmiyordu. Patırtı gürültüde idare ediyordum ama gecenin sessizliği yitirdiğimi hatırlatıyordu bana.

İçeri girdim, ayağımı kaldıracak halim yoktu. Bitkindim, yine de Vespasianus'un mektubunu okumam gerektiğini düşündüm. Balmumunu kırarken günün olaylarını bir bir kafamdan geçiriyordum.

Boşa çıkarılmış komploya karışan biri gereksiz yere ölmüştü; hiç de önemli olmayan bir azatlı ise birden önem kazanmıştı. Şu budala Barnabas da bana meydan okuyordu. Gülümseyerek papirüs tomarını çözdüm.

- a) Vespasianus Augustus'un verdiği yetkiye dayanarak M Didius Falco, senatör A. Curtius Longinus'un (mütevaffa) küllerinin, Rhegium'da olduğu düşünülen kardeşi A. Curtius Gordianus'a (rahip) götürülüşüne eşlik edecektir. Gidiş zamanı: derhal.
- b) Yolculuk belgeleri ektedir.

Pek kesin bir ifadesi vardı belgenin. Söylemem gerekmez herhalde, küller ortada yoktu. Kül vazosunu ele geçirmek için birinin imzasını taklit etmem gerekecekti yine. Rhegium'u da Crotona diye okuyun. (Saray kâtipleri hep yanlış yapar, ama bu yanlış yüzünden dağ yollarında kırk mil tepecek olan onlar değildir.) Her zamanki gibi yolculuk belgelerini eklemeyi unutmuşlardı ve ücretim belirtilmemişti.

İmparatorun eliyle kenara yılankavi yazılmış bir ibare vardı:

- c) Hercules Tapınağı'nı neden tekrar yaptırıyorum? Bütçem kaldırmaz. Lütfen açıkla!

Yarım lahananın yanında mürekkep hokkamı buldum ve mektubun arkasına yazdım:

Caesar!

- a) Rahip sadık bir adamdır.
- b) İmparatorun cömertliği meşhurdur.
- c) Tapınak büyük değildi.

Sonra mektubu yeniden mühürledim, geri götürsünler diye sarayın adresini yazdım.

Lahananın (annem bırakmış olmalı) altında önemli bir name daha buldum: annemden. Ürkütücü bir haber veriyordu:

Yeni kaşıklara ihtiyacın var.

Kafamı kaşıdım. Bu neydi, vaat mi, tehdit mi?

Saray bugün parasının karşılığını almıştı; yatağıma gittim. Süreç basitti: battaniye sandığının üstüne en sevdiğim şarap bardağını koydum, sonra tüniğimi çıkardım, hayvan kılından yatak örtüsünün altına girdim ve şarabımı yatakta içtim. Helena'yı uzun uzun düşünüp dertlerimi onunla paylaştım, ama tam da bundan sonra neler olabileceği konusuna geldiğimde uyumaya başladığımı fark ettim. Burada, kollarımda olsaydı da olayların akışı değişmezdi...

Bilgi toplamak boktan iştir. Maaş rezalet, iş daha da berbattır; üstelik her şeye degecek bir kadın bulduğunuzda uğraşmaya ne paranız olur ne de zamanınız. Hadi bunları buldunuz diyelim, bu kez de büyük ihtimalle gücünüz kalmamış olacaktır.

O sabah evden nasıl çıktığımı artık hatırlamıyordum; gece eve gelmiştim ama yemek yiyecek mecalim yoktu, içkimden zevk alamayacak kadar da neşesizdim. En iyi arkadaşımın yanından dedikodu bile yapmadan ayrılmıştım; annemi ziyaret etmeyi unutmuştum ve akrabasının cesedini ortadan kaldırmak gibi iğrenç bir işe bulaştığımı Helena anlamıştı. Öğle yemeğimi bir köpekle paylaşmış, imparatorla karşılıklı hakaretleşmiş ve cinayete kurban gitmiş bir adamın hortlağını gördüğümü sanmıştım. Şimdi de ensem

ağrıyor, ayaklarım sızlıyordu, tıraşa ihtiyacım vardı, hamama gitmek istiyordum. Bir öğleden sonramı yarışlarda geçirmeyi hak etmiştim; bir gece delice eğlenmek istiyordum. Bütün bunların yerine, sorguya çekme iznim olmayan, oraya vardığımda muhtemelen beni görmeyi reddedecek bir adamı ziyaret etmek için üç yüz millik bir yolculuk yapmaya söz vermiştim.

Mesleği bilgi toplamak olan ve kendi hesabına çalışan biri için bu yalnızca sıradan bir gündü.

İkinci Bölüm

Crotona'da Bir Yolcu

Güney İtalya
Birkaç Gün Sonra

“... Crotona, çok eski bir şehir, İtalya'daki en önemli şehirlerden biri... Eğer görmüş geçirmiş biriyseniz ve durmadan yalan söyleyenlere dayanabiliyorsanız, servete giden yoldasınız demektir. Demem şu ki, bu şehirde edebi zevklerin değeri yoktur, güzel konuşma insana mevki sağlamaz, ciddiyet ve terbiye övülmez, ödüllendirilmez....”

Petronius, Satyricon

XII

Vespasianus yolculuk belgemi imzaladı. Bu kıymetli kâğıdı kâtiplerinin elinden bin bir güçlkle aldım ve Capena Kapısı'ndaki ahırdan bir katır temin ettim. Eskiden kalma gözetleme kulesi hâlâ Appia Yolu'nun başındadır, oysa şehir kapının ardına doğru büyümüş, ferasetli zenginlerin tercih ettiği sakın bir semt kurulmuştur orada. Helena Justina'nın babası da burada oturur. Ben de Helena'ya yemek tarifleri kutusunu götürdüm. Bir iki teşekkür sözü ederdi, eminim, ama çok meşgul bir hanımefendiydi, ayrıca kapıcı evde olmadığını iddia etti.

Bu genç Janus'la daha önce de tartışmıştık. Camillus ailesinin üstünde "dikkat köpek var" yazılı zemin mozaiklerine hiç ihtiyacı yoktu, çünkü insansı asalakların bu iki bacaklı örneği, daha eşige ayağınızın ucunu bile basamadan püskürtüyordu sizi. On altı yaşlarındaydı. Upuzun yüzü sivilcelere bol yer sağlıyordu; bu yüzün tepesinde pek dar bir kafatası vardı, içindeki beyin de öyle hemen fark edemeyeceğiniz bir plazma parçasıydı. Bu kapıcıyla konuşmak her zaman çok yoruyordu beni.

Helena'nın beni görmek istemediği iddiasını reddettim. Hades'e gidip bir daha dönmeyecek kayığa bindirebilirdi beni sevdiğim, ama bunu kendi söylemeliydi. Yine de böylece bir sorunum çözülmüştü. Eğer beni içeri almıyorlarsa demek ki benim de onu bir daha hiç görmeyeceğimi söyleme olanağım yoktu.

Helena'nın nerede olduğunu sordum; yavrucuk bilmiyordu. Tatlı bir sesle kapıcıya yalan söylediğini bildirdim, çünkü saç ve dişleri dökülüp de huysuz bir cadaloz olduğunda bile Helena Justina hizmetkârları-

na nereye gittiğini söylemeden tahtırevanına binip çekip gitmeyecek kadar düzenli bir kadındı. Böylece senatöre saygılarımı ilettim, Helena'nın kutusunu bıraktım ve Roma'dan ayrıldım.

Önce, nefret ettiğim deniz kıyısından gitmemek için Appia Yolu'ndan güneye doğru yol aldım. Capua'da Appia Yolu çizmenin topuğunda yer alan Tarentum'a yönelir, bense batıya, çizmenin ayak ucuna doğru gidiyordum. Rhegium ve Sicilya'ya giden Popilia Yolu'na sapmıştım, Messana Boğazı'ndan hemen önce bu yoldan ayrılacaktım.

Latium, Campania ve Lucania'dan geçip Bruttium'un derinliklerine dalmak zorundaydım, yani çizmenin yarısını aşacaktım. Günlerce yol almam gerekiyordu. Capua'dan sonra Nola, Salernum, Paestum, Velia, Buxentum yoluyla aşağı indim, Tiren Denizi kıyısı boyunca uzun yollar aşıp güneydeki Cosentia'ya giden yola saptım. Yarımadanın öbür tarafına geçiyordum artık, arazi birden yükseldi. O sırada son menzilde değiştirdiğim katır hırçınlaştı; dağlarda gezinmekten korkmakta haklıymışım.

Cosentia, Brutti halkının başkentidir; yani arazi-de kambur gibi duran tek katlı kulübeler kümesi. Tepelerdeydi bu şehir, ulaşması zordu ve birkaç yüz yıldır Bruttiler'in ikinci şehri Crotona kadar önem kazanamamıştı. Yine de Cosentia başkentti; bu Bruttiler ne tuhaf.

Gece Cosentia'da kaldım, ama gözüme uyku girmedi. Burası Magna Graecia idi. Büyük Grek ülkesi. Roma uzun zaman önce Magna Graecia'yı fethetmişti; teorik olarak elbette. Yine de bu çorak toprakları dikkatle geçtim.

Yollar artık boştu. Cosentia'daki handa benden başka bir yolcu daha vardı, ama yüzünü hiç göremedim. Adamın atları kendinindi: yarış atı olmayı kıl payı kaçırmış bir mercan kırısı, bir de alaca yük beygiri. Hemen hemen Salernum'dan beri paralel yol alıyorduk, ama sabah o daha ortaya çıkmadan ben kalkıp yola koyuluyordum, gece bana yettiğinde de ben yatmış oluyordum. Cosentia'da yine benimle olacağını bilseydim, yatmayıp dostluk kurmaya çalışırdım.

Güneyden nefret ederim. Muazzam Zeus ve Poseidon tapınaklarıyla bütün o eski moda kasabalar; insana aşağılık duygusu veren bütün o felsefe okulları; bütün o asık yüzlü atletler ve onların heykellerini yaparken kara kara düşünen bütün o heykeltıraşlar. Yabancıları kazıklamalarından ve yolların berbatlığından hiç söz etmeyeyim.

Aeneid'e inanmak gerekirse, Roma'yı bir Troyalı kurmuş. Güneye indikçe bu Grek yerleşimciler ya beni Frigyalı kadim düşmanlarına benzetirlerse diye düşündüm, kafamın derisi ürperdi. Buranın sakinlerinin tozlu verandalarında oturup yabancıların geçişini seyretmekten başka yapacak işleri yoktu sanki. Cosentia berbattı; kendini pek önemli zanneden Crotona daha da berbat olmalıydı.

Dağları aşıp Crotona'ya varmak Alpleri geçmek gibiydi. Yol yukarılara tırmandıkça ısı düşüyordu. Silla yaylaları kestane ve meşe ormanlarıyla kaplıydı, sonra kayın ve köknar ormanları göründü, granit kayaların çatlaklarında da kızılağaçlar ile kavaklar bitmişti. Buranın sakinleri buna iyi yol diyorlardı, oysa yılan gibi kıvrılan bir patikadan başka bir şey değildi. Güneş battıktan sonra asla yolda kalmadım; gün-

düz bile kurt sesleri duyuyordum sanki. Bir keresinde, yabani çilek dolu güneşli bir açıklıkta oturmuş öğle yemeğimi yerken bir yılan kayanın arkasına girdi, sonra tekinsiz bir şekilde, uzattığım çizmemin altından çıkıverdi. Circus Maximus'ta gaddar Romalı çığırtnan kızlara hakaret ederken daha güvende hissetmiştim kendimi.

Doruklarda hâlâ kar vardı, ama gemi yapımcıları sert kereste bulmak için buralara gelmişti bile; yaktıkları ateşin dumanı incelmış havaya keskin bir koku salıyordu. Devasa tomrukların ağırlığı altında iki yana sallanan uzun arabaları çeken öküzlere yol vermek üzere kenarda bitmiş menekşelerin üstüne çıkarken ha bire burnum aktı. Kayalık yayla deniz seviyesinden yüzlerce metre yukarıdaydı. Roma'ya yaz geliyordu, ama burada iklim berbattı. Her yerde buzlar çözölüyor, derin ırmak vadilerinde seller çılınca akıyordu. Pınarların buz gibi suyuyla susuzluğumu giderdim.

Bir iki gün bu zor koşullarda tek başıma ilerledim. Neaethus vadisinin üstünde İonia denizinin muhteşem manzarası belirdi. Zeytinlikler ve bağların arasından aşağı indim. Derken erozyon yüzünden manzara kötüledi: Yazın akan seller toprağın üst tabakasını sürükleyince kilden acayip koniler oluşmuş, araziye sivilceli bir görünüm vermişti; kuru toprak vahşice emilmiş incire benziyordu. Sonunda yolum yeniden düzeldi ve çizmenin kocaman ayak baş parmağının hemen altında çok ağrıyan bir şişe benzeyen Crotona'ya vardım.

Crotona Hannibal'in çizmedeki son sığınağı olmuştu. Hannibal gibi bir dinsiz buradan yine geçse, Crotona ona yine bedava hamam ikram eder, masraf-

ları şehir halkına ait olmak üzere güzel bir ziyafet çekerdi. Oysa beni kimse karşılamadı.

Sırtımdan ter damlayarak Crotona'ya girdim. Devlet mansio'sunun hancısı sıska ve işe yaramaz bir herifti, gözleri iyice kısılmış, birer çizgi haline gelmişti. Hesaplarını kontrole gelen hazine müfettişi olduğumu sandı; henüz o kadar düşmediğimi belirttim kendisine. Beni içeri almadan önce baştan aşağı inceledi.

Kişner gibi, "Uzun mu kalacaksın?" dedi, belli ki hemen çıkıp gideceğimi umuyordu.

"Sanmıyorum," dedim, hemen gitmeyi umut ettiğimin Roma usulü söylenme biçimiydi bu. "Curtius Gordianus isimli bir rahibi arıyorum. Hakkında bir şey biliyor musun?"

"Hayır."

Bildiğine emindim. Magna Graecia'da Romalı görevlilere yalan söylemek bir yaşam biçimidir.

Kendi ülkemdeydim güya, ama kendimi yabancı hissediyordum. Bu kuru güney kasabaları incecik toz kaplıdır; azgın böcekler, sıkıcı yönetmelikler ve birbirlerine sıkı sıkı bağlı rüşvetçi yerel ailelerle doludur ve bu aileler keselerine uygun düştüğü takdirde imparatora saygı gösterirler. İnsanların yüzü Greklere benziyordu, tanrıları Grek'ti, Grek lehçesi konuşuyorlardı. Crotona'daki görevimi yerine getirmek üzere dışarı çıktığımda yarım saatin içinde başım belaya girdi.

XIII

Crotona'da toga giymek acayip kaçacaktı. Sadece mahkeme binasındaki magistratus'ların resmi giysileri vardı. Neyse ki abartılı giyinerek yabancı bir şehre hakaret etme âdetim yoktur. Kurşuni bir pelerinin altına ağartılmamış bir tünik giymiştim, basit deri sandallarım vardı, kemer niyetine de yumuşak bir kordon takmıştım. Romalı berberime kestirdiğim saçlarım uzamaya başlamıştı ama kimse buna itiraz edemezdi, çünkü kafam beyaz örtülerin altında kaybolmuştu. Güneş çarpmasından korkmuyordum; rahip kılığındaydım.

Aradığınız kişiyi bulacağınız yer Forum'dur. Ben de Forum'a doğru yürüdüm, sokağın gölgeli tarafını Crotonalı yurttaşlara bırakmıştım. Ne yüz­süz insanlardı!

Crotona gelişigüzel büyümüş, deprem yüzünden yan yatmış binalarla dolu eski püskü bir yerdı. Ekşi kokular yayılan çöp dolu ara sokakların sıvası dökülen duvarlarına, ömrümde duymadığım adamların seçim ilanları asılmıştı. Sila dağlarından inmiş kurtlara benzeyen köpekler ya tek başına yemek arıyor ya da havlayan sürüler halinde sokaklarda yarışıyordu. İkinci kat balkonlarında takıp takıştırmış aşırı şişman genç kadınlar ben geçene kadar bekleyip sonra beden ölçülerim hakkında müstehcen yorumlarda bulundular; cevap vermedim çünkü Crotona'nın bu hanımefendi özentisi kadınları muhtemelen şehrin en önemli kişilerinin akrabalarıydı. Ayrıca bir rahip olduğuma göre sokak şakalarına karışmayacak kadar dindar görünmeliydim.

Gürültüyü ve keskin bir balık kokusunu izleyerek Forum'a geldim.

Pazarda dolandım. Herkes beni iyice inceledi. Bir tezgâhtan ötekine gözleriyle beni takip ederken kılıç balıklarından fileto çıkaran bıçakları biraz ağır işliyordu. Kemeraltında durduğumda gözüm sütunların arkasına saklanan bir delikanlıya takıldı; saklanması-
nın belirgin bir sebebi yokmuş gibi görüldüğünden, eğer yankesiciyse, kendisini fark ettiğimi belirtmek için dik dik baktım. Ortadan kayboldu.

Gürültü patırtının haddi hesabı yoktu. Mallar iyiydi doğrusu. Sardalye, çaçabalığı ve hamsiler yeni kalaylanmış şamdan gibi parlıyordu, sebzeler ise Campania bostanlarında büyümüş annemin gözüy-
le bile çok tazeydi. Her zamanki felaketler de mevcuttu: eve gider gitmez hiçbir şeye benzemediğini göreceğiniz pırıl pırıl bakırlar, yıkandığı anda renk verecek tünik şeritleri. Sonra karpuz yığınları; mürekkep balıkları, deniz yılanları; geceki ziyafetler için taze çelenkler ve indirimli cazip fiyatlara dünden kalma defne taşlar. Bal petekleri, ayrıca arı beslemek için şifalı ot demetleri.

Bütün yaptığım meyankökünün kaç para olduğunu sormaktı; ya da bana öyle geldi.

Magna Graecia'da herkes Grekçe konuşabiliyordu. Annemin yanında kiracı kalan ve dört ayda bir okul taksitimi ödeyen Melitalı sürgün bir sarraf sayesinde (hayatın bana küçük armağanlarından biri) az buçuk Roma eğitimi görmüştüm. İkinci dilim Grekçe'ydi; şöyle poz alıp Thukydides'ten ezbere yedi dize okuyabilir, Homeros'un Scaro dayımın köpeğinin adı olmadığını bilirdim. Ama seyrek sakallı Trakyalı öğretmenim, Buxentum'da berberle ustura hakkında tartışırken ya da Velia'da uykulu bir garsondan bir kaşık ve salyangoz kürdanı isterken ya da Crotona'da

kokulu ot pazarlığı yaparken kullanabileceğim sözcükleri öğretmeyi unutmuştu. Meyankökünün Grekçe'sini bildiğimden emindim; yoksa annem için bile (güneyden armağan getirmemi bekliyordu ve düşünceli davranıp ne alacağımı belirtmişti) böyle bir girişimde bulunmazdım. Demek ki iradem dışında okkalı bir Grekçe müstehcen kelime kullanmışım.

Tezgâh sahibi hayatın sırıgında koparılmadan bırakılıp kurumuş bir bakla tanesine benziyordu. Üç sokak öteden duyulan bir uluma kopardı. Etrafıma derhal bir kalabalık toplandı, beni tezgâha sıkıştırdılar. Silahsız bir rahibi döverek güzel bir pazar günü geçireceklerini düşünen mahalle kabadayılardan birkaçı kalabalığı dirsekleriyle yarararak geldi. Tüniğimin altında Vespasianus'un imzaladığı, güvenliğini sağlayacak bir belge vardı ama buralarda Neron'un kendini bıçakladığını bile duymamışlardı herhalde. Üstelik elimdeki belge Latince'ydi ki bu kasaba bozuntusunun kabadayılarında saygı uyandırmaktan uzaktı.

Kalabalıktan kıpırdayamıyordum. Suratıma kibirli bir ifade yerleştirip dini kisveme biraz daha sıkı sarındım. Şifalı ot satıcısından en iyi Grekçemle özür diledim. Bağıra çağıra bir şeyler söyledi. Bodur Crotonalılar ona katıldı. Anlaşılan burası güleç yüzlü ve iki sol kulaklı köylülerin bir yabancıya mim koyup kendi pelerinini çaldığı için onu suçladıkları dost canlısı bir güney pazarıydı.

Şamata iyice çirkin hale gelmişti. Tezgâhın üstünden atlasam beni arkadan yakalayacaklardı ki bu tür bir heyecan olmasa da olurdu. Tezgâhı denemek için topuğumla arkamı yokladım; üstüne örtü örtül-

müş bir sehpaydı yalnızca. Dolayısıyla yere eğilip rahip giysimin eteklerini topladım ve utangaç bir fare gibi tezgâhın altına girdim.

Öbür taraftan iki sivri sepet yığınının arasına çıktım, burnum tezgâh sahibinin dizlerine değiyordu. Mantiğa kulaklarını tıkamış gibiydi, bu yüzden baldırını ısırıverdim. Bağırarak geriye zıpladı; ben de kaçtım.

Artık zamansız cenaze törenimle aramda sadece sarsak bir masa vardı. Kalabalığa şöyle bir baktığım anda kem gözlere karşı küçük fallus muskama ne kadar ihtiyacım olduğunu anladım. (Kızkardeşim Maia'nın hediyesiydi; öyle yüz kızartıcıydı ki evde bırakmıştım.) Kalabalık öne doğru atıldı; masa devrilir gibi oldu, kalçamla çarpınca Crotonalılara doğru devriliverdi. Hepsi geri kaçarken dua için iki elimi de kaldırdım.

“Yüce Hermes Trismegistos...” (Burada bir an durup belirtmeliyim: Roma'dan ayrıldığımı anneme söylemek zorunda kaldığım için başıma gelenleri izleme ihtimali olan tek tanrı, yolcuları gözeten Üç Kere Yüce Hermes'ti, çünkü annem mutlaka acımasına falan bakmadan bu tanrının kulağını bana doğru bükmüştü.) “Ayağı kanatlı tanrı, yardım et bana!” (Eğer Olympus Dağı'nda ortalık sakinse burada oyalanacak bir şey bulmak onu memnun edebilirdi.) “Kutsal asanla senin gibi bir haberciyi koru!”

Durdum. Umudum meraklanan kalabalığın beni sağ bırakmasıydı. Yoksa bu beladan kurtulmak için kanatlı pabuçlardan daha fazlası gerekecekti.

Hermes ya da yılanlı asası ortaya çıkmadı. Ama kalabalık şaşırdı bir an, sonra yine bana doğru hücum etti, derken kalabalığın ortasından yanık tenli, çıplak

ayaklı, kafasında kıvrımlı bir şapka olan bir adam tezgâhı bir sıçrayışta aşır üstüme geldi. Ben silahsızdım elbette; rahiptim ya. O ise elinde canavar gibi bir hançer sallıyordu.

Paçayı kurtarmıştım. Bir saniye içinde bu hortlak silahını meyankökü satıcısının boğazına dayadı. Hançer pırıltılar saçacak kadar keskindi; hani şu denizcilerin gemilerde düğüm olmuş halatları ya da kıyıda sarhoş olunca birbirlerini kesmekte kullandıkları cinsten. Adam epeyce ayıktı, ama rahatlama yöntemi olarak kendisine yan bakanları kesmeyi tercih ettiği izlenimi veriyordu.

Kalabalığa bağırdı, “Bir adım daha atarsanız otçuyu keserim!”

Sonra bana bağırdı: “Yabancı, tabanları yağla!”

XIV

Dini kılığının eteklerini toplayarak mahkeme binasının önünden, magistratus acaba derdimi dinler mi diye sormadan, tavşan gibi kaçtım. Saptığım üçüncü karanlık ara sokakta, kurtarıcımın çıplak ayaklarıyla koşarak arkamdan geldiğini duydum.

Nefes nefese, “Teşekkürler!” dedim. “İyi ki tanıştık. Pek işe yaradın!”

“Ne yaptın o adamlara?”

“Bilmiyorum.”

“Her zamanki hikâye!”

Şehir dışına giden yola saptık, çok geçmeden kıyıdaki bir aşevinde oturuyorduk. Safran soslu karışık deniz kabuklusu çorbasını tavsiye etti.

İhtiyatlı davrandım. “Yabancı bir limanda, ismi bile olmayan bir handa, karışık deniz kabuklusu yeme tehlikesini göze almamayı öğretti bana annem! Başka ne var yiyecek?”

“Safran sossuz deniz kabuklusu çorbası!”

Sırıttı. Dümdüz güzel bir burnu vardı, ne yazık ki bu burun yüzüne otuz derecelik bir açıyla yapışmıştı. Yüzünün sol yarısına neşeli ve komik bir adamcağızın kalkık kaşı, sağ yarısına ise hüznünlü bir soytarının aşağıya doğru kıvrılmış ağzı hâkimdi. Her iki yarım yüzün hoş bir görünümü vardı ama ikisinin bileşimi adama çok şey kaybettiriyordu. İki yönden verdiği profil o kadar farklıydı ki sanki sakatmış gibi gözümü ondan ayıramıyordum.

İkimiz de çorba söyledik. Soslu. Zaten hayat çok kısa. En iyisi dolu dolu içip debdebeyle ölmek.

Bir şişe şarap söyledim, yeni dostum da meze-leri ısmarladı: bir sepet ekmek, bir kâse zeytin, katı

yumurta, yeşil salata, kıraça, ayçiçeği çekirdeği, hıyar turşusu, salam dilimleri falan. Bir iki lokmadan sonra tanıştık.

“Laesus.”

“Falco.”

“Tarentum’dan Deniz Akrebi’nin kaptanı. Eskiden İskenderiye’ye gidip gelirdim, ama artık fırtınasız ve kısa rotaları tercih ediyorum. Crotona’da biriyle görüşeceğim.”

“Ben Roma’dan geldim. Bugün.”

“Bruttium’a hangi rüzgâr attı seni?”

“Hangi rüzgârsa, hata etmiş benziyor.”

Bardaklarımızı şerefe kaldırıp mezeleri gövdeye indirdik. “Ne işle meşgul olduğunu söylemedin, Falco.”

“Haklısın.” Yuvarlak somun ekmekten biraz kopardım, sonra ön dişlerimle bir zeytin çekirdeğini iyice sıyırmaya verdim kendimi. “Söylemedim.”

Zeytin çekirdeğini tükürdüm. Hayatımı kurtaran adamdan sır saklayacak kadar kaba biri değilim; Laesus onunla dalga geçtiğimi biliyordu. Konuyu fazla değmedik.

Aşevi bir öğleden sonrası için insanı şaşırtacak kadar kalabalıktı. Rıhtım aşevleri böyledir, zaman kavramı olmayan denizciler ağırlanır buralarda. Bazı müşteriler içerdeki tezgâhta içiyordu, ama çoğu açık havadaki sıralara doluşmuş, bizim gibi sabırla yemeklerin gelmesini beklemekteydi.

Tecrübelerime göre rıhtım tavernalarının hep böyle olduğunu Laesus’a söyledim; saatlerce oturup sadece sizin için taze yakalanmış barbunya kızarttıklarını zannedersiniz. Gerçek şu ki aşçı lağar bir ah-maktır ve bacanağının bir işini görmeye gitmiştir; dö-

nerken para borçlu olduğu bir kızla tartışmıştır ve bir köpek dövüşünü seyrettikten sonra rakip aşevindeki askerlerin oyununa katılmıştır. Kafası bozuk gelir işinin başına, dünkü balık suyundaki kokmuş balıkları ısıtıp üstüne temizleme zahmetine girişmediği midyeleri atar, siz de bir saat sonra akşam yemeğinizi limana boşaltırsınız, çünkü aşçıyı beklerken çok fazla içmişsinizdir...

“Rahat ol Laesus. Rıhtım kenarındaki yemekler seni zehirleyecek kadar durmaz!”

Gülümsedi. Gemiciler en garip fantezileri dinlemeye alışıktır.

Çorbamız geldi. Güzeldi, iştah açıcı, liman usulü bir şey. Yengeç kıskaçlarını yutmamak için çorbayı dilimle süzmekte tam ustalaşmıştım ki Laesus kurnaz bir ifadeyle ağzımı aradı: “Bana söylemeye utanıyor gibisin, o halde tahmin edeyim... Bir casusa benziyorsun.”

Kırılmıştım. “Rahibe benzediğimi sanmıştım.”

“Falco, rahip kılığına girmiş casusa benziyorsun!” İç geçirdim, biraz daha şarap içtik.

Yeni dostum Laesus acayip bir adamdı. Kimseye güvenmek için sebep göremediğim bir yerde dibine kadar güvenilir bir adama rastlamıştım galiba. Kara gözleri narbülbülü gibi boncuk boncuktu. Gemici şapkası daima başındaydı. Bu şapkanın yuvarlak, abadan yapılma tepesinin etrafında kıvrımlı bir kenarı vardı, ters çevrilmiş bir tarla mantarı gibiydi.

Müşteriler bir bir gidiyordu. İki yaşlı denizci ve uykulu limana kaçmış benim gibi birkaç yolcudan başka kimse kalmamıştı. Bir de üç genç hanım; Gaia, Ipsyphille ve Meroe adlı bu hanımların biraz rengi atmıştı, epeyce açık kıyafetleriyle durmadan içeri dışarı

gidip geliyorlardı. Taze üzüm ve kavrulmuş kestane-
nin yokluğunda bu sıkılmış meyveler tatlı olarak yu-
karıda emrimize amadeydi.

Gaia'nın şaşırtıcı bir çekiciliği vardı.

"Şansını denemek ister misin?" diye sordu La-
esus. Nereye baktığımı anlamıştı.

Cömertti; kızlardan biriyle gidersem masada ye-
rimi tutmaya hevesliydi. Tembel tembel gülümseye-
rek başımı hayır anlamında salladım, sanki kıpırda-
mak aşırı enerji gerektiriyordu. Sonra hâlâ gülümse-
yerek gözlerimi kapadım ve tanıdığım başka güzel bir
kızı hatırladım. Beni bir liman orospusuyla ucuza eğ-
lenmeyi düşünürken yakalarsa ne yapacağını belirten
azarlayan gözlerini de. Zarif ve onurlu Helena Justi-
na'nın gözleri çöl hurmalarının altın kahverengisi gi-
bi elaydı, ayrıca sinirlendiğinde huysuz bir deve gibi
solurdu haşmetmeapları...

Başımı kaldırdığımda Gaia denen kız başka bi-
riyle yukarı çıkmıştı.

Birden Laesus'a sordum: "Tarentum'dan geldi-
ğine göre, Atius Pertinax adlı bir senatöre rastladın
mı hiç?"

Ağzındaki lokmayı bitirdi. "Senatörlerle içki ka-
dehi tokuşturma gibi bir âdetim yoktur!"

"Gemi sahibiydi; o yüzden sordum. Sila orman-
larından geçerken düşündüm ki Pertinax güneyde
doğmuş olduğuna göre gemilerini burada yaptırmış
olabilir."

"Seni dinliyorum!" dedi Laesus. "Başı dertte mi?"

"En kötüsünden; öldü." Laesus irkildi. Ben
umursamaz bir edayla şarabımı yudumladım.

Kendine gelerek "Demek öyle," dedi. "Nasıl bi-
riydi?"

“Otuzun biraz altında. İnce yapılı, ince yüzlü, sinirli. Barnabas adlı bir azatlısı vardı.”

“Aaa, ben Barnabas’ı tanıyorum!” Laesus kaşığı attı. “Tarentum’da herkes Barnabas’ı tanır!” Adamın bir katil olduğunu bilip bilmediklerini merak ettim.

Laesus dört beş yıl önce Barnabas’ın Tarentum’da efendisinin işlerini yürüttüğünü, iki yeni tacir gemisi inşa ettirdiğini hatırladı. “Doğru hatırlıyorsam Calypso ve Circe adlı iki gemi.”

“Circe doğru. Şimdi Ostia’da el konulmuş durumda.”

“El mi konuldu?”

“Mülkiyet soruşturması. Bu iki kişi hakkında başka bir şey biliyor musun?”

“Benim çevremde değiller. Bu Pertinax’ın sana borcu mu vardı, Falco?”

“Hayır; Barnabas’a para vereceğim. Efendisinden miras kaldı.”

“İstersen Tarentum’da soruştururum.”

“Sağol, Laesus!” Azatlığın senatörleri canlı canlı kızartma huyu olduğunu söylemedim. Vespasianus işin siyasi kısmının dile düşmesini istemiyordu. “Dinle dostum; bazı sebeplerden bu ikisini merak ediyorum. Tarentum’da sevilen kişiler miydi?”

“Barnabas kibirli bir eski köleydi. İçki dilendiği kişiler Roma’nın ona hak ettiği cezayı vereceğini umuyordu.”

“Roma o cezayı belki de verecektir! Peki ya Pertinax?”

“Gemilere ve yarış atlarına sahip herkes kendini sevildiğine inandırabilir! Ona önemli bir adammış gibi davranan çok dalkavuk vardı.”

“Hmm! Acaba Roma’yı çok farklı mı buldu? Aptalca bir işe bulaşmıştı; sebebi bu olabilir. Roma’ya gidip ne kadar önemli biri olduğunu göstermek isteyen ilk küçük kasaba delikanlısı değildi herhalde; ama hayal kırıklığına uğramıştı.”

Masayı paylaştığımız insanlar gidiyordu; ikimiz de bacaklarımızı karşıdaki sıraya uzatıp rahat rahat yayıldık.

“Peki Crotona’da kimi göreceksin, Laesus?”

“Sadece eski bir müşterimi...” Bütün denizciler gibi sır vermiyordu. Yan yan bakarak sordu: “Peki sen? Pazar yerinde haberci olduğunu söyledin. Barnabas’a getirdiğin haberi mi söylüyorsun?”

“Hayır, bir rahibe haber getirdim. Curtius Gordianus.”

“Peki o ne yaptı?”

“Hiçbir şey. Ailesinden haber getirdim.”

“Casusluk çok karmaşık bir mesleğe benziyor!” dedi.

“Gerçekten, Laesus, casus değilim ben.”

“Tabii değilsin,” diye yanıtladı, çok kibardı.

Sırıttım. “Keşke olsaydım! Bir casus tanıyorum; bütün gün masa başı işi yapıyor ve gözde tatil kasabalarına gezmeye gidiyor... Laesus, dostum, eğer ağzı bozuk bir saray şairinin yazdığı bir macera masalı olsaydı bu, şimdi şöyle bağırırdın: Curtius Gordianus mu? Ne tesadüf! Bu gece onunla yemek yiyeceğim!”

Sanki tam da bunu söyleyecekmiş gibi ağzını açtı, insanı meraktan çatlatacak kadar bekledi, sonra çöktü.

“Adamın adını hayatımda duymadım!”

XV

Kaptan Laesus bir hazineydi; hayatımı kurtardıktan sonra beni götürdüğü aşevi yüzünden feci hastalandığımı da belirtmeliyim elbette.

Kaldığım mansio'nun yolunu bulabildim. Midem safranlı çorbayla doluydu ama kısa bir süre için. Herhalde içinde bayat istiridye vardı. Neyse ki midem sağlamdır. Ailemin şakacıktan dediğine göre, mirasa konmak için çok uzun beklediklerinde, başvuracakları son çare zehir olurmuş.

Diğer yolcular han sahibinin ağza alınmaz haşlama domuzunu gevelerken ben yatağında tek başıma kıvranmaktaydım. Daha sonra hamama gidip uzun uzun yıkandım ve bahçede oturup bir şeyler okudum.

Yemek bitince diğer müşteriler günün son ışığında şarap içmek üzere bahçeye çıktı. Ben iyileşmeme yardımcı olsun diye bir sürahi soğuk su içmiştim.

Bahçede bir sürü masa vardı, böylece olağan tembellerden olan han sahibi bahçedeki boşlukları bakım gerektirecek çiçek tarhlarıyla doldurmaktan kurtuluyordu. Masaların çoğu boştu. Kimsenin yalnızlığımı bozmasını istemiyordum, bu yüzden de bana doğru yönelenler olduğunda kafasını kaldırıp sohbette ısrar eden yabancıların yanına yaklaşmasına izin vermektense tatilde okuduğu kitaba baka baka gözlerini bozacak biriymiş gibi yaptım.

Başarılı olamadım.

İki kişiydiler. Birincisi yürüyen bir kâbustu; bacakları karaağaç gövdesi gibiydi, üstünde ensesiz bir kas yığının yükseliyordu. Yanındaki ise kötü bakışlı, her an dü-

şecekmiş gibi duran bıyıklı, çelimsiz bir herifti. Bahçe-deki herkes burnunu şarap sürâhilerine gömmüştü; ben önümdeki tomarı iyi göremiyormuş gibi burnuma kadar yaklaştırdım, ama pek de umutlu değildim. Yeni gelenler etrafa şöyle bir bakıp sonra gözlerini bana diktiler.

Masama oturdular. İkisinin de bir şeyler biliyormuş gibi bir havası vardı ki bu en kötüye işarettir. Bir bilgi toplayıcının sokulgan olması gerekir, oysa ben kendilerine bu kadar güvenen yöre sakinlerinden pek hazzetmem. Diğer müşteriler dikkatle bardaklarını inceliyorlardı; kimse yardım önerisinde bulunmadı.

Güneyde, düzenbazların dudaklarında bir tebesümle bir mansio'ya girip sakin bir gruba yaklaşmaları, sonra da onları yaka paça şehirde eğlenmeye götürmeleri olağandır. Yolcular sadece baş ağrısı, dayak, paralarının iç edilmesi, hapishane hücrelerinde bir gece geçirmek ve karılarına bulaştıracakları berbat bir hastalık kapmakla kurtulurlarsa iyidir. Tek başına bir adam daha güven altındadır, ama çok da değil. Kendimi bilime adanmış gibi yaptım, hiç yüz vermedim adamlara; kemerimdeki kesenin, tef çalan kara yağız bir hatun dans ederken ekşi kırmızı şarap içerek geçirecek bir gecenin masrafını kaldıramayacak kadar boş olduğu izlenimini vermeye çalıştım.

Pazardaki yankesicinin sayesinde kesemin boş olduğu doğruydı. Neyse ki çalınan sahte keseydi; asıl fonlarımı yolculuk belgemle birlikte boynuma asarım. Hepsi hâlâ boynumdaydı. Yine de, Vespasianus'un hizmetkârı bendeniz, kafası fantezilerle dolu bir tefçiye umutlandıramayacak kadar yoksuldu.

Konuşmak istemediğimi belirtecek kadar uzattım işi, sonra kaldığım yeri işaretlemek için tomarı-

mın arasına bir saman çöpü sıkıştırdım, tomar sopasını çenemin altına dayayıp okuduğum kısmı tekrar dürdüm.

Yeni dostlarımın ikisi de yeşil şeritli beyaz tünik giyyordu; galiba ahır uşağı kıyafetiydi bu. Yüzlerindeki güvenli ifadeden de söz konusu ahırın mahallenin en önemli kişisi olduğunu zanneden önemsiz bir şehir konseyi üyesine ait olduğu anlaşılyordu. Heriflerden iri yarı olanı, beni küreğine yapışkan bir şey takılmış bir çiftçinin gözleriyle süzmekteydi.

“Sizi uyarmalıyım,” dedim açıkça, “Biliyorum, şehre bir yabancı geldiğinde bazı girişimciler onu sarhoş edip hayatı boyunca biriktirdiği parayı söğüşler, bu arada günahkâr kadınlar da aşağılık izbelerde adamın namusunu alaşağı eder...” Metruk bir mezardaki bir çift eski zaman heykelinin yüz ifadesi heriflerinden daha canlı olurdu.

Düşüne düşünce suyum içtim ve bıraktım ne olursa olsun.

“Bir rahip arıyoruz,” diye havladı iri yarı olanı.

“Dindar kimselere benzemiyorsunuz!”

Laesus’un görünüşümü değıştirme öğüdüne uyarak hamamdan sonra eski lacivert bir tünik geçirmiştim üstüme. Arkasız keçe terliklerim ile bu lacivert felaket dışarı çıkmayıp bir şeyler okuyacağım bir gece için rahat bir bileşimdi. Muhtemelen açık saçık hikâyeler okuyup aptalca heyecanlanan çapaçul bir felsefe öğrencisine benziyordum. Oysa aslında Caesar’ın Keltler hakkında yazdıklarını okumaya çabalıyordum; okumamı kesmeleri iyi olmuştu, çünkü mağrur Julius beni kızdırmaya başlamıştı. Güzel yazıyordu, ama kendini o kadar önemsiyordu ki huysuz atalarımın neden onun yüksek

politikalarına hiç güvenmediklerini hatırlamıştım.

Ziyaretçilerimin Julius Caesar'ın politikasını tartışmak istediklerini hiç sanmıyordum.

"Kimmiş bu aradığınız rahip?" diye lafı açtım.

Yarma, "Yabancı bir ahmak," diyerek omuzlarını silkti. "Pazar yerinde olay çıkardı," diye kıkırdadı ufağı.

"Duydum," diye itiraf ettim. "Meyankökü yerine terbiyesiz bir kelime kullanmış. Nasıl olmuş anlamadım."

"Çok dikkatsizmiş!" diye homurdandı yarma. Sanki dikkatsiz konuşmak haça gerilmeyi gerektirecek bir suçtu. Bu da bir fikirdir, ama benim fikrim değil ve bana kalırsa uzun kış gecelerinde çıtır çıtır yanan ateşin başında bu canavarla girişilecek bir tartışma konusu da değildi. "Tanıdığımız biri hakkında sorular soruyormuşsun; Gordianus'u niçin arıyorsun?"

"Size ne?"

"Adım Milo," dedi gururla. "Kâhyasıyım."

Milo ayağa kalktı. İçinde çok karanlık işler çevrilen bir kumarhanenin kapıcısına benzeyen bir kâhyası olduğuna göre, Gordianus'un saklayacak bir şeyi olmalıydı.

Crotona'nın atletleri ünlüydü. En ünlüsünün de adı Milo'ydu. Gordianus'un kâhyası, pazarda almayı reddettiğim hatıra heykelciklerine rahatça modellik etmiş olabilirdi. Duyduğuma göre, Crotona'lılar Sybaris'i fethe ettiğinde (Tarentum körfezini dolanınca biraz ötedeki günahkâr şehir), bu Milo olayı kutlamak için omzuna bir boğa alıp stadyumu firdolayı koşmuş, tek yumrukla hayvanı öldürmüştü, sonra da çiğ çiğ yemişti...

"İçeri girelim," dedi Milo, canı yüz librelik pişmemiş bir fileto çekmiş gibi bakıyordu bana.

Her şey kontrolü altında olan bir adamın tavrıyla gülümsedim, sonra içeri götürülmeme izin verdim.

XVI

Milo karides suratlıya dışarı çıkıp etrafı gözetlemesini söyledi.

Kâhyayla birlikte bana verilen hücreye sıkıştık; Crotona'da eline çabuk, bıyıklı bir dansözle geçirilecek bir gece daha zevkli olurdu benim için. Başıma ne geleceği belliydi; sorun, ne zaman geleceğiydi.

Odada üç yatak vardı ama yaz mevsiminde Crotona'ya tatile gelmeyi göze alacak turist pek olmadığı için odada tek başıma idim. En azından yaralı sayısı az olacaktı. Milo zaten odayı dolduruyordu. Bu Milo hakkında ne düşüneceğimi bilmiyordum. İki yarıydı. İri yarı olduğunu biliyordu. Vaktinin çoğunu sıradan insanların küçük odalarına girip kalabalık ederek ne kadar iri yarı olduğunu hissetmekle geçiriyordu. Bol bol yağlanmış kasları çıramın ışığında parlıyordu. Yanına sokulduğunuzda, tuhaf bir şekilde, iyice yıkanmış bir bedenın tertemiz kokusu duyuluyordu.

İki kocaman başparmağını şöyle bir dokundurarak beni üç bacaklı tabureye oturttu; bu başparmaklar bana daha derin acılar vermek için kaşınıyordu sanki. Beni daha da üzme için bohçamı karıştırdı.

"Bu senin mi?" diye emreder gibi sordu; Galya Savaşları tomarımı karıştırıyordu.

"Okumam yazmam var."

"Kimden çaldın?"

"Ailede bir müzayedeci var. Roma'daki bütün elden düşme mallar önce bana gösterilir."

Mutsuzca tomarıma baktım. Çok ucuza kapatmıştım, ama dizinin ikinci tomarını alabilmek için onu satmam gerekecekti. Kenarları çok güzel kesilmişti, kâğıdı koruyan sedir yağını hâlâ hissedebiliyor-

dunuz. Tomarın etrafına sarıldığı sopalardan birinde yaldız kalıntıları vardı. (Diğeri kaybolmuştu, aına ben tahtadan bir sopa oyup bu kaybı telafi etmiştim.)

“Caesar okuyorsun!” diye seçimimi beğendiğini belirtti Milo.

Neyse ki arıcılık gibi hafif bir şey değil askeri tarih okumaktaydım. Bu ayı o koca cüssesini ahlak bekçiliğinde kullanıyordu. Fahişeler ile şairlerin hayatlarını söndürmek gibi özel bir görevi olduğuna kendini inandırmış bir zalimin soğuk bakışı vardı gözlerinde. Tam da Caesar gibi bir diktatöre tanrı diye tapacak biriydi; Caesar’ın burnu büyük bir züppe ve fazla paralı olduğunu, Milo’yu Galyalılarından daha fazla aşağılayacağını göremeyecek kadar ahmaktı (Galyalıların en azından inanılmaz insan kurban etme ayinleri, druid’leri ve okyanusa açılan tekneleri vardı).

Milo, pahalı eşyalara zarar vermemesi öğretilmiş ayı gibi Caesar’ımı acemice elinden bıraktı; tabii efendisiz kurbanının gözlerinin önünde paha biçilmez bir seramiği tuzla buz etmesini özellikle isteyebilirdi ondan.

“Casusluk iyi para getiriyor anlaşılır!”

“Sanmam,” dedim sabırla. “Bana bir yararı yok. Ben casus değilim, haber iletirim. Bütün kazancım günde bir sestertius ve Bruttium’daki magistratus’ların yolları asla onarmadıklarını bin zahmet çekerek öğrenme fırsatı...”

Hâlâ Caesar’ı düşünen Milo başka yana döndü. Tomarımı kurtarmıştım, ama Milo eşyalarımı doldurduğum iki basit katır küfesini boşalttığında yağ şişem yere düşünce irkildim. Kâhya olduğunu söylüyordu, ama masa örtülerini katlamayı bile beceremezdi. Dertop edilmiş altı tünik, bir buruşuk toga, boynuma bağladı-

ğım iki atkı, bir şapka, bir sünger, hamam için bir kir sıyırıcı ve bir yazı malzemesi kutusundan sonra küfelerden birinin hasırına sokuşturduğum bıçağı buldu.

Bana döndü. Bıçağımı kınından çıkarıp çenemi gıdıkladı. Boynumdaki kesenin sıırımını çekip koparınca huzursuzca geri çekildim; nakit paramı ve yolculuk belgemi çıkardı. Bıçağı bıraktı, güdük pençeleyle belgemi tutup uzun uzun inceledi.

“M. Didius Falco. Crotona’ya neden geldin?”

“Gordianus’a bir haber getirdim.”

“Ne haberi?”

“Özel.”

“Tükür şu haberi.”

“Kişiseldir; imparator gönderdi.”

Milo homurdandı. Crotona’da homurdanmak akıl yürütmenin zarif bir biçimiydi galiba. “Gordianus hödük ulakları kabul etmez!”

“Ona ne getirdiğimi öğrenince kabul edecektir.”

Milo yine üstüme geldi. Beş dakika önce bir eşekarısının soktuğu, ama bunu yeni fark eden aşırı oynak bir öküz tarafından tehdit ediliyordum sanki. Sabırla gözlerimi hancının katlanmış yatak örtüleri arasında ekstradan bit yuvaları bırakmış olduğu rafa kaldırdım. Raf tavana yakındı; böylece kafanızı vurmaktan kurtuluyordunuz, ama dondurucu güney gecelerinde karanlıkta fazla battaniye bulmak çok vakit alabilirdi. Şimdi rafta bir de somaki mermerden otuz santim yüksekliğinde bir vazo duruyordu; nefis yivler açılmış kapağını örümceğin ağı kadar ince bir kınnapla sıkıca bağlamıştım. İçindekinin ne olduğunu bildiğimden çamaşırlarımın arasına dökülmesini istemiyordum.

“İndironu!” dedi Milo.

Ağır ağır ayağa kalkarak ellerimi kaldırdım. Vazonun kulplarını sıkı sıkı tuttum. Vazo Peloponnes'in pahalı yeşil taşından yapılmıştı, yekpareydi. İçindeki yok derecede hafifti, ama bir somaki vazoyu titrek bir erkek karyatid gibi başınızın üstünde tutuyorsanız, omuzlarınız ağırlığı hemen hisseder. Somaki taşı oynamak hemen hemen imkânsızdır, ama Vespasianus çok para ödemişti buna. Yumuşacık hatları olan bir baş yaptı ve elimden kayarsa döşemeyi çökertirdi.

"Bak," diye homurdandım, kollarım hâlâ havadaydı, "Curtius Gordianus'u şahsen ilgilendiriyor bu. İçini açıp bakmanı tavsiye etmem..."

Biri şunu yapma dediğinde Milo'nun tavrı basitti; yapıyordu.

"Bakalım efendime ne getirmişsin." Yaklaştı, vazonun içine bakmak istiyordu.

"Ağabeyini," dedim.

Sonra ölünün külüyle dolu vazoyu Milo'nun kafasına indirdim.

XVII

Crotona'nın on iki mil güneyinde, Scylacium Körfezi'nin kuzey ucundaki uzun ve ıssız sahiller Colonna Burnu'yla biter. Tam kıyıda, tipik bir Grek mekânında, muazzam bir Hera Tapınağı vardır. İon Denizi'nin insanın gözlerini acıtan parlaltısına bakan manzarası yüreklerle coşku verir. Klasik tarzda muhteşem bir tapınaktır, ya da başı dertte olanlar için (örneğin Praetoria muhafızlarından zor kurtulmuş Curtius Gordianus gibi bir kaçak için) Roma'dan çok uzak, güvenilir bir sığınaktır.

Gordianus'un buradaki unvanı Başrahip'ti. Büyük tapınakların rahipliklerine genellikle oy birliğiyle yerel zenginler seçilir. Mansio'da Milo'nun karides kadar ufak tefek arkadaşını korkutmadan önce başrahibin gerçekten de tapınakta yaşadığı hiç aklıma gelmemişti. Bir senatörün tapınağın sunağını bizzat temizlemesi düşünülemez.

Pırıl pırıl güneş altında bile soğuk olan hava ürpertti beni. Vahşi deniz elmacık kemiklerimin üstündeki deriyi geriyordu, deli gibi esen rüzgâr saçımı sanki derisinden kopartacaktı. Dor sütunlarıyla bezenmiş kemeraltına girdiğimde sessizlik adeta ezdi beni.

Sütunlu girişin önündeki açık hava sunağında yüzü örtülü bir rahip özel bir kurban törenini yönetiyordu. Bir doğum gününü ya da şanslarının yaver gidişini kutlayan, en iyi elbiselerini giymiş, kızgın güneş ve denizden esen rüzgârla yanakları pembe pembe olmuş aile rahibin etrafına toplanmıştı. Tapınak hizmetkârları ellerinde tütsü kutuları ve buhurdanlar tutuyordu. Güzel oldukları için seçilmiş kıpır kıpır rahip yardımcısı oğlanlar bir yandan baltalar ve taslarla meşgul olurken, bir

yandan da ailenin genç erkek kölelerine yeni bitmiş bıyıklarını buruyorlardı. Tanrıça'nın dikkatini çekmek için yakılan elma ağacı odununun hoş kokusu etrafa yayılıyor, rahibin sunak ateşinde alazladığı keçi kıllarının nahoş kokusuna karışıyordu.

Yan tarafta, boynuzlarına çelenk takılmış endişeli ifadeli bir dişi keçi vardı; sütunlu girişin önüne atarken ona göz kırptım. Keçi gözlerime baktı, telaşla meledi, sonra ipini tutan yeniyetmenin taze hassas kasıklarını ısırp kıyıya doğru kaçtı.

Milo'nun karidesi keçinin peşine düştü. Rahibin yardımcıları neşeyle ardından gittiler. Kutlama törenleri mahvolan yüreği yanmış hacılar da pahalı defne çelenklerini kimse üstüne basmasın diye sunağın üstüne koyup hep birlikte kıyıya yöneldiler. Keçi arayışını bir stadyum boyu açmıştı. Dini kisveme bürünmüşüm; keçiye alkış tutmam vakarıma halel getirirdi.

Alayın dönmesi epey zaman alırdı. Başrahip sinirlenerek bağırdı, sonra tapınağın basamaklarını tırmandı. Tavrı cesaret kırıcı olsa da ardından gittim. Yeni diplomat rolüme hiç de iyi bir başlangıç yapmamıştım.

Aulus Curtius Gordianus ellisine yaklaşıyordu, benden biraz uzundu, pek temiz sayılmayacak bakımsız bir bedeni vardı. Yelken gibi kulakları, küçük kırmızı gözleri, sağlıksız boz bir rengi olan tüysüz kırışık derisiyle file benziyordu. Kollarımızı giysilerimizle örtülü dizlerimize dolayarak platformun kenarına oturduk.

Başrahip sinirli bir edayla iç geçirdi, çeyrek mil ötede noktalar halinde koşuşan sirki görmek için eliyle gölge yapıp gözlerini kısıtı.

“Ne saçma iş!” diye öfkeyle homurdandı.

Gülünç bir kazanın bir araya getirdiği iki yabancıymışız gibi ona şöyle bir baktım. “Kurban sunağa kendi isteğiyle gelmelidir!” diye hatırlattım kibarca. (On iki yaşındayken çok ciddi bir dine düşkünlük dönemi geçirmiştım.)

“Öyle!” Bir tapınak görevlisinin içten tavırlarına sahipti, ama senatör olduğunu unutmadığı da belliydi. “Gelişinin rüyamda bana malum olmasını bekleyen bir haberci gibisiniz,” dedi.

“Herhalde geldiğimi biraz önce eşeğe binmiş Crotona’ya dönen işgüzardan duydunuz. Umarım adama bir denarius verip teşekkür etmişsinizdir. Ve umarım Crotona’ya vardığında o denarius’un kalp olduğunu anlar!”

“Bir denarius eder misiniz?”

“Hayır,” diye itiraf ettim. “Ama beni gönderen önemli kişi epeyce denarius eder.”

Gordianus’un dönüp bana bakmasını bekledim. “Kimsin sen? Rahip mi?”

Ters adamdı. Bazı senatörler öyledir. Bazıları çekingendir; bazıları doğuştan kabadır; bazıları siyasetteki kararsızlarla boğuşmaktan öyle bıkmışlardır ki karşılarındakine derhal hoşgörüsüz davranırlar.

“Diyelim devlet için sunak başı hizmeti yapıyorum.”

“Rahip değilsin!”

“Herkes kendi evinin başrahibidir,” dedim dindarca. “Peki siz? Sizin rütbenizde olanların kendilerini sürgüne göndermelerine izin verilmez!” Adamı iğnelerken bir yandan da arkamdaki muazzam taşlardan yansıyan sıcağı hissediyordum. “Burada başrahip olmak iyi, saygın, fazla çalışma gerektirmeyen bir iş. Ama kimse banka kasasında bir milyonu olan bir se-

natörün günler boyu deniz havası alarak keçi yüzmesini beklemes. Olympus tanrıçasına hizmet etme görevi zeytinliklerle beraber ailenizden miras kalmış olsa bile! Yoksa siz ve ağabeyiniz rahipliği satın mı aldınız? Söyleyin, böyle bir mevkii elde etmek kaç patlıyor şimdilerde?”

“Çok paraya,” diye sözümü kesti, kendine hâkim olmaya çalıştığı belliydi. “Ne söyleyeceksen söyle.”

“Senatör, iç savaş henüz sona erdi, yeriniz Roma’dır!”

“Seni kim gönderdi?” diye ısrar etti, tavrı soğuktu.

“Vespasianus Augustus.”

“Mesajı bu muydu?”

“Hayır, bu benim düşüncem, efendim.”

“O saman düşüncelerinizi kendinize saklayın! Eteklerini topladı. “Keçiyi ilahi bir güç durdurmazsa, Tarentium Körfezi’ni dolaşıp ta kuzeye kaçmasına hiçbir şey engel olamaz. Şu halde sizin işinizi görüşelim.”

“Kutsal bir olayın arasına girmek uygun düşer mi efendim?” diye alay ederek sordum.

“Keçi yapacağını yaptı zaten,” diye yorgun bir edayla durumu özetledi. “Sayenizde! Bu zavallı insanlar yarın başka bir hayvan getirip işe baştan başlayacaklar.”

“Durum daha da kötü, senator.” Çoğu tapınakta ailede bir ölümün rahibi kirlettiğine inanılır. Yavaşça durumu anlatmaya çalıştım. “Curtius Gordianus, bu ailenin başka bir rahibe ihtiyacı olacak.”

Fazla nazik olmuştu; yüzündeki ifadeden hiçbir şey anlamadığını fark ettim.

XVIII

Colonna başrahibinin evi tapınağa bitişikti. Sade bir evdi, geniş, aydınlık, derli toplu bir sahil yapısı. Dıştan taşları bembeyaz parlıyordu, korkuluklar epeyce eskiydi. Pencereleer küçüktü, evi koruyor gibiydi. Kapının önü sundurmalıydı. İçeride, yaldızlı şamdanlar, güzel günlerde dışarıya taşıyabilecekleri hafif mobilyalar ve kötü günlerde kullanılan fırtına lambaları vardı.

Kapı pat diye kapandığında birkaç afallamış köle başını çıkarıp baktı, sanki Gordianus yemeğe çok erken gelmişti. Evin aydınlık havası şu sözde kâhya Milo'nun üslubuna hiç uymadığına göre, evi çekip çevirenler aslında bu hamarat kadın kölelerdi. Ortalık taptaze lavanta kokuyordu. Islak zemini süpüren süpürgelerin sesini duyuyordum, yağda kızaran ciğer kokusunu da; belki de rahip bir önceki kurbanın bazı küçük parçalarını kendine ayırmıştı. (Bu işte en iyi parçaların kendilerine düştüğünü her rahip bilir; bu da rahiplik gibi bir toplum görevini üstlenmenin bildiğim en iyi sebebidir.)

Gordianus beni alelacele bir yan odaya soktu. Her yere minderler atılmıştı, gümüş kaplar arasında içine yabani çiçekler konmuş küçük vazolar, vitrin dolaplarında küçük kapaklı sürahiler vardı. İhanetin ücreti: cazip bir kır hayatı.

"Efendim, adım Didius Falco'dur." Tanımış olduğuna dair hiçbir belirti göstermedi. Yolculuk belgemi sundum; şöyle bir baktı. "Kâhyanızı Crotona'da bir yatağa bağlanmış bıraktım."

Gordianus rahip giysisini çıkardı. Hâlâ duruma hâkimdi, ama üzölmüşe benziyordu. "Biri bulur mu onu?"

“Mansio’daki hizmetçilerin battaniyeleri ne zaman saydığına bağlı.”

Derin derin düşündü. “Milo’yu yendiniz ha?”

“Bir taşla başına vurdum.”

“Niçin?”

“Benim casus olduğumu sandı,” diye şikâyet ettim. Kâhyasının beceriksizliği yüzünden çok öfkelendiğimi görmesini istiyordum. “Milo gittiği ucuz spor salonunun hakkını veriyor, ama beyninin de egzersize ihtiyacı var! Sarayın ulaşı olmak nankör bir görev. Crotona pazarında tavuk satan Homerosvari kahramanların tuzağına düştüm, sonra da geri zekâlı adamlarınız bana saldırdı.”

Bu tiraddan pek hoşlanıyordum. Otoritemi göstermem lazımdı. Soylu doğmuş olması sayesinde Gordianus senatonun kendisini destekleyeceğine güvenebilirdi; ben ise Vespasianus için çalışıyordum ve bir hain bile olsa bir senatörü sinirlendirirsem imparatorun arkamda olacağına güvenemezdim.

“Milo beni kabul etmeyeceğinizi iddia etti. Saygısız davranmak istemem, efendim, ama bu anlamsız olur ve imparatora hakaret sayılır. Roma’ya döndüğümde Vespasianus’a Magna Graecia’daki şehirlerin biraz zor kullanılmaya ihtiyaç gösterdiği, bu arada Hera Tapınağı’ndaki başrahibin ağabeyinin kaderini öğrenmemekte direndiğinden başka bir şey söyleyemeyecek miyim?”

“Ne kaderi?” Curtius Gordianus dik dik, aşağılayarak bakıyordu bana. “Ağabeyim rehin mi tutuluyor yoksa? Vespasianus beni tehdit mi ediyor?”

“Böyle bir şey için artık çok geç, efendim. Siz ve ağabeyiniz o kadar nazik olmayan birine çatmışsınız.”

Bütün dikkatini nihayet bana verdiğini anlayınca, tek ve özlü bir cümleyle tapındaki yangını anlattım.

Uzun, rahat bir koltukta oturuyordu. Hantal vücudunu en yakını yere en az çaba harcayarak bırakmaya meyilli bir adamdı. Curtius Longinus'un öldüğünü söyleyince gayri ihtiyari irkildi, ağır bacaklarını kaldırıp ayaklarını döşemeye koydu. Ağabeyinin korkunç sonunu duyunca bir duygu seliyle eli ayağı tutmaz olmuştu. Öylece durdu, rahatsız rahatsız kıvrandı, bir yabancı ona bakarken böyle bir felaketi sindiremeyecekti.

Terbiyeli olduğum için sessizce dışarı, somaki kül kabını almaya gidip onu yalnız bıraktım. Birkaç dakika dışarıda katırımın yanında durdum, denizi seyredip güneşin iliğime işlediğini hissederken hayvanı sessizce okşadım. Bu evin başına gelen felaketin benimle ilgisi yoktu, yine de haberi vermek beni tedirgin etmişti. Kül vazosunun kapağını bağladığım kınabı çözdüm, vazonun içine baktım, sonra çabucak kapağı yerine koydum.

Bir insanın külleri topu topu bir avuçtu.

Odaya döndüğümde Gordianus zor bela ayağa kalktı. Küçük bir masanın üstünü temizleyip ağabeyinin kül vazosunu üstüne koydum. Bir öfke nöbetiyle yüzü kıpkırmızı oldu, fakat perişanlığını gizlemek için yüzünün ifadesini değiştirdi.

"Vespasianus'un tepkisi bu mu?"

"Efendim?" Kül kabını koymak için kaldırdığım mürekkep hokkalarını ve fıstık kaplarını koyacak yer arıyordum.

"Ağabeyim durumumuzu açıklamak üzere Roma'ya çağırılmıştı..."

"İmparator onunla hiç konuşmadı," diye sözünü kestim. Elimdeki ıvır zıvırı bir rafa yerleştirdim.

“Vespasianus ağabeyiniz için onurlu bir cenaze töreni yapılmasını emretti ve bu kül kabının parasını da biz-zat ödedi.” Kuru bir sesle belirtmiştim bunu. “Daya-nabilirseniz, açıklamaya çalışayım.”

Hera başrahibi küçük tunç bir çingırağı acı bir şiddetle çaldı. “Evimden çıkıp gidin!”

Eh, zaten öğle yemeğine davet edilmeyi bekle-miyordum.

Ev halkı paldır küldür odaya giriyordu; rahibin yoğun üzüntüsü karşısında duraladılar. Beni derdest edip çıkarmalarını emretmeden önce olan biteni ça-bucak anlattım.

“Ağabeyiniz Curtis Gordianus, Atius Pertinax Marcellus’un azatlısının kurbanı oldu. Pertinax’ın na-sıl öldüğünü biliyor olmalısınız. Anlaşılan eski efen-disinin ortaklarını suçlayan bu Barnabas öldürdü ağa-beyinizi. Şimdi sizin peşinizde olabilir! Efendim, ben buraya Vespasianus’un iyi niyet elçisi olarak geldim. Resmi yas için dokuz güne ihtiyacınız olacak. Daha sonra sizi görmeyi umuyorum.”

Odadan çıkınca, henüz gelmiş olan Milo’ya tosladım. Başındaki berbat kesigin etrafı fena halde morarmıştı.

Yumuşak bir edayla cıkcıkkladım. “Ne fena vur-muşsun başını! Kül kabını merak etme, üstündeki ka-nı temizledim!”

Cevabını beklemeden kapıdan dışarı fırladım.

Yorgun alaykumsalda düşe kalka ilerlerken tapı-nağa döndüm. Keçi yol boyunca direnmişti. Durumu içimde ona karşı dostane hisler uyandırdı. Ben de ha-yatımın büyük kısmını meleyerek ve kör talihime doğ-ru sürüklenerek geçirmiştim.

Ortalarda yetkili bir kimse görünmüyordu, dola-yısıyla ailenin büyüğü bana danıştı.

“Eve gidin,” diye emrettim, aklıma gelen yaratıcı fikir beni çok neşelendirmişti. “Evinizi selvi dallarıyla süpürün.”

“Ya keçi?”

“Bu keçi,” dedim vakur bir edayla (açık havada yakılmış ateşte deniz tuzu ve yabani adaçayı yaprakla-rıyla çevrilmiş pırzoları düşünüyordum), “Artık Tanrıça Hera’nın gözünde kutsaldır. Onu burada bı-rakın!”

Hacılar çelenklerini toplayıp evlerine doğru yola koyuldular; genç rahip yardımcıları, başlarında gözet-leyecek biri olmayınca ne halt karıştırıyorlarsa onu yapmak üzere tapınağa koşuştular. Sırtık bir suratla keçinin ipini tuttum.

Hayvan bu uzun ipin ucunda ağlar gibi titredi. Küçük sevimli bir şeydi. Talihi varmış ki, rahip kisve-me bürünmüş olduğumdan, yiyecek hiçbir şeyim ol-madığı halde Hera’nın kutsal keçisini yalayıp yutmayı düşünemeyecek kadar saf düşünceler dolaşıyordu ka-famda.

İtiraf etsem daha iyi olacak: Böyle insanı eriten hüznü gözlerle bana bakan bir yaratığı kesmem mümkün değildi.

XIX

Şu dokuz günlük resmi yasın biri öldüğünde mi yoksa haberi alındığında mı başladığını asla hatırlayamam. Gordianus ikinci şıkkı tercih etmişti; temizliğim açısından berbat bir tercih, fakat onun kendine gelmesi için yeterli bir zaman.

Dokuz gün kıyıda dolaştım, bu arada keçim kıyıya vuran tahta parçalarını inceledi, ben de ona hayatın ince zevkleri konusunda nutuklar attım. Keçi sütü içtim, sunağa bırakılan sac ekmeklerini çalıp yedim. Katırımla keçimin ortasına yatıp uyudum. Denizde yıkandım, yine de hayvan gibi kokuyordum, tıraş olabileceğim bir yer de yoktu.

Tapınağa ziyaretçi geldiğinde ortadan kayboluyordum. Kimse ibadet etmek için gittiği tapınakta sakallı bir serseri ile kaçak bir keçinin yaşadığını görmek istemez.

İki gün sonra sakallı bir rahip Gordianus'un yerini aldı. O sırada ben rahip yardımcısı gençlerden iki eltopu takımı kurmuş, kumsalda bir lig düzenlemiştim bile. Veletler yorulduğunda onları oturtup karşılırlarına geçiyor, Galya Savaşları'nı yüksek sesle okuyordum. Taze hava ve Vercingetorix gün boyunca başlarını belaya sokmamalarını sağlıyordu ama gece olunca neler yaptıklarını soruşturmamayı tercih ettim.

Karanlık basıp sessizlik çöktüğünde genellikle tek başıma tapınağa gidiyor, evli çiftlerin aşkını gözetken bu tanrıçanın önünde oturup kendisine sunulan sac ekmeklerini yerken hiçbir şey düşünmüyordum. Ondan bir dilekte bulunmadım, Tanrıça da bana görünüp kuşkuculuğuma leke sürdürmedi. Onunla ko-

nuşmama gerek yoktu. Tanrıça mutlaka biliyordu ki kocası yıldırımlar çakan Zeus ile özel bilgi toplayıcılar aynı hatayı işlerdi: Çok fazla boş vakitleri ve etraflarında bu vakti nasıl harcayacakları konusunda önerilerde bulunan çok fazla güzel kadın vardı.

Bazen dalgaların yanında ayaklarımı denize sokup oturur, Hera gibi bu durumu bilen Helena Justina'yı düşünürdüm. Senatörün evinde saçma sapan bir bahaneyle beni kapıdan çeviren genç kapıcıyı hatırlayınca birden anladım. Helena Justina akıllı, uzak görüşlü bir kadındı. Helena Justina beni terk etmişti!

Tapınağa dönüp evli çiftlerin tanrıçasının önünde öfkeyle durdum. Olympus'un ecesi taş yüzüyle beni seyretti.

Onuncu sabah, açlıktan ve yalnızlıktan başım dönerken rahip yardımcılarında biri kıyıya, yanıma geldi. Bu günahkâr küçük istavritin adı Demosthenes'ti. Sunakta hizmet eden çocukların tipik örneği idi; yaşından daha olgundu ama kulaklarının arkası kirliydi.

“Didius Falco, etraftakiler sen ve keçin hakkında kötü şeyler düşünmeye başladı.”

“Saçmalama,” dedim acı acı, “Bu keçi saygın bir hayvandır!” Demosthenes yakışıklı güvenilmez yüzünde anlaşılması güç bir ifadeyle bana baktı. Keçi de öyle baktı.

Rahip yardımcısı burnunu çekti. “Curtius Gordianus tapınakta, Falco. Özel hamamını kullanabileceğini söylüyor. Sırtının kirlerini kazıyayım mı?” Gülüyordu. Ona dedim ki kendisinden böyle bir iyilik istemek keçimle aramı bozar.

Crotona'da insanı rahat ettirecek bazı kolaylıklar olmamasına alışmıştım. Dosdoğru tapınağa gittim,

keçimi kemeraltına bağladım, sonra iç tapınağa, Gordianus'un yanına girdim.

"Bana yıkanma olanağı sağladığınız için teşekkür ederim!" dedim. "İtiraf ediyorum, sıcak bir hammamda bir saat yıkanmama izin verecek tek gözlü bir Nebati deve sürücüsüne kendimi köle diye satmama ramak kalmıştı! Efendim, buradaki mevcudiyetiniz hakkında konuşmamız gerek."

"Domitianus Caesar'dan Roma'dan ayrılma izni almıştım."

"Crotona'nın sizin için tehlikeli olup olmadığından söz ediyorum. İmparator izninizi onaylıyor." Şaşırdı. "İmparatorluk politikasına göre Domitianus Caesar'ın resmi eylemleri destekleniyor."

"Peki gayri resmi eylemleri?" diye acı acı güldü.

"Bu konudaki politika kendisine fena halde kaş çatmak, sonra da gülümseyip olayı unutmak!"

Dışarı çıkıp basamaklarda durduk.

Acısıyla yorgun düşen Gordianus'un hareketleri ağırdı. Çömlekteki hamur mayası gibi bir yere çöktü, göz göre göre büzülüyor gibiydi. Sonra denize baktı, sanki durmadan değişen ışık ve akıntılarda dünyanın bütün felsefesini görüyordu, belki yeni bir anlayışla ama derin bir iğrenmeyle...

"İşini hiç kıskanmıyorum, Falco!"

"Yo, çekici yanları var: yolculuk, egzersiz, her tür insanla karşılaşmak..." Keçi tüniğimin yenini çiğnemek için ipini iyice gerdi. İki elimle ona engel oldum, aptal aptal bakarak meledi.

"Şiddet eylemleri ve acı haberler vermek!" Gordianus homurdandı.

Keçinin geniş beyaz kulaklarını okşarken kâhkülünün üstünden adamı seyrettim. Hayvancağız diz üs-

tü çöküp kemerimin ucunu gevelemeye koyuldu. “Falco, bu bela hakkında ne biliyorsun?”

“Akıllıca davranmak gerek. Öldüğünde kimsenin ardından ağıt yakmadığı İmparator Vitellius’un destekçileri bir yana, birçok kişi yeni imparator hanedanına hayırhah gözle bakmıyor. Ama Flavius sirkinin kalıcı olduğu belli. Senato Vespasianus’u oybirliğiyle onayladı. Neredeyse tanrı katına yükseltilecek. Dolaşısıyla bütün akıllı faniler daha saygılı yüz gösterecek ona karşı... Ağabeyinizin imparatora ne söyleme niyetinde olduğunu bana anlatmak ister misiniz?”

“İkimizin düşüncelerini dile getirecekti. Dediğin gibi, Flavius ailesine saygılı yüz gösterecektik.”

“Bu çok zor olmalı,” dedim. Adamın acısına anlayışla yaklaşmaya çalışıyordum. “Ağabeyinizin geçirdiği kaza korkunç bir darbe olmalı sizin için.”

“Cinayete kurban gitmesi demek istiyorsun!”

“Evet. Peki söyleyin bakalım. Ağabeyiniz imparatora ne söyleyecekti ki biri onu engellemeye kalkışsın?”

Gordianus sabırsızca, “Hiçbir şey” diye kestirip attı. Ona inandım. Bunun tek anlamı vardı: Longinus Roma’ya dönünce önemli bir şey öğrenmişti... Ben düşünürken Gordianus yine acı acı kaşlarını çatı. “Herhalde bütün suçun bizde olduğunu düşünüyorsun.”

“Tamamen değil. Curtius Gordianus, başınıza bin türlü kaza gelip ölebilirsiniz. Kayıtlar bürosundaki bir kâtibin bir zamanlar bana dediğine göre, kurşun borular, bakır taslar, genç kadınların ihtiyar kocalarına pişirdiği mantarlar, Tiber’de yüzmeye kalkmak, kadınların yüzlerine sürdüğü kremler, hepsi ölüm sebebiymiş. Ama belki de kötümser bir adamdı kâtip!”

Gordianus huzursuzca ileri geri sallandı. “Ağabeyimin dumandan boğulmasını biri özellikle istedi, Falco. Ne korkunç bir ölüm!”

“Dumandan boğulma çok hızlı gerçekleşir. Bilebildiğimiz kadarıyla acı veren bir ölüm değildir.”

Bir saniye sonra içimi çektim. “Belki de çok fazla ölüm görüyordumdur.”

“Peki insanlığını kaybetmeden nasıl yaşıyorsun?”

“Bir cesede baktığımda şöyle diyorum: Bir yerlerde ana babası olmalı; belki karısı vardır. Becerebilirsem, buluyorum onları. Neler olduğunu anlatıyorum. Çabuk davranmaya çalışıyorum; çoğunluk tepki göstermek için yalnız kalmayı yeğler. Bazıları sonradan bana gelip ayrıntıları tekrar anlatmamı istiyor. Bu berbat bir şey!”

“Daha kötüsü var mı?”

“Anlattırmak isteyip de hiç gelmeyenleri düşünmek.”

Gordianus’un gözlerinde kovalanan bir avın endişesi vardı hâlâ. Bir ara Vespasianus’a karşı çıkmak için bütün cesaretini toplamıştı, ama yenilgi yüzünden çökmüştü adeta.

“Ağabeyim ve ben,” dedi, zor konuşuyordu, “Flavius Vespasianus’un yeteneksiz bir aileden gelen bir köylü maceracı olduğuna inanmıştık; imparatorluğu harabeye çevirecek, saygınlığını mahvedecekti.”

Kafamı salladım. “Ben dibine kadar cumhuriyetçiyim, ama Vespasianus’u çiğnemem.”

“Çünkü onun için çalışıyorsun.”

“Para kazanmak için çalışıyorum.”

“O zaman çalışma!”

“Ben görevimi yapıyorum!” dedim öfkeyle. “Vergi listesinde ismim var, oy vermeyi de asla ihmal etmem! Daha da önemlisi, bakın buradayım, ikinizi barıştırmaya çalışıyorum, sırf Vespasianus Neron’dan miras kalan harabeyi tekrar inşa etmeye vakit bulabilsin diye.”

“Bunu yapabilecek yeteneği var mı?”

Tereddüt ettim. “Muhtemelen.”

“Peh! Falco, Romalıların çoğu ona yine de mace-racı diye bakacak.”

“Eh, galiba o da bunu biliyor!”

Gordianus gözünü denizden ayırmıyordu. Deniz şakayığ gibi solmuştu, taşta sıkı sıkı sarılmış, güneş biz-den yana döndükçe güçsüzleşen yumuşak, gri bir kütle.

“Çocuğunuz var mı?” diye sordum, ona ulaşma-nın yolunu arıyordum.

“Dört. Ayrıca şimdi ağabeyimin iki çocuğuna da bakacağım.”

“Karınız?”

“Öldü. Neyse ki.” Akıllı bir kadın tam bu sırada incik kemiğine sıkı bir tekme atardı; belirli bir kadın da aklıma gelmedi değil. Belki de düşüncemi yüzüm-den okudu. “Evli misin, Falco?”

“Sayılmaz.”

“Aklında biri mi var?”

Bu soru sırf alay etmek için sorulmamışsa, bekâr bir erkeğin rol yapması kolaydır. Duraladım, sonra başımla evet dedim. “O zaman çocuğun yok?” diye devam etti.

“Bildiğim kadarıyla yok. Bu işi ciddiye almadığı-mı sanmayın. Ağabeyimin asla göremediği bir çocuğu var. Benim başıma böyle bir şey gelmeyecek.”

“Ağabeyine ne oldu?”

“Savaşta öldü; Yahuda’da. Dediklerine göre kahr-
ramanca.”

“Yakınlarda mı?”

“Üç yıl oluyor.”

“Ah... o zaman söyle bana, böyle durumlarla in-
san nasıl başa çıkar?”

“Bakalım... öleni hiç tanımayanların dangalak-
ça laflarına katlanırsınız; pahalı anıtlar dikeriz, ama
ölenin asıl arkadaşlarını etkilemeyi başaramayız!
Doğum günlerini hatırlarsınız, kadınlarını teselli ede-
riz, çocuklarının biraz da olsa denetim altında yetiş-
mesini sağlarız.”

“Yardıma olur mu bunların?”

“Yok, olmaz ... Hayır.”

İkimiz de hüznle gülümsedik, sonra Gordianus
bana döndü.

Alaycı bir sesle, “Anlaşılan,” dedi, “Vespasi-
anus seni göndermiş, çünkü ikna yeteneğine inanı-
yor.” Güvenini kazanmıştım başrahibin, ama çölde
ağabeyimin başına gelenleri sömürmesem de olur-
du. “Samimi bir adama benziyorsun. Tavsiyen ne-
dir?”

Hâlâ ağabeyim Festus’u düşünüyordum. Hemen
cevap veremedim.

“Ah, Falco, aklımdan neler geçtiğini asla hayal
edemezsin!” Edebilirdim. Gordianus kendine öyle
işkence ediyordu ve öyle yenik düşmüştü ki bütün
dertlerinin dermanını bir kılıçta bulabilir, sadık bir
kölesine kendini kasap gibi kestirtebilirdi. Gözü-
mün önüne geliyordu: Herkes ağlıyor, anlamsız dö-
külen kanla güzelim halılar berbat oluyor. Gordi-
anus gibileri asla ihanete kalkışmamalıydı. Bu bela-
nın altından pişkinlikle kalkabilse, aslında bir sürü

senatörün her gün yemekte aklından geçenden daha kötü bir şey yapmış olmayacaktı.

İşte bu yüzden bu adamlar önemliydi. İşte bu yüzden imparator onlara karşı bu kadar dikkatli davranıyordu. Bazı kumpaslar salı günü soğuk enginar yerken düzenlenir, çarşamba günü havyar yerken vazgeçilir. Oysa Curtius Gordianus çılginca bir inat sergiliyordu. Birtakım amatörlerle bir olup ısrarla imparatora meydan okumaktaydı. Bunların canları kıymetli olsa şimdiye kadar çoktan içki, kumar ya da en iyi arkadaşlarının karılarını iğfal etmek gibi saygın uğraşlara kendilerini verebilirlerdi.

“Seçenekler nedir, Falco?”

“Malikânenize çekilirseniz Vespasianus karşı çıkmayacaktır.”

“Ne, siyasi hayattan çekilmek mi!” Gerçek bir Romalıydı, önerim dehşete düşürmüştü onu. “İmparatorun emri bu mu?”

“Hayır. Özür dilerim...”

Hata yapmıştım. Sabrımı yitirmek üzereydim. Gordianus bana merakla baktı. Beni başrahip olarak karşıladığında nasıl enerjik olduğunu hatırladım. Bu peltenin toplum hayatında bir rolü olması gerekiyordu.

“İmparator dini bir görev üstlenmenizden çok etkilendi aslında, ama daha zorlu bir yeri kabul etmenizi tercih edecek.” Anacrites’e benzemiştim sonunda; sarayda fazla uzun kalmıştım anlaşılan.

“Örneğin?”

“Paestum?”

Gordianus sessizleşti. Bu ıssız sahilde sürgün yaşadıktan sonra Paestum’daki tapınaklar külliyesi bol bulamaç bir hayat sürmek anlamına geliyordu. “Paestum,” diye devam ettim, adamı kışkırtıyordum. “İli-

man iklimde uygar bir şehir. Menekşeleri Avrupa'nın en güzelidir, gülyâğı çıkarılan güller yılda iki kere açar..." (Paestum: Campania'nın batı kıyısında, yani Vespasianus'un eli altında.)

"Konumum ne olacak?" Artık bir senatör gibi konuşuyordu.

"Bunu söyleme yetkim yok, efendim. Ama buraya gelirken duydum ki büyük Hera Tapınağı'nda boş bir kadro varmış..."

Derhal başıyla onayladı.

Becermiştim. Her şey bitmişti. Curtius Gordianus'un sürgünden geri getirmeyi başarmıştım, talihim varsa ikramiyeyi de hak etmiştim. (Ya da, gerçekçi olmak gerekirse, Vespasianus önerdiğim çözümü kabul ederse, bu çözümün imparatorluk için ne kadar değerli olduğu konusunda anlaşırsak, ikramiyeyi hak ederdim. Bir de tabii parayı ödeyip ödemeyeceği konusu vardı.)

Ayağa kalktım, gerindim. Pis ve yorgun hissediyordum kendimi; mesleğimin bildik belaları. Doğru dürüst bir sohbet bile edemediğimden dilim dolaşıyordu. Bacaklarımda kaşınıp duran sayısız çizik vardı, keçimin kaprisleri yüzünden kıyıdaki çalılıklarda geze geze edinmişim bu çizikleri. Harap vaziyetteydim. On günlük sakal vardı suratımda; herhalde dağ eşkıyasına benziyordum. Saçlarım çalı gibiydi, kaşlarım da deniz tuzundan kaskatı kesilmişti.

Gordianus'un ne kadar şanslı olduğunu düşünüp bundan şeytani bir zevk almasını seyrederken kendi durumumun cilvelerini aklıma getirmemeye çalıştım. Bu ikramiyeyi kazanırsam, Helena'ya yaklaşabilmek

için gerekli dört yüz bin sestertius'un bir taksidini bulmuş olacaktım. Bilgi toplamak boktan iştir. Maaş rezalet, iş daha da berbattır; üstelik uğraşmaya değecek bir kadın bulduğunuzda ne paranız olur ne de zamanınız. Hadi bunları bulduğunuz diyelim, bu kez de büyük ihtimalle gücünüz kalmamış olacaktır... Hem zaten o da sizi terk etmiştir.

Kendi kendime dedim ki, rahibin özel hamamında bol sıcak suyla buharda şöyle bir saat geçirebilirim kendimi daha iyi hissedeceğim. Gerçekten ihtiyaınız olduğunda iyi bir banyo sayesinde her şeyin üstesinden gelebilirsiniz.

Birden hatırladım: O sakar piç Milo, Crotona mansio'sunda en sevdiğim yağ şişemi kırmıştı.

Sonunda iyice kirlerimden arınmış, tertemiz olmuş, rahatlamaya başlamıştım ki kargaşa koptu.

Hamam özel olduğu için, mermer bir rafta ilginç yağlarla dolu cam ve kaymak taşından birkaç şişe vardı. Dikkatle bir ikisini denedim, iyi gelir diye yeşil şişedeki saç pomadına göz koydum...

Lüks buhar odasında gevşerken olup bitenleri kavrayabildiğimi hissettim. Curtius biraderlerin soyağacı o kadar eskiydi ki Romulus ile Remus bile üstünde bürümüş yosuna isimlerini kazımış olmalılardı. Bu aile için Vespasianus bir hiçti. İyi bir komutan olması hiçbir anlam ifade etmiyordu; Roma'ya kırk yıldır hizmet ediyor olması da. Ne parası vardı ne de ünlü ataları. Yetenekten başka bir şeye sahip olmayan insanların en yüksek mevkilere gelmelerine izin verilemezdi. Yoksa üst tabakadaki budalalar ile beceriksizlere yer mi kalırdı?

Statüleri akıllarından daha fazla olan iki kolay etkilenen salak, yani Longinus ile Gordianus, şeytani fikirli güçlü adamlar için kolay av olmuştu herhalde. Longinus'un ödediği bedel korkunç olmuştu, Gordianus ise oğullarına açıklayabileceği bir kaçış yolu bulmak istiyordu.

İşte tam o sırada koşarak gelenlerin gürültüsü düşüncelerimi böldü.

Beni almaya gelen köleyle alelacele tapınağa vardığımda iğreti bir sedyeye yatırılmış bir yaralı dışarı çıkarılıyordu. Milo evin verandasında Gordianus'la ateşli bir tartışmaya girmişti. Islak buklelerimle misler gibi kokarak, küçücük bir havluya sarılmış vaziyet-

te arzı endam ettiğimde başrahip buz gibi bir sesle haykırdı: “Falco hamamdaydı!”

“Olay anında başka yerde olduğumu kanıtladığınız için teşekkür ederim. Nasıl bir suç işlendi?”

Gordianus’un zaten kül rengi olan yüzü hastalıklı bir beyaza dönüşmüştü. Baygın adam hızla yanımdan geçirilip içeri götürüldü; başrahip yastayken yetkilerini devralan başrahip yardımcısıydı. Sunakta başında olması gereken örtü kıpkızıl kana bulanmış halde bedenine dolaşmıştı.

“Zavallıyı başından kanlar akarken bulduk. Bir kandil ayağıyla başına vurulmuştu. Biri keçini tapınağa bırakmış...”

“Biri beni bu işe bulaştırmaya çalışmışsa beceriksizce yapmış!” diye sözünü kestim öfkeyle. “Keçimi asla Hera’nın kutsal odasına sokmam, bunu biliyorsunuz!” Bir kölenin getirdiği tüniği zor bela üstüme geçirmeye çalıştım; hâlâ ıslak olduğum için kolay olmadı.

“Falco, darbe hedefini tam bulmamış; rahibin yaşama ihtimali var. Yaşarsa talihi varmış derim.”

“Bırakın bu lafları; asıl hedef sizdiniz!” Üstüme yapışan tüniği düzeltmeye çalışarak Gordianus’tan bana öfkeli şaşı gözlerle bakan Milo’ya döndüm. “Milo, tapınağa hacılar gelince ben ortadan kayboluyordum. Sen gözlüyor muydun onları?” Koca öküz onu Crotona’da nasıl devirdiğimi hatırlayarak yardımcı olmamakta direniyordu. “Düşün, Milo! Bu acil bir durum! Kuşkulu görünen biri var mıydı? Soru soran biri? Herhangi bir sebeple aklında kalan biri?”

Çok zor oldu, ama olası bir ziyaretçinin ayrıntılarını ağzından sökebildim. Bu adam kurban töreninin biz-zat Gordianus tarafından yönetilmesinde ısrar etmişti.

Evdeki hizmetkârlar başrahibin ancak bugün tören yönetebileceğini bildirerek adamı geri çevirmişlerdi.

“Bu sabah yine geldi mi?” Milo geldiğini sanıyordu.

“Emin misin?” diye emredercesine sordu Gordianus.

“Atlar,” diye bir şeyler geveledi Milo. Derhal başımı kaldırdım.

“Atlar mı? Alaca bir atla titrek kulaklı bir mercan kırı mı?” Milo istemeye istemeye doğruladı.

“Bu herifi tanıyor musun, Falco?” Gordianus sanki adamla işbirliği yapıyormuşum gibi hiddetle bağırdı.

“Beni buraya kadar takip etti. En azından Salernum’dan, belki de Roma’dan beri...” Gözlerimiz karşılaştı. İkimiz de aynı şeyi düşünüyorduk.

“Barnabas!”

Rahibin dirseğinden yakaladım ve doğru ya da yanlış, kendini daha güvencede hissedeceği bir yere, evin içine sürükledim.

Bana kalırsa saldırgan çoktan kaçmıştı, yine de Milo ile evdeki adamlardan birkaçını çevreyi araştırmaya gönderdik. Kıyıya yakın bir gemi gördük, belki de saldırganın yordakçıları vardı ve atlarıyla birlikte adamı alıp gitmişlerdi. Gordianus başını iki elinin arasına koyarak inledi. Başındaki örtü yüzünden kim olduğu anlaşılmayan yardımcısının sunağa elini koyarak dua ederken kafasına nasıl vurulduğunu hayal ediyordu...

“Ailemi Roma’da bıraktım, Falco. Güvende midirler?”

“Yani Barnabas onları bulamaz mı? Ben kâhin değilim, efendim. Mağarada oturup defne yaprağı çiğnemiyorum; vecde varıp bir adım sonra ne olacağı-

nı söyleyemem.” Alt dudağını umutsuzca ısırdı. Sabırla hatırlattım kendisine: “Ağabeyinizi öldürdü. Vespasianus mutlaka hesap vermesini istiyor. Şimdi de size saldırmaya çalıştı, hatasını anlayınca tekrar saldırabilir.” Bana dik dik baktı. “Efendim, kuşkularım kanıtlandı. Ağabeyiniz Longinus bir biçimde birileri için tehdit oluşturunuyordu. Anlaşılan siz de öylesiniz. Ağabeyiniz bir şey biliyordu. Rahibin evinde azatlıyla görüşmesi ile o gece Hercules Tapınağı’na gidişi arasında size bir mesaj göndermiş olabilir. Barnabas bundan korkmuş olmalı. Eğer Longinus’tan herhangi bir şey gelirse, bana söylemeniz çıkarınıza olur.”

“Elbette,” dedi, ama hiç inandırıcı değildi.

Kim olduğumu unutup omuzlarını kavrayarak sarstım. “Gordianus, tehlikeden uzaklaşmanızın tek yolu benim Barnabas’ı bulmam! Azatlıyı halledebiliriz, ama önce bulmamız gerek. Bana yardımcı olacak bir bilgi var mı elinizde?”

“Onun peşinde misin, Falco?”

“Evet,” dedim, çünkü bu kuşkulu ayrıcalık Anacrites’e verilmiş olsa da becerebilirim Barnabas’ı ondan önce bulmaya kararlıydım.

Tehlikede olduğunun bugün kanıtlanmasıyla Gordianus dehşete düşmüştü; yüzünde dalgın bir ifade vardı. “Pertinax’la dosttunuz,” diye ısrar ettim. “Azatlısını tanıyor musunuz? Hep böyle tehlikeli bir adam mıydı?”

“Yo, adamlarını tanımazdım... Seni korkutuyor mu bu adam?”

“Pek değil, ama onu ciddiye alıyorum!” Sesimi yumuşattım. “Efendilerine karşı görevinin cinayete kadar uzanabileceğini düşünen azatlı sayısı fazla değildir. Neden görevlerini bu kadar abartıyor?”

“Barnabas efendisinin geleceğinin parlak olduğuna inanıyordu. Ona bakarsan, Pertinax da aynı fikirdeydi! Onu evlatlığa kabul eden adam da Pertinax’ın kafasını çok değerli olduğuna dair budalaca fikirlerle doldurmuştu. Aslında, yaşasaydı asıl Pertinax çok tehlikeli olurdu.”

“Demek hırslıydı,” dedim alçak sesle. Ölmüş olsa da bu Pertinax hakkındaki her şey beni sinirlendiriyordu, çünkü bir zamanlar Helena Justina ile evliydi. “Pertinax iktidarın ipini eline geçirmek ister miydi?”

“Pertinax yeteneksiz bir köylüydü!” Gordianus birden sabırsızlanarak bağırıyordu. Onunla aynı fikirde olduğumu söyledim. “Tanıyor muydun onu?” diye hayretle sordu.

“Gerek yoktu,” dedim suratsız bir tavırla. “Karısını tanırım.”

Helena Justina’nın sabık kocasını insanlık zincirinde tezekteki bok böceğinden daha da alt sıralara yerleştirdiğim için, adamın imparator olma hayali kurduğuna inanmak çok zordu. Ama Neron’dan sonra bazı garip adaylar ortaya çıkmıştı, örneğin Vespasianus. Eğer bir azatlı Pertinax’ın ölümüyle imparatorun başbakanı olma fırsatını yitirdiğini düşünüyorsa, kana susamışlığı anlaşılır bir şeydi.

Curtius Gordianus bir süre konuşmadı, sonra, “Dikkat et, Falco,” dedi, “Atius Pertinax yıkıcı bir kişiliğe sahipti. Ölmüş olabilir, ama bence bu adamın habisliğinin sonu gelmedi!”

“Bu ne demek oluyor, efendim?” Eğer başrahip esrarlı davranmaya niyetliyse, onu ciddiye alamazdım.

Birden gülümsedi. Yüzü hiç de hoş olmayan bir biçimde kırıştı, dişlerini de etrafta kimse yokken gös-

terse iyi olurdu, hepsi kırık ve lekeliydi. “Belki de öğleden sonraları defne yaprağı çiğniyorumdur!” dedi.

Demek dişleri bu yüzden kötüymüş.

Konuyu kapatmam gerekiyordu, çünkü takipçiler dönmüştü. Elbette adamımızı ele geçirememişlerdi. Ama yararlı olabilecek bir şey bulmuşlardı: Tapınağın kutsal odasının arkasına fırlatılmış bir cep defteri. Başrahip yardımcısına değil de saldırganına ait olması daha muhtemeldi, zira içinde hanlarda yapılan masrafların listesi vardı (saman: bir metelik; şarap: iki metelik; yemek: bir metelik...). Bu hesaplar sanki hancılardan kuşkulanan titiz biri tarafından yapılmıştı; eh, bu da seçim yelpazemi iyice genişletiyordu! İlk sayfadaki bir liste özellikle dikkatimi çekti. Birtakım tarihlerin (Genellikle nisan, birkaç da mayıs) yanında bazı isimler vardı (Galatea, Lusitania, Paphos Venüsü, Concordia...). At isimleri değildi, insanlar atlara hep “Şimşek” ya da “Yıldırım” der. Sanat yapıtları belki; bir müzayede listesi mi? Bunlar son altı haftada el değiştirmiş resim ya da heykellerse, ünlü bir koleksiyona dahil olmalıydı; Geminus bilirdi. Başka bir seçenek ve benim aklıma yatan ise gemi sefer tarifesi olmasıydı, debdebeli simgesel isimler de gemilere aitti.

Colonna Burnu’nda yapacağım bir şey kalmamıştı. Artık buradan ayrılmak istiyordum. Gitmeden önce Gordianus ciddi bir yüzle, “Bu azatlı tek başına baş edilemeyecek kadar tehlikeli, Falco,” dedi, “Milo beni kazasız belasız Paestum’a götürür götürmez onu yanına yollayacağım.”

Nazikçe teşekkür ettim, sonra da bu bahtsızlığı mümkünse başımdan defetmeye söz verdim kendi kendime.

Crotona'ya döndüğümde Laesus'la karşılaştım. Bir daha onu göreceğimi sanmıyordum, o da beni gördüğüne çok şaşırdı. Ben Colonna Burnu'ndaki kumsalda oynarken bu pırlanta adam Tarentum'a yelken açmıştı. Yeni dürüst arkadaşım, eski Pertinax çiftliğinde (şimdi imparatorluk mülkü) Barnabas hakkında sorular sormuştu.

"Kime sordun?"

"Kim bilebilirdi ki? Anası elbette, iğrenç cadı. Zeus, Falco! İhtiyar cadı elindeki dumanı tüten domuz yağı tavaıyla kovaladı beni!"

Eseflerimi bildirdim. "Laesus, cazibeni kullanmalısın ki ocağa ulaşıp ellerine tava geçiremesinler. Ya da eşikten içeri bir kese atacaksın, ama unutma, sıradan bir nine bile yirmi metreden kesenin taş dolu olduğunu anlayabilir!"

Laesus aldırmadan devam etti. "Para değil, kanımı istiyordu. Kocakarı eskiden köleydi, ama şimdi hür. Ona bakan birileri var. Herhalde Barnabas ayarlamıştır."

"Ne iyi çocuk! Neye benziyordu kadın?"

"Bir kaplanın koltuk altı gibi berbat kokuyordu ve zaman kavramı yoktu. Ama ihtiyar bunağın dedikleri doğruysa azatlığın parasını kendine saklayabilirsin. Anladığım kadarıyla anası Barnabas'ın öldüğünü sanıyor."

Güldüm.

"Laesus, benim annem de aynı şeyi düşünüyor; ama bu, ona bir haftadır mektup yazmadığım anlamına gelir!"

Colonna Burnu'ndaki olaylar Barnabas'ın kanlı canlı olduğunu göstermişti.

Hikâyenin aslını öğrenmek için bu yaşlı Calabri-

alı yarasayı gidip kendim görmeliydim. Ama hayat çok kısa; her şeyi yapamazsınız.

Hera Tapınağı'nda bulduğumuz defteri Laesus'a gösterdim.

“Şu listeye bak: Nisanın başı, Galatea ve Paphos Venüsü; on beşinden dört gün önce, Flora; mayıstan iki önce, Lusitania, Concordia, Parthenope ve Üç Güzeller... Bu sana bir şey söylüyor mu? Bana kalırsa bunlar gemi. Bu liste de ya rıhtımdaki sıralarını gösteriyor ya da yılın o zamanına göre sefer listesi...”

Laesus o parlak kara narbülbülü gözleriyle baktı bana. “Bildiğim bir isim yok burada.”

“Eskiden İskenderiye seferi yaptığını söylemiştin!”

“Ama burada İskenderiye'nin adı geçmiyor!” Kendi meslek alanına dair bilmediği bir şeyler olduğunu yakaladığım için yanakları pembeleşti. “Uzun zaman önceydi zaten,” diye itiraf etti, utanmıştı.

Merhametsizce sıırttım. “Uzun zaman ve testilerce şarap önceydi bana sorarsan! İskenderiye'yi lafın gelişi söylemiştim.”

“Listeyi bana bırak, etrafa bir sorayım...”

Başımı sallayıp defteri tüniğimin içine soktum. “Sağol; bende kalsın. Belki de önemli bir şey değildir.”

Kaya dibinde birikmiş suya bile baksam midem bulandığı halde, Laesus'un gemisiyle Rhegium'a gitmeyi neredeyse kabul edecek olmam, orantısız yüzünü ne kadar sevimli bulduğumu gösterir. Ama insan deniz tutmasından ölebilir; karadan gitmeyi tercih ettim.

Keçimi Laesus'a hediye ettim. Muhtemelen kıyıda ızgara edilecekti. Sonradan çok üzüldüm. Ama

özel bilgi toplayıcıların iki yükten uzak durması gerekir: Kadınlar ve evcil hayvanlar.

Keçinin kutsal olduğunu söylemedim. Kutsal hayvanları öldürmek insana felaket getirir, ama tecrübelerime göre sadece kutsal olduğunu bile bile öldürürseniz... Bilmiyorsanız endişelenmeyin, talihiniz yaver gidebilir.

Keçi uslu uslu Laesus'la gitti; iyi gün dostuydu, çoğu arkadaşım gibi. Ona dedim ki eğer seni bir denizci yiyecekse, Laesus'tan iyisini bulamazsın.

XXI

İşte böyle. Bruttium'da neler başardığımı impatora anlatmak üzere döndüm.

Roma'daki bir hafta felaketti. Annem ona me-yankökü getirmediğim için benden nefret etti. Lenia üç haftalık kirayı söke söke elimden aldı. Helena Justina herhangi bir mesaj bırakmamıştı. Sıcak yaz günlerini kırdı bir yerdeki Camillus'un evinde geçirmek üzere Roma'dan ayrıldığını öğrendim; kapıcıya neresi olduğunu sormayı kendime yediremedim. İyi bir insan olan babası geldiğimi öğrenmiş olmalıydı; bir köle gönderip beni akşam yemeğine davet etti ama ben gidemeyecek kadar berbat hissediyordum kendimi.

Bu iç karartıcı olayların üstüne saraya rapor vermeye gittiğimde biraz huzursuzdum. Vespasianus'la yüz yüze gelmeden önce bilgi alışverişi yapmak üzere Anacrites'i buldum.

Boğucu bir ofiste fatura inceliyordu. Neapolis'e kaçan komplocu Aufidius Crispus'u bulma görevini başaramadığını itiraf ettirmeyi becerdim. Barnabas hakkında da bir şey yapmadığı ortaya çıktı; azatlının bir senatöre daha saldırdığı haberi bile onu heyecanlandırmadı. Şu anda imparatorun Yahuda zaferi törenini düzenleyen müteahhitlerin hesaplarını denetlemekteydi, dolayısıyla akıllı fiyat teklifleri ve yevmiyelerdeydi. Kumpaslara olan bütün ilgisini kaybetmiş benziyordu.

Kendisinden başka kimseyi düşünmeyen, nezaketsiz bokböceği olduğuna dair birtakım küfürler yağdırarak kamburumu çıkarıp imparatoru görmeye gittim; kendimi çok yalnız hissediyordum.

Hikâyemi bitirince Vespasianus bir süre derin derin düşündü.

“Caesar, haddimi aşmadığımı umuyorum.”

“Hayır,” dedi bir süre sonra. “Hayır, iyi olmuş.”

“Gordianus’u Paestum’a yerleştirecek misiniz?”

“Ah, evet! Bununla yetinmesi hoşuma gitti...”

İmparatora karşı gelmenin getirisi yüksek oluyor demek! Gordianus kafadarlarıyla kumpas kurmanın bütün heyecanını yaşamış, sonra ödülünü beklerken arkasına yaslanıp Colonna sunağında sac ekmeklerini gövdeye indirmişti. İmparatora bir şey söylemedim, ama ne düşündüğüm yüzümden okunuyordu herhalde.

Para konusunda kısa, bir yere varmayan bir tartışma yaptık, sonra Vespasianus bana tuhaf tuhaf bakmayı sürdürdü. Gizli saray protokolünden dışlanmak yine içime oturuyordu; ama tam da darılıp bari Etna dağında altı ay sürü güdeyim diyecekken imparator ekşi bir yüzle konuştu: “Crispus’un peşine seni göndermeliydim!”

Bunun bir iş önerisi olabileceğini kavramam bir dakikamı aldı.

“Öyle mi?” dedim (kayıtsız bir tavırla).

“Hmmm!” dedi (acı bir tebessümle). “Anacrites elinden geleni yapmış, öyle diyor, ama Crispus’a gönderdiğim mektubu üstünde ‘adresi bilinmiyor’ ibaresiyle geri getirdi.”

“Kör talih!” dedim.

Şimdiki duygularım tercih ettiğim cinstendi. İmparator bunu fark etmiş olabilirdi.

Vespasianus neşeyle, “Sanıyorum,” dedi, “Gelir gelmez Roma’dan tekrar ayrılmayı istemezsin, ha?”

Başımı hayır anlamında salladım, çok ciddi görünüyordum. “Yaşlı bir annem var, efendim, ve beni ya-

nında görmek istiyor! Ayrıca,” diye ekledim, sesimi de alçaltmıştım çünkü bu nokta daha da ciddiydi, “pisliğin tekinin burnunu sokup bütün izleri mahvettiği işlerden nefret ederim.”

“Bunu takdir ediyorum. Ancak, Latium’un yarısı Aufidius Crispus’undur,” dedi Vespasianus, sesinde bir kıskançlık sezmediğimi söyleyemem. “Dolayısıyla kendisinden bir haber çıkmadığında endişelenmek zorunda hissediyorum kendimi.”

Latium uzun süredir bir tarım bölgesiydi, zeytinyağı ve şarap açısından çok zengindi. Rakiplerini hiza sokmakla uğraşan bir imparatorun Latium şaraplarında söz sahibi herhangi birine çok dikkat etmesi gerekiyordu.

İmparatora sıırıttım. İkimiz de şu kutsal “diplomasi” sözcüğünü ağızımıza almadık.

“Eh, bir saray casusu selam verdiğinde kaçacak delik arayan çok insan vardır, efendim!”

“Ama daha kötü biri selam vermeye kalkışabilir kendisine. İyi niyetimi göstermek için senin Crispus’u uyarmanı istiyorum. Bul onu Falco, hem de Barnabas’tan önce!”

“Bulurum, merak etmeyin. Aslında bu iş için yeni bir yüz gerekiyor, resmi görevliye benzemeyen biri...”

“Kesinlikle!” dedi Vespasianus. “Mektup kâtiminde. En iyi kaliteden papirüse yazıldı, yani Crispus’la karşılaştığında üstüne içki dökmemeye çalış.”

Herkesin bildiği gibi Neapolis körfezinde fiyatların çok yüksek olduğuna işaret ettim, ancak yevmiyemi artırmaya ikna edemedim imparatoru.

Bütün önerdiği, “Devlet hesabına yolculuk edebilirsin,” oldu. “Pertinax’ın babasına geri vermek istediğim Circe adlı bir gemi var; sanıyorum Pompeii’de

duruyor. Yaşlı adama verilnek üzere gemiyi buraya getirebilirsin.”

Karadan giden bir vasıta bulabilirdim herhalde. Yine de bir tüccar gemisinin el altında olması iyi bir şeydi; hem arkasına gizlenebileceğim bir sebep sağlayacak hem de yaşam seviyemi yükseltecek terk edilmiş belirli bir meta aklıma geldi... Campania'ya kurşun işine girmiş bir yolcu olarak gidebilirdim.

Saraydan çıkmadan önce kafamı Anacrites'in dolabına soktum, hâlâ sıkıcı bir fatura yığınının önünde kaşlarını çatmış oturuyordu. Neşesi yerine gelsin diye kendisine mutlulukla sırtıp el salladım.

Anacrites karşılık olarak bana öyle bir baktı ki ömür boyu bir düşman edindiğimi anladım.

Anacrites'e rağmen Neapolis yolculuğuna hazırlanırken kendimi daha neşeli hissetmeye başlamıştım. Sabık komploculardan birini fazla zorluk çekmeden arayıp bulmuştum. Bu ikincisi de zorluk çıkarmayacağına benziyordu. Kadın peşinde koşmak gibi, adam peşinde koşmak da benim hayat biçimimdi. İkisine de rahat yaklaşmayı öğrenmiştim.

Campania'da peşinde koşacağım şu öteki adam hakkında bir fikrim olsaydı, çok farklı bir ruh hali içinde olurdu.

Hele de orada göreceğim kadın hakkında bir fikrim olsaydı, Campania'ya hiç gitmeyebilirdim.

Üçüncü Bölüm

Sakin Bir Aile Tatili

Neapolis Körfezi
Haziran Sonu

“... sefahat âlemleri, aşk ilişkileri, zina, Baiae’ye geziler, kumsal partileri, ziyafetler, müzikli eğlenceler, tekne âlemleri...”

Cicero, Caelius Savunması

XXII

Capua ovasından geçerken kargaşa çıktı.

Tam o sırada, dostum Petronius Longus, hani şu devriye yüzbaşısı, tatile son çıktığımızda bir daha asla benimle tatile çıkmayacağına dair yemin ettiğini hatırlamıştı. Aslında iş başındaydım, Petro'nun kalabalık ailesi de paravanımdı. Sayısız yeğenlerimden biri olan Larius o sırada on dört yaşına basmıştı ve bizimle tatile gönderilmişti, çünkü anasının dediğine göre zor bir dönemden geçiyordu. Kız kardeşim birinin ona göz kulak olması gerektiğini düşünmüştü. Kimse Larius'a göz kulak olmayacaktı. Kanımca, deniz kıyıları benim sorumsuz davranmama olanak tanımak için yaratılmıştı.

Bu şakayı Petro'nun karısı Arria Silvia'nın önünde yapmıştım; hataydı tabii, üstelik henüz denizden on mil uzaktaydık.

Kıyıya yaklaştığımız belli oluyordu. Petronius ile Silvia, körfezdeki en iyi tatil yeri olan Baiae'ye doğru yol aldığımızı sanıyorlardı, ama Baiae benim gitmek istediğim bölgenin fazla kuzeyinde kalıyordu. Kendimi tehlikeye atmadan bu konuyu onlara ne zaman çitlatacağımı düşünüp durmaktaydım.

Capua'nın yanında geçmiştik. Apeninler'in akalara bürünmüş dorukları solumuzda uzanıyordu, ama sağdaki yağmurla sıırılsıklam olmuş tepeler çoktan görülmez olmuştu. İleride, dümdüz ova denizin alçak kurşuni ufuklarına karışmıştı. Neapolis yakınında sıradağlardan ayrılmak için Vezüv Dağı'nın belirmesini gözlüyorduk.

Dizginler Petronius'un elindeydi. Ben kendi payıma düşeni yapıyordum ama arkadaki kalabalık

onun ailesi olduğuna göre bizi onun yönetmesi doğaldı. Bir öküz arabasına doluşmuştuk: üç yetişkin, üç küçük kız, kapaklı sepetler, bir sürü amfora, altı ay herkese yetecek kadar çamaşır ve giysi, durmadan zıplayıp her şeyi merakla koklayan birkaç kedi yavrusu, mutsuz yeğenim Larius ve Silvia'nın yardım etsin diye getirdiği on beş yaşındaki komşu kız. Bu yeniyetme yaratık ikide bir ağlama nöbetleri geçiriyordu. Adı Ollia idi. Gelecek hülyaları kuran bir kızdı, ama o hülyaların ne olacağına henüz karar verememişti.

Silvia'yı uyarmıştım, kumsala vardığımızda tilki gibi bir balıkçı delikanlı Ollia'yı mutlaka baştan çıkaracaktı. Silvia omuzlarını silkmekle yetinmişti. Ufacık bir kadındı Silvia, ama çetin cevizdi. Yumuşak, rahat bir adam olan Petronius ona katlanıyordu, oysa beni korkutuyordu kadın.

Petronius Longus beş yıl önce evlenmişti. Silvia bir bakırcının kızıydı. Britanya'dan döndüğümüzde, Silvia ile babasının şenlik ziyafeti için taze çaçabalığı seçen iki ihtiyar kadın gibi Petronius'ta karar kılmalarını seyrettim. Bir şey söylemedim. Petro'nun keyfini bozmanın gereği yoktu. O daima tahta göğüslü, ufak tefek ve küçümseyen sesleriyle ona emirler yağdıran kızları beğenmişti.

Garip ama, bu evlilik başarıyla yürümekteydi. Silvia'nın babası onlara öyle bir düzen sağlamıştı ki kızıdan kurtulduğu için ne kadar minnet duyduğu belli oluyordu. (Pek göstermese de aslında bir hergele olan Petronius bakırcının paracıklarına göz koymuştu zaten.) Herhalde karı koca kavgası eksik olmuyordu ama kimseye göstermiyorlardı bunu. Birbiri ardından Petronilla, Silvana ve Tadia doğduğunda, Petro'nun bu işi üç çocuklu bir baba olarak

yurttaşlık haklarını genişletmek üzere yaptığına dair bir kanıt görememiştim. Çocuklarına tapıyordu; hatta karısına karşı romantik duygular beslediğine dair bir his vardı içimde. Ama Silvia bazı bakımlardan Petro'ya hayran olsa da, hep bir çaçabalığı olarak görmüştü kocasını.

Petro'nun babalığa yaklaşımı pek sakinceydi. Velveleci veletleri tepesine çıkarken o kendi işine bakardı. Şimdi de iki büyük kız güçlü sırtına çıkıyor, sonra kaydırak misali aşağı iniyor, bu arada tünığının şeritlerini katlediyorlardı. En küçükleri Tadia benim kucagımda oturmuş etrafı seyretmekteydi. Parmağını emmemesi gerektiğini bildiğinden benimkini kemirmekle meşguldü. Özel bilgi toplayıcılar demir çeneli, taş kalpli zalimlerdir ve kadınlara gemi enkazı gibi davranırlar; ama Tadia topu topu iki yaşındaydı, sevecen Marcus amcasının herhangi bir güzel kızı alıp oynayacağını, sonra da başka bir kız kendisine gülümsediğinde onu bir kenara atacağını henüz takdir edemiyordu...

Petronius arabayı durdurdu.

Tadia'nın gözleri faltaşı gibi açılmıştı, yüzünde telaşlı, ağlamaklı bir ifade vardı. Babası soğuk bir sesle bana sitem etti. "Belli ki çiş gelmiş, niye söylemiyorsun?"

Petro'nun Tadia'sı her şeye sessizce katlanmasıyla ünlüydü; hep özlemini duyduğum ama bir türlü bulamadığım türden bir kadın.

Hepimiz yorulmuş, bu yolculuğun iyi bir fikir olup olmadığını düşünmeye başlamıştık.

"E, görüyorsun durdum," diye ilan etti Petronius. (Kesintilerden nefret eden sabit fikirli bir arabacıydı, oysa beş yaşın altında üç çocukla çıktığımız yolculuk durmadan kesintiye uğruyordu.)

Kimse yerinden kıpırdamadı. Kıza çiş yaptırmaya ben gönüllü oldum.

Capua ovasında umumi hela yoktu. Neyse ki iki yaşındaki başı dertte bir kızın tarladaki ekinleri sulamasına kimse aldırmış etmezdi.

Petronius Longus arabada beklerken Tadia'yla tarlada düşe kalka ilerledik. İtalya'nın en bereketli bölgesindeydik; serpilmiş üzüm bağları, düzenli sebze bahçeleri, boğum boğum zeytinlikler geniş Vultur-nus ırmağından tatlı Lactarii dağlarına kadar uzanıyor, altı yüz koyunluk sürüler orada burada otliyordu. Arabia Petrae çöllerinde olsak daha iyiydi. Büyücek bir çalı altı arıyorduk. Oysa bulunduğumuz yerde çalılar bir karıştı. Tadia iki yaşındaydı ama pek bilmişti; yani beş mil çapındaki bir dairede bir tilki inine saklanmış birileri onu göreceksen, öyle ortalık yerde gösteri yapmayı reddederdi.

Tadia için gizli saklı bir yer bulmak için öyle uzaklaşmıştık ki yolu zar zor görebiliyorduk. Ortalık bir rüya kadar sakindi. Çiçek açmış bir katırtırnağına konan bir cırcır böceği carcar seslendi bize, etrafta yoğun, ıtırılı bir kekik kokusu vardı. Kuşlar ötüşüyordu. Şöyle bir uzanıp kırların zevkini çıkarmak istedim, ama Petronius'un katı fikirlerine göre yolculuk eden bir aile durmadan ilerlemeliydi.

Tadia ve ben katırtırnağını iyice suladık, sonra ortaya çıktık.

"Aaa, Tadia Longina, bak ne güzel bir kelebek; durup bakalım mı?" Tadia kelebeği seyretti, ben ise telaşla yola baktım.

Bir kargaşa vardı. Birtakım atlılar arabamızın etrafına ekmek kırıntılarına üşüşen serçeler gibi toplanmıştı. Derken, Arria Silvia'nın ufarak bedeni arabanın

içinde ayağa kalktı; anladığım kadarıyla Yaşlı Cato'nun Kartaca'nın yakılıp yıkılması gerektiğine dair senatoya çektiği nutku bağıra bağıra söylemekteydi... Atlılar biraz da telaşla çekip gittiler.

Tadia'yı kaptığım gibi koşarak yola vardım, kaçak bir kedi yavrusunu yakaladım, Petronius öküzü dehlerken ben de arabaya atladım.

Silvia'nın ağzını bıçak açmıyordu. Petronius öküzü sürerken heyecanımı belli etmemeye çalıştım. Her zamanki gibi sürüyordu arabayı; sadece ileride dar bir köprü gördüğü zaman ya da çocuklar ittiğinde gerginleşiyordu. Sol eliyle dizginleri gevşekçe tutmuş, bir dizini öne çıkarmıştı, sağ eliyle tembel tembel göğsünü okşuyordu. Görünce kalp sektesinin ilk belirtilerini atlatmaya çalışıyor derdiniz, oysa Petro böyle rahatları.

"Neler oldu?" diye kimseye duyurmadan mırıldandım.

"Demin mi?" Konuşmaya başlamadan önce omuzlarını dikleştirdi. "Yarım düzine demir miğfer giymiş ağzı bozuk köylü, ayaklarına basan bir budalayı arıyordu. Pençeleriyle eşyamızı mıncıkladılar, sonra Silvia haklarında ne düşündüğünü belirtti..." Silvia'nın fikirlerinden bazılarını öğrenmek bir tatarcığın burnunuzdan içeri girmesine izin vermeye benzerdi. "Karısıyla kavgaya etmek için yolda durmuş bir Romalı turist ayağına yattım." Acaba karı koca ne hakkında kavgaya ederlerdi; büyük olasılıkla benim hakkımda. "Capua'ya doğru gittiler. Emirleri veren yeşil pelerinli salak zaten aradığının ben olmadığını söyledi..."

Çekine çekine sordum: "Kimi arıyorlarmış?"

"Falco denen budala bir piçi," diye homurdandı Petronius.

XXIII

Haziran sonu. Becerebilen herkes Roma'yı terk etmişti. Kimi kırdaki villalarına çekilirdi. Deniz kıyısını tercih edenler iki gün önce varmış olmalıydılar. Kalabalıklar telaşımı artırıyordu; bir kapının arkasına kapağı atmalıydık.

En azından durumumun ne olduğunu biliyordum. Barnabas hâlâ o korkunç yeşil peleriniyle sinsi sinsi dolaşmaktaydı. Burada, Campania'daydı. Ve bu kez benim peşimdeydi.

Körfez boyunca birçok kasaba ve köy vardı. Bazılarını biz beğenmedik, bazıları da bizi beğenmedi. Yazlık saraylarla dolu Neapolis bizim için fazla pahalıydı; otuz yıl önce Ostia gelişene kadar Roma'nın denize açılan kapısı olan Puteoli çok gürültülü bir ticari limandı. Donanma üssü olan Misenum devlet memurlarıyla doluydu. En gözde sahil kasabası olan Baiae bize göre olabilirdi, ama o pis kiralık evlere çocuk kabul etmiyorlardı. Surrentum muhteşem bir yara kurulmuştu, ama ya denizden gidiliyordu ya da kıvrım kıvrım kıvrılan yolda millerce yol almamız gerekiyordu; yani sapık bir suikastçı peşimdeyse Surrentum'da kapana kısılırdım. Pompeii fazla küstahtı, Herculaneum fazla ciddi. Stabiae kaplıcaları öksürüklü beyefendiler ve burnu büyük karılarıyla doluydu. Vezüv'ün yamaçlarında köyler vardı, ama çocuklara deniz sözü vermiştik.

Petronius tehdit dolu bir sesle "Şu koca kışlı Campania'lı ev sahiplerinden biri daha kedi yavrularımızla lazımlıklarımıza burun bükerse," dedi, "Sanıyorum sabrım fena halde taşacak!"

“Oplontis’e ne dersin?” Önerimi yaparken gayet masum davranmaya çalışıyordum.

Oplontis körfezin ortasında küçük bir balıkçı köyüydü; ızgara kefal kokuları buranın rahatça kalınacak bir yer olduğunu gösteriyordu. Muhteşem bir villa ile yan binaları da vardı köyde, ama bütün deliklerine tahtalar çakılmıştı. Kaçakçılar sakın sakın içki içiyor, kumsalda delikanlılar bir yandan bize bakarken bir yandan da ağlarını onarıyorlardı. Burası uygun gibiydi. Ucuza benziyordu. Güvenli olacak kadar küçüktü; Herculaneum’dan silahlı bir birlik gelse kumsaldaki kulübelerden dışarı uğrayacak bir kalabalık etraflarını çevirirdi. Oplontis kalmak istediğim yerdı (ve kaldık).

Siyahlar giymiş dişsiz bir kocakarı bulduk, bize dö-küntü bir hanın birinci katında iki odacık kiraladı. Petronius ön avluya kötü adamlar girerse ailesini arkadaki ahır yoluyla kaçırıp kaçıramayacağını hesaplıyordu.

Başka kimse kalmıyordu handa; sebebi belliydi.

“Bir gecelik kalabiliriz,” dedi Petro; kendi kendini ikna etmeye uğraşıyordu. “Yarın daha iyi bir yer buluruz...” Oysa bir kere yerleşince tatilimiz boyunca burada kalacağımızı biliyordu.

“Baiae’de kalmalıydık” diye yakındı Silvia. Herkes köpek gibi yorgun olduğunda bile birilerinin karısı dırıldır edecek kadar enerji bulur. Larius burnunu çekip duruyordu; merakını uyandıran bir koku duymuştu. Belki yosundu. Belki değildi.

“Larius, burnuna mandal tak!” diye bağırdım. “Stabiae’deki umumi helalarla Pompeii lağımalarını bir görsen!”

Avluda bir kuyu vardı, ince bir asma çardağa dolanmaya çalışıyordu. Larius’la ben yıkanıp bir sıraya oturduk, bu arada Silvia yatakları halletti. Petro’yla

kavga etmeye niyetli olduğu belliydi. Odalarının penceresi bir hayvan postuyla örtölmüştü, böylece Larius’la birlikte aile kavgasına kulak misafiri olduk. “Başımıza dert açmaktan başka neye yarıyor!” cümlesi birkaç kere geçti; o bendim.

Petro’nun küçük sevimli kumrusu sabahın ilk ışığında çocuklarla eve döneceğini bildirdi. Ne cevap verdiğini duyamadık. Petronius insanı şaşırtacak kadar kötü küfreder, ama çok alçak bir sesle.

Eninde sonunda yatıştılar; Petronius aşağı indi. Kafasından aşağı bir kova su döktü, şöyle bir durdu, sonra yanımıza oturdu. Biraz sükûnet istediğı açıktı. Dumanlı yeşil sırlı bir şişe çıkardı, amaçladığından daha uzağı gitmiş ve bir sürü belaya katlanmış bir yolcu edasıyla içkisini dosdoğru şişeden yuvarladı.

“Konağımızın durumu ne?” diye sordum, ama tahmin ediyordum.

“Kötü. Dört yatak ve bir kova.”

“Silvia’nın keyfi kaçmıştır.”

“Geçer.” Petro’nun dudaklarında hafif, yorgun bir tebessüm belirdi. “Çocuklar ile Ollia’yı bir odaya yerleştirdik. Siz ikiniz bizimle kalmak zorundasınız.”

Bunca kalabalığı ucuza yatırmak taktik bazı sorunlar doğuruyordu; asıl sıkıntıyı çeken de Silvia ile Petro olacaktı. Larius’u bir saat gezmeye götürmeyi teklif ettim; Petro sadece homur homur homurdandı.

Yine şişesinden bir yudum çekti, bize ikram etmedi. Yıkanıp sakın bir yerde oturmak (ve içki) onu epeyce rahatlatmış olmalıydı ki saldırıya geçti: “Beni uyarmalıydın, Falco!”

“Bak, kendine kalacak başka bir yer bulurum...”

“Hayır. Eğer peşinde bir çete varsa, gözümün önünde olmalısın!”

İçimi çektim, ama ağzımı açamadan karısı aşağı iniverdi.

Silvia yatışmıştı. Bir kriz koptuğunda bile her şeyi yolu yordamıyla yapmakla övünürdü, bu yüzden de bir tepsi bardak getirmişti. Larius şişeyi kaptı; ben istemedim. Surrentum ile Vezüv'ün ünlü şaraplarının tadına bakacaktım elbette, ama bu gece değil.

“Falco, bizi uyarmalıydın!” Arria Silvia acı acı suçluyordu beni, ama asıl Petronius'un durumu anlatmayı ihmal ettiğini düşünüyordu.

İçimi çektim. “Silvia, benim bir işim var. Bir ailenin yanında dikkati çekmem. Görüşmek istediğim adamı bulur bulmaz gideceğim. Petronius'un bu işle ilgisi yok.”

Silvia öfkelendiğini belirten bir ses çıkardı. Sesi daha da sinirliydi artık. “İkinizi de bilirim! Beni bu korkunç köyde çocuklarla yalnız bırakıp keyfinize bakacaksınız. Nerede olduğunuzu bilmeyeceğim, ya da ne yaptığınızı ya da bütün bunların ne anlama geldiğini.” Israr etti: “Kimdi o adamlar?” Silvia yanındaki erkeklerin neyi saklamaya çalıştığını şıp diye anlardı.

Yorulmuştum artık. Başa çıkamıyordum; tatilde böyle olur insan.

“Yeşillisi Barnabas adlı, kin tutan bir azatlı olmalı. Atlıları yanına kim vermiş hiç sorma. Biri bana onun öldüğünü söylemişti.”

“Yani hortlak mıydı?” Petronius'un sesi titremişti.

“Yakında olacak!” Petronius bana alayla baktı; Silvia'yı rahatlatmaya karar verdim. Ona bir içki doldurdum; şarabını titiz kadınlar gibi içer, bu da benim dişlerimi kamaştırırdı. “Bak, Vespasianus için çalıştığımı biliyorsun. Bir grup insan onun imparator olmasını hazmedemedi; ben de bu insanları

ona karşı çıkmanın kötü bir fikir olduğuna ikna etmeye uğraşıyorum.”

“İkna etmek mi?” Silvia’nın soruları bitmezdi.

“Anladığım kadarıyla,” dedim kuru bir sesle, “Yeni tarz diplomasi mantıklı savlar ileri sürmekten oluşuyor ... tabii bol rüşvetle birlikte.”

Fazla tartışamayacak kadar yorgundum, üstelik Silvia’dan ürküyordum. Bana en kızgın haliyle Helena’yı hatırlatıyordu; ama o hanımefendiyle bir hiç yüzünden ettiğimiz kavgalar bana bazı erkeklerin dama oynarken duydukları hazzı verirdi.

Petronius beni iğnelemeye kalkıştı: “Vespasianus’tan doğru dürüst para alabildin mi bari?” İleri geri bir cevap verecektim, ama güya eğlenmek için buraya gelmiştik, dilimi tuttum. Neapolis körfezi kıyısındaki berbat bir handa dilini tuttuğu için kimse teşekkür etmez insana.

Silvia lafâ karıştı: “Burada ne aradığını bilmek istiyorum.”

“Aradığım adam bu civardaki bir gemide görülmüş...”

Yine ısrar etti: “Nerede görülmüş?”

“Aslında Oplontis’te.”

“Demek ki,” Silvia acımasızca çıkarsama yapıyordu, “Bu iğrenç köyde kalışımız bir tesadüf değil!” Nazik görünmeye çalıştım. “Peki gemiyi bulunca ne yapacaksın, Falco?”

“Kayıkla gidip konuşacağım.”

“Bu iş için kocama ihtiyacın olmayacak.”

“Hayır,” dedim, içimden küfrediyordum. Kürek çekebilirim. Ama işin bu zor kısmını Petronius’un halledeceğini düşünmüştüm, ben de dümeni tutacak ve gemiye atlayacaktım. Tedirgin bir bakışla

söze giriştim: “Peki, kocanın benimle Pompeii’ye gidip asıl maksadımı gizlemekte kullanacağım külçeleri gemiden indirmeme yardım etmesine izin verir miydin?”

“Hayır, Falco!” Silvia artık öfkeden kuduruyordu.

Petronius ağzını açmaya kalkışmadı. Onunla göz göze gelmekten açındım.

Arria Silvia kaplanboğan otu kadar zehirli bir bakış fırlattı bana. “Neden izin istiyorsun ki? İkiniz aklınıza koyduğunuzu yapacaksınız!”

Larius’la yukarı çıkıp odamıza çıkıp eşyalarımızı açmak gibi iyi bir fikir geldi aklıma.

Bu iş fazla vaktimizi almadı. Odamız karanlık bir koridorun sonundaydı. Dallardan örülmüş duvarları olan, hücreye benzer iki boğucu oda kiralamıştık. Yatak denen şey aralıklı dizilmiş, ara bağları kopmuş çam çıtalardan ibaretti. Larius’la birlikte tahtakurusu var mı diye şilteleri kaldırdık, ama rahatını seven hiçbir böcek burada yuva yapmazdı. Şilte denen şey ise sadece yıllanmış kirden yağlı kara olmuş kaba bir bezin içindeki samandı ki dağdaki taşlar gibi sırtımıza batacaktı.

Çizmelerimi çıkarıp sandallarımı giydim, aşağı inip Ollia’yı çocuklarla bırakıp hep beraber yemeğe gitmeyi teklif edecektim. Larius bir torbayı gizlice karıştırıyordu; arkamdan gelmesini söyledim. Zemin katta durup bekledim, akli bir karış havadaki serçe gelmeyi unutursa haykıracaktım.

Petronius Longus avluda, bıraktığımız yerde oturuyordu, başını çardağa dayamış, uzun bacaklarını uzatmış, yüzünde dertsiz bir ifadeyle akşamın sessizliğini dinliyordu. Tartışmaktan nefret eder, ama tar-

tıttıktan sonra her şeyi bir kenara atar. Araba sürme işi sona erdiği için artık tatilin zevkini çıkarmaya başlamıştı. Bildik kestane rengi saçları her zamankinden daha karışıkı. Şarap bardağını hafifçe yana eğmişti; belli ki boşalmıştı bardak, ama elindeki ağırlığı rahatlatıcı buluyordu. Öteki koluyla karısına sarılmıştı.

Beş yıldır evliliğin uçurumlarına katlandıktan sonra, bu ikisi özel hayatlarında etrafa karşı takındıkları maskenin ima ettiğinden çok daha gürültüsüz pamtırtısız yaşıyordu. Arria Silvia Petronius'un yanına ilişmişti. Ağlıyordu, dayanamayacak kadar yorgun düşmüş, hayal kırıklığına uğramış bir kadın gibiydi. Petro onun koca omuzlarında burnunu çekmesine izin vermiş, bu arada kendi hayallerine dalmıştı.

Evlilik hakkındaki bu zekice tezi ortaya attığım için tam kendimi tebrik ederken Silvia gözlerini kuruladı. Petro'nun hayal kurmayı bırakıp ona daha sıkı sarılışını seyrettim. Yıllardır tanırdım onu; karısının duymak istemeyeceği kadar çok kadını öptüğünü görmüştüm. Ama şimdi bu ahlaksız moruk barışı sağlamak için şöyle bir öpücük kondurmak yerine bayağı uğraşıyordu. Sonra yavaşçacık bir şeyler söyledi karısına, o da cevap verdi. Sonra kalkıp kollarını birbirlerine doladılar, baş başa yola doğru yürüdüler.

Acıkmayla ilgisi olmayan bir buruntu oldu içimde. Larius göründü. Yemek yeme düşüncemi değiştirdiğimi söyledim ve onu yine içeri soktum.

Yeğenimin zor döneminin bir yönü, gördüğüm kadarıyla, kim nereye götürürse götürsün bu huysuz delikanlının keşke evde kalsaydım diyen bir surat takınmasıydı.

XXIV

Ertesi gün güneş parlıyordu; öyle karamsardım ki buna şaşırdım.

Etrafa bakayım diye handan çıktım. Sağda ve solda körfezin iki kolu incecik boz pusta titreyerek parlıyordu. İleride Capri pusta tamamen kaybolmuştu, arkama baktığımda Vezüv'ün külahının belli belirsiz yükselmekte olduğunu gördüm. Bu erken saatte bile denizden yansıyan ışık göz kamaştırıyordu; her yeri kaplayan bu ince sis sıcak, mavi, pırıl pırıl bir gün olacağıнын işaretiydi.

Mutsuzdum. Sarsak yatağa rağmen yeğenim mışıl mışıl uyumuştı. Petronius horlamıştı. Karısı da. (Hayretle keşfettiğim bir şey.)

“Falco pek keyifsiz görünüyor. Ona bir kız arkadaş bulalım!” Arria Silvia kahvaltıda neşeyle cıvıladı, bir yandan da o tilki gibi sivri dişleriyle şeftalisini ısıırıyordu. Kendi kendime, en azından milletin midesi bozulmadı ve yemek yerken bu konuda görüş alışverişi yapacak kadar uzun kalmadık henüz diye düşündüm.

“Pompeii’de beş dakika kalsın yeter,” dedi Petro, “Hemen bir tane edinir...” Bir an karın ağrısından söz ediyor sandım.

Boş aile sohbetlerine aklımı veremiyordum. Kafam çok meşguldü. Tatil mevsiminde Campania’daydım. Dün buraya gelirken her yanda gülen yüzler görmüştüm. Sağlık dolu samimi kadınlar... Ilık deniz havasında hepsi rahatlamış, tombullaşmış, hepsi pek az giyimli ve herhangi bir nedenle daha da soyunmaya niyetli... Ve ben de hemen hemen yeni hardal rengi (elden düşme mallar satan bir tezgâhtan alınmış ve

annem tarafından iki sıra şeritle süslenmiş) tünıği-
min içinde, yakışıklı bir şeytan olarak yanı başların-
da... Ne var ki, Praxiteles'in Venüs'üne benzeyen ve
ayağındaki sandallardan başka bir şey giymemiş bir
kadın çeşmeden çıkıp dosdoğru kucağıma atlasa ...
kovalayıp tek başıma somurtmaya giderdim.

Kahvaltıda su ve meyve vardı. Evinizde alışık ol-
duğunuz kahvaltı türü bu değilse, meyveden vazgeçe-
bilirdiniz.

O gün biz erkekler sessizce Pompeii'ye gittik.

Kasabanın hemen dışında, Sarnus'un ağzında,
Nola ve Nuceria gibi daha büyük merkezlere mal gön-
deren küçük bir liman vardı. Arabayı limanda bırak-
tık; Liman Kapısı çıkamayacağı kadar yokuştı. Larius
orada kalıp tekneleri seyretmek istedi, ama kız karde-
şime ilk doğan çocuğunun hayatın gerçeklerini Sar-
nus ırmağı rıhtımında fiçı göbekli bir lostromodan
öğrendiğini söylemeye dilim varmayacağından, onu
da peşimizden sürükledik. Petro ile ben kapının so-
lundaki yaya tünelinden geçtik; Larius yük hayvanları-
nın geçtiğı öteki yokuştan homurdana homurdana tek
başına çıktı.

Pompeii'de şarap, tahıl, yün, madeni eşya, zey-
tinyağı, insanın güzüne sokulan bir zenginlik ve sağ-
lam surlara yapılmış on yeni gözetleme kulesi vardı.

"Ebediyen ayakta kalacak bir yer!" Zekice yorum-
larımdan biri.

Pekâlâ. Pompeii'de neler olduğunu biliyorum.
Ama o sırada Vezüv yanardağının patlamasına daha
sekiz yıl vardı. Doğa bilimiyle uğraşıp da biraz öte-
deki dağın yanardağa benzediğini fark eden herkes
sönmüş olduğunu sanırdı. Ama Pompeii zenginleri

kendilerini sanata, İsis'e, Campania'lı gladyatörlere ve muhteşem kadınları satın alacak nakit para bulmaya adanmışlardı; bu sersemlerin pek azı doğa bilimlerine düşkündü.

O sırada Pompeii iki olayla ünlenmişti: Amfitiyatroda kargaşa çıkmış, Pompeii'liler ile Nuceria'lılar birbirlerine girmiş, epeyce insan ölmüştü; sonra da deprem her yeri yıktı. Biz Pompeii'ye gittiğimizde depremden sonra sekiz yıl geçtiği halde her yer hâlâ inşaat alanıydı.

Forum taş toprak doluydu, zira kasabalılar mimarlarına daha büyük bir Forum ısmarlama hatasını işlemişlerdi. Her zaman olduğu gibi, bu bahaneyle silahlanan mimarlar hülyalara dalıp bütün parayı harcamışlar, yılların akıp gittiğini fark etmemişlerdi. Şan şöhret kazanmak isteyen azat edilmiş bir köle İsis Tapınağı'nı yaptırmış, yurttaşlar da günü gelir belki yine komşularımızı dövmek isteriz diye amfitiyatroyu dikmişlerdi. Jüpiter ve Apollo tapınakları ise etrafları inşaat iskeleleriyle çevrili öylece duruyordu; heykeller de bodruma konmuştu. İnşaatçıların el arabalarının arasından yol bulup erzak pazarını dolanmak ve tören taklarından birinin altından geçip kasabaya ulaşabilmek zor oldu.

Kasabanın Larius'un getirilebileceği öğretici bir yer olduğu anlaşıyordu. Pompeii'nin koruyucu tanrıçası Venüs'tü, kasaba konseyi de tanrıçanın kendini evinde hissetmesini istemişlerdi. Tapınağının inşası bitince Liman Kapısı'nın en önemli binası olacaktı, ama elbette tanrıçanın buna ihtiyacı yoktu. Her Pompeii evinin zarif antresine Priapus'un sürekli kalkık kamışını gösteren bir duvar resmi yaptırmak modaydı. Ne kadar zenginsen, bereket tanrısının hoş geldin

gösterisi de kapıya doğru bir o kadar uzuyordu. Yabancıların sıradan evleri kerhanelerden ayırması hiç kolay değildi. (Kasabanın müstehcenlik konusundaki ünü göz önüne alınırsa, bu ikisinin karıştırılması pek önemli olmayabilirdi.)

Gerçek bir kerhanenin önünde duran bir fahişe, yeğenimin hayretler içinde etrafa bakındığını görünce tek tük kalmış kapkara dişleriyle sırıttı. “Merhaba evlat! Güzel bir kızla tanışmak ister misin?”

Kerhanenin duvarına tebeşirle bereket tanrısının yine açıkça erkeksi bir pozu çizilmişti ve bir delikanlıdan ne beklendiğini gösteriyordu. Ne yazık ki kerhane maması insana hiç güven telkin etmiyordu. Sura-tındaki kat kat sürmeler de pek iğrençti.

Larius kanatlarımın arasına kaçtı, ben de nazik bir sesle, “Şu anda sadece etrafa bakınıyoruz,” diye özür diledim. “Kusura bakma büyükanne...” Her nedense yaşlı kemik torbası bağıra çağıra küfretmeye başladı. Petronius telaşa kapıldı, bu yüzden bir açık hava şaraphanesinin güvenli kollarına daldık.

“Seni kötü yola düşürmemi bekleme,” dedim Larius’a. “Annen seni kolladığımı sanıyor. Eve dönünce babandan açıklama istersin.”

Kız kardeşim Galla’nın kocası tembel bir ırmak salcısıydı; tek iyi tarafı asla evde olmamasıydı. İflah olmaz bir zamparaydı. Kız kardeşim aldırış etmese, biz de aldırış etmeyecektik. Ama Galla aşırı hassas bir kadındı ve aldırış ediyordu. Bazen adam onu terk ederdi; Galla da sık sık onu evden atardı. Arada bir “çocukların hatırı için” (şu bıkkınlık veren efsane) adamı içeri alırdı. Aile babası eğer kızın şansı varsa bir ay kadar evde kalır, sonra bir sonraki miyop çelenk satıcısı kızın peşine düşer, kız kardeşim bir mutsuz

çocuk daha doğurur ve bütün aile yine bir başına kalırdı. Ne yapacaklarını şaşırdıklarında zavallı çocuklar bana gönderilirdi.

Larius her zamanki gibi somurtuyordu. Yine ne yapacağını mı bilemiyordu, yoksa benimle gönderildiği için mi somurtuyordu, anlamadım.

“Neşelen!” dedim. “Harçlığını sokağa atmak istiyorsan Petro’ya kaç para ödemek gerektiğini sor. O görmüş geçirmiş bir adamdır.”

Petronius protesto etti: “Ben evli ve mutlu bir adamım!” Ama sonra yeğenime, bildiği kadarıyla basitçe bir hizmetin bir bakır meteliğe elde edilebileceğini açıkladı.

Larius mağrur bir tavırla, “Keşke,” dedi, “herkes bana neşelenmemi emredip durmasa!” Kendi kendine, dört yol ağzındaki çeşmeye gidip yaslandı, biraz da sakınarak su içti. Bir muhabbet tellalı ona bir şeyler söyleyince de derhal yanımıza kaçtı. Petro ile ben görmemiş gibi yaptık.

Burnum bardağımda, tezgâha yaslandım. Gerçekle yüzleşmeliydim: Bir sürü yeğenim vardı, Galla’nın meyus Larius’u, on dördüne basınca çocuk tüniğini atacak olan yeğenlerimin yalnızca ilkiydi. Ortadan kaybolan babam yüzünden ailenin fiilen reisi bendim. Şu halime bakın ki bir yandan politikayla uğraşıp kıyıları kazan ben kepçe bir haini arıyordum, üstelik kalbimi verdiğim kadın beni bir tekmede kenara atmıştı, öte yandan kız kardeşime bu yolculukta oğluna hayatın şimdiye kadar okuldaki korkunç arkadaşlarından öğrenemediği gerçekleri konusunda aydınlatma sözü vermiştim... İnsan bunalıma düştüğünde Petronius Longus çok iyi bir adam olduğunu hep gösterir; omzuma bir şaplak attı ve şarabın parasını ödedi.

Dışarı çıktığımızda durmadan arkamıza baktığımı fark ettim. Yeşil pelerinli bir hortlağın beni izlemesinden korkuyordum.

Bir adamla tanışmıştık. Bu koşullarda her zaman olduğu gibi, bizi neşeli bir dansa götürüp soyup soğana çevireceğinden kuşkulanıyorduk. Bir lehimci olduğuna göre bu kesindi.

Kuzeye doğru Fortuna Augustus tapınağını geçip Vezüv kapısının yanındaki su terazisine yöneldik. Pompeii'liler akıllıca davranıp yaya yollarını yükseltmişlerdi, ama bu saatte bütün o kaldırımları kendileri kullandığı için biz üç dürüst yabancı yollardaki çöplerin arasından yürümek zorunda kaldık. Sandallarımızla en yapışkan katır pisliklerine basmamaya dikkat ederken sokakta ne var ne yok diye bakınmak zor oluyordu, yine de arka sokaklarda yüksek bahçe duvarlarının ardında çardaklar ve ceviz ağaçları görebiliyorduk. Anayola bakan büyük ve güzel iki katlı evlere rastladık, ama herhalde bir iktisadi bunalım vardı ki çoğu çamaşırhane ve depoya dönüştürülmüş, dükkânların üstündeki katlar da bölünüp oda oda kiraya verilmişti.

Depreme kadar kasabanın suyu Serinum'dan Neapolis'e uzanan sukemeriyle sağlanıyordu; bu zarif yapının bir kolu bu kasabaya giriyor, su büyük kare biçimli bir kuleye geliyordu. Bu su terazisinin dış cephesi üç tuğla kemerle süslüydü. Buradan çıkan su borularının bir bölümü sokak çeşmelerine bağlıydı, bir kısmı da işyerlerine ve evlere. Ne yazık ki deprem sarnıcı çatlatmış, dağıtım borularının kırılmasına yol açmıştı. Bizim lehimci güya sarnıcı onarmaktaydı. Üstüne bir omzu açık işçi tünügi giymişti, çenesinin yan tarafında iki küçük siğil vardı ve bu işin gerektirdiğinden çok daha zeki bir adamın azıcık yorgun, kaprisli ifadesiyle çalışıyordu.

“Uzun zamandır mı çalışıyorsun burada?” diye sordum, taşrada su kaçıran bir sarnıcı sıvamanın sekiz yıl sürmesine duyduğum hayreti gizlemeye çalışıyordum.

“Hâlâ kasaba konseyinin emrini bekliyorum.” Keski ve anahtarlarını doldurduğu sepeti yere bıraktı. “Pompeii’de ev alacaksanız, bahçeye derin bir kuyu kazıp yağmur duasına çıkın.”

Tanışmamızı sıvacı kayınbiraderime borçluydum. Ölümcül bir mesaj yollamıştı kayınbirader: Adımı söyle yeter... Adı Mico idi. Bu adı çok ama çok dikkatle söyledim.

“Mico’nun adı,” diye itiraf ettim, “Otuz yıllık tecrübesi olan ustaları bile en yakın çeşmeye koşup intihar etmeye yöneltir; onu hatırlıyor musunuz?”

Lehimci sıkılmış dişlerinin arasından, “Ah, eveet, hatırladım Mico’yu!” dedi.

Benim beceriksiz kayınbiraderi tanıyan ve ondan benim kadar nefret eden Petronius, “Sanırım,” dedi, “Bir ayaklanma ve depremden sonra Mico’nun oğlu tarafından ziyaret edilmek, felaketlerin üzer üzer geldiği atasözünü kanıtlıyor!”

Adı Ventriculus olan lehimci sessiz sakın, namuslu görünümlü bir tipti; eğer yeni bir sarnıcı ihtiyacınız var diyorsa muhtemelen doğru söylediği izlenimini veriyordu. “Berbat bir herifti,” dedi.

“İşkence gibi!” dedim. Yolculuğumuzda ilk kez gülümsüyordum. Kayınbiraderlerime sövüp saymak beni hep neşelendirmişti. “Latium’da bir ressamın fırçası Mico’nun yamru yumru sıvasındaki bir çapağa takılınca gözü çıktı. Adama tazminat ödemediler. Yargıç ressama, Mico’nun sıvadığı duvarda çalışıyordusayn çapaklara çarpmaya hazır ol-

malıydın dedi...” Hepimiz sırtttık. “Demek Mico’nun arkadaşısın.”

“Herkes onun arkadaşı değil midir?” diye mırıldandı Vertrculus, hepimiz yine güldük. Mico’ya göre kendisiyle tanışan herkes ona bayılır. Aslında herkese öyle yürekten davranır ki tuzaga düşüp karşısından ayrılamazsınız, üstelik durmadan da içki ısmarlar (gerçekten ısmarlar, hem de üst üste; Mico sizi bir meyhanede sıkıştırırsa, saatler boyunca kıvranıp durmaktan başka çareniz yoktur). Vertrculus beni iğnelemek için, “Peki,” dedi, “Senin gibi bir ağabey neden kız kardeşini Mico’ya verir ki?”

“Kız kardeşim Victorina verdi kendini!”

Victorina’nın genellikle Aventinus mahallesindeki Venüs tapınağının arkasında onu isteyecek kadar zevksiz her adama kendini verdiğini ekleyebilirdim, ama bu ailemin geri kalan üyelerine de kara çalar, oysa biz bunu hak etmiyoruz.

Akrabalarımı düşünmek beni öyle sarsıyordu ki Vertrculus’tan ne istediğimi anlatmaya girişip bu felaketi kafamdan uzaklaştırdım. Kasaba konseyinin acil onarımlar için şartname hazırlamasını tam sekiz yıl beklemiş birinin her şeye razı tavrıyla dinledi. “İşçiye ihtiyaç var aslında. Bir yabancıyı alabilirim...”

Böylece hepimiz uygun adım yola koyulduk, Pompeii’nin içinden geçip limana vardık. Lehimci hiç konuşmadan ardımızdan geliyordu; herhalde mühendislerle düşe kalka delilere nazik davranmayı öğrenmişti.

Yeğenimi düşünürken gemimin gelip gelmediğini öğrenmeyi unutmuştum. Neyse ki imparator bir tekne Ostia’dan Sarnus’a gitsin deyince denizcilerin hemen yola koyulacaklarını, yolda da deniz perisi görür müyüz diye zar atmak için durmayacaklarını herkes bilir.

Circe adlı gemi limanda bekliyordu. Atius Pertinax için yapılmış bir Tarentum kadırgasıydı; dokuz metre derinliğinde ambarı olan, kare yelkenli kocaman bir tüccar teknesi. Kaz boynu gibi kıvrılan yüksek kıçında tam iki dümen küreği vardı. Hint Okyanusu'na açılacak kadar sağlamdı; o diyarlardan fildişi, karabiber, reçine, necef ve parlak inciler getiriyordu. Ama denize indirildiğinden beri zor bir hayatı olmuştu; Pertinax geçen yıl bu gemiyle Galya kıyılarında cirit atmıştı. Şimdi küpeştesine kadar soğuk denizlerden gelen bir kargoyla doluydu: Britanya'nın uzun, dörtgen kurşun külçeleri.

Hepimiz güverteye doluştuğumuzda Ventriculus hayran hayran ısıklık çaldı.

Hayretle külçeleri inceledi. "Kargonun ne olduğunu anlatmıştım sana," dedim.

Dobra dobra konuşan bir adamdı. "Umarım bunlar devlet hazinesinin kayıp demirbaşlarından değildir."

"Sistemden ayrılmışlar diyelim."

"Çalınmış mı?"

"Ben çalmadım."

"Tarihçelerini anlatır mısınız?"

"Soruşturduğum bir dolandırıcılık davasıyla ilgili bu külçeler. Nasıl olduğunu bilirsin. Kanıt olarak kullanılır belki diye bir avluya yığdılar bunları, bu arada yüksek yerlerdeki dava mı açalım yoksa işi ört bas mı edelim diye düşündüler."

"Ne karara vardılar?"

"Bir karara varılmadı. İlgilerini kaybettiler. Ben de bir baktım ki hâlâ orada duruyorlar... Kayıt kuyut yok, Saturnus Tapınağı'ndaki hazinedar bunların kayıp olduğunu fark etmeyecektir bile." Eh, muhtemelen fark etmeyecekti.

Ventriculus, “Bunların içinde gümüş var mı?” diye sordu, ben başımı sallayınca galiba hayal kırıklığına uğradı.

Petronius açık ambarın içine bakıyordu. Yüzünde bir zamanlar dünyanın öbür ucundaki bir eyalete, bir sınır kalesine gönderildiğini acı acı hatırladığını gösteren bir ifade vardı. Britanya’da her ne yöne dönerseniz dönün berbat hava mutlaka suratınıza çarpar... Hâlâ iliklerine kadar üşüyormuş gibi omuzlarını büzdü. Britanya’dan o da nefret ederdi. Ama tam benim kadar değil. Ünlü doğu sahili istiridyelerini hâlâ özler, altın kızılı saçları olan kadınlar aklına gelince gözleri parlardı.

“Bunları kaldırıp getirdiğini Vespasianus biliyor mu?” Sesi kaygılıydı. Hatırı sayılır bir maaş alıyordu, sorumluluk isteyen bir işi vardı. Petronius işini sever, karısı da maaşı severdi.

Neşeyle “Özel satış hakkı!” diyerek kaygılarını dindirmeye çalıştım. “Vespasianus yan işlerle çabuk para kazanmayı sever.”

“Ortak olmayı teklif ettin mi ona?”

“Hayır demedi ki.”

“Evet de dememiştir! Falco, umutsuzluğa düşürüyorsun beni!”

“Petro, bırak kaygılanmayı!”

“Gemiye de çalmışsındır!”

“Gemiye,” dedim ciddiyetle, “bir milyoner oğlunu şımartmak üzere almış; işim bitince yaşlı zengine denizdeki menkulünün nerede demirli olduğunu bildireceğim. Bakın, burada taşınması gereken bir yük var. İşe başlamamız gerek... Eyvah, Parnassus adına! Benim velet nerede?”

Birden çok korkup güverteye sıçradım, ortadan kaybolan Larius’un limanda nerede olduğuna baktım.

Tam o sırada benim akli bir karış havadaki budalam yüzünde her zamanki boş ifade, uzun adımlarıyla gemilere ağız açık bakarak rıhtımdan doğru geldi. Onu gördüğümde, yüzü kırış kırış bir rıhtım hamalının yanından geçiyordu; adamın yüz hatlarında doksan yıldır güneş altında kavruluyormuş gibi bir tabaka oluşmuştu ve bir iskele babasına oturmuş bizi gözetliyordu.

Zor bir gün oldu.

Bütün sabah külçeleri gemiden öküz arabasına taşıdık. Ventriculus tiyatro mahallesinde bir atölye kiralamıştı. Stabiae Kapısı daha yakındı ama yolu o kadar yokuştu ki Nuceria Yolu mezarlığının yanından geçtik, birkaç mermer mezarın köşesine çarpıp kırdık, oradan kasabaya saptık. Neron adını koyduğumuz öküzümüz bir süre sonra hasta hasta bakmaya başladı. Yardımsever bir öküzdü ama tatile çıkmış bir öküzün ağır kurşun külçelerini taşımasının, sorumluluğunun ötesine geçen bir şey olduğunu düşünüyordu.

Ventriculus derhal işe başladı. Ondan külçeleri su borusuna dönüştürmesini istemiştım. Yani külçeler eritilecek, sonra aşağı yukarı on metre uzunluğunda dar şeritler halinde dökülecekti. Sonra soğutulacak, ahşap çubukların etrafına sarılacak, kenarları yine eritilmiş kurşunla perçinlenecekti. (İşte bu perçin yüzünden boruların kesiti armut biçimine benzer.) Vertriculus çeşitli genişlikte borular yapabileceğini söyledi, ama biz standart boru istedik: *quinariae* olsun dedik, yani evlerde kullanılan beşlik borulardan. Su boruları hantal nesnelerdir; üç metrelik bir beşlik boru bile altı Roma librası çeker. Bir türlü aklını işe veremeyen Larius'u bir boruyu ayağına düşürürse ne kadar ağır olduğunu anlayacağı konusunda durmadan uyarmak zorunda kaldım.

Bütün külçeleri atölyeye naklettik, lehimci de bir sürü boru yaptı. Hemen arabayı Oplontis'e geri gönderdik; Ventriculus bedavadan bir torba dolusu tunç musluk ve vana vermişti. Anlayın bu işten nasıl kâr ettiğini. Planımıza göre kapı kapı dolaşıp örnek

gösterecek, müşteri çıkarsa hemen oracıkta satış yapacaktık. Bu arada alacağım büyük çaplı siparişleri Ventriculus daha sonra halledecekti. Oplontis'e hemen mal götürmek istiyordum, bu da arabada sadece bir sürücü olması demekti, yolculara yer yoktu. Malı Petronius götürecekti; hem kendini koruyacak kadar iri yarıydı, hem de Neron'la anlaşıyordu. Ayrıca, hiç yakınmasa da Petro'nun karısının yanına erkenden dönmek istediğini biliyordum. Onu yolladığımda kendimi toplumun yararına adanmış biri olarak gördüm.

Lehimciyle Larius'u Stabiae hamamlarına götürdüm. Eve doğru uzun yürüyüşümüze başlamadan önce yeğenimle birlikte limana uğradık. Circe'nin kaptanına son bir iki şey sormak istiyordum. Crotona'dan getirdiğim defteri gösterdim ve isimler ile tarihlerin gemilere atıf yaptığına dair teorimi anlattım.

"Olabilir, Falco. Parthenope ile Paphos Venüsü'nün Ostia'da tahıl taşıdığını biliyorum..."

Biz konuşurken yeğenim yine gözümün önünden kayboldu.

Onu rıhtımda aval aval bakınırken bırakmıştım. İki gladyatör resmi son olarak nerede eğlendiğine tanıktı: Benim yaramazın çiziktirdikleri şehirde meyhaneye duvarlarını süsleyen sivilce gibi bacaklı tavşan resimlerine göre çok güçlü hatlara sahipti; çocuk gerçekten resim yapabiliyordu. Larius'un peşinden koşmak bir bukalemunu evcilleştirmek gibi bir şeydi. Gemilere özel bir hayranlık besliyordu çocuk; sakın bir gemiyekaçak yolcu olarak binmesin...

Birden ortaya çıktı. Bir süre önce bizi gözetleyen güneşte iyice yanmış karga yuvası suratlıyla dedikodu yapıyordu.

“Larius! Seni pire beyinli. Hades aşkına, neredeydin?” Cevap vermek üzere ağzını açtı, ama ben sözünü kestim. “Orada burada sürtmeye bir son ver, tamam mı? Zaten durmadan peşimde manyak bir katil var mı diye bakıyorum, bir de ufuklarda seni gözlemeyim!”

Belki de özür dileyecekti, ama korkudan o kadar kızmıştım ki meraklı hamala başımla şöyle bir selam verip yeğenimi kulağından tuttuğum gibi sürükledim. Barnabas’ı hatırlayınca yine soğuk terler basmıştı sırtıma. Limana azatlının bizi gözetliyor olabileceği korkusuyla şöyle bir göz gezdirdim, sonra hızla ev dediğimiz deliğe doğru yola koyulduk.

Oplontis Herculaneum yolunda bir ara duraktı. Fazla uzak değildi, ama gün boyunca kurşunları oraya buraya taşıdıktan sonra kimse o yolu arşınlamak istemezdi. Pompeii bir yükseltiye kurulmuştu (eski bir lav tepesiydi herhalde ama o zaman bunu tahmin edemedik). Alacakaranlıkta kuzeye döndüğümüzde önümüze muhteşem bir kıyı manzarası çıktı. Durduk.

Temmuz yaklaşmıştı. Gece geç vakitlere kadar karanlık basmıyordu. Günbatımıydı; Vezüv’ün dik konisi yavaş yavaş gözden kaybolmaktaydı. Güzelim körfezde, Surrentum’dan ta Neapolis’e kadar, Campania zenginleri ile bazı ünlü Romalıların son elli yılda kıyılara yaptırdıkları villaların süslü verandaları ve romantik revaklı yollarında yakılan kandillerin ışıkları göz kırpyordu. Yılın bu mevsiminde hepsi villaların daydı. Kıyılar baştan başa kumsalda yakılan ateşlerin dans eden ışıklarıyla parlıyordu.

“Güzel manzara!” dedi Larius iğneleyici bir sesle. Soluğum düzelsin diye durmuştum, bir an için ha-

yallere daldım. “Marcus dayı, utana sıkıla yapacağımız şu konuşma için iyi bir fırsat bu.” Sonra beni taklit etti: “Larius, şu kaçık anan senin neden zor bir çocuk olduğunu söylüyor?”

Yarı yaşında, ama benden iki kat umutsuz bir çocuktü. Oysa meyus davranmaktan vazgeçtiğinde harka bir mizah anlayışı olduğunu biliyordum. Larius’u çok severdim.

“Pekâlâ. Neden öyle söylüyor?” diye homurdandım. Hülyalarımın yarıda kesilmesi beni sinirlendirmişti.

“Bilmem ki.” Konuşmayı başlatacak soruyu sora-na kadar yine meyus bir soytarıya dönmüştü.

Yeğenim manzaraya bakarken ben de onu inceledim.

Tarak görmemiş saçlarının altında zeki bir alnı vardı, gözleri de ciddi, derinden bakan bir elaydı. Onu en son Saturnus şenliklerinde küçük erkek kardeşlerine ceviz fırlatırken gördüğümünden beri üç parmak uzamıştı. Ama bedeni uzayıp giderken beyni geride kalmıştı. Ayakları, kulakları ve aniden sözünü etmekten utanmaya başladığı kısımları benden on beş santim uzun bir erkeğe aitti. Bunlara yetişmeye çalışırken Larius gülünç görüldüğüne karar vermişti; doğrusunu söylemek gerekirse öyleydi. Belki bu kısımlara yetişir, yakışıklı bir adam olurdu, belki de olmazdı. Büyük dayım Scaro hayatı boyunca oransız kulplu bir amforaya benzemişti.

Bana ters cevap verince, ben de bu gece erkek erkeğe konuşmanın bir yararı olmayacağına karar verdim. Yine yürümeye başladık, ama on adım atmıştık ki dramatik bir edayla içini çekti ve “Haydi şu işi bitirelim,” dedi, “İyi davranacağım, söz!”

“Teşekkürler!” Tuzağa düşmüştüm. Çaresizce etrafa bakınırken klasik bir soru sordum: “Okulda öğretmeninin senin hakkında neler düşünüyor?”

“Pek iyi şeyler düşünmüyor.”

“Bu iyiye işaret!” Kuşkuyla başını çevirdiğini fark ettim. “Peki annen neden bu kadar üzülüyor?”

“Sana söylemedi mi?”

“Fırtına gibi konuşmaya hazırdı ama benim üç gün dinleyecek halim yoktu. Sen anlat.”

Yarım dakika kadar yürümeyi sürdürdük. Sonunda itiraf etti: “Beni şiir okurken yakaladı.”

“Aman tanrılar!” Bir kahkaha attım. “Ne okuyordun, Catullus’un müstehcen dizelerini mi? Büyük burunlu adamlar, Forum’daki kinci orospular, birbirinin mahrem bölgelerini dişleyen pis âşıklar, ha? İnan bana, keçi peyniriyle ekmek yesen çok daha lezzetlidir, çok da besleyicidir...” Larius ayak sürüdü. “Annen haklı olabilir,” dedim daha tatlı bir sesle. “Galla’nın bildiği defterlere ağıtlar yazan tek kişi o acayip kardeşi Marcus’tur. Onun da başı hep derttedir, hiç parası yoktur, yanında da genellikle pek az giyimli bir dansöz bulunur... Annen haklı, Larius, unut şiiri. Yeşil renkli aşk iksirleri satmak ya da mimar olmak da saygın değildir, ama hiç olmazsa para kazanırsın!”

“Peki bilgi toplayıcı olmak?” Larius lafı değiştiriyordu.

“Bilgi toplayıcılıkta para yoktur!”

Körfez açıklarında başka belli belirsiz ışıklar dans etmeye başlamıştı; gece balığa çıkanların avlarını çekmek için yaktığı lambalardı bunlar. Biz yürürken çok daha yakınlarda tek bir gemi belirmişti; Surrentum yönünden gelmişti herhalde, Lactarii dağlarının kıyısında yol alırken alacakaranlıkta gözlerden

saklı kalmış, sonra körfezin ortasında gururla ortaya çıkmıştı. Zar zor görüyorduk gemiyi. Circe'den daha küçüktü, Pertinax'ın koskoca ticaret kadırgasından çok farklı bir tekneydi. Baiae'de villası olan her zengin iskelesine bağlamak isteyeceği oyuncaklardandı. Hayatımdaki şu öteki yata, hani şu kumpasçı Crispus'un kaçtığı tekneye benziyordu.

Yavaşladık. Geminin sessizce kayışı hem nefis, hem de biraz hüznünlü bir manzaraydı. Bu incecik hayal körfezin öte tarafına giderken coşkuyla seyrettik. Hiç kuşkusuz senatör atalarıyla gurur duyan genç, tombul bir avukat Positanum sahilindeki bir kumsal partisinden kaldırdığı bir düzine yüksek tabakadan düşük ahlaklı kızı evine getirmekteydi. Pahalı kayak ardından gümüşü bir iz bırakarak sahildeki mülklerinden birine doğru yol almaktaydı...

Yeğenim içinden taşan bir heyecanla bağırdı: "Acaba bu İsis Africana mı?"

Ben hiç heyecanlanmadan sordum: "Peki İsis Africana da neymiş?"

Larius heyecandan hâlâ çatlayarak incelen sesiyle, "Aufidius Crispus diye bir adamın gemisi," dedi, "senin aradığın yat ..."

XXVII

Adımlarımızı hızlandırdık, gözlerimizle hâlâ gemiyi takip ediyorduk. Ama karanlık bastı ve gemi körfezde kayboldu.

“Aman ne zekice!” diye homurdandım. “Bu bilgiyi rıhtımdaki ziftli casusa borçluyum, öyle değil mi?” Larius duymazlıktan geldi. Kızgınlığımı göstermemeye çalıştım. “Larius, gemi sahibine hakkında soruşturma yaptığımızı söylememesi için adama bir denarius verseydik keşke.” Yürümeyi sürdürdük. Barışma girişiminde bulundum. “Özür dilerim. Nankör, huysuz bir domuz olduğumu söyleyebilirsin.”

“Sen bir domuzsun... Yaşın icabı; büyüyünce geçer!” Larius denize doğru şeytani bir ifadeyle baktı.

Güldüm, saçını karıştırdım.

Yirmi adım sonra itiraf ettim: “Bilgi toplama mesleği düşündüğün kadar parlak değildir. Her zaman yumruk atıp, kolayca kadın peşinde koşmazsın bu meslekte, genellikle kötü yemek yersin ve ayakların su toplar!” Taze hava ve egzersiz çocuğa iyi geliyordu, bense karamsardım. Birden, “Onu bulunca ne yapacağız, Marcus dayı?” diye sordu. Nasıl olup da yenden dost olduğumuzu kavrayamadım.

“İsis Africana’yı mı? Sakin bir zamanda nasıl bir taktik güdeceğime karar vermem gerekecek. Bu Crispus tilki gibi bir adama benziyor...”

“Nasıl yani?”

“Büyük fikirleri var.” Roma’dan ayrılmadan önce ev ödevimi tamamlamıştım. “Ünlü Lucius Aufidius Crispus bir senatör. Latium’dan. Fregellae, Fundi, Norba, Formiae, Tarracina’da mülkleri var; bunlar iyi

tarım bölgeleri. Ayrıca Sinuessa kaplıcalarındaki kos-koca villasında güneşlenirken hesaplarını kontrol ediyor. Devlet hizmetinde hep yanlış eyaletlerde çalıştı: Noricum’da, tanrılar aşkına! Sen okula gittin, Noricum nerede?”

“Alpler’e doğru gidip sağa dönersin, öyle değil mi?”

“Herhalde. Her neyse. Neron öldüğünde ve Roma kapanın elinde kaldığında, ne Noricum’u bilen vardı, ne de bu senatörü tanıyan. Buna rağmen Crispus yıldız falında imparatorluk morlarına büründüğünü görüyor. Ama eğer Fregellae, Fundi, Norba, Formiae ve Tarracina’yı da bu rüyayı görmeye ikna ederse o zaman işler karışır.”

“Taşralı çocuğun yükselişi, ha?”

“Doğru! O tehlikeli bir adam, Larius. Eğer seni bu işe bulaştırırsam, annen beni asla bağışlamaz.”

Öfkeyle sustu bir an, ama fazla surat asamayacak kadar meraklıydı. “Marcus dayı, sen hep siyasete budalaların oyunu derdin.”

“Öyledir! Ama huysuz kadınların zayıf kırtasiyeci kâtipleri boşamasına yardım etmekten bıkmıştım; kâtipler için çalışmaksa daha da kötüdür, üstüne küfür bile karalamayacağın kötü kalite papirüsle ödeme yapmak isterler. Derken saray için yorulmaya davet edildim. En azından, imparator verdiği sözleri yerine getirirse, iyi para kazanacağım.”

“Yani para için çalışıyorsun, öyle mi?” Larius’un kafası karışmış gibiydi.

Yumruklara dayanamayacak kadar ürkek ve kadın peşinde koşamayacak kadar utangaç olmasaydı, bu Larius iyi bir bilgi toplayıcı olurdu; soru sormakta o kadar ısrarcıydı ki, sorduğu adam sonunda suratına bir yum-

ruk atmak istiyordu. (Ayrıca, boyuna göre çok büyük çocuk ayakları Oplontis yoluna benimkilerden daha iyi dayanıyordu; benim ayak parmağım su toplamıştı.)

“Peki niçin para kazanmak istiyorsun?” diye merhametsizce sıkıştırdı beni.

“Taze et, üstüme uygun giysiler, bulabildiğim bütün kitapları, dört ayağı da aynı boyda olan yeni bir yatak, Petro’yla birlikte ömrümün sonuna kadar içebileceğim yıllanmış Falernus şarabı...”

“Peki kadın?” Sevinçle sıraladığım sözleri kesmişti.

“Bu konuda kuşkuluyum! Özgürlükten söz ediyorduk, öyle değil mi?”

Sitem dolu bir sessizlik çöktü. Sonra Larius mırıldandı: “Marcus dayı, sen aşka inanmıyor musun?”

“Artık inanmıyorum.”

“Dedikodulara göre son zamanlarda âşık olmuşsun.”

“Söz konusu hanım beni terk etti. Nakit darlığı çekmem yüzünden.”

“Yaa,” dedi.

“Yaa, ya!”

“Nasıl biriydi?” Alay etmiyordu; gerçekten merak etmişti.

“Şahane. Bana hatırlatma.” Otuz değil üç yüz yaşındaymışım gibi devam ettim. “Şu anda ise, su toplamış ayaklarımı sokabileceğim dumanı tütecek kadar sıcak su dolu büyük bir bakır leğenden başka bir şey istemiyorum!”

Yürümeye devam ettik.

“Bu hanım...” Larius vazgeçmek bilmiyordu.

“Larius, bu hanım için çizmelerimi çıkarıp yüz mil boyunca ateş üstünde çıplak ayak yürüyebileceğimi söy-

lemek isterdim. Ama doğrusunu istersen, parmağım su toplamışken romantik duygulara kapılamam!”

“Bu hanım önemli miydi senin için?” Larius inat ediyordu.

“Pek değil,” dedim. (İlkesel olarak.)

“Demek,” diye yine inatla sürdürdü Larius, “ ‘sadece yaşadığı için sana tatlı bir yaşam nedeni veren..’ değil-di senin için, öyle mi?” Sonra belki bilmiyordumdur diye ekledi, “Catullus’un dizesi.” (Biliyordum oysa. Ben de bir zamanlar on dört yaşındaydım ve galsamalarıma kadar cinsel fantezi ve karamsar şiirle doluydum.)

“Hayır,” dedim. “Ama öyle olabilirdi. Ve sana özel bir bilgi: Bu Falco için bir ilktir!”

Larius ayaklarımın su toplamasına üzüldüğünü mırıldandı yavaşça.

XXVIII

Oplontis'teki hana yaklaştığımızda karanlık kumsalda çömelmiş iki gölge gördüm.

Hiçbir şey söylemeden Larius'u gölgelerin arasından geçirip hanın ahırına soktum. Petro öküzü yatırıyordu. Zavallı Neron yarık tırnaklarıyla uyumak üzereydi; kurşunlarımı taşıdıktan sonra boynunu yem yalağına uzatamayacak kadar yorgun düşmüştü ve Aventinus devriyesinin sert yüzbaşıları sevgi mırıltıları çıkararak hayvanın koca ağzına saman parçaları koymaya çalışıyordu.

"Azıcık daha, kıymetlim..." diye hasta çocuğa kaşık kaşık et suyu içirme sesiyle ısrar etti. Larius kıkırdadı, Petro hiç utanmadı. "Hayvanı evine sağlıklı götürmek istiyorum!"

Yeğenime Petronius ile kardeşinin (yorulmaz bir girişimciydi) üç akrabalarıyla bir olup bu öküzü satın almak için bir ortaklık kurduklarını anlattım; Petro kuzenlerinin çiftliğine gidip yatırımını ödünç almak istediğinde hep çingar çıkıyordu.

"Peki Neron nasıl bölüşüldü?" diye sordu Larius.

"Öbür ortaklara bakılırsa her biri bir bacağına alacak, bana da taşakları düşecek," diye büyük şehirden gelme safadam pozunda ciddi ciddi yanıtladı Petronius. Hayvanın ağzına son bir parça saman tıktı, sonra vazgeçti.

Zeki, ama yeteri kadar zeki olmayan Larius çömelip baktı, sonra ayağa fırladı: "Ama bu bir öküz! İğdiş edilmiş, taşakları yok ki!"

Yüzümüzdeki ifadeyi görünce, şakayı geç de olsa anladı ve yine içine kapandı.

"Zaten bu öküz dört yaşında olmalı," dedim.

“Neron o sırada henüz sağken hangi çılgın buna imparatorun ismini koymuş?”

“Ben koydum,” dedi Petronius, “Geçen hafta onu aldığım da. Ötekiler Benek diyor. Tepesinde bir tutam kıvrırcığı ve kuvvetli çenesi olması bir yana, takımlarını kim kesmişse tam becerememiş. Dolayısıyla müteveffa şanlı imparatorumuzla ortak bir yanları var: boğalara, düvelere, delikli kapılara, her şeye atlıyor...”

Petronius Longus’un yönetim hakkında vahşice fikirleri vardı. Lir çalan bir deli tarafından yönetildiklerini bilen yurttaşlar arasında kamu düzenini sağlamaya çalışmak onu düş kırıklığına uğratmıştı. Açıkça siyasetten söz ettiğini ilk kez duyuyordum.

Herhangi bir şeye atlamasına şu anda imkân olmayan Neron ağzından salyaları damlayarak boz renkli göz kapaklarını kapadı ve bölmesinin duvarına yaslandı. Sonra fikrini değiştirip Petronius’a doğru sevgiyle hamle etti. Petro geri sıçradı, hiçbir şey olmamış gibi bölmenin kapısını kapattık.

“Bir haber,” dedim Petro’ya. “Aradığımız geminin adı İsis Africana. Larius kendi inisiyatifiyle öğrendi bunu.”

“Akıllı çocuk!” diye alkışladı Petro ve yeğenimin yanağından bir makas aldı (Larius’un bundan nefret ettiğini biliyordu). “Benim de bir haberim var, Falco. Şu tepedeki köylerden birinin girişinde durmuştum...”

Larius sözünü kesti: “Neden durmuştun?”

“Her işe burnunu sokma. Çiçek topluyordum. Falco, bir köylüye buralarda önemli birileri oturuyor mu diye sordum. Pertinax komplosuyla ilgili olarak soruşturduğumuz şu antika eski konsülü hatırlıyor musun?”

“Caprenius Marcellus mu? Pertinax’ın babalığı. Yataktan çıkamayacak kadar hasta olan?”

Hiç görmemiştim Marcellus'u ama tabii ki hatırlıyordum. Roma'nın yaşlı senatörlerinden biri, şanlı ataları arasında yedi senatör daha olan. Muazzam bir serveti vardı ama vârisi yoktu. Derken Pertinax'ı gözüne kestirmiş ve evlat edinmişti. (Ya çok miyoptu ya da konsül ataları olması bir senatörün akıllı olmasını sağlamıyordu.)

"Setia'da görmüştüm o ihtiyar kuşu," diye hatırladı Petro. "Ne güzel bir şarap bölgesiydi! Adam Krezüs kadar zengin. Campania'nın her köşesinde bağları var, bir de Vezüv'ün eteklerinde."

Sesli düşündüm. "Resmi görüşe göre, Marcellus komploya katılmamıştı." Komplocuların gülmüş içeren kurşun külçelerini sakladığı deponun sahibi oydu, ama soylu ataları ve muazzam serveti sayesinde soruşturmaya uğramaktan kurtulmuştu. Rutin bir araştırma yapıp saygıyla defteri kapamıştık. "Siyasete karışmayacak kadar hasta olduğu sanılıyor. Gerçekten hastaysa burada olmamalı; yolculuk yapamaz. Yine de evini bir ziyaret etmenin yararı olabilir."

Birden aklıma geldi. Adamın kırdaki villasında Barnabas saklanıyor olabilirdi. Aslında Vezüv dağında sahibi hasta bir villa mükemmel bir sığınaktı. Petronius'un da aynı şeyi düşündüğünden emindim, ama tedbirli bir adam olduğu için sesini çıkarmadı.

Konuyu değiştirip biraz önce kumsalda gördüğüm iki gizlenmiş gölgeyi anlattım. Larius'u orada bırakıp Petro'yla elimize bir fener alıp bakmaya gittik.

Hâlâ oradaydılar. Gizlenmiş olsalar da hiç profesyonelce davranmıyorlardı. Mırıltıları duyuluyordu. Ayak seslerimizden yaklaştığımızı anlayınca daha ufak tefek olan gölge öbürünün yanından fırlayıp in-

cecik bir ıglık atarak hana doğru koştu. Burnuma bayat, ikinci kalite bir gülsuyu kokusu geldi, sonra da tanıdık kocaman gğsleri ve endişeli ay biçimli yüzü gördüm. Güldüm.

“Ollia elini çabuk tutmuş! Balıkçı delikanlısını bulmuş bile!”

Bulmuştu gerçekten. Delikanlı apkınların o kendine güvenen, meraklı bakışıyla yanımızdan geçti. Budala bir kızın rüyasındaki erkek. Özene bezene kesilmiş saçları, kısa sağlam bacakları ve ağ atma talimi yaparken şehir kızlarına gösteriş yaptığı kaslı güneş yanığı omuzları vardı.

Petro, bir devriye komutanının kendinden emin edasıyla “İyi geceler!” diye seslendi. Genç yengeç avcısı cevap vermeden geçti gitti. Aventinus ölçülerine göre öyle ahım şahım yakışıklı olmadığı gibi bir balıkçının çırağı olarak da beceriksiz olduğunu tahmin edebiliyordum.

Petronius’u avluda bıraktık. Hayatı ciddiye alan bir adamdı o. Yatmadan önce her şeyin yerli yerinde olduğunu görmesi gerekiyordu.

Larius nm sıra odaya çıkarken dönüp düşünceli bir tavırla fısıldadı: “Petro ailesi buradayken kız peşinde koşamaz. Peki iekleri kimin için topladı?”

“Arria Silvia için olabilir mi?” dedim, sıradan bir soru soruyormuş gibi. Her gün daha çok şeyin farkına varan yeğenim bana öyle yan yan baktı ki merdivenleri çıkarken kahkahalarımı zor zaptettim.

Arria Silvia uyuyordu. Yastığa dağılmış saçlarının arasından kızarmış yüzünü görebiliyorduk. Ziyafete konmuş, bol şarap içmiş, ılık yaz gecesinde eve kadar yürüyüp her şeyi sonuna kadar yapmasıyla ünlü kocası tarafından iyice ısıtılmış bir kadının

mutlu doygunluğuyla soluk alıyordu. Yatağın kenarında, eski bir balık turşusu kavanozuna konmuş yaban gülleri vardı.

Daha sonra, Petronius'un yukarı çıkarken kendi kendine bir şarkı mırıldandığını duyduk.

XXIX

Kapısının alındığını duyan herkes o felaketi bilir: Bir adam ve bir ocuk istemediğiniz bir şeyi satmak üzere kapıya dayanmıştır. Eğer güçlü olmazsanız, bu ekşimik suratlı beceriksizler size her şeyi satabilir. Uydurma yıldız falları ya da sarsak demir tavalardan tutun da tekerleklerinde gümüş taklidi çubuklar olan ve kenarına küçük bir Medusa resmi yapılmış elden düşme yarış arabalarına kadar; bir süre sonra bir de bakarsınız araba eskiden alev rengine boyalıymış ve cehennemi bir kazada param parça olduktan sonra yeniden bir araya getirilmiş...

Larius ocuk oldu, ben de adam. Karaborsa kurşun borularımız sayesinde özel mülklere elimizi kolumuzu sallaya sallaya girebiliyorduk. Kimse bekiyi ağdırmıyordu. Kıyıda dolanıp durduk, Neron'u cüruf atılmış araba girişlerine soktuk, bazen beş dakika sonra çıkarttık. Şaşırtıcıydı ama çoğunlukla ziyaretlerimiz daha uzun sürüyor, evden çıktığımızda sipariş listemiz kabarmış oluyordu. Neapolis körfezindeki güzelim villaların çoğunda artık Britanya kurşununun su boruları vardı ve çoğu kimse bu malın resmi hükümet stoklarında kayıtlı olup olmadığını soruşturmuyordu. Bazıları mallarımızın ucuzluğundan yararlanıp bütün su tesisatını yeniledi.

Aslında şaşırmamıştım, çünkü zenginlerin Korint başlıklı kapılarını alıyorduk. Dedelerinin dedeleri aile sandıklarını zeytinliklerde ter dökerek ya da siyasi hizmetlerinden dolayı aldıkları ödülleri (yani yabancı topraklardan getirilen ganimetle) namuslarıyla doldurmuş olabilirlerdi, ama daha sonraki kuşaklar ancak İtalya'ya liman vergisi ödenmeden kaçak soku-

lan ve el altından satılan malları kıran kırana pazarlık ederek ucuza kapatıp yaşayabiliyorlardı. Kâhyaları da ev sahipleri kadar namussuzdu. Bu burnu büyük keratlar fındık fıstık fiyatına yeni boru alıyor (ve bu sayede efendilerinin hesabından ikramiye çekiyor), yine de ödeme yaparken eski demir perçinler ya da acayip Makedonya bozuklukları sokuşturmaya çalışıyorlardı.

Birkaç gün ağzını bile açmayan Larius'un birden dili çözöldü ve bir pazar tezgâhının altındaki sepette doğmuşçasına satıcı lafazanlığına başladı. Üstelik aritmetiği de kuvvetliydi. Çok geçmeden boru satmaktan zevk almaya başladık. Hava harikaydı, Neron uslu duruyordu ve bazen dost bir mutfak kapısını tam da öğle yemeği sırasında çalmayı beceriyorduk.

Bilgi, mısır unundan yapılmış kurabiye kadar zor bulunuyordu. Baiae ile Stabiae arasındaki her sahil villasının kapısını çalmıştık. En dostça davrananların bile ne Crispus ne de gemisi hakkında bilgisi vardı. Romatizmalı kapıcıların daha sonra kovulan frengili bir elçinin komutasındaki uyduruk bir lejyonla Pannonia'dan nasıl geçtiklerini uzun uzun anlatmalarına bile katlanıp boşa vakit harcamıştım. Bu arada Larius rıhtımda dolaşp İsis Africana'yı gözlüyordu; elinde balık oltası olan bir delikanlı her an bizimkinin kendisine ahlaksızca yaklaşımlarda bulunduğuna hükmedip çocuğu deryaya atabilirdi.

Bu olumsuz koşullarda seyyar kurşun boru satıcılığı pırılısını yitirmeye başladı. Bilgi toplamaya çalışmanın sıkıcı yanı da budur: Herkese aynı soruyu sorar, bir sonuca ulaşamazsınız; kendinizi helak eder, bu arada asıl noktayı gözden kaçırdığınızdan kuşkulanırsınız. İşim artık sıkıntı veriyordu. Bu yüzden bir türlü rahatlayamıyor, dostlarımla birlikte olmanın

zevkini çıkaramıyordum. Karnımda sanki kurbağa vardı. Flegrei bataklıklarının bütün sivrisinekleri varlığını öğrenmiş ve mevsim lezzetlerini tatmak üzere başıma üşüşmüşlerdi. Roma'yı özlemiştim. Yeni bir kadın istiyordum, ama ortalarda bir sürü kadın dolaştığı halde hiçbirini beğenmiyordum.

Larius'un yanındayken neşeli olmaya gayret ediyordum, yine de çocuğun iyi niyetini zorladığımın farkındaydım. Üstelik bir gün yağmur yağdı. Hava açtığı anda bile rutubetten rahatsız olduk. Neron huysuzlaştı; onu dizginlemek öyle zor hale geldi ki bıraktık nereye isterse gitsin.

Böylece yine kendimizi bereketli bağlar ve sebze bahçeleri arasından geçen tozlu bir Campania yolunda bulduk. Nemi korumak için açılmış küçük çukurların ortasında sağlıklı lahanalar alesta bekliyordu. Uzaklarda ameleler kara toprağı tırmıklıyordu. Yakındaki bir malikânenin girişine yapılmış kafesli kemerin ayakları dibinde boz tavuklar dolanıyordu. Son derece güzel bir köylü kızı bir tarla çitinden atlarken bize bacaklarını ve daha da üst tarafta neler olduğunu gösterdi.

Neron durmuş tavuklarla konuşuyordu, Larius da ağzı açık kıza bakakalmıştı. Kız yaklaşırken ona gülümsedi.

Larius, "Artık bir kapı çalmamızın sırasındır," dedi anlamsız bir yüzle. Kızcağız bana göre fazla kısa, fazla genç ve fazla pembe yanaklıydı, yine de insanın kalbini durdurabilirdi.

"Değerlendirmeniz budur, öyle mi tribunos?"

"Kesinlikle, legatus!" dedi Larius. Kız yanıımızdan geçti; arabalarla gezen serserilerin hayran bakışlarına alışkın olmalıydı.

İçimden, “Eğer kız içeri girerse...” diyordum ki, girdi.

Larius yavaş yavaş önden gitmemi söyledi; bağır-saklarındaki kıpırtılar insanın evinden uzak oluşunu pek zevkli kılan cinstendi! O kendine çeki düzen verirken ben de kız arkadaşını azıcık yumuşatmaya gittim. Girişteki kemerin altından geçerken soluk güneş hayra alamet olmayan bir bulutun arkasına saklandı.

Bir şey bana elbise askısı satan kaba saba çerçile-rin bile buraya yaklaşmadığını söylüyordu. Köhne, yıkık bir çöplüktü burası, etraf pislik ve hastalık doluydu; müştemilatı eski kapı ve kerestelerden derme çatma yapılmıştı. Etrafa göz atarken keçi sidiği dereleri ve atılmış lahana yapraklarıyla karşılaştım. Her yerde tombul sineklerin yoğun vızıltısı duyuluyordu. Tavuk kümesleri bakımsızdı, inek ahırlarında insanın ayakları bir karış çamura batıyordu. Bir hasıra dayanmış üç arı kovanı vardı ama hiçbir temiz titiz arı burada oğul kurmazdı.

Kız ortadan kaybolmuştu. Girişteki pisliğin arkasında buralara belli ki hiç uğramayan toprak sahibinin yıkılmak üzere olan çiftlik evi vardı. Muhtemelen yatırım olsun diye satın almıştı burayı ve hiç gelip görmemişti.

Eve yaklaşmadım bile. Sağduyum galip geldi. Bir kazığa bağlanmış, keçeleşmiş kuyruklu korkunç bir köpek ortalığı ayağa kaldırıyordu. Tasmaındaki çivilerin başı Hint zümrüdü kadar iriydi. Üç buçuk metrelik zincirinin her bir halkası iki librae ağırlığında olmalıydı, yine de Fido bir yandan öte yana koşarken zinciri ziyafetlerde takılan gül çelengiymiş gibi kolayca savurabiliyordu; anlaşılan beni bir ziyafet olarak

görmekteydi. Bu gürültüye cevap olarak köşeden elinde değneğiyle kara sakallı bir ayı belirdi. Dosdoğru köpeğe doğru gitti, köpek ise boğazımı paralayabilmek için kurtulma gayretlerini bir kat artırmıştı.

İtin sadece dostça davrandığını söylemesine meydan vermeden dönüp bir tezekten çizmemi kurtardım ve geriye, yola doğru koştum. Adam köpeği bırakıp benim arkamdan koştu. Hızla yaklaşıyordu. Kemerden yıldırım gibi geçip Larius'a seslendim, çabucak kaçmak için Neron'u döndürdüğünü gördüm. Kendimi arabaya attım. Neron endişeyle mööledi ve yola koyuldu. Arabanın arkasına konuşlanmış olan Larius beşlik bir boru parçasını deli gibi sağa sola sallıyordu. Çiftçi kurşun borunun ucunu kolayca yakalayabilir, Larius'u yere indirebilirdi, ama biraz sonra bizi takip etmekten vazgeçti.

Kız kardeşimin gururu ve sevinci yanıma gelince "Talihim varmış!" diye sııttım.

Larius soluklanmaya çalışarak, "Kızın bir kocası olabileceği aklıma düşmüştü," dedi vakur bir tavırla.

"Sorma fırsatı bulamadım ... Kusura bakma!"

"Önemli değil. Ben seni düşünüyordum."

"Şu benim yeğenim ne iyi delikanlıdır!" Bu yorumu genel olarak kırlara hitap ederek yapmıştım. Saçlarına saman çöpleri takılmış, kırmızı yanaklı, arpayla beslenmiş piliçler tipim değildir. Tipim olan kadınları hatırlayarak hüzünlü bir sessizliğe gömüldüm.

Larius içini çekti. "Marcus dayı, geleceğe dair işaretler düşmanca. Bugünlük bu kadar diyelim mi?"

Bu seçeneği kafamda tarttım, nerede olduğumuzu tam kestirebilmek için bakındım. "Tanrılar Crispus'un belasını versin! Şu dağa çıkalım, kendimize neşeli bir Vezüv şarapçısı bulalım ve zil zurna sarhoş olalım!"

Neron'un başını kıyı yolunun tersine, Pompeii'nin üstünde yükselen dağa çevirdim. Petronius'un anlattıklarına göre, eğer daha önce bir şaraphaneye rastlamazsak Caprenius Marcellus'un, hani Atius Pertinax'ı evlat edinme hatasını işleyen eski konsülün çiftliğinin önünden geçecektik.

Öğle olmuştu, ama Villa Marcella'nın Larius'la beni bedava yemeğe davet edecek bir yer olmadığını o zaman bile anlamıştım.

Caprenius Marcellus malikânesinin girişinde, yolcuların koruyucusu, eski dostum Mercurius'a adanmış bir tapınak vardı. Tanrının yumuşak lav taşından oyulmuş heykeli dört köşe bir sütunun üstünde yükseliyordu. Bu yol kenarı heykeline taze yaban çiçeklerinden bir çelenk takılmıştı. Her sabah bir köle eşeğe binip buraya geliyor, çelengi değiştiriyordu; artık zenginlerin bölgesindeydik.

Yeğenime danıştım, sarhoş olup baş ağrısıyla uyanmaktan kurtulacağına sevinmiş göründü. Zaten Neron idareyi ele almış malikâneye giden patikaya sapmıştı bile. Eski konsül Marcellus inanılmaz derecede zengindi. Vezüv eteklerindeki villasına gelen ziyaretçiler kapıyı çalıp saygılarını sunmadan önce gıpta duygularını belli eden bir surat takınmaya bol bol vakit bulabiliyorlardı. Bir bardak su istemek için gelenler yokuş yukarı çıkarken susuzluktan ölürdü herhalde.

Bir mil kadar üzüm bağlarının arasından geçtik, arada bir ailenin azatlıları ve kölelerine dikilen aşınmış anıtlara rastladık. Patika genişleyip arabaların geçebileceği bir yola dönüştü. Neron yolu beğendiğini kuyruğunu kaldırıp bol sulu patlamalar yaparak belirtti. Yaşlı bir zeytinliğe yayılmış kazların yanından geçtik, sonra sıra sıra servilerin arasından geçip gölgeyi bir at eğitim alanına vardık. Epeyce yıpranmış taş giysileriyle iki kimsesiz dağ perisi, çalılar kırkılarak yapılmış, bakımlı bahçe taraçalarına özlemle bakan bir dizi süslü tavusu güdüyordu.

Tam burada, iklimin en yumuşak olduğu dağ eteklerinde, yirmi kuşaktır ayakta duran çiftlik binala-

rı vardı; aralarında çok daha yakın zamanlarda Campania tarzında yapılmış şahane bir villa duruyordu.

“Hiç fena değil!” diye burnunu çekti yeğenim.

“Evet, zevkliymiş ev sahipleri! Sen burada kal, ben etrafa göz atayım. Eğer birini görürsen ıslık çal.”

Öğle uykusu zamanı varmıştık çiftliğe. Larius’a göz kırptım, etrafı keşfetme fırsatı bulacağım için memnundum. Sessizce hareket ettim; Caprenius Marcellus bir konsül olarak bir zamanlar Roma’nın en önemli magistratus’uydu ve oğlunun siyasi rezaletinin üzüntüsü yüzünden çok hassas olması ihtimali büyüktü.

Büyük evin kilitli olduğunu varsayıp önce eski kır evini keşfetmeye karar verdim. Avluya girdim. Avlunun etrafındaki binalar eski, kaba yontulmuş taşlardan yapılmıştı; yüzyıllara rağmen sağlam kalmış, güneşte yıkanan kırmızı kiremitli damlarda beyaz güvercinler uyuyordu. Solda oturma ve yatak odaları vardı, çıt çıkmıyordu. Her yer bakımlı ve temizdi, demek ki buranın vekilharcı hiç olmazsa Columella’nın Köy Yaşamı Üzerine kitabını okumuştur.

Tam karşımdaki bölüme, ne iyi ki açık bırakılmış bir kapıdan girdim. Kısa bir koridorun iki yanında küçük odalar vardı; bir zamanlar çiftlik evinin oturma ve yatak odalarıydı anlaşılan ama şimdi kiler olarak kullanılıyordu. Bir iç avluda zeytin ezme aletleri ve zeytinyağı cendereleri gördüm; tertemizdi hepsi ve hafif bir zeytin kokusu sinmişti üzerlerine. Koridorun sonundaki yarım kapının üstünden baktığımda kocaman bir ambar gördüm, önünde harman dövülmüştü. Benekli bir kedi bir buğday çuvalının üstüne çıkmış bedenini bir o yana bir bu yana büküp sırtını kaşıyordu. Bir yerlerde bir eşek anırdı; uzaktan bir değirmen taşının sesi geliyordu. Geri döndüm.

Koridordan geçerken burnuma gelen baş döndürücü kokudan bu odalarda bir sürü şarap fiisi olduğunu anlamıştım. Koridorda şarabın nakliyesinde kullanılan yirmi amfora yatıyor, gememi zorlaştırıyordu. Eşikte de karadut rengine lekeler vardı. Birinci odada mevsimin hasadını bekleyen cendereler gördüm, arkadaki daha büyük odada fiiler duruyordu herhalde. Birinin içeride dolaştığını duyunca kibar olduğumu göstermek üzere kapıyı aldım.

Fiiler ve alkol kokularıyla dolu harika bir manzaraydı; penceresiz, dolayısıyla sürekli aynı ısıda kalan, serin bir oda. Kaba tahtadan bir masanın üstünde, kk toprak kaplar ve kk tadım bardaklarının ortasında, kırmızı bir tabağın içinde isli bir kandil yanıyor. Duvardaki engellere bir askeri hastaneye yaraşacak alet edevat asılmıştı. Upuzun boylu yaşlı bir adam geçen mevsimin şarabını evde kullanılan cinsten bir sürahiye huniyle doldurmaktaydı.

“Hayattaki en güzel manzaralardan biri!” diye mırıldandım. “Bir şarap uzmanı, çiftliğin özel rezervinin tortusuna bakıyor ve görünüşe göre durumdan memnun!” Adam hiç sesini çıkarmadan damacana-dan şarabı szdrmeye devam etti. Sakin sakin kapıya yaslandım; belki tatmama izin verirdi.

Birden sürahi ağzına kadar doldu. Adam huniyi çıkardı, eğik duran damacanayı dzelitti, ağzına bir tıkaç yerleştirdi, sonra doğrulup bana gülümsedi.

Gençliğinde herhalde Campania’nın en uzun adamıydı. Yıllar geçtikçe kamburlaşmış, bir deri bir kemik kalmıştı. Kırış kırış teni una bulanmış gibi saydamdı. Hep şyormuş gibi uzun kollu bir tnik giymiş, ama şimdi işine engel olmasın diye kollarını sıvamıştı. Yakışıklı olup olmadığı hiç tartışılmamıştı herhalde çünkü

yüz hatlarına kocaman, upuzun bir burun hâkimdi. Acı-
nacak bir durumdu; bir korsan, trireme'sini bu koca
hortum yoluyla denize indirebilirdi.

“Kusura bakmayın, rahatsız ettim,” dedim.

“Kimi aramıştın?” Nazik bir sesle sormuştu bu-
nu. Burnu geçebilsin diye geri çekildim, sonra ikimiz
de avluya yöneldik.

“Kim var?”

Bakışları keskinleşti. “Çiftlik işleri hakkında mı?”

“Ailevi bir mesele.” Avluya çıkıp yarı yola varmış-
tık. “Konsül Setia'da mı? Buralarda vekilharcı falan
var mı?”

Adam bir sancı nöbetiyle iki büklüm olmuş gibi
durdu. “Konsülü mü görmek istiyorsun?”

“Eh, aslında...”

“İstiyor musun, istemiyor musun?”

Jüpiter! Konsül buradaydı! (Beklediğim son şey,
şansa bak.)

Yanımdaki sallanır gibi oldu, kendini toparlama-
ya çalışırken acı çektiği belliydi. Birden buyurdu: “Ko-
lunu ver bana!” Derken ikinci buyruk: “Gel benimle!”

Artık vazgeçemezdim. Arabada bekleyen Lari-
us'u görebiliyordum, ama şarap uzmanı koluma ya-
pışmıştı. Sendeleyle sendeleyle giderken zor taşıdığı
şarap sürahisini elinden aldım.

Çaktırmadan ağzından laf alırken bir yudum da
şu ateş gibi Vezüv şarabından tadabileceğimi, sonra
da kimse burada olduğumu anlamadan tabanları yağ-
layacağımı düşünmüştüm, ama ne çare...

Köşeyi dönüp ana binanın önüne geldiğimizde iki
katlı villanın bir de taraçası olduğunu gördüm. Kapalı
falan da değildi! Yukarıdaki pencerelerden güneşe çıka-

rılmış çarşaf lar sarkıyordu, sütunların altındaki koyu gölgelikte de biraz önce sulandığı için altlarından sular damlayan kare çiçek saksıları vardı. Binanın iki kanadı teatral girişin iki yanına doğru alabildiğine uzanmaktaydı. Muhteşem yontma taştan girişin üstünde bir yerden duman tütüyordu; muhtemelen hamamın ocağını yakmışlardı. Binanın bana yakın kanadının üstünde bir çatı bahçesi vardı, boynumu uzatınca dalları yelpaze gibi açılmış şeftali ağaçları ve korkuluklara sarılmış bilmediğim türden çiçekler gördüm. Şehirlerdeki evlerin içe dönük tarzında değildi bu villa; zarif verandalar İtalya'nın en güzel manzarasına, dosdoğru körfeze açılıyordu.

Pos bıyıklı tunçtan bir aslanın ağzındaki halkaya abandım, böylece yanımdaki ihtiyar ana kapıdan içeri girebildi. Havadar atrium'da durup soluklandı. Atrium'un üstü açıktı, tam ortada üstünde dans eden bir fiğür olan dikdörtgen mermer bir havuz vardı. Gelenek yüklü bir hava soluyordum. Sağda bir kasa görölüyordu, solda da evi koruyan tanrılar için küçük bir tapınak; mavi beyaz çiçeklerden bir demet konmuştu önüne.

"Adını söyle bana!"

"Didius Falco." Beş altı köle belirdi, ama konuştuğumuzu görünce geri çekildiler. Birden durumu kavrayıp uzun boylu adama gülümsedim. "Siz de Caprenius Marcellus olmalısınız, efendim!"

Aslında yün tünik giymiş ihtiyarın tekiydi, belki de yanılmıştım. Neyse ki sözlerime itiraz etmedi, demek ki yanılmamıştım.

Eski konsül o muazzam burnumsu çıkıntının arkasından beni dikkatle inceliyordu. Adımı duymuş muydu acaba? Ciddi yüzünden herhangi bir şey anlaşılmıyordu.

"Ben İmparator tarafından görevlendirilmiş özel bir bilgi toplayıcıyım..."

“Bunu bir referans olarak kabul edemem!” İyi eğitim görmüş bir adamın tertemiz telaffuzunu fark ediyordum artık.

“Böyle habersiz çıkageldiğim için özür dilerim. Sizinle konuşmak istediğim bir iki nokta vardı.” Di-
rencinin arttığını hissedebiliyordum. Köleleri biraz daha yakına geldi; beni kapı dışarı etmek üzerelerdi. Marcellus onlara işaret etmeden ben ileri atıldım. Bir-
den aklıma gelen harika bir fikirle, “Eğer faydası ola-
caksa,” dedim, “Gelininiz kısa bir süre önce müşte-
rimdi.”

Helena’yı çok sevdiğini işitmiştim, ama sonuca ben de şaşırdım: “O halde,” dedi konsül, hiç şaşıрма-
mış gibiydi, şarap sürahisini elimden alarak devam et-
ti, “Lütfen arkamdan gelin...”

Artık o kadar zor yürümüyordu. Lararium’un önünden geçtik. Burada da iyi giyimli ocak tanrıları tunç çizmelerini ev halkından dindar birinin tapınağa yerleştirdiği gonca dolu vazoya doğru uzatmışlardı. İki dakika sonra bunu kimin yapmış olabileceğini tahmin edecektim. Yan odalardan birine girdik. Oda bir iç bahçeye açılıyordu ve bahçeye kurulmuş sofrada bir kır yemeği hazır beklemekteydi. Saksılardaki bit-
kiler arasında kollarında peşkirleriyle bekleyen en az on köle saydım. Ama bu soğuk büfeye davet edilme-
dim. Sabık konsülün benden çok daha yüksek sınıftan bir konuğu vardı.

Bize sırtı dönük genç bir kadın gri mermerden bir kaidenin üstündeki çiçekleri düzenliyordu; hızla çalışan becerikli elleri bir vazo dolusu çiçeği düzenle-
di mi, o çiçeklerin düzenli kalacağını söylüyordu ade-
ta. Boynunun yumuşacık kıvrılışını tanıyınca gözleri-
mi kapattım. Geldiğimizi duydu. Şaşırdığımı belli et-

memeyi yıllar önce öğrenmiştim, ama bu kez daha bu hanımefendi arkasını dönmeden kurumuş dudaklarımı çatlatan bir gülümseme belirdi yüzümde.

Helena Justina'ydı.

Benimle aynı boydaydı. O şaşkın ve huysuz gözlerine dosdoğru bakabiliyordum. Buna şükrettim, çünkü birden bacaklarımın bütün gücü çekilmişti.

Onu son gördüğümünden beri pürüzsüz teni kır havasıyla daha bir koyulaşmıştı. Kızılımsı saçlarının parlaklığı da artmıştı ve kır havasının bunda hiçbir rolü yoktu. Bugün saçlarını bir kurdeleyle toplamıştı; bu basit, tatlı modeli uygulamak için iki üç hizmetçi bir bir-buçuk saat uğraşmış olmalıydı. Beyazlara bürünmüştü. Giysisi, sabah güneşiyle açmış ak zambaklar gibi taptaze görünüyordu ve bu altın parlaklığındaki hanımefendi çiçek tozlarına üşüşen arılar gibi cezbediyordu beni.

“Juno ile Minerva aşkına!” diye bağırdı konsüle. “Bu da ne? Kasabanın fare avcısı mı yoksa farenin kendisi mi?”

O konuşunca odadaki bütün renkler daha bir parladı.

XXXI

Yıldırım çarpmış gibiydim. Helena duygularını gemleyemezken, güzelliğiyle ünlü bütün o kadınlardan daha ıslıl ıslıl olmuştu yüzü, hepsinden daha kişilikliydi. Kalbim deli gibi çarpmaya başladı, gümbürtüsü azalacağı da benzemiyordu.

Marcellus kuşku dolu bir sesle, “Evime habersiz gelen bu adam senin kendisine kefil olacağını söylüyor,” dedi.

“Merak etmeyin, efendim, hanımefendi kefilim olur!”

Koyu ela gözleri bana nefretle baktı. Mutlulukla sıırıttım; karnını kaşıtmak için yalvaran bir köpek gibi ayaklarının dibinde yuvarlanabilirdim.

Bir senatör kızının dönüp de bakacağı bir halde değildim o anda. Larius’la kurşun boru sattığımız için üstümde işçilerin giydiği tek kollu kırmızı bir tünik, belimde de içine Vespasianus’un Crispus’a gönderdiği mektup ile öğle yemeğimi koyduğum pis buruşuk bir kese vardı; bugün Silvia bize elma vermişti, tam da kasıklarımın çevresinde garip bir manzara arz ediyordu meyveler. Kıpırdadığım anda kemerime bağladığım katlanır madeni cetvel ile gönye birbirine çarpıp aptal bir takırtı çıkarıyordu. Gövdemde güneş yanığından geniş kırmızı lekeler vardı ve en son ne zaman tıraş olduğumu hatırlamıyordum.

“Adı Marcus Didius Falco’dur.” Bunu hırsız ya kalayan aldatılmış dul gibi söylemişti; daha doğrusu hakkını aramayı çok iyi bilen bir dul gibi. “Cumae Sybilla’sından daha fazla masal anlatır sana. Zorda kalmadıysan onu işe alma, alırsan da güvenme!”

Bana şimdiye kadar kimse bu kadar kaba davranmamıştı; çaresizce gülümsedim ona, sözlerini adeta içiyordum. Konsül hoşgörülle güldü.

Marcellus hastaların kullandığı türden bir şezlonga ulaşmaya çalışıyordu. Köleler peşimizden gelmişti; on ya da on iki düztaban köy kaymağı, hepsi de öyle saygın görünmeye çalışıyordu ki midem bulandı. Yaşlı adam yürümeye çalışırken kölelerin safları da sıklaştı, ama adamın yardımına giden Helena oldu. Şezlongu çekti, sıkıca tuttu, sonra Marcellus'un ağır ağır oturmasına yardım etti.

Eğer Helena Justina başındaysa, bir erkek ihtiyarlamaktan korkmaz; o doğru dürüst bir yemek yemenizi ve öğle uykusu saatinde evin sessiz olmasını sağlarken siz de anılarınızı yazmak için bol bol vakit bulursunuz... Bana bakmamaya dikkat ederek şarap sürahisini aldı ve dışarı götürdü.

"Harika yaratık!" dedim adama; sesim çatlıyordu. Halinden memnun bir tavırla gülümsedi. Yarı çıplak küstah bir zanaatkâr o iradeli hanımefendiye ancak uzaktan uzağa hayran olabilirdi; ikimizin hayatının çakışmayacağı ise, herkesin anlaştığı bir konuydu.

"Biz de öyle düşünüyoruz." Helena'nın övülmesinden hoşnut gibiydi. "Helena Justina'yı çocukluğundan beri tanırım. Oğlumla evlenmesi ailemiz için çok mutlu bir gün oldu."

Helena Pertinax'ı boşamıştı; bu yüzden ne cevap vereceğimi şaşırdım. Neyse ki Helena geri geldi (adeta dans eden kızıl kurdeleleri ve Malabar kıyılarından getirilmiş çok pahalı, baharatlı bir kokuyla birlikte...)

"Demek bu davetsiz konuğun adı Falco!" dedi konsül. "Bir bilgi toplayıcı. İşinde iyi midir?"

“Çok,” dedi Helena.

Sonra, bir an için, gözlerimiz birleşti.

Bekledim, durumu değerlendirmeye çalışıyordum. Hava değişmişti; Malabar parfümüyle alakası yoktu bu değişimin. Hanımefendi biraz uzaklaşıp ötedeki bir sandalyeye oturdu; iyi yetişmiş bir genç kadın gibi bizim iş konuşmalarımızdan uzak duruyordu. (Çok saçmaydı bu; Helena Justina mümkünse her şeye karışır.)

“Nedir konuşmak istediğin?” diye sözü açtı Marcellus. Resmi giysilerle ziyaretine gelmediğim için özür diledim ve evlatlığının ölümü konusunda taziyelerimi bildirdim. Yüzünde benim fark edebileceğim herhangi bir değişiklik olmadı.

Sonra, aynı ses tonuyla, Pertinax mülklerinin yöneticisi olarak atandığımı anlattım. “Efendim, acının üstüne bir de hakaret eklendi! Önce ihmalkâr bir gardiyan oğlunuzu boğulmuş olarak buluyor; sonra mühürlü yüzüklerini vasiyetnamesine tanık olarak basan beş senatör bir kenara itiliyor, onların yerine mülkleri Vespasianus’un adamları yönetiyor. Mühür mumunun ve yasaların öngördüğü üç telli ipliğin israf edilmesi derim ben buna!”

Konsülün çehresinden ne düşündüğü anlaşılmıyordu. Pertinax’ı evlatlıktan reddettiğini söylemeye falan kalkışmadı. “Oğlumu tanır mıydın?” İlginç bir soru; herhangi bir anlama çekilebilir.

“Tanışmıştım,” dedim dikkatle. Küstah piçin bir ara beni fena halde dövdürdüğünden söz etmemek en iyisiydi. “Bu bir nezaket ziyareti efendim; Circe adlı tekneyi size iade ediyoruz. Pompeii’de, Sarnus kıyısında sizi bekliyor.”

Okyanusa açılabilen bir tüccar gemisi. Daha yoksul bir adamın hayatını kurtaracak bir tekne. Marcus gibi bir mültimilyoner içinse baş muhasebecinin arada bir sahibi olduğunuzu hatırlattığı, filonuzdaki herhangi bir gemi. Yine de aniden bağırdı: “Sizin Ostia’da ona el koyduğunuzu sanıyordum!”

Pertinax mülkleri hakkında bu kadar bilgi sahibi olması içime bir kurt düşürdü. Benim mesleğimde bazen basit bir sohbet insana birçok yararlı ipucu verir (fazla heyecanlı biri ise yanlış anlayıp olmayan bir ipucunu varmış sanabilir...).

Düşündüğümü fark etmişti, sakın bir sesle yeniden güvence verdim. “Geminin buraya getirilmesini söyledim.”

“Anlıyorum! Bana geri verildiğine dair belgeye ihtiyacım olacak mı?”

“Eğer bana yazı malzemesi verirsiniz, efendim, size bir belge takdim ederim.” Başını salladı ve bir kâtip papirüs ile mürekkep getirdi.

Kendi kâş kalemimi kullandım. Adamları benim gibi bir serserinin yazabilmesine hayret etmişlerdi. Hoşuma gitti. Helena bile şaşkınlıklarına güldü.

Gösterişli bir hareketle belgeyi imzaladım, sonra bir kâtinin istemeye istemeye getirip akıttığı balmuna mühür yüzüğümü bastırdım. (Bastırsam ne olurdu, bastırmasam ne; o günlerde mühür yüzüğüm öyle aşınmıştı ki tek bacaklı ve yarım kafalı bir şey görölüyordu zor bela.)

“Başka, Falco?”

“Oğlunuzun adamlarından birini bulmak istiyorum. Kendisine bir miras kaldı. Pertinax’ın asıl babasının malikânesinden gelmiş Barnabas adlı biri. Bana yardımcı olabilir misiniz?”

“Barnabas...” Sesi pek zayıf çıkmıştı.

“A, demek Barnabas’ı tanıyorsunuz?” Helena Justina odanın öteki ucundan yaşlı adamı konuşmaya teşvik ediyordu.

Düşünceli düşünceli bekledim, bu arada kalemi mi keseme koydum. “Anladığıma göre Atius Pertinax ile azatlısı çok yakınmış. Oğlunuzun naaşını teslim alan ve cenaze törenini düzenleyen de Barnabas’tı.” Mümkün olduğu kadar meraksız görünmeye çalışarak devam ettim. “Daha sonra sizinle hiç temasa geçmediğini mi söylüyorsunuz?”

Marcellus inatçıydı. “Kendisinin bizimle hiçbir ilişkisi yoktur.” Kuralları bilirim: Konsüller yıldız falınıza bakan Kalde’liler ve güzel kızlar gibidir, asla yalan söylemezler! “Dediğin gibi, Barnabas Calabria’lıdır. O bölgede soruşturmanı öneririm!” Kayıp tekne sahibi Crispus hakkında da bir şeyler sorına niyetindeydim, ama içimde bir şey dilimi tutmamı öğütledi. “Başka bir şey var mı, Falco?”

Hiç tartışmadan başımla hayır dedim.

Bu görüşme bir çözüm getirmekten ziyade başka sorulara yol açmıştı. Ama tartışmanın yararı yoktu; en iyisi çekilmekti. Caprenius Marcellus zaten beni unutmuştu. Uzun bacaklarını sandalyesinden kaldırmaya çabalıyordu. Nazenin bir hastaydı belli ki. Şu yarım saat içinde, ağrılarının nedense pek elverişli zamanlarda gelip gittiğinden kuşkulananmaya başlamıştım.

Hizmetkârlar yanına doluştu. Helena Justina da yaşlı adamla uğraşıyordu. Belki benim orada olduğumun farkına varma şerefini bahşeder diye başımla bir selam verdim ve odadan çıktım.

Atrium’a varmadan o çok iyi tanıdığım hafif ayak sesleri arkandan geldi.

“Babamdan sana bir mesaj getirdim, Falco. Seninle kapıya geleyim.”

Her nedense şaşırmamıştım. Öfkeli kadınlar meslek kazalarımındandır. Birinin beni bir köşeye sıkıştırıp kızgın bir nutuk atmak üzere arkamdan gelmesi ilk kez olmayacaktı.

Bedava eğlence fırsatını görüp kurnaz kurnaz gülümsediğim de ilk kez olmuyordu.

Beyaz basamaklı verandanın upuzun Dor sütunları arasına rüzgâr çingıraklı dekoratif levhalar asılmıştı. Titreyerek şingırdamaları olan bitenler gerçek değilmiş gibi bir hisse kapılmama yol açıyordu.

Muhteşem villaların önünde asla aşağılık duygusuna kapılmayan Larius öküzümüzü zarif araba parkına yanaştırmıştı. Yeğenim oturup sivilcelerini yolarken, kendisiyle birlikte bir sinek bulutu da getirmiş olan Neron düzgün kesilmiş çimenlerde otlamakla meşguldü.

Arkalarında, şaşırtıcı mavilikteki körfez yarım ay şeklinde uzanıyordu. Biraz ötede, bir bahçıvan sürüsü tam takım bir lejyonun talim yapacağı büyüklükte bir alanın çimlerini biçiyordu. Neron bana böğürünce hepsi kafasını kaldırdı. Larius bize ciddi bir bakış fırlatmakla yetindi.

Hanımefendiyle birlikte basamaklarda durduk. Tanıdık kokusu duyularımı tunca inen tokmak gibi etkiliyordu. Yine amcasının gömülüştünden söz edeceğini düşünüp korktum. Konu hiç açılmadı, ama konuşurken Helena'nın sakın görünüşünün hemen altında hâlâ kızgın olduğunu hissedebiliyordum. Çatlak sesle, "Tatile mi geldin buraya?" diye sordum.

"Hayır, sadece seninle karşılaşmamaya çalışıyordum!" dedi soğukkanlılıkla.

Pekâlâ; demek tavrı bu... "Güzel! Beni öküzüme kadar geçirdiğin için teşekkür ederim."

"Bu kadar hassas olma! Kayınpederimi teselli etmeye geldim."

Ne yaptığımı sormadı, ben yine de söyledim. "Ben Aufidius Crispus'un izini sürmeye geldim. İmparator için çalışıyorum."

“Hoşuna gidiyor mu?”

“Hayır.”

Hanımefendi kaşlarını çatarak başını yana eğdi.
“Huzursuzsun.”

“Bu konuyu konuşmuyorum,” dedim kısaca. Sonra karşımda Helena var diye hemen yumuşadım. “Umutsuz bir durum. Saray beni sevmiyor, ben onları sevmiyorum. Bana sadece uyduruk ayak işleri veriyorlar.”

“Vaz mı geçeceksin?”

“Hayır.” Bu işi onun hatırına almıştım, başını eğene kadar dik dik baktım. “Bak. Marcellus’a oğluyla ilgilendiğimi söyleme, olur mu?”

“Ah, anlıyorum!” diye yanıtladı Helena, asi bir edası vardı. “Konsül yerinden kıpırdayamayan zavallı bir ihtiyar...”

“Sakinleş; ihtiyarcığı rahatsız etmeye niyetim yok!” Sustum. İri yarı bir hizmetkâr evden çıkıp Helena’nın yanına geldi; güya Marcellus tarafından gönderilmiş, kızı güneşten korumak için bir şemsiye getirmişti.

Soğuk bir sesle gölgede durduğumuzu belirttim. Adam yerinden kıpırdamadı.

Yumruklarım sıkılmıştı. İri yarıydı ama bedeni o kadar yumuşaktı ki sert olduğuna kendini inandırmak için gladyatörler gibi bileklikler takmıştı. Oysa beni inandırması için birtakım tokalı bilekliklerden daha fazlası gerekti. Burada, konsülün arazisinde güven-deydi. Ama evinden uzaklaştığı anda onu halat gibi düğümler, bir güzel kelepçelerdim.

Sinirlerim kopacak gibiydi.

“Hanımefendi, toplumsal açıdan duvardaki yarıktaki duran bir hamam böceği gibi yetişmiş olabili-

rim. Ama benimle konuşurken korumaya ihtiyacınız yok!” Yüzü gerildi.

Hizmetkâra dönüp “Ötede bekleyin lütfen!” dedi; adam bana dövecek gibi baktı, ama ayaklarını sürüyerek bizi duyamayacağı kadar uzağa gitti.

“Bu kadar saldırgan sesle konuşma” diye emretti Helena. Bakışlarıyla akik taşını kesebilirdi.

Kendimi tuttum. “Baban ne istiyor?”

“Heykel için teşekkür ediyor sana.” Omuzlarımı silktim. Helena kaşlarını çatmıştı. “Falco, heykelin kimde olduğunu biliyordum. Sen onu nasıl buldun, onu söyle!”

“Heykel konusunda bir sorun yok.” Müdahaleci tavrı beni sinirlendirmeye başlamıştı. “İyi bir parça, baban da onu en iyi takdir edecek kişi.” Babası Helena’yı kontrol etmekte güçlük çekerti, ama çok severdi kızını. Zevkli adamdı. “Beğendi mi?”

“Heykeli ısmarlayan babamdı. Kocama hediye olarak...” Kollarını kavuşturdu, yüzü hafifçe kızarmıştı.

Kibar Camillus ailesinin genç kızlarını evlendirirken Atius Pertinax’ı bu şekilde onurlandırdıklarını düşünmemeyi seçtim. Helena hâlâ sıkıntılıydı. Birden sebebini kavradım: Benim heykeli çalmış olmamdan korkuyordu!

“Korkularınızı boşa çıkardığım için özür dilerim. Sabık kocanızın evinde gayet meşru sebeplerle bulunuyordum!”

Uzaklaşmak ihtiyacı içinde basamaklardan indim. Helena ardım sıra geliyordu. Öküz arabasına vardığımda mırıldandı. “Azatlı Barnabas’ı neden bulmak istiyorsun? Gerçekten de mirasını vermek için mi?”

“Hayır.”

“Bir suç mu işledi, Falco?”

“Muhtemelen.”

“Ciddi bir suç mu?”

“Eğer cinayet ciddi bir suçsa.”

Dudağını ısırdı. “Ben de senin için soruşturayım mı etrafta?”

“Bulaşmasan iyi edersin.” Yüzüne bakmaya zorladım kendimi. “Dikkat et! Barnabas en az birini öldürdü, başkalarını da öldürmeye niyetli olabilir.” Örneğin beni, ama tabii bunu söylemedim. Onu üzebilirdi bu. Daha da kötüsü, üzmemeyebilirdi.

Güneşin altında duruyorduk şimdi. Yarma bunu fırsat bilip şemsiyeyle koşturdu. Dönüp gidiyormuş gibi yapıp fisıldadım. “Barnabas’ı tanıyorsan, seninle konuşmalıyım.”

Telaşla mırıldandı, “Zeytinlikte bekle. Yemekten sonra gelirim...”

Fena halde canım sıkılmıştı. Larius güya denize bakıyordu, öyle saygılı bir davranıştı ki bu içim bir tuhaf oldu. Koca meraklı Neron neler olup bittiğini anlamak için hiç utanmadan oramı buramı kokladı, salyalarını tüniğime akıttı. Koruma ise şemsiyeyi açıp hanımefendinin yanına konuşlandı. Kenarları fırırlı kocaman sarı ipek bir şeydi, dev bir denizanasına benziyordu; hipodromda arkasındaki en az altı sıranın önünü görememesine yol açardı.

Helena Justina ise pırıl pırıl beyaz elbisesi ve kurdeleleriyle bir vazoya resmedilmiş tüy kadar hafif, parlak, süslü bir periye benziyordu. Arabaya bindim. Dönüp baktım. Birden bir şey dürttü, “Bu arada,” dedim, “Eninde sonunda bana sepet havası çalacağını biliyorum, ama bunu yüzüme söyleyecek kadar kibar olacağını düşünmüştüm!”

“Ne demek istiyorsun?” Oysa ne demek istediğimi pekâlâ anlamıştı.

“Yazabilirdin. Bir hitabet örneği yazmana gerek yoktu. ‘Teşekkürler ve defol, serseri’ duygularını ifade ederdi. ‘Elveda’ yazmak bileğini yormazdı.”

Helena Justina omuzlarını dikleştirdi. “Bu çok anlamsız, Falco! Ben karar verene kadar sen zaten tek söz söylemeden çıkıp Crotona’ya gitmiştin!”

Bana dehşetengiz bir bakış fırlattı, başını eğip şemsiyenin altından fırlayarak basamakları çıktı ve eve girdi.

Bıraktım arabayı Larius sürsün. Ben sürmeye kalksam ellerim titreyecekti.

Beni altüst etmişti Helena. Onu görmek istemiştım, ama gördüğümde aramızda geçen her şey oturduğum yerde kıpır kıpır kıpırdamama sebep oluyordu.

Neron dosdoğru zeytinliğe koşturuyor, yolu ne kadar iyi bildiğini göstermek için sabırsızlanıyordu. Larius bir kolu dizinin üstünde, farkında olmadan Petronius’u taklit ederek oturmuştu. Beni baştan aşağı süzmek üzere yana döndü.

“Süpürge sopasını kulağına sokmuşlar gibi duruyorsun.”

“Bu kadar incelikli cereyan etmedi olaylar!”

“Özür dilerim ama,” Larius merhametsizce sürdürüyordu lafi, “Kimdi o?”

“O mu? Haaa, kurdeleli olan mı? Saygıdeğer Helena Justina. Babası senatör, iki kardeşi de yurtdışı hizmetinde. Bir kere evlenmiş, bir kere boşanmış. Yeteri kadar eğitim görmüş, yüzü fena değil, ayrıca çeyrek milyon değerinde mülklerin sahibi.”

“Sevimli bir hanıma benziyor.”

“Bana fare dedi.”

“Evet, ikinizin bayağı yakın olduğunu fark ettim!” Yeğenim son zamanlarda o içten alaycılığını bayağı geliştirmişti.

XXXIII

Beynim yarışa kalkmak istiyor, ben de bunu önlemek istiyordum. Zeytinliğe giderken yol boyunca kaşlarımı çatıp sustum. Larius dişlerinin arasından neşyle ıslık çaldı.

Helena'yı düşünmek yerine Caprenius Marcellus üzerinde durdum. Fiilen siyasetin içinde olmayabilirdi, ama keskin zekâsı yerli yerindeydi. Oğlu Pertainax'ın sağken karıştığı komployu biliyor olmalıydı; belki de teşvik etmişti. Aufidius Crispus'un nerede olduğunu da bahse girerim biliyordu.

Merak ediyordum, acaba Marcellus Helena'yı oğlunun ölümünden sonraki resmi gelişmeleri ağzından almak için mi davet etmişti?

Bu arada, Helena'nın beni terk ettiğinden eminim. İnanamıyordum buna. Altı hafta önce her şey o kadar farklıydı ki. Hatırlayınca ılık bir şeyler yayıldı içime, oturduğum yerde kalakaldım... Peki bu akıllı genç hanımefendinin aklında ne vardı şimdi? Öğle yemeği için birkaç Lucania sosisi mi yoksa Lactarii dağlarından gelen piramit biçimindeki koyun peyniri mi? Helena iştahlıydı; muhtemelen ikisini de yerdi.

Larius ile ben zeytinlikte elmalarımızı yedik.

Konsülün hafif yemeğini oyala oyalana yiyip üstüne şarabını yuvarlaması üç saat sürerdi; ben de kendimi uzun bekleyişi hazırladım. Sayın beyefendinin sürahisine doldurduğu şarap, bir ihtiyar ve bildiğim kadarıyla ağzına içki koymayan bir kadın için epeyce fazlaydı. Marcellus anlaşılan hasta olmanın tadını çıkarıyordu.

Helena villadan kaçana kadar vakit öldürmek için Larius'la ikinci bir konuşmaya giriştim.

Ben on dört yaşımdayken hayatın gerçeklerini onun kadar iyi bilmiyordum. Modern eğitim herhalde artık daha ileri; benim okulda bütün öğrendiğim, belagatin yedi unsuru, kötü bir Grekçe ve basit aritmetikti.

“Kadınlar hakkında sana bazı ipuçları vereyim, Larius...” Kadınlara bayılırdım, ama bu konudaki başarılarım epeyce kuşku götürürdü.

Eninde sonunda bazı pratik bilgiler verdiğim noktaya ulaştık. Söylediklerimin ahlaki bir yanı olmasına çalışıyordum. Larius hiç inanmışa benzemiyordu.

“Bir kız bulursun mutlaka! Daha doğrusu, bir kız seni mutlaka bulur.” Umutsuz vaka olduğundan emindi, bu yüzden kendine güvenini artırmaya gayret ettim. İyi bir çocukcağızdı; beni sabırla dinledi. “Senden bütün ricam sağduyulu olman. Ailenin reisi olarak benden taslarına çorba koymamı isteyen yeteri kadar yetim var... Fazla çocuk yapmamanın yolları var: Arzu dakikalarında bir erkek gibi geri çekilmek ya da kadınları uzak tutmak için bol sarmısak yemek. En azından sarmısığın faydalı olduğu söylenir! Bazıları da sirkeye batırılmış süngerin çok iyi geldiğine yemin ediyor...”

“Niçin?” Larius çok şaşırmıştı. Açıkladım. Hiç de güvenilir olmadığını düşünüyormuş gibi yüzünü buruşturdu (doğru: istendiği zaman bu işleme razı olacak kadın bulmak çok zordur).

“Ağabeyim Festus bir gün bana dedi ki, nerede bulacağını bilersen ve cebinde de para varsa, bedeninin nazik bölgelerini hastalıktan korumak için en iyi cins dana derisinden yapılmış bir kın alabilirsin. Kendisinde bir tane olduğuna yemin etmişti, ama asla göstermedi. Festus’a bakılırsa, kaza eseri bazı kıvrıkcık saçlı yaratıkların dünyaya gelmesine engel oluyormuş...”

“Sahi mi?”

“Küçük Marcia’nın varlığı bir karşı savı ortaya çıkarıyor; ama belki o gün kınını çamaşırhaneye göndermişti...”

Larius kızardı. “Başka seçenekler var mı?”

“Devamlı sarhoş gez. Çölde yaşa. Durmadan başı ağrıyan vicdan sahibi bir kız seç...”

Tam o sırada ince, kızgın bir kadın sesi, “İşini iyi bilenler,” dedi, “senatör kızlarına askıntı olur! Bedava hizmet verirler, sonra da ‘kaza eseri’ bir kıvrık saçlı peydah olursa, hanımefendi kürtaj yapacak birini mutlaka biliyordur ve zenginse bedelini de kendisi öder!”

Helena Justina herhalde bir ağaç altında yemeğini hazmetmiş, bu arada bizi dinlemişti. İşte gelmişti: Akıllı bir bilgi toplayıcının onun aşağılamaları olmadan da yaşamayı öğrenebileceği, İspanyol hardalı gibi keskin dilli, uzun boylu bir kız. Yüzü istiridye kabuğu kadar beyazdı; boşanmasından sonra umutsuzca mutsuz olduğu sıradaki ilk karşılaşmamızdan hatırladığım sert, içine kapalı bir ifade vardı bu yüzde.

“Lütfen kalkmayın ayağa!” Larius ile sırtlarımızı laf olsun diye şöyle bir kaldırdık, sonra yine çöktük. Helena yanımıza, kuru otların üzerine oturdu; yine de farklı sınıftan ve mesafeli olduğunu bize göstermeyi başarıyordu. “Bu kim, Falco?”

“Kız kardeşimin oğlu Larius. Annesi onun biraz neşelendirilmeye ihtiyacı olduğunu düşünüyor.”

Yeğenime tatlı tatlı güldü; bana gülmedi. “Merhaba Larius.” Gençlere öyle dosdoğru yaklaşırdı ki Larius da çekiciliğine kapılmadan edemedi. “Birinin seni uyarması gerek. Dayın ikiyüzlünün tekidir!”

Larius irkildi. Helena sırf sinirlendirmek için bana gülümsedi. “Eh, Falco’nun hayatı tehlike dolu elbette. Bir gün öfkeli bir kadın bir taş saksıyı kafasında kıracak, Falco da beyin kanamasından ölecek!”

Larius cidden korkmuşa benziyordu. Ben kafamı oynatınca ortadan kayboldu.

Tam da babasının yokluğunda çocuğa karşı görevlerimi yerine getirirken bir senatör kızının ortalığı istila etmesine hiç gerek yoktu.

“Hanımefendi, bu pek şiddetli oldu!” Yanındaki çimleri koparıyor, kızgın soluklar alıyordu.

“Öyle mi oldu?” Çimlere işkence etmekten vazgeçip bana döndü. “Acaba özel bilgi toplayıcılar tanrıların olağan tehlikelere yol açmadan düzüşmelerine izin verdiği barbar bir kabileden mi gelir?” Kullandığı dil beni dehşete düşürdü, konuşmaya çalıştım. Ama o gazez dolu sesiyle saldırdı: “Çocuğa verdiği öğütler kaba güldürülere layık!”

“Haksız davranıyorsun...”

“Hiç de değil, Falco! Sirkeye batırılmış sünger ha, Falco? Dana derisi kınlar? Bir erkek gibi geri çekilmek ha?”

Bir anılar seli üşüştü kafama, beni utandıracak kadar fiziki... “Helena Justina, aramızda geçenler...”

“Büyük bir hataydı, Falco!”

“Yani, biraz beklenmedikti...”

“Bir kere oldu,” dedi küçümseyerek, “Bir daha olmaz.”

Doğru.

“Özür dilerim.” Özrümü kaşlarını kaldırarak dinledi, bu da beni kızdırdı. Kendimi zorlayarak sordum, “Neyin var?”

“Söylediklerimi unut,” dedi acı acı. “Bana güven!”

Kafama bir şey indirmeden söyleyebileceğim bir şey yoktu, yine de gayret ettim: “Anladığınızı sanmıştım, sen bana güvenebilirsiniz!”

“Aman, tanrılar aşkına, Falco!” Her zamanki gibi çabucak konuyu değiştirdi. “Beni buraya kadar ne söylemek için sürükledin?”

Arkamdaki zeytin ağacının boğumuna yaslandım. Uyuşmuş gibiydim; belki de açlıktan.

“Öğle yemeğin güzel miydi? Larius’la ben elma yedik. Benimkinin tadına önce bir kurt bakmıştı.” Kaşları çatıktı; ama keşke şunlara bir sepet yemek artığı getirseydim diye düşündüğünden değil. İştahım konusunda kaygılanan bir kadın daima yumuşamama sebep olur. “Bizim için üzülme... Bana Barnabas’ı anlat!”

Aramızdaki gerginlik derhal sona erdi.

“Onu tanıyordum elbette,” dedi Helena. Yemek yerken konuyu düşünmüş olmalıydı. Gözleri merak doluydu. Esrarengiz işlere bayılırdı. O bana yardım ettiği zaman ben de daha neşeli olurdum. “Buralarda olabilir pekâlâ. Gnaeus’la birlikte yazları buraya gelirlerdi; çiftlikte yarış atı yetiştiriyorlardı.” Beni ilgilendirmemeliydi, yine de o kötü sabık kocasını ilk adıyla çağırdığında fena oluyordum. “O budala ne yaptı, Falco? Gerçekten cinayet mi işledi?”

“Saraya bakılırsa yanlış yönlendirilmiş bir intikam harekâtı. Ama benim görüşüm çok farklı! Sakın yaklaşma o adama, çok tehlikeli biri!” Başıyla peki dedi; beklenmedik bir zevk! Hanımefendiyi pek ender etkileyebilmişim (ama bu, ona durmadan öğüt vermemi engellememişti). “Nasıl biriydi?”

“Onun evde dolaşmasından nefret ederdim; beni aşığıldardı, bu da kocamın bana karşı tavrını etkilerdi.

Evliliğime kötülüğü dokundu. Evde baş başa yemek bile yiyemezdik, Barnabas hep yanıımızdaydı. Kocamla birlikte atlardan söz ederler, yokmuşum gibi davranırlardı. Her yere birlikte giderlerdi. Neden bu kadar yakın olduklarını biliyor musun?”

“Birlikte büyüdükleri için mi?”

“Daha önemli bir şey var.”

“O zaman bilmiyorum.”

Bana öyle ciddi bakıyordu ki gülümsedim. Bir kız bir kere çekici bulmuşsanız, bunu unutmanız zor olur. Gözlerini başka tarafa çevirdi. Gülümsememin dudağımda donduğunu hissettim.

“Barnabas, Pertinax malikânesindeki bir köle kadının oğlu; eski kocam evin meşru oğluydu. Babaları aynıydı.”

Eh, bu her zaman olur. Köleler efendilerinin fiziki ihtiyaçlarını gidermek için vardır; hepsi öyledir. Belki de Larius’un aksine baba Pertinax’ın onu doğru dürüst eğitecek kimi kimsesi yoktu. Ya da daha büyük olasılıkla, bir köleyle yatarken hiçbir şey umurunda değildi. Bir doğum, muhasebecisinin kâr zarar cetvelinin kâr kısmına eklenen bir kalemdi sadece.

“Bu önemli mi sence?” diye sordu Helena.

“Eh, durum değişmiyor, ama akla daha yakın.”

“Evet. Başka çocuk yokmuş; bu ikisi bebekliklerinden itibaren bir arada büyümüşler. Kocam beş yaşındayken annesi ölmüş; ondan sonra da kimsenin umurunda olmamış sanırım.

“Aralarında rekabet var mıydı?”

“Pek yoktu. Barnabas daha büyüktü, kardeşini çok korurdu, Gnaeus da ona körü körüne sadıktı.” Hikâye Helena’nın ağzından seller gibi akıyordu; kendi başına kaldığında da saatlerce oturup bu ko-

nuda düşünecekti, ama şimdi benimle paylaşmak istiyordu.

Sustu. Ben ağzımı açmadım.

Devam etti. “İkiz kardeş kadar yakındılar. Castor ile Pollux. Hayatlarında başka kimseye yer yoktu.”

Eski üzüntülerini hatırlayınca içi kararmıştı belli ki; boşa geçmiş yıllarına esef ediyordu. Oysa topu topu dört yıl sürmüştü evliliği; insanlığın geçmişini hatırlarsanız pek de fazla sayılmaz. Ama Helena Justina görevini bilen uslu bir kız gibi razı olmuştu bu evliliğe; sürdürmek istemişti. Sonunda boşanmayı seçmişti, ama yenilgi duygusunun yüreğinde kalıcı yaralar açtığını biliyordum.

“Pertinax sevmesini biliyordu Falco; Barnabas ile konsül sevdiği iki kişiydi.”

“O zaman aptalmış,” dedim kendime engel olmadan. “Üç kişiyi sevmeliydi!”

XXXIV

Bir uçuböceği Helena'nın elbisesine kondu; bana bakmamak için, parmağına aldığı böceği seyretme bahanesini buldu. Uçuböceği daha güzeldi zaten.

"Kusura bakma," dedim, "ağzımdan kaçtı."

"Özür dilemene gerek yok," dedi, ama vardı besbelli.

Kısa bir sessizlikten sonra Barnabas'ın izini bulabilirse ne yapması gerektiğini sordu. Ben de Oplontis'te kaldığımızı, beni bulmak isterse en uygun zamanın akşam yemeği yerken olduğunu anlattım. "Çok uzakta değil, bir köleyle haber gönderebilirsin."

"Oplontis'te yalnız başına mı kalıyorsun?"

"Yo, hayır! Larius ile etrafımızda hanımlardan oluşan pek neşeli bir maiyet var." Başını kaldırıp baktı. "Petronius Longus burada. Serçe sürüsü kadar çok kızı var." Petro'yla tanışmıştı; onun saygın bir adam olduğunu düşünüyordu herhalde (karısı ve çocuklarının yanında genel olarak öyleydi Petro).

"Demek yanında aile var! O halde yalnız değilsin."

"Benim ailem değil," diye kestirip attım.

Bunu duyunca yine kaşlarını çatı, sonra yine söze başladı. "Deniz kenarında tatil yapmaktan hoşlanmıyor musun?"

İnatçılığıyla yenmişti beni. İçimi çektim. "Denizle aramın nasıl olduğunu bilirsin. Deniz yolculuğunda midem bulanır; kıyısında durduğumda da sevimli dostlarımdan biri dalgalarla kucaklaşmamızı teklif eder diye hep huzursuz olurum... Zaten iş icabı buradayım."

"Aufidius Crispus işi mi? Bir şeyler öğrenebilirsin mi?"

“Bir sürü iyi insana yeni su boruları sattım, kıyafetimin sebebi de bu.” Yorum yapmadı. “Bak, Barnabas hakkında bana ne zaman haber getirebilirsin?”

“Bugün yarattığın kargaşadan sonra evin sakinleşmesini beklemem gerekiyor; yarın kayınpederimle Nola’ya gitmeyi planlamıştım.” Duralar gibi oldu, sonra devam etti. “Belki Crispus konusunda sana yardım edebilirim. Kıyıya çıktığında ziyaret ettiği kişileri tanıyor olabilirim.”

“Örneğin kayınpederin mi?”

“Hayır, Falco!” Villada siyasi dolaplar döndüğüne dair kuşkularımı şiddetle reddediyordu.

“Ah, bağışla beni!” Zeytin ağacıma yaslanarak sırtımı kaşıdım ve çarpık bir gülücükle baktım Helena’ya. “Eninde sonunda bulacağım onu,” diye güvence verdim.

Helena düşünceliydi. “Dinle. Herculaneum’daki magistratus’a git. Adı Aemilius Rufus’tur. Yıllardır tanırım onu. Kız kardeşi bir aralık Crispus’la nişanlanmıştı. Ama sonunda evlenmediler. Kız istiyordu; Crispus ilgilenmekten vazgeçti.”

“Gel de erkeklere güven!”

“Öyle!” dedi.

Hafifçe iç geçirdim. Bir hüznün basmıştı içime. “Çok uzun zaman geçti gibi geliyor...”

“Öyle!” dedi. Dargın gibiydi. “Neyin var?”

“Düşünüyorum.”

“Neyi?”

“Seni... Çok iyi tanıdığımı sandığım, ama asla tanıyamayacağım biri.”

Çöken sessizlik bana yanlış bir şeyler söylersem konuşmanın sona ereceğini bildiriyordu.

“Beni görmeye gelecektin, Falco.”

“İstenmediğimi bilirim.”

Yüzünde yorgun bir ifade belirdi. “Beni burada görünce şaşırdın mı?”

“Kadınların yaptığı hiçbir şey şaşırtmaz beni!”

“Of, bu kadar eski kafalı olma!”

“Özür dilerim!” Sırıttım. “Prenses, bugün karşıma çıkacak işler arasında senin de olacağını bir an bile düşünseydim, kapıya dayanmadan önce üstüme başıma çeki düzen verirdim. Çıkıp gittiği zaman kadınların üzüleceği bir erkek gibi görünmek isterim!”

“Evet, beni terk etmek istediğinin farkındayım,” dedi birden.

Uçuşböceği uçtu, ama Helena çok geçmeden eline koyup inceleyeceği başka bir altı ayaklı arkadaş buldu. Böcek uçuşmasın diye hiç kıpırdamadan oturuyordu.

Söylemem gereken şeyleri düşündüm; hiçbirini dile getiremedim. Tek söyleyebildiğim, “Sen ne düşünüyorsun?” oldu.

“Eh... en iyisi bu galiba.” Çenemi ileri doğru uzatıp burnumun ilerisine düşen yerleri inceledim. Her nasılsa, Helena’nın zorluk çıkarmaması, daha büyük zorluklar yaratıyordu. “İnsanlar incinecekti,” diye ısrar ettim. “Özellikle de çok değer verdiğim ikisi: sen ve ben.”

“Üzülme Falco ... geçici bir eğlenceydi.”

“Özel bir şeydi,” dedim cesurca, boğazımda bir sorun vardı.

“Öyle miydi?” diye sordu. Sesi ince, hafif çıkmıştı.

“Öyle düşünmüştüm ... Hâlâ arkadaş mıyız?”

“Elbette.”

Acı acı gülümsedim. “Senatör kızlarının en hoşuma giden yanı budur. Her zaman çok uygar davranırlar!”

Helena Justina yaban yaşamını çabucak elinden silkti.

Arkamızda bir gürültü oldu ve yeğenim zeytinliğe daldı.

“Kusura bakma, Marcus dayı!” Çekingen davranmasına gerek yoktu, çünkü bir şey olduğu yoktu. “Şu şemsiyeli zararlı galiba buraya geliyor!”

Derhal ayağa kalktım. “Yeni korumanız çok inatçıya benziyor!” Helena’nın ayağa kalkmasına yardım için elimi uzattım ama görmezlikten geldi.

“Benim korumam değil,” dedi kısaca. Huzursuz bir sancı saplandı karnıma, sanki meyhanede bir sarhoş sallanarak doğrulmuş, gözümün içine bakıyordu.

Hep birlikte patikaya doğru yürüdük. Öküz arabasının yanına gelince Helena, “Ağaçların arasından gidin, görünmemeye çalışın,” dedi.

Başımla Larius’a ağaçların altına doğru sürmesini işaret ettim. Helena’nın bakıcısı henüz görünmemişti. Birden omuzlarını yakaladım. “Dinle. Senin koruman benken hiçbir çıkar çatışması yaşamadık. Emirleri senden aldım, yalnız kalmak istediğinde de geri durdum!”

Servilerin arasında renkli bir şey kıymıldıyordu. Bakışımla Helena’yı uyardım, sonra ellerimi omuzlarından çektim. Sol eli elime değdi, ama o eli tuttuğumda geri çekildi.

Aklıma bir şey takıldı; ne olduğunu anladım.

Elim evlilik yüzüğü takılan parmağına sürttüğünde bir maden parçası, eski bir dost gibi parmağıma değmişti. Helena’ya verdiğim Britanya gümüşünden yapılmayüzüktü.

Unutmuş olmalıydı yüzüğü. Utanır da şimdi ilişkimiz güya sona erdiğine göre yüzüğü çıkarmak zorunda hisseder kendini diye, sesimi çıkarmadım.

Ağaçların altına doğru yürümeye başladım, sonra geri döndüm. “Eğer Nola’ya gideceksen ... yo, yok bir şey!”

“Ne sinir adamsın! Ne?”

Nola’nın tunç eşyası meşhurdu. Campania’dan bir hediye getirmemi bekleyen annem ince davranıp ne alabileceğimi belirtmişti. Helena’ya söyledim. Senatörün kızı bana soğuk bir bakış fırlattı.

“Bakalım ne yapabilirim. Hoşça kal, Falco!”

Larius’la zeytinlerin altında oturduk. Uzun boy-
lu, sert ve öfkeli adımlarla yürüyen bir kızın taraçadan
ve at eğitim alanından fırtına gibi geçip eve kaç daki-
kada gireceğini hesap ettim.

Yeğenim meraklanmıştı. “Onu yeniden görecek misin?”

“Öyle gibi.”

“Gizli bir buluşma mı yine?”

“Onu bir şey satın almaya gönderdim.”

“Ne?” Oğlanın romantik ruhunu bir kuşku bürü-
müştü; yine olmadık bir şey yaptığımı tahmin ediyordu.

İtiraf ettim: “Bir tunç kova.”

Yola varmadan hemen önce yarım düzine kölenin taşıdığı bir soylu tahtırevanına rastladık; eve doğru debdebeyle ilerliyordu. Talk taşından pencereler içindekini gizliyordu ama kölelerin altın şeritli giysileri ve tahtırevanın parlak kırmızısı her şeyi anlatıyordu. Neyse ki Marcellus villasına giden yol ikimizin de geçeceği kadar genişti, çünkü yeğenim için üst sınıftan herhangi bir kişiye yol vermemek bir onur meselesiydi.

Larius Helena'ya davranışına öyle sinirlenmişti ki Oplontis yolu boyunca benimle konuşmadı. Lanet romantik!

Yine hiç konuşmadan Neron'u besleyip ahıra yerleştirdik.

Pis elbiselerimizi değiştirmeye gittik. Hancı kadının elbiselerini daha da koyu bir siyaha boyamakla meşguldü; bütün hanı pis bir mazı meşesi kokusu kaplamıştı.

"Onu bir daha hiç göremeyeceksin!" Larius sonunda nefretle patlamıştı.

"Göreceğim."

Bana kova alacaktı; sonrasında Larius haklı olabilirdi.

Petronius'un veletleri hanın avlusunda toz toprak içinde çömelmiş mersin ağacı dalları ve çamurla çapraşık bir oyuna dalmışlardı. Sırtlarını bize dönmüş olmaları oyunlarını kesmememiz gerektiğini gösteriyordu. Kedi yavruları çevrelerinde hopluyordu. Kimse onlara aldırış etmez gibiydi.

Dışarı çıktık. Çocuk bakıcısı Ollia kumsala uzanmıştı, balıkçı delikanlı da yanında yağdan parlayan

göğsünü sergiliyordu. Bütün delikanlılar gibi durmadan konuşuyordu; Ollia denize bakıyor, dinlemekten başka bir şey elinden gelmiyordu. Yüzünde özlem dolu bir ifade vardı.

Kıza başımla işaret ederek sordum. “Petronius?”
“Yürüyüşe çıktı.”

Balıkçı delikanlı yeğenimden büyük değildi; nefret ettiğim türden bir bıyığı vardı, hani şu ince dudakların üstüne yapıştırılmış sıska solucan cinsinden.

Larius gizlice yanıma geldi. “Ollia’yı kurtarmalıyız.”

“Bırak kızı eğlensin!”

Yeğenim suratını buruşturdu, sonra beni hayretler içinde bırakarak yanımdan ayrıldı. İhtiyarladığımı hissederek diğer ikisinin yanına gidip çömelmesini seyrettim. İki delikanlı birbirine dik dik baktı. Genç Ollia ise ufuğu seyretmeyi sürdürüyordu; ilk aşk başarısıyla eli ayağı birbirine karışmış fazla kilolu, fazla duygusal bir kertenkele.

Bu münasebetsiz manzarayı terk edip kıyıda kendi kendime öylece durdum. Pertinax ile Barnabas’ı düşündüm. Crispus’u düşündüm. Crispus ile Barnabas’ın beni asıl konudan bir biçimde uzaklaştırdığını düşünüyor, neden böyle hissettiğimi merak ediyordum...

Sonra işle alakası olmayan şeyler düşündüm.

Kıyıyı yalayan dalgaların önüne oturup bir köpekbalığı yumurtasıyla o kadar uzun süre oynadım ki yavaş yavaş kendimi Polyphemus’un mağarasındaki Odysseus gibi hissetmeye başladım: Kocaman tek bir göz uğursuzca bana bakıyordu.

Göz bir geminin pruvasına boyanmıştı. Bir Mısır tanrısının utanmazca gözüne çektiği sürmeler gibi kı-

zıl-siyahtı; teknenin öbür tarafında da gözün aynısı olmalıydı, ama kıyıya yanını verdiği için beni oraya kadar çekecek ehli bir yunus olmadan bunu öğrenmem mümkün değildi. Tatilcilerin meraklı bakışlarından uzakta demirlemişti. Güya halktan uzakta durmak isterken kalabalıkların gözlerini üstünde hissetmekten hoşlandığı ayan beyan ortada olması bir yana, tekne Oplontis rıhtımında gemiler çarpmasın diye iskeleye konan perişan saman balyalarına yanaştırılamayacak kadar değerli bir oyuncaktı.

Bu deniz güzelini her kim tasarlamışsa meramını iyi anlatmıştı. Geminin her yanına para yazılmıştı sanki. On iki metrelik boyuyla ben bir sanatçının elinden çıktım diye bağırıyordu. O anda kıpırdamadan yan yana duran tek sıra kısa aşiboyası kürekleri, ana direğinde kare yelkeni, öteki direğinde de triketa yelkeni vardı. Hatları öyle tatlıydı ki insanın ağlayası geliyordu. Gemi yapımcısı her nasılsa bir savaş gemisinin omurgasını yeterli kabin ve güverte alanıyla birleştirmeyi becermiş, böylece bu geminin inşasına yetecek akıl almaz sermayeye sahip zenginin gemiye bindiğinde zevk içinde yaşamasını sağlamıştı.

Denizden esen akşam yelinin bir an değişmesiyle kıçındaki yıldızlar ile ana direğinin tepesindeki tanrıça huzursuzca titredi. Teknenin arkasında küçük ve çevik bir yedek sandal vardı, asıl teknenin mükemmel bir modeliydi. Aynı kürekler, aynı oyuncak yelken ve aynı boyalı göz. Ben hayran hayran seyrederken sandal geminin yanına yaklaştırıldı, birtakım faaliyetlerden sonra kıyıya doğru hızla ve zarif kürek darbeleriyle yola çıktı.

Bu mutlu olayla neşelenerek iskeleye yürüdüm ve Crispus hanehalkından olduğunu sandığım kişilere kendimi tanıştırmak üzere fırsat kolladım.

Sandalda iki herif vardı: kıçta kürek çeken sıırım gibi gözleri fâltaşı gibi açık bir gemici ile pruvada keyfine bakan bir şiş göbek. İskeleye bağlanmak için atacakları halatı yakalamak üzere hazır bekledim. Sandal iskeleye ulaştı; pruvadan yakaladım, yolcu iskeleye çıktı, sonra bir gemici sandalı derhal iskeleden uzaklaştırdı. Öyle boşta kalakaldım.

İskeleye çıkan adam geyik derisinden yumuşak çizme giymişti; bağcıklarına takılı yarım ay biçimindeki bakırlar şingırdıyordu. Gemicinin adama Bassus diye seslendiğini uymuştum. Bassus belli ki çok mühim bir adam olduğunu düşünüyordu. Hayatta yuvarlanırken kendine çok geniş bir yer açan şu devasa nakliye fiçilerindandı. İyi ki de açıyor. Varoluşun kenarlarında, kimse onları fark etmemesini umut ederek saklana saklana yaşayıp giden, kişiliklerinin bütün boyası akmış sızım sızım sızlanan o kadar çok insan var ki!

Kumsala yürüdük. Adamı şöyle bir tarttım. Muhtemelen İskenderiye'den Kartaca'ya, Massilia'dan Antiokhia'ya kadar bütün büyük limanlarda birer banka kasası vardı; ama bütün gözü açık denizciler gibi korsanların elinden kurtulmak ya da kıyıdaki küçük kasaba memurlarına rüşvet vermek üzere yanında yeterli miktarda altın bulunduruyordu. Küpeleri, hızması ve Büyük Atina Vebası'nı bile uzakta tutabilecek kadar muskası vardı. Güneş tanrısı madalyonu daha ufak tefek bir adamın göğsünde komik dururdu.

Kaptan bile değildi oysa. Kemerindeki kamçıdan sadece lostromo olduğunu anladım; İsis'teki, yengeç yakalamaya kalkışıp geminin sakın rotasını alt üst eden herhangi bir kürekçinin derisini bu kamçıyla yüzen bir denetçi. Meyhaneye girdiği anda gövdesiyle kendini belli eden, ama İsis gibi zarif bir teknenin bi-

rinci süvarisinin asla gürültü patırtı çıkarmaya ihtiyacı olmadığını bilen bir adamın sakın özgüveni içindeydi. Eğer bu topu topu bir lostromoyşa, teknenin sahibi Aufidius Crispus muhtemelen kendini tanrıların manevi kardeşi sanıyordu.

“İsis’ten indin, ha?” dedim, gemiye hayran bir bakış attım ama ne muhteşem bir tekne olduğuna dair bildik bir laf ederek onu rahatsız etmekten kaçındım. Bassus lütfedip bana şöyle bir baktı. “Crispus’u görmem gerekiyor. Onunla bir çift laf etme şansım var mı?”

“Teknede değil.” Az ve öz konuşmuştu.

“Buna inanmamı beklemiyorsun herhalde?”

“Neye inanırsan inan,” dedi hiç umursamadan.

Kumsaldan yola doğru yürüdük. Yine söze giriştim. “Crispus’a verilmesi gereken bir mektup var elimde.”

Bassus omuzlarını silkti. Elini uzattı. “İstiyorsan bana ver.”

“Bu çok kolay bir yol olur!” (Üstelik elbiselerimi değiştirirken imparatorun mektubunu handa unutmuştum.)

O zamana kadar epeyce edilgen davranan lostromo sonunda hakkımda bir hüküm verdi. Beğenmişti beni. Bunu belirtmeye bile üşendi. Basitçe, yoldan çekilmemi önerdi, ben de uzlaşmacı bir tip olduğumdan öyle yaptım.

Bassus ufukta kaybolurken ben Larius’a gidip elinden geldiğince çabuk Petronius’u bulmasını söyledim. Onu beklemeden tekrar deniz kenarına inip elim böğrümde Aufidius Crispus’un gemisine bakakaldım.

İtiraf etmeliyim; yüzme bilmemem tam bu noktada fena halde ayağıma dolanmıştı.

XXXVI

Oplontis kumsalı her yerde olduğu gibi kopmuş yosunlar, kırık amfora parçaları, yırtık balık ağları ve aklında başka şeyler olan kızların bıraktığı eşarplarla doluydu. Yarı yenmiş bir kavun dilimine eşek arıları konmuştu. Çıplak ayakla yürüyenler paslı hançer ve giysi iğnelerine basma gibi ölümcül tehlikelerle karşı karşıyaydı. Bir çizmenin tam da ayağınıza uygun gibi görünen sol teki bile vardı ama yanına gelip baktığınızda tabanının yarısının olmadığını görüyordunuz. İnsan fahiş bir bedel ödeyip kiralık teknelerle balığa çıktığında deniz kestanelerinden kaçabilse bile göründüğü kadar ölü olmayan bir deniz anası tarafından çarpılabilirdi.

Akşam çöküyordu. Gündüz ışığının ısıracı parlaklığının hafifçe azalması, o muhteşem sıcak günün belli belirsiz serinlemesi, birden gülünç derecede uzayan gölgeler, ortalığa sihirli bir hava vermişti. Deniz kenarında olmak bile kabul edilebilir bir şeydi artık. Çalışmaktan yorulanlar işi bırakmıştı. Tartışmaktan yorgun düşen aileler gitmişti. Küçük köpekler koca köpekleri dehşete düşürmekten vazgeçip üstüne çıkabildikleri bütün dişilere tecavüz etmekle yetindiler ve üretkenliklerini kutlamak üzere daireler çizerek çılgınca koşuşturdular.

Kaldığımız hana baktım. Larius Petronius'u bulmaya gitmişti, Ollia da aşığı derya azmanıyla. Kumsal alışılmadık derecede tenhaydı. Köpeklerle benden başka, dükkânı kapamış birkaç çırak çocuk ucu tüylü mantar bir topla gürültülü bir oyun oynuyor, kız arkadaşları da kumsalda ateş yakmak üzere sahile vurmuş tahta parçaları topluyordu. Olağan zamanlarda kum-

salı dolduran balıkçılar ya fenerlerini alıp karanlıkta orkinos sürülerini bulmaya çıkmışlar ya da çok daha kârlı bir işten, yani İmparator Tiberius'un kendisine karşı çıkanları aşağı attığı Capreae'deki kayaya turist götürmekten henüz dönmemişlerdi. Denizin erişemeyeceği bir yerde ters çevrilmiş duran, güneşte gümüşi bir renge bürünmüş bir kayıkla baş başaydım.

Aptalsam da o kadar değil. Bu karnı geniş, küçük ve hafif kayık sanki uzun süredir orada durmaktaydı. Kaplama tahtalarının arasına bir şey girmiş mi ya da tıkaç çıkmış bir deliği var mı diye inceden inceye gözden geçirdim. Bu kullanışlı kayığın her şeyi tamamdı. En azından, çok dikkatli de olsa bir kara sakininin görebileceği bir kusuru yoktu.

Birinin kurt kemirmiş kayık bağlama direğine yaslanmış yedek bir kürek buldum, kayığı çevirmeyi başardığımda da altında hani şu ıskarmozsuz kullanılanlardan kısa bir şey. Çırakların kız arkadaşları karanlık basıp çocukların aklına birtakım fikirler gelmeden önce, utanacakları bir şey yapmadan vakit geçirmek istiyorlardı anlaşılan, kayığı omuzlayıp suyun kenarına götürmeme yardım ettiler. Son bir kez dönüp Larius ya da Petronius geldi mi diye baktım, ama görünürde kimse olmadığı için kayığa bindim, rezil olmadan ön tarafına doğru gitmeye çalıştım, bu arada kızlar da kayığı itti.

Bir marangozluk harikası sayılmazdı kayık. Yapan salak herhalde o gün hiç havasında değildi. Minik dalgalarda, çürük şeftalinin üstünde dans eden kafayı bulmuş bir sinek gibi bir inip bir çıkıyordu. Bu çılgın şeyin burnunu düz tutmanın bir yolunu bulmam epey zamanımı aldı ama sonunda kıyıdan uzaklaşmaya

başladım. Yüzüme vuran rüzgâr hafifti, pek yardımı dokunmayacaktı. Aşırdığım küreğin ağzı aşınmıştı, iskarmozsuz kullanılan da çok kısaydı. Güneş ışınlarının denizden yansısıyla hem yanıklarını artırıyordu, hem de gözlerimi kısmak zorunda kalıyordum. Aldırmadım. Aufidius Crispus'un masum bir görüşmeye bile yanaşmaması İsis'e çıkıp büyük esrarın ne olduğunu öğrenme isteğimi kamçılamıştı.

Oplontis'ten gemiye kadarki mesafenin yarısına gelene kadar kısa kürekle suyu itip durdum. Girişimciliğim ve cesaretim için kendi kendimi kutladım. Geminin ismini okuyacak kadar yaklaştım; köşeli Grek harfleriyle pruvanın iyice yükseğine yazılmıştı. Tam kendi kendime zafer kazanmışçasına sırtırken, tamamen farklı bir duygu kapladı her yerimi.

Ayaklarım ıslanmıştı.

Soğuk suyu hissettiğim anda zaten bileklerime kadar deniz suyunun içindeydim; talihsiz kayığım batıyordu. Tiren Denizi kayığımın iyice kurumuş tahtalarının arasından sızabileceğini anlayınca her yandan saldırdı ve tekne hızla altımdan kaymaya başladı.

Gözlerimi kapayıp, burnumu tıkayıp iyi kalpli bir deniz perisinin beni kurtaracağını ummaktan başka yapabileceğim bir şey yoktu.

XXXVII

Beni Larius kurtardı. Bir Nereid'le suda inip çıkmak çok daha eğlenceli olurdu, ama neyse...

Yeğenim denize açıldığını görüp ben daha batmadan arkamdan gelmiş olmalıydı. Babasının salcı olduğunu unutmayın. Larius daha meme emerken Tiber'de hoplatılmıştı. İki yaşındayken yüzebiliyordu. Ordunun öğrettiği o uğursuz, sessiz Batavia kulaçlarını bilmezdi. Stili berbattı ama inanılmaz derecede hızlı yüzerdi.

Kendime geldiğimde, tam suda boğulurken bir dalga beni kapıp beton duvara çarpmış gibi bir duygu vardı içimde. Larius'un beni nasıl kurtardığı çektiğim ıstıraptan belliydi. Kahramanca boğazımdan yakalamıştı beni, dolayısıyla boynum çürük içindeydi; kafamı iskeleye çarptığından kulağım yırtılmıştı; kumsalda sürüklediği için bacaklarımın arkaları süngertaşına sürtmekten sıyrık içindeydi; tam o sırada da Petronius Longus bütün gücüyle üstüme abanmış, ciğerlerimden suyu pompalıyordu. Fena halde acıyan nefes borumu ve göğsüme yediğim yumrukları da hesaba katarsak, uzun süre hiç kımıldamadan yatmanın beni ne kadar mutlu ettiğini anlatamam.

Larius'un sesini duydum: "Yaşar mı dersin?" Endişeli olmaktan ziyade, meraklı bir sestir bu.

"Öyle gibi."

Artık eşek şakaları yapıp eğlenebileceğini Petronius'a bildirmek üzere homurtulu bir ses çıkardım. Onun olduğuna kalıbımı basacağım bir yumruk omzuma indi.

"Onca yıl ordudaydı. Neden yüzme bilmiyor?" Bu Larius'tu.

“Şey ... Talimde sıranın su sporlarına geldiği hafta Marcus kışlada cezalıydı.”

“Ne yapmıştı ki?”

“Ciddi bir şey değil. Despot bir tribünus Marcus’un sevgilisine sarktığı fikrine kapılmış.”

Bir an kimse konuşmadı. “Sarkmış mıydı?” diye sonunda sordu Larius.

“Yok canım! O zamanlar çok utangaçtı.” Yalan. Ama Petronius gençlere kötü şeyler öğretilmesine karşıdır.

Onlara sırtımı döndüm. Şişmiş gözlerimle denize, İsis’e baktım, gitmişti.

Alçalmış akşam güneşi bir yandan bacaklarımı ve omuzlarımı yakıyor, bir yandan da gözlerimdeki az biraz kanlı salamura suyundan içeri göz kırptıyordu. Kumsalda yüzüstü yatıp boğularak ölmek gibi sevimli şeyler düşündüm.

Uzakta, suyun kenarında Petro’nun üç küçük kızının o korkunç denize bata çıka koşturup sevinç çığlıkları atmalarını işitiyordum.

Petronius yeğenime takıldı. “Söyle bakalım! Nasıl oluyor da başına felaket geldiğinde bu aptalı hep sen kurtarıyorsun?”

Larius sümkürdü. Cevap vermesi uzun sürdü, ama verdiğinde de bu işten ne kadar zevk aldığı belli oldu.

“Anneme ona göz kulak olacağıma söz verdim,” dedi.

XXXVIII

Ertesi gün dostlarım bana yüzme öğretmeye karar verdiler.

Denize girip de ciğerlerine su dolması olasılığını düşününce hâlâ kaskatı kesilen birine yüzme dersleri vermeye çalışmak pek de iyi bir fikir değildi. Yine de işi o kadar ciddiye almışlardı ki işbirliği yapmaya çalıştım.

Umutsuz vaka. Petronius çocuklarına yaptığı gibi tüniğimin arkasını çekerek beni su yüzünde tutmaya çalıştıysa da beceremedi. Larius şarap tulumlarını şişirerek beni suyun üstünde tutacak kanatlar yapmayı düşündü, ama üfleyerek tulumları şişireceğim derken kendini helak etti.

Kimse gülmüyordu ama. Kimse de, sudan çıkıp kumsalda tek başıma oturunca beni suçlamadı.

Yanlarına gitmedim. Münzevi bir yengece çakıl taşları attım. İsabet ettirmemeye çalıştım, çünkü düpedüz zalimlik olacaktı bu, oysa ben havamda değildim. Yengeç kendine bir kabuk buldu ve evine bir oda daha eklemeye girişti.

XXXIX

Helena geldiğinde yemek yiyorduk.

Ollia'yı çocuklarla bırakmıştık. Sadece Tadia yanımdaydı; bir denizanası çarpmıştı kızcağızı, hâlâ canı acıyordu ve ağlamaktan gözleri kızarmıştı (zavalılık denizanasının üstüne oturmuş meğer). Larius Ollia'yla kalmıştı; son kulak kabarttığımda aşk şiirleri hakkında konuşuyorlardı.

Deniz ürünleri de yenen bir açık hava şarap imalathanesindeydik. Silvia'nın buyruğu üzerine Petronius mutfakçı teftiş etmişti; işyeri sahiplerinin onu görür görmez kucak açtıklarını söyleyemeyeceğim, ancak dostumun akıllı kişilerin yanına bile uğramayacağı yerlere girip sonra da ebediyen yöneticilerin dostu muamelesi görme gibi bir hüneri vardır.

Helena bizi görünce daha ben yanına gidemeden tahtırevanından indi. Hizmetkârlara bir şişe şarapla keyiflerine bakmaları, daha sonra gelip kendisini almaları talimatını verdi. Adamlar dik dik bana baktılar ama Tadia kucağımda uyumak üzereydi, yani zararsız görünüyordum.

“Malı bizzat mı teslim edeceksiniz yoksa, hanımefendi?”

“Evet ... çılgın bir enerjiyle doluyum...” Helena Justina nefes nefese kalmıştı, herhalde tahtırevandan hem kendisini hem de annemin yeni kovasını çıkartırken harcadığı çaba yüzündendi. “Evde olsam hiç kimşenin yapmaya tenezzül etmediği işlere girişirdim; balık salamurası kavanozlarını koyduğumuz kilerde bahar temizliği gibi... Ama başkasının evinde mutfaktaki amforaların sızdırmış olabileceğini söylemek nazik bir davranış olmuyor.” Basit, gri bir elbise giymiş-

ti, gözleri pırıl pırıldı. “Ben de seninle uğraşmanın daha iyi olacağını düşündüm...”

“Ah, teşekkürler! Yerdeki mermerde iyice ovulması gereken iğrenç bir leke gibi mi?” Gülümsedi. Cesurca mırıldandım, “Gülümsediğinde gözlerin pek güzel oluyor.”

Gülümsemeyi kesti. Ama gözleri hâlâ güzeldi.

Gözlerimi denize çevirdim. Körfeze. Vezüv’ün tepelerine. Yine ona bakmak zorundaydım. Sonunda o güzel gözler dosdoğru benimkilere baktı.

“Merhaba, Marcus,” dedi dikkatle. Bir soytarının gönlünü yapmaya çalışıyormuş gibi.

Cevap verdim. “Merhaba, Helena.” Akıllıca davranıp kızardı.

Senatörün kızını dostlarıma tanıştırdığımda onu utandırmamaya çalıştım, ama elinde kova vardı ve dostlarım da böyle bir garabeti görmezden gelecek kişiler değildir.

“Yem kovanızı yanınızda mı getirdiniz, genç hanım?” Petronius’un Aventinus mahallesi tarzı kaba şakaları vardır. Petronius merakla Helena’yı süzen karısına baktı, sonra gözleri benimkilerle karşılaştı.

Arria Silvia’nın bıyıkları benim haşmetli konduğumun herhangi bir müşteriden daha öte bir şey olabileceği düşüncesiyle titremeye başlamıştı bile. Kovanın burada bulunuş nedeni kendisine anlatıldığında, “Falco’nun annesini çok severim!” dedi vakur bir edayla (böylece Petro ile kendisinin beni çok daha önceden tanıdığını belirtmiş oluyordu).

“Seveni çoktur,” dedim çabucak. “Bazen benim de sevdiğim olur!” Helena dert ortağı imişler gibi hafifçe gülümsedi Silvia’ya.

Helena Justina umuma açık gürültülü yerlerde içine kapanır, nitekim masamıza neredeyse tek söz etmeden oturdu. O geldiğinde karidesleri gövdeye indirmekle meşguldük. Bir zamanlar hanımefendileriyle Avrupa'yı boydan boya kat etmiştim. Bu Hades gibi yolculukta yemeklerden şikâyet etmekten başka yapacak bir şeyimiz yoktu. Yemek yemeyi sevdiğini biliyordum, bu yüzden ona sormadan bir tabak kerevit söyledim. Peşkirimi ona uzattım; tek söz söylemeden elimden alması Silvia'nın yakaladığı ipuçlarından biriydi herhalde.

"Kulağına ne oldu Falco?" Helena bazen pek meraklı olurdu.

"Bir iskeleyle fazla sarmaş dolaş olmuşum."

Karidesinin kabuklarını ayıklarken pek rahatlamış görünen Petronius nasıl kendimi boğmaya çalıştığımı anlattı; Silvia da bugün su üstünde durmayı başaramayışımın birkaç renkli ayrıntısını ekledi.

Helena kaşlarını çatı. "Yüzmeyi neden öğrenemedin?"

"Öğreneceğim sırada kışlada hapisteydim."

"Neden?"

Bu soruya cevap vermemeyi yeğlerdim ama Petronius çok yardımcı olarak Larius'a uydurduğu hikâyeyi Helena'ya da anlattı. "Bir tribunus vardı, Marcus'un sevgilisine sarktığını düşündü."

"Sahi mi?" Burgu gibi bir soruydu bu, sonra ekledi, "Herhalde doğrudur!"

"Elbette doğru!" Petro memnun bir tavırla onayladı.

"Teşekkürler!" dedim.

Sonra aslında iyi huylu bir adam olan Petronius Longus tasında kalan suyu bir yudumda içti, ağzına koca bir lokma ekmek tıktı, bize şarap doldurdu, ye-

meğin parasını bıraktı, yorgun kızını toparladı, Helena'ya göz kırptı ve karısıyla birlikte çıkıp gitti.

Bu gösteriden sonra ben tabağımı gayet yavaş temizlerken Helena'da kendi yemeğini bitirdi. Saçını tam sevdiğim gibi ortadan ayırıp kulaklarının üstünde toplamıştı.

"Falco bana neden öyle bakıyorsun?" Bakışımla en yakındaki kulak memesine burnumu sürtmeye cesaret etsem mi diye düşündüğümü itiraf ettim, o da bana öyle bir baktı ki sakın kalkışma dediği açıktı.

Yüzüme denetleyemediğim bir sırıtış yayıldı. Helena'nın yüz ifadesinin belirttiğine göre, sev-ve-bırak tarzındaki bir jigolonun kendisiyle flört etmesi onun tatil hayalleri arasında değildi.

Nazikçe bardağımı kaldırdım kendisine; o ise şarabını yudumladı. İlk bardağına şaraptan çok su koydurmuştu; Petro ikinci kez şarap doldurduğunda da bir iki yudumdan fazla içmemişti. "Şarap tayını kır villasında mı bitirdin?" Şaşırmıştı. "Kayınpederin çok mu içer?"

"Yemeklerde hazım için bir iki bardak. Neden sordun?"

"Geldiğim gün doldurduğu sürahi gladyatörlerin zafer âleminde iyi iş görürdü."

Helena bunu düşündü. "Belki hizmet eden kölelere de veriyordur."

"Belki de!" İkimiz de inanmadık buna, ikimiz de birbirimizin inanmadığını biliyorduk.

Flört söz konusu olmaktan çıktığına göre iş konuşma vakti gelmişti. "Nola'ya gidip döndüğüne göre, çok dolu bir gün geçirmişsin. Acil olan ne?"

Yorgun, pişman bir tavırla gülümsedi. "Falco, sana bir özür borçluyum."

“Buna dayanabilirim sanıyorum. Ne yaptın?”

“Aufidius Crispus’un villaya hiç gelmediğini söylemişim sana. Sen gider gitmez geldi, sinir etti beni.”

Düşünürken tırnağımı kürdan niyetine kullandım. “Safran sarısı kıyafet giymiş kölelerin taşıdığı, tepesinde altın boynuzlar olan bir tahtirevanla mı?”

“Yanından geçmişsin!”

“Senin kabahatin değil.” Kızmışsam eğer, o ciddi, özür dileyici bakışlarla bana bakmasının yeteceğini biliyor olmalıydı. Kızmamıştım, ama yüz ifadesine bakılırsa o da zaten biliyordu bunu ve o yüz ifadesi içimi bir tuhaf yapmaktaydı. “Anlatır mısın?”

“Taziye ziyaretymiş. Marcellus’la oğlu hakkında konuşmaya geldiği söylendi bana.”

“Haberli mi gelmiş?”

“Öyleye benziyordu. Sanırım kayınpederim benimle çabucak yemek yedi ki Crispus geldiğinde ikisi baş başa konuşabilsinler.” İffetli kadınlar erkek sohbetlerine katılamayacaklarını bilirler. Helena’nın kızgın olduğu belliydi. “Şarap sürahisini de yanlarına aldılar,” dedi, “Hiçbir şeyi kaçırmıyorsun!”

Sırıttım, iltifat hoşuma gitmişti. Beni istediği yere çekmesine izin verince gözlerinde bir pırıltı belirdi; sonra bunun farkında olduğumu anlayınca ani, tatlı, dürüst bir kahkaha attı. “Marcellus ne konuştuklarını söylememiştir herhalde.”

“Söylemedi. Ben de ilgilenmiş görünmedim. Crispus’un iyi davrandığını söylemekle yetindi ... Neden Marcellus’la Nola’ya gittiğimi sorsana.”

Çenemi ellerime dayayıp ona doğru eğildim ve uslu uslu sordum. “Helena Justina, neden Nola’ya gittin?”

“Sana kova almak için, Falco. Ve sen bir kere bile bakmadın kovaya!”

XL

Kova çok hoşuma gitti. Biçimi güzeldi, içine bol su alırdı, Volsinii Gölü'ne vurmuş güneş ışınları gibi parlayan bir tunçtandı, sağlamca tutulabilsin diye halka şeklinde bir sap geçirilmişti.

"Nefis. Ne kadar borcum var sana?"

"Daha kötü kalite bir şeye daha fazla isterler aslında, ama..." Fiyatını söyledi kovanın, ben de ödedim. Gerçekten ucuza almıştı, memnun oldum.

"Herkes böyle iyi bir kova alamaz. Larius'a sana güvenebileceğimi söylemiştin."

"Larius'tan söz etmişken..." Ilık bir gece olduğu için kovaya koyduğu kısa pelerininin altına elini soktu. "Çocuğu neşelendirmene yardımcı olur diye bunu aldım."

Minyatür bir attı bu, yine tunçtandı. Avucumda duracak kadar küçüktü ve çok güzel yapılmıştı. Gerekli sesleri çıkardım ama Helena Justina stadyumun öbür ucundan bile samimi olmadığımı anlayabilirdi. "Bir şey mi oldu? Yoksa gücendirdim mi seni?"

İtiraf ettim: "Kıskandım."

"Aptal!" Kahkaha atarak elini yine kovaya daldırdı. "Annen görürsem sana bunlardan almamı söylemişti." Bana yaklaşık on beş santim boyunda, beze sarılmış ağır bir paket verdi.

Kaşık takımı. On tane. Tunçtan. Dengelerine baktım: harika. Çok hoş yumurta gibi biçimleri vardı, uca doğru sivriliyordu. Altıgen düz sapları çukur kısmına doğru fare kuyruğu gibi bükülmüştü; eklem yerlerine birer topuz oturtulmuş, en uç kısmına da bir çiçek motifi yerleştirilmişti.

“Soğuk lapam bunlarla daha lezzetli gelecek!”

“Yıkadıktan sonra bir bezle iyice sil ki leke kalmasın. Beğendin mi?”

Çok güzeldiler. Söyledim. Kaç para verdiyse, anemin gücünün yetemeyeceği kadardı herhalde. Kese bölgemde şiddetli bir acı duymakla birlikte yine de ödemeye davrandım. “Bunlar benden,” diye mırıldandı. Tam ona yakışan bir davranıştı. Didius ailesinde kimsenin kaşık takımı olmamıştı. Ne diyeceğimi bilemiyordum.

“Helena...”

“Lapanı afiyetle ye!”

El yıkama tasıyla oynuyordu. Öbür elini tuttum, avucunu öptüm, sonra bıraktım. Bileğinde mavi iğ biçimli boncuklardan bir bilezik şıkırdıyordu. Başka bir şey takmamıştı. Gümüş yüzük yoktu.

Demek öyle.

On kaşığımı şefkatle okşadım. Oysa kendimi soylu bir kadının satın aldığı bir oyuncak gibi hissediyordum. Yüz ifademi denetleyemedim. Etmeliydim. Öfkeli bir sessizlik içinde otururken senatörün kızı dönüp bana baktı. Neden bana hediye verdiği hakkında ne düşündüğümü derhal anladı.

Bir hata yapmıştım.

O anlardan biri. Bir ilişkiyi mahveden iki saniye.

Hayatınızı param parça eden aptalca, yanlış bir yüz ifadesi.

Birkaç dakika içinde, açık olduklarını bildiğimden de fazla kapı kapandı suratıma.

“İki bilgi vereceğim, Falco.” Tatsız tuzsuz sesinden bana yardım etmenin zevksiz bir görev haline dönüştüğünü anladım. “Birincisi, kayınpederim Nola’ya gitti, çünkü Aufidius Crispus onu Nola Oyunları’na davet etmişti.” Önemli bir ziyafet için maniküre iki saat harcadıktan sonra tam kapıdan çıkarken tırnağını kırmış gibiydi. “Crispus oyunların ev sahibiydi; parayı o bastırmıştı.”

“Güzel bir gösteri miydi bari?” Dikkatle sormuştum bunu. İlk kez bir dostuma –ya da bir kadına– hakaret ettiğimi söyleyemem, ancak olağan koşullarda bu durumdan dolayı uğradığım zararı önemsememeye çalışırım.

“Atletler, araba yarışları, otuz çift gladyatör, bir boğa güreşi.”

“Demek Crispus’u Nola’da bulabilirim.”

“Hayır; oyunlar bir gün sürdü.”

“Ya! Crispus halkı eğlendirmeyi çok mu seviyor yoksa sadece bir magistratus olarak görevlerini yerine mi getiriyordu?”

“İkisi de değil.”

“Peki ama halkın desteğini kazanmaya çalışıyor muydu?”

Helena’nın ağzından laf koparmak hiç bu kadar zor olmamıştı. Neyse ki ağzımın payını verme fırsatını bulmak onu biraz daha konuşkan hale getirdi: “Açık değil mi, Falco? Tatil mevsiminin ortasında Campania’dayız. Bir takım emelleri olan bir adam için bundan daha iyi fırsat olur mu? Nüfuzlu Romalı-

lara, hem de baş başa konuşarak ulaşabilir. Senatörün yarısı bu yaz burada olacak.”

“Şu halde Crispus hem eğlendirecek, hem de baskı yapacak, kullanacak onları! Üstelik kimseyi kuşkulandırmadan. Roma’da halk için eğlence düzenlese Forum’un yarısı bu adam neyi amaçlıyor diye bahis tutuşmaya başladılar.”

“Çok doğru.”

“Ama burada gönlü bol, arkadaş canlısı, tatilin keyfini çıkaran biri gibi görünüyor!” Bu kez sadece başını salladı. “Eh, demek bu yüzden Crispus yeni imparatora yüz vermiyor. Adamın gönlünde imparator olmak yatıyormuş. Vespasianus Roma’da onunla aynı fikirde olmayan tek oy sahibi değil.”

“Keşke buna inanabilseydim.” Suskunluktan vazgeçen Helena Justina masada eliyle tempo tutmaya başladı. “İnsanlar neden Flavius ailesine güvenmiyor?”

“Vespasianus ile Titus’un Roma’ya yararı çok. Ama skandal kopmuyor, bu da eğlenceli değil.”

“Saçmalama!” Acı acı azarlıyordu beni. “Hayatımızda gördüğümüz en düzgün imparator! Ama Vespasianus’u alaşağı edecekler, öyle değil mi? Daha işe girişmeden, neler yapabileceğini henüz gösteremeden...”

“Bu kadar umutsuz olma.” Helena iyimser bir kadındı, mücadeleciydi. Elimi masaya vurduğu elinin üstüne koydum. “Sana yakışmıyor!”

Huzursuzca elini çekti. “Aufidius Crispus insafsızca güçlü biri. Çok iyi mevkilerde dostları var. Falco, onu durdurmalısın!”

“Helena, daha onu bulamadım bile!”

“Çünkü uğraşmıyorsun!”

“İltifata teşekkürler!”

“Sen zaten kendini pek beğenirsin, benim poh-pohlamama ihtiyacın yok!”

“Tekrar teşekkürler!”

“Crispus’u doğru dürüst takip ettin mi? Şu kurşun satma işine dalıp güneşli yollarda oyalanıyorsun! İş adamı rolü oynamaktan zevk alıyorsun! Acayip yerlerde meyhane işleten kadınlara gösteriş yapmaktan başka bir iş yaptın mı?”

“Erkekler biraz da eğlenmek ister!”

“Kapa çeneni Falco! Crispus’un amacını öğrenip onu durdurmalısın!”

“Durduracağım,” deyip işi kapatmak istedim, ama kasırğa devam ediyordu.

“Bunu imparator için yapmak istemiyorsan hiç olmazsa kendi kariyerini düşün!”

“İşte bu berbat kokuyor! Pekâlâ, senin için yaparım.”

Ne yazık ki çok geçti; irkildi. “Ben senin tribünus’unun kız arkadaşı değilim, acemi askerlere kendimi sunmuyorum. Falco, bu ucuz lafları söyleme bana!”

“Sakin ol. Elimden geleni yapıyorum. Senin ‘oyalanma’ tabir ettiğin inceden inceye araştırma demektir.”

“Peki herhangi bir bilgi elde ettin mi?”

“Audifius Crispus hiçbir yere gitmiyor ve kimseyi görmüyor... güya. Deniz havası almaya gelen para babalarının hepsi suskunluk kumkuması!” Endişeyle baktım Helena’ya. Onun konumundaki kadınlar el üstünde tutulur. Yine de gözlerinde öyle acı bir şey vardı ki en dikkatli sürülmüş yüz boyaları bile gizleyemiyordu. Boya zalim bir dost olabilir. Elini tutma tehlikesini göze aldım yine. “Derdin ne, hazinem?” Öfkeyle elini kaçırdı. “Helena, neyin var?”

“Yok bir şey.”

“Of, pekala! Söyleyeceğin ikinci şey neydi?”

“Boş ver.”

“Cici kızlar onlara kerevit ısmarlayan erkeklerle kavga etmez!”

“İsmarlamasan da olurdu!” Yüzü kasılmıştı, endişelenmiş rolü yaptığımı düşünüyor, bu yüzden de benden nefret ediyordu. “Hepiniz karides yiyordunuz, ben özel muamele beklemiyordum.”

“Zaten bekleseydin, dostlarımla yemek yemezdin.”

“Ben karides severim.”

“Ben de seni bu yüzden seviyorum... Helena, imparatorlukta barışın sağlanmasından söz ettiğimizi sanıyordum. Hadi, anlat!”

Derin bir nefes aldı ve tartışmayı bıraktı. “Aufidius Crispus villada Marcellus’la görüştükten sonra, tesadüfen kaldıkları odaya girdim, henüz temizlenmemişti. Sürahi boştu. Ve tepside üç şarap bardağı vardı.”

“Hepsi kullanılmış mıydı?”

“Hepsi kullanılmıştı.”

Düşündüm. “Belki de Crispus yanında birini getirmişti. Tahtirevanı kapalıydı...”

“Crispus giderken çatıdaki bahçeden bakıyordum. Yalnızdı.”

Aman ne güzel! Bir senatör kızı parmaklıklardan sarkıp casusluk yapıyor, gizlice şarap bardaklarını sayıyor! “Barnabas mıydı acaba?”

“Sanmam, Falco. Kayınpederim Barnabas’ın evinde rahat rahat dolaşmasına asla izin vermezdi. Evli olduğum sırada, sadece Marcellus’ta kaldığımızda normal bir aile hayatımız olurdu. Azatlıyı dışlar, benim de asıl yerimi almamı sağlardı. Şimdi de öyle. Barnabas’a kalacağı bir yer gösterebilir, ama bir sena-

törle özel görüşmesine onu asla çağırılmaz.”

“Yine de bu ihtimali göz ardı etme,” diye uyardım onu. “Peki Marcellus’un gizli bir konuğu olabilir mi?” Başını olamaz diye salladı. “Helena Justina, villaya girmem gerekiyor...”

Şiddetle sözümü kesti. “Önce Aufidius Crispus’u bul! Bul Crispus’u, Vespasianus’un verdiği parayı hak et!”

Homurdanarak yemeğin parasını ödedim; lokantadan çıktık.

Tahtirevanının gelmesini beklerken sahil boyunca uzanan yolda ağır ağır yürüdük. Sesi hâlâ sertti: “Seni Herculaneum’daki Aemilius Rufus’la tanıştırmamı istiyor musun?”

“Hayır, teşekkürler.”

“Demek gitmeyeceksin!”

“Eğer gerektiğini hissedersen giderim.” Onunla şakalaşmaya çalışınca sinirlenerek bağırdı. “Bak,” dedim, “kavga etmeyelim... İşte tahtirevan taşıyıcıların geldi. Haydi, meyvem...”

“Meyvem mi?” Nihayet başarmıştım. O beklenmedik, nadir, tatlı kahkahalarından birini attı.

“Pertinax seni böyle adlarla çağırılmaz mıydı?”

“Hayır.” Kahkahası hemen dindi. Herhangi bir söz gerekmiyordu. Sonra özellikle dönüp yüzüme baktı. “Söyler misin? Sabık kocamın evinde çalışırken mi hakkımızdaki düşünceni değiştirdin?”

Yüzümdeki ifade yeterli yanıttı herhalde.

Quirinalis’teki evin o rahat şıklığını hatırladım; Marcellus evi Helena ile Pertinax’a düğün hediyesi olarak vermişti. Akraba ve dostlarının genç çifti ne kadar görkemli bir hediye yağmuruna tuttuklarını yalnız

tanrılar bilir. Geminus’la birlikte bir kısmının envanterini çıkarmıştık. Yatak başları bağa oymaydı. Renkli camdan kâseler. Telkâri altın tabaklar. Altında ancak Kraliçe Dido’nun yatacağı Şarkvari işlemeli yatak örtüleri. Cilalı akçaağaçtan masalar. Fildişi iskemleler. Kandil ayakları, şamdanlar. Kafur ağacından sandıklar ... ve sayısız kaşık takımı.

“Marcus, bütün istediğim bir ev olsa, Pertinax’ı boşamayacağımı sen bile anlamış olmalısın.”

“Sadece gerçekçi olmaya çalışıyorum!”

Daha nasıl hoşça kal diyeceğime karar veremeden Helena yanımdan ayrılıp tahtirevanına bindi. Yarım kapısını kendi kapadı. Taşıyıcılar eğilmiş tahtirevan sırtıklarını kaldırmak üzereydiler. Kapıya yapıştım, gitmesin istiyordum. Adeta emretti: “Yapma!”

“Bekle ... Seni tekrar göreceğim miyim?”

“Hayır, anlamı yok.”

“Var!” Olmalı.

Taşıyıcılara durmalarını işaret ettim ama sadece Helena’dan emir alıyorlardı. Tahtirevanı kaldırıp yola koyulduklarında yüzünün aldığı ifadeyi gördüm. Beni Pertinax’la karşılaştırıyordu. Ne yaptığını bilmeyecek kadar dangalak bir koca tarafından reddedilmek zaten kötüydü. Hiçbir senatör kızı koca seçiminde söz sahibi olamazdı ama Pertinax gerçekten de hayatın kâr zarar cetvelinde yanlış bir kalemdi ve lanetlenip defterden silinmekten başka bir şeye değmezdi. Böyle bir kocadan sonra onu şöyle bir kullanıp terk eden alaycı bir âşığa toslamak tam bir hataydı.

Elbette ona böyle şeylerin gündelik hatalardan olduğunu söyleyebilirdim. Daha akıllı olduğunu bilen kadınlar bile ikide bir kendilerini tehlikeli adamların kollarına atarlar ve o adamların sadakat duyguları ka-

dınları yatağa atarken yüzlerinde beliren tebessüm kadar geçicidir.

Ne var ki Helena'nın tersine o kadınlar kendilerini bağışlamasını bilirler.

Tam da onu yitirmemek için sonuna kadar dürüst davranmaya hazırlanmışken Helena tahtirevanın perdesini çekip beni tamamen dışladı. Beni hayatından tamamen çıkardığını anlamak için Cumae Sybilla'sının kehanetlerine başvurmam gereksizdi.

Ağzım onu sevdiğimi söylemek üzere hâlâ açık orada durdum. Tahtirevan taşıyıcıları bana ters ters bakıp hanımlarını alıp götürdüler.

Dördüncü Bölüm

Herculaneum'da Müzik Dersleri

Neapolis Körfezi

Temmuz

“Belki de şehvet şarkıları çalıp oynayan bir İspanyol trupu,
Çingene kızları bekliyorsunuz...”

Juvenalis, Hiciv XI

XLII

Herculaneum çok küçük, çok uykulu bir kasabaydı; burada ilginç kadınlar yaşıyor olsa bile kilitli kapılar arkasına saklanmışlardı herhalde.

Sokaklarda çöp yoktu. Pompeii'de kent konseyi yollara bulaşmış ne idüğü belirsiz kokulu şeylere yayaların basmaması için atlama taşları döşemek zorunda kalmıştı; oysa Herculaneum konseyi geniş kaldırımlar yapmayı tercih etmişti. Öyle genişti ki kaldırımlar, kasabanın sıcak çörekçileri bir araya gelip toplantı yapabiliirdi; ne yazık ki bu kasabada sıcak çöreğe burun bükülürdü. Herculaneum'da asla çöp göremezdiniz.

Herculaneum'dan nefret ediyordum. Zevkli, tertemiz evler vardı burada; sahipleri ise kendilerini pek beğenen kişiliksiz insanlardı. Sokaklar resmiyet kuyordu. Erkekler günlerini paralarını sayarak geçirirlerdi (bol paraları vardı elbette), hanım hanımcık karıları da güvenli kapılarının önünden tahtirevanlarla alınıp başka saygıdeğer hanımların evlerine götürülürler, sonra da bademli kek yiyip eve dönme vakti gelene kadar incir çekirdeğini doldurmayan konulardan söz ederlerdi.

Birbirimizi iştirmek için bağırmak zorunda kaldığımız Pompeii'nin tersine, Herculaneum'da kasabanın tepesine kurulmuş olan Forum'da dursanız limandaki martıları iştirdiniz. Herculaneum'da bir çocuk ağlasa, dadısı koşup sükûneti bozdu diye dava açılmasın korkusuyla zavallının ağzını kapatırdı. Herculaneum amfityatrosundaki gladyatörler, kılıçları karşısındakinin bedenini şöyle bir çizmek gibi hiç kibar olmayan bir harekette bulunduğunda "Ay, afedersiniz!" diyorlardı.

Açıkçası, Herculaneum'da bir çeşmenin üstüne tırmanıp avaz avaz bağırarak çok ayıp laflar sarfetmek istiyordum.

Bütün kalbimle nefret ettiğim bu sıradanlık yuvasında kurşun boru satmayı sona bırakmıştık. Pompeii'deki dostum Ventriculus ise, aldığımız siparişleri teslim ettiğimizde kurşunumun hepsini bitirmiş olacağını haber verdi. (Beklediğimden erken bitmişti kurşun, ama şaşırmamıştım. Mesleğinde âdet olduğu üzere beni biraz aldatmasını bekliyordum.) Bu son fırsattı. İşte Herculaneum'daydık; elbette Neron ve son araba dolusu borularla. Aufidius Crispus'un planlarını öğrenmeyi umut ediyorduk (hatta, şansım iyice yaver giderse, bu kaygan sardalyenin gemisini nereye demirlediğini keşfetmeyi).

Helena Justina'nın sözünü ettiği magistratus'u ziyaret etmeye hiç niyetim yoktu. Akıllıydım, güçlüydüm, işimi iyi yapardım. Bir danışmana ihtiyacım yoktu. Gerekli bilgiyi kendim bulurdum.

Herculaneum'da burnumu her yere sokup bilgi edinmeye çalışırken Vespasianus'un ödemeyi kabul edeceği harcama sınırının sonuna geldiğimizi Larius'a itiraf ettim.

"Yani paramız mı kalmadı?"

"Evet. İmparator başarısızlıktan hoşlanmaz."

"Bir şey bulursan biraz daha para verir mi?"

"Eğer değerli olduğunu düşünürse."

Bazıları bu durumda telaşa kapılır. Benim de içim biraz pır pır ediyordu doğrusu. Ama Larius gayet ciddi mırıldandı: "Demek ki derhal bir şeyler bulmalıyız!"

Yeğenimin tavrını beğeniyordum. Hayatı algılayışı gayet basitti. Galla'nın en büyük oğlu bu inatçı yak-

laşımıyla benim mesleğimde çok başarılı olabilirdi. Düşündüğümü Larius'a da söyledim. O sırada Neron Herculaneum'un geniş ana caddesine doğru ilerlemekteydi (caddenin adı Decumanus Maximus'tu; iki kazı olan her İtalyan kasabasının bu isimde bir ana caddesi vardır). Meslek konusundaki öğütlerime Larius'un yanıtı Ventriculus'un tanıştırdığı bir duvar ressamının kendisine yaz için iş teklif ettiğini söylemek oldu; bir binanın alınlığına resim çizeceklermiş...

Haberim yoktu böyle bir şeyden. Çok sinirlendim. Yeğenime sanatçılar hakkında ne düşündüğümü söyledim. Eskiden çok beğendiğim o illet inadiyla çenesini ileri çıkardı.

Bu Decumanus Maximus şimdiye kadar gördüğüm en temiz, en sakın caddeydi. Tertemiz giyinmiş bir halk görevlisi sayesindeydi bu durum. Adam caddede bir aşağı bir yukarı dolaşıyor, kasabanın saygın sakinleri de eğer evde sofraya kurulmuş mudur diye merak ediyorlarsa adama saati soruyorlardı. Görevlinin bir diğer hizmeti de bizim gibi serserilere Herculaneum'un ana caddesine tekerlekli vasıtaların giremeyeceğini bildirmektir.

Kükreyerek bunu bildirdiği sırada ben de yolumuzu menzil taşları gibi kapayan kocaman babaları görmüştüm. Mahkeme binasına doğru gidiyorduk (güneş ışınlarının bu zarif bazilikanın dışındaki tunç araba yarışçısı heykelinde yansımalarını görebiliyordum). Yolun öte tarafında, muhtemelen Forum'a açılan bir tak, yanımızda birkaç dükkân, bir de Neron'un tereddütle kokladığı bir çeşme vardı.

Disiplin meraklılarından nefret ederim. Bu meraklı da bizi Decumanus'tan kovmuştu; tarzı ise taşra

görevlilerinden beklediğim üzere berbattı. Bir kemik iğne karşılığında bile, durmadan salladığı sopasını nereye sokacağını bildirebilirdim kendisine, hem de kasabadan kovulmak pahasına...

Larius gözünü gözüme dikti. “Özür dile adamdan da gidelim!”

Bize kötü davrandığı için adamı suçlayamazdım aslında. Yeğenimle beraber bir hata işleyip ucuz tatilci berberine gitmiştik, sonuç ise beklediği üzere felaketti. Pompeii’deki gladyatör kışlasının yanındaki açık hava berberiydi; tam üç saat ciddi bir suratla makas sallamış ve bizi katil kılığına sokmuştu. Ayrıca asma yaprağına sarılmış sardalye yiyorduk ve Herculaneum’da sokakta yemek yemeği kimse hayal bile edemezdi.

Limana doğru yokuş aşağı inmeye başladık. Sağlı sollu sokaklar vardı; Herculaneum Greklerin ızgara planına göre yapılmıştı. Neron beni deritten kurtarmak için gideceği yönü kendi seçti. Resim gibi bir sokaktı: çıkmalı evler, kabartma sütunlu yaya yolları; taburesinde oturup hülyalara dalmış bir sepetçi; marul almaya çıkıp ekmek almaya çıkmış başka bir kocakarıya modern toplumu çekiştiren bir ihtiyar kadın. Zengin Herculaneum yaşamının girdabına işte o sırada kendini attı bizim deli öküz.

Yani başımıza birden bir felaket geldi; felaketler birden gelmeyi sever.

Neron sağa döndü. Sokaktaki pansiyonun kapısında bir yük eşeği bekliyordu: Parlak yumuşak kulaklı, küstahça kıcını sallayan genç, güçlü bir erkek eşek. Neron hayatının aşkını görmüştü.

Eşeğe doğru dönerken arabayı börekçi dükkânının kemerlerine çarptı. Arabanın kurşun boru dolu olması sayesinde devrilmedik, ama Neron ipini ko-

parmıştı. Sevinçle böğürünce dört sıra çatı kiremiti aşağı düştü. Nallarıyla taşları sağa sola savurarak bizi terk etti ve serbest kalmış bir boğanın o hafif sıçrayışlarıyla birtakım çömleklerin üstünden sekti; ani bir dönüş yapıp yaklaşanı boynuzlamaya hazırды. Faaliyetini durdurmuş olması gereken bazı uzuvları eşeğin tehlikede olduğunu gösterecek kadar sarkıyordu.

Kadınlar birinci kattaki balkonlara doluştu. Yol seviyesindeki kemerli yollarda küçük çocuklar korkarak çığlık attılar, sonra manzarayla büyülenip kala kaldılar. Öküzün boynuzlarına doladığımız ipi kapıp peşinden koştum ve şahlanıp eşeğin üstüne çöktüğü anda Neron'un yanına vardım. Genç eşek bana tecavüz ediyorlar diye anırdı. Cahil bir aşçı yamağı Neron'un kuyruğunu tuttu. Bir saniye içinde, çiftleşme niyetindeki yarım tonluk öküzümüz kışını kurtarmak üzere döndü ve beni pansiyonun duvarına yapıştırdı.

Bereket, sazların arasına moloz doldurularak yapılmış duvar ağırlığımla esnedi de kemiklerim kırılmadı.

Bir siva ve toz bulutuyla birlikte duvardan kurtuldum. Larius oraya buraya koşuşturuyor, saçma sapan birtakım öğütler ciyaklıyordu. Bana bir vinç lazımdı aslında. Bu manyak öküzün beşte biri en iyi arkadaşım Petronius Longus'un olmasa çoktan kaçıp bir yerlere saklanırdım.

Bir sürü insan eline ne geçmişse onunla uzun kulağı kurtarmaya çalışıyordu ama yanlışıyla daha çok bana ya da Larius'a vuruyorlardı. Ben yüzüstü bir kova suyun (ya da suya benzer bir şeyin) içine düştüm, bu arada yeğenim ensesinin en nazik yerine bir kemik darbesi yedi. Eşek, kişilikli olduğunu kanıtlamak için çifte atmaya çalışıyordu, ama ağır öküzün altına sıkış-

tığından acı bir sürprizle karşılaşmaktan başka seçeneği yoktu.

Neron'un zafere ulaşmasına ramak kala şans yüzümüze güldü. Kurbanın bacakları dayanamadı (kalbi dayanamayacak diye korkuyordum). Eşekle öküz yere çöktüler. Eşek titreye titreye, gözlerinde vahşi bir ifadeyle ayağa fırladı. Çabucak Neron'un arka bacağına ipi geçirdim, Larius kafasına oturdu, koca oğlan altımızda şiddetle çırpınıyordu... Sonra birden direnmeyi bırakıverdi.

Günün kahramanı olmalıydık. Aslında dükkâncıların zarar ziyan talep etmesini bekliyordum, hatta Augustus evlilik yasalarının fazla bilinmeyen bir maddesine göre bir yük hayvanının bir eşekle zinaya yeltenmesine izin verdiğim için hakkımda kovuşturma açılabilirdi. Ama çok daha ilginç şeyler oldu. Decumanus Maximus'taki sokak görevlisi öküzümüzü eski imparatorun adıyla çağırdığımızı duymuştu. Yanlış duyduğuna dair teminat verdik kendisine. Neron'a "Benek!" diye seslendik. Aldırmadı öküz. Neron'a "Neron" dedik, ona da aldırmadı, ama anlaşılan bu önemli değildi.

Larius ile beni tutukladılar. Bir tanrıya küfrettiğimiz suçlamasıyla.

XLIII

Serserileri tıktıkları delik, bir tapınağın yanındaki dükkândan bozma bir yerdi.

“Eh, bu da başımıza geldi!” diye kıkırdadım.

Yeğenim eskisi gibi suratını asmıştı. “Dayı, hapse girdiğimi anneme nasıl söyleyeceksin?”

“Herhalde zor olacak.”

Zindancı bizimle öğle yemeğini paylaşan sevimli bir ahmaktı. Adı Roscius’tu. Kazma biçimli kırçıl sakalı vardı. Telaşsız halinden Herculaneum’un masum konukların sık sık tutuklandığı kötü bir kasaba olduğunu çıkardık. Aslında bir mahzeni vardı ve azıcık yabancuya benzeyen herkesi oraya tıkıyordu, ama bize oturup konuşabileceğimiz bir sıraya zincirlenme şerefini bahşetti.

“Crispus diye bir senatör tanıyor musun?” Bunu esas olarak soğukkanlı profesyonel tavrımla Larius’u etkilemek için sormuştum.

“Hayır, Falco.” Zindancı önce konuşup sonra ne dediğini düşünen tiplerdendi. “Yoksa Aufidius Crispus’u mu soruyorsun? Herculaneum’da evi vardı, sonra satıp şu tekneyi aldı.”

“Son zamanlarda gördün mü?”

“Hayır, Falco.” Düşündü, bu kez susmayı tercih etti.

Larius ilerleme kaydetmediğimizi düşünüyordu. “Roscius’a yolculuk iznini göster!” İznimi çıkardım, Roscius okudu, sonra geri verdi.

Larius umutsuzluğa kapılıp gözlerini kapadı. İzin belgemi yine Roscius’a verdim. “Haaaa!” dedi, yine anlamamıştı ama önemli bir şey olabileceğinden kuşkulanıyordu.

“Roscius, dostum, şunu bir magistratus’a yollayabilir misin? Aemilius Rufus adında biri varsa onu seç.” İsteğimi yerine getirmeyecekti, ama her kim zindancının öğle yemeğini gönderiyorsa, adamcağıza kenarları fena halde kararmış bir soğuk et layık görmüştü. Bu arada, bize yemek gönderebilecek akrabalar çok uzaktaydı, dolayısıyla yeğenimin aç karnının gayet hırçın davranışlara yol açmasına kadar aşağı yukarı üç saat vaktim vardı.

Roscius izin belgemi Helena’nın arkadaşına gönderdi. Şarap testisini elden ele geçirdik ve hepimiz biraz sarhoş olduk.

Sakin geçen birkaç saatin sonunda iki köle gelip iki suçludan birinin kilit altında kalması gerektiğini, ama diğerinin kendileriyle gelebileceğini bildirdiler. Larius’a kendisinin rehin kalması gerektiğini, çünkü Rufus’un benim bir arkadaşımın arkadaşı olduğunu anlattım.

“Acele et, tamam mı?” diye homurdandı Galla’nın kıymetlisi. “Bir tas Baiae fasulyesini haklayabilirim!”

Aemilius Rufus’un evi alçakgönüllü bir yapıydı ama herhalde başka kasabalarda başka zarif mimari örneklerine sahipti. Bu evi hiç ziyaret edilmeyen bir müzeyi andırıyordu. Dekorasyonunda ağır bir üslup kullanılmıştı: duvarlarda savaş sahnelerini gösteren alçak kabartmalar ve resmi bir düzene göre yerleştirilmiş, bacaklarından biri belki bir santim oynar diye asla üstüne oturmaya cesaret edemeyeceğim, diken gibi, debdebeli mobilyalar. Çocukların, kedi ya da köpeklerin dolaşmadığı, bir çeşme şırıltısının duyulmadığı, etrafta bitkilerin görülmediği bir yerdi. Kasvetli bir cila atılmış tavanlarda bir kertenkele varsa bile iyice gizlenmişti.

Saygıdeğer beyefendi güneşli taraçadaydı. Neyse ki burası bütün taraçalar gibi geniş ve düzensizdi. Kibarca mırıldanarak konuşanlar ben güneşe çıkınca sustular. Mahkemede bütün gün uyanık kalmaya çalışıp yorulan Rufus sere serpe uzanmıştı, göğsünde kocaman bir kadeh tutuyordu ki bu iyiye işaretti.

Yanındaki ince, soylu kadın kız kardeşi olmalıydı. Bir genç hanım daha vardı. Bu ikisi bir saz masaya oturmuşlardı, önlerine o olmazsa olmaz tatlı tabağı konmuştu. Magistratus'un kız kardeşi tatlıları birbiri ardından gövdeye indiriyor, konuğu da neşeyle ona katılıyordu. Konuk Helena Justina'ydı. Ben içeri girince tatlı yemekten vazgeçerek büyük bir şeref bahşetti.

Kaçınılmaz bir durum: Ebediyen elveda dediğin anda nereye gidersen git o hanımefendiyle karşılaşsın. İşte benimki de güneşli bir taraçada oturmuş parmaklarındaki ballı bademleri yalıyordu; çenesine akmış büyüleyici bir parça balı ona zahmet vermemek için ben zevkle yalayabilirdim.

Beyazlar giymişti, tam sevdiğim gibi. Çok sessizdi, bunu hiç sevmezdim. Beni görmezden geldi, bunun da moralimi bozmasına izin vermedim.

Ünlü Sextus Aemilius Rufus Clemens, Sextus'un oğlu, oysahibi Falerna kabilesinden Gaius'un torunu; tribunus, aedilis, fahri Augustales rahibi ve en üst rütbeli praetor, gündüz yatağının arkasına yaslandı. Kaskatı kesildim. Praxiteles'in Apollo heykelinin çok iyi bir kopyasıyla karşı karşıyaydım. Giysilerini çıkartıp bir sütunun üstüne koysam ve yüzüne düşünceli bir ifade verdirsem, Geminus anında onu satın alırdı. Klasik bir yüz; belirgin bir zekâ; çok açık sarışın saçların çok koyu ela gözlerle ender, muhteşem bir karı-

şımı. Helena Justina'nın arkadaşı o kadar yakışıklıydı ki suratına tükürüp bu güzelliğin boyası biraz çıktı mı diye bakmak istiyordum.

Politikada çok hızlı sivrilmişti. Otuzundan pek fazla olmadığına kalıbımı basardım. Beş yıl içinde en iyi eyaletlerden birinde bir lejyona komuta ediyor olacak, on yıl içinde de konsüllüğe yükselecekti. Kız kardeşiyle yaşadığına göre bekâr olmalıydı, ama bu onun oyları toplamasına engel olmamıştı. Evlenmesinin sebebi herhalde önüne fazla seçenek çıkınca şımarmasıydı.

Küçük gümüş bir masanın üstünde duran izin belgemi aldı, okudu, sonra uyuklu koyu gözlerle beni inceledi. "Didius Falco? Herculaneum'a hoş geldin!" Dürüst iş yapan bir adamın apaçık tebessümü vardı yüzünde, oysa tahminimce diğerlerinden farklı değildi. "Anladığım kadarıyla bugün biri küçük bir eşiği öyle dehşete düşürmüştü ki hayvan bir daha kendine gelemeyecekmiş... Pekâlâ, öküzünün adı ne gerçekten?"

"Benek!" dedim inatla. Gülümsedi. Ben de gülümsedim. Bu dostane tavır sürüp gidemezdi. "Yeğenimle ben," diye ısrar ettim, "Utanç verici bir sabah yaşadık. Haksız yere tutuklandığım için şikâyetle bulunacağım. Neron tanrı katına yükseltilme şerefine ermemiş birkaç imparatorudan biriydi."

"Neron Campania'da kutsaldır, Falco; bu bölgeden bir kızla evlendi!"

"Hah! Gebeyken Neron karnına tekme attığında Poppaea Sabina acı duymamış mıydı?"

"İyi Campania'lıların unutmayı tercih ettiği bir aile tartışmasıydı o!" Herculaneum'un altın magistratus'u bana gülümseyince güzel dişleri parladı. "Ka-

bul. Tanrıya küfretmek biraz abartılı bir suçlama. Peki şu sizin alışılmadık kurşun boru dağıtımınız hakkındaki soru sorabilir miyim?” Özür dileyen tavrı beni rahatsız etmişti. Pat diye sorulan soruları tercih ederim, hatta bir askerin dizi yumuşak çıkıntılarımdan birine inse daha iyi...

“Bu sorun mu yaratıyor, efendim? Nasıl yardımcı olabilirim?”

“Bazı... şikâyetler var.” Rufus o kadar nazikti ki karaciğerimde bir sıkıntı hissetmeye başlamıştım.

“Bunu anlayamıyorum, efendim!” diye öfkeyle protesto ettim. “Britanya’dan getirilmiş son derece kaliteli mallardır. Ayrıca borular en iyi ustalar tarafından takılıyor!”

“Şikâyet eden müşteriler değil,” dedi Rufus, “Devlet malı boru satanlar zarara uğruyormuş.”

“Vah vah,” dedim. Bu savaşın kontrolü benim elimde değildi, kaybediyordum; zor iş.

Magistratus omuzlarını silkti. “Başka kurşunun var mı?”

“Hayır, efendim. Son parti arabada.”

“Güzel. Öküzünü ahırdan alabilirsin, ama sahibi olduğuna dair kanıt gösteremezsen kurşuna el koymak zorundayım.”

Bu kadar yakışıklı bir adamın bu kadar keskin bir iş zekâsına sahip olması ilginçti.

Kurşun borularıma el koyduğuna göre artık dost olabilirdik. Bir tabureye işaret etti, oturdum, sonra kendi içtiği şaraptan bana da koydu. Dostum Petronius’un hayran olacağı cinsten, berrak bir mahsul.

“Çok cömertsiniz, efendim... Hanımefendiler bize katılacak mı?”

İki soylu hanım sohbetimize hiç karışmamışlardı, ama dinlediklerini biliyorduk. Hanımlar zahmet ettiklerini belirtmek üzere bileziklerini şingırdatarak lütfedip yanımıza gelince Rufus gözlerindeki ifadeyi onlardan gizledi; yalnızca biz erkeklerin anlayacağı bir şakayı paylaşıyorduk.

“Kız kardeşim Aemilia Fausta.” Hanımın önünde ciddiyetle eğildim. Konuşu bana kurnaz kurnaz baktı. “Helena Justina’yı tanıyorsun sanırım. Hakkındaki düşüncelerini bize anlattı.”

“Ah, tipik bir erkektir kendisi!” Helena Justina fırsatı kaçırmamıştı. “Korkunç arkadaşları ve acayip alışkanlıkları vardır, tuhaflıklarıyla beni güldürür!”

Rufus meraklı, pırıl pırıl gözlerle bana baktı. Ben ciddi bir edayla, “Camillus Verus’un kızı olağanüstü saygı duyduğum bir kişidir,” dedim. Gerçeği söylüyormuşum gibi çıkmamıştı ağzımdan; zaten hep böyle olur.

Helena bir şeyler homurdandı, Rufus güldü. Peşkirini kıvrıp Helena’ya attı; o da eski aile dostlarının rahat tavrıyla geri attı. Yeniyetmeyken burada geçirdikleri yaz tatillerini hayal edebiliyordum; denizde yüzüşlerini, kayığa binmelerini, piknik yapmalarını... Gemiyle Surrentum’a gezileri. Capreae’ye. Baiae’ye. Avernus Gölü’ne. Cumae’de Sybil-la’nın mağarasında çalınan bir öpücük... Bu muhteşem bedendeki erkekliğin genç kızlığa henüz adım atan Helena Justina’yı nasıl etkilediğini gözümün önünde canlandırdım.

Belki hâlâ etkiliyordu.

Hapishanedeki kaba şarap ile taraçadaki yumuşacık mahsul bana harika bir sorumsuzluk hissi ver-

mişti. Hanımlara tebessüm edip güneşin altında memnuniyetle içkimi içtim.

“Vespasianus için çalışıyorsun,” diye sorguya başladı magistratus. “Peki buraya neden geldin?” Masum, kibar ev sahibini oynuyor, bu arada işleriyle ne kadar ilgilendiğimi çabucak anlamaya çalışıyordu.

Beni buraya yönlendirdiğine göre Helena’nın bir bildiği vardı. Açık konuştum: “İmparator, Crispus adlı bir senatörün nerede olduğunu bulmak istiyor. Senatör bu bölgede, ama kimse onu gördüğünü itiraf etmek istemiyor...”

“Eh, ben onu gördüm!”

“Bunu bana söylememiştin!” Magistratus’un kız kardeşi ilk kez konuşmuştu; tiz, neredeyse huy-suz bir ses.

Rufus ona baktı. “Söylemedim,” dedi; ses tonu kavgacı değildi, ama özür diler gibi bir tavrı da yoktu. Helena, Aemilia Fausta’nın Crispus’la evlenmek istediğini, ama adamın vazgeçtiğini söylemişti. Crispus’un vazgeçmesi aileye bir hakaret gibi görünebilirdi; Fausta’nın adamla hâlâ ilgilenmesi ağabeyinin hoşuna gitmeyecekti. Rufus bana döndü. “Aufidius Crispus kısa bir süre önce benimle temas kurdu; Stabiae’deki kaplıcada buluştuk.”

“Temas kurmasının herhangi bir sebebi var mıydı?”

Magistratus ölçülü bir sesle, “Hayır,” dedi. “Özel bir sebebi yoktu.” Eh, zarif genç bir soylu benim gibi bir korkak köpeğin merakını giderecek değildi herhalde.

“İyi dostunuz mudur, efendim?”

“Arkadaşımdır, özel dost sayılmaz.”

Nazikçe gülümsedim. “Özel işlerinize karışmak istemem, ama ailenizle bağlantısı olduğunu biliyorum. Aynı sınıftan insanların evlilik planları herkesin dilindedir.”

Aslında sempati duyuyordum adama; benim de kız kardeşlerim var. Ayrıca sıcak basmıştı, sarhoş olmama da ramak kalmıştı.

Kaskatı kesildi, sonra durumu kabul etti. “Kız kardeşim hayal kırıklığına uğradı o meselede. Telafi etmek için ona yeni ilginç şeyler bulmak zorundayız. Aemilia Fausta bu yaz müzik öğrenecekti ama korkarım henüz ona bir hoca bulamadım...”

“Kör talih!” diye masumca mırıldandım.

“Birçok yeteneğin olduğunu duydum, Falco. Kit-hara da çalışıyor musun?” Rufus ekmek kapımı kapamıştı. Başka bir kazanç yolu bulmaya ne kadar ihtiyaç duyduğumu çıkarsamış olmalıydı.

Kız kardeşine bir göz attım, sonra içimdeki kötümserliği belli etmemeye çalıştım.

Aemilia Fausta’nın yenilgi dolu bir yüz ifadesi vardı; kimse onu bu yüzden suçlayamazdı. Her yerde herkesin ilgisini çeken inanılmaz derecede yakışıklı bir ağabeyin epeyce sıradan kız kardeşi olmak üzücü olmalıydı. Tıpkı bu eve benziyordu; eski moda, derli toplu, bir galeride yıllardır toz bağlayan eski, tek başına kalmış bir Grek heykeli gibiydi. Hiçbir kabahati olmadığı halde, bir erkeğe zevk verme fırsatını elinden kaçırmıştı. İkinci kalite mücevherlerin renginde giysiler vardı üstünde; turmalinin kirli sarısı ya da mücevhercilerin zebecet dediği taşın ekşi, zeytinimsi yeşili. Teni, kuklaların maskesi gibiydi; sıcakta çatlayan boyaların altında hastalıklı görünüyordu. Burada, bu yüksek taraçada, denizden esen rüzgâr solgun saçlarının bir telini bile kı-

pırdatamıyordu; zaten kıpırdatsa eminim çok sinirlenirdi. Saç rengi balın ilginç olmayan bir tonuydu.

Yine de genç bir kadındı. İyi bir nedeni yoksa bekâr kalmaması gerekecek kadar yaşlanmıştı ama sonuç olarak yirmi beş ya vardı ya yoktu. Ailenin güzelim kemik yapısı olduğu gibi ağabeye aktarılmıştı, ama o da eğitim görmüş, zengin bir kadındı. Üstelik arkadaşı Helena'nın tersine, insan içine çıkarıldığında bulduğu bütün ballı bademleri gövdeye indirmezdi. Tehlikeyi göze alıp gülümsediğinde, iyi gününe rastlarsa bir erkeğe pekâlâ çekici gelebilirdi. Üstündeki tozları üfleyin, açık havada biraz kovalayın, zıp zıp zıplayıp ciyaklayana kadar yanaklarını çimdikleyin ... soylu Aemilia'dan epeyce lezzetli bir şey elde edebilirdiniz.

Helena Justina bakışlarıyla hançerler fırlatıyordu üstüme. İşi kabul etmekten zevk duyacağımı bildirdim hemen.

XLIV

Diyeceği tek laf “elveda” olabilecek bir kadınla bir kelimecik etmek umuduyla ortalarda dolanmaktan başka işlerim vardı. Larius’u kurtarmak üzere koştura koştura hapishaneye gittim. Yeğenimi önce bir aşevine götürdüm, sonra birlikte Petro’nun rezil öküzünü kurtardık. Neron ahırdaki at ve eşeklerle dostluk kurmuştu. Arkadaşlarıyla oyun oynayan çocuklar gibiydi, eve gitmek istemiyordu.

Koşumlarını takmak üzere öküzü dışarı çıkardı-ğımızda, Larius “Yorgun görünüyor bu hayvan,” dedi. “Elbette yorgun!”

Larius’u arabayla Oplontis’e uğurladım. Hiçbir erkek bir hanıma çalgı dersleri verirken çırağının yanında olmasını istemez, bu yüzden yeğenimin duvar boyama işine girmesine izin verdim. Bunun geçici olduğunu vurguladım; Larius hiç de inandırıcı olmayan bir edayla başını salladı.

Müzik hocası olarak magistratus’un evinde kalıyordum. Böylece kiradan tasarruf ediyordum, ama evin soğuk, içinde yaşanmıyor hissini veren kokusundan nefret etmeye başlamıştım. Burada bir ailenin yaşadığını göstereyim diye benim açık bırakacağım kapılar, perdelerle sıkı sıkı örtülmüştü. Koltukların sivri kenarları sanki sıyracak baldır arıyordu. Gündüzleri mutfakta mutlaka isyan çıkıyor, geceleri yeterli sayıda kandil bulunamıyordu. Rufus genellikle dışarıda yemek yedi; aşçısının yemek pişiremediğini fark etmiş olmalıydı.

Kasabada bulduğum birkaç müzik yazmasıyla kendimi eyleme hazırladım. İmparator Neron’un burada hâlâ sadık taraftarları olduğunu söylemekte haklıydı

Rufus. Neron intihar ettikten bir hafta sonra Roma'daki bütün dükkâncılar raflarındaki caesar şarkılarını kaldırıp balık sarılsın diye pazarlara göndermişlerdi. Oysa burada çok vardı bu şarkılardan. Müziğe yeni başlayan biri için Neron'un saçmalıkları idealdi. Besteleri inanılmaz derecede uzundu, böylece Fausta bol bol pratik yapma imkânı buluyordu. Yavaş oldukları için de kızın kendine güveni sarsılmayacaktı. Yurtsever olmadığım düşünülmesin ama pek basit şarkılardı.

Lir daha kolay öğrenilirdi, ne var ki Aemilia Fausta tipik bir inatçılıkla daha zor olan kitharayı çalmaya karar vermişti. Elinde harika bir kithara vardı; ses tablası sedef kakmalıydı, yanlardan zarif iki kol çıkıyor, teller fildişi çapraz bir çubuğa bağlanıyordu. Kitharayı iyi çalıp çalmadığım sorusunu yanıtlamayacağım (ama ordudayken flütümle epeyce insanı rahatsız etmeyi becerdiğimi söylemeliyim). Aemilia Fausta bir çalgılı pandomim grubuna katılmak üzere evden kaçacak kadar öğrenemezdi bu aleti. Yine de, gece şölenlerinde sarhoşlara gösteriş yapabilecek kadar yetiştirebileceğimi tahmin ediyordum. Üstelik bütün öğretmenlerin bir gece önce konuya şöyle bir bakıp bir dersi çat pat öğrettikleri günler olmuştur.

Helena'nın arkadaşlarından bekleneceği üzere soylu hanımefendinin kuşkucu bir mizacı vardı. Bir keresinde iyi kithara çalıp çalmadığımı sordu.

"Hanımefendi, müzik dersleri aşk yapmak gibidir; önemli olan benim bunu iyi çalıp çalmadığım değil, içinizdeki yeteneği ortaya çıkartıp çıkartamayacağımdır!" Hiç mizah duygusu yoktu kadında. Baykuş gözleriyle endişe içinde baktı bana.

Kitharayı iyi çalan müzik hocaları kendilerini beğenmekten öğrencileriyle meşgul olmazlar. Onun be-

nim gibi birine ihtiyacı vardı: nazik eller, hassas bir kişilik ve yanındaki hanıma yanlısının nerede olduğunu basit bir dille anlatabilme yeteneği. Dediğim gibi; aşka benziyordu bu iş.

“Evli misin, Falco?” diye sordu. Çoğu sorar. Masum bekâr gülüşümü sundum ona.

Bu durum açığa kavuştuktan sonra Aemilia Faust en son üzerinde çalıştığı imparator bestesini kafa göz yara yara çalmaya başladı, ben de diyatonik gam konusundaki bir sonraki dersime hazırlanıyormuş gibi yaptım. (Bu konuda sular seller gibi açıklamalar yapamayacağımı itiraf ediyorum.)

Dersimizi içeride yapıyorduk. Komşuları sinirlendirmemek için. (Parasını bastırıp bilet mi alıyorlar? Niye bedava dinlesinler?) Âdet olduğu üzere, bir hizmetçi bizimle oturuyordu, böylece en azından çok sıkıcı kısımlarda kıza göz süzebiliyordum.

“Bu oldu galiba, hanımefendi. Nakaratları atlayıp tekrar edin...”

Tam o sırada, bir tünîğin yanlarını dikmekte olan hizmetçi iğne kutusunu düşürünce bir çığlık attı. Diz üstü çöküp iğneleri toplamaya başlayınca ben de yardım edeyim diye eğildim. Tiyatro izleyicileri hizmetçinin bunu fırsat bilip elime bir not tutuşturacağını bekler. Hizmetçi bir komedide oynamıyordu, yani not falan tutuşturmadı, ben de buna şaşırmadım. Ben gerçek hayatta yaşıyorum. İnanın bana, gerçek hayatta hanımefendilerin hizmetçileri özel bilgi toplayıcıların eline gizli notlar sıkıştırmaz.

Yine de üzerine çöktüğü dizlerde pek tatlı gamzeler vardı, kapkara kirpikleri titreşiyordu, elleri de minicik ve zarifti. Dolayısıyla onunla yerde birkaç dakika

kalmaya itirazım olmadı. Aemilia Fausta kitharasını daha bir gayretle çaldı. Bu arada hizmetçiyle birlikte iğnelerin çoğunu toplamayı başardık.

Ayağa kalktığımda soylu hanımefendi hizmetçiyi gönderdi.

“Nihayet yalnız kaldık!” dedim neşeyle. Fausta “Hıh!” dedi. Akorun tam ortasında durdurdum onu ve bu işlerdeki dağarcığımın bir parçası olan imalı, müşfik edayla kitharasını elinden aldım. Ürkmüşe benziyordu. Özellikle gözlerinin içine baktım (açıkçası baktığım en güzel gözler değildi). “Aemilia Fausta, sormam gerekiyor, neden bu kadar hüzünlüsün?”

Aslında çok iyi biliyordum. Magistratus’un kız kardeşi yitirdiği fırsatları düşünce düşünce bir hal olmuştu. Kendine güveniyoktu; hiçbir zaman olmamıştı herhalde. Beni en çok rahatsız eden, kızı giydiren hizmetçilerin yirmi yaşındaki bu yüzü boyalarla kırk yaşında göstermeleriydi. Sandığındaki bütün gümüş saplı aynalara rağmen yüzüne doğru dürüst bakmıyordu muhtemelen.

“Dinlemekten mutluluk duyacağım,” diye zarifçe teşvik ettim kızı. Öğrencim öyle dokunaklı bir iç geçirdi ki konuşacağına kalıbımı basardım. “Seni bu kadar mutsuz ediyorsa, o adama değmez... Bu konuda konuşmak ister misin?”

“Hayır,” dedi. Her zamanki gibi tahminimde yanlışmışım.

Sessizce, incinmiş gibi oturdum, sonra anlamlı bir tavırla kitharasını eline verdim. Aldı, ama çalmaya yeltenmedi. “Herkesin başına gelir,” dedim. “Çevrene üşüşenler iğrenç birer köpektir, oysa beğendiklerin sana bakmaz bile!”

“Ağabeyim de öyle söylüyor.”

“Peki kahramanımızın adı ne?”

“Lucius.” Sorumu yanlış anlamış gibi yapıp beni merakta bırakmayı başarinca neredeyse gülümsedi. O kat kat kırmızı boyaların çatlayıp asıl yüzünü göstermesine hazırladım kendimi, ama olağan kirpiliği üste çıktı. “Adı Aufidius Crispus. Pekâlâ da biliyorsun!”

Öfkesine aldırmayıp yatışmasını bekledim. “Peki, ters giden neydi?” diye sordum.

“Evlenecektik. Durmadan erteliyordu. Ben bile bu ertelemelerin bitmeyeceğini kabul etmek zorunda kaldım.”

“Olur böyle şeyler. Belki emin olamamıştı.”

“Bütün bu düşünceleri anlıyorum!” dedi, sesi çok hafif, çok çabuk çıkmıştı.

“Tabii ki anlıyorsunuz! Ama hayat bu kadar üzmeye değmeyecek kadar kısa...”

Aemilia Fausta, hayatının büyük bölümünde gereksiz yere ıstırap çekmiş bir kadının koyu, bitkin gözleriyle baktı bana. Bu kadar üzgün bir kadın görmeye gerçekten dayanamıyorum.

“Dertlerinizi unutmanıza yardım etmeme izin verin, hanımefendi.” Üzüntülü gözlerle uzun uzun, manalı manalı baktım ona. Alaycı bir kahkaha attı; çekiciliği hakkında yanlış fikirlere asla kapılmıyordu.

Sonra sessizliğin içine ettim: “Crispus’un nerede olduğunu biliyor musunuz?”

Aklı başında herhangi bir kadın kitharasıyla beynimi dağıtırdı.

Trajik sahnelere gerek yoktu; denizcinin nerede olduğunu gerçekten bilmediğini görebiliyordum.

“Bilmiyorum. Keşke bilseydim! Onu bulursan, bana da söyler misin?” Yalvarıyordu.

“Hayır.”

“Onu görmeliyim!”

“Onu unutmalsınız! Siz kitharanızı çalın, hanımefendi!”

Hanımefendi kitharasını çaldı.

Hâlâ çalmaktaydı ve hâlâ, bir yabancının yanlış algılayabileceği tuhaf bir hava vardı odada. Tam o sırada neşeli bir ses, “Kendim gidebilirim!” diye seslendi ve Helena Justina içeri girdi.

Fausta’ya tellere parmakla basmayı gösteriyordum. Bunun en iyi yolu, öğrencinle yan yana oturup kollarınla onu sarmalamaktır.

“Ooooo, aman ne hoş! Sakın kesmeyin!” Helena Justina’nın sesi öyle alaycıydı ki az daha boğulacaktım. Aemilia Fausta kayıtsızca çalmaya devam etti.

Sıcak bir gündü, bu yüzden öğrencim ve ben hafif bir şeyler giymiştik. Müzik hocası rolüm dolayısıyla başıma bir defne çelengi geçirmeyi âdet edinmiştim; öğrencime doğru eğildiğimde (kithara hocaları hep böyle yapar) bir gözümün üstüne kaykılıyordu çelenk. Helena Justina akıllı uslu bir kadın olarak kat kat giysilere bürünmüştü. Başında ise güneş geçmesin diye tuhaf bir şapka vardı (ters çevrilmiş lahanaya benziyordu). Giysilerimiz arasındaki zıtlığı adeta gözümüze sokuyordu.

Yüzünde soylu bir iğrenme ifadesiyle piramit şeklindeki mermer bir kaideye yaslandı.

“Müzikle uğraştığını hiç bilmiyordum, Falco!”

“Atalarımın birçoğu kendi kendine bir şeyler tınırdatırdı. Ben aslında başka bir müzik aleti çalarım.”

“Dur tahmin edeyim. Hani şu keçi ayaklı zampara tanrının çaldığı kaval mı?” Alay ediyordu resmen.

Aemilia Fausta dışlandığını hissetmişti; birden çok ciddi bir edayla çılgın Bacchus danslarından birini çalmaya başladı.

Hanımların dedikodu yapmak isteyeceklerini tahmin ederek biraz oyalandıktan sonra odadan çıktım. Bana ayırdıkları hizmetkâr odasına gidip Fausta'nın ertesi günkü dersini hazırlamak üzere sıkıcı bir şeyler okudum. Helena'nın evde olduğunu bildiğimden yerimde duramıyordum.

Karnım zil çalıyordu, yiyecek aramaya çıktım. Bu evdeki yemekler kötüydü; sokakta bile daha iyisi satılırdı. Öte yandan bedavaydı ve miden kabul ettiği takdirde istediğini yemene izin veriyorlardı. (Ciddi yan etkilerle karşılaşıldığında hemen müdahale etsin diye magistratus özel hekim tutmuştu.)

Hole çıktım, görevim evde müzik çalınması olduğu için şen şakrak bir ıslık çalıyordum. Elinde tahta bezi tutan bir kocakarı, yüzünde bir dehşet ifadesiyle beni Fausta'ya şikâyet etmeye koştu. Hanımlar iç bahçedeydi; zarif muhallebi kâselerine dalıp çıkan kaşıkların çınlamasını duyabiliyordum. Orada işim yoktu. Dışarı çıkmaya karar verdim.

Hayat asla sadece kapkara olmaz. Kapıcı koridorundan geçerken Aemilia Fausta'nın hizmetçisi bir perdeyi aralayıp elime bir not tutuşturdu.

Sokakta durup yüzümde hafif bir tebessümle mesajı okudum.

“Pek kurnaz bakıyorsun elindekine!” Camillus Verus’un muhteşem kızı arkamdaydı.

“Işığın oyunudur...” Elimdekini görmesin diye omzumu kaldırdım, sonra notu aslında niyetim buymuş gibi buruşturup attım. “Aemilia Fausta’nın hizmetçisi reddetmek zorunda olduğum bir öneride bulundu bana.”

“Of, Falco, utanmalısın!”

Başparmaklarımı kemerime geçirdim ve sallana sallana yürümeye başladım. İstiyorsa peşimden gelebilirdi. Geldi.

“Artık yabancı olduğumuzu sanıyordum; beni yalnız bırakamaz mısın?”

“Kendini bu kadar beğenme, Falco. Rufus’u görmeye gelmiştim.”

“Şansın yokmuş. Kendisi o muhteşem Apollo profilini mahkeme binasında konuşlandırdı. İki koyun hırsızıyla bir dolandırıcılık. Kanımızca hırsızlar koyunları gerçekten çalmış, ama dolandırıcılıkla suçlanan ketempereye gelmiş. Savcının yeğeni gösteriş meraklısı.”

“Oh, kendini iyice evinde hissediyorsun! Aemilia Fausta’nın senin tipin olmadığını sanıyordum.”

Hem yürüdüm, hem de sakın sakın cevap verdim. “Sıskalığın da bir çekiciliği var. Sarışınları sevirim... Hem hizmetçi de var.”

“Merak etme, o hizmetçiye bir daha görmeyeceksin!” diye kıkırdadı Helena. “Fausta hizmetçisinin sana göz süzdüğünü fark ederse sen dönmeden kızı sat-

mış olur.” Mermer yüklü bir el arabası gıcırdayarak geçerken Helena’nın elini tutup kemerli kaldırıma çıkardım. “Vaktini boşa harcama, Falco. Aemilia Fausta şeytan şeytan gülen kaba tiplere dönüp bakmaz.” Eteklerini savurarak kaldırımdan indi. “Fausta sadece kulaklarının arasında döşek yünü kalmış saç pomatlı soylulardan hoşlanır.”

“Teşekkürler; biraz daha gülyaağı sürerim o zaman.” Ardından ben de yola atladım. Bu söz düellosu beni neşelendirmişti. “Kadına acıyorum.”

“O zaman peşini bırak! Kolay incinir. O yalancı yumuşak bakışlarla elini üstünden çekemiyormuş gibi davranıyorsun. Rol yaptığını anlaması çok üzer kızı.”

Bir köşede durmuş birbirimize hiddetle bakıyorduk. Helena’nın yeni saç modelinden kurtulmuş bir tutam bukleyi çekiştirdim. “Koyun ağılına mı düştün yoksa paslanmaya mı başladın?”

“Mısır kırmızısı diyorlar buna. Beğenmedin mi?”

“Sen beğendiysen...” Hiç beğenmemiştim; anlardı umarım. “Birini etkilemek mi istemiştin?”

“Hayır; yeni hayatımın bir parçası bu saç.”

“Eski hayatının nesi varmış?”

“Sen, mesela.”

“Açık konuşan kızları severim, ama bu kadar açık konuşmalar da olur!” Homur homur homurdanmaya başlamıştım. “İşte mahkeme binası. İçeri girip yargıca bir Mısır havucunun kendisini görmek istediğini söylerim. Sonra gidip kız kardeşini Lidya arpejlerimle etkileyeceğim!”

Helena Justina içini çekti. Dönüp gitmeyeyim diye elini koluma koydu.

“Aemilius Rufus’u rahatsız etme. Ben seni görmeye gelmişim.”

Dönmeden önce elini kolumdan çekmesini bekledim.

“Öyle mi? Niçin?”

“Anlatması zor.” O güzel, parlak gözlerdeki sıkıntıyı görünce derhal kendime geldim. “Sanıyorum varlığını bilmemem gereken biri var villada.

“Nasıl anladın?”

“Marcellus güya yattıktan sonra erkek sesleri duydum. Hizmetkârlar da birbirlerine tuhaf tuhaf bakıyor.”

“Kaygılandın mı?” Omuzlarını silkti. Onu tanıyorum, daha çok kendisine yalan söylenmesinden hoşlanmamıştı. Ama ben kaygılanmışım. Yapılacak başka işim yoktu. Hemen önerdim: “Eve dönecek misin?”

“Marcellus’un bazı işlerinin peşinde koşan kâhyayla gelmişim...”

“Boş ver. Seni ben götüreyim.”

Onun da niyeti buydu. Anlamıştım.

Kâhyanın katırını aldık, sonra geri getireceğimi bildiren bir not bıraktık. Hanımların önüme oturmasını tercih ederim. Benim taze meyvem arkada oturmakta ısrar etti. Katır tırıs gidiyordu, bıraktım koşsun, çünkü Helena bu sayede belime sarılmak zorundaydı. Marcellus arazisine girdiğimiz sırada işler karıştı. Arkamda kıpır kıpır kıpırdadığını hissettim, hayvanın yularını çektim, ama ben davranamadan kız Campania’nın en uzun bacaklarına dolanmış beyaz eteklerini hışırdatarak katırın sırtından atladı ve fena halde öğürerek kustu.

Vicdan azabıyla katırdan atladım. Bütün çingirakların ve meşin kayışların arasında bir su matarası buldum.

“Senden nefret ediyorum, Falco. Özellikle yaptın bunu...”

Onu hiç bu kadar hasta görmemiştim. Korktum. Bir kayaya oturtup suyu yudumlasın diye matarayı eline verdim. “Tartışmayı bırakırsan kendini daha iyi hissedersin...”

“Hayır, hissetmem!” Bu arada bana bağırmayı da becermişti, ama sonra dürüstçe gülümsedi.

Kendi kendime küfrederek mendilimi ıslattım ve terli yüzünü, boğazını sildim. Bitkin, ağzı kurumuş, bembeyaz yüzüyle bana yolculuklardaki berbat halimi hatırlattı. Başını elleri arasına almış oturuyordu, endişeyle üstüne eğildim.

Soluk alması normalleşti, başını kaldırıp ısırapla bana baktı. Bağdan gelen bir çocuğun eline bir bakır para tutuşturup katırı eve götürmesini söyledim.

“Kendine gelince yürüyerek gideriz.”

“Bir deneyeyim...”

“Olmaz. Sessizce otur şimdi.” Solgun yüzünde bir gülümseme belirdi, direnmekten vazgeçti.

Hâlâ iyi değildi. Yumuşak bir adam olsaydım sarılırdım ona. Yumuşak bir adam olduğumu ya da ona sarılmamı istiyor olabileceğini düşünmeye kalkışmadım.

“Falco, anasını yitirmiş ördek yavrusu gibi bakma! Benimle konuş. Anlat bakalım, Herculaneum’da yaşamak hoşuna gidiyor mu?”

Arkama yaslanıp itaatkâr bir tavırla gagamı dikleştirdim. “Gitmiyor. Mutsuz bir ev bu.”

“Rufus vaktinin çoğunu dışarıda geçirir. Fausta da evde oturup karalar bağlar. Neden o evde kaldın?”

“Biraz para kazanırım diye. Ayrıca Aemilia Fausta sayesinde Crispus’un nerede olduğunu bulurum diye.”

“Kızı baştan çıkarıp casusluk yaparak... Ahlak-sızlık bu!” diye bağırdı.

“Baştan çıkarma çok yorucu bir yöntemdir, devletin bekası için yapılsa bile!”

“Beni de devletin bekası için mi baştan çıkardın?”

Bütün gerçek dostlar gibi, birbirimizi incitme sanatını iyice geliştirmiştik.

Kararmış bir suratla, “Hayır,” dedim. Sonra bıraktım bunu düşünsün. Yanakları kızardı. Konuyu değiştirdim. “Aemilia Fausta ne iş yaptığımı biliyor.”

“Zaten yoksulluğunu itiraf etmek pejmürde bir çekicilik veriyor sana!” Yine tartışmaya başlamıştı. “Yakışıklı biraderiyle de dost oldun mu?”

Tilki bakışlarımla baktım ona. “Rufus yalancı yumuşak bakışlarımla ağına düşer mi dersin?”

Bana ters ters baktı. “Aemilius Rufus’un seni göz önünde tutmak için eve aldığını anlamadın mı?”

“Neden?”

“İmparator ile Crispus’u uzlaştırmak istiyor... Kariyer yapmak için.”

“Kaçamak davrandığını düşünmüştüm. Ama geleceği parlak gibi görünüyor.”

“Roma’dan epeyce uzak kaldı. Çok hırslı, fakat fazla tanınmıyor.”

“Neden uzak kaldı?”

“Neron yüzünden. Bu kadar yakışıklı kim olsa sayın caesar’ın egosuna tehdit oluştururdu. Ya kendi kendine sürgüne gidecekti ya da...”

“Devlet hesabına arenadaki aslanları görmeye mi? Nasıl bu kadar yakışıklı olmuş? Annesi çalı arkasında Makedonyalı vazo satıcısıyla mı kırıştırmış?”

“Kız kardeşi güzel olsa pek mutlu olacaktın ama!”

Güldüm. “O zaman kız kardeşi de mutlu olurdu!”

Helena hâlâ kaya parçasına tünemiş oturuyordu, ama düzelmişti. Hemen ayaklarının dibinde, karın üs-

tü uzanmıştım. Yuvarlandım. Mutluydum. Güneşin altında, verimli Vezüv toprağında yatıyordum, ciğerlerim taze hava doluydu, yanımda sohbet ettiğim biri vardı ve Neapolis Körfezi mavilikler içinde uzanıyordu...

Helena'dan hiç ses çıkmayınca başımı kaldırıp baktım.

Uzaklara dalmıştı. Körfeze bakıyordu. Sonra bir an için gözlerini kapattı, yüzünde hem çok acı, hem de hoşnut bir ifade belirdi.

Benim görevimle ilgisi yoktu bu ifadenin. Olsaydı söylerdi.

Belki de yakışıklı arkadaşını düşünüyordu.

“Çok sıcak oldu.” Doğrulдум. “Seni eve götüreyim. Haydi.”

Çok hızlı yürümeye başlamışım, Helena elimi tutup yavaşlattı. Sırf neşeleneyim diye elini bırakmadım. İster hoşlansın, ister hoşlanmasın.

Gerçekten sıcaktı. Ama güzel bir yürüyüş oldu. Esasında hemen gidip villayı kolaçan etmek istiyordum ama insan kırlarda sevgilisiyle yürümeye de vakit ayırmalı. Şehir hayatının dağdağasında bir daha ne zaman fırsat düşer, bilinmez. Kız bir daha ne zaman seninle yürümeye razı olur, o da bilinmez.

Bağın içinden geçtik; yarı olgun yemyeşil üzüm salkımları dalları eğmişti. Yol yokuşa vurduktan biraz sonra villayı gördük. Taraçalanmış arazide bir adam iki atı döndüre döndüre koşturuyordu.

“Yarış atı mı bunlar? Çalıştırıcıları var mı?”

“Bryon. İşte şu adam.” Durdu. “Şuradaki ahırlara bir göz atmakta fayda olabilir.”

Tarlanın köşesindeki incir ağacına tutunarak sınır çitinin üstüne çıktım. Senatörün edep erkân

umursamayan kızı çite ayağını koydu, bana tutunarak o da çıktı. Çalıştırıcı, bindiği atı hızla koşturuyordu, yavaşladı, döndü, ileri fırladı, bir boy daha dört nala gittiler. Yarış atlarıyla ilgilendiğim söylenemez, ama bakarken çitten düşmeyelim bahanesiyle Helena'ya sıkı sıkı sarılma fırsatını buldum.

Aynı anda birbirimize yüzümüzü döndük. Bu kadar yakında durunca, geçmişte olanları ikimizin de ne kadar yoğun hatırladığını görmemek imkânsızdı. Bu kadar yakınında olmak çok zordu, kollarımı indirdim. Sonra yere atladım, Helena'ya da atlasın diye yardım ettim.

Çenesini meydan okur gibi kaldırdı. “Yoksa kaşıkları denize mi attın?”

“Atar mıyım! Babam müzayedeciye; kaşık fiyatlarını bilirim...” Dosttuk Helena'yla. Bunu hiçbir şey değiştiremezdi. Esrarengiz işlere duydukları ilginin birleştirdiği iki dost. Durmadan tartışan ama birbirlerine lafını ettikleri kadar sinirlenmeyen iki dost. Aramızdaki duygusal ve cinsel gerilim de bana kalırsa kesinlikle kalıcıydı. Cesaret bulup sordum: “Demin ne düşünüyordun?”

Helena başını sallayarak sessizce yanımdan uzaklaştı. “Pek emin olamadığım bir şey. Ne olduğunu sorma,” dedi yalnızca.

Eve vardığımızda Helena yine berbat görünüyordu. Genelde o kadar sağlıklıydı ki bu durum beni çok telaşlandırdı, o ise utanmış gibiydi. Uzun kemerli verandada bir divana yatırılıp önüne bir tepsi sıcak hoddan çayı getirilene kadar yanından ayrılmadım.

Gelişimizin yarattığı telaş yatıştırırken ben de ziyaretçiymişim gibi davrandım. Helena köleleri uzaklaştırdı. Onunla birlikte oturdum, küçük tasımı bütün kibar kişiler gibi baş, işaret ve orta parmaklarımla tutarak hoddan çayımı yudumladım. (Eğer çok demlenmemişse hoddan çayını severim.)

Ağzımın içi tamamen yandıktan sonra tasımı masaya koydum ve etrafa bakarak gerindim. Ortalarda ne Marcellus görünüyordu, ne de hizmetkârlar. Bahçıvanlar her zamanki gibi dökülen mimozaları toplamaktaydı. Başlarını öne eğmişlerdi. İçeride bir yerlerde bir kadının yerleri fırçaladığını, bu arada törpü gibi bir sesle şarkı söylediğini işitebiliyordum. Hanımefendiye sivri uçlu bir süzgeçle tekrar çay doldurdum, sonra sadece çay dumanının kıvrılarak yükselmesini seyrediyormuşum gibi boş boş oturdum...

Koca ev sakin ve sessizdi. Olağan insanlar olağan işleri yapıyordu. Çıt çıkarmadan Helena'nın omzuna dokundum, sonra utanarak, doğal ihtiyaçlarını gidermeye koşan bir adam gibi, sıvıştım.

Yarış atı eğiticisi ilgimi uyandırmıştı. Adamı bulurum umuduyla dışarıdaki binalara doğru yürüdüm. Denize doğru baktığınızda solda ahırlar uzanıyordu. Eski ahıra yük katırları ile arabalar yerleştirilmişti.

Yaklaşık beş yıl önce yapılmış yeni ahırda faaliyet belirtirleri vardı. Yıllar boyu edindiğim gizlenme içgüdü-süyle kinise görmeden içeri süzölmeyi başardım.

Hiç kuşkuım yoktu; Pertinax ile Barnabas bir zamanlar soylu yarış atlarını burada beslemişlerdi. Koşum odasında Pertinax'ın Roma'daki evinde gördüğüm küçük at heykelciklerinden biri duruyordu. Ahırın büyük bölümü herhalde adamın ölümünden beri boştu. Ama yan yana iki bölümde hayatlarından memnun kişneyen iki atı sabah gördüğümde emindim. Anlaşılan biraz önce onları kaşağılamış olan izbandut gibi bir seyis şimdi de yerleri süpürüyordu.

Ahıra girmeye iznim varmış gibi "Merhaba!" diye seslendim. Adam çalı süpürgesine yaslanarak beni süzdü.

Atlara doğru ilerleyip çok ilgilenmiş gibi baktım. "Atius Pertinax'ın Roma'daki iki atı mı bunlar?"

Atlardan nefret ederim. Sizi ezip geçebilirler, üstünüze abanabilirler ya da tepenize binip bacaklarınızı ve kaburgalarınızı kırabilirler. Bir şeyler ikram edersiniz, parmaklarınızı da yerler. Ben bir ata istakoz, eşekarısı ve kendilerini cinsel açıdan birer atlet zanneden kadınlar gibi sakınarak yaklaşıyorum. Hepsi insanı ısırır.

Atlardan biri fena değildi. Özel bir hayvandı besbelli; ben bile fark etmiştim bunu. Boynunu gururla kaldıran, karadut renginde tatlı bir aygırdı. "Nasılsın, oğlum..." Bu güzeli okşarken yandaki bölümde duran ata baktım. Seyis de benim gibi hınçla baktı ata.

"Bunun adı da Küçük Sevgili." Bu adı koyanın mizah duygusu kuvvetliymiş. Küçük Sevgili bir halta benzemiyordu. Komşusuna ilgi gösterilmesini kıskanarak boynunu bana doğru uzattı. Oysa bu za-

rif komşunun yanında fazla kullanılmış şişe fırçası gibi duran serserinin hiçbir şansı olmadığını kendi de biliyordu.

“Zor karakter, ha? Peki bu güzel şeyin adı ne?”

“Ferox. Biraz sinirlidir. Küçük Sevgili onu rahatlatıyor.”

“Bir şampiyon anlaşılan.”

“Olabilir.” Atları çok iyi bilenlerin açıkgöz edası vardı adamda. “Beş yaşında ve çok iyi donanımlı... At yarışlarına meraklı mısın?”

Başımı salladım. “Ben ordudaydım! Lejyonlar bir yere gitmeye niyetlendiğinde ayaklarını kullanırlar. Eğer stratejik açıdan gerçekten atlara ihtiyaç duyuluyorsa, kısa bacaklı kıllı yabancılara para bastırırsın. Onlar savaşta atlarına atladıklarında cehennem gibidirler, delibaş hastalığını iyileştirmesini bilirler, gizli gizli de tezek satarlar. Harika bir sistemdir. Bana kalırsa, lejyonlara yarayan bir sistem gündelik hayatta bir yurttaş için de iyidir!”

Güldü. Kendini tanıstırdı: “Bryon.”

“Benimki de Falco.” Sohbeti sürdürmek için Ferox’u okşamayı sürdürdüm. “Sen eğitiyorsun bu atları, değil mi? Peki ortalığı neden sen süpürüyorsun? Ahır kölesi yok mu?”

“Yok. Hepsini sattılar.”

“Pertinax Hades’e giden kayığa bindiğinde mi?”

“Başıyla onayladı. “Atlara tutkuyla bağlıydı. İhtiyar ilk iş olarak hepsini sattı, atları, köleleri. Hem de bir gecede. Onları görmeye dayanamıyordu.”

“Evet, perişan olduğunu duymuştum. Peki bu ikisi?”

“Belki de sonradan pişman oldu. Ferox ile Sevgili’yi Roma’dan buraya gönderdiler.” Bunu biliyor-

dum. Quirinalis'teki evi tasfiye ettiğimizde bu iki atın Marcellus'a satıldığına dair faturaları bulmuştuk. Hayvanları görmemiştim ama nakliye kâğıtlarını bizzat imzalamıştım. "Pekâlâ, merak ettiğin nedir, Falco?" diye devam etti Bryon. Dostça davranıyordu ama kuşkulu olduğunu fark etmiştim.

"Barnabas'ı tanır mısın?"

"Tanırdım," dedi ama lafı açmaya pek de hevesli değildi.

"Bende ona verilecek bir miktar para var. Burarlarda göründü mü son zamanlarda?" Bryon bana baktı, sonra omuzlarını silkti. Sesimde bir uyarı tonuyla ısrar ettim: "Görmüş olmalısın. Atlar burada olduğuna göre..."

"Belki görmüşümdür... Atlar burada olduğuna göre!" Kılını bile kıpırdatmamış, ama kabul etmişti. "Eğer görürsem, geldiğini söylerim."

Burnunu ısrarla yüzüme sürmeye çalışan Küçük Sevgili'yi ittim ve konuyu değiştiriyormuş gibi yaptım. "Yaz tatilinde Vezüv villaları kalabalık olur ama burası sakın görünüyor. Evde konuk falan yok galiba?"

"Ailenin dışında kimse yok," dedi Bryon o taş gibi yüzüyle.

"Ya şu genç hanım?"

"O aileden!"

Seyis benim yetkili biri olmadığımı hükmetmişti. Koluma yapışarak dışarı çıkardı ve eve doğru yürütmeye başladı. Bu arada ahırdaki bütün bölmeleri gözden geçirdim. Sonunda Bryon'ın sabrı kalmadı. "Ne aradığını söylersen, Falco, ben de burada olup olmadığını bildiririm."

Yüzsüz yüzsüz sıırttım. Beni Roma'dan Crotona'ya kadar takip eden iki atı arıyordum; elbette

Barnabas olduğuna karar verdiğim esrarengiz bini-
ciyi de.

“O zaman düşün bakalım: iki en iyisinden binek
atı. Biri yarış için yetiştirilmiş de kıl payı kaçırmış gibi
duran büyük bir hayvan, diğeri de yerden bitme bir
yük atı.”

“Yoklar burada,” dedi Bryon kısaca.

Haklıydı, burada öyle iki at yoktu. Ama cevabını
fazla çabuk vermesi bir ara ikisini de gördüğüne ikna
etti beni.

Beni kemerli verandaya bıraktı, sonra hem hayal
kırıklığına uğramış, hem de ferahlamış bir halde çe-
kip gitti. Tam o sırada şu aileden olan genç hanım,
Helena Justina, o uykulu, sakın tebessümüyle beni
karşladı.

XLVII

Mutlu müzik öğretmeni ısılgımla Helena'ya doğru yürürken arkada kayınpederi belirdi. Uzaklaşan se-yise hiç değinmeden izinsiz geldiğim için özür dile-dim ve Caprenius Marcullus'a olan bitenin muğlak bir açıklamasını yaptım: "Yolda Helena Justina'ya rastla-dım, kendisini güneş çarptı galiba..."

Marcellus'un gelişi keşif gezimi sona erdirmişti. Yapılacak bir şey yoktu; resmi bir tavırla veda ettim, ha-nımefendiyi de başımla selamladım. O koyu, meraktan ölen gözlere başka bir cevap vermemin olanağı yoktu.

Marcellus hikâyeme inanmıştı herhalde. Helena ise bitkin görünüyordu. Bir battaniye ile sıcak bir içe-cekten daha fazlasına ihtiyacı olduğunu hissediyor-dum. Biri ona bakmalıydı. En kötüsü, normal olarak kendi başına mükemmelen ayakta durabilen sevdice-ğim de aynı şeyi düşünüyordu.

Kâhyanın katırıyla villanın patikasında ilerlerken Helena'yı eve getirişim ile dönüşüm arasında ne ko-nuştuğumuzu hatırlayamadım. Sadece o gözler, bana sakın sakın bakan gözler aklımdaydı. Onu bıraktığım için kendimden nefret ediyordum.

Yanlış giden bir şeyler vardı. Bir sorun daha. Va-kit bulur bulmaz kazıp çıkarmam gereken eskilerden kalma bir sorun.

Herculaneum'da katırını bekleyen kâhyaya boş-verip Oplontis'e uğradım, dostlarımla yemek yedim. Açıkçası, ben artık başka yerde olduğum için rahatla-mış bir halleri vardı.

Helena'nın hizmetçi hakkındaki kehaneti doğru çıktı. Budala şey köle pazarına gönderilmişti! İnanıl-

maz bir şey. Daha iyi bir hanım bulduğunu umarım. Bir daha onu hiç görmedim.

Kimse bana bir şey söylemedi. Ertesi gün konuyu Aemilia Fausta'ya açtım. Görüşümü dinledi, sonra beni hocalık görevimden azletmekle tehdit etti. Azlet o zaman dedim, perişan oldu, ben de kaldım.

Kızgınlığım hizmetçi kızın çekici olmasından değildi. Helena'yla yarım gün geçirdikten sonra kızın neye benzediğini bile unutmuştum. Ama disiplinin başka yolları da vardır diye düşünüyordum.

Fausta'ya tartışmamızın profesyonel ilişkimizi etkilemesine izin vermedim. Daha iyi çalmak için elinden gelenin ötesini yapmaya gayret ediyordu. Yeni bir sebep bulmuştu: Aufidius Crispus'un sahilin bu kesimindeki bütün dostlarını davet edeceği büyük bir şölen düzenlediğini söyledi.

Rufus da gidiyordu şölene. Kız kardeşini götürmeyi reddetmişti; tanıdığı bir kızla gideceğini söylemişti Fausta'ya. Fausta şaşırmış gibiydi. Bu, ağabeyinin tanıdığı kızların pek de uygun kişiler olmadığı anlamına geliyordu galiba. Böylesi daha eğlenceli olurdu.

Crispus'un şöleni konusunda büyük umutlarım vardı. Kısmen, davetsiz konuk olmaya niyetlenen Aemilia Fausta içindi umutlarım. Kısmen de kitharasını götüreceği için. Çünkü soylu Aemilia Fausta yanına beni alacaktı; hem kimseye çaktırmadan tempo tutmam, hem de düşman kapıcıları atlatmam için.

XLVIII

Bu gece onunla karşılaşacaktım. Bazen insanın içine doğar.

Ailemin mizah duygusu güçlü üyelerinden birinin dediğine göre, bir kadının içine biriyle karşılaşacağı doğarsa, ya anası çok kibirli ya da sarsak elli birini bulurmuş. Bazen de kahramanın bütün özel hayatını etkileyen bir mesane sorunu ortaya çıkarmış. Şansım varmış ki Aufidius Crispus'u ailevi ya da tıbbi sorunlarını dinleyecek kadar iyi tanıımıyordum.

Crispus'un villası Oplontis'teydi (kiralamış mıydı, ödünç mü almıştı, yoksa bir geceliğine üstüne mi oturmuştu, kim bilir; ya da ortam çok şık, içki bol, ziyafetin ardından ortaya çıkan dansözler de neredeyse çıplak olunca, kim takar?) Kasabada söylenenlere göre villa Neron'un ikinci karısı Poppaea Sabina'nındı. İmparatorlarla kurulan bu bağlantı, ev sahibinin emellerine dair güçlü ipuçları sağlıyordu.

Poppaea'nın villası Oplontis'e hâkimdi. Belki de villada yaşamış olanlar derme çatma balıkçı kulübelerini görmezden gelmeyi becermiş, villalarının Oplontis olduğuna inanmışlardı. Böyle görkemli evlerde oturanlar yoksulları görmezden gelmeyi yararlı bulurlar.

Biz kasabaya geldiğimizde bu görkemli villa ve yan binaları karanlıktı, bütün kepenkleri kapatılmıştı. Arria Silvia şöyle bir bakmak için içeri girmeye çalışınca bekçi kovalamıştı onu. Edindiğimiz bilgiye göre Poppaea Neron'la evlendiğinde bu villa imparatorluk mülkü olmuş, kadın ölünce de boş kalmıştı. Kimse binalara dokunmamıştı, öylesine güzel bir kadının

Neron'un elinde feci ölümünden sonra saray kâhyalarının bile utanma duygusu kabarmıştı anlaşılan.

Villanın büyük bölümü iki katlıydı, tek katlı revaklı yollar ve bahçelerle çevriliydi. Denize bakan cephesindeki geniş taraça dosdoğru ana daireye çıkıyordu. Kanatlarda herhalde yüzden fazla oda vardı ve her biri çok zevkli döşenmişti; ne yazık ki yumurta nasıl mutlaka kırılırsa bu odalar da villaya başka biri yerleştiğinde mutlaka baştan aşağı elden geçirilecekti. Şu anda ise tek kelimeyle enfesti.

Ben böyle kocaman bir yerde asla yaşayamam. Yine de boş vaktinde şiir yazan birinin hülyalara dalması için çok elverişliydi.

Ziyafet kurallara uygun olarak dokuzuncu saatte başlıyordu. Zamanında vardık villaya. Herculaneum yolunu tıkayan tahtırevanlara bakılırsa, yardım için gittiğim en büyük toplantılardan biri olacaktı. Magistratus davetlisi hatunu almak için önceden yola çıkmıştı. Aemilia Fausta ise başka insanların kendisinin kişisel ihtiyaçlarını karşılamak için vergi verdiğine inandığından, ağabeyinin resmi maiyetinin kendisine eşlik etmesini buyurmuştu; masrafları devlete ait olmak üzere bizi kalabalığın arasından çekip çıkaran ve kuyruğun önüne geçiren işte bu adamlardı.

Birtakım yerel ileri gelenler ve birtakım pislik, bu gece yüce gönüllü Crispus'un davetlisi olarak ziyafete konacaktı. İlk gözüme çarpanlar Petronius Longus ile Arria Silvia oldu. O büyük adamın konukseverliğini çok geniş bir toplumsal yelpazede gösterebilmesine yardım için avlanmaya razı olmuşlardı anlaşılan. Gerçek bir ev sahibiydi herif. Toplumun bütün saflarından himayeye muhtaç aç-

ların babası. (Oy hakkı olan kabilelerin en üst katlarından en altına kadar her üyesinin desteğini parayı bastırıp satın alan...)

Petronius bedava tayinini alıp kaçacaktı. Devriye görevine seçileli beri Petro'nun bir kere bile oy vermediğini biliyordum. Devletten maaş alanların tarafsız olması gerektiğine inanırdı. Ben tersini düşünüyordum ama tuhaf davranmakta inat etmesine de hayrandım. Crispus oyunu satın almaya çalıştığı kişilerin böyle düşünmesine ses çıkarmıyorsa sıra dışı bir politikacı olmalıydı.

Petro ile Silvia o anda benimle konuşmadılar. İçeride durup, muzip gülücüklerle beni seyrettiler. Ben hâlâ dışarıdaydım. En iyi hardal rengi tüniğimle oradan oraya koşuşturuyordum, bu arada eşlik ettiğim dişli hanımefendi de kapıda kâhyayla tartışmaktaydı.

Konuk listesini gözden geçiren adam kimin kim olduğunu gayet iyi biliyordu. Bu şölen en ince ayrıntısına kadar planlanmıştı. Benim kaba kuvvet kullanarak içeri girmemizi sağlamama imkân yoktu; zor kullandığım anda, saksıdaki bitkilerin ardına gizlenmiş tavla oylayan kabara bileklikli yarmalar kollarımızdan kibarca tuttukları gibi bizi kapı dışarı ederlerdi.

Aemilia Fausta pek zeki bir kadın değildi ama aklına iyi bir fikir geldiğinde hazine bulmuş gibi sıkı sıkı yapıştırdı. Ağırlığını koyduğunda cidden etkilendim. Bu gece leylak rengi müslinlere bürünmüştü; küçük beyaz göğüsleri manavın tezgâhına dikkatle yerleştirilmiş mahzen mahsulü iki mantara benziyordu. Tepeye bir sütun gibi toplanmış soluk saçlarına mazgallı sura benzeyen bir taç yerleştirmişti. Yanakları parlak boyalarla al aldı, ama biraz da gerçekten kızarmıştı galiba. Crispus'u görmeye

kararlıydı, bu da onun kan kokusu almış köpekbalığı gibi hızla, canavarca hareket etmesine yol açıyordu. Kâhya çok geçmeden kapkara bir yüzgeç görmüş kazazede gemici gibi soluk soluğa, umutsuzca debelenmeye başladı.

Aelimia Fausta (yüksek topukların üstünde seken ufak tefek bir kadındı aslında) tıslar gibi bir sesle, “Hangi ev sahibi,” dedi, “kâhyasının eline kendisinin ve eşinin ismi yazılı bir konuk listesi verir? Lucius Aufidius Crispus sizin bunu bileceğinizi ummuştur. Ben,” diye ilan etti soylu Fausta, “onun nişanlısıyım!”

Bu cüretkâr hamlenin benim gözümde beş para etmemesinin yegâne sebebi kadıncağızın buna gerçekten inanmasıydı.

Bahtsız şaşkın mağlubiyeti kabul edip bizi içeri soktu. Petro’ya yumruğumu kaldırdım, pek sevimli bir çiçekçi kızın başıma çelenk takmasına izin verdim ve magistratus’un kız kardeşi fırtına gibi ilerlerken kitharasını taşıyarak arkasından seğirttim. Yakışıklı şölen âmiri hızla durumu tarttı, sonra Fausta’nın eline bir tas Bitinya bademi tutuşturarak efendisine danışmaya gitti. Şaşırtıcı bir hızla geri döndü. Aemilia Fausta’ya özel şölen odasında yerinin hazır olduğunu bildirdi; Crispus bu şık yemek odasında baş konukları bizzat ağırlayacaktı.

Beklentim neydi bilmiyorum ama, terk ettiği kadına bu kadar hızla ve gösterişle hoş geldin dedirtmesi Aufidius Crispus’un toplum içinde tehlikeli olabilecek kadar ustalıklı hareket edebileceğinin ipuçlarını veriyordu.

XLIX

Şölen âmiri benden özür dilemeye girişti.

“Boş ver. Ben hanımın kithara hocasıyım. Benim için oturma düzenini bozmaya gerek yok.”

Beni bir yere sıkıştırmaya söz verdi, ben de ona dedim ki bir yere sıkışmaya karar verirsem bunu kendim yaparım.

Yemek zamanı gelmişti. Oysa ben, geç gelenlerin arasından süzülüp villanın deniz tarafındaki geniş iskeleye yanaşmış görkemli teknelere bir göz atmaya gittim. İsis Africana'yı hemen buldum; gemi kalabalığından uzakta, tek başına demir atmıştı. Karalığa gömülmüştü, sanki gemide kimse yoktu.

Ev sahibinin en şık çizmeleriyle eşikte durup gelenlerin elini sıktığı bir toplantı değildi bu; zaten bazı davetlilerin elleri herhalde yapış yapıştı. Crispus villa-da bir yerdeydi, ama nerede... Taraçadan geçip yine içeri girdim, becerebilirim şu Crispus'u bir an önce görmek istiyordum.

Atrium'dan geçtim. Duvarlara kırmızı üstüne bir dizi yivli sarı sütun resmedilmişti. Bu sütunların arasında, heybetli bir çifte kapı vardı; simgesel figürler, hayal ürünü kırlar, dini nesneler ve zafer kalkanları arasına serpiştirilmiş yıldızlarla bezenmişti. Odadan geçerek sakin bir iç bahçeye ulaştım. Hem gerçek bitkiler vardı burada, hem de iç duvarlara çiçek ve ağaç manzaraları yapılmıştı. Bahçenin de ardında büyük salon uzanıyor, iki muazzam sütunun arasından dosdoğru asıl bahçelere açılıyordu. Campania tarzı, nefis bir yerdi. Önemli konukların uzanacağı divanlar salona yerleştirilmişti. Ben içeri göz attığımda hem gürültü ve ısı, hem de taze çelenklerin kokusu bu güzel yaz

gecesine yayılmaktaydı. Küçük odalara daha alt düzeyden konuklar için masalar konmuştu. Bütün bunlar umurumda değildi. Kalabalıkta kendime yer açmaya çalışarak döndüm ve şans eseri geniş mutfığı buldum. Ana yemek odası mutfağın yanında olmalıydı.

Villa Poppaea'nın ana yemek odasına üstünde kanatlı kentaurların nöbet tuttuğu iki kare sütunun arasından geçilerek giriliyordu. Küçük bir odaydı, bütün villa gibi narin mimari bir üslupta bezenmişti; duvardaki resimde bilmediğim bir koruyucu tanrıya adanmış tapınağın önünde hayali bir avlu kapısı vardı ve kapının alınlığında kanatlı deniz atları kıvrım kıvrım kıvrılıyordu. Arka duvarda da gerçekmiş gibi duran bir tas dolusu incir resmi gözüme çarptı.

Bu gece oda ince, kokulu yağlarla mayhoştur. Tavana asılı zarif işlemeli kumaşların altında üçerli gruplara ayrılmış dokuz divan vardı; içleri çiçek dolu yüksek vazoların üstüne tavus kuşu tüylerinden kemerler yapılmıştı. Kuyruklarını bütün haşmetiyle açmış tavuslar bu evin dekorasyonunda sık kullanılan bir motifti. Bir gün belki ben de evimde ziyafet veririm diye bu incelikleri aklıma yazdım.

Erken gelmiştim. Crispus ortalarda yoktu. Şeref mevkii olan orta divan boş duruyordu.

Ama Aemilia Fausta'yı gördüm. Biraz gergin, yine de hayatından memnun bir edayla soldaki divanda üzümleri didikliyordu; sol divan pek matah bir mevki değildi. Tanıyamadığım iki senatör ev sahibinin boş divanının iki tarafındaki daha uygun konuma yerleşmişlerdi. İki kadın ağır mücevherleriyle gösteriş yapmaktaydı, dairevi tülbentten moda-ya uygun akşam yemeği kıyafetleriyle iki de gençten

adam vardı. Biri bizim sarışın tanrı Rufus'tu; odanın üst köşesinde senatörlerden biriyle konuşuyordu. Yanında getirdiği kadını masanın alt ucuna, tam önüme atıvermişti.

Görür görmez tanıdım kadını ve dönüp beni görmeden tepeden tırnağa süzdüm: magistratus kendisini ihmal ettiği için sinirle birbirine vuran uzun, solgun ayaklar; sonra ince ama dolgun, adamın ellerinin arasından (tabii elini kadına sürmeye cesaret ederse) kayıverecekmiş gibi duran ince simli bir kumaşa bürünmüş bir beden. Boynunda herhalde bir servetin yarısıyla satın alınmış lacivert taşlarından bir kolye. Önü kıvrımlı, arkası altın bir ağın içine toplanmış pırıl pırıl parlayan koyu kestane saçlar. O lacivert kolye ve altın ağ kadını daha genç ve daha tatlı gösteriyordu. Etraftaki utanmazca gösterişin yanında sakın, duru bir zarafeti vardı. Bu gece Campania'nın en güzel kadınıydı, ama Campania halkı cıvılcı meraklı olduğundan bu gerçeği bilen bir tek ben vardım.

Divanın ayak ucuna koyduğu sandallarını bir köle düzeltti, o da teşekkür etmek için döndüğünde beni gördü. Sol kolumun altında Fausta'nın çalgısı, sağ elimde de bana verdiği badem tası, eşikte duruyordum. Helena dönüp bakana kadar bademleri birbiri ardından ağızıma atmakla meşguldüm.

Magistratus'un şölene getirdiği hanım güzelim ela gözlerini bana dikti ve Circus Maximus'un öbür ucundan bile kime ait olduklarını tanıyacağım kaşlar kalktı. Sessiz bir hayranlık ıslığı çaldım. Senatörün altın başlıklı kızı iğrenme ifadesi olması gereken bir edayla başını çevirdi (bu arada nefis, mağrur bir omuz sergiledi).

Ama gayet baştan çıkarıcı bir göz kırpışla bütün o edasını bozdu.

Crispus'un geldiğini belirten bir kıyamet koptu koridorda, ben de kendimi dışarı attım. ıkarken kit-harayı bir köleye teslim edip Fausta'nın uzandığı diva-nın arkasına bırakmasını emrettim. (Kitharayı bütün gece elimde taşımak niyetinde değildim.) Durumu ka-bullenip nemsizlerin doluştuğu odalara iteklenmeye razı oldum. Crispus'un ne menem biri olduğunu gr-mek isterdim, ama iyi zamanlama işimin hayati bir parçasıdır. Gözde konukları yala şşrken böyle büyük bir adama imparatorun mesajını iletmenin zama-nı değildi bu gece.

Büyük salona gittim yine; iştah açıcılar getirilme-ye başlanmıştı, bir iki boş yer de ya hiç dostça bakma-yan erkeklerin ya da takma saçlı, tombul parmaklı ka-dınların yanındaydı. Soslu hindiba tepsilerini omuz-lamış garsonların yanından eğilerek geçtim, sonra alt seviyeden konukların arasına bakınarak Silvia ile Pet-ronius'u buldum ve yanlarına çöktüm.

"Midye kızartmasına yüz verme" diye öğütledi Silvia, selamlamaya zahmet etmemişti. "Lucius yarım saat önce gidip baktı, hepsi soğumuş." Yiyeceklerin nasıl servis edileceği konusunda annemle aynı görüş-teydi. Bizim oğlanı burada bile mutfağa gönderip kontrol ettirmesine şaşırmamıştım. "Baştaki masaya deveduşu getirdiler ama sıra bize gelene kadar biter."

Gülerek sordum: "Ne ikram edecekler dersin, Lu-cius?" İsminin Lucius olduğunu elbette biliyordum da, ancak körkütük sarhoş olduğumuzda onu bu isimle a-đırırdım. "Usta bir baş aşının alabalığı kırk farklı şit et gibi gösterdiği hani şu yemeklerden mi?"

Petro ağzına bir Colymbadia zeytini atmadan önce sıırıttı. Harika şeylerdi; zeytinyağı ve otlara yatırılıp muhteşem bir koku alana kadar bekletilen kocaman Ancona zeytinleri. Herkesin yediğı şu küçük, sert salamura Halmadia cinsinin asla böyle kokusu olmazdı.

Petronius beni rahatlatı; dediğine göre bu akşam için öyle çok levrek ve ıstakoz tutulmuştu ki körfezin su seviyesi beş santim azalmıştı. İki sinir bozucu Campanialı, Baiae istiridyelerini övmekteydi; ikimiz de sessizce dinledik, ikimiz de Britanya'da Rutupiae ile Thanet arasındaki soğuk, boz bulanık sular ile Tamesis halicinin kuzey kıyılarından çıkarttıkları istiridyeleri düşünüyorduk... Petro ekşi bir suratla şarabını başına dikti. Benim hoşuma gitmişti şarap, ama onun beğenmediğini görebiliyordum. Ben Oplontis'ten uzaktayken yerel mahsulü tatmıştı. Köpüklü beyazları ve dolgun taze kırmızıları bir öğretmen tavrıyla anlatırken ben de iştah açıcıları gövdeye indirip hem kıskandım hem de dostumla birlikte olamadığım için hayıflandım.

Petro'yu özlüyordum. Bu somurtkan herif yapılacak bir işim olduğunu hatırlatıyordu bana. Ne kadar çabuk halledersem işimi, Herculaneum'daki dostlarıma o kadar çabuk kavuşabilirdim...

Bu gece için tutulmuş garsonlar işlerini erken bitireceklerini düşünmüşlerse eğer, yanılıyorlardı. Davetliler geceyi uzatmaya kararlıydı. Plebler ihtiyatlıydı, ama senatörler, eques sınıfından olanlar ve hanımları yiyeceklere gömülmüşler, bedava aş bulmuşken iki kat fazla yiyorlardı. Cızırdayan şaraplı sosların sesi ve kokusu rüzgârla üç mil uzaktaki Pompeii'ye kadar gitmiş olmalıydı. İçki dağıtan köleler kadehleri tekrar tekrar doldurmak üzere koşuştururken terli çıplak

ayakları zeminde kayıyordu; artık hiçbirisi sıcak şarap kovalarının altındaki kömür yanıyor mu ya da şaraba katılan baharatın ölçüsü tam mı diye bakma zahmetine girmiyordu. Crispus'un istediğini başardığı belliydi. Herkesin daha sonra ne kadar eğlendik diye hatırlayacağı iğrenç bir şölendi.

Birkaç saat sonra İspanyol dansözleri ortaya çıktı. En arka masanın etrafındaki bizler, ana yemeklerimiz görüldüğü için attığımız sevinç çığlıklarını daha da yükselttik. Garsonlar ellerinden geleni biraz homurdanarak da olsa yapıyordu, ama böyle bir kalabalığı doyurmak zor işti, üstelik, rezene soslu sığır maddalyon isteyip "lütfen rezene koymayın!" diyen her zamanki illet kadınlar da mevcuttu.

Tahminime göre dansözlerin zamanlaması ana yemek odasındaki büyükbaş züppelere göre ayarlanmıştı, çünkü orada cingöz bir vekilharcın nezaret ettiği, yemek yemeyi hızlandıran bir et kesiciler ve taşıyıcılar ordusu hizmet ediyordu. Gerçekten de, durumun ilerleme kaydedip kaydetmediğini kanatlı kentaurlara sormaya gittiğimde, tatlılardan arta kalan tek tarçınlı armut kocaman gümüş bir tepside dışarı çıkarılırken parmakları yıkamak için bir tepsi el tası da içeri taşınmaktaydı. Kastanyetlerin şakırtısını duydum, şarkıcılardan sesi berbat ama pek hevesli biri de bağır bağıra İspanyolların ıstırabını terennüm etmekteydi. Kapı aralığından gözüme ateşli ateşli dans eden bir kız ilişti; yerlere kadar inen mavimsi kara saçları vardı, giysi sandığında bir şey bulamamış olsa gerekti ki dans ederken takındığı pozlar çıplaklığını gözler önüne seriyordu. Kızın fandango'sunu hayran hayran seyrederken Crispus'u unutmuşum. Yanımdan kocaman boynuzlara doldu-

rulmuş taze meyveleri zar zor taşıyan garsonlar geçti, meyvelerden bazılarının adını bile bilmiyordum. Derken kapılar kapandı, ben de kışkıışıldım.

Koşup Petro'nun kulağına dansözü fısıldadım; işimin bu zevkli yanını kıskanarak bir ıslık çaldı.

Silvia ana yemek olarak ne yiyeceğimi belirlemişti. Zencefilli ördek kanadı, çömlekte salata ve birkaç lokma da erikli kızarmış domuz tıkınmayı başardım, sonra yine ana yemek odasına koştum. İşler beklediğimden daha hızlı yürümüştü. Ev sahibi ile özel konuklarının çoğu dağılmıştı, takıp takıştırmış iki kadın çocukları hakkında konuşuyor, genç bir erkeğin önünde büyüleyici karın kası hareketleriyle kıvrılan dansöze bakmamaya çalışıyorlardı.

Yemeğin ne kadar titizce düzenlendiği göz önüne alınırsa, adamım artık diğer salonlara çıkıp konuklarıyla sohbet etmiş olmalıydı. Helena Justina'nın dediği gibi, kendini sevimli göstermeye çabalıyordu herhalde. Konuklar ziyafete konduktan sonra bir de ev sahibinin giysileri konusunda kendilerine iltifat ettiğini, büyük oğullarının ne iş yaptığını sorduğunu duyunca Crispus'u daha da seveceklerdi. Herkesi dolaşıp durumu kendine yontacaktı; Aufidius Crispus işini çok iyi biliyordu.

Toplantı salonlarında adamı aramaya başladım; yüzleri kızarmış garsonlara Crispus görünürlerde mi diye sordum. Bir koku serpici beni iç bahçeye gönderdi, ama nerede bende o talih!

Kimse yoktu bahçede. Bir taş sıraya oturmuş, birini beklermiş gibi sessizce duran bir kadın hariç. Zarif elbiseli, fazla mücevher takmamış, koyu kestane güzel saçları altın bir ağa sokulmuş genç bir kadın...

Eğer kendine bir eğlence bulmuşsa bu onu ilgilendirirdi. Kendimi gösterip aşk randevusunu berbat etmeye niyetim yoktu. Orada kalmamın tek nedeni bir adamın ortaya çıkmasıydı. Adam kadının kendisini beklediğini düşünüyordu açıkça, ben de öyle düşündüm. Kim olduğunu görmek için bekledim.

Adamı tanımıyordum. Yine de durup beklemeye karar verdim, çünkü Helena Justina'nın da adamı tanımadığı belliydi.

L

Adam, gülhatmilerin arasından çıktı. Sanki orada, iyi yetişmiş bir genç hanımın bilmek isteyeceği bir şeyler yapmıştı. Öyle sarhoşturdu ki Helena'yı harika bir şey keşfetmiş gibi selamlarken kızın buz gibi ifadesini fark etmedi bile. Adamla başa çıkabileceğini düşündüm. Bu ayakta sallanan zampara M. Didius Falco gibi bir toplum zararlısı değildi. Ağzından salyaları akan o sevecen Falco ki genellikle bir iki hakaretle pırsardı.

Bahçe basit kır üslubundaydı. Koyu çapraz çizgiler çekilmiş bir sütuna yaslandım; alacakaranlıktı, ikisi de beni görmedi. Duyamadığım bir şeyler geveledi adam, ama Helena'nın cevabı açıktı: "Hayır; burada tek başıma oturuyorum, çünkü öyle istiyorum!"

Adam sarhoş sarhoş geçirerek yaklaştı. Helena hemen içeriye, kalabalığın arasına kaçmalıydı ama inatçıydı, belki de bahçede buluşacağı adam biraz riski göze almaya değiyordu. Adam yine bir şeyler söyledi, Helena yine ısrar etti: "Hayır. Lütfen gidin!"

Adam güldü. Güleceğini biliyordum.

Bu kez ayağa kalktı Helena. Giysisinin solgun, yumuşak kıvrımları omuzlarındaki broşlardan aşağı sarktı, sanki düz durmaya çalışıyorlardı ama kumaşların altındaki hanımefendinin hiç de dümdüz olmadığını vurgulamaktan başka bir işe yaramadılar.

"Of, tanrılar aşkına!" Öfkesi tokat gibi çarptı beni, ama adam içkiden gözü bir şey görmez haldeydi. "Başım ağrıyor," diye bağırdı Helena, "Yüreğim ağrıyor; gürültüden başım döndü, yemek de midemi bulandırdı! Burada kendi başıma oturuyorum, çünkü yanımda kimseyi istemiyorum, özellikle de sizi!"

Adamın yanından geçip gitmeyi denedi, ama olmadı. Herif Helena'nın kolunu yakaladığında ben harekete geçmiştim bile. Sarhoşluğuna rağmen hızla harekete geçip öteki elini vahşice kızın giysisinin altına sokmaya kalkışırken ben böğürerek sütunları bahçeden ayıran alçak duvarın üstünden atladım ve yanlarına eriştim.

Kafaların birbirine çarpmasıyla bir çatırtı duyuldu, o kafalardan biri benimdi. Adam epeyce yapılıydı, beklemediğim kadar da enerjisi vardı. Yani birkaç yumruk indirmeyi başardı. Ağzından zencefilli bira kokusu yayılıyordu, başka bir şey hissetmeyecek kadar hiddetliydim. Yumruklarını boşa sallamaya başlayınca hesabını gördüm ve yaptığını beğenmediğimi antrenörümün asla vurma dediği kısımlarına darbe üstüne darbe indirerek gösterdim. Sonra kafasını koltuğumun altına sıkıştırarak bol su akan bir çeşmenin altına götürdüm ve fişkıran suyun ciğerlerine dolmasına özen gösterdim.

Boğulmasına ramak kalmışken Helena alçak sesle beni uyardı: "Falco, dur! Adamı öldüreceksin!"

Herifi biraz daha suyun altında tuttuktan sonra durdum.

Herifi kemerlerin altından sürükleyerek bir koridora çıkardım ve şık sandalımın tekini ensesine ensesine vurarak yola koyulmasını sağladım. Yüzüstü yere yayıldı. Ayağa kalkmaya çalıştığını görene kadar bekledim, sonra Helena'nın yanına döndüm.

Teşekkür etmek yerine, "Niye öyle saklanıyordun?" diye suçladı beni.

"Tesadüf."

"Gizli gizli gözetleme beni!"

“Saldırıya uğramana izin mi verecektim!”

Çeşmenin kenarına oturmuş, kollarını kendini savunurcasına kavuşturmuştu. Elimi uzatıp yanağına dokunmak istedim. Bir erkeğin saldırısı yetmişti, geri çekildi. İrkildim. Biraz sonra titremesi geçti.

“Hâlâ bahçede oturmak istiyorsan, nöbet tutacağım.”

Aldırmadı bu lafıma, “Canın acıdı mı?” diye sordu.

“Onun canı daha fazla acıdı.” Kaşlarını çatı. “Çok rahatsız etti seni. Yanında biri olmalıydı.” Öfkeyle bağırdı; dudağımı ısırdım. “Özür dilerim, aptalca bir sözdü. Dediklerini işittim...”

Sonra Helena Justina adıma benzer bir şey fısıldadı, biraz önce ittiği eli tuttu ve yüzünü avucuma gömdü. “Ah Marcus, Marcus, sadece düşünebileceğim sessiz yerde oturmak istemiştin.”

“Neyi düşünecektin?”

“Elimi attığım her şey mahvoluyor. İstedğim her şey olanaksız hale geliyor...”

Ben bu sözlere bir tepki vermeye çalışırken birden yüzüme baktı. “Kusura bakma.” Kaçmayayım diye hâlâ elimi sıkı sıkı tutarken sanki hiçbir şey olmamış gibi o her günkü meraklı sesiyle sordu: “Crispus meselesi ne durumda? Konuşabildin mi onunla?”

Adamı henüz bulamadığımı itiraf ettim. Dolayısıyla soylu genç hanım çeşmenin kenarından ayağa fırlayıp bana yardım etmeye karar verdi. Akıllıyım, güçlüyüm, işimi iyi yaparım (falan) dedim. Tepemde beni güden biri olmasından ne kadar nefret ettiğim kısmına gelemeden beni bir acele bahçeden çıkarmış, istesem de istemesem de benimle geliyordu.

Buna asla izin vermemeliydim. Babası güzel kızının ortalarda dolanmasını hiç hoş karşılamazdı, ayrıca benim işim tek başına yapılır.

Öte yandan, Helena Justina toplum göreneklerini görmezden gelmenin bir yolunu bulurdu hep. Ayrıca, yanımda Crispus'un neye benzediğini bilen birinin olması bana zaman kazandırıyordu. Acaba? Bu Crispus asla bir yerde durmuyordu ki.

"Aile dostunuz mudur?"

"Hayır. Babam pek tanımaz onu. Ama Pertinax tanırdı. Evli olduğum sırada birkaç kere yemeğe gelmişti..." Kerâviye soslu kalkan yapmıştı kuşkusuz...

Asıl villadan ötelere uzanan bahçelere çıktığımızda, Helena koluma girdi. Daha önce de yapmıştı bunu. Kalabalıktan nefret ederdi. Ne kadar kalabalıksa, o kadar yalnız hissederdi. Koluma da bu yüzden asılıyordu; baş belasıydım ama hiç olmazsa yüzüm tanıdıktı.

Bahçenin ta öteki ucunda, mis kokulu güllerin arasında durmuş villanın insanı şaşkına çeviren yivli sütunlarına bakarken "Mmmmm!" diye iç geçirdim. "Eğlenceye vaktimiz olsaydı keşke!" Başımdaki çelenği çapkınca kaşımın üstüne eğdim, ama Helena ciddiyetle, "Vaktimiz yok!" dedi.

Beni yine içeri sürükledi ve küçük odaları keşfe çıktık. O muazzam atrium'dan geçerken ana salonda yemek yemiş olan senatörlerden biri karısıyla villadan ayrılıyordu. Helena'ya başıyla hoşça kal dedi, bana da böyle bir şölende senatör kızlarına sarkan şu aşağılık pleb hovardalardan biriymişim gibi baktı.

"Fabius Nepos bu," dedi Helena yavaşça. Yaşlı beyefendinin kanı tepesine çıksa da, kolumu bırak-

mayacaktı. “Senatoda çok nüfuzu vardır. Hem yaşıldır, hem de geleneklere önem verir. Öyle uzun uzadıya düşünmez.”

“Demek ki şölenden etkilenmeyip eve erken dönen olası bir işbirlikçi olduğunu tahmin edebiliriz.”

Şevkimiz artmıştı. Göz aldatan Korint sütunu perspektifleri, tiyatro maskları, herkesin hoşuna gitsin diye getirilmiş bir tavus ve kültürlüler için yüksekçe bir yere konmuş üç ayaklı bir Delphoi sunağıyla süslenmiş küçük bir salona girdik. Son derece ciddi, sakallı bir adam felsefeden söz ediyordu. Söylediklerine de inanıyor gibiydi. Bu ufuk açıcı savları dinleme ayrıcalığına erişenler de neredeyse adama inanacaklardı; ah bir de doğa onlara onca lafı anlayacak bir şeyler vermiş olsa!

Bereket bana vermişti. Bana kalırsa laf salatasıydı bütün dedikleri.

Ana yemek odasına şöyle bir göz attık. Aemilia Fausta suratını asmış kendi kendine kithara çalıyordu. Bizi görmeden, hiç de nazik olmayan bir edayla kıkırdarak kaçtık. Daha sonra bekleyenler için taş sıralar konmuş uzun bir koridor bulduk. Fausta’nın ağabeyi ile bir grup yüzü iyi berber görmüş soylu, ellerinde şarap kadehleriyle ayakta durmuş genç garsonların yere diz çöküp zar atmalarını seyrediyorlardı. Rufus bizi görünce şaşırdı, ama Helena’yı yanına çağırmadı, ben de elimi salladım, sonra oradan da çıktık.

Helena da uslu bir kız gibi Rufus’un yanına gitme niyetinde değildi. Heyecanlanmıştı. Sabırsızca önüm sıra gidiyor, kapıları ardına kadar açıyor, içride kim var diye hızla bakıyor ve sanki ne sarhoşların kaba haykırışlarını duyuyor ne de zevk maksadıyla birbirine dolanmış tuhaf insan kombinasyon-

larını görüyordu. Büyük teyze Phoebe'nin getirilebileceği türden bir toplantı olmadığını söylemek zorunda kaldım.

Helena aynı fikirde değildi, "Yok canım," dedi, "Teyzeler alışıktır böyle şeylere." (Kendi teyzem Phoebe'yi düşününce, Helena'ya hak verdim.) "Ama annen buraya geldiğini duymasın diye dua edelim!"

"Beni senin getirdiğini söylerim." Birden sıırttım. Bütün akşam Helena'da bir değışiklik olduğunu düşünmüş, ancak şimdi anlamıőtıım. "Saçın artık kırmızı değil, yıkamıőısın!"

"Hem de kaç kere!" diye itiraf etti Helena. Sonra kıpkırmızı kesildi.

Kemerlerin altında İspanyol dansözlerle gelmiş olan çalgıcılar şimdi kendi kendilerine eğleniyor, yemek sırasındakinden altı kat iyi çalıyorlardı.

Çeőmelerin ahi tutmuştu bu gece. Küçük, dört köşe bir atrium'daki çeşmenin yanında, ana salondaki senatörlerden birini daha gördük; kollarını kartal misali iki kölenin omuzlarına atmış, hiçbir şeyin farkında olmadan, böğüre böğüre kusuyordu.

"Bunun adını bilmiyorum," dedi Helena. "Çok içti. Misenum donanmasının komutanı..." Durup komutanın kölelerin arasında kendini tamamen bırakmasını seyrettik.

Yarım saat süren verimsiz bir arayıőın sonunda ikimiz de somurtuyorduk.

"Of, umutsuz bir durum!"

"Hemen vazgeçme; sana bulacağım onu." Benliğimin öfkelenip ne münasebet ben kendim bulurum diyen yanı, arzuyla titreyen öbüir yanı karşısında geri çekildi. Gözleri kararlılıkla parladığında Helena Justina tapınılası bir kadın olur...

“Yapma, Falco!”

“Ne?”

“Bana öyle bakma!” Dişlerinin arasından hırly-yordu bana. “Öyle baktığında ayak parmaklarıma bir şeyler oluyor.”

“Hanımefendi size ancak böyle bakabilirim!”

“Sanki beni bir çalılığın altına iteceksin de...”

“Seni itecek daha iyi bir yer bulabilirim,” dedim ve boş bir koltuğa ittim.

Tam punduna getirdiğimde, sinir bozucu bohça solucan gibi kıvrılıp altımdan kaçtı. Tam da kader tanrıçalarının beni görmek istediği gibi, koltukta pek zarif bir pozisyonda kalakaldım: yüzüstü.

“Elbette!” diye bağırdı. “Kendi odası olmalı! Ak-lıma gelmeliydi!”

“Ne gelmeliydi? Ben niye bir şey bilmiyorum?”

“Çabuk, Falco! Kalk, kafadaki çelengi düzelt!”

İki dakika sonra yine atrium'daydık. Helena vekil-harçtan efendisinin giyinme odasının adresini aldı. Üç dakika sonra da, evin denize bakan cephesindeki tavanı koyu kırmızıya boyanmış bir yatak odasıdaydık.

Crispus'un ödünç alınmış yatak odasına ayak bastığımız beş saniye içinde iki şey gördüm. Birincisi, Aufidius Crispus siyasi emellerini apaçık ortaya çıkaran bir kıyafete bürünmüştü: Şölen giysisi Tiren denizinden çıkarılmış binlerce deniz kabuğunun suyuyla boyanmış, enfes bir dövme mor renk ol-muştu ki imparatorlar bu rengin kendilerine pek ya-raştığını düşünür. İkincisi, şansı benimkinden açıktı: İçeri girdiğimizde yemek sonrası dansözlerinin en güzelinin saçındaki gülü kulağının arkasına tak-mış, kızı yatağa çivilemiş, memesinin yarısını ağzı-

na almış, nefes kesen bir erkeklik gücüyle tefine vurmaya başlamıştı.

Helena Justina'nın başını utanmasın diye omzuma doğru çevirdim.

Sonra adam işini bitirsin diye bekledim. Bizim meslekte kibar olmak daima işe yarar.

LII

Dansöz gülünü başka bir yerlerde tekrar kullanmak üzere saçına takıp yanımızdan geçip odadan çıktı. Belli ki hızlı, sıradan bir işti bu.

“Özür dilerim, efendim. Eğlencenize engel olmadım ya?”

“Açıkçası, hayır!”

Helena Justina çabucak bir tabureye oturdu, sırtı her zamankinden daha dikti. Aslında dışarıda beklemesi daha uygundu, ama kalıp bana destek olduğuna sevindim. Crispus pek de ilgi göstermeden ona şöyle bir baktı, sonra bir koltuğa yerleşti, giysisinin mor kıvrımlarını düzeltti, defne çelengi-ni başına tekrar geçirdi ve beni dinlemeye hazırlandı.

“Efendim! Seçkin toplantınıza beni davet ettiğiniz için teşekkür etmek isterdim, ancak ben Aemilia Fausta’yla geldim, dolayısıyla ‘davet’ kelimesini kullanmam doğru olmaz!” Gülümser gibi oldu.

Elli, elli beş yaşlarındaydı, hiç yorulmayan çocuksu bir görünümü vardı. Esmer, kaba hatlı olmakla beraber yakışıklı sayılırdı (bunun da farkındaydı). Son derece düzgün dişlerini herhalde boy-nuz tozuyla beyazlatıyor, her fırsatta da ne güzel, ne kadar eksiksiz olduklarını gösteriyordu. Sanki çelengiyle doğmuştu, berberinin saç kesimine de hayran olmuştum. (O gün öğleden sonra kestirmiş olmalıydı saçlarını, odaya Galya pomadının yağlı koku-su sinmişti.)

“Senin için ne yapabilirim, delikanlı? Önce, sen kimsin?”

“Marcus Didius Falco.”

Düşünceli bir tavırla çenesini eline dayadı. “Dostum Maenius Celer’i rengârenk bereler ve mide kramplarıyla eve yollayan sen misin?”

“Olabilir. Belki de dostunuz Celer bayat istiridye yemiş, bir duvara çarpmıştır... Ben bilgi toplarım. Vespasianus’un gönderdiği mektubu size ulaştırmaya çalışan ulaklardan biriyim.”

Koltuğunda dikleşti, sinirli bir hava hâkim oldu odaya.

“Ne demem lazım şimdi? ‘Senden hoşlanmadım, Falco!’ mu? Sen de ne cevap verirsin? ‘Önemli değil, efendim, ben de sizden hoşlanmadım!’” Baş rahip Gordianus’u ikna etmek kadar kolay olmayacaktı anlaşılan; Crispus bu görüşmenin eğlenceli geçmesini istiyordu.

“Şimdi herhalde beni odadan attırırsınız, öyle mi efendim?”

“Neden?” Beni ilgiyle süzüyordu. “Bilgi topladığını söyledin. Ne gibi niteliklerin var?”

“Sağduyu, öngörü, yapıcı fikirler, sorumluluğu kabullenme, baskı altında güvenilir olma, ayrıca pisliği kimse fark etmeden lağıma atabilme yeteneği.”

“Aynı bir yönetici gibi!” İçini çekti. “Pekâlâ Falco, görevin nedir?”

“Sizin ne iş çevirdiğinizi anlamak. Ama bu açık!”

“Sahi mi?”

“Elde etmeyi arzuladığınız birçok mevki var. Hepsi için imparatorun desteğine ihtiyacınız olacak. Biri hariç...”

“Ne dehşet verici bir düşünce!” Tatlılıkla söyledi bunu.

“Özür dilerim. Mesleğim birçok insanı dehşete düşürür.”

“Belki daha iyi bir iş teklif edebilirim sana.” Sesinde bir şakacılık gizliydi, sanki kendi önerisine gülüyordu.

“Tekliflere daima açığımdır,” dedim Helena’ya bakmadan. Crispus yine gülümsedi, ama ardından müthiş bir iş teklifi gelmedi.

“Pekâlâ Falco! Flavius Vespasianus’un Gordianus’u kandırdığını biliyorum. Bana ne teklif ediyor?” İmparatorun adını sanki hâlâ sıradan bir yurttaşmış gibi anması ona saygı duymadığını belli ediyordu.

“Gordianus hakkındaki bu bilgiyi nasıl öğrendiniz, efendim?”

“Birincisi, başındaki çelenk bu gece benim verdiklerimdense, Paestum sahilinden getirtmiştim hepsini.”

“Paestum ha? Fazla konuşan çelenkçiyi bir yana koyarsak, Gordianus’un Paestum’a gideceği dedikodusunu başka kim yayıyor?”

Benim ısrarla aynı konuya dönmemle gözlerinde bir pırıltı belirdi (gözleri kadınlara çekici gelecek kadar koyu kestane, klasik anlamda güzel olmayacak kadar birbirine yakındı). “Gordianus’un kendisi. Ağabeyinin ölümünü yazdı bana.”

“Yani uyardı sizi!” Barnabas.

“Uyardı,” dedi nazikçe. “Sen de aynı şey için mi geldin?”

“Kısmen, efendim. Kısmen de pazarlık için.”

“Neyle?” Birden nefret dolu bir sesle patlamıştı. (Crispus’un pahalı giysileri ve güzelim yelkenlisi dışında Latium’un yarısına sahip olduğunu hatırladım.) “Vespasianus’un beş parası yok! Asla olmadı! Parasızlığı ünlüdür. Meslek hayatı boyunca boğazına kadar borçluydu. Afrika valisi olduğunda, ki imparatorlu-

ğün en önemli mevkiiydi, kimse ona borç vermediği için İskenderiye'den taze balık getirip satmak zorunda kalmıştı... Sana kaç para ödüyor, Falco?"

"Pek az!" Sırıttım.

"O zaman neden onun tarafındasın?" Adam neredeyse kedi gibi mırılıyordu. Belki de kızdırması zor olduğu için Crispus'la konuşmak kolaydı.

"Onun tarafında sayılmam efendim. Ancak, Roma'nın kendini tanrıların oğlu ve torunu zannederek büyüyen ve mor giymenin kendine gösteriş yapma, yetenekli insanları öldürtme, hazineyi iflas ettirme ve Roma'nın yarısını yakma hakkı verdiğini düşünen, üstelik para verip tiyatroya gidenleri sıkıntıdan perişan eden Neron gibi bir deli tarafından değil, kâhyası kasabın faturasını ödemek istediğinde muhasebecisine bir sürü soru sormak zorunda kalan biri tarafından yönetilmesini tercih ederim!"

Crispus bir kahkaha attı. Ondan hoşlanacağımı hiç düşünmemiştim. Herkes bana onun tehlikeli olduğunu söylemişti; nedenini anlayabiliyordum şimdi. Şakalarınıza güldüğü için hoşlandıklarınız, kaba küstahlardan çok daha tehlikelidir.

"Ben asla halkın önünde şarkı söylemem!" Crispus cana yakın bir tavırla beni ikna etmeye uğraşıyordu. "Onurlu bir Romalı profesyonel şarkıcı tutar..." Beni ikna etmekte ısrarlıydı. "Bir de benim açımdan bak. Neron öldüğünde Galba, Otho, Vitellius ve Vespasianus art arda imparator olmaya çalıştı; tahta kıcığını bile değdiremeyen başka bir sürü hevesli de cabası. Herhangi birinin öbürlerinden –örneğin benden!– daha başarılı olmasının sebebi tam o sırada bulundukları mevkilerin kendilerine askeri destek sağlamasıydı. Otho Praetoria Muhafızları'nın desteğini kazan-

dı, diğerlerinin hepsi öyle eyaletlerde üslenmişlerdi ki komuta ettikleri lejyonlar valilerini göklere çıkarmakta gecikmeyecekti. Yani, eğer Dört İmparator Yılı'nda ben Filistin'de olsaydım...”

Lafını bitirmedi. Gülümsedi. Kurnazca, vatana ihanet sayılabilecek bir söz etmemişti.

“Haklı mıyım, Falco?”

“Evet, efendim... bir noktaya kadar.”

“Hangi nokta?” Hâlâ gayet nazik davranıyordu.

“Siyasi sağduyunuzla –ki epeyce güçlü olduğu anlaşıyor– hepimizin kabul ettiği bir noktayı görmüş olmalıydınız. Şiddet dolu bir olaylar zinciri doğal sönümlenme noktasına ulaştı. Roma, İtalya, bütün imparatorluk iç savaşa yorgun düştü. Halk Vespasianus'un ayakta kalan tek kişi olduğunu görüyor. Başka herhangi bir kişinin, kuramsal da olsa, ona meydan okuyabileceği düşüncesi artık geçerli değil. Elbette size saygısızlık etmek istemem efendim!”

Bu sırada Aufidius Crispus ayağa kalkıp kendine şarap doldurdu. Ben istemedim. Hiç sormadan Helena'ya bir bardak şarap verdi.

Sonra alaycı bir sesle “Sen bu kadınla gelmemiştin şölene!” dedi.

“Hayır, efendim. Bu hanım kendi isteğiyle sizi bulmama yardım eden iyi yürekli bir kişidir. Körebe oyununda iyidir.”

O ana kadar ağzını açmamış olan Helena Justina bir yudum bile almadan şarap bardağını masaya koydu. “Didius Falco'nun birlikte geldiği hanım arkadaşımıdır. Bu konuşmayı Fausta'ya asla aktarmayacağım, ama sizin kendisi hakkındaki niyetleriniz konusunda kaygılarım var.”

Crispus, bir kadının böyle lafa girişmesine şaşmış gibi baktı, ama sonra benimle olduğu gibi onunla da açık konuştu. “Doğrusu bu konudaki tutumumu değiştirmeyi düşünmüyor değilim!”

“Anlıyorum. Kuramsal olarak tabii!” Helena kışkırtıyordu adamı.

“Tabii!” Yine gülerek ama kibarca yanıtlamıştı.

“Palatium’da gözü olan bir erkek Aemilia Fausta’nın iyi bir aileden geldiğini aklında tutmalı. Atalarında bir konsül var, ağabeyi de bu onuru tadacak. Fausta’nın yüzü gümüş denariuslar üzerinde çok soylu durur; bir hanedan doğuracak kadar genç, herhangi bir skandala sebep olmayacak kadar da düşkün size...”

“Fazla düşkün!” diye bağırdı Crispus.

“Sorun bu muydu?” diye lafa karıştım.

“Buydu; şimdi de öyle.”

“Peki neden yemekte yanınıza oturttunuz?” Helena yine kışkırtıyordu adamı.

“Çünkü hanımefendiyi aşağılamak istemedim. Mantık icabı onunla evlenebilirdim; arkadaşşıysanız bunu ona anlatmaya çalışın. Ama o bana aşırı düşkün, bense ona karşı böyle bir duygu beslemiyorum.” Neredeyse tüyleri ürperecekti, kendini tuttu. “Evliliğimiz bir felaket olurdu. Aemilia Fausta’nın iyiliği için ağabeyi onu başka birine vermeli.”

“Bu başka bir zavallıya haksızlık olur.” Helena’nın Crispus’u bencil bulduğu açıktı. Belki öyleydi; belki ne olursa olsun deyip Fausta’yla evlenmeliydi, sonra ikisi de bir evde ıstırap içinde yaşarlardı. Herkes gibi. Helena yavaşça, “Şimdi ne yapacaksınız?” diye sordu.

“Gece sona erdiğinde teknemle onu Herculanum’a götürün. Baş başa kaldığınızda, onunla evlenemeyeceğimi nazikçe söyleyin. Telaşlanmayın.

Kendini perişan etmez, çünkü bana inanmaz, hiç inanmadı zaten.”

Az ve öz konuşarak konuyu kapatmıştı, biz de işin böyle sonuçlanmasına itiraz etmedik. Aemilia Fausta’nın çıkmazı hepimize sıkıntı vermişti.

Ayağa kalkıp haftalardır taşıdığım mektubu tüniğimden çıkardım. Gülümsedi, rahat görünüyordu. “Vespasianus’un aşk mektubu mu?”

“Öyle.” Mektubu verdim. “Okuyacak mısınız, efendim?”

“Herhalde.”

“Cevabınızı istiyor benden.”

“İsteyecek tabii.”

“Düşünmek için zamana ihtiyacınız olacak...”

“Ya hiç cevap vermem, ya da bu gece veririm.”

“Teşekkür ederim efendim. Şu halde izin verirseniz dışarıda bekleyeyim.”

“Elbette.”

Tam bir işadamıydı. Yetenekliydi. Fausta sorunun da acıma duygusu olduğunu göstermişti; ender görüldü bu. Ayrıca mantıklıydı, mizah duygusuna sahipti, örgütleme yeteneği vardı ve yanına yaklaşılmaz bir adam değildi. Haklıydı; Flavius'lara denk bir adamdı. Vespasianus'un ailesinin ardında uzun hizmet yılları vardı, oysa hâlâ küçük düşünen, taşralı kişiler olmayı sürdürüyorlardı. Bu adam ise şehirli ve sevimliydi.

Hoşlanmıştım ondan. Belki de işin derininde kendini fazla ciddiye almadığı için.

“Sana soracağım bir şey var, Falco.”

“Sorun.”

“Olmaz,” dedi Aufidius Crispus ve Helena’ya soğuk soğuk baktı. “Bu hanımefendi çekildiğinde soracağım.”

LIII

Helena Justina bize küçümseyerek baktı ve odadan yavaşça çıktı. Dansöz gibi, ama daha saldırganca ve başına gül takmamış olarak.

“Gizli kapaklı işlerden nefret eder,” dedim.

“Bu hanımın peşinde misin?” Eğlence olsun diye insanları kullandığı zamanki gibi yarı ciddi bir pırıltı belirmişti gözlerinde. “Halledebilirim senin için...”

“Hoş bir armağan olurdu. Ama bu hanımın gözü beni görmüyor!”

Sırıttı. “Falco, pek tuhaf bir saray ulağsın! Flavius Vespasianus bana özel bir mektup yolladıysa, neden seni de kattı yanına?”

“İşini iyi bilenleri kullanmak istediğinden! Bana ne sormak istediniz? Ve neden hanımın yanında sormadınız?”

“Çünkü kocasıyla ilgili...”

“Sabık kocası,” diye düzelttim.

“Pertinax Marcellus; dediğin gibi onu boşamıştı... Pertinax hakkında ne biliyorsun?”

“Aşırı hırslı ve kıt zekâlıydı.”

“Tipin değil ha? Ölüm ilanını gördüm bir süre önce,” diye mırıldandı. Düşünceli bir hali vardı.

“Doğru.”

“Gerçekten mi?”

“Eh, ilanı gördünüz!”

Gerçeği söylemiyor olabilirmişim gibi baktı bana. “Pertinax bazı planlara karışmıştı, Falco.” Crispus’un kumpastaki rolü asla kanıtlanmamıştı, dolayısıyla itiraf edeceğini sanmıyordum. “Bazı kişiler yüklü miktarda fon toplamışlardı. Acaba bu fonlar şimdi kimin elinde?”

“Bu bir devlet sırrıdır, efendim.”

“Bu bilmediğin anlamına mı geliyor, yoksa söylemeyeceğin mi?”

“Biri ya da öteki. Ama önce siz söyleyin bakalım, neden öğrenmek istiyorsunuz?”

Bir kahkaha attı. “Ah, haydi Falco!”

“Özür dilerim efendim, güneşin altında oturup üzümlerin olgunlaşmasını beklemekten başka işlerim de var. Açık konuşalım! Sözünü ettiğiniz para bir baharat deposunda saklanmıştı. Saklayan da şu anda ortalarda görünmeyen biriydi. Yani Helena Justina’nın amcası.”

“Yalan söylüyorsun!” Crispus derhal sözümü kesti. “O öldü, Falco.”

“Sahi mi?” Büyük Lağım’a attığım çürümüş cesedin kokusu hâlâ burnuma geliyordu. Boğazıma bir şey takıldı sanki.

“Oyun oynama. Öldüğünü biliyorum. Adamın nal kadar büyük zümrüt taşlı bir yüzüğü vardı, kaba bir şey.” Crispus şölenin hatırına bile mücevher takmamıştı. Parmağında sadece bir akik mühür yüzüğü görüyordum, kaliteli bir şeydi ama hiç göze batmıyordu. “Asla çıkarmazdı. Ama ben o yüzüğü gördüm, Falco. Burada, bir iki saat önce gösterdiler bana.”

Doğru söylediğinden kuşkulanıyordum zaten. Praetoria Muhafızları’ndan yüzbaşı Julius Frontinus’un depodaki cesedin şişmiş parmağından çekip çıkardığı yüzüklerden biriydi sözünü ettiği. Kabartma olanı. Hani şu düşürdüğüm.

Demek ki Barnabas Roma’da yüzüğü bulmuştu. Demek ki Barnabas bu gece Oplontis’e gelmişti.

Hızla düşünerek Crispus’un hâlâ kumpasçıların topladığı külçeleri ele geçirmeyi ve kendi planlarını

uygulamak için kullanmayı umduğu sonucuna vardım. Latium'un yarısı ve şık bir tekne, bütün eyaletlerin, senatonun, Praetoria Muhafızları'nın ve Forum'daki canlı kalabalıkların desteğini sağlamaya yetmeyebilirdi...

Belki planlarından vazgeçer umuduyla tahminlerimi açıkladım: "Curtius Gordianus size yazdığı mektupta Pertinax'ın azatlısı Barnabas'ın kendini kiralık katil ilan ettiğini söylüyordu, değil mi? Ve Barnabas bu gece buradaydı."

"Evet, buradaydı."

"Neyin peşindeydi?" Fazla heyecanlanmış görünmemeye çalışıyordum. "Yoksa karanlık oyunlarına sizi de mi katmak istiyordu?"

"Ne demek istediğini anlamıyorum, Falco." Yine nazikti Crispus. Üstelik sevimli.

Yüzüme bakıyordu. Konuyu kapadım. Kazara bir ipucu bulmuş ama önemini anlamamış bir salak gibi hissediyordum kendimi.

Anlamamıştım, bu doğru. Ama işi tam anlamadığı için vazgeçen amatörlerden olmadım asla.

Kuşkulanmaya başlamıştım: Tahıl ithalatı bu muammanın nasıl bir parçası olursa olsun, Aufidius Crispus bu işin önde gelen kişilerinden biriydi. Yoksa Crispus ve henüz sağken Pertinax, asıl komplo-nun yanında kendilerine yontacakları fazladan bir iş daha çevirmeyi mi planlamışlardı? Crispus hâlâ o planı gerçekleştirme niyetinde miydi? Barnabas bu gece Crispus'un efendisiyle döndürdüğu dolap her neyse onu tekrar başlatmaya mı gelmişti? Peki bunu duyan açık sözlü, yardımsever, namuslu sarraf Crispus, Barnabas'ın rutubetli bir zindanda hayat hikâ-

yesini bana anlatmasının daha iyi olacağına mı karar vermişti?

“Barnabas’ın Longinus cinayeti sebebiyle arandığını biliyorsunuz, değil mi? Onu bana teslim mi edeceksiniz, efendim?”

Bu cana yakın görünüşün altında Aufidius Crispus’un tehlikeli bir adam olduğunu biliyordum. Çoğu tehlikeli kişi gibi o da rakiplerini ortadan kaldırabildiği gibi, yüz kızartıcı bir ortağını başından atmakta tereddüt etmezdi. Hatta daha da çabuk yapardı bunu. Nitekim gözünü bile kırpmadan, “Marcellus’un villasına bir bak,” dedi.

“Biliyordum bunu! O villayı arayabilmek için bir bahane istiyordum. Bu bilgi sağlamsa, azatlıyı enseleyebilirim!”

Aufidius zarif, rahat tavrıyla “Verdiğim bilgiler daima sağlamdır,” diye gülümsedi. Sonra esmer yüzü sertleşti. “Ama, Falco, şaşırmaya hazır ol!”

Benimle işi bitmişti. Vespasianus’un mektubu elindeydi. Ben de o eski papirüs parçasını mürekkebi solup böcekler yemeden okuması için adamı yalnız bırakmalıyım. Kapının mandalını kaldırmıştım ki durdum.

“Şu dostunuz Maenius Celer. Onu bir hanımefendiye sarkıntılık ettiği için dövdüm.”

“Maenius öyledir!” diye omuzlarını silkti. “Aslında zararsızdır.”

“Bunu o hanımefendiye anlatın isterseniz!” Sesim çatal çatal çıkmıştı. Crispus şaşırmış gibiydi.

“Camillus’un kızı mı? Ama görünüşü...”

“Hiçbir şey olmamış gibi, değil mi? Hep öyledir.”

“Bu resmi bir şikâyet mi?”

“Hayır,” diye sabırla homurdandım. “Soylu arkadaşınıza neden vurduğumun açıklaması.”

“Nereye varmak istiyorsun, Falco?”

Anlatamazdım ki.

Zeki, becerikli bir iş adamıydı. Flavius’larla yarışmaya girse onun tarafını tutabilirdim. Oysa o ciddi, eski moda Vespasianus’un (kadınların ancak sevindik rıza gösterirlerse yatağa atılabileceği konusunda benimle hemfikir olan Vespasianus’un) Maenius Celler’in güya zararsız haylazlıklarını hiç hoş karşılamayacağını biliyordum. Kadınlar konusundaki düşüncelerimi paylaşan erkeklerle, siyaset alanında da ortak duygulara sahip olacağımı öğrenmiştim. Demek ki Aufidius Crispus oyumu kaybetmişti.

Sohbeti sürdürmenin anlamı yoktu. Dışarı çıktım.

Helena ortadan yok olmuştu. Onu bulmam gerekiyordu, ama Aufidius Crispus'a dışarıda, revaklı verandada bekleyeceğimi söylemiştim.

Ortada hiçbir sebep yokken verandada yürüyerek villanın asıl bölümünden uzaklaştım. Sesler artık duyulmadığında, birkaç sönük lambanın gölgeleri aydınlatığı bir yerde durdum.

Körfeze doğru uzanan ince iskeleye çarpan dalgaların sesini duyabiliyordum. Crispus'un benim tuhaf bir ulak olduğumu söylemesinden, görüşmemizde cana yakın davransa da, benden hiç hoşlanmadığını anlamıştım. Vespasianus beni çalıştırdığı sürece Crispus ondan da nefret edecekti.

Onu etkilemeyi becerememiştim. Bu başarısızlığın ağırlığı üstüme çöktü aniden. Kendime inancımı kaybettim. Beni teselli edecek bir dost ihtiyacım vardı, ama Helena kim bilir neredeydi. Yalnızdım.

Uzakta sert ayak sesleri duyuldu. Crispus hızla odadan çıktı. Ana binanın önündeydi. Ben kanatlardan birindeydim, denize daha uzaktı burası. Onu görebiliyordum ama ardından yetişemezdim.

Seslenebilirdim. Anlamı yoktu. Zaten beni aramıyordu. Kararını vermişti: Vespasianus'un mektubu cevapsız kalacaktı. Adamı emellerinden vazgeçirebileceğime inanmıştım; ne var ki bu zor işi başarabilecek ulağın ben olmadığımı meydana daydı.

Kolay kolay pes etmem. Peşine düştüm.

Yokluğumda içerisi iyice çığrından çıkmıştı. Crispus'un ne yöne gittiğini söyleyebilecek akli başın-

da tek kişiye bile rastlayamadım. Belki Aemilia Fausta'nın yanındadır diye ana yemek odasına gittim. Fausta oradaydı, Crispus yoktu.

Fausta bu kez beni gördü. "Didius Falco!"

"Hanımefendi..." Soylu bedenlerinin dayanabileceğinden çok daha fazla eğlenmiş olan birkaç genç beyefendinin üstünden atladım. "Crispus'u gördünüz mü?"

Fausta dansözlerden kuşkulandığını belli eden dikkatli bakışlarla "Bir süredir görmedim," dedi. Ben de terk edilmiş olduğuma göre, biraz yakınlık göstermek üzere yanına oturdum. "Falco, kederli görünüyorsun!"

"Öyleyim!" Dirseklerimi dizlerime dayadım, gözlerimi ovuşturdum. "Dinlenmeyi hak ettim; eve gitmek istiyorum. Beni yatağa yatırıp bir bardak süt verecek şefkatli bir kadına ihtiyacım var!"

Güldü. "Üstüne hindistan cevizi mi istersin, tarçın mı? Sütüne yani."

Ben de istemeye istemeye güldüm. "Hindistancevizi."

"Evet, tarçın fazla kalırsa sütte, top top oluyor..." Ortak hiçbir lafımız yoktu. Hoşbeş bitti.

"Helena Justina'yı gördün mü?" Huzursuzdum. Helena'ya o gittikten sonra olan bitenler hakkında danışmak istiyordum.

"Helena ağabeyimle gitti. Tanık gerekmeyecek kadar özel bir işleri vardı!" Ben ayağa kalkmak üzereyken, cilveli bir sesle söylemişti bunu. Boğazımda bir şey düğümlendi; umursamamaya çalıştım. Magistratus'un kız kardeşi, o aç bir deniz şakayıkı, ben de yanından geçen bir karidesmişim gibi ipeksi bir ifadeyle gülümsedi. "Yanlarına gidersen Helena Justina memnun olmaz."

“Alışık tır. Bir zamanlar müşteriimdi.”

“Ah, Falco, bu kadar masum davranma!”

“Neden?” Hâlâ sohbeti sürdürmeye gayret ediyordum. “Gizli kapaklı bir durum mu var?”

“Ağabeyimle yatıyor,” dedi Fausta.

İnanmadım. Helena Justina’yı tanıyordum. Hayallerini süsleyebilecek birçok erkek olabilirdi ama parlak, sarışın, uzun boylu, başarılı magistratus’ların (özellikle şölene davet ettikleri kadınları yalnız bırakanların) Helena’nın tipi olmadığından emindim.

Tam o sırada Helena ile Aemilius Rufus odaya girdiler.

Ben de inanmak zorunda kaldım.

Kolunu Helena'nın beline dolamıştı. Ya bir se-
beple Helena'nın desteğe ihtiyacı vardı, ya da magist-
ratus ona sarılmaktan hoşlanıyordu. Onu suçlaya-
mazdım; ben de Helena'ya sarılmayı severim.

Rufus safran sarısı şölen giysisiyle muhteşem bir
lale gibi içeri girerken başını Helena'ya eğip kulağına
bir şeyler fısıldadı. Odadan kaçmamın tek yolu onları
omuzlayarak dışarı fırlamaktı, bu yüzden öylece du-
rup başımı dikleştirdim. Helena da Rufus'a bir şeyler
mırıldandı. Rufus yaklaşmamı işaret etti.

Soğukkanlı bir edayla yanlarına gittim.

Aemilius Rufus yine rahatça, anlamsızca gü-
lümsemi bana. Ben de ağzını burnunu dağıtmaktan
vazgeçtim. Yumruğumu acıtmanın gereği yoktu.
Hanımefendinin arzusu buysa, ben de kıyameti ko-
parmayacaktım. Adamın rütbesi yüksekti (bunu faz-
la umursamıyordum) ve kadını kapmıştı. Benim
müdahalem işleri karıştırmaktan başka bir işe yara-
mayacaktı.

Helena sessiz ve neşesizdi. İplerin Rufus'un elin-
de olduğu açıktı. Güçlü bir kadının geleneksel bir er-
keğin yanında boyun eğişinin bir örneği. Bence ken-
dini harcıyordu. Çoğu kadın harcar zaten.

Rufus, "Arada bir Helena'nın koruyuculuğunu
yaptığını duydum," dedi, "Şimdi de sana ihtiyacı
var." Uyuşuk tavırlarından, benim gibi aşağılık he-
riflere söylenmeyecek kötü bir şeyi saklamaya çalış-
tığını anladım.

Bana efendilik taslanmasından nefret ederim.
İnatçılığım tuttu, reddettim: "Önceden verilmiş sözle-
rim var."

Helena kızgın olduğumu anlar, özellikle de kendisine kızdığımda. Resmi bir konuşma tarzıyla, “Didius Falco!” dedi. “Burada bu gece bir şey işittik; gerçekse inanılmaz bir şey. Seninle konuşmam lazı-
m.” Çılgınca eğlenenlerden bir kısmı birden oda-
ya daldı, üçümüzü yana ittiler. “Burada olmaz...”
Gürültünün arasında çaresizce kaşlarını çatarak
sesleniyordu bana.

Omuzlarımı silktim. Zaten gidecektim. Crispus
Fausta’yı yatıyla evine bırakacaksa, gecenin kalan kıs-
mında serbesttim.

Rufus Helena’yı bıraktı. “Tahtirevanını çağırayım.”

Önümüz sıra odadan çıktı. “Derdine derman ola-
cak birini bulmuşsun bakıyorum!” diye alay ettim He-
lena’yla. Kandillerin ışığında gözleri zeytin kadar ko-
yuydu. Kaba tavrıma hayret ederek baktı. Sessiz serze-
nişi beklemediğim kadar dokundu bana.

Magistratus’un ardından hızla yürüdü. Ben de ya-
nından. Atrium’a vardığımızda Rufus eliyle tahtirevanı
çağırıldığını belirtti, sonra başka bir grupta gitti. Acı acı
düşündüm: İlişkileri çok eskiye dayanan gelgeç bir şey-
di anlaşılan. Birlikte dışarıda bekledik. Ortalık sakindi,
denizden doğru hafif bir rüzgâr esiyordu.

Hava serin, yine de güzeldi. Neapolis körfezi-
nin imparatorluktaki en muhteşem coğrafi özellik-
lerden biri olduğunu ben bile itiraf etmek zorunday-
dım. Yıldızların altında tam bir uygarlık köşesi-
ydi. Neden bu kadar ünlü olduğunu görüyordum. Birkaç
adım ötede dalgalar sahile yavaşça vururken birta-
kım insanların denizi neden bu kadar övdüklerini
de anlayabiliyordum.

Yumuşak, nefis bir geceydi, sükûneti ve yıldızla-
rın altındaki manzarayı yanımdaki kızla paylaşmak-

tan başka yapacak bir şey yoktu. Bir zamanlar bana ne kadar tatlı, yumuşak ve nedense dostça davranmıştı, oysa bu gece kendiydi: Bir senatör kızı ve bir magisteratus'un metresi. Benim gibi bir böcek ile işi olamazdı.

Tahtırevanı bir türlü gelmedi.

Sessizlik rahatsız edici olunca Helena renksiz bir sesle sordu: "Crispus'la ne konuştun?"

"Onu ikna edemedim."

"Ne yapacak?"

"Bilemem."

"Kendi de bilmiyordur." Sakindi ama kaşlarını çatmıştı. Bıraktım konuşsun. "Böyledir Crispus. Bir kapris uğruna bir şeye karar verir, sonra birden fikir değiştirir. Pertinax'la atlar hakkında konuştuğunu hatırlıyorum; uzun uzun tartıştıktan sonra oybirliğiyle hangi ata oynanacağına karar verilmişken, Crispus derhal başka bir ata yatırırdı parasını..."

"Kazanır mıydı?" diye sordum. Bir yandan da denizi seyrediyordum.

"Hayır, aptallık bu ya. Genellikle para kaybederdi. Pertinax'ın atlardan çok iyi anladığını bile görememişti."

Konuşma ilginç olmaya başlamıştı. "Kaybettiğinde kızarmıydı?"

"Hayır. Para kaybetmek –ya da itibar kaybetmek– asla korkutmadı onu."

"Bu da kumara benziyor. Yapacak bir şey. Ne hak hukuk duygusu var adamda, ne de hırs. Gordianus'un en azından güçlü duyguları vardı. Crispus'un bütün yakındığı Vespasianus'un Afrika'da parasız kalmasıysa, adam manyakça bir kıskançlık duymuyor demektir." Helena'nın yanımda sessizce durması sorunun

beynimde billurlaşmasına yardım ediyordu. “Adam kazanılabilir. Yetenekli; yüksek bir mevkie gelmeyi hak ediyor. Ama imparator yanlış adam gönderdi ona. Crispus benim kuzu kuyruğundaki tüy topağı kadar önemsiz olduğumu düşünüyor. Haklı da...”

“Hiç de değil!” Helena kaşlarını çatmıştı, akli başka yerdeydi. “Altından kalkabilirsin.” Birden döndü, yaslandı bana. “Ah, Marcus, dayanamıyorum bütün bunlara. Marcus, sarıl bana! Lütfen, bir an olsun sarıl!”

Geri çekildim.

“Başka erkeklerin kadınları insana cazip gelir ... ama kusura bakma bu gece havamda değilim!”

Bir mızrak gibi dikleşti sırtı. Şiddetli bir darbe yemiş gibi soluğunu tuttuğunu duydum.

Aslında kendi kendime dehşetli bir darbe indirmiştim.

Gitme zamanı. Marcellus’un işaretini taşıyan bir tahtırevan biraz ötede durdu. Rufus görünürlerde yoktu.

“Sana iki şey söyleyecektim.” Helena tıslar gibi fısıldıyordu. “Birincisiyle kendim baş ederim! İkincisine gelince, benimle villaya gelmelisin.”

“Neden yakışıklı dostunla gitmiyorsun?”

“Çünkü seni istiyorum.”

“Neden senin için çalışayım?”

Dosdoğru yüzüme baktı: “Çünkü işinin ehlisin ve korktuğumu görüyorsun!”

Gerçekten de işimi iyi yapardım. Bunu asla unutmuyordu. Bazen unutsun isterdim.

“Pekâlâ. Her zamanki ücretimi alırım,” diye yumuşak bir sesle cevap verdim. “Eski kurallar geçerli. Sana bir şey yapmanı söylediğimde, tartışma, dediği-

mi yap. Bir de, işimi düzgün yapabilmem için neden korktuğunu bilmem gerek.”

“Hortlaklar!” dedi Helena.

Sonra tahtirevana doğru arkasına bir kez bile bakmadan ilerledi. Ardından geleceğimi biliyordu.

Tek kişilik tahtirevandı. Villanın iki millik yolunu arkasından taban teperek kat etmek zorunda kaldım. Bu arada Rufus’a duyduğum öfkeyle kuduruyordum.

Helena’nın tahtirevanını dört kişi taşıyor, iki tombul çocuk da meşalelerle önden gidiyordu. Hepsi birden hanımefendinin neden beni yanında götürdüğünü biliyormuş gibi suratıma bakmaya başladı. Dağın eteklerine tırmanırken durup manzara seyredebileceğimiz birçok güzel yer vardı ama taşıyıcıların ne düşüneceğini bildiğimden durdurmam, hatalarını anladıklarını fark ettiğimde de dişlerimi gıcırdattım.

Ev sessizliğe gömülmüştü.

“Önce ben gireyim...” Yine korumasıydım onun. Tahtirevandandan inmesine yardım ederken yanına iyice sokuldum, verandaya çıkarken çevreyi gözledim ve kapıdan içeri önce kendim girdim, sonra Helena’yı soktum. Kır villasında olduğumuzdan kapıcıyı çağırmanın gereği yoktu; sürgü ya da kol demiri olmadığı için koca kapı kolayca açıldı.

“Benimle gel, Falco. Mutlaka konuşmalıyız.”

Koridorlarda belirli aralıklarla küçük çömlek kandiller yanıyordu ama ortalıkta kimse yoktu. Helena Justina telaşla yukarı kata çıktı. Ağır meşe bir kapıya geldik, yatak odası olmalıydı. Elimi sürgüye uzatırken ciddi yüzünü inceledim. Kısaca, “Boğucu bir ortamda çalışmam,” dedim, “Müşteriye kaba davranmak hiç profes-

yonelce değil; özür dilerim.” Cevabını beklemeden kapıyı açıp içeri girerken kolum hafifçe koluna sürttü.

Ancak bir kölenin uyuyabileceği kadar dar, kısa bir koridor vardı, ama Helena hizmetkârlarını bütün gece bekletecek biri değildi. Perdenin arkasındaki yatak odası aydınlatılmıştı; önümüzdeki altı adımlık yer ise kapıyı kapattığımda karanlığa gömüldü. Âdet yerini bulsun diye, “Önünü görüyor musun?” gibi bir şey söyledim. Sonra karanlıkta Helena’yı buldum, cevap vermek üzere bana dönmüştü. Demek ki çabucak karar vermem gerekiyordu: uslu uslu çıkıp gidecek miydim, yoksa...

Karar kendiliğinden verildi. Uzun uzun öptüm onu. İçimde kalmış bütün arzular uyanmıştı. Peki eğer magistratus’la yattığını düşünüyorsam bunu neden yaptığımı merak edebilirsiniz.

Ben de merak ediyordum. Ama genç hanımefendiye başkalarında ne buluyorsa korumasının kaba kollarında daha iyisini bulacağını göstermeye de itirazım yoktu...

Tam onu ikna ettiğime karar vermişken, odada madeni bir lamba yere düştü.

Öfkeyle alev alev yanan Helena benden önce odaya daldı. Bir katlanır kapıdan kaçmaya çalışan birini gördüm: ince bir gövde, sıska bacaklar, açık renk saç ve çenede sakal, beyaz tünik, tanıdık biri. Yakalamalıydım adamı; ikimiz de çok şaşkındık. Pusu kurup Helena'yı beklemesi gerçekten çok kızdırmıştı beni.

Bıraktım gitsin. Mecburdum, çünkü Helena yatak odasına koşarken bir çığlık atmış ve düşüp bayılmıştı.

Bereket düşerken yakaladım; bir yerine bir şey olmadı. Kaldırıp yatağa yatırdım, küçük bir çan bulup deli gibi salladım, sonra dışarı fırladım. Binanın cephesi boyunca uzanan bir balkon vardı. Birkaç merdivenle alt kat seviyesine iniliyordu ve üst kattaki bütün odalar balkona açılıyordu. Adam ortadan yok olmuştu. Hızla iç koridora çıktım ve herkese duyurmak için avaz avaz bağırdım.

Helena ayılıyordu. Eğilip sakinleştirecek bir şeyler mırıldandım, kemerini çözdüm ve mavi taşlardan kolyesini çıkardım; kafası karışmıştı, şiddetle itiraz ediyordu. Boynunda incecik bir zincir vardı. Gevşetmek için biraz çektim; ucunda muska vardır diye düşünmüştüm.

Ne budalalık: Helena'nın kendisi kem gözlere devaydı. Zincirin ucunda benim gümüş yüzüğüm vardı. İçgüdüsel bir hareketle yüzüğü elimden kaptı.

Kopardığım kıyamet sonucunda herkes odaya doluştu. Durumu açıklamayı Helena'ya bırakıp ite kaka odadan çıktım, hortlağın peşine düştüm. Barnabas olduğuna kalıbımı basardım.

Dosdoğru ahırlara koştum, herifin orada pusuya yattığına kuşku yoktu. Seyis Bryon şaşkın şaşkın ba-

karak ortaya çıktı. Kaslı, ağır bir adamdı, ama daha neye uğradığını anlayamadan kollarından yakalayıp kafasını bir tahta direğe dayamıştım.

“Nerede o?”

Gözleri gayri ihtiyari yarış atlarının olduğu bölüme gitti. Koşarak avluyu geçtim. Huzursuz şampiyon Ferox ürkererek şahlandı ve ön ayaklarını tahtalara vurdu. Şişe fırçası kılıklı arkadaşı ise sevinçle kişnedi. Derhal fark ettim: gürültücü hayvanların bölmesinin yanından kısa ahşap bir merdivenle samanlığa çıkılıyordu. Tereddüt etmeden yukarı çıktım. Kapağı açar açmaz azatlı kafamı dağıtabilirdi; neyse ki orada değildi.

“Vay canına!”

Hayatta gördüğüm en lüks samanlıktı: süslü yatak, fildişi masa, boru biçimli bir deniz kabuğu lambayı tutan nefis tunçtan bir minik aşk tanrısı, şarap şişeleri dizilmiş bir raf, gümüş bir tepside mükellef bir yemeğin artıkları, tavşan kakası gibi ortalığa saçılmış zeytin çekirdekleri... Dağınık bir adam ama kendisi yok.

Şeytani yeşil pelerin yatağın yanındaki bir çengele asılıydı.

Aşağı indiğimde Bryon Ferox’u sakinleştirmeye çalışıyordu.

“Eh, gördüğün gibi hâlâ Barnabas’ı arıyorum ama artık burada olduğunu biliyorum!”

Hizmetkârlara azatlığının varlığı konusunda ağızlarını sıkı tutmaları emredildiği açıktı. Bryon kaşlarını çatarak istemeye istemeye “Gelip gidiyor,” dedi. “Çoğunlukla burada olmuyor; şimdi de yok.”

Ferox yine şahlandı ve Bryon atı ürküttüğüm-den yakındı. “Bryon, bu işi ya kolayca hallederiz... ya da zorla!”

“Nerede olduğunu bilmiyorum, Falco. Belki ihtiyarla konuşuyordur. Bu konuda bilgi vermek hayatıma mal olabilir.”

“Barnabas’ı tanıyorsam, doğrudur!”

Fırtına gibi çıktım dışarı.

Onu bulamayacağımı biliyordum, ama ihtiyarla açıkça işbirliği yapıyorsa azatlı buralarda kalmanın güvenli olacağını düşünecekti.

Bütün çiftliği dolaşıp tavukları ürküttüm, sonra evi aradım. Bu kez azatlığının burada kaldığını bildiğimi herkesin öğrenmesini istiyordum. Boş salonlara daldım, tavan aralarını açtırdım, kütüphaneyi didik didik ettim. Yatak odalarına girip kimsenin kullanıp kullanmadığını anlamak için havayı kokladım. Kaçının ıslak olduğunu anlamak için hela süngerlerini mıncıkla-dım. Yemek divanlarının toz tutup tutmadığını inceledim. Hücrelerinden dışarı uğrattığım kızarmış gözlü kölelerden bir teki bile sakallı sıska bir adamın efendilerinin evinde olmadığını iddia edemedi ve hepsi imparatorun huysuz temsilcisinin onu aradığını öğrendi. Hepsi dışarı çıkıp yarı çıplak topladıklarında villa kandillerin ışığıyla parladı. Barnabas nereye saklanmışsa burnunu bile çıkarmaya cesaret edemezdi.

Ocak başı köşelerinden sandıkları çıkarttırdım, köşelerde boş duran fiçileri ters yüz ettirdim. Evi eski haline getirmek bir haftalarını alırdı. Bütün kirli çamaşır torbalarının iplerini bıçağımla kestim, bütün tahıl çuvallarını patlayana kadar tekmeledim. Döşek doldurmak için topladıkları bir torba tavuk tüyü öyle bir saçıldı ki görmeliydiniz. Kediler acı acı miyavlayarak yolumdan kaçtı. Çatıdaki güvercinler karanlıkta ayaklarını sürüyerek mutsuzca guruldadılar.

Sonunda Helena ile Marcellus'un koparttığım kıyametten perişan olmuş, suskun oturdukları odaya daldım. Helena bir yün şala sıkı sıkı sarınmıştı. Dizlerinin üstüne bir şal daha koydum.

Konsül, "Buldun mu onu?" diye sordu, rol yapmaktan vazgeçmişti artık.

"Tabii bulamadım. Ben yabancıyım, o ise villayı avucunun içi gibi biliyor olmalı. Ama o burada! Umarım bir ekmek fırınının içinde suratı küllere gömülü, kulağına fırın küreği geçmiş oturuyordur! Eğer gelini-nizi tehdit etmeye niyetliyse, umarım biri fırını o içindéken yakar!"

Helena Justina'nın dizi dibine çöktüm. Marcellus ona nasıl baktığımı fark etmiş olmalıydı. Artık umurumda değildi. "Üzülme," dedim, "Bir yere gitmiyorum!"

Helena başımın üstünden Marcellus'a aşağılar gibi bir sesle hitap ederken öfkesini çok zor bastırdığını hissedebiliyordum. "İnanamıyorum!" Anlaşılan adamın hakkından gelmeden önce yanına gelip destek olmamı beklemişti. "Gerçekten inanamıyorum. Odamda ne işi vardı?"

"Saçmalık. Onu tanıdın mı?" Konsülün sorusunda gizli kapaklı bir şey vardı.

"Tanımaz olur muyum!" diye haykırdı Helena. Tuhaf bir his belirdi içimde. Sanki sözleri Marcellus'a başka bir anlam ifade ediyordu. "Benimle konuşmak istiyor olmalı. O kadar yorgun ve perişanım ki bu gece konuşamam. Yarın gelsin, geldiği de doğru dürüst bildirilsin bana."

Ayağa fırladım. "Hanımefendi, bu doğru değil!"

"Sen karışma, Falco!" Konsül gizlemeye çalışmadığı bir öfkeyle bağırdı. "Burada işin yok; gitmeni istiyorum!"

“Hayır, Falco kalacak.” Helena sesi hiç titremeden cevap vermişti. “O benim için çalışıyor.” Sessiz bir çatışma oldu aralarında, ama öyle sakın konuşmuştu ki Marcellus onun kararlı olduğunu anladı.

Konsül huzursuzca yerinde kıpırdadı. “Helena burada tehlikede değil, Falco. Bir daha kimse onu rahatsız etmeyecek.”

Barnabas’ın bir katil olduğunu haykırmak istedim, ama bildiğimi vurgulayarak ihtiyarı iyice köşeye sıkıştırmanın iyi olmayacağına karar verdim.

Helena hafifçe gülümsedi bana. “Bu gece bir hata yapıldı, ama bu bir tehdit değildi,” dedi. Tartışmaktan vazgeçtim. Bir korumanın görevi saldırganları püskürtmektir; pis emellerine açıklama getirmek ise geniş fikirli filozoflara düşer.

Helena’nın yorgun olduğunu Morcellus’a anlattım ve olan biten göz önüne alındığında odasına kadar götürme niyetinde olduğumu açıkça belirttim.

Helena’nın odası hizmetkâr doluydu. Güvenliği açısından memnun olmuşum buna. Ayrıca, işler bu kadar ciddiye binmişken onu koridor köşelerinde öpme gibi parlak fikirlerin lüzumu yoktu.

Odasına soktum ve neşeyle göz kırptım. Müşterilerime güvende olduklarını hissettirmek verdiğim birinci sınıf hizmetin bir parçasıdır. “Tıpkı eski zamanlardaki gibi, değil mi?”

“Burada olman beni ferahlatıyor!”

“Boş ver. Korunman gerekiyor. Yarın konuşuruz. Ama bil ki Barnabas’ı görme fikrini veto edeceğim.”

“Mecbur olursam görüşürüm onunla.” Duraladı. “Onun hakkında henüz bilmediğin bir şey var, Falco...”

“Anlat.”

“Hele onu bir göreyim de.”

“Görmeyeceksin. Onunla yeniden karşılaşmana izin vermeye niyetli değilim!” Öfkeyle soluğunu içeri çekti, sonra pırıl pırıl gözleri benimkilerle karşılaşınca sakinleşti. Başımı şefkatle salladım. “Ah, hanımefendi! Bir türlü karar veremiyorum: en sevdiğim müşterim misin, yoksa en kavgacı mı?”

Burnuma bir yumruk indirirmiş gibi yaptı, hani yaramaz kedinize yaptığınız gibi. Sırıttım, sonra başında onu onca genç ve kırılgan gösteren altın filesiyle öylece bıraktım. Hizmetçiler etrafını sardı. Artık barıştığımıza, durum uygun olsa Helena’nın hizmetçileri gönderip beni seve seve odasına alabileceğine inanıyordum.

Bütün gece çevrede dolaşıp nöbet bekledim. Bunu isterdi.

Barnabas görünmedi, yine de Helena’nın beni duyacağını umarak aralıksız dolaşmayı sürdürdüm.

Ertesi sabah Helena'yı Oplontis'e götürüp Petronius ile Silvia'nın yanına bıraktım ve eşyalarımı toplamak üzere Herculaneum'a gittim.

“Canı sıkkın görünüyorsun. Benim yüzümden değildir umarım!” Aemilia Fausta çocukça bir alaycılıkla kıkırdıyordu. Bütün gece ayaktaydım ve Helena kahvaltı ederken topu topu bir saat kestirmek hiç yaramamıştı. Bir tezek arabasıyla gelmiştim; her tarafımda bunu kanıtlayacak sinek ısırıkları vardı. Aemilius'ların öğle yemeği olan her yanından yağlar sızan yumurta turşusuna bile bakamayacak kadar aksi hissediyordum kendimi.

Geçen gece büyük Aufidius Crispus tarafından eve getirildiğinin bütün dünya tarafından bilinmesini isteyen Aemilia Fausta beni kendi başıma bıraktığı için özür diliyor numarası yaptı. “Seni bulamadım, Falco, yoksa nasıl gideceğimi söyledim.”

“Planlarınızdan haberim vardı; Crispus kendininkileri bana anlattı.” Fausta latifeyi anlayacak halde değildi. “Korkmayın,” diye homurdandım. “Peşimden koşan kadın çoktu... İsis'le geldiniz, ha? Umarım bir skandal kopmamıştır.”

Fausta şiddetle inkâr etti (bu da bir şeyler olduğu izlenimi veriyordu). Onunla lüks bir teknede yalnız kalan bir bekârın fırsatı kaçıracağını hayal edemiyordum.

“Hanımefendi, gelecekte şunu kural kabul edin: Size ne doğal geliyorsa onu yapın, müzik hocanızdan özür dilemeyi sonraya bırakın!”

Şans eseri tam o sırada mutfakta bir patırtı koptu, o da evin sahibesi rolü oynamaya gitti. Mutfak hizmetçisine bağırarak bir kadına benziyordu. Ardından

suratımı buruşturdum. Helena Justina'yı düşünüyordum; aptal bir kızın karnabaharı temizlemeyi beceremediğini görünce sakince bıçağı alır ve nasıl yapılacağını kızı gösterirdi o... Sonra düşündüm ki Aemilius Rufus'un Helena'yla evlenmek istemesinin sebebi aşçısını eğitmesidir belki.

Rufus'tan nefret ediyordum. Evin vekilharcından ücretimi zorla da olsa aldım ve Fausta'ya hoşça kal demeye gittim.

"Müzik derslerimi özleyeceğim!" dedi neşeyle. Kitharasını kaptı (Crispus onu da yatıyla getirmiş olmalıydı, nazik adam) ve standartlarını yüksek tutması konusunda Apollo'dan ders almış bir esin perisi gibi tellerine bastırmaya başladı. Bu sinir bozucu canlı halini yorumladım.

"Aufidius Crispus'la aranız düzeldi anlamına mı geliyor bu?" Hâlâ Fausta'yı atlattığını umuyordum, ama yüreğim de sızlıyordu; kadınlarla ilişkisinde, Helena'nın bana anlattığı gibi, atlar ve muhtemelen siyasetle ilişkisindeki gibi maymun iştahlıydı.

Fausta pek soylu bir sesle mırıldandı: "Eğer Aufidius Crispus en yüksek şerefe erişecekse, elbette yanında bir imparatoriçeye de yer olacaktır..."

"Ah, elbette!" demeyi boğazıma bir şeyler takılarak da olsa başardım. "Maiyetiyle birlikte dansözleri düdükleğinde itiraz etmeyecek birine! O şerefe erişmeyecek! Çünkü Crispus'un yoluna çıkmayayım diye Furiaların beni param parça etmesi lazım. Aemilia Fausta saygın bir konuma erişmek istiyorsanız Caprenius Marcellus gibi biriyle evlenin. Hele bir de çocuk doğurursanız..." (İşte böyle saçma sapan müşterilerle uğraşıyorum.) Konsülün sağlık sorunları ve ilerlemiş yaşı göz önüne alındığında soylu analık rolünü nasıl

ele geçireceğini Fausta'nın hayal gücüne bırakmak istemiştim, ancak hayatından o kadar memnun görünüyordu ki kinciliğim tuttu, adıyla sanıyla söyleyiverdim: "Önce evlilik sözleşmesine Marcellus'un adını yazdır, sonra kendine bir arabacı ya da hamam tellağı bul ki ihtiyarı çok mutlu etmene yardım etsin. Böylece uzun ve varlıklı bir dulluğa hazır olabilirsin!"

"İğrençsin!"

"Sadece gerçekçiyim."

Crispus'u kötülemem Fausta'yı sarsmıştı. Ne yapacağını bilemez haldeydi. Başını kitharasına eğdi, kusursuz bir topuz halinde topladığı donuk saçları bir taş büstün yeni cilası gibi sert görünüyordu. "Demek beni bırakıyorsun... Ağabeyim artık Helena Justina için çalıştığını söyledi."

Birbirimize baktık, Fausta'nın ağabeyi ile Helena hakkında söylediklerini hatırlamıştık.

Dikkatle söze başladım: "Galiba bir hata yaptınız."

"Neymiş o?"

"Ağabeyiniz," dedim suçlarcasına, "Arkadaşınızla meşgul değil." Emindim bundan. Magistratus şö-lenden çıkıp giderken Helena'ya şöyle bir el sallamakla yetinmişti. Öyle biriydi. Ama Helena'nın bir aşığı olsa giderken onu öpeceğini biliyordum ben.

"O zaman başka biri var!" Aemilia Fausta şevkini yitirmiyordu. "Belki de," dedi, "kendini o adamdan korumak için seni tuttu."

Kadın saçmalıyordu. Tartışarak vakit kaybedemedim.

Zaten tam o sırada yeni müşterimin sabah benimle Oplontis'e biraz fazla hevesle geldiği aklıma düşmüştü. Fazla oyalanmadan hemen döndüm. Hak-

lıydım. Helena Justina başına buyruk bir kadındı. Ben Herculaneum'a doğru yola çıkar çıkmaz Silvia'ya bir bahane uydurmuş ve kendi kendine Villa Marcella'ya dönmüştü.

Kuşkum yoktu: Barnabas'la görüşecekti.

Onu villanın bahçesinde gölgeye konmuş bir gündüz yatağına uzanmış buldum. Uyurmuş gibi yapıyordu. Bir çiçekle ayağını gıdıkladım. Gözlerini uysalca açtı.

“Ya benim dediğimi yaparsın ya da işi bırakırım.”

“Ben hep senin dediğini yaparım, Falco.”

“Yap. Yalan da söyleme!” Azatlıyı görüp görmediğini sormadım, o da söylemedi. Zaten gizli kapaklı bir görüşme yapılamayacak kadar çok köle vardı ortada. Şimşirlerin altına uzandım. Öyle yorgundum ki. “Uyumam gerek. Başka yere gitmek istersen beni uyandır.”

Uyandığımda bana söylemeden içeri girmişti. Sol çizmemin bağcıklarının üstüne de komik bir açıyla bir çiçek yerleştirilmişti.

İçeri dalıp onu buldum.

“Hanımefendi, umutsuz vakasınız!” Çiçeği kucağına koydum. “Bu işin tek iyi yanı diyatonik gam konusunda ders vermeyecek olmam.”

“Sen her konuda ders verirsin. Herculaneum'da kithara öğretmeyi mi tercih ederdin yoksa?”

“Hayır. Burada seni korumayı tercih ederim. Kendinden korumayı elbette. Her zamanki gibi!”

“Aman beni didikleme bırak Falco,” diye neşeyle homurdandı. Sırıttım. Harikaydı bu. En sevdiğim tür iş.

Biraz öteye oturdum, yüzüme çekingen bir ifade verdim. O gün ortalarda dolanan çapulcuları geri püskürtmeye hazırdım.

Kithara hocası olmanın tek yararı, tellere nasıl basılacağını göstermek için müşteriniz genç hanımefendinin yanı başına oturup kollarınızı bedenine dolayabilmenizdir. Bunu yapamayacaktım.

Muhtemelen.

Beşinci Bölüm

Varolmayan Adam

Neapolis Körfezi
Temmuz

“Gel buraya Galatea'm benim. Denizde ne var ki seni bu kadar eğlendiriyor? ...Burada, ırmağın kenarında bin bir çeşit çiçek açmış. Burada, mağaramın üstünde pırıl pırıl bir söğüt sallanıyor ve sarmaşıklar yerde gölge dokuyor. Gel buraya, bırak çılgın dalgalar çekiç gibi vursun sahile...”
Virgilius, Ekloglar IX

LVIII

Bir kusuru hariç Villa Marcella bir tatil köşesi olarak herkese tavsiye edilebilirdi. Yeri çok uygundu, imparatorluğun en güzel manzarasına sahipti ve eğer iyi ilişkiler kurmuşsanız, bedavaydı. Ziyaretçiden bütün istenen bu şahane toprakları kasıtlı cinayet işleyen bir katille paylaştığını unutmaktı. Ama iş bu raddeye geldiğinde, villanın bu bitli sahilde müşterilerden birinin sizi uyurken bıçaklayacağı iki eşek bağlanmış bir ahırdan farkı yoktu.

Barnabas'ın serbestçe dolaşmasına izin vermeyecektim. İlk gün, Helena ile konsül bir köle ordusunun ortasına öğle yemeği yerken ahırlara gittim. Bryon gizlemeye kalkışmadı. "Gitti."

Sarayımsı samanlık da bunu kanıtlıyordu. Azatlının ininde geçen gecenin yemek tabağındaki zeytin çekirdeklerine varana kadar hiçbir şeye dokunulmamıştı. Ama çengelde pelerin yoktu.

"Nereye gitti?"

"Bilmiyorum. Ama dönecek. Başka ne yapabilir ki?"

"Tehlikeli şeyler!" diye bağırdım. Sesim gereken den fazla sert çıkmıştı.

İkinci geceyi de Helena'nın odasının dışındaki balkonda geçirdim. Ne yapacağımı ona söylememiştim, ama bir hizmetçi bana yastık getirince anladım: Helena biliyordu.

Kırda tatil yapan akrabalar gibi balkonda birlikte kahvaltı ettik; çok garipti. Sonra yine ahıra gittim.

Bu kez Bryon beni avluda karşıladı. Endişeli görünüyordu. "Gelmedi, Falco. Olağan bir şey değil bu."

Küfrettim. “O zaman kaçtı!”

Seyis başını salladı. “O kaçmaz. Bak, ben aptal değilim. Adam buraya geldi, herkese tembih edildi, kimse bilmeyecekti geldiğini. Sonra sen geldin; bu durumda adamın umutsuzluğa kapıldığını düşünüyorum...”

“Kapılmıştır tabii! Bana gerçeği söyle, Bryon...”

“O zaman bekle. Geri gelecektir.”

“Bunu söylemen için sana para mı verdi? Onu koruyor musun?”

“Neden koruyacakmışım? Ben burada doğdum. Aileden olduğumu zannediyordum. Hata etmişim! Bir gecede sattılar beni. Sonra geri getirdiler, ama sadece atlara bakayım diye. Çifte şok. Üstelik ikisinde de bana tek laf etmediler. Ah, onunla hep iyi geçindim. Ama hiçbir şey aynı değil artık. Dolayısıyla inan bana, geri gelecek.”

“Çünkü ihtiyara ihtiyacı var, öyle mi?”

Bryon acı acı gülümsedi. “Hayır. Çünkü ihtiyarın ona fena halde ihtiyacı var!”

Sözlerine bir açıklama getirmeyi reddetti.

Gerçekten de döndü. Onu buldum. Ama önce bir sürü şey oldu.

Helena Justina o sabah hava almaya çıkmıştı. Yanında arazinin girişindeki büstün çelengini tazeleyen çocuk vardı. Ben de yanlarındaydım. Sonra Petronius Longus ile Arria Silvia’yı ve piknik malzemesi dolu bir sepeti taşıyan iki eşek belirdi. Daha önce kararlaştırmıştık bu pikniği.

Geldiğimizden beri Petronius beni içmeye götürmek istiyordu. Fırsat bu fırsat demişti. Değişik bir eğlencenin bir biçimde bana iyi geleceğini düşünmüş olmalıydı.

Sinirlendim. “Saçmalama! Bir caninin peşindeyim; her an ortaya çıkabilir. Nasıl dağa çıkarım?”

“Bozma havamızı!” Helena şakalaşıyordu. “Hem ben gidiyorum, demek ki sen de gelmek zorundasın.” Ben cevap veremedim çocuğu eve göndermiş, beni eşeklerden birine bindirmiş, kendisi de arkama atmamıştı. Kemerime tutundu. Öfkemi bastırmaya çalıştım.

Durgun, sisli bir gündü. Campania’nın o buğulu, tuhaf havası sarmıştı ortalığı; bu da çok sıcak bir gün olacak demekti. Ne yöne gidileceğine Petronius karar veriyordu. Benim eşeğimin bir acayip olması herkesi eğlendirmekteydi.

Dağın eteklerindeki verimli kara tarlaları, sonra o günlerde dağın neredeyse tepesine kadar çıkan, doğal olarak tanrı Bacchus’un koruyuculuğu altındaki bakımlı bağları geçtik. Yılan gibi kıvrılan yoldan yüksek- lere çıktıkça hava inceliyordu. Katırtırnakları hâlâ çi- çekliydi. Vezüv bugünkünden daha haşmetliydi o za- manlar: iki misli yüksekti. Sakin, her yanı verimli tarla olan bir dağdı, ama doruklarda sadece avcıların uğra- dığı eski gizli yerler de bulabilirdiniz.

Petronius Longus yolda satılan şarabı tatmak üzere durdu. Canım içki çekmiyordu. Dağın tepesin- deki, asi köle Spartacus’un orduya direnip neredeyse devleti alaşağı edeceği dönemde saklandığı sarp vadi- leri hep görmek istediğimi söyledim. Doğrusu o anda ben de devleti alaşağı edebilirdim.

Helena benimle geldi.

Eşeğin kolayca çıkabildiği, yabani domuzların dolaştığını bildiğim fundalıklara kadar gittik. İkimiz de eşekten indik, hayvanı bağladık, sonra tepeye tır- manmaya başladık. Zordu yürümek. Helena durdu.

“Senin için fazla mı dik?”

“Yoruldum doğrusu. Sen git, ben seni eşekle beklerim.”

Döndü. Ben devam ettim. Bir başıma kalmak istiyordum güya, ama o yanımdan ayrılır ayrılmaz kendimi çok yalnız hissettim.

Çabucak doruğa vardım, çevreye bir göz gezdirdim, bu tarihi araştırmamın onca zahmete değmediğine karar verdim ve düşe kalka Helena’nın yanına döndüm.

Pelerinini yere yaymış, sandallarının bağını çözüp oturmuş, düşüncelere dalmıştı. Dönüp bana baktığında onu incelediğimi görmesini özellikle istedim. Saçını bir zamanlar çok beğendiğim gibi ortadan ayırıp içeri, basit altın küpelerinin üstüne doğru kıvrı-mıştı. Yüzüne boya sürmüşse de fark edilmeyecek kadar azdı. Ne yazık ki sırf beni etkilemek için bu kadar süslendiğine inanamıyordum.

“Tepeye vardın mı? Nasıldı?”

“Koni biçimli. Ortasında muazzam bir kayalık çöküntü var. Derin çatlakları da yabani asmalar bürümüş. Crassus’tan kaçan isyancılar buraya saklanmış olmalı.”

“Spartacus’u kahraman gibi mi görürsün?”

“Yerleşik düzene karşı çıkan herkes benim için kahramandır.” Fazla dallandırmamıştım konuyu, şimdi başka işimiz vardı. “Pekâlâ, bu yürüme aşkının sebebi neydi?”

“Seninle özel bir şey konuşmak istedim.”

“Barnabas hakkında mı?”

“Hem evet, hem hayır. Dün onunla görüştüm.” Helena’nın bunu itiraf ederken çok sakın olması beni hırçınlaşmaktan alıkoyuyordu. “Uygarca bir görüşmeydi; bahçede oturduk, ben ballı badem yedim. Beni görmek istemiş. Birincisi, parası yokmuş...”

İşte o zaman öfkelen dim. “Sen onun efendisini boşadın. Senden para tırtıklamaya hakkı yok!”

Tuhaf bir sessizlikten sonra, “Hayır,” dedi.

“Yoksa para mı verdin ona?”

“Hayır.” Bekledim. “Durum çok karmaşık,” dedi, sesi hâlâ bitkin çıkıyordu. Ona dik dik bakmayı sürdürdüm. “Benim de şu an fazla nakdim yok.”

Helena’nın para bakımından darboğazda olacağını düşünemezdim. Bir kadın akrabasından bir miktar arazi miras kalmıştı, boşandıktan sonra da babasının sabık kocasına verdiği drahomanın bir bölümü geri gelmişti. Pertinax ise ona bir servet getirecek kadar değerli baharat bırakmıştı. Birçok kadından daha zengindi, üstelik parasını taç falan alıp saçacak ya da saçma sapan bir mezhebe binlerce altın bağışlayacak biri değildi.

“Eğer pek talepkâr bir dansçıyla kırıştırmıyorsan, nakit sıkıntısı çekeceğini sanmıyorum!”

“Eh, işte...” Konuyu deşmeyi inatla reddediyordu. “Şimdi söyle bakayım. Villa Poppaea’da ne oldu da bu kadar kızdın?”

“Önemli bir şey değil.”

“Benim hakkımda bir şey mi?” Israr ediyordu.

Helena’nın açık sözlülüğüne asla direnememiştir. Pat diye sordum: “Aemilius Rufus’la yatıyor musun?”

“Hayır,” dedi.

“Elbette hayır, saçmalama,” diyebilirdi. Çok daha güçlü bir cevap olurdu, ama asla inanmazdım.

Oysa şimdi ona inanıyordum. “Sorduğumu unut. Bak, bir daha Barnabas’la ballı badem yiyeceksen, çardağın arkasında olmalıyım.” Suskunluğu beni sınırlendirdi. “Hanımefendi, o bir kaçak.”

“Artık değil. Bırak onunla ben uğraşayım. Biri onu gerçek dünyaya döndürmeli.”

Kafasına estiği gibi hareket edişine bayılıyor-
dum. “Helena Justina, imparatorluğun her derdini
kendine dert edinemezsin!”

“Kendimi sorumlu hissediyorum...” Benimle tartışırken yüzü garip bir şekilde çok mesafeli bir ifade almıştı. “Beni üzme. Zaten derdim başımdan aşkın...”

“Nedir derdin?”

“Hiç. Sen şimdi imparatora karşı görevini yerine getir, sonra Barnabas’ın icabına bakarız.”

“Görevim bekleyebilir. Şu an işim seni korumak.”

“Ben kendimi korurum!” Birden patlamış, beni afallatmıştı. “Her zaman. Mecburum ... Artık anladım!”

Dişlerimi sıktığımı fark ettim. “Saçmalıyorsun.”

“Hayır, gerçeği söylüyorum! Benim hakkımda hiçbir şey bilmiyorsun. Hayatını nasıl istiyorsan öyle yaşa. Ama Rufus hakkında nasıl öyle konuşabilirsin? Nasıl böyle bir şey düşünebilirsin?”

Helena’yı hiç böyle incinmiş görmemiştim. Ona ikide bir hakaret etmeye öyle alışmıştım ki bu kez hoşgörü gösteremeyeceğini anlayamamıştım.

“Bak, bu beni ilgilendirmez...”

“Hiçbir derdim seni ilgilendirmez! Defol, Falco!”

“Eh, böyle bir talimatı anlayabilirim!” Öyle çaresizdim ki ben de kendimi kaybettim. Simsiyah bir suratla bağırdım: “Beni tuttun, çünkü işimde iyiyim. Sırlarını benimle asla paylaşmayacak bir müşteriyle vaktimi harcamayacak kadar iyiyim.” Yanıtlamadı. Eşegin yanına gittim. “Dönüyorum. Eşegi de alıyorum. Akıllı

davranıp benimle mi geleceksin, yoksa dağ başında yalnız mı kalacaksın?” Yine sesini çıkarmadı.

Hayvanın bağını çözdüm, üstüne bindim.

“Endişelenme,” dedim o sinirle. “Çalıların arasında yabancı domuz fırlarsa, bana bağırdığın gibi ona da bağırırsın.”

Helena Justina ne yerinden kıpırdadı, ne de cevap verdi. Ben de arkama bakmadan dağdan inmeye başladım.

Üç dakika boyunca duraklamadan yola devam ettim. Patika genişleyince eşiği dizginleyip geri döndüm.

Helena Justina bıraktığım gibi duruyordu; yüzü başka yöne dönüktü. Kimse ona saldırmamıştı. Ben hariç.

Yürek çarpıntım dinince yanına yürüdüm, eğilip başını parmağımla okşadım.

“Beni terk ettiğini sandım,” dedi boğuk bir sesle.

“Olur mu öyle şey!”

“Ne bileyim!”

“Seni terk ettiğimi ben de düşündüm,” diye itiraf ettim. “Böyle düşünebilecek kadar budalayım. Seni bulmamı istediğinde olduğun yerde kalırsan ben hep geri gelirim.” Hıçkırıldı.

Dizlerimin üstüne çöküp kollarımı boynuna doladım. Sıkı sıkı sarıldım ona. Birkaç ılık gözyaşı tüniğime damladı, sonra sakinleşti. Orada öylece, kırırdamadan durduk. Bütün gücümü ona akıttım, onca uzun süredir içimde yuvalanan ve artık bir parçam haline gelmiş olan gerginlik de akıp gitti.

Helena sonunda ıstırabını yendi ve başını kaldırdı. İki parmağımla boynundaki zincire geçirip gümüş yüzüğümü ortaya çıkardım. Yanakları pembeleşti. “Takıyordum yüzüğü...” Utanarak sözünü yarıda kesti.

İki elimle zinciri koparıverdim. Helena hafif bir çığlık atıp kucağına düşen küçük gümüş halkayı yakaladı. İçindeki yazıyı okudum: *anima mea*, ruhum. Sol elini tutup yüzüğü parmağına geçirdim. “Tak yüzüğünü! Sana takman için verdim onu!”

Helena tereddüt ediyor gibiydi. “Marcus, bu yüzüğü bana verdiğinde ... bana aşık mıydın?”

İşte o anda işin ne kadar ciddi olduğunu anladım.

“Bir zamanlar kendime bir kural koymuştum,” dedim. “Asla müşterine aşık olma.” Acıyla dönüp baktı bana, sonra yüzümü gördü. “Sevgilim, birçok kural koydum kendime, ama çoğuna uymadım. Beni tanımıyor musun? Beni aşağı görmenden, aşağı gördüğünü de herkesin fark etmesinden korkuyorum. Ama sensiz yapamam. Nasıl kanıtlayabilirim bunu? Aslanla mı güreşeyim? Borçlarımı mı ödeyeyim? Birtakım çılgınlar gibi yüzerek Hellespont’u mu geçeyim?”

“Yüzme bilmiyorsun.”

“Öğrenmek de sınavın parçasıdır.”

“Sana öğretilirim,” diye mırıldandı Helena. “Eğer derin sulara düşersen, başını suyun üstünde tutmanı istiyorum!”

Suların pek derin olduğu ortadaydı. Ona baktım. O yere bakıyordu. Sonra itiraf etti. “Crotona’ya gitmek üzere evden ayrıldığında, seni o kadar özlemiştim ki dairene gittim. Yolda birbirimizin yanından geçmiş olmalıyız...”

Dayanamadı, başını yine dizlerinin arasına soktu. Acı bir kahkaha attım. “Bana söylemeliydin.”

“Beni terk etmek istiyordun.”

“Hayır,” dedim. Sağ elimle başını beşik gibi tutuyor, tam da baş parmağıma göre yaratılmışa benzeyen bir çukuru keşfediyordum. “Hayır, sevgilim. Asla istemedim bunu.”

“Ama öyle söyledin.”

“Ben bilgi toplarım. Yani işim konuşmak. Bir sürü lafederim. Çoğu yalandır.”

“Öyle,” dedi düşünceli bir edayla başını kaldırarak. “Didius Falco, öyle saçma sapan şeyler söylüyor-sun ki!”

Sırttım, sonra bir sürü saçma sapan şey daha söyledim.

Güneş körfezin üstündeki buhar bulutundan kurtulmuş, ipeksi ışıklarını kıyıdaki ovalara ve bulunduğumuz dağa yöneltmişti. Bir sıcak dalgası geldi üstümüze. Kıyının zarif ay biçimi çizgisi keskinleşti; körfezin ağzındaki Capreae Adası’nın koyu lekesi Lactarii tepeleriyle bütünleşiyordu. Aşağıda Herculaneum, Oplontis ve Pompeii’nin kırmızı kiremitli küçük ak evleri kıyıya çömelmiş gibiydi. Uzaklardaki kat kat tepelere kurulmuş köyler ve çiftlikler doğal kayaların arasında insanın gözünü alıyordu...

“Mmm! Tam da güzel bir kadını getirip bir kere bile bakmayacağın cinsten manzara...”

Güneş ışınları üstümüze gelince Helena’yı sırtüstü yatırdım, ben de yanına uzanıp sevinçle yüzüne baktım. Harika bir şeye dokunuyormuş gibi kulağımı okşadı. Kulağım biraz daha okşanabilirdi; daha iyi sunayım diye başımı çevirdim. Beni incelemesi içimi ısıtıyordu. “Neye bakıyorsun?”

“Şu asla taranmamışa benzeyen kara kıvrıcıklara...” Helena’nın kıvrır kıvrır saçlarımdan hoşlandığını bilirdim. “Etrüsk mezar resimlerinden çıkmışa benzeyen şu dümdüz, güzel burna... Ne gördüğünü asla açığa vurmayan şu surattaki kıvrır kıvrır gözlere... Gamzelere! (minik parmağını birine soktu).

Başımı birden kaldırıp dişlerimle parmağını yaladım, yermiş gibi yaptım.

“Ve inci gibi dişlere!” diye dargın dargın ekledi, sonradan aklına gelmiş gibi.

“Ne güzel bir gün!” Sıcak havaları hep sevmişimdir. Helena’yı da hep sevmişimdir. Bir zamanlar sevmiyor gibi davranmak zorunda olduğumu hatırlamak bile istemiyordum. “En iyi dostum karısıyla birlikte sarhoş olmanın mutluluğunu yaşıyor, onu aklımdan çıkarabilirim. Dağın tepesinde güneşin altında yatmışım, sadece sen varsın ve biraz sonra seni öpeceğim...” Gülümsedi. Ensemde doğru bir ürperti yayıldı bedenime. Benimle baş başaydı ve tamamen rahatlamış görünüyordu. Ben de öyle rahatlamıştım ki artık rahat edemiyordum... Helena bana uzandı, onu yanıma çektim ve sonunda öptüm.

Saniyeler sonra ciddi bir yüzle göğe baktım. “Teşekkür ederim, Gök Tanrısı!”

Helena güldü.

Yeşil elbisesi içine bir şey giymediğini belli ediyordu. Dirseğe kadar gelen kolları, işlemeli ilmeklere geçirilmiş renkli cam düğmelerle tutturulmuştu. Ne olacak diye birini çözdüm. Helena gülümseyerek parmaklarıyla kıvrırcıklarımı taradı. “Yardım edeyim mi?”

Başımla hayır dedim. Düğmeler zor çözülüyordu, ama artık inatçılığım ve başka şeyler üstün geldiğinden güç bela baştan üçünü çözdüm; sonra kolunu inceledim, bu durumdan hoşlanıyormuş gibiydi, yuvarıdaki düğmeleri de çözdüm.

Elimi bileğinden omzuna kaydırdım sonra daha aşağılara indim. Kolundan aşağı değil yani. Hiç güneş yüzü görmemiş serin ve yumuşak teni titredi, sonra

dokunuşuma cevap verdi. Soluğunu tuttu Helena. Parmaklarımın titremesine mani olmaya çalıştım.

“Bir şeyler mi oluyor, Marcus?”

“Umarım! Seni dağın tepesine çıkarıp da elime geçen fırsatı kullanmayacağımı sakın düşünme.”

“Ah, asla düşünmem!” Sakin sesi içimi güvenle dolduruyordu. “Neden benimle gelmeni istedim sanıyorsun?”

Sonra, pratik bir kadın olduğu için, elbisesinin öteki kolundaki düğmeleri kendi çözdü.

Uzun bir süre sonra, tamamen savunmasız hale geldiğim sırada, çalıların arasından bir yabani domuz çıktı.

Senatörün kızı çıplak omzumun üstünden dostça bir sesle, “Grrrrr!” dedi.

Yabani domuz bizi kokladı, sonra yaptığımızı hiç beğenmediğini belirten bir homurtuyla rahvan rahvan yürüyüp gitti.

Petronius Longus horlamaktan vazgeçip uyandığında yüzünde çelişkili duygular belirdi. Dağdan indigimizdeki havamızın çıktığımızdakinden çok farklı oluşunu sindirmeye çalıştı. O uyurken Helena'yla birlikte şarabını bitirmiştik (fiyatlara bakılırsa bu hiç önemli değildi), şimdi de gölgede kucak kucağa oturuyorduk. Toplum kurallarını iyice özümsemiş biri olarak Petronius'un ne diyeceğini iyice şaşırdığı açıktı.

"Falco, dikkatli olman gerek!"

Gülmemeye çalıştım. On yıl benim bulaşık ilişkilerime seyirci olduktan sonra Petro ilk kez bana ağabeyce öğüt veriyordu.

"Güven bana," dedim. (Helena'ya da bunu söylemiştim. En hayati noktada, tam da kendimi tutmaya çalışırken bağırıp bitirmeme izin vermemesini kafamdan çıkarıp attım...)

Petro homurdandı. "Tanrılar aşkına, Marcus! Yanlış bir şey olsa ne yaparsın?"

"Babasından özür diler, anneme itiraf eder, fiyatı uygun bir rahip bulurum... Sen ne sandın beni?"

Omzum ağrımişti ama kimse beni yerimden kıpırdatamazdı. Hayatımın neşesi başını yüreğimin üstüne koyup derin uykuya dalmıştı. Bütün dertleri akıp gitmişti; sakın kirpikleri çaresizce ağlamaktan hâlâ ıslak ıslaktı. Az daha ben de ağlayacaktım.

"Ama bu hanımefendi fikir değiştirebilir. Bu işe bir son vermek lazım!" Petro sapıkça öğüt vermeyi sürdürüyordu, oysa dağ maceram bu işe son veremeyeceğimin kanıtıydı.

Yanındaki sırada uyuyan karısı uyandı. Silvia'nın manzarayı yorumlayışını seyrettim: Helena Justina

bana sıkı sıkı sarılmış, dizleri dizlerimin altında, eli elimde, güzelim saçları darmadağınık koluma düşmüş, derin bir uykuya dalmış, bu arada ben çok ciddi ve çok sakinim...

“Marcus! Ne yapacaksın şimdi?” Endişeli bir sesle sormuştu bunu. Silvia her şeyin düzgün yapılmasını isterdi.

“Başladığım işi bitireceğim ve ödemeler için mümkün olduğu kadar erken başvuruda bulunacağım...” Gözlerimi kapadım.

Silvia skandala yol açacak bir şey yaptığımızı düşünmüş olsa bile, suçu muhtemelen bana yüklemişti; çünkü Helena uyandığında ikisi birlikte yüzlerini yıkayıp kendilerine çeki düzen vermeye gittiler. Döndüklerinde yüzlerinde dedikodu yapmış kadınların tatmin olmuş, ketum ifadesi vardı. Silvia saçlarını Helena’nın genellikle yaptığı gibi kıvrarak ensesinde toplamış, Helena’nın saçlarını da bir kurdeleyle yukarı bağlamışlardı. Çok yakışmıştı. Siyah figürlü vazolardaki kadınlar gibi tipik Atina tarzı bir şeyler yapmasını bekliyordu insan. Ben de vazo sapının tam kenarında onu yakalamak için pusuya yatmış özgür ruhlu bir Yunanlı olmak isterdim...

“Kafam karıştı,” diye şakalaştı Petro, “Hangisi benimki?”

“Ah, ben başı kurdeleliyi alayım mümkünse.”

Birbirimize baktık. İki arkadaştan biri evli, diğeri bekârsa, ister doğru olsun ister yanlış, farklı kurallara göre hareket ettiğiniz varsayılır. Petro ile ben nicedir bu kadar rahatça eğlenmiyorduk.

Petronius’u ve şarap sevgisini bilenler fırsatı kaçırmayıp eve götürmek üzere birkaç şişe şarap alaca-

ğını da bilir. Amförası birkaç bakıra taze beyaz bulunca (şaraptan anlayanların sevgi dolu tavrıyla, pétillan-ce'ı var azizim, demişti) alabildiği kadar alacağına kuşku yoktu. Nitekim ben yanından ayrılınca tam bir culleus şarap almış. Ciddiyim. Karısı kadar boyu olan koca bir fiçı. En az yirmi amfora dolusu şarap alır. Han işletiyor olsa masalara bin şişe koymaya yetecek kadar şarap (su katıyorsa daha fazla elbette).

Silvia kocasını bu işten vazgeçireceğimi umdu, ama ben yanına vardığımda Petro şarabın parasını ödemişti. Biz beklerken o da fiçıya adını yakarak yazdı, bir yandan da Neron ve arabayı getirip fiçıyı almak üzere karmaşık planlar yapıyordu. Zaten culleus'u başka türlü taşıyamazdı. Silvia ile ben kendisine ailesi ve eşyalarını Roma'ya nasıl taşımayı düşündüğü sorduk (bir de, fiçı evi kaplayacağına göre nerede yaşayacaklarını), ama o göklerde uçuyordu. Neyse ki ne yapıp edip bu işi becereceğini biliyorduk. Petronius Longus daha önce de ahmakça işler yapmıştı.

Sonunda döndük.

Ben başı kurdeleliyi almıştım. Önümde oturuyordu, yoğun bir sessizlik içindeydi. Villaya vardığımızda onu asla bırakamayacakmışım gibi geldi bana. Onu sevdiğimi yine söyledim, sonra içeri göndermek zorunda kaldım.

Petronius ile Silvia incelikli davranıp ben Helena'yı eve götürürken malikânenin girişinde beklemişlerdi. Kiralık eşekle döndüğümde de nazıkçe sessiz kaldılar.

"Fırsat bulduğumda görüşürüz, Petro," dedim. Herhalde yüzüm allak bullaktı.

“Ah Jüpitery!” dedi Petro ve eşeğinden indi. “Gitmeden bir içki daha içelim!” Arria Silvia bile sesini çıkarmadı.

Şarap tulumlarından birini deldik, akşam karanlığında bir çamın altına oturduk. Üçümüz de içtik, çok değil ama Helena yanımızdan ayrıldığından, üzüntüyle.

Sonra eve kadar yürürken aşkın cebe ve yüreğe olduğu kadar ayaklara da neler çektiğini düşündüm. O sırada daha önce fark etmediğim bir şey gördüm: Servilerin altından gelen bir dizgin şakırtısını izleyip eyerden sırtları berelenmiş, burunlarına yem torbası geçirilip patikadan uzağa bağlanmış iki katırın yanına ulaştım. Kulaklarımı kabarttım, ama başka bir yaşam belirtisi yoktu. Birtakım ziyaretçiler –ya da aşıklar– sahilden tepeye doğru tırmanmışlarsa, sırf eğlenmek için bu kadar uzaktaki bir özel araziye girmeleri tuhaftı. Hayvanları okşadım, düşünceli düşünceli yoluma devam ettim.

Villaya tekrar girdiğimde Helena’yı geri getireli bir saat olmuştu.

Herhangi bir katil ya da kasa hırsız villaya girmiş olabilir. Helena’yı karşılayan hizmetçiler çoktan ortadan kaybolmuştu. Görünürlerde kimse yoktu. En azından sevgilimin yatak odasının hizmetkârla dolu olduğuna güvenerek yukarı çıktım; bu konuda ısrar etmiştim. Bu, onunla topu topu beş dakika kibar kibar görüşmek anlamına geliyordu, ama zaten başkalarının gözü önünde aptalca bir oyunu sürdürmeye kararlıydım: saçma sapan şakalar yapan sert koruma görevlisi...

Helena’nın odasına gelince ağır kapıyı açtım, içeri süzülüp kapıyı ardımdan yavaşça kapadım. Kapı ko-

lunu onarmalıydım, saldırganlara açık davetti bu durum. Dış bölme yine karanlıktı, perdenin arkasında yine ışıklar titreşiyordu.

Helena'nın yanında biri vardı. Biri konuştu, Helena değildi konuşan. Çıkıp gitmeliydim. Hayal kırıklığına uğrayacaktım besbelli. Ama o kadar istiyordum ki onu görmeyi, dosdoğru içeri daldım.

Yeşil elbise katlanmış, bir sandığın üstüne konmuştu. Sandalları yatağın önündeki halıya fırlatılmıştı. Helena üzerini değiştirmiş, bileğe kadar kollu daha koyu ve daha sıcak tutacak yün bir elbise giymiş, saçlarını örüp bir omzunun üstünden sarkıtmıştı. Tertemiz, ciddi ve anlaşılmaz derecedeyorgun görünüyordu.

Eve çok geç geldiği için akşam yemeğini bir masaya konan tepside yemişti. Yüzü kapıya dönüktü, dolayısıyla ben perdeyi açıp içeri girince telaşla ve korkmuş gözlerle sahneyi sindirmemi seyretti.

Yanında bir erkek vardı.

Oturduğu koltuğun koluna bir bacağına atmıştı, fıstık yemekle meşguldü. Tavuk kanadı kemiren Helena her zamankinden daha asık yüzlüydü, ama sanki bu adamın yatak odasında bulunması gayet olağanmış gibi davranıyordu.

“Merhaba,” dedim öfkeyle. “Barnabas olmalısın! Sana yarım milyon altın borcum var.”

Adam başını kaldırdı.

Depoda bana saldıran adam olduğu kuşku götürmüyordu, Capua yolunda Petro'nun öküz arabasını taciz eden de muhtemelen oydu. Sonra iyice baktım yüzüne. Üç aydır yeşil pelerinli adamı kovalıyordum ve sonunda kim olduğunu keşfetmiştim. Azatlının Calabria'daki yaşlı anası haklıydı. Barnabas ölmüştü.

Bu adamı tanıyordum. Helena Justina'nın sabık kocasıydı; adı Atius Pertinax'tı.
Roma'da yayınlanan ilanlara göre o da ölmüştü.

Üç ay önce cinayete kurban giden bir adama göre gayet sağlıklı görünüyordu. Ama tercih hakkı bana kalsa Atius Pertinax biraz sonra ölmüş olurdu. Bir dahaki sefere bu işi kendim halledecektim. Bu sefer ölmü kalıcı olacaktı.

Sade bir tünik giymişti, bu kez çenesi sakallıydı, yine de tanıdım onu. Yirmi sekiz-yirmi dokuz yaşlarındaydı. Açık sarı saçlı ve neredeyse sıska. Ne kadar donuk gözlü olduğunu unutmuştum, ama suratındaki ekşi ifadeyi asla unutmazdım. Daima sinirli olduğu için gözlerinin etrafındaki kaslar gerilmiş, çenesi adeta kilitlenmişti.

Bir zamanlar tanışmıştım onunla. Tiber'in öte yakasına kadar izlediğim zaman değil. Bir yıl önce. Askerlerinin bedenime indirdiği darbeleri hâlâ hissediyorum ve bana korkunç laflar söyleyen sesini hâlâ duyuyorum. Beni kendi dairemde, kırdıkları sıranın yanında kan tükürürken bırakıp gittiğinde gördüğüm, senatör togasının altındaki sıska bacaklarını hâlâ hatırlıyorum.

Hain ve hırsızdı o. Bir kabadayı, bir katil. Yine de Helena Justina adamın yatak odasında beyler gibi rahat rahat oturmasına izin veriyordu. Binlerce kere birlikte oturmuş olmalıydılar, evlerinde, Helena'ya tahsis ettiği o kocaman, zevkli, mavi-gri odada...

"Benim hatam. Adınız Barnabas değil!"

"Değil mi?" Cürete bak. Anı gelişime nasıl tepki göstermesi gerektiğini düşünüyordu hâlâ.

"Hayır," dedim gayet alçak sesle. "Ama resmi açıdan Gnaeus Atius Pertinax Caprenius Marcellus'un külleri mezar vazosunda tütüyor."

“İşte sorun da bu!” diye bağırdı Helena.

Öylece oturup yemek yemeye nasıl dayanabiliyordu. Birden elindeki tavuk kemiğini dişleriyle nasıl didiklediğini fark ettim; içinde bulunduğu korkunç durum iştahına engel olmasın diye uğraşıyordu sanki.

Odanın ortasına geldim. Onu tutuklamaya kesin kararlı olmam bir yana, Roma’nın eski âdetlerine göre manevi açıdan sizden üstün olanların huzurunda ayağa fırlarsınız. Pertinax’ın bütün vücudu gerildi, ama yerinden kalkmadı.

“Sen de kimsin?” Eskiden de böyle gürültücüydü. “Ve karımın odasına girme iznini sana kim verdi?”

“Adım Didius Falco; nereye istersem oraya gireirim. Bu arada ... o artık karınız değil!”

“Adını duymuştum, Falco!”

“Aa, eski tanışız biz. Bir ara beni sırf zevk olsun diye tutuklamıştınız. Ama bunu mesele etmeyecek kadar güçlü bir kişiliğim var. Dairemi mahvettiniz, ama ben de karşılığında Quirinalis’teki evinizi tasfiye ettim.” Sinir bozucu bir gülümsemeyle baktım adama. “Vespasianus eşyalarınızdan çok memnun kaldı. Ancak, Praxiteles yapımı Cupid’iniz bir hayal kırıklığı oldu...” Pertinax’ın o heykele bir servet ödediğini biliyordum. “Kopyaymış. Biliyordunuz herhalde...”

“Kulaklarının büyük olduğunu düşünürdüm hep!” Helena bunu bana sohbet eder gibi söylemişti. Pertinax’ın canı sıkılmıştı.

Topuğumla bir tabureyi çekip Helena’yı koruyabileceğim, Pertinax’ı da engelleyebileceğim bir yere oturdum. Sessiz bakışlarım altında Helena’nın yanakları pembeleşti. Birkaç saat önce onunla –gurur duyacağım bir tutkuyla– seviştiğimi Pertinax bi-

liyor mu diye düşündüm. Bir bakışta anladım; aklı-na bile getirmemişti.

“Peki, neler oldu bakalım?” diye sesli düşünmeye başladım. “Nisanda Praetoria muhafızları sizi alıp sorgulamaya götürdüler.” Saçmalıyormuşum gibi abartılı, bıkkın bir yüzle dinliyordu. “Barnabas sizin senatörlere mahsus giysinizi geçirmişti üstüne; bu-runlarının ucunu göremeyen muhafızlar zindana onu götürdüler. Kim olduğunu anladıklarında olsa olsa bir temiz döverlerdi, daha kötüsü aklına gelmemişti. Zavallı Barnabas o gün pek kötü bir pazarlık yapmıştı. Derken, kumpasçı dostlarınızdan biri talihsiz hapis-hane kuşunu susturmaya karar verdi...”

Pertinax oturduğu koltuğa yığıldı, sıska omuzları çöktü. “Kes artık, Falco!”

Fıstıklar büyülemişti beni. Kabuklarını tasa fırlattığı sırada birazı masaya saçılmış, çoğu yerdeki çiz-gili Mısır halısına dökülmüştü.

“Çok geçmeden anladınız ki saray kumpasçı dost-larınızı teker teker avlıyor.” Bunu da sindirişini seyret-tim. Seyis Bryon adamın çaresiz olduğunu söylemişti, ama benim gözüme sadece sevimsiz görünüyordu. Hatta bana göre Pertinax o kadar iticiydi ki aynı odada bulunmaktan dolayı ensemdeki tüyler diken diken ol-muştu. Oysa o, itici olduğunun farkında olmayan in-sanlardandı. “Ortaya çıktığınız takdirde damgalana-caktınız. Baba bir kardeşiniz ölmüştü. Onun kimliğine bürünüp cesedini zindandan çıkardınız. Gömdünüz. Tarentum’daki kocakarı yanlış bir şey söylese açığa çı-kardınız, yine de son görevinizi yerine getirip annesine gerçeği söylediniz. Derken bir şey fark ettiniz: Barna-bas’a çok benziyordunuz; böylece belki de ölene kadar başka bir kimlik altında yaşayabilirdiniz. Böylece, say-

gideğer efendim, kendinizi kölelikten sadece bir parmak yüksekte bir konuma mahkûm ettiniz!”

Toplumda hak etmediğı kadar önemli bir yere gelmiş bir Calabria’lıdan bekleneceğı üzere yontulmamış bir adam olan Pertinax bir fıstık daha kırdı. Halktan bir kişi olsaydı, hikâyesini açığa çıkarmış olmam zindana atılmasına yeterdi. Oysa o da ben de biliyorduk ki bir konsülün oğlu olarak bana alayla bakacak, benim de elim kolum bağı olacaktı. Hepsi de kişisel olan birkaç nedenle, yumruğumu fıstıklarına indirmek isterdim; tabii o hepsini midesine indirdikten sonra...

Helena Justina yemeğini bitirip tepsideki tabakları düzeltti. Diz üstü çöküp kocasının nasıl bir domuz olduğunu hizmetçilerden saklamak isteyen bir kadın gibi Pertinax’ın attığı kabukları topladı. Pertinax da bir koca tavrıyla bıraktı toplansın.

“Siz yaşamıyorsunuz!” dedim, mümkün olduğu kadar zalim bir sesle. “İsminizi senatörler listesinden sildiler. Toplumdaki konumunuz bir hortlak derekesinde.” Pertinax huzursuzca kıpırdadı. “Kumpasçı dostlarınızla temas kurma çabalarınız da iyi gitmiyor. Söyleyin bana, Curtius Longinus’u Roma’da sizi capcanlı gördüğü ve Vespasianus’un kendisine ve ağabeyine hoşgörü göstereceğini diye ihbar etmekle tehdit ettiği için mi öldürdünüz?” Suçlamayı reddetmeye kalkışmadı. Daha vakti vardı. “Crispus’un şimdi kendi planları var ve siz o planların parçası değilsiniz.” Öfkem arttıkça daha da hırpalıyordum adamı. “Oplontis’te gördünüz onu. Yine yanınıza çekmek istediniz, ama eliyle kenara itiverdi sizi. Doğru değil mi? Yemekteki yeriniz bir kadına verildi; davet bile edilmemiş olan Aemilia Fausta’ya. Sonra

Crispus bana yerinizi söyledi, sizi sırtından atmayı umuyordu.” Bastıra bastıra devam ettim. “Aufidius Crispus birinin sizi boğmasını zevkle seyredecek iki yüzlü sahtekârın tekidir, Pertinax!”

Helena hâlâ yerde, topuklarının üzerinde oturuyordu.

“Yeter artık,” diye yavaşça sözümü kesti.

“Fazla mı belden aşağı indirdim, hanımefendi?”

“Fazla sertsin, Falco. Ne yapacaksın?”

İyi soru. Sabık konsül kıymetli oğlunu malikâne-sinden çıkarmama muhtemelen izin vermeyecekti.

“Önerin nedir?” diye cevabı savuşturdum.

Helena Justina ellerini kucağında kavuşturdu. Her zaman hazır önerisi olurdu. “En kolay çözüm kumpasçı Pertinax’ın Marcellus mozolesinde sükûnet içinde yaşamasına izin vermektir. Ben, kocamın hatalarını arkasında bırakıp hayata yeniden başlamasının yerinde olacağını düşünüyorum.” Helena adama yardım etmeye çalışıyor, o ise baş parmağını emerek hınç dolu bir suratla oturuyordu. Herhangi bir katkıda bulunmadı.

“Barnabas olarak mı? Pekâlâ. Çocukları bütün yurttaşlık haklarına sahip olur, torunları senatör bile seçilebilir. Bir azatlı yeteneklerini kullanırsa servet edinebilir, hatta Marcellus’un mirasına bile konabilir. Tabii Marcellus mirasını bir azatlıya bırakıp toplum kurallarını alt üst etmeyi göze alırsa. Harika bir hanımefendisiniz, bu da harika bir çözüm. Sizin desteğinize sahip olduğu için bu da çok talihli bir adam. Ama bir sorun var!” Farklı bir sesle ortalığı karıştırmaya devam ettim. “Kumpasçı Pertinax sözde öldü. Ama Barnabas kundakçılık ve bir senatörü kasıtlı olarak öldürmekten aranıyor.”

“Sen ne diyorsun, Falco?” Helena bir ona bir baba bakıyordu.

“Aulus Curtius Longinus Küçük Hercules Tapınağı’nda çıkan bir yangında öldü. Ben, yangını ‘Bar-nabas’ın çıkardığını söylüyorum.”

Helena’ya yangının ayrıntılarını anlatmamıştım. Dehşete kapılmıştı, ama hâlâ mantıklı davranmaya çalışıyordu. “Bunu kanıtlayabilir misin?”

Pertinax en nihayet söze karışma şerefini bahşetti bize. “Bu yalancı piç hiçbir şeyi kanıtlayamaz.”

Helena akıl yürütüyordu: “Ama Falco, sen bu işin peşine düşersen dava açılır.” Bir zamanlar evli oldukları belliydi ikisinin; Helena o yokmuş gibi davranıyordu. “Mahkemede son olaylar ortaya çıkar...”

Aynı fikirdeydim: “Dedikodular da ayyuka çıkar!”

“Curtius Longinus Paestum’da başrahip olacak; utancından yerin dibine geçer. Aufidius Crispus’a da geçmişin gizli kalacağı sözü verildi...”

Hafifçe güldüm. “Evet, kumpastan sessizce sıyrılma şansını kaybederler! Helena Justina, eğer sabık kocanız önerinizi kabul ederse imparator nezdinde onu desteklerim.” Pertinax’a bir lejyoner pususu kurmak isterdim; karanlık bir gecede yoluna kazılmış bir hendek, içine de zambak gibi açılmış dikenli kazıklar dikilmiş... ama onun tövbekâr olması göze girmemi sağlayacaktı. “Yani şimdi ne istediğine karar vermeli.”

“Evet, vermeli.” Bakışlarını benden çevirdi, neredeyse yalvararak Pertinax’a baktı. Onun Helena’ya bakışları ise ifadesizdi. Adamın gerçek kimliğini öğrendikten sonra Helena’nın neden bu kadar dertlendiğini anlayabiliyordum. Eski kocası sağdı, ama beş parası yoktu. Dolayısıyla Helena’ya bıraktığı mirası geri istiyordu. En azından bunu, belki daha fazlasını.

Çekiştiklerini hissediyordum, ama belki de bana öyle gelmişti.

Helena Justina dikkatle ayağa kalktı, sırtı ağrıyor-muş gibi elini arkasına koymuştu.

“Şimdi ikinizin de odamı terk etmenizi istiyorum.” Çanı çaldı. İçeri derhal bir köle girdi, sanki Pertinax buradayken acil yardım bekleniyordu.

“Sizinle geleyim,” dedim Pertinax’a. Gözümün önünden uzaklaşmasına izin verecek değildim.

“Buna gerek yok, Falco!” diye mırıldandı Helena. “Villadan dışarı çıkamaz. Kimliği yok, gidecek yeri de yok.”

“Ayrıca,” diye söze karıştı Pertinax, umursamaz gibi davranıyordu, “Gitmeye kalksam pis ortakların önüme çıkar!”

“Bu da ne demek?”

“Bilmiyor musun?”

Dertli bir sesle beni aydınlatan Helena oldu. “İki adam Pertinax’ı her yerde izliyormuş. Dün atla dolaşmaya çıkmış, bütün gece eve girmesine engel olmuşlar.”

Merakla sordum: “Neye benziyorlardı?”

“Biri gladyatör yapılı, diğeri bir büyücü.”

“Hiç bilmiyorum. Onları atlatabildiniz mi?”

“Kiralık katırlara binmişlerdi, benimse iyi bir atım vardı.”

“Sahi mi?” İki katırı bu gece babasının arazisinde gördüğümü söylemedim. “Ben yalnız çalışırım. Bu işle ilgim yok.”

Eğer Helena bir erkeği odasında bırakacağımı sanıyorsa bir daha düşünmeliydi. Neyse, Pertinax tam o sırada omuzlarını silkerek iyi geceler dedi ona, sonra bana pis pis sırttı ve balkona çıktı.

Merdivenden inerek gidişini seyrettim; kendine biraz fazla güvenerek çalımla yürüyen ince bir gölge. Aşağıda, bahçenin öte tarafına gelince dönüp bana baktı. Beni görmüştü herhalde; kapıda, içerideki lambaların ışığında karaltısı görünen güçlü bir şekil.

İçeri girdim, kapının sürgüsünü ittim. Oda hizmetkârlarla dolu olduğundan Helena'yla açık açık konuşamazdık, ama sırrını benimle paylaştığı için ferahladığını görebiliyordum. Bir tek şey söyledim: “Yemeğini saçan ve dışarı çıktığında kapıyı kapamayı öğrenmemiş biri olduğunu anlamalıydım!” Yorgun yorgun gülümsedi.

İyi geceler dileyip kendi odama gittim. Yanında bir sürü insan vardı. Helena bu gece güvendeydi.

Pertinax için aynı şeyi söyleyemezdim. Dönüp eve baktığında başka bir şeyi fark etmemişti: Balkonun altındaki gölgelerden çıkan iki karanlık şekil.

Biri gladyatör yapılı, öbürü bücür... Yukarıda konuştuklarımı duymuş olmalıydılar. Kötü bir el aynasında yansıyan çarpık gölgeler gibi avludan geçerken benim de onları göreceğimi biliyorlardı mutlaka.

Pertinax tekrar yola koyulunca sessizce ardından gitmişlerdi.

Başka olay çıkmadı, ama uzun bir geceydi.

O hınçlı bit asla sessizce teslim olmayacaktı. Helena Justina'da çok güçlü bir görev duygusu vardı; kendini hâlâ adamdan sorumlu hissediyordu. Demek ki eninde sonunda Pertinax'la ben özel bir görüşme yapacaktık.

Duyduğum şaşkınlık azaldıkça evlilikleri hakkında duyduklarımı hatırlamaya başladım. Helena tek başına bir yaşam sürdürmüştü. O güzel odada yalnız yatıyor, Pertinax ise evin başka bir kanadında zamanını sırdaşı Barnabas'la geçiriyordu. Evlenmek, genç ve hırslı bir senatörün gözünde budalaların oyunu elde etmek için katlanılması gereken bir devlet hizmeti idi. Bu hizmeti yerine getiren Pertinax koca olarak haklarını talep etmiş, ama vaktini karısından esirgemişti.

Senatör karılarının gladyatörlerin ya da başka aşâğılık yaşam biçimlerinin peşinden koşmasına şaşmamalı. Pertinax talihine şükretmeliydi; en azından karısı önce onu boşayacak kadar terbiyeli davranmıştı...

Ertesi sabah bir şeyler olmasını bekleyerek villa'nın etrafında dolaşıyordum. Sabık konsülü evin arkasındaki bahçede bahçıvanla kuşkonmazları tartışırken buldum.

"Bu sabah oğlunuzu gördünüz mü?" Gece o iki davetsiz misafirin Pertinax'ın kafasına ağır bir şey indireceğini ummuştum. Ne yazık ki Marcellus beni hayal kırıklığına uğrattı.

"Evet, gördüm. Falco, konuşmamız gerek..."

Bahçıvana solmuş çiçekler hakkında bir şeyler söyledi, sonra konsülün felç geçirmiş olması dolayı-

sıyla ağır ağır çiçek tarhları arasında yürüdük. Her yerde alışıldık vazolar, çeşmeler, kuş banyoları ve yaramaz yüzlü bebek aşk tanrısı heykelleri vardı, ama konsülün bahçıvanı çalıları tutkuyla seviyordu anlaşılan. Her yere yuvarlak biçim verdiği şimşir ve biberiyeler dikmişti. Çardaklar ve tarhları çevreleyen taşlar defne ve gümrah çalı ayvalarının altında kaybolmuştu. Kafesler yaseminlerin ağırlığı altında bel vermişti; kocaman dut ağaçları sevgiyle budanıp gayet muntazam biçimler almıştı. On iki gül türünden onunu sayabildim.

Marcellus lafını sakınmadan sordu: “Ne yapmaya niyetlisin?”

“Bana verilen talimat bu durumu kapsamıyor. Herhangi bir adım atmadan önce mutlaka imparatora danışmalıyım.” Durmuş, büyücek bir balık havuzunun onun uzun boyunu ve benim daha kısa, daha yapılı bedenimi yansıtan, güneşin ışınlarıyla pırıl pırıl olmuş derinliklerine bakıyorduk. Çömeli çok değişik, rengârenk bir menekşeye hayran hayran baktım. “Bundan bir kök almama izin verir misiniz?”

“Ne istersen al.”

Kendi kendine kök salmaya hazır bir kaçkını çıkarıverdim; konsül hayretle bakıyordu. “Ailemin bir kusurudur bu, efendim! Şimdi, oğlunuza gelelim. Onu bir eşeğin kuyruğuna bağlamama izin vermezsiniz sanırım. Bağlamaya kalksam bile, imparator bana mirasçınızı hapse tıkarak sizin gibi önemli bir kişiyi asla darıltamayacağını söylerse hiçbir anlamı olmaz. Domitianus Caesar da kumpas kurmaya kalkıştı. Ona gösterilen hoşgörüyü sizin oğlunuzdan esirgemek mantıksız olur.”

Kumar oynuyordum, ama imparator kolay çözümleri tercih ederdi ve bir af önerisi Marcellus'un işbirliği yapmasını sağlayabilirdi.

O dehşetengiz büyüklükteki burnunun ucundan bana kurnazca bakarak sordu: "Peki neden Hercules Tapınağı'ndaki kazayı kurcalıyorsun?"

"Çünkü kaza değildi! İkiyle ikiyi toplamayı bili-
rim. Barnabas kolayca mahkûm edilebilirdi, ama bir konsülün oğlunu savunarak ünlerine ün katmaya ko-
şan parlak çeneli, cıva gibi avukatları alt edecek savcı bulmak zor olur."

"Oğlum masumdur!" diye ısrar etti Marcellus.

"Çoğu katil masum olduğunu iddia eder!" Konsül sinirlendiğini göstermemeye çalışıyordu. "Efendim, Helena Justina'nın önerisi bana çok makul geliyor..."

"Hayır, lafı bile olmaz! Oğlum adını ve konumu-
nu tekrar kazanmalı ... Bir yolu bulunmalı!"

"Sonuç ne olursa olsun onun yanında mı olacaksınız?"

"O benim vârisim."

Bir çardağın altında durduk.

"Efendim, isteğinizi başarmak zor olabilir. Ya Vespasianus ölüleri diriltmenin fazla sorun yaratacağını düşünürse? Servetiniz dolandırıcılığı davet ediyor, dolayısıyla imparator 'işte bakın bu azatlı hamisinin ölümünden yarar sağlamayı umuyor' demeyi daha uygun bulabilir!"

"Gerçek kimliğine kefil olurum..."

"Efendim! Sağlığı bozuk, yaşlı, çok sevdiği vârisini yitirmiş birisiniz. Doğal olarak, onun sağ olduğunu inanmak isteyeceksiniz..."

"Helena kefil olur!" Sırıttım.

"Doğru. Ve bu yüzden Pertinax ne şanslı!"

Bir an durduk, Helena'nın herhangi bir karışıklıkta nasıl derhal doğruyu söyleyeceğini hayal ederek gülümsedik.

Konsül acı acı "Asla ayrılmamalıydılar!" dedi. "İzin vermemeliydim. Helena boşanmak istemişti."

Soğukkanlılıkla "Helena Justina," dedim, "Evliliğin kırk yıl sürecek bir yakın dostluk sözleşmesi olması gerektiğine inanır." Sinirlenmişim ama kuru bir sesle devam ettim. "Oğlunuzla evliliğinin buna benzemediğini biliyordu."

"Halledebilirlerdi!" Marcellus söylediklerimi umursamıyordu. "Oğlumun geleceği parlak; onun için bir şeyler yapılmalı."

"Oğlunuz adi bir suçlu!" Gerçek buydu, ama bir çözüm getirmiyordu. Daha yumuşak sözlerle devam ettim. "Vespasianus'un patrici'lere duyduğu modası geçmiş saygı, Pertinax Marcellus'u koruyacaktır; merak etmeyin yaşayacak ve atalarınızın ölüm maskelerine gerekli ilgiyi gösterecektir. Zaten senatoda bir suçlu daha olmuş olmamış ne fark eder!"

"Bu ne önyargılı bir düşünce!"

"Gördüğümü söylerim. Konsül, Herculaneum'daki hücreleri tecrübe ettim; koşullar berbat. Pertinax'ın sizin gözetiminiz altında burada kalmasına izin verirsem, siz de şeref sözü verip onu bu topraklarda tutar mısınız?"

"Elbette," dedi kaskatı bir yüzle. Pertinax'ın bunu kabul edeceğine ikna olmamıştım ama başka şansım yoktu. Marcellus onu tutuklamama engel olmak için bir köle ordusu çağırabilirdi. Petro'yla gelirken Capua'da beni ele geçirmek üzere üstümüze saldıran çirkin silahlı atlılar herhalde malikânenin

kafalarına demir miğferler takmış demircileri ile arabacılarıydı.

Uyardım: “Kendisine yöneltilecek suçlamalara cevap vermek zorunda kalabilir.”

Konsül önemli değilmiş gibi, “Olabilir,” dedi.

Bu kadar kendine güvenen birinin karşısında ne yapacağımı bilemiyordum. İhanet ve cinayetten söz ediyorduk, ama durumun ne kadar ciddi olduğunu konsüle anlatamamıştım.

Artık gitmem gerektiğini kavradım.

Helena’yı balkonda buldum. Gülerek yanına koştum. Elinde sürahiyle uzanmış soğuk su yudumluyordu.

“Kendini iyi hissetmiyorsun galiba.”

“Uyanamadım...” Gülümsedi, Gözünde öyle özel bir pırıltı vardı ki boğazım gıdıklandı.

“Bak, Pertinax sorunu artık yazışmaya bağlı. Şu saray kâtipleri çetesinden çabuk karar vermelerini bekleme.” Helena yüzüme baktı, geçen geceki keşfi-me ne tepki verdiğimi merak ediyordu. Biraz sonra mırıldanarak sordum: “Ne zamandır biliyorsun?”

“Şölen gecesinden beri.”

“Ve bana söylemedin!”

“Yoksa Pertinax’ı mı kıskanıyorsun?”

“Elbette hayır...”

“Marcus!” Yumuşacık bir sesle azarladı beni.

“E, ne bekliyordun? Dün gece odaya girdiğimde benimle aynı sebepten geldiğini sandım.”

“Ooo, hiç sanmam!” Güldü, ama biraz kuru bir kahkahaydı. Balkon korkuluklarına yaslanmış, bu sö-zü sindirmeye uğraşırken bir ulak geldi.

Herculaneum’dan gelen bir köleydi; Aemilius Rufus benimle görüşmek istiyordu. Crispus hakkında

herhalde. Crispus'a ilgimi kaybetmiştim; oysa Vespasianus bana sadece onun için para ödeyecekti ve benim fena halde nakde ihtiyacım vardı. Karar vermeye çalışırken hizmetkârları gönderdim. Helena beni teşvik etti: "Önemli olabilir; gitmelisin."

"Ben gelene kadar Petro ile Silvia'yla kalırsan giderim."

"Gnaeus bana zarar vermez."

"Bunu bilemezsin," diye kaşlarımı çattım, adamın özel adını kullandığı için Helena'ya kızmıştım.

"Bana ihtiyacı var."

"Yok canım. Neymiş ihtiyacı?"

Artık o kadar sinirliydim ki Helena itiraf etmek zorunda kaldı. "Bu seni kızdıracak. Konsül onu benimle yeniden evlenmeye ikna etti." Haklıydı. Çok kızmıştım. "Bak, sormuyorsun bile! Dinle. Caprenius Marcellus'un iki büyük amacı var: Gnaeus'un kariyerini kurtarmak ve bir vâris sahibi olmak. Bir torun malikânenin başka ellere geçmesine engel olur..."

"Bunu işitmek bile istemiyorum. Beni dehşete düşürüyorsun bazen; nasıl böyle bir şeyden söz edebiliyorsun?"

"Eh, her kızın bir kocaya ihtiyacı vardır!" dedi Helena alayla.

Haksızlıktı bu. Omuzlarımı silktim, toplumda doğru dürüst bir konumum ve ilişkilerimin olmayışını, parasızlığımı dile getirmeye çabaladım. Sonra umutsuz bir öfke kapladı içimi. "Eh, o kocada ne bulabileceğini biliyorsun! İhmal, ilgisizlik... hele şimdi belki daha kötüsü! Seni hiç dövdü mü? Üzülme, dövecektir!" Ben karpuz tarlasındaki düve gibi her şeyi ezip geçerken Helena kararlı bir yüzle dinliyordu.

“Eh, sen de erkeksin. Eminim böyle şeyleri biliyorsundur!” diye karşılık verdi. Tünediğim yerden yere atladım.

“Ne istiyorsun onu yap sevgilim! Saygınlığa ihtiyacın varsa, bunun yolunun da onunla evlenmek olduğunu inanıyorsan, dön ona!” Sesimi alçalttım, kendimi tutmaya çalışıyordum, çünkü edeceğim lafı hatırlaması gerekti: “Ama yetti dediğinde gelip seni kurtarırım.” Balkonun ucuna doğru yürümeye başladım. “Sadakat buna derler!” Hakaret edercesine bağırıyordum.

“Marcus!” diye yalvardı. Sırtımı dikleştirdim ve cevap vermedim.

Malikâne yolunun yarısında Pertinax’ı gördüm. At eğitim alanında atlarını gezdiriyordu. Uzaktan bile kendini işine verdiği belliydi. İki yarış atını da çıkarıyordu. Ağaç gölgeleri altındaki o alan ilk açıldığında düşünüldüğü gibi genç bir erkeğin eğlenmesi değildi yaptığı: Son derece ustaca eğitiyordu atlarını. Ne yaptığını kesinlikle biliyordu; seyretmesi bir zevkti.

Küçük Sevgili otların arasında karnını ağrıtabilecek zehirli otlar aramaktaydı. Pertinax şampiyon Ferox’a binmişti. Tek başına olsaydı hemen onunla dövüşür, meseleyi oracıkta hallederdim, ama Bryon yanındaydı.

Bir direğe yaslanmış incir yiyen Bryon bana merakla baktı ama efendisi orada olduğu için sesini çıkarmadı. Pertinax beni görmezlikten geldi. Ferox, Pertinax’ın bana karşı her zaman ne kadar üstün olduğunun ve olacağının simgelerinden biriydi.

Servilerin altında taze katır tersi vardı ama hayvanlar yoktu. Çok geçmeden onları yeniden göreceğimi hissettim.

Ana yola kadar yürümüşüm ki bir çocuk bana yetişti.

Kare sütunun üstündeki büste kadar koşmak zorunda kalmıştı. Bir kayaya oturmuş Helena'ya kavga ettiğim için kendime, Helena'ya, o herife küfrediyor... ve çok kaygılanıyordum.

“Didius Falco!”

Çocuk üstüne başına balık turşusu dökmüştü; hiç düşünmeseniz daha iyi olacak cinsten bir cilt sorunu vardı ve kirli dizleri yara bere içindeydi. Yine de köle pazarında beklerken bayıldığını görsem hayatımı ipotek eder, onu zulümden kurtarırdım.

Mumlu bir tablet verdi bana. Yazıyı daha önce hiç görmemiştim, yine de yüreğim çarptı. Kısaydı, ama her sözcükte Helena'nın ciddi ses tonunu duyabiliyordum:

Bana hiç vurmadı; ama daima vurabileceğini hissettim. Böyle birini tercih edebileceğimi nasıl düşünürsün, üstelik seni tanıdıktan sonra?

Sakın suya düşme. HJ

Aventinus mahallesinde bazen paspasın altında aşk mektupları bulurdum. Böyle yazışmaları asla saklamadım. Ama şimdi öyle hissediyordum ki kırk yıl sonra, solgun yüzlü cellatlarım kişisel eşyalarımı karıştırırken, bu mektubu ketenlere sarılmış, kalem kutumun köşesinde, mühür mumlarımin yanında bulacaklardı.

LXIII

Davet etmesi, ben evine gittiğimde Aemilius Rufus'un beni karşılayacağı anlamına gelmiyordu. Bütün gün mahkemede olacaktı. Öğle yemeğini evinde yedim, kibar kibar ortalarda dolandım. Rufus akıllılık edip yemeğini dışarıda yedi.

Bıçak gibi sivri kenarlı gümüş sıralardan birine tünedim ve kışını bir türlü rahat ettirememiş bir adamın dalgın bakışlarıyla kaskatı at kılı arkalıklara yaslandım. Bacchante'lerin paraladığı Kral Pentheus'u gösteren bir kabartmanın (bekleme odalarına layık pek ferahlatıcı bir konu) altında kıpır kıpır kıpırdarken Aemilia Fausta'nın dışarı çıktığını duydum; rahatsız köşeme iyice gömülüp görünmemeye çalıştım.

Bir süre sonra Rufus dönme şerefini bahşetti. Kafamı çıkarıp baktım. Durmuş bir aydınlatma kölesiyle konuşuyordu; yakışıklı bir İlliryalıydı çocuk, ön kapının eşiğinde çömelmiş bir fenerin fitil kısmını temizliyordu. İlginç bir fenerdi; taşımaya yarayan şıkırtılı tunç zincirleri, alevi korumak için saydam boynuzdan kenarları ve hava alması için delikler açılmış çıkarılabilir bir kapağı vardı.

"Hey, Falco!" Rufus yemek yedikten sonra insanı şaşırtacak kadar munis oluyordu. "Böyle hayranlıkla köleme mi bakıyorsun?"

"Hayır efendim, fener çok hoşuma gitti!"

Muzip muzip birbirimize baktık.

Çalışma odasına gittik. Bu odanın hiç olmazsa kişiliği vardı. Yabancı diyarlarda görev yaparken topladığı anı eşyalarını koymuştu oraya buraya: acayip su kabakları, kabile mızrakları, gemi aslanları, güve ye-

nîgi davullar... kendimizi içkiye ve kadınlara vurma-
dan önce, yeni yetmeyken Festus'la benim bizim de
olsa diye bayılarak baktığımız nesneler. İçki teklifini
reddettim, Rufus da içmemeye karar verdi. Onca ye-
mekten sonra hazım başlayınca Rufus ayılmaya başla-
mıştı. Kendini bir divana atıp yan yattı, profili ve açık
pencereden süzülen güneş ışığında pırıldayan altın
saçları en iyi böyle görülüyordu. Kadınları ve nasıl
adamlara aşık olduklarını düşünerek ben de suratımı
asıp alçak bir tabureye çöktüm.

“Beni görmek istemişsiniz efendim,” dedim sa-
bırla.

“Eveet! Didius Falco sen ortalarda olunca ger-
çekten de heyecan doruğa çıkıyor!” Bu bana sık sık
söylenir; sebebini hiç bilmem.

“Crispus hakkında mı, efendim?”

Belki hâlâ Crispus'u kendi çıkarları için kullan-
mak istiyordu, zira soruyu duymazlıktan geldi. İkinci
varsayıma geçtim: Belki kız kardeşi hakkımda çirkin
şikâyetlerde bulunmuştu. “Bir ziyaretçim oldu!” Canı
sıkılmıştı. Herculaneum gibi sıkıcı kasabalardaki ma-
gistratus'lar sakın bir hayat sürmek isterler. “Gordi-
anus ismi sana bir şey ifade ediyor mu?”

Dikkatle, “Curtius Gordianus,” diye farkı ortaya
koydum, “Kendisi Paestum'daki Hera Tapınağı'na
başrahip atanmak üzere.”

“Her şeyden de haberin var!”

“İyi bilgi toplayıcılar Forum haberlerini dikkatle
inceler. Her neyse, kendisiyle tanıştım. Ziyaretinize
neden gelmiş?”

“Birini tutuklamamı istiyor.”

Göğsümün ortasına soğuk maden gibi bir sessiz-
lik çöktü. “Atius Pertinax'ı mı?”

“Doğru öyleyse,” dedi Rufus dikkatle. “Demek Pertinax Marcellus yaşıyor.”

“Korkarım öyle. Kader onun ipini keserken salağın biri dirseğine çarptı sanırım. Şölende mi duydu-nuz?”

“Crispus ima etti.”

“Tam Crispus’un işi! Oysa ben Crispus ile Perti-nax’ı tokuşturmak istiyordum ... Galiba siz de bunu düşünmüştünüz, doğru mu?”

Sırıttı. “Gordianus işleri karıştırmaya kararlı.”

“Evet. Beklemeliydim bunu.” Baş rahibin bu yeni oyunu inatçılığına çok uygundu. Ben Croto-na’dan ayrıldıktan sonra ağabeyi için yas tutarken nasıl için için öfkелendiğini hayal edebiliyordum. Magistratus’un Gordianus’tan söz etmesi üzerine de önceki gece gördüğüm iki tanıdık gölgeyi hatırladım ve kim olduklarını anladım. “İki adamı Perti-nax’ı gece gündüz izliyor.”

“Yani onu gördün mü?”

“Adamları gördüm.”

Magistratus yüzüme baktı, neyi ne kadar bildiğimi merak ediyordu.

“Gordianus tuhaf bir masal anlattı bana. Bu konuda beni aydınlatabilir misin?”

Aydınlatabilirdim. Öyle de yaptım.

Bitirdiğimde Rufus yavaşça bir ısıklık çaldı. Mantıklı, hukuki, cevap verebileceğim birtakım sorular sordu. Kanıtlar fazla dolaylıydı. “Pertinax Marcellus’u tutuklasam belki başka kanıtlar ortaya çıkar...”

“Ama riskli olur, efendim. Beş parası olmayan bir dul bu vakayı önünüze getirse, bakmayı reddedersiniz.”

“Ah, yasalar tarafsızdır, Falco!”

“Evet. Hukukçular da para kazanmaktan nefret eder! Pertinax’ın buralarda olduğunu Gordianus nasıl öğrenmiş?”

“Crispus söylemiş. Bak, Falco, Gordianus’u ciddiye almak zorundayım. Sen imparatorun ajanısın. Bu konudaki resmi görüş nedir?”

“Benim görüşüme göre, eğer Gordianus mahkemeye giderse kötü kokular buradan Capitolium tepesine kadar yayılır. Üstelik kanıt eksikliğine rağmen davayı kazanabilir. İkimiz de biliyoruz: Elemli bir kardeşin adalet diye haykırması jürilerin göz yaşlarına boğulup mahkûmiyet kararına varması için birebir sahnelerdendir.”

“Yani Pertinax’ı tutuklamalı mıyım?”

“Pertinax’ın, kimliğini açığa çıkarmakla tehdit eden Curtius Longinus’u öldürdüğüne inanıyorum. Sonra da Gordianus’u öldürmeye çalıştı. Bunlar çok ciddi suçlamalar. Bir konsülün evlatlığı diye affetmek ağırıma gidiyor doğrusu.”

Aemilius Rufus tam da bir taşra magistratus’undan beklediğim gibi ne yapılması gerektiği konusundaki düşüncelerimi ihtiyatla dinledi. Sudan kanıtlara dayanan kötü niyetli bir suçlamanın kurbanı olsaydım, bu kadar ince eleyip sık dokuduğu için onu takdir edebilirdim. Oysa şu anda vaktimizi boşa harcadığımızı düşünüyordum.

Bir saat kadar meseleyi tartıştık. Sonunda Rufus kararın sorumluluğunu Vespasianus’a atmaya karar verdi: tam da nefret ettiğim türden bir uzlaşma yolu. Kasabadan geçen imparatorluk ulağını durdurduk. Rufus şık bir mektup kaleme aldı, ben kısa bir rapor çiziktirdim. Atlıya hiç durmadan bütün gece yol almasını söyledik. Ulaklar çok hızlı gider, yine de Roma’ya

en erken yarın şafakta varabilirdi, ama Vespasianus mektuplarını sabahın ilk ışıklarında okumayı severdi. Roma'yı düşünüp sıra hasretiyle yandım. Keşke mektubu Palatium'a kendim götürebilseydim.

Magistratus içini çekti. "Eh, şu an için yapabileceğimiz başka bir şey yok." Atletik bedenini savurarak oturma pozisyonuna geçti; böylece üç ayaklı masaya uzanıp bardaklarımıza şarap doldurabilecekti. "Biz de eğlenmeye bakarız..."

Birlikte şarap içmeyi tercih edeceğim tiplerden değildi, üstelik artık ayrılmak istiyordum. Ama rapor yazmak bende sarhoş olma dürtüsü yaratır. Hele de bir senatörün hesabıysa...

Neredeyse birlikte hamama gidelim diyecektim ki şans eseri vazgeçtim. Sırtımı dikleştirdim, gerindim, ayağa kalkıp şarap bardağımı almaya gittim. Bardağımı elime alınca dedim ki kendi kendime Rufus'un divanına oturayım da dost olmasak bile dostmuş gibi şerefe kadeh tokuşturalım. Aemilius Rufus o rahat, altın tebessümüyle yüzüme baktı. Minnetle o enfes Falernium şarabını başıma diktim.

"Özür dilerim," dedi. "Kardeşime müzik dersi verirken seninle hiç meşgul olamadım. Bunu telafi etmeyi umut ediyordum..."

Sonra sağ elinin kalçamı okşadığını fark ettim, bu arada ne kadar güzel gözlerim olduğunu söylüyordu.

LXIV

Böyle yaklaşanlara tek tip tepki veririm. Ama tam o Delphoi heykelleri gibi yakışıklı çenesine yumruğumu indirmek üzereyken elini çekti. Hiç beklemediği biri girmişti odaya.

“Didius Falco, seni yakaladığımı çok sevindim!” Pırıl pırıl gözler, pürüzsüz ten, seker gibi yürüyüş: Helena Justina, kalbimin sevgilisi. “Rufus, özür dile-
rim, Fausta’yı görmeye gelmiştim ama galiba çıkmış, dışarıda yemek yiyecekmiş... Falco, meğer çok geç kalmışım. Yani, villaya dönüyorsan senin koruman altında ben de gidebilir miyim? Tabii eğer planlarına uyuyorsa ve fazla zahmet olmayacaksa...”

Magistratus’un şarabı en iyisinden Falernium olduğu için cevap vermeden önce kadehimdekini bir di-
kişte bitirdim.

“Bir hanımefendi bana asla zahmet vermez,” dedim.

“Beni uyarmalıydın!”

“Kaşınmışsın!”

“Tam bir beyefendiye benziyordu... Gafil avlandım!”

Helena kıkırdadı. Tahtırevanının yanında hor-murdanarak yürüyordum, o da pencereden beni un ufak etmekle meşguldü. “Adamla şarap içmişsin, daracık divanda yanına sıkışmışsın, tüniğin dizlerinin üstüne çıkmış, gözlerinde de o kırılğan ceylan bakışlar...”

“Protesto ediyorum,” dedim. “Bir yurttaş pek az tanıdığı, üstelik hoşlanmadığı erkeklerin tacizine davet gibi yorumlanmadan istediği yerde içki içebilmeli!”

“Sarhoşmuşsun üstelik.”

“Ne ilgisi var! Ayrıca değildim. Şansım varmış ki Fausta’yı görmeye geldin.”

“Gelmemin şansla ilgisi yok! Bir türlü dönmeyince endişelenmeye başladım. Aslında Fausta’ya yolda rastladım, geldiğim yöne gidiyordu. Geldiğime memnun oldun mu?” Birden gülümsedi.

Tahtırevanı durdurdum, Helena’yı indirdim, taşıyıcılara önden gitmelerini söyledim ve alacakaranlıkta yürürken memnun olup olmadığını gösterdim.

“Marcus, Fausta neden Oplontis’e gidiyordu dersin? Belirli bir şahsın yine Poppaea villasında olacağını, filo komutanına yemek vereceğini keşfetmiş de ondan.”

“Crispus ha?” Kendimi başka konulara adamanın zamanı gelmişti ama...

Helena merak içinde, sunduğum çekiciliklerden etkilenmeden sordu: “Bu Misenum praefectus’unun özelliği nedir acaba?”

“Hiçbir fikrim yok...”

“Marcus, küpem düşüp kaybolacak; dur da çıkarayım.”

“Neyi istiyorsan çıkar,” dedim. Sonra kendimi Helena’nın sorusuna kafa yorarken buldum. O lanet Misenum filosu komutanı ne yapıp edip benimle romantik dakikalarım arasına girmişti.

Uygur kişilerin üstünde durmaya tenezzül etmediği Britanya filosu bir yana bırakılırsa, Roma deniz gücü uzun dar bir ülkenin savunması için mümkün olan tek biçimde konuşlanmıştı: Doğu kıyılarını korumak için Ravenna’da bir filo vardır, batı kıyıları için de Misenum’da bir filo.

Şimdi birkaç soruya birden yanıt arıyordum. “Söyle bakayım,” dedim Helena’ya. “Titus ile lejyonlarının dışında Vespasianus’un imparatorluk mücadelesinde anahtar rol oynayan neydi? Roma’nın başındaki felaketler neydi yani?”

Helena hafifçe titredi. “Her şey! Sokaklara dökülen askerler, Forum’da işlenen cinayetler, yangınlar, hastalık, açlık...”

“Açlık,” dedim. “Senatör evinde olduğun için herhalde pek fark etmemişsindir, ama bizim evde kimse ekmek bulamamıştı.”

“Tahıl!” diye yanıtladı. “Tahıl hayati önem taşıyordu. Şehrin buğdayı Mısır’dan gelir. Mısır valisi Vespasianus’u destekliyordu, Vespasianus da bütün kış İskenderiye’de oturup tahıl gemilerini denetimi altında tuttuğunu Roma’nın bilmesini sağladı. İstemese bir tek tahıl gemisi bile gelmeyecekti...”

“Şimdi. Farzet ki muazzam siyasi emelleri olan bir senatörsün, ama destekçilerin Noricum gibi tanrıların unuttuğu eyaletlerde...”

“Noricum!” Neredeyse boğazına kaçacaktı.

“Tam da öyle. Umutsuz vaka. Şu anda Mısır valisi hâlâ Vespasianus’u destekliyor, yani şehrin tahıl ihtiyacı karşılanıyor. Ama farzet ki bu yıl, tahıl gemileri Puteoli yarımadasının açıklarına geldi ve...”

“Ve filo gemileri durdurdu!” Helena dehşet içindeydi. “Marcus, filoyu durdurmalıyız!” (Birden gözümün önünde garip bir manzara canlandı: Helena Justina Neapolis’ten kalkan bir geminin pruvasında tanrıça gibi durmuş, bütün yelkenlerini açmış gelen bir filoyu durdurmak için kolunu kaldırmış...) Bir an durup düşündü, sonra “Ciddi misin?” dedi.

“Galiba. Ayrıca bir eşeğin sırtındaki iki çuval buğdaydan söz etmiyoruz, biliyorsun.”

“Ne kadar tahıl geliyor?” Helena çok titiz bir öğrenciydi.

“Eh, Sardinya ve Sicilya’dan biraz buğday ithal ediliyor; tam oranı bilmiyorum ama levazımat praefectus’unun kâtiplerinden biri, Roma’yı beslemek için ihtiyaç duyulan yıllık tahıl miktarının 15 milyon kile olduğunu söylemişti bana.”

Senatörün kızı dişlerinin arasından bir ıslık çalmaktan kendini alamadı.

Sırıttım. “Bir sonraki soru şu: Bu korkunç planın arkasında Pertinax mı var, Crispus mu?”

“Aa, bunun cevabı hazır!” Helena o kararlı edasıyla çabucak sonuca varmıştı: “Filo komutanına ziyafet çeken Crispus!”

“Doğru. Bana kalırsa, ikisi de komplonun içindeydi, ama Pertinax önüne gelene saldırmaya başla-

yınca Crispus onu gözden çıkardı... Tahıl gemileri nisan-
da Mısır'a doğru yola çıkıyor..." Hızla düşünüyor-
dum. Nisanın başı, Galatea ve Paphos Venüsü; on beşin-
den dört gün önce, Flora; Mayıs'tan iki önce, Lusitania,
Concordia, Parthenope ve Üç Güzeller... "Oraya varmak üç
hafta sürer ve rüzgâra karşı dönmek neredeyse iki ay.
Bu yıl gelecek gemiler gecikmiş olmalı."

"Durum kötü!" diye söylendi Helena. "Olay de-
nizde başlayacaksa, kalakalırsın!" Bana bu kadar gü-
vendiği için kendisine teşekkür ettim ve adımlarımı
hızlandırdım. "Marcus, ne yapmayı planlıyorlar der-
sin?"

"Buraya varan gemilere el konulup gizli bir yere
götürme tehdidi savurabilirler. Ben olsaydım senato-
nun pazarlık için azametli bir praetor göndermesini
bekler, sonra buğday çuvallarını denize boşaltmaya
başlardım. Neapolis körfezinin kocaman bir lapa ta-
sına döneceği düşüncesi doğru etkiyi yaratırdı sanı-
rım."

Helena hiddetle, "Neyse ki bu rezaleti sen yürüt-
müyorsun!" dedi. Sonra merakla sordu: "Ne kadar ta-
hıl ithal edildiğini öğrenmeni kim istedi?"

"Hiç kimse. Tesadüfen öğrenmiştim."

Her nedense Helena bana sarılarak güldü.

"Ne oldu ki?"

"Ah, geleceğimi işini iyi yapan birinin ellerine bı-
raktığıma sevindim!"

LXVI

Poppaea'nın villasına Crispus oradayken saldır-maya karar verdim.

Aslında en iyisi tek başınayken villaya girmektir. Usta bir bilgi toplayıcı olmam sayesinde yolu bulup yemek yiyenler tam planlarının iğrenç ayrıntılarına karar vermişken içeri daldım; sonra elinde kesin kanıtlar olan M. Didius Falco, yani yarı tanrı kahramanımız, karşısına geçer, hepsini lanetler ve tek başına boyunlarına demir halkaları geçirirdi...

Özel bilgi toplayıcıların çoğu başlarından böyle ideal olaylar geçmesiyle böbürlenir. Benim hayatımın ise kendine özgü acayip bir gidişatı vardır.

İlk sorun, hepsi de birer meraklı turşucu olan Helena, Petronius ve Larius'un da benimle gelmesiydi. Villaya ikinci sınıf tapınak davulcuları gibi vardık, yani gürültüyle ve çok geç. Taraçada durup içeri nasıl gireceğimizi hararetle tartışırken davetliler sallana sallana dışarı çıkmaya başladı. Herhangi birinden itiraf koparmak mümkün değildi ... ya da anlamlı herhangi bir sözcük.

Dışarı çıkanların başında Crispus vardı, ayakları önde yüzü yerdeydi; hiçbir şey hakkında bilgisi olamazdı. Köleler adamı kol bacak açılmış halde üstüne yığıldığı yemek masasıyla olduğu gibi kaldırıp son lokmasına kadar yenmiş tatlı gibi dışarı çıkardılar, homurdanarak filikaya taşıdılar. Masanın kulp-larından birine yemekte başına taktığı solmuş çelengi bağlamışlardı, diğerine de çizmesinin bağcıklarını. Saygıdeğer beyefendi ancak çok uzun bir süre sonra uyanabilirdi, uyandığında da görüşmek pek zor olacaktı.

Konukları Misenum komutanı ile birkaç trireme kaptanıydı. Donanma gerçekten çetin cevizlerden oluşur. Son iç savaş sırasında Karadeniz’de korsanlık çok artmıştı, ama burada, batı kıyılarında Pompeius zamanından beri ortalık sakindi. Misenum filosunun toplum hayatına katılmaktan başka yapacak işi yoktu. Neapolis körfezi boyunca her gece bir şölen düzenleniyor, donanma da her gece bedava içki bulmak için bu partilere girmenin yolunu bulmaya çalışıyordu. Ne kadar içki içebildiklerini görseniz şaşardınız; ayrıca gecenin bitiminde birtakım neşeli şarkıların inanılmayacak kadar açık saçık versiyonlarını söyleyerek teknelerine dönmeleri, etraftan geçen ayıkların nereye bakacaklarına şaşırmalarına sebep olurdu.

Evden dışarı uğradıklarında yarım düzine trireme kaptanı av köpeği taklidi yapmaktaydı. Birbirlerini ısırtıyor, uluyor, dilleri bir karış dışarıda soluyor, ön pençeleriyle yemek dileniyor, ya gökteki ayı ya da önlerinde her kim varsa onun temiz olduğu iddia edilemeyecek kıcını kokluyorlardı. Bu saçma sapan oyundan ne kadar zevk aldıklarını seyretmek çok eğlenceliydi. Filo komutanı ise dört ayağı üstüne çökmüş muhteşem dostlarının etrafında dört dönüyor ve Lactarii koyunları gibi meliyordu. Bir ara koyun sürüsü gibi birbirlerine sokuldular, sanki bir Grek komedisinin rejisörü sahnede nereye gideceklerini söylemeyi unutmuştu. Sonra durum kendi kendine çözüldü: Ağır kollarını birbirlerinin omzuna koyarak bir kan kardeşleri zinciri oluşturdular ve iskele tahtasında dizlerini kaldıra kaldıra dans ederek filikaya bindiler. Biri neredeyse denize düşüyordu ama suyun üstünde tam bir yay teşkil etmişken yoldaşları merkezkaç kuvvetiyle onu çektiler ve çılgınca bağ-

rıştılar. Filika iskele tahtasını da sürükleyerek denize açıldı, gözden kayboldu.

Onlar gidince geceyi bir hüzmün bürüdü. Petronius donanmaya saygısının üçe katlandığını söyledi.

Tam gidecektik ki Helena arkadaşını hatırladı. Fausta'yı orada bırakmayı önerdim, kabul edilmedi. (Bir bilgi toplayıcının yalnız başına çalışmak zorunda olmasının sebeplerinden biri: Hayır işi yapmak zorunda kalmamak.)

Hanımefendi atrium'da dolanıyor, avaz avaz ağlıyordu. Belli ki amfora mahzenine uğramıştı. Sadece zarar eden şarap tüccarlarının (tabii böyle biri varsa) yararınadır böyle işler.

Etraf harıl harıl temizleniyor, kimse dizlerinin üstüne çökmüş ağlayan perişan hayalete aldırıyor. Helena'nın kaskatı kesildiğini gördüm. "Aşağılıyorlar onu! Bir budala gibi davranıyor bu kadın, ama en kötüsü ona göz kulak olacak bir erkeği yok..."

Larius ile Petro utanarak geri çekildiler, ama Helena bir köleyi durdurup durumu açıklamasını emretti. Köle Fausta'nın villaya yine yemeğin ortasında davetsiz daldığını söyledi. Oysa şölende eğlenenler sadece erkekler, eğlendirenler ise sadece kadınlardı...

Helena mağrur bir edayla, "Aufidius Crispus da," dedi, "bir İspanyol dansözle sarmaş dolaştı, öyle mi?"

"Hayır efendim..." Köle yan yan Petro ile bana baktı. Biz sırttık. "Esasında iki dansözle..." Ayrıntıya girmekten pek mutlu olacaktı ama Helena adeta tıslayarak lafını ağzına tıkadı.

Anlaşılan Fausta ünlü özelliği olan o acınası elemle çökövermişti yere; Crispus muhtemelen onu

görmemişti bile. Bütün boş amforalar iskeleden denize atılmıştı, köleler gitmek üzereydi ve Fausta bomboş villada kalakalmıştı.

Helena biri hanımefendinin tahtırevanını getirene kadar bağırıp çağırdı. Fausta'nın bu geceki taşıyıcıları birbiriyle uyumsuz Liburnia'lı iki köleydi; biri topallıyordu, ötekinin boynu yaralarla kaplıydı. "Of, Fausta'yı bu iki ödleğin yanında bırakamayız!" dedi Helena. Sesi çok kararlıydı.

Sorumluluğu üstlenmemiş olsak da Larius'la ben Fausta'yı tahtırevana sokmayı başardık. Köleler onu Oplontis'teki hana kadar düşe kalka taşıdılar. Biz tam ne yapacağımızı tartışırken hanımefendi aniden elimizden kaçıp kumsala doğru koştu ve erkeklere lanetler yağdırmaya başladı; erkeklerin çürüyüp düşmesini istediği kısımlarını öyle ayrıntılı anlatıyordu ki az daha kusacaktım.

Bu aile artık bana yetmişti. Sırf Helena'yı memnun etmek için esasında hoş olabilecek bir geceyi boşa harcayıp bir biçimde Fausta sorununu halletmeyi kabul ettim.

Talihim varsa, çorbasını ısıtacak yamak arayan bir haydut Fausta'yı kaçırdı.

Önce, villaya dönecek olan Helena'yı kendi tahtırevanına oturtup geçirmekte ısrar ettim. Benden başka kimsenin burnunu sokmaması gereken nedenler yüzünden bu epeyce uzun sürdü.

Artık sahilin büyük kısmı karanlığa gömülmüştü. Hana döndüğümde Fausta ortalarda yoktu. Vaktin çok geç olmasına rağmen Larius'u han avlusunda da-dı Ollia ile şiir hakkında sohbet ederken buldum. Yeğenim hiç olmazsa Catullus'tan aşk, daha da önemlisi

cinsellik hakkındaki görüşleri daha iyi olan Ovidius'a terfi etmişti.

Yanlarına oturdum. "Gönül eğlendiriyordun ha dayı?"

"Saçmalama. Hiçbir senatör kızı çıplak toprakta, etrafta bir sürü meraklı örümcek ve başının altında da çam kozalağı varken sevişmek istemez!"

"Sahi mi?" diye sordu Larius.

"Sahi ya," diye bir yalan attım. "Aemilia Fausta nasıl oldu da kum çekirgelerinden kaçtı?"

"Görevde olmayan iyi kalpli bir devriye yüzbaşısı sayesinde. Soyluların kız kardeşlerini kumsalda sarhoş görmekten nefret eden biri."

Homurdandım. Petronius Longus'un yüreği ağlayan kızlara hiç dayanamaz. "Dolayısıyla kızı omzuna attığı gibi tahtirevana tıktı, bu arada kız onun ne kadar iyi bir adam olduğunu söylüyordu, sonra acınacak maiyetiyle birlikte Herculaneum'a kadar götürdü, öyle mi?"

Larius güldü. "Petro'yu iyi tanıyorsun!"

"Ödül istemeyi bile düşünmez. Silvia ne dedi?"

"Hiçbir şey. Çok manidardı!"

Çok güzel bir geceydi. Neron'u arabaya koşup Petro'yu yolda karşılamaya karar verdim. Larius bana yoldaşlık etmek istedi; derken, genç ve mantıksız oldukları için Ollia da ona yoldaş oldu.

Magistratus'un evine vardığımızda kapıcı Petronius'un hanımla birlikte geldiğini fakat hanım şık ayakkabılarıyla yürüyemediği için onu içeri götürdüğünü söyledi. Aemilius Rufus'un eğlenme önerilerini reddetme riskini göze alamadığımdan arabada bekledik.

Petro'nun dışarı çıkması epey uzun sürdü, çıktığında da bizi görünce şaşırdı. Hepimiz uyukluyorduk,

bu yüzden öne geçti ve dizginleri ele aldı. Zaten içimizdeki en iyi sürücü oydu.

“O magistratus’a dikkat et!” dedim dilim dolaşarak. “Falernium şarabı çok güzel ama karanlıkta bir sütunun arkasında onunla karşılaşmak istemem... Kız kardeşi başına çok dert oldu mu?”

“Her zamanki ‘Erkekler iğrenç; neden kendime bir tane bulamıyorum?’ laflarına aldırmazsan olmadı.” Fausta hakkında birtakım ileri geri laflar ettim ama Petronius zavallı narin kızın tatlı bir şey olduğunda ısrar etti.

Larius Ollia’nın yumuşak omzunda uyukluyordu. Aşağılık bir magistratus’un budala kız kardeşinden başka düşünecek çok daha iyi bir kadına sahip olduğumdan bir köşeye büzüldüm. Ilık Campania gecesinde yol alan arabanın gıcırtilarıyla içim geçmiş, ben de uyuyakaldım.

İyi huylu Petronius Longus hepimizi eve götürürken kendi kendine şarkılar mırıldanıyordu.

LXVII

İki gün sonra magistratus Atius Pertinax'ı tutuklamaya kalkıştı. Petro'nun kızının doğum günüydü, elimde hediyemle Oplontis'e gitmiştim. Kendisini reddettiğimden Rufus beni uyarmamıştı. Dolayısıyla olayı kaçırdım.

Ama pek bir şey olmamıştı. Rufus öğüdümü dinlemeliydi. Villa Marcella denize bakıyordu ama dağ tarafında kimse görmeden eve girilebilecek bir yol daha vardı. Oysa Vespasianus'tan Pertinax'ı tutuklama emri geldiğinde Aemilius Rufus yanına alelacele birkaç asker alıp ana yoldan, evden gayet rahat görülecek şekilde gelmiş.

Marcellus buz gibi bir suratla karşılamış onu ve evi arama izni vermiş. Sonra gölgede oturup budalaların zaten belli olanı keşfetmesini beklemiş, yani Pertinax'ın kaçtığını.

Ortalık yatıştığında Helena arkamdan yetişip olan biteni anlattı.

"Gnaeus çabucak atına atlayıp Bryon'la güya gezmeye gitti. Bryon daha sonra görünüşte gayet masum bir yüzle döndü ve genç efendisinin bir yat gezintisine çıkmaya karar verdiğini söyledi."

"Teknesi mi var?"

"Evet, Bryon onu Aufidius Crispus'un yatına bindirmiş."

"Peki, Crispus'un tutuklama emrinden haberi var mıydı?"

"O pek belli değil."

"Yat neredeydi?"

"Baiae'de. Ama Bryon teknesinin yola çıktığını görmüş."

“Aman ne hoş! Demek ünlü Aemilius Rufus’umuz Pertinax’ın Sardinya ile Sicilya arasındaki en hızlı tekneye binmesine izin vermiş...”

Rufus bir işe yaramazdı. Bir tekne bulup İsis Africana’yı kendim aramalıydım. Bugün için vakit çok geç olmuştu, en azından sevgilimle bir gecenin daha zevkini çıkarabilirdim.

Silvana’nın doğum günüydü (Petro’nun ortanca kızı; dört yaşında). Bu gece çocuklar da bizimle yemek yiyecekti. Ama yemeğe hemen oturamadık çünkü hiçbir tatilde kaçınamayacağımız o sevinçli aile krizlerinden biri baş gösterdi. Arria Silvia dadı Ollia’yı hüngür hüngür ağlarken buldu.

Ollia’nın kişisel takvimine dair iki sert soru balıkçı delikanlı hakkındaki kehanetimi doğruladı. (Hâlâ her gün etrafta dolaşmaktaydı.) Ollia inkâr etti, demek doğrudu. Silvia sırf kendini rahatlatmak için Ollia’nın başına bir tokat attı, sonra Petronius’la bana o istakoz avcısını bulmamızı söyledi.

Genç jigoloyu eski bir demir çıpanın yanında bıyıklarını burarken bulduk. Petro kolunu gereğinden biraz fazla büktü. Tabii çocuk kıza asla dokunmadığını söyledi; zaten bunu bekliyorduk. Ailesiyle birlikte yaşadığı yosun kaplı kulübeye götürdük onu. Delikanlı surat asarken Petronius Longus ailesine durumu somut sözlerle açıkladı. Ollia’nın babası Mısır ve Suriye’de yirmi yıl lejyonerlik yaptıktan sonra çifte maaş, üç madalya ve Ollia’nın meşru olmasını sağlayan bir belgeyle emekliye ayrılmıştı; şimdi bir boksör yetiştirme okulu işletiyordu ve yüce gönüllü olmasıyla ünlüydü, bu arada boksörlerinin ona çok sadık oldukları söylenirdi...

İhtiyar balıkçı dişsiz, bahtsız, imansız bir herifti. Elinde balık temizleme bıçağı varsa ona asla güve-

nemezsiniz, ama ya korkudan ya da kurnazlığından hevesle istediğimizi yapacağını söyledi. Delikanlı kızla evlenmeyi kabul etti ve Silvia asla Ollia'yı burada bırakmayacağından onun da bizimle Roma'ya gelmesine karar verdik. Akrabaları bu sonuçtan çok etkilenmiş görünüyordu. En iyi sonucu elde ettiğimizi düşündük.

Pis bıyıklı hinoğlu hin bir veletle evlenerek namuslu bir kadın olacağını öğrenen Ollia yine ağlamaya başladı. Sanatçı kişiliğini düşünerek Larius'tan durumun nahoş ayrıntılarını saklamıştık; neler olduğunu tam kavrayamadığı için bana kızgın bakışlar fırlatıyordu.

Kendisini aydınlatmak için, "Ollia balina yağı kullanmayı unutmuş," dedim. "Anasının neden kendisini durmadan uyardığını şimdi kavradı. Önündeki elli yıl boyunca bu hatasının bedelini ödeyecek. Kocasını kadın peşinde koşmadığı zamanlar bütün gün yatakta yatıp yemek isteyecek ve ona tembel orospu diyecek. Şimdi parası olan kadınların neden kürtaj riskini göze aldıklarını kavriyorsundur..."

Larius tek kelime etmeden kalktı ve şarap ısmarlayan Petronius'a yardıma gitti.

Silvia Ollia'yı teselli ederken çocuklarla konuşmakta olan Helena Justina, hayatın acı gerçeklerini görmüş ve parası olan her kadının bundan kaçınmak için ciddi paralar ödeyeceğine karar vermiş bir senatör kızı gibi bana uzun uzun, buz gibi gözlerle baktı.

Yine de güzel bir gece geçirdik; inat edip yaşamak ile batağa gömülmek arasında bir seçim yapmak zorunda olan insanlar gibi umutsuzca da olsa eğlendik.

Petronius ekmek sepetleri ve şarap şişeleriyle yenden ortaya çıktığında gerginlik uçup gitmeye başladı. Bizi yerlerimize oturturken sevgi dolu koca elleriyle yorgun başlarımızı okşayarak hepimizi rahatlatmıştı. O gece derdi başından aşkın Silvia'nın yanında buldum kendimi ve elimi dizine koyarak onu neşelendirdim (masa o kadar dardı ki karşınızdaki neredeyse kucağınıza oturuyordu). Silvia elin Petro'ya ait olduğunu sanarak bir tekme attı, Petro da başını tekir balığından kaldırmadan "Falco elini karından çek," dedi.

"Niye böyle terbiyesizlik ediyorsun, Falco?" dedi Helena herkesin ortasında. "Ellerini masaya koy ve illa saldırgan olman gerekiyorsa bana göz süz."

Kara kara düşünüyordum: Helena'nın bana bu kadar tahammülsüz davranması acaba Pertinax'ın kaçması yüzünden miydi? Ona dikkatle baktım, o da baktığımı fark etti; solgun yüzünden hiçbir şey belli olmuyordu.

Bir köylü dansçı grubunun gösteri yaptığı akşamlardan biriydi. Dalga geçecek bir şey bulunca hepimiz neşelendik. Bu bıkkın dansçılar dünyanın her yerinde vardır: kırmızı kurdeleli, tefli kızlar (yakından bakınca göründüklerinden daha yaşlı oldukları fark edilir); şeytani tebessümlü ve çengel burunlu, gözleri pırıl pırıl parlayan, deli gibi kaval çalan küçük bir şamatacı; bir de müzik uzmanlarının hiç bilmediği türden bir flütü öttüren suratsız kel herif. Dağlardan inmiş çobanlar mı yoksa hancının akrabaları mıydı, kim bilir? Yazın biraz para getirecek bir iş: ücret az, içki az, alkış az, kasabalıların ısıklaması da cabası. Bize de fazladan eğitici bir hizmet verirler: Helaya gittiğinizde dansçılardan birinin duvara yaslanmış bir salam parçası kemirdiğini görürsünüz;

daha renksiz görünür gözünüze, daha neşesizdir ve kesinlikle pistir.

Bunlar da dünyada başka dansçıların olabileceği kadar iyiydi. Ya da kötüydü. Dönüyor, kayıyor ve çizmelerinin topuklarını, şapkalarına para koymamızı istediklerine göre, biraz fazla ilgisizce birbirine vuruyorlardı. Neyse ki kızlar danstan sonra satmak için sepet sepet gül dolaştırırken gülücüklerini eksik etmediler; ama bir yandan da parayı bizden koparması gereken kara saçlı iri yarı genç adama dişlerini sıkarak küfrediyorlardı. Bu genç adamın oturup başka birinin şişesinden içki içmek ve dans ayakkabılarının içindeki ayaklarını dinlendirmek gibi bir huyu vardı. O Petronius'la konuşurken ben kolumu Helena'ya doladım ve eski günlerde ağabeyim Festus'un flütçüyle hep tanıştığını, bu sayede biz çocukların üzgün müzisyenin bıçağıyla yontarak yaptığı kavallara beş kuruş ödemedi, bedava sahip olduğumuzu anlattım...

Petro Helena'ya eğildi. "Ağabeyini anlatmaya başladığı anda şarap bardağını önünden çek bunun!" dedi. O da çekti. Bıraktım çeksin, çünkü çekerken bana öyle sevgiyle gülümsedi ki perişan oldum. Petronius gururla ona bir ceviz verdi. Petronius'un uzmanlık alanlarından biri de cevizin kabuğunu içini parçalamadan kırabilmesiydi. Gerçekten de cevizin iki tarafı hâlâ o incecik zarla birleşmiş haldeydi. Helena cevizi yedikten sonra başını omzuma yasladı ve elimi tuttu.

Karanlık çökerken asma çardağının altında oturduk. Taş payandaların arkasında karanlık deniz arada bir parlıyor, varla yok arası tünikler giymiş adamların hoplayarak kaldırdığı incecik toz gülhatmi yapraklarını örtüyordu. Ollia'nın karnı ağrıyor, benim zavallı Larius'um da yürek ağrısı çekiyordu. Yarın Atius Perti-

nax'ı nasıl arayacağımı düşünüyordum. Helena hülyalara dalmış gülümsemekteydi. Petronius ile Silvia tatillerinin onlara yaradığına ama artık eve dönme vakti geldiğine karar verdiler.

Çocuklara aldığımız kavallardan hiç ses çıkmadı. (Asla çıkmaz, ama Petronius'la ben de bunu asla hatırlamayız.)

Ağır ağır hana doğru yürüdük. Silvana'nın doğum günü olduğu için çocukları yatağa yatırma işi bir törene dönüştürüldü. Helena'yı tekrar görmeden önce başıma neler geleceğini bilmiyordum, bu yüzden onu bir kenara çekip özel olarak hoşça kal dedim. Biri yukarı bağırarak bir ziyaretçim olduğunu söyledi. Petronius göz kırptı bana ve aşağıya bu ziyaretçi işini halletmeye gitti.

Yaramazlığı son kertesine vardırılmış olan çocuklardan biri geceliğiyle arkasından koştu. Yirmi saniye sonra, yukarı kattaki gürültüye rağmen küçük kızın haykırışlarını duyduk.

Koridoru aşp aşağıya koşan ilk ben oldum. Petronilla eşikte adeta kök salmış, çığlık çığlığa bağırıyordu. Onu kucağıma aldım. Yapacak başka bir şey yoktu.

Petronius Longus hanın avlusunda kolları iki yana açılmış yüzüstü yatıyordu. Ensesinin en tehlikeli, en yumuşak yerine inen vahşi bir darbeyle düşmüştü yere. Yarısından ağır ağır sızan kan her şeyi anlatıyordu.

Bana saatler sürmüş gibi gelen bir an Petro'nun kızına sarıldım, kıpırdayamadan öylece durdum. Dostum için yapabileceğim bir şey yoktu. Biliyordum, ölmüştü.

LXVIII

Ardımdan gelen ayak patırtılarının arasında Silvia'nın sandalları adeta fısıldadı, sonra ben onu yakalayamadan bir soluk gibi yanımdan fırladı geçti ve kocasının üstüne kapandı. Soluk soluğa "Ah, bebeğim benim!" dediğini sandım ama herhalde yanlış duymuştum.

Çocuğu birinin kollarına atıp koştum, Silvia'yı kocasını bırakmaya ikna etmeye çalıştım. Helena Justina yanımda kendine yer açıp Petro'nun başının yanında diz çöktü ve nefes alıp almadığına baktı.

"Marcus, yardım et bana. Yaşıyor!"

Sonra ortaklaşa çalıştık. Hayat umut vaat ediyordu yine. Yapılacak şeyler vardı.

Larius bir eşeğe atlayarak deli gibi hekim bulmaya gitti. İnsanı şaşırtan bir sağduyu gösteren Ollia, Silvia'yı kocasının yanından çekip aldı. Petro'yu kırmılatmak istemiyordum ama ortalık her saniye daha da kararıyordu, onu böyle açıkta bırakamazdık. Helena zemin katta bir oda açılmasını emretti, galiba parasını ödedi, bir sedyeyapıp Petro'yu içeri taşıdık.

Daha ufak tefek bir adam bu durumda ölürdü. Ben ölürdüm mesela. Herhalde anlamsız işlerde uzman olan bir katil şu an benim ölmüş olduğumu sanıyordu.

O kadar tehlikeli bir yara almıştı ki bilinci yerinde değildi. Uyansa bile belki artık asla kendi olmayacaktı. Ama iri yarı, sağlıklı bir adamdı, gücü yerindeydi. Dirençliydi, hayata sıkı sıkı bağlıydı. Larius'un getirdiği hekim yarayı temizledi, Petronius'un fazla kan kaybetmediğini ve şu an onu sıcak tutup beklemekten başka yapılacak bir şey olmadığını bildirdi.

Helena çocukları yatıştırdı. Helena Silvia'yı Petro'nun odasında battaniyelere sardı, arkasına yastıklar koydu. Helena hekime parasını ödedi, toplaşanları kovdu ve Ollia ile Larius'u rahatlattı. Hatta onun Ollia ile birlikte kedi yavrularını doyurduğunu gördüm. Sonra villaya burada kalacağını bildiren bir mesaj gönderdi.

Petronius'un her gece yaptığı gibi hanın etrafını kolaçan ettim.

Dışarıda, yolda durdum, karanlığı dinledim, bunu yapan her kimse ondan nefret ediyor, intikamımı nasıl alacağımı planlıyordum. Kim olduğunu biliyordum aslında: Atius Pertinax.

Ahıra gidip baktım, Neron'u ellerimle besledim. Petro'yu yatırdığımız odaya gittim; Silvia kollarında Tadia'yla iki yana hafif hafif sallanıyordu. Gülümsedim, ama çocuklar uyuduğu için konuşmadık. Silvia'nın beni suçladığını biliyordum. Bu kez tartışmayacaktık, zira ben de kendimi suçluyordum.

Biri hariç bütün kandilleri söndürdüm, sonra Petro'nun yanına oturdum. Bu gece yüzünde garip gölgeler vardı. Yüzüstü düştüğü için yara bere içindeki yüzünde ne renk vardı ne de duygu belirtisi; sanki başka biriydi. On yıldır tanıyordum onu; dünyanın öbür ucunda, Britanya'da aynı asker barakasını paylaşmıştık, İcenî ayaklanmasında ordu yürüyüş halindeyken de aynı çadırı. Sonra Roma'ya döndüğümüzde Petronius'la hatırlayamadığım kadar çok şarap şişesini paylaşmış, birbirimizin kadınlarıyla alay etmiş, birbirimizin huylarına gülmüş, şakalaşmış, onun işi benimkiyle çatışmadıkça kavga etmemiştik. Asıl ağabeyim neredeyse tahammül edilemeyecek kadar ünlü olduğu için bana kardeş olmuştu.

Orada olduğumu hiç bilemedi. Bir süre sonra, iki büyük kızını yanına kıvrılmış yatarken bırakıp odadan çıktım.

Yukarı çıktım, tetikteydim, ama yorgun düşmeliydim. Yatağının üstündeki yorganı çektim ve beklediğim gibi altında Petro'nun kılıcını buldum. Alıp kendi yatağımın başucuna koydum.

Diğer odada Helena Ollia ve Larius'la konuşuyordu. İyi geceler demek için başımı uzattım, kaç baş olduğunu da saymak istiyordum. Sesim çatlayarak Helena'ya "Yetersiz olacak, biliyorum, ama," dedim, "Kaldığın için teşekkür ederim. Sensiz ortalık birbirine girerdi. Seni dertlerimle üzmem istemezdim..."

"Senin derdin benim derdimdir," dedi Helena.

Gülümsedim, ne yapacağımı bilemiyordum. Sonra Larius'a başımla işaret ettim. "Yatma zamanı."

Oysa Helena sırlarını açması için Ollia'yı ikna etmeye uğraşıyordu, Larius da sohbetin bir parçasıymış gibiydi. Ben odadan çıktığımda mırıltıları uzun süre devam etti.

Karanlıkta üç saat geçti. Kollarımı kavuşturmuş, sırt üstü yatıyor, karşımdaki pencere oyuğunu inceliyor, ortalığın aydınlanmasını ve intikam saatinin gelmesini bekliyordum. Tahtalar gıcırdadı. Larius'u bekliyordum ama Helena çıkageldi.

Birbirimizi o kadar iyi tanıyorduk ki konuşmamıza gerek kalmadı. Elimi uzattım ve berbat yatağında yer açtım. Kandilini söndürdü, koku yapmaması için fitili ıslattı. Ben de benimkini söndürdüm.

Yine sırt üstü, kollarımı kavuşturmuş yatıyordum ama bu kez kollarımın arasında Helena vardı. Üşü-

müş ayaklarını ayaklarımın altına soktu. Aynı anda iç çektiğimizi hatırlıyorum, ama önce hangimiz uyudu bilemeyeceğim.

Hiçbir şey olmadı. Aynı yatağı paylaşmanın birkaç nedeni vardır. Helena benimle birlikte olmak istemişti. Benim de onun yanımda olmasına ihtiyacım vardı.

LXIX

Sonraki üç gün Pompeii'den bir tekne kiralayarak bütün körfezi taradım. Yavaş bir tekneydi, kaptanı da acelemi kavrayamayan bir geri zekâlıydı. Yine İsis Africana'yı arıyordum ve yine vaktimi boşa harcadığımı biliyordum. Her gece hana bitkin ve suratsız döndüm. İlk günün sonunda Petronius'un bilinci yerine geldi; durumuna çok şaşırıyor, hiç sözünü etmiyordu, ama esas olarak kendindeydi. Ama yavaş yavaş iyileşmesi bile acımı dindirememişti. Beklediğim gibi saldırı hakkında hiçbir şey hatırlamıyordu.

Üçüncü gün Rufus'a bir mektup yazıp güçlerimizi birleştirmeyi önerdim. Neler olduğunu, Pertinax hakkındaki yeni suçlamayı anlattım: Roma devriye yüzbaşısı Lucius Petronius Longus'u öldürmeye kalkışmak. Mesajımı götüren ulak çocuk döndüğünde Aemilius'ların evinde beklendiğimi söyledi. Larius beni Neron'un çektiği arabayla villaya götürdü.

Rufus dışarıdaydı. Beni görmek isteyen kız kardeşiydi.

Aemilia Fausta'yı açık pancurların arasından dışarıdaki ceviz ağacının gölgesi düşen soğuk bir odada buldum. Her zamankinden daha ufak tefek ve zayıf görünüyordu. Üstündeki giysinin sönük lacivert rengi solgunluğunu daha da artırmıştı.

Sinirlenmişim. "Ağabeyinizi göreceğimi sanıyordum. Mektubumu aldı mı?" Tepki göstereceğimi bekliyordu anlaşılan, suçlu suçlu başını salladı. "Anladım! Ama ava bensiz çıkacak öyle mi?"

"Ağabeyim diyor ki bilgi toplayıcıların toplum hayatında yeri yokmuş..."

“Ağabeyiniz çok konuşuyor!” Öfkelendiğimi görmesini istedim. Bu ziyaret yüzünden araştırma yapabileceğim bir gün kaybetmiştim.

Fausta beni daha da öfkelendirmemeye çalışarak, “Arkadaşınıza üzüldüm,” dedi. “Yarası ağır mı?”

“Her kim vurduysa birinin kafasını kırmaya azmetmiş!”

“Petronius’un kafasını mı?”

“Benimkini.”

“İyileşecek mi?”

“Öyle umut ediyoruz. Başka bir şey söyleyemem.”

Bir hasır iskemlede dimdik oturuyordu. Kucağında düğüm haline getirilmiş uzun bir eşarp vardı. Yüzü uyuşmuş gibiydi, sesi de renksizdi.

“Falco, saldırganın Pertinax Marcellus olduğu kesin mi?”

“Başka kimsenin saldırmak için bir nedeni yok. Sevmeyenim çoktur, ama ölmemi isteyecek kadar kimse nefret etmez benden!”

“Ağabeyime göre Crispus ile Pertinax’ın birlikte hareket etmesi iyi olmuş.”

“Ağabeyiniz yanılıyor. Pertinax’ta ahlak duygusu namına bir şey kalmamış. Bu vahşice saldırılar, ki başka vakaları da var, nasıl bir çöküntü içinde olduğunu gösteriyor. Crispus’a gelince, sadece o büyük emellerinin törpülenmesi gerek.”

“Evet, Falco.” Fausta durumu sessizce kabullenmişti.

Yüzüne bakıp düşündüm, sonra “İmparator Crispus’un politikasını beğenmiyor, siz de özel hayatını. Ama bütün bunlar onun kamu hizmetinde yüksek mevkilere gelme potansiyelini etkilemez.”

“Etkilemez elbette.” Yüzünde hüzünlü bir tebesüm belirdi.

Kafa derimdeki kaşınma bir şeyler olacağını müjdeliyordu. “Hanımefendi, bana bazı bilgiler vereceksiniz galiba.”

“Belki. Ağabeyim Pertinax’ı tutuklayabilmek için Crispus’la görüşmek istedi. Bir şeyler olacak diye korkuyorum. Sextus bazen düşünmeden hareket eder.”

“Sextus da kim? Ha, anlıyorum, ağabeyiniz! Anladığıma göre bu dostane görüşme planından Pertinax’ın haberi yok, öyle mi?” Aufidius Crispus’un tercihini yapıp yapmadığını merak ettim. Kaçağı teslim edip Vespasianus’un gözüne girecek miydi? (Ya da tahtta gözü olduğunu ilan etmeden önce bu utanç vesilesinden kurtulmaya mı çalışacaktı?) Bu arada muhtemelen işi yüzüne gözüne bulaştıracaktı. Aemilius Rufus, Pertinax’ı yakalamak istiyordu çünkü böylece Roma’ya muzaffer girebilecekti... Bu projede kimse-
nin bana bir rol biçmediğini de fark etmiştim. “Aemilia Fausta, bu görüşme nerede yapılacak?”

“Denizde. Ağabeyim öğle yemeğinden önce Misenum’a gitti.”

Kaşlarımı çattım. “Filoya güvenmese iyi olur. Crispus’un trireme kaptanları arasında dostları var.”

Aemilia Fausta kuru bir sesle, “Ağabeyimin de var!” diye itiraf etti.

“Öyle miiii?” dedim.

Hanımefendi birden lafi değiştirdi. “Dostun ve ailesi için yapabileceğim bir şey var mı?”

“Özel bir şey yok. Düşündüğünüz için teşekkür ederim...”

Fausta her zamanki gibi alındı. “Beni ilgilendirmediğini düşünüyorsun.”

“Doğru,” dedim. Kafamdan bir düşünce geçti, ama Petronius’a sadakatsizlik olacağını düşünüp önemsememeye çalıştım.

Aemilia Fausta tam da Crispus’a tutkuyla bağlıyken derdini dinleyecek kadar aptal bir erkeğe vurulacak biriydi. Yeni bir hikâye değildi bu. Kocaman yürekli, her şeyi hoş gören çadır arkadaşım (minik şeyleri dizinde hoplatmayı çok sever) ardında birçok ateşli küçük hanımefendi bırakmıştı; hepsi benim soru soramayacak kadar utanç verici bulduğum sebepler yüzünden Petro’yu kurtarıcı gibi görmüşlerdi. Genellikle dost kalırdı onlarla. Dolayısıyla Fausta’yla kendi adına tartışmamı istemezdi.

“Aslında yapabileceğiniz bir şey var,” dedim. “Petronius artık yola çıkabilir. Onu eve götürmem lazım. Ailenin rahatça yolculuk yapabilmesi için birkaç doğru dürüst tahtirevan temin edebilir misiniz? Daha da iyisi ağabeyinizi silahlı muhafız vermeye ikna edebilir misiniz? O nedenini anlayacaktır. Böylece Helena Justina’yı da başına bir şey gelmeden şehre götürebilirim...” Fausta minnetle başını salladı. “Artık çabuk hareket etmem gerek. Denizde buluşacaklar dediniz. Biraz daha kesin bilgi verebilir misiniz?”

“Aufidius Crispus’un güvende olacağına dair söz verebilir misin?”

“Kontrolüm altında olmayan durumlar konusunda herhangi bir söz veremem. Ama bana verilen görev onu Roma’ya teslim etmektir... Pekâlâ nerede olacak bu görüşme?”

“Capreae’de,” dedi. “Bugün öğleden sonra. Jove İmparatorluk Villası’nın altında.”

Bana bir tekne lazımdı. Hemen şimdi.

Evden fırladım. Dışarıda, utanmaz Neron, verandanın yanında bir sinek bulutunun içine bağlanmış bir çift bakımsız katırla ahbablığı ilerletmeye çalışıyordu. Bu katırları tanıyordum. Larius duvarın gölgesine yaslanmış katır sürücüleriyle çene çalıyordu; kötü bakışlı bir yarma ile sinsi suratlı sakallı bir cüce. İkisi de kenarı yeşil şeritli tünik giymişlerdi: bildik birinin, yani Gordianus'un kâhyasıyla karides kılıklı yardımcısı.

“Larius, yabancılarla konuşma!”

“Bu Milo...”

“Milo hayra alamet değildir. Haydi, yola koyulmak gerek. Neron'u rıhtıma kadar dörtnele kaldır ki bir tekne bulayım.”

“Aa, Milo'nun rıhtımda teknesi var.”

“Öyle mi?” Kibar davranmaya gayret etmekteydim.

Milo yılışık yılışık sırttı. Bu adamı görünce başıma bir ağrı saplanıyordu; tek tesellim bir zamanlar bir somaki vazoyla kendisine de feci bir baş ağrısı hediye etmiş olmamdı. “Git de gör!” dedi alay ederek. Crotona'nın görgü kuralları bu kadar işte!

“Kibarca durumu belirteyim: Bana teknenizi gösterin, ben de Gordianus'a işbirliğine yanaşmadığınızı söylememeye söz vereyim! Haydi gidelim. Magistratus'un kız kardeşi Pertinax hakkında bir ipucu verdi...”

Kasabanın güneyinde, muhkem kemerlerin deldiği deniz surları, kasaba dışındaki hamamlara giden Herculaneum sakinlerinin korkutucu rıhtım yönetmeliklerini aşp rıhtıma bağlanarak renkli, harika bir

manzara oluşturan tekneleri seyrettikleri bir gözlem noktasıydı. Liman vinçlerin ve boşaltma makaralarının durmadan çalıştığı bir yer olmaktan ziyade, gelip geçen teknelerin bağlandığı bir sığınaktı. Milo'nun karidesi, Neron ve katırların sorumluluğunu üstlendi. "Hayvandan anlar..."

"Demek bu yüzden seninle birlikte!"

Milo'nun gösterdiği tekne Deniz Akrebi isimli bodur bir şeydi. Mürettebatı bir sorun çıkmasın diye nöbetteydi ve bizi görmüşlerdi. Larius, Milo ve ben gemiye doluşur doluşmaz bir gemici iskeleyi aldı.

Başrahip Gordianus'un o tanıdık bakımsız ağır gövdesi güvertede bekliyordu. Kocaman ağimsı kulaklarını uzun bir pelerinin kukuletasıyla örtmüştü, sanki ağabeyinin ölümünden beri bir türlü ısınamamıştı. Suratı hâlâ sağlıklı bir kurşuniydi, yine de tüysüz teninde orada burada güneş yanıklarının pembeleri seçiliyordu.

Savaşın ortasındaki ordu komutanları gibi el sıkıştık. Son karşılaştığımızdan beri ne çok şey oldu duygusu ve hafif bir kıskançlık kapladı ortalığı.

"Seni tekrar görmek ne güzel, Falco! Her şey yolunda mı?"

"Zor anlar geçirdim diyebilirim. Pertinax aynı size saldırdığı gibi beni de öldürmeye kalkıştı... Anlatın bakalım, yaşadığınızı nasıl keşfettiniz?"

"Haklıydın, ağabeyim beni uyarmak için mektup yazmış gerçekten. Mektubu sarrafa bırakmış; sen Colonna'dan ayrıldıktan sonra elime ulaştı."

"Yaralı yardımcınızdan bir haber var mı efendim?" aslında yanıtına hazırlıklı sayılırdım. Gordianus gözlerini göğe kaldırdı; demek baş rahip yardımcısı ölmüştü. Pertinax aleyhine bir suçlama daha, ama her zamanki gibi kanıt yok.

Taptaze rüzgârı arkasına alan Deniz Akrebi körfezin öte ucuna doğru açıldı. Gordianus gemiyi hatırlayıp hatırlamadığını sordu. Hatırlamamıştım, çünkü daha önce hiç görmemiştim. Ama Capreae'ye gitmesini söylemek üzere kaptanı çağırdığında teknedeki söz edildiğini hatırladım. Kaptan arkadaşımdaydı: Neşeli, boncuk gözlü, kafasında ters dönmüş mantar gibi bir şapka olan ve ne zaman tanıyacak bakalım diye sırtarak kenarda bekleyen bir adam...

“Laesus! Keşke daha iyi bir günde karşılaşılsaydık da mutlu olsaydık!”

Larius Crotona'da tanıdığım arkadaşımın çift taraflı tuhaf yüzünü sanatsal açıdan incelemek için boynunu uzatıp duruyordu. Onu Laesus'la tanıştırdım. Larius utangaçlığından kamburunu çıkartarak yaklaştı: kirli bir tünik giymiş, kurşun sattığımızda taktığı torba hâlâ boynunda duran bir fasulye sıırığı. Gordianus'la kaptana bir göz attım. “İkiniz birbirinizi eskiden beri mi tanıyorsunuz?”

Gordianus güldü. “Hayır. Ev halkını Colonna Burnu'ndan Paestum'a götürmek için kiralık bir tekneye ihtiyacım oldu. O zaman tanıştık. Daha sonra senin sözün açıldı, maceralarınızı o zaman duydum.”

“Böyle güvenilir birine rastladığın için talihlisin!”

“Doğru. Bu iş halledilene kadar Laesus kalacak. Aufidius Crispus'u bulmama yardım etti; sonra Crispus şu ‘Barnabas’ hakkındaki gerçeği doğrulayınca Laesus Pertinax'ın izini bulmak için Milo'yla beraber çalıştı.” Mürettebat ana yelkeni Surrentum kıyısında uzun bir gezi için hazırlarken biz de küpeşteye dayandık. Gordianus birden sordu: “Bu Rufus denen adam hakkında ne düşünüyorsun? Biraz fazla rahat bir adammış gibi geldi bana.”

“Zekidir, yöre halkı için çok çalışır.” Gordianus’un yanında başka bir senatörü sadece yıllanmış şarabı ve genç köleleri sevdiği için eleştirecek değildim. Öteyandan Pertinax’ın tutuklanması işini yüzüne gözüne bulaştırması da affedilemezdi. “Villa Marcela’da ayak sürümesi nasıl biri olduğunu gösteriyor.”

Gordianus, magistratus hakkındaki düşüncesini kısaca belirtti: “Benmerkezci ve olgunlaşmamış!” Resmen şikâyet edip onca gürültü kopardıktan sonra bile Pertinax’ı aramayı bizzat sürdürmesi herhalde böyle düşündüğü içindi.

Birden aklıma bir şey geldi, pruvadaki ana ıstralyanın dibine çökmüş olan Milo’ya döndüm. “Pertinax’ı izliyorduyusan, handa arkadaşımın kafasına vurduğunda görmüş olmalısın!” Görmüştü besbelli. Milo beni hep kızdırmıştı, ama hiç bu kadar öfkeye kapılmamıştım. “Jüpiter ve Mars! Petronius Longus kapı eşiğine geldiğinde neden bağırmadın?”

“Pertinax seni çağırıyordu!” Milo’nun benden hoşlanmadığı açıktı. “Kusura bakma, kalıp yardım edemedik. Adam yata döndü, biz de onu takip ettik...”

Kâhyayı un ufak edip yunuslara yedirmemek için geminin öbür ucuna gittim.

Capreae yolculuğu hep olduğundan daha uzun gibi gelir insana. Eski huysuz imparator Tiberius kendine iyi bir sığınak seçmişti; gelen gemiler demir atmadan önce ziyaretçilere ciddi bir hoş geldin töreni hazırlamak için bol vakit bulabiliyordu herhalde.

Deniz tutmadı ama tutacak diye huzursuz oldum.

“İyi misin?” Larius endişeliydi. Kendisine midesi bulanmak üzere olan insanlara böyle sorular sormanın hiç de iyi gelmediğini anlattım.

Gemileri çok seven ve asla deniz tutması gibi bir derdi olmayan Larius yanım sıra küpeşteye dayandı, yolculuktan çok memnundu. Lactarii yarımadasının ucu bucağı olmayan dik yarlarının yanından ağır ağır geçerken yüzünü rüzgâra ve serpintilere dönmüş, güneş içindeki denizi seyrediyordu.

“Marcus dayı, Helena seninle konuşmanı gerektiğini söyledi.”

“Şu senin lanet duvar resimlerin hakkındaysa, hiç havamda değilim, bilmiş ol.”

“Ollia hakkında.”

“Şaka, yani!”

Hiç beğenmemiş gibi baktı bana. “Özür dilerim. Hadi anlat.” O inanılmaz romantik Larius, hayatın fırtınalarına göğüs geren bir gemiaslanı gibi poz takındı, yüzünde yiğitçe bir ifade belirdi. Deniz yolculuğu çocuğun en berbat yanını ortaya çıkarmıştı anlaşılan.

“Ollia’nın çocuğu olmayacak; Silvia yanlış anladı. Aslında, Ollia ile balıkçı arasında hiçbir şey geçmedi.”

“Tanrılar adına! Neden inkâr etmedi Ollia? Ya da o delikanlı?”

“İkisi de etti.”

Doğru. “Peki nedir hikâyenin aslı?”

“Kızın etrafında dolaşıp duruyordu, o da nasıl kurtulacağını bilemedi. Herkes başka şey düşündü.”

“Sen hariç, öyle mi?” Atmıştım, bakalım tutacak mıydı...

Larius kıpkırmızı kesildi. Güldüğümü gizledim. Son derece ciddiye. “Ollia Silvia’dan çok korkuyordu, açıklayamadı.” Sırıttım. “Balıkçı çocuk onu istememişti...”

“Peki ne istiyordu?”

“Roma’ya gitmek. Daha iyi bir hayat kurmak için.” Aşağılar gibi bir ses çıktı ağzımdan. “Yo, o iyi bir çocuk.” Larius neredeyse kekeleyecekti. “Petro diyor ki bu kadar gayret gösterdiğine göre yine de götürmeliymişiz onu. Babamın yanında kürekçilik yapabilir; böylece ben de babamın yanında çalışmaktan kurtulurum...”

“Kurtulup ne yaparsın, gözümün nuru?”

“Pompeii’de duvar ressamı olmak istiyorum.”

Bu budalalığa tahammül edemeyeceğimi, hâlâ havamda olmadığımı belirttim.

Tepeden tırnağa inceledim yeğenimi; ben yokken büyümüş, rahatlamıştı. Fresk ressamlığı konusunu kapattı, ama galiba kararını çoktan verdiği için.

“Ollia’ya ana olmaktan kurtulduğu için kendisini kutladığımı söyle.”

Larius tekrar söze başladı: “Ollia hakkında...”

Kahkaha atmaktan kendimi zor tutarak homurdandım. “Dur tahmin edeyim. Ollia en büyük hayalinin tırnaklarına aşıboyası bulaşmış şiir okuyan bir sıska delikanlı olduğuna karar vermiş.” Larius ellerini sakladı, ben ise onun karşıma dikilmesinden memnun olmuştum.

Gençliğin verdiği acelecilikle şu tatlı, hiçbir engelle karşılaşmayacağını düşündükleri planlardan yapmışlardı. Larius mutlaka anlatmak istedi: Roma’ya gidilecek, annesine durum açıklanacak, Pompeii’ye dönülecek, meslek öğrenilecek, balkonlu bir oda kiralayacak kadar para kazanılacak...

“Kendi başına yaşayan bir bekâr için vazgeçilmez bir konum!”

“Marcus dayı, neden hep böyle alaycısın?”

“Çünkü balkonlu odası olan bir bekârım!”

Sonra evlenecekler; Larius para biriktirene kadar iki yıl beklenecek; iki yıllık aralarla üç çocuk sahibi olacaklar; sonra da ömürlerinin sonuna kadar başkalarının ne feci hayatlar sürdürdüklerine bakıp sakın sakın yaşayacaklar. İki ihtimal vardı: Ya birbirlerinden uzaklaşacaklar ve Ollia bir ayakkabıcıyla kaçacaktı ya da eğer Larius'u iyi tanımışsam, bütün bu ahmakça planı gerçekleştirecekti.

"Demek Helena Justina bütün bunları öğrendi. O ne düşünüyor?"

"Çok iyi bir fikir olduğunu söyledi. Helena bana ilk işimi verdi." Larius tilki gibi baktı bana. "Ona bir şey çizdim: Senin ağzın açık uykuya dalmış resmini."

"Saklamamıştır!"

"Evet sakladı. Tatilinden anı kalsın istedi..."

Hiçbir şey söylemedim çünkü tam o sırada bir gemici bağırdı: Capreae.

Yola çıktığımızda hava bulutluydu. Surrentum'dan geçerken koyu yeşil bitkiler ve bal rengi kayaların birbirine karıştığı dik yarlara arkadaki sıradağların boz bulanık gölgeleri vurmuştu; kasvetli göğün altındaki kurşuni dalgalı denizin tehditkâr bir görünümü vardı. Güneşte uyuyan iki balina sırtı gibi duran adaya yaklaşırken bulutlar aralandı. Çoğu zaman sadece Capreae'nin üstünde dolaşan bembeyaz köpüksü üçgen bulut, adayı sanki bize işaret ediyordu. Artık billur yoğunluğundaki mavi denizde, parlak güneşin altında gidiyordu gemimiz.

Ada bize doğru hızla koşar gibiydi. Ana limandan bir gezi tekneleri filosu çıktı, yelkenleri rasgele sıralanmış kırmızı benekler gibiydi. İsis Africana aralarındaysa bile fark edemezdik. Curtius Gordianus

bu küçük teknelerden uzaklaşma talimatı verdi Laesus'a ve dik yarlara daha yakın seyretmeye başladık. Sadece deniz yoluyla ulaşılabilen küçük koyları araştırıyorduk. Bazen yukarıdaki kayalıklarda ağızlarını açmış karanlık mağaralar görüyorduk. Adanın çevresinde bir sürü balıkçı ve gezi teknesi bir o yana bir bu yana gidip geliyordu, ama hiçbirisi Deniz Akrebi'nin İsis'i demirli bulduğu cam gibi berrak koya girip rahatsız etmedi.

Crispus ile Pertinax denize girmişlerdi. Garip denecek kadar sakın bir manzaraydı.

Gürültü çıkarmadan yaklaşıp demir attık. Yüzener bize bakıyordu. Gordianus yüzünü göstermeden Crispus'a neşeyle, mutlu bir tesadüfle arkadaşını bulmuş gibi selam verdi. Crispus'un denizde sırtüstü durduğunu, sanki bir şeyler düşündüğünü, belki de küfrettiğini görebiliyorduk. Sonra derhal yüzmeye başlayan Pertinax'ın ardından tembel tembel kulaç atarak teknesine doğru gitti. Demir almadıklarından emin olunca baş rahip ve ben yanımıza Milo'yu alıp onlara doğru kürek çektik.

Güverteye çıktığımızda Aufidius Crispus kurulanıyordu; tıknaz, kaslı gövdesi kara kıllarla kaplıydı. Pertinax gözlerden uzak bir yerde giyinmek istemiş gibi aşağı inmişti; belki de fazla kalmayacak konuklar olmamızı ümit ediyordu. Crispus üstüne bol kırmızı bir tünik giydi; giysinin telden örülmüş şeritleri tuzlu su serpintilerinden paslanmıştı. Başını şiddetle sallayarak kulaklarından suyu atması bana canla başla yaptığı başka şeyleri hatırlattı.

"Bu ne sürpriz!" dedi, oysa hiç şaşırmış bir hali yoktu. Magistratus'u bekliyordu anlaşılan, ama işi devralmamızı kabullenmişti, çünkü gür bir sesle ba-

ğırdı: “Gnaeus! Buraya gel; bazı eski dostlarımla tanışmanı istiyorum!”

Yapabileceği fazla bir şey olmadığı için Atius Pertinax ayaklarını sürüye sürüye güverteye geldi. Üstüne beyaz bir tünik giymiş, kemerini takmıştı ve yüzünde her zamanki gergin ifade vardı. Gordianus’u tanıyınca sulu gözleriyle etrafa ihtiyatla bakmaya başladı. Sonra istemeye istemeye sıırttı ve tokalaşmak üzere elini uzatarak daha yakına geldi.

Ağabeyini hatırlayan Gordianus’un yüzü buz kesti. Tokalaşmaya dayanamazdı. Bir adım öne çıktım.

“Adım Falco,” dedim. Avımız afallayarak başını kaldırdı, çok da sinirlenmişti. “Öldüğüm sanılıyor ... ama sizi de öldü sanmıştık.” Sonra hazırola geçip resmi bildirimde bulundum: “Gnaeus Atius Pertinax Caprenius Marcellus, Barnabas diye de bilinir. Vespasianus Augustus adına sizi tutukluyorum! Sizi gözaltına alacağım ve Roma’ya götüreceğim. Senatoda, eşitleriniz tarafından yargılanma hakkınız var, ya da her yurttaş gibi ayrıcalıklarınızı kullanıp doğrudan imparatora başvurabilirsiniz.” Sonra müthiş bir zevkle kendisine bildirdim: “Ancak bunun için önce kimliğinizi kanıtlamanız gerekiyor!”

Pertinax yüksekten attı: “Suçlamalar neymiş?”

“İmparatorluğa karşı komplo kurmak, cinayet, dini binaları kundaklamak, bir Roma devriye yüzbaşısına saldırı ve beni öldürmeye niyetlenmek!”

Pertinax yüzüme bu kez gerçekten görüyormuş gibi baktı. Ancak küstahlığına hâlel gelmemişti. Sanıyorum komplo çökertileli beri ikinci kez hapsedilme tehlikesi altına girdiğini, bu arada ortaklarının soğukkanlılıkla kendisini terk etmekte olduklarını hâlâ kavrayamıyordu. Neredeyse acıyacaktım adama, ama biri beni öldürmeye kalkarsa kişiliğimin iyi yanları bir yerlere saklanır.

Bacaklarım hafifçe iki yana açık duruyor, güvertenin sallandığını, Deniz Akrebi'nin sağlam, ağır işe yatkın gövdesinin yanında İsis'in ne kadar kırılgan olduğunu fark ediyordum.

Pertinax Crispus'un da tutuklanacağını farzederek ona bilgiç bir bakış fırlattı. Crispus omuzlarını silkti ve ortağını aydınlatma girişiminde bulunmadı. Milo'ya başımla işaret ettim. Bizim kayık üç kişiden fazlasını taşımak için küçük olduğundan önce Milo tutukluyla birlikte Deniz Akrebi'ne geçti, sonra kayığı Gordianus ile beni almak üzere gönderdi.

Beklerken hiç konuşmadık.

Kayık ağır ağır yata yaklaştı. Crispus nezaketle Gordianus'a güle güle dedi, Paestum'daki yeni görevinde başarılar diledi. İkisi de kibar bir kayıtsızlıkla orada yokmuşum gibi davrandılar; sanki çok önemli bir şölende ekmegin içinden tombul bir buğday biti çıkmıştı.

Kendi kendimi kutlayacak halde değildim. Atius Pertinax'ın suratı bütün aksiliğimi ortaya çıkarmıştı. Onu çok sağlam bir hücreye kapatmadıkça huzur bulamayacaktım.

Önce Gordianus'u kayığa yolladım.

“Eh, teslimat için teşekkür ederiz efendim!” Yat sallanıyordu, öyle narin bir tekneydi ki sallanışı dengemi bozdu, küpeşteye yapıştım. “Vespasianus’un minnettar kalacağından emin olabilirsiniz.”

Crispus gülümsedi: “Buna memnun olurum.” Burada, yatta, tatil giysileri içinde Villa Poppaea’da olduğundan daha yaşlı ve üstü başı dağınık duruyordu; balık avlamaya gidebileceğiniz biri gibiydi.

“Öyle mi?” dedim ilgisizce. “Şu halde sizin Mısır’dan tahıl getiren gemiler hakkında keşfettiğim birtakım yaramaz dolaplara karışmadığınızı düşünebilirim.”

“Bıraktım o işleri.” Crispus dürüstçe itiraf etmiş benziyordu.

“Sahi mi? Filo yanaşmadı mı?”

Planı inkâr etmeye kalkışmadı. “Komutan ile trireme kaptanları parasını ödeyen herkesle içki içer, ama gemiciler kendilerini birer asker olarak görüyor. Adamının hakkını teslim edeyim, Falco. Ordu Vespasianus’a tam anlamıyla sadık.”

“Vespasianus’un iyi bir komutan olduğunu biliyorlar, efendim.”

“Eh, iyi bir imparator olacağını ümit edelim.”

Yüzünü inceledim. Helena haklıydı; bedeli ne olursa olsun yenilgiyi umursamıyordu. Tabii bu eğer yenilgiyse. Anlamanın tek yolu adamı serbest bırakmak ve ne olacağını görmektir.

Kayığa inmek üzere küpeşteden atlarken Crispus gözünü koluma dikmişti. “Teşekkür ederim. Gerçeği söylüyorum. Sanırım Vespasianus’tan istediğiniz mevkii talep edebilirsiniz.”

Aufidius Crispus’un tilki bakışları Gordianus’un kıçta her zamanki hantal tavrıyla oturduğu kayığa kaydı. “Lanet bir rahiplikten daha iyisi gerek bana!”

Sırıttım. “İsteyin o zaman. Talihiniz açık olsun, efendim; Roma’da görüşürüz...”

Belki.

Şu ana kadar Pertinax’ı yakalamak biraz fazla kolay olmuştu. Anlamalıydım. Kaderini kontrol eden tanrının meşum bir mizah anlayışı var.

Deniz Akrebi’nin kayığı iki tekne arasındaki mesafenin yarısına gelmişti ki koya başka bir gemi girdi. Gordianus bana baktı. Misenum filosundan bir trireme idi bu.

“Rufus!” diye homurdandım. “Tam şölen sona ererken sadece o gül goncası çelengiyle ortaya çıkar!”

Yeni gelen tekne sessizce kayıyordu, ama biz onu görür görmez davul çalmaya başladı. Bizim görebildiğimiz tarafında seksen kürek denize dalıyordu. Davulun her vuruşuyla kürekler inip çıkarken triremenin güvertesinde sıralanan deniz askerlerinin kalkanları ve mızrak uçlarında güneş parlıyordu. Çelik mavisini ve gri bir gemiydi; burundaki mahmuzları kızıl pırıltılar saçmaktaydı. Pruvasına boyanmış bir göz, üç sıra halindeki küreklerinin gücüyle ileri doğru atılırken gemiye bir kılıç balığının vahşi görünümünü veriyordu. Arkamda, İsis’in lostromosu fiçı göğüslü Bassus’un bizi uyarmak için bağırıldığını duydum.

Kayığımızda kürekleri çeken gemici ne yapacağını bilemeden durdu. Triremeler donanmanın beygirleriydi; körfezde sık sık rastlardınız onlara. Yine de birinin bütün hızıyla üstünüze geldiğini görmek insanın soluğunu kesiyordu. Su üstünde gezen hiçbir şey bu kadar güzel ve bu kadar tehditkâr olamazdı.

Gordianus’la birlikte geminin üstümüze gelişini seyrettik. Tehlikeli denecek kadar yakınımıza sokul-

muştı. Dehşet içindeydik. Çenesini, yani ön tarafında mahmuzunu oluşturan tunç kaplı ağır ahşap kısmı görebiliyorduk. Su çizgisinin hemen üstünde, her zaman açık, testere gibi ağzını. O kadar yakınıımızdan geçti ki ıskarmozların gıcirtısını duyabiliyor, küreklerin üstünden akan suları seçebiliyorduk. Triremenin koca dalgası küçük kayığımızı tokatlarken kürekçimiz kendini yüzüstü kayığın içine attı, biz de sıkı sıkı kenarlara yapıştık.

Bekledik. Triremenin kendi etrafında hızla dönebileceğini biliyorduk. Crispus'un yatına doğru yönelişini, birden yavaşlayarak bütün koya hâkim olmasını seyrettik. İsis Africana da önünde süslü püslü bir gemi enkazı gibi çaresiz, bekledi. Ama trireme durmadı. Çarpışmadan hemen önce Aufidius Crispus son kumarını oynadı. Denize atlarken kırmızı tüniğini tanıdım.

Kişiliğindeki o ölümcül bozukluk yüzünden yine yanlış karar vermişti.

Dosdoğru triremenin sancak tarafındaki küreklerin altına girdi. Sadece en üst kattaki, ıskarmoz desteklerinin yanında oturan ve kürek palalarını görebilen kürekçiler onu fark edebilirdi. Gövdesini bir kez seçebildim; iğrenç bir şekilde çalkalanıyordu. Kürekler kenetlendi. Bir ikisi kırıldı. Geri kalanlar hiç durmadan, devasa bir balığın yüzgeçleri gibi ilerleyerek koca geminin zarif omurgasını yata bindirdiler. Mahmuz olduğu gibi yata girdi. Yatın bilerek mahmuzlandığı açıktı. Trireme İsis'e tek harekette çarpmış, sonra kürekler derhal geri manevra yapmıştı. Klasik manevraydı bu; iki gemi birbirinden ayrılırken kurbanın parçalanan tahtalarını söküp almak için yapıldı. Ama İsis o kadar küçüktü ki trireme kendini çekememiş, yatın adeta buruşmuş enkazını mahmuzunda taşıyarak sadece gerileyebilmişti.

Çıt çıkmıyordu.

Triremenin adı Pax'tı, barış. Yeteneksiz bir küçük kasaba magistratus'unun beceriksiz ellerinde, bu adın duruma uygun düştüğü söylenemezdi.

Kayıkçımız küreğini kaybetmişti. bizi dalgalı denizde sallanırken bıraktı, yüzerek almaya gitti. İsis'in geminin enkazına tutunmuş tayfaları tek tek Pax'ın güvertesine çekiliyordu. Triremenin tayfaları müthiş tunç mahmuzun yanına doluşmuş, yattan geride kalanları temizlemeye uğraşıyorlardı. O güzelim oyuncağın parça parça olmuş tahtaları körfezde yüzüyordu. Şiddetle titreyen bir gövde parçasının içinde kalan bir tayfanın çığlıklarını duyuyorduk. Tayfalar onu kurtarmaya çalıştı ama enkaz çöktü ve içindekiyle birlikte dibi boyladı. Gordianus'la birlikte kendimizi çok kötü hissederek yanlarından ayrıldık ve magistratus'la karşılaşmak üzere ip merdivenden triremenin güvertesine çıktık. Geminin kış tarafındaydık; pruvada duran Rufus bizi karşılamaya gelmedi, biz de gemiyi boydan boya geçerek yanına gittik. Tam o sırada tayfalar, üzgün yüzlü lostromo Bassus'un yardımıyla Aufidius Crispus'tan arta kalanları küpeşteden güverteye çektiler.

Bir ceset daha.

Bu ceset her yanından sular akarak güverteye gü-rültüyle düştü; etrafına deniz suyuyla karışmış taze kanın o ince kızılığı yayıldı. Bir ceset daha. Oysa ölmesi gerekmiyordu. Gordianus'un da benim kadar öfkeli olduğunu anladım. Pelerinini sırtından hızla sıyırdı, ikimiz paramparça gövdeyi pelelerine sardık. Gordianus öte yana dönmeden önce Aemilius Rufus'a tek söz söyledi: "Boşuna!"

Ben kendimi tutamadım.

“Bu iğrenç manevra da nereden çıktı?” Sonuna kadar aşağılamak istiyordum herifi. “Vespasianus’un buyruğu olduğunu sakın söylemeyin. O kesinlikle sağduyulu bir adamdır!”

Aemilius Rufus duraladı. Hâlâ çok yakışıklıydı, ama bir zamanlar beni onca etkileyen kendine güvenli havası şimdi bayağı görünüyordu gözüme. Artık onu iş başında görmüştüm ve sağduyusu olmayan, pratik zekâ yoksunu soylulardan biri olduğunu öğrenmiştim. Büyük Ayaklanma sırasında Britanya’da rastlamıştım böylelerine. Ve işte burada yurdumuzdaydık. Önümüzde ise iyi insanları mezara gönderen, soyağacında sahte altınlar parlayan ikinci kalite bir görevli duruyordu.

Cevap vermedi. Vermesini beklemiyordum zaten.

Kurtarılan tayfaları tarıyordu gözüyle. Huzursuzluğunu gizlemeye çalışıyordu; aradığı adamı görememişti. Yakışıklı, pürüzsüz tenli yüzünden karar verdiği belli oldu; Gordianus’a yaklaşmayacaktı. Kendisinden daha yaşlı, öfkesi burnunda senatör onun suratına bile bakmazdı. Şeref ben nail oldum.

“Pek talihsiz bir durum! Fakat Crispus sorununu çözüyor...”

“Crispus sorun yaratmıyordu!” Özlü cümlem kafasını karıştırdı, nihayet sormaya karar verdi.

“Falco, Pertinax’a ne oldu?”

“Size kalsa Baiae istiridyelerine yem olurdu! Endişelenmeyin; Deniz Akrebi’nde güvende olmalı...”

Ah, bir bilseydim!

Küpeşteye dönüp eski dostum Laesus ile sağlam tacir gemisine baktığımızda Deniz Akrebi’nin o kargaşa sırasında demir alıp denize açıldığını keşfettik. Bizden uzaklaşmıştı bile, dosdoğru enginlere gidiyordu.

Triremenin mahmuzundan hâlâ gemi enkazı temizleniyor, kırılan kürekler güverteye çekiliyordu. Buna rağmen yetişebilirdik. Ama Deniz Akrebi'nin peşine düştüğümüzde adaya gelirken karşılaştığımız tekneler çıktı önümüze. Deniz Akrebi onların arkasındaydı, dolayısıyla küçük teknelerin arasından kendimize bir yol bulmak zorundaydık, üstelik av peşinde olduğumuzu hiçbiri anlamamıştı. Sahipleri senatör oğulları, eques sınıfından zenginlerin yeğenleriydi. Biz yarışın durmasına sebep olunca bu yerinde duramayan gençler hızlı yatlarını ıslak ekmeğe üşüşmüş aç serçeler gibi etrafımızda zıplatırlarsa intikam alacaklarını düşünmüş olmalılar.

"Tanrılar aşkına!" diye gürledi Gordianus. "Pertinax nasıl yaptıysa Laesus'un elini kolunu bağlamış olmalı. Şimdi de kaçıyor!" Birden aklına geldi. "Milo elinde!"

"Boş ver Milo'ya," dedim ne yapacağımı şaşırmış halde. "Asıl yeğenim Larius elinde!"

Triremenin bir yelkeni vardı, ama manevra için indirilmiş olduğundan direği dikip yelkeni açana kadar değerli dakikalar kaybettik. Bu arada tüccar gemisi yarımadanın ucuna doğru hızla ilerliyordu. Bizi Capreae'ye getiren rüzgâr onu en azından beş deniz mili hızla burna doğru uçurmaktaydı. Nitekim Amalfi kıyısını döndü ve gözden kayboldu.

"Nasıl becerdi bunu?" Gordianus öfkeliydi.

"Doğru yerlerde doğru dostlar bulmanın yararı!" dedim acı acı. "İkimizin de müttefiki, o güvenilir adam Laesus daha baştan itibaren Pertinax'ın adamıydı sanırım."

“Ne demek istiyorsun, Falco?”

“Demem o ki bir Calabria hizbinin kurbanı olduk. Crotona’da Laesus’la tanışmam tesadüf değildi; Pertinax’la buluşmak üzere gelmiş olmalı. Pertinax öldü dediğimde dehşete düştüğünü düşünmüştüm! Laesus benim Crotona’ya neden geldiğimi öğrenince eminim beni zehirlemeye kalkıştı. Derken Pertinax Colonna’da yardımcı rahibinize saldırdığında onu kaçırmanın Deniz Akrebi olduğuna bahse girerim. Laesus sizi Paestum’a götürmeyi kabul ettiğinde, aslında Pertinax adına sizi göz altında bulunduracaktı.

“Ama neden?”

“İkisi de Tarentum’lu. Daha Marcellus Pertinax’ı evlat edinmeden önce birbirlerini tanıyor olmalılar. Tarentum tam da herkesin birbirine körü körüne sadık olduğu Calabria kasabalarındandır.”

Laesus’un sık sık İskenderiye’ye gittiğini söyleyişini hatırlayınca az daha yüreğime iniyordu. Pertinax tahıl taşıyan gemileri ona sormuştu herhalde. Crispus ölmüştü ama Pertinax Roma’ya şantaj planlarını biliyordu ve elimizden kaçmıştı. Pertinax... kafasına kendisini evlat edinen adam tarafından çok değerli olduğuna dair gülünç fikirler sokulan adam...

İlk bakışta, Crispus gibi yetenekli bir adamla karşılaştırıldığında Pertinax imparatorluk için bir tehlike oluşturmuyordu. Ama kaderin oyunu türlü türlüdür. Caligula ile Neron’u düşünün... Deli imparator adaylarını bağrına basmak gibi bir âdeti vardır Roma’nın.

Magistratus Aemilius Rufus yanımıza yaklaştı: demek ki başımıza yeni bir dert açılacaktı.

“Yakında yakalarız onları,” diye böbürlendi. Her zamanki gibi yanılmıştı. Deniz Akrebi’ne asla yetişeme-

dik. Burnu dönüp Positanum'a yaklaştığımızda, denizin birtakım tahtalarla dolu olduğunu gördük, gemi ise ortalarda yoktu.

Acele etmek anlamsızdı; yelken indirildi.

Derken bir tayfa bağırdı. Pax'ın kürekçileri gemiyi yakına çektiler, sonra yavaşça durdurdular. Tam o sırada sevincimden az daha ağlayacaktım. Yorgunluktan konuşamasa bile hafifçe gülümseyen yeğenim sırt üstü yüzmeye çabalamaktaydı. Bir yandan da denize yarı batmış ve deli gibi çırpınan birini yanında sürüklemeye uğraşıyordu. Gordianus, "Milo!" diye bağırdı. "Falco, cesur küçük yeğenin kâhyamı kurtarmış!"

Larius'un kafasının hiç çalışmadığına dair bir şeyler mırıldandım.

Eğlenceyi kaçırmışız. Atius Pertinax'ı kaptan Laesus karşılaşmış. Milo Pertinax'ın yüzündeki zafer ifadesini görünce çılgına dönmüş. Çıkan kavgada onu bir güzel dövüp balık oltalarıyla elini kolunu bağlamışlar. Bu arada yeğenim gayet masum bir suratla bir kenarda duruyormuş; kaptan Pertinax'a Larius'u rehlin almayı önermiş.

"Jüpiter aşkına! Öyle mi dedi? Ama sen neden denize atladın, Larius? Peki gemi nerede?"

Larius kayıtsızca tebessüm ederek anlattı: "Deniz Akrebi'nin ziftlenmesi gerektiğini fark etmiştim, ahşabına kurt girdiğini tahmin ettim. Deniz tutmuş gibi yapıp güverte altına indim. Kurşun sattığımız zamanlardan kalma bir keski vardı torbamda. Sintineye daldım, zaten gerçekten de tahtaları kurt kemirmişti. Süngere dönmüştü gemi, ilk fırtınada zaten dibi boy-lardı. Çok geçmeden omurgasına bir şarap süzgecin-den daha çok delik açmıştım."

“Sonra ne oldu?”

“Ne oldu dersin? Gemi battı.”

Kız kardeşimin oğlu bir kahraman gibi el üstünde tutulurken ben de Deniz Akrebi batmaya başlarken herkesin denize atladığını öğrendim. Yüzebilenler yüzmüştü. Milo hâlâ bağlıydı. Yeğenimin vicdanı el-vermemiş, kâhyayı kurtarmıştı; on dört yaşındaki bir velet için az buz iş değildi. Milo panik içinde debele-nirken neredeyse yüz kilo ağırlığı su üstünde tutmak büyük çaba isterdi. Bulduğumuzda çocuğum kendini bırakmak üzereydi.

Kürekçiler Pax'ı mümkün olduğu kadar kayalara yaklaştırdı, kayıklarla kıyıya gittik. Birkaç ıslak tayfa daha bulduk ama Laesus ile Pertinax kaçmıştı. Birlik-te Lactarii dağlarına doğru giderken görülmüşlerdi. Aemilius Rufus triremeyi Positanum'a götürdü ve büyük bir patırtı gürültüyle arama takımı örgütledi.

Kimseyi bulamadılar. Zaten ne beklenirdi ki o adamdan.

Dik yarlara kurulmuş küçük kasabanın limanında kaldım ve Larius'u iyice doyurup kendine gelmesini sağladım. Milo da acınacak bir minnettarlıkla onun yanından ayrılmadı ya, elini cebine daldırıp bir şişe şarap satın alarak bir teşekkür etmesini bekliyorduy-sam, hayal kırıklığına uğradım. Herkes yatıştığında Larius kulağıma mırıldandı: “Pertinax'ın saklanacak bir deliği varmış. Neapolis'e doğru bir yerde. Kaptana orada gizleneceğini söylerken duydum.”

“Çiftlik!”

Bassus sakın bir sesle söylemişti bunu. O koca adamı trireme İsis'i batırdığında sudan çekip çıkar-mıştık; altın muskalarının ağırlığıyla boğulmak üze-

reydi. Burada sessizce sarhoş oluyor, efendisinin, yattın, özellikle de ekmek parası kaynağının kaybına ağlıyordu. Bize katılmasını işaret ettim. Üçümüzün yanına çöktüğünde sıra tehlikeli bir şekilde bel verdi.

“Hiç o çiftliğe gittin mi, Bassus?”

“Hayır, ama berbat bir yer olduğunu Crispus’a söylerken duydum. Güya bu yüzden oraya gitmeyip bizim gemiye binmiş.”

“Bassus!” Zil zurna sarhoş olan Bassus ona seslendiğimi zar zor kavradı. “Bassus, şu gizleneceği çiftlik hakkında bir ipucu ver bize.”

“Bir çiftlik olduğunu ve iğrenç koktuğunu söyledi.”

Derken Milo katkıda bulundu: “Şu köhne tezek yuvası olmalı.”

“Biliyor musun orayı?” Derhal bastırdım. “İzlemiş miydin Pertinax’ı? Tekrar bulabilir misin?”

“Sanmam, Falco. O gece dağda bizden kurtulmak için hızla yol alıyordu. Karanlıktı, yolumuzu kaybetmiştik.”

“Hangi dağ? Vezüv mü? Babasının malikânesinin yakınında mı?”

Larius birden bir kahkaha attı. Boğazının derinliklerinden gelen, sakın, kendine güvenli bir kahkaha.

“Oooo, Marcus dayı, bundan hoşlanmayacaksın. Şu adamın seni kovaladığı yer olmalı; hani güzel bir kız vardı, bir de kocaman dost canlısı bir köpek!”

Der demez Larius’un haklı olduğunu anladım.

Fazla oyalanmadan bardaklarımızı boşalttık, zor bela ayağa kalktık. Dışarı çıkmak üzereyken lostromoya “Sen de geliyor musun, Bassus?” diye sordum. Ancak, İsis battığı için karalar bağlayan Bassus, şarabıyla birlikte Positanum’da kalacağını söyledi.

Ama bizi kapaıya kadar geçirdi. Sallana sallana limandan yansıyan gün ışığına çıktığımızda alaycı bir sırıtışla söylendiğini duydum. “İşte kader diye buna derler!” Sonra parmağını güneye, denize doğru uzattı. “İşte geliyorlar...”

Hayatımda gördüğüm en şaşırtıcı tekne Amalfi sahiline doğru ağır ağır geliyordu. Ptolemios’ların kraliyet gemisinin daha büyük olduğu söylenirdi, ama Mısır filosunu görme ayrıcalığına hiç erişmemiştim. Bu bir canavardı. Belki uzunluğu altmış metre değildi, ama aradaki fark Tiber kıyısındaki herhangi bir veledin tükürme mesafesinden azdı. Rıhtıma yanaştığında Roma’nın çok katlı apartmanları gibi her yere tepeden bakıyor olmalıydı. Bordası rahat rahat on iki metre genişliğindeydi. Omurgasının derinliği ise belki daha fazlaydı.

Bu muazzam gövdeyi yürütmek için hem bildik kare yelkeni vardı, hem de bir sürü kırmızı gabya yelkeni. Arkasında, ta uzaklarda bir sürü başka kara leke de görüyordum; hepsi ufukta sanki kıpırdamadan duruyordu, oysa yüklerinin ağırlığı altında suya iyice girmiş, ağır ağır ama amansızca bize doğru geldiklerini biliyordum.

“Bassus! Hades adına, bu da ne?”

Gözlerini kısarak kayalık sahile doğru bir hayalet gibi gelen gemiye baktı. “Parthenope olabilir... Belki de Paphos Venüsü’dr...”

O daha ağzını açmadan biliyordum: İlk tahıl gemisi limana varmıştı.

Deli gibi düşünüyordum.

“Bassus, Crispus’a sadakatini takdir ediyorum. Aslında ben de onun hakkında iyi şeyler düşünürdüm. Ama o öldü. Ve eğer bir şeyler yapmazsak şu imparatorluğun sülüğü Atius Pertinax tahıl gemilerini kaçırarak ve Roma’yı tehdit edecek.”

Lostromo beni her zamanki vurdumduymaz tavıyla dinliyordu. Telaşlı olduğumu belli etmemeye çalışarak itiraf ettim: “Tek başıma başaramam bu işi. Yardımın gerek, Bassus, yoksa oyun sona erer. Kapitanlık yaptığın adamı ve gemiyi kaybettin. Şimdi sana kahraman olma ve şeref parası kazanma fırsatı sunuyorum...”

İçerken düşündü. Anlaşılan içki Bassus’u yumuşatıyor, uysallaştırıyordu. “Pekâlâ. Kahraman olmaya tahammül edebilirim. Şimdi bir plan yapmamız lazım...”

Çekingen davranarak vakit kaybedemezdim. Campania’ya geldim geleli bu sorunu çözmeye çalışıyordum. Tabii ki bir planım vardı. Öngörülerim ve zekâm konusunda fazla böbürlenmeden Bassus’a ne yapacağımızı anlattım.

Onu Positanum’da bıraktım; tahıl gemileriyle temasa geçecekti. Misenum filosu henüz onları görmeden, hepsi Salernum körfezinde toplandığında bana bildirecekti.

Magistratus ödünç aldığı triremeyle geri dönüp burnu dönerken, küçük grubumu Oplontis’e bırakmasını rica ettim. Nedenini ise söylemedim. Gordianus biliyordu. Aufidius Crispus’un cesedini Ne-

apolis'e götürme görevini üstlenmişti. Yani sadece Larius, Milo ve ben vardım. Larius o gün imparatorluğa karşı görevini yerine getirmişti; onu handa bıraktım.

Milo'yla birlikte çiftliğe gittik.

Çardaklı kemerden geçip çiftliğe yaklaşırken aynı kokuyu ve aynı ekşi terk edilmişlik havasını fark ettik. Zincirin ucunda köpeği görmeyince önce sevindim; sonra bunun ortalarda serbest dolaştığı anlamına gelebileceğini düşündüm. Vardığımızda alacakaranlıktı; uzun ve sıcak bir günden sonra bakımsız hayvanların ve çok uzun süredir açıkta duran tezeğin kokusu midemi bulandırdı. Milo ayak sürüyordu.

“Ne işe yaramaz adamsın,” dedim neşeyle. “Nedense hep sırtıma böyle bir yük alırım. Milo büyük köpekler vücut geliştirenler gibidir, korku kokusu duyan kadar hepsi birer korkaktır.” Kâhyanın rezil suratı ter içindeydi; korktuğunu ben bile duyabiliyordum. “Zaten bizi henüz fark etmedi...”

Pis pis kokan müştemilata bir göz attık, sonra eve doğru yürüdük. Ahır olduğunu sanan tahtaları dış dış olmuş mezbelelikte sağlam yapılı, alacalı bir at keşfettik. Tanıyordum bu atı.

“Pertinax beni Crotona'ya kadar takip ederken yanına yük hayvanı olarak bu çingeneyi almıştı. Acaba öbür mercan kırina binip bir yerlere mi gitti?”

Yolu gösterdim, bir yandan da sinekleri kovalıyordum. Eve yaklaşırken ikimiz de kaskatı durduk; karşımıza bekçi köpeği çıkmıştı.

“Endişelenme Milo; ben köpekleri severim.”

Severim gerçekten, ama bunu değil. Hırlıyordu. Hırlardı tabii. Sanırım biri gözlerinin içine bakıp hoş dediğinde kuyruğunu kıstırıp kaçmayacak bir itti.

Arka ayakları üstünde durduğunda bir adam boyunda olurdu. Hani şu saldırsın diye yetiştirilen öküz enseli, küçük kötü kulaklı boz-kara yaratıklardan. Milo fazla ağır değil dedi ama ikimiz de Fido'nun benim kilomda olduğunu biliyorduk. Bu yarmanın sevdiği türden, bir lokmada yutulacak bir avdım; köpek soğukkanlılıkla, dosdoğru gözümün içine bakıyordu.

"Cerberus, iyi köpek!" Durmadan böyle laflar söylüyordum. Arkamda Milo'nun fıkırdadığını duydum. Aslında yanımda zehirli bir piliç olsa iyi olurdu, ama Milo Petronius'un kafası kırılırken seyretmiş olduğuna göre yem olarak onu da kullanabilirdim.

Milo'ya mırıldandım: "Yanında bir parça ip varsa boynuna geçirmeyi deneyebilirim." Oysa köpeğin başka planları vardı. Boğazındaki hırıltılar daha da tehditkâr bir havaya büründü. Onu sakinleştirmeye adadım kendimi.

Hâlâ konuşuyordum ki atladı.

Göğsüne dirseğimi geçirdim, iki ayağımı da yere sıkıca yapıştırıp başını tutmaya, onu uzaklaştırmaya çalıştım. Nefesi bayat et kokuyordu, dişleri ise inanılmayacak kadar büyüktü. Ona şiddetle bağırmam lazımdı; böyle bir canavara hükmetmekten başka çare yoktu. Ama hiç fırsatım olmadı.

"Geri dur, Milo!"

Aynı Milo, hiç değişmeyecek: ona bir buyruk ver, tam tersini yapsın. İkimizin de talihi varmış ki Milo'nun köpeklerin ehlileştirilmesi konusundaki düşüncesi hayvanı arkadan kavramak, burnuna yapışıp şiddetle bükerek boynunu kırmaktı.

Avluda öylece durduk; açıkçası, dizlerimiz titriyordu. Milo'ya itiraf ettim: Ödeşmiştik.

Laesus evdeydi. Ben onu buldum, Milo da denizci bıçağını aldı.

Geri geri dışarı sürükledik onu. Yüzünün hüzünlü tarafı inek bokuna battı; mutlu tarafı ise Milo'nun o dağ gibi köpeğe ne yaptığını görebiliyordu.

Soluk soluğa, "Falco!" dedi. Eski dostmuşuz gibi sırtmaya çalışıyordu. Önce ben de ona uydum.

"Laesus! Eski dostum. Seni tekrar görebilmeyi umuyordum. Seni uyarmak istedim; bir daha en sevdiğin aşevinde safranlı çorba içersen dikkat et, suyuna güzelavratotu koyuyorlar!"

Birinin çorbama zehir koyabileceği düşüncesiyle sırtan Milo kaptanın başını boka iyice batırdı.

"Gemim battı!" diye şikâyet etti Laesus. Bir denizci olarak balık gibi avlanmaya tahammül gösterebilirdi, ama tarımsal zevklerle bu kadar içli dışlı olmak zavallı yaşlı Laesus'un sinirlerini bozmuştu.

"Çok acıklı. İstersen yeğenimi suçlayabilirsin, ya da istersen bütün suçu kutsal keçimi gövdeye indirmene yükleyebilirsin!" Homurdandı ve yine konuşmaya çalıştı ama Milo ne kadar güçlü olduğunu göstermenin ve birine berbat bir ceza vermenin zevkini çıkarmaktaydı, bırakmadı. Sordum: "Pertinax nerede?"

"Bilmiyorum." Milo Laesus'a bedenindeki hangi noktaların bastırınca çok acıdığını gösterdi. İrkildim, başımı çevirdim.

Laesus'a Tarentum'luların birbirlerine ne kadar bağlı oldukları hakkındaki düşüncelerimi açıkladım. "Calabrialıların çiftlik avlusundaki fişkı gibi birbirlerine yapıştıklarını hatırlamalıydım! Herhalde Crotona pazarında beni kurtarmanın sebebi Bruttium'da bile bir imparatorluk görevlisinin Forum'da ölmesinin dikkat çekeceği idi. Beni gözlerden uzak bir yerde

haklayacaktın. Şansım varmış ki başaramadın. Daha sonra seninle Rhegium'a gelmemde neden bu kadar ısrar ettiğini merak ettim doğrusu. Herhalde çizmele-rime olta kurşunu doldurulmuş olarak gemiden deni-ze atlayacaktım! Gordianus da şanslıydı, gemindey-ken yanında Milo vardı. Şimdi söyle, Pertinax nerede? Söyle, yoksa bok yemekten daha beter edeceğim seni. Milo senden kalanları tarlalara saçar!"

Milo kaptanı ensesinden ve topuklarından tuta-rak kaldırdı. Bu ona yetti: "Bir mesaj aldı, babası has-taymış. Ama..."

Hırladım: "Ama ne?"

"Dedi ki giderken eski karısına da uğrayacakmış!"

LXXIV

Çiftliği hızla dolaştık, kimseyi bulamadık; sakinleri kaçıp gitmişti herhalde. Etrafta sadece pis kokular, peynir kabındaki karıncalar ve vızıldayan sinekler vardı. Taşlı patikadan ilerlemeye başladığımızda ise ilk geldiğim gün beri kovalayan kara sakallı kabadayı çıktı karşımıza.

Milo Laesus'la baş etmeye çalışıyordu; Laesus fırsat bu fırsattır diye deli gibi debelenmeye başladı. Çiftçiyi ben gözüme kestirdim. Güçlü bir herifti, ben de hata edip rahat davrandım. Birbirimizin çevresinde dolandık. Bu kez elinde sopası yoktu ama duruşundan uzmanlık alanının kır güreşi olduğunu anladım. Bir an birbirimize yapıştık ve aniden kendimi nefesim kesilmiş vaziyette yerde buldum. Neyse ki tatilde dinlenmişim, derhal ayağa fırlayıp ikinci kapışmaya hazırlandım. Bu kez daha temkinliydim.

Adam bir daha saldıramadı. Beyaz bir şey parladı, beklenmedik bir patırtı oldu ve daha ben elimi bile uzatamadan adam yüz üstü yere çakılmıştı. Onu yere deviren bir keçiydi; çılgın gözlü, hevesli suratlı ... tanıdık bir keçi. "Küçük baş hayvanların iyi eğitilmiş!" dedim. Sonra yerde yatan andavallının alnına bir tekme atıverdim. Feci bir baş ağrısıyla uyandığında gitmiş olduğumuzu görecekti.

Herifi yamyassı eden keçi tutkulu bir meleme koyverdi ve üstüme geldi. Ayakta kalmaya çalışırken bir yandan da Crotona'dan, bir daha göreceğimi hiç ummadığım eski bir dostun beni kucaklamasına engel olmaya çalışıyordum.

Laesus ne diyeceğini bilemedi. "Ne zaman ızgara için ateş yaksak kaçıyordu. Başıma dert olmak-

tan başka bir işe yaramadı bu keçi, Falco. Al yine senin olsun.”

Böylece o iğrenç sığınağı terk ettik. Milo bir ipe bağladığı Laesus’u ardından çekiyordu, ben de başka bir iple kutsal keçimi.

Oplontis’e vardığımızda Milo’yu Herculaneum hapishanesinde kaptana bir hücre ayarlamakla görevlendirdim. Duyduğum kişisel hınç Pertinax’ın peşinden bizzat gitmemi söylüyordu bana. Milo bunu anlayışla karşıladı; hınçla davranmak onun uzmanlık alanlarından biriydi.

Helena Justina hâlâ handaydı; Larius kulağıma Pertinax’ın ortalarda görünmediğini fısıldadı. Sebebi ni biliyordum galiba. Züppe herif bir senatör kızının sırf darda kalmış dostlarına yardım için böyle kötü bir yerde kalacağını düşünemezdi. Onun hâlâ villada olduğunu sanıyordu. Bizimle birlikte kaldığını bilse bile, artık onu korkutup kaçırabilirdik. Aemilia Fausta sözünü tutmuştu. Hastamız ve ailesi için nakliye aracı ve Herculaneum’dan silahlı muhafızlar göndermişti. Muhafızlar nihayet harekete geçecekleri için öyle heyecanlıydılar ki karşılarına çıkanı önce öldürür, sonra soru sorarlardı.

Larius’u kenara çektim.

“Villaya gidiyorum. Ne bulacağım hakkında bir fikrim yok. Sorumlu olduğum insanlara senin göz kulak olmanı istiyorum. Hepsinin Campania’dan ayrılması gerek. Pertinax’ın aklının Helena’da olmasından hoşlanmadım; tehlikeli bir durum. Helena’ya gerçeği söylesem benimle tartışacak. Bu yüzden Petronius Longus’un derhal Roma’ya götürülmesi gerektiğini, çünkü görgü tanığı olduğunu söy-

leyeceğiz, ben de Helena'ya onunla birlikte gitmesini rica edeceğim.”

Lairus sırtıttı: “Sorumlu kişi olarak mı?” Aklım başkayerde, ben de sırtıttım.

“Evet, bu onu mutlu eder...” Sonra baştan aşağı süzdüm yeğenimi. “Bu yolculukta bana çok yardımcı oldun. Seninle birlikte çalışabiliriz, Larius. Ayda üç kere Actium Savaşı'nın resmini çizmek ruhunu öldürür. Zekânı ve girişimciliğini kullanmalısın. Hem kızlara da gösteriş yapabilirsin! Roma'da bana asistanlık yapmak ister misin?”

Yeğenim güldü. O kadar aptal olmadığını söyledi.

O gece yola çıkardım onları. Alay, meşalelerden çıkan reçine kokuları arasında hareket etti. İtişip kıkışan çocuklar ve eşyalar çabucak hazır edilmişti. Başlarında Larius ve Petro'nun bir culleus şarabını taşıyan Neron'un arabasını süren Ollia'nın balıkçısı vardı. Gerçekten de garip hatıralar toplamıştık. Milo'nun cücesi, Neron'la birlikte Petro'nun kuzenlerinin çiftliğine gönderilen keçimle meşgul olacaktı.

İş durumu açıklamaya geldiğinde planlarım çöktü; Helena'yla yüz yüze gelince ona gerçeği söylemek zorunda kaldım.

“Tamam, anladım.” Gerçekten acil durumlarda Helena daima sakın davranırdı; talimatlarına boyun eğmek ise ilişkimizin özellikleri arasında olmamıştı asla. “Marcus, Pertinax'ı tutuklamaya hâlâ niyetli misin?”

“İki cinayetten suçlanıyor, ayrıca Petronius'a saldırı düzenlemekle. Yaşlı babası ne düşünürse düşünsün Pertinax artık sadece affa uğramayı ümit edebilecek bir kumpasçı değil. İsis'te tutuklandıktan sonra bunu kendisi de biliyor olmalı. Bu yüzden de çaresiz durumda.”

“Durumunu düzeltecek bir çare bulabileceğimizi düşünüyordum.”

“Onu savunmandan nefret ediyorum!”

Helena omuzlarımdan tuttu, acınacak kadar endişeliydi. “Marcus, kollarında dört dakika geçirdikten sonra dört yıllık evliliğin getirebileceğinden daha fazla sadakat duydum sana. Ama bu, Pertinax’a karşı hiç sadakat hissi duymadığım anlamına gelmiyor.”

Yüzünü ellerimin arasına aldım. “Helena! Bu adamı bırakman gerekiyor artık!”

“Biliyorum,” dedi yavaşça.

“Bildiğini sanmıyorum. Roma’ya vardığınızda dışarı çıkma. Pertinax seni görmek isterse de reddet!”

“Marcus, bana söz ver. Onu öldürmeyeceksin.”

“Onu öldürmek istemiyorum.” Sesini çıkarmadı. “Helena, aşkım, biri onu öldürmek zorunda kalabilir.”

“Bu zorunlu olursa, bırak başkası yapsın. Marcus, unutma, ne yaparsan yap, ikimiz daima bununla yaşamak zorunda kalacağız...”

Şu “daima”ya direnç göstermek zordu. Ona iyice baktım; Petronius’un saldırıya uğramasından beri öyle bakmamıştım. “Onu serbest bırakırsam ve tekrar cina-yet işlerse, ben de bununla yaşamak zorunda kalırım!”

Helena alaycı bir tavırla içini çekti. “Ben de onu gömmek zorunda kalırım.”

“Görev harika bir şeydir!”

Gözleri yaşla doldu. “Ya o seni öldürürse, ben ne yaparım?”

“Öldürmeyecek,” dedim sert bir sesle. “Sana söz veriyorum!”

Konuşturmadım onu, sıkı sıkı sarıldım, kaygılı gözlerine bakıp gülümsedim. Artık Pertinax’ı düşün-

müyordu. Öyle sarılmıştı ki bana onun ne kadar çok istediğini hatırladım. Çok bitkin görünüyordu. Neredeyse bir haftadır benimle bu handaydı; şikâyet etmemiş, bırakın onu ne kadar sevdiğimi göstermeyi, gecenin bir saatinde benim için hazırladığı yemeği bile yemeden onu buralara sürüklediğim halde bana destek olmuştu.

“Burada birlikteydik,” diye itiraf ettim acı acı. “Oysa ben bunu fark etmeyecek kadar meşguldüm!”

“Eh, ne yapalım!” Helena o sakın, pratik tavrıyla gülümsedi. “Seninle yaşamak böyle olmalı!”

Söz verdim. “Bir gün bu işi doğru dürüst yapacağız.”

Helena Justina hiç kımıldamadan durarak beni inceledi. “Bunu ne çok istediğini biliyorsun,” dedi.

Sonra onu öptüm, bunun onu son öpüşüm olabileceğini fark ettirmemeye çalıştım. Helena da beni öptü. Öyle tatlı, öyle uzun uzun öptü ki onun da son olacağını düşündüğünden korktum.

Herkes bizi bekliyordu. Sevgilimi bırakmak zorunda kaldım.

Villa Marcella'da Gordianus'la karşılaştım.

"Cenazeyle meşgul olduğunuzu sanıyordum, efendim."

"Kendimi o işe veremeyecek kadar endişeliydim. Milo nerede?"

"Herculaneum'da, kaptanı kodese tıkıyor. Burada durum ne?"

"Caprenius Marcellus kalp krizi geçirdi."

"İnanmıyorum! O ihtiyarın yatalaklığı kocasının koynuna girmemek için baş ağrısını bahane eden kadınıninki kadardır..."

"Ama doğru, Falco; hekim bir kriz daha gelirse öleceğini söyledi."

"Ya Pertinax?"

"Hiç iz yok. Ama babası geleceğine inanıyor."

"Demek ikimiz Villa Marcella'da oturup bekleyeceğiz..."

Biz villada bekleyeceğiz. Partinax da orada bir yerlerde İskenderiye'den tahıl gemilerinin gelmesini bekleyecek.

Kalp krizleri hakkında bilgim vardır. Büyük dayım Scaro, beni çok sevdiği için söylemiyorum ama, sevimli fakat garip bir ihtiyardı ve birkaç kriz geçirmişti (sevgili dayım ev yapımı takma dişleri boğazına kaçtığı için öldü). Gidip Marcellus'a kendim bakayım dedim.

Teşhis doğrudu. Zeki bir adamın böyle yatağa çivilenmesi üzücüydü. En kötüsü kölelerin korkuya kapılmasıydı. Dolayısıyla adamcağız yatalak ve konuşamaz halde olmaktan başka, bir geri zekâlı muame-

lesi görme ve hizmetkârlarının ona bakmaktan korkması gibi bir aşağılanmaya da maruzdu.

Yapacak başka işim yoktu, ben de adamın söylediklerini anlamaya adadım kendimi. En azından su içmek ya da yastıklarının yükseltilmesini istediğinde onu hemen rahatlatabiliyordum. Yanında oturdum, hatta bir şeyler okudum ona. Eh, yanında olduğum için ve bir sürü karışıklık çıkmasın diye zavallı ihtiyarı hasta yatağının yanına konan oturağa da oturttum. İşimin vardığı noktalar beni hep şaşırtmıştır. Bakar mısınız: dün tireme savaşı, sabah köpek kavgası, şimdi de bir konsülün bakıcılığı.

Başını içeri uzatan Gordianus, “İyi iş çıkarıyorsunuz!” dedi.

“Karısı gibi hissediyorum kendimi. Biraz sonra giysi paramın azlığından şikâyet edeceğim, şu konsül de anneme müdahaleci cadı diyecek.”

“Şimdi ne diyor?”

“Şimdi mi? Vasiyetnamesini değiştirmek istiyor.”

Konsül salyalarını akıtarak bir şeyler geveledi. “Helena ... Gnaeus!”

Sordum: “Mülklerinizi Helena’ya bırakmak istiyorsunuz, böylece o da hepsini Gnaeus’a devredecek, öyle mi?” Tatmin olmuş bir edayla kendini yatağa bıraktı. Kollarımı kavuşturdum, hiç de etkilenmediğimi belli ettim. “Hanımefendiye güvenebildiğiniz için talihlisiniz! Çoğu kadın paranızı kapıp alt sınıftan ilk gördükleri, yüzünde arsız bir gülücük olan yarmayla kaçır.”

Yine endişeyle ağzını oynatmaya başladı. Gordianus onu yatıştırdı. Pertinax’a yardım etsin diye Helena’yı kullanmaya kalkışan her kim olursa olsun bütün sempatimi yitirir.

Gordianus gidince Marcellus'a dik dik baktım, o da bana aşağılayıcı bakışlar fırlattı. Sohbet olsun diye, "Helena Justina asla oğlunuzla evlenmeyecek!" dedim.

Caprenius Marcellus bana suçlayarak bakmayı sürdürdü. Ne anlatmak istediğimi sonunda anlamıştı.

Sabık konsül en sonunda eski gelininin lağımları tıkayan o aşağı sınıfın hangi azimli üyesine gönlünü kaptırdığını öğrenmiş bulunuyordu.

Dört gün bekledik. Sonra Bassum'un Positanum'dan gönderdiği gizli mesajdan, körfezde yeteri kadar tahıl gemisi toplandığını öğrendim; artık planımın ikinci aşamasına geçebilecektim.

Oplontis'e gidip Ollia'nın balıkçı delikanlısının gemi enkazı suratlı babasıyla dostça bir konuşma yaptım. O gece titreşen fenerleriyle balıkçı kayıkları denize açıldı. Ağlarını nereye atarlarsa orada dedikodunun yayılacağını biliyordum: Önemli bir rahip olan (rahipleri biliriz, değil mi!) Aulus Curtius Gordianus'a, ağabeyinin Surrentum yakınlarındaki dik yarda kurulu denize bakan villası miras kalmıştı; o da mirasını erkek dostlarına vereceği bir şölenle kutlayacaktı. Çok gizliydi bu haber. Valentia'dan özel bir dansöz gelecekti ki vücut oranları olağanüstüydü. Ayrıca şölende seller gibi şarap akacaktı.

Özel dansöz laftan ibaret kaldı, ama diğer konularda Gordianus öyle bir şölen düzenledi ki gençliğinde başından epeyce değişik maceralar geçtiğinden kuşkulandım. Yıldızlı bir gece olmasına rağmen davetsiz gelebilecek misafirlerin evi kolayca görmesi için muazzam ateşler yakıldı. Misenum filosunun gü-rültücü trireme kaptanları komutanlarıyla beraber karaya çıktıklarında iyi Gordianus başına dert açmak is-

temeyen bir adamın tavrıyla iç geçirdi ve bıraktı fiçılarının yolunu kendileri bulsunlar.

Davetlilerin alışılmıştan daha fazla içki içebileceklerini düşünmelerine yetecek kadar yiyecek vardı. İnce şaraplar vardı, dolgun şaraplar vardı, tazeleri ve Gordianus'un düşüncesine göre ağabeyinin neredeyse on beş yıldır yılanmaya bıraktığı mahsuller vardı. Herhangi bir düzen yoktu; isteyen istediğini içebilir-di... Mutlu trireme kaptanlarını içkisinden uzaklaştırmaya çalışmak yerine gayet dikkatsiz davranan ev sahibi hepsini şaşırtmıştı. Ertesi gün baş ağrısıyla uyanmamak için fazla içmemek gerektiği konusunda birbirlerine filozofça öğütler verdiler, sonra ilk kez olarak bütün donanma sızana kadar içti.

Şafaktan bir saat önce olan biten rezillikleri arkamda bırakıp evin arkasındaki patikadan tepeye, evin ışıkları gözden kaybolana kadar tırmandım. Gözlerimi kısarak kuzeye, denizin ötelere baktım. Sanki çok uzaklardaki hayaletimsi devasa şekilleri görebiliyordum; Capreae'nin ötesinde, suda yürüyen değirmenler gibi son derece yavaş, bir öne bir arkaya sallanıyorlardı. Orada olduklarını biliyordum, gerçekten görebildiğimi umdum. Şöyle ya da böyle, artık rahatlayabilirdim. Gelecek yıl Roma'ya yetecek kadar tahıl taşıyan gemiler, bütün tehlikelerden uzak, eve gidiyorlardı.

Dosdoğru Oplontis'e döndüm.

İhtiyar konsül uyurken evi ve bahçeleri aradım. Pertinax görünürlerde yoktu. Bryon'u buldum ve genç efendisinin planını engellediğimi söyledim.

Akşamdan kalmalığımı biraz hafifleyince tekrar ahırları kolaçan ettim; iyice metruk görünüyorlardı şimdi. Bryon'u göremeyince şaşırarak durdum, sonra tehlikeyi göze alarak seslendim. Sığırların ahırından belli

belirsiz bir gürültü geldi. Sessizce içeri daldım ve çok geçmeden seyisi alet edevat odasında bağlı buldum.

“Tanrılar aşkına, ne oldu sana?” İri yarı olmasına rağmen Bryon evire çevire dövülmüştü. Patlamış dudaklarının arasından zor konuşuyordu, vücudundaki bereleri düşünmek bile insanın canını acıttırdı. Bu zalimlik bana tanıdık geldi. “Dur söyleme: Pertinax! Yaptığından da zevk almıştır...”

Bryon’un dışarı çıkmasına yardım ettim, mendilini yalakta ıslatıp yüzünün en zarar görmüş yerlerine bastırdım.

“Samanlıkta yakaladım onu, planları hakkında söylediklerini aktardım...”

“O da seni benzetti, ha? Bryon, sağ kaldığın için, şansına dua et. Nerede o? Evde, ihtiyarın yanında mı?”

“Gitti, Falco.”

Bundan emin değildim. Pertinax’ın parası yoktu. Bryon’u yanımda sürükleyerek telaşla eve girdim. Hizmetkârlar kiimsenin Marcellus’u ziyaret etmediğine yemin ettiler. Hastanın odasına yöneldim, Bryon’u da götürdüm.

“Bryon, konsüle başına gelenleri anlat!”

Ömrü açık havada çalışmakla geçmiş Bryon, yatalak ihtiyarın önünde bir an bocaladı, sonra konuştu. “Genç efendimi görünce imparatorun adamının gelip planlarını boşa çıkardığını anlatıp onu uyardım. Artık kaçırmaktan vazgeçmesini, suçlamalara karşı çıkmasını söyledim...”

“O da sana saldırıp dövdü, sonra da samanlığa kilitledi, değil mi? Babasının sağlığını sordu mu?”

“Hayır. Ama konsülün kötü bir kriz geçirdiğini söyledim.” Bryon aynı alçak sesle devam etti: “Konsülün onu çağırdığını da söyledim.”

“Yani artık durumu biliyor, eminsin değil mi? Yi-ne de gitti mi?”

“Evet, elbette,” dedi Bryon. Konsüle bakamıyord-u. “Gitti. O mercan kırına binip dört nala koşturuşu-nu çok iyi bilirim.”

Gözleri kapalı, kıpırdamadan yatan konsülün ya-tağına yaklaştım. “Artık anlayın efendim! Atius Pertinax sizi terk etti. Siz de onu terk edin!”

Orada yatışına bakarken ne kadar uzun bir adam olduğunu unutuyorduk. Biz seyrederken o buyurgan adam gittikçe küçüldü sanki. Kocaman burnu bile ih-tiyar, kırış kırış, acı çeken yüzüne alay edermiş gibi hâkim değildi artık. Campania’daki en zengin adam-lardan biriydi, ama değer verdiği her şeyi yitirmişti. Bryon’a işaret ettim, sessizce odadan çıktık.

Sabık konsül Pertinax’ı kurtarmaya bir daha asla kalkışmadı. Benim başaramadığımı hastalık ve ihanet başarmıştı.

Pertinax mükemmel bir biniciydi, yöreyi de iyi bi-liyordu. Bir at bulup magistratus’un adamlarına mer-can kırısı ata dikkat etmelerini söylemeye gittim, ama o saate kadar geçip gitmiş olmalıydı. Nereye yöneldiği-ni bilmiyorduk; belki de Tarentum’a gidiyordu. Onu kaybetmiştik. Eve döndüm.

En yakın akrabalarınız sizi acımasızca terk edi-yorsa en son istediğiniz ama ilk başınıza gelen şey meraklı komşuların ziyaretidir. Şimdi de Aemilius Rufus gelmiş Marcellus’a saygılarını sunuyordu. Bir-likte geldiği kız kardeşi taraçada yürümekteydi.

Siyahlar giymişti, kemerli yolda tek başına ge-zerken kalın peçesini kaldırmış, hazin hazin denize bakıyordu.

“Aemilia Fausta! Crispus’a çok üzüldüm. Başına bunların gelmesine hiç gerek yoktu diyebilirim ama bu üzüntünü artırır. Elimden bir şey gelmedi.”

Sanki Crispus sağken bütün acısını ona akıtmıştı; sevdiği adam ölünce taziyelerimi azimle kabul etti. Alçak sesle, “Gelecekte,” dedim, “Bir saray ozanının Misenum ve Puteoli’de halkın her yıl tahıl gemilerinin gelişini kutladıklarını coşkuyla terennüm ettiğini duyduğunuzda, gülümseyecek ve kimsenin dile getirmediği bir şeyi hatırlayacaksınız: Bu yılın sorumlu iki konsülü hangi soylularsa, onların denetimi altında, hiçbir olay çıkmadan tahıl gemileri yerine vardı...”

“Yani bitti mi her şey?”

“Gece öyle çok gemi geçti ki! Birkaçı geride kalmış olabilir, ama raporumu okuduğunda Vespasianus onlara göz kulak olur.”

Kara pelerininini solgun yüzünün etrafına bir çerçeve gibi sararak bana döndü. “Crispus özel yetenekleri olan bir adamdı, Falco. Onu tanıdığın için gurur duymalısın.”

Sesimi çıkarmadım. Bir an sonra gülümsedim. “Sert renkler size yaraşıyor.”

“Evet,” dedi yeni, her şeyin altından kalkabileceğini gösteren kahkahasıyla. “Didius Falco, haklıydın. Ağabeyim sinirime dokunuyor, artık onunla oturmayacağım. Belki gerçekten yaşlı bir zenginle evlenir, o ölünce de dulluğumda koyu, canlı renkler giyer, hayattan zevk alırım; her şeyin en iyisini ister, herkese bağırırım, hatta kendi kendime kithara çalarım, hem de berbat çalarım.”

Bu saygıdeğer hanımefendinin burada, konsülün heybetli kemerlerinin altında yürüyüp bu muhteşem

malikâneye değer biçip biçmediği düşüncesini kafamdan atmaya çalıştım.

“Aemilia Fausta,” dedim kahramanca, “Kithara hocası olarak bana güvenin, gayet güzel çalışıyorsunuz!”

“Ne yalancısın, Falco!” dedi.

Sabık konsülle evlendi. Ertesi gün ayarladık bunu. Curtius Gordianus kehanet töreninde şu bildik “işaretler uzun ve güzel bir evliliği gösteriyor” laflarını etti. Acısı ve hastalığı dolayısıyla Caprenius Marcellus’un ne dediği iyice anlaşılmaz olmuştu, evlilik yeminini anlaşılır dile çevirmek bana düştü. Kimse düğün gecesinde neler olduğunu soracak kadar nezaket-siz değildi; herhalde bir şey olmamıştır. Doğal olarak damat vasiyetnamesini değiştirdi, malını mülkünü genç karısına ve doğabilecek çocuklarına bıraktı. Vasiyetnameyi yazmasına yine ben yardım ettim.

Aemilia Fausta’yı bir daha görmedim, ama arada bir haberlerini alıyordum. Son derece mutlu, kusursuz bir dul olarak yaşadı ve Vezüv Dağı patlamasında öldü. Ama bütün bunlar olmadan önce Fausta kendini Marcellus’a adadı. İhtiyar da mülklerinin ve ünlü atalarının onurunun güven altında olduğunu görecektik kadar yaşadı: Evlendiklerinden dokuz ay sonra Aemilia Fausta bir oğlan doğurdu.

Oğlunu yıllar sonra bir kere gördüm. Yanardağ patlamasından sağ çıkmış, yakışıklı bir delikanlı olmuştu. Biri bana onu gösterdi. Bir yarış arabasındaydı, ileride tıkanan yolun açılmasını sabırla beklerken dirseğini ön parmaklıklara dayamıştı. Kimsenin hak etmeyeceği kadar parası olan bir veletti ama iyi bir çocuğa benziyordu. Kestane rengi saçları, geniş, sakin bir alnı ve her neredense tanıdık gelen gamsız bir yüz ifadesi vardı.

Annesi ona Lucius adını koymuştu; Crispus'u hatırlatsın diye herhalde.

Anlatmadan geçemeyeceğim bir olay daha var. Bana kötü haberi Bryon verdi. Düğünün ertesi günü tam gitmeye hazırlanırken Bryon bir itirafta bulundu. "Falco, Pertinax'ın nerede olabileceğini biliyorum."

"Nerede? Tükür lafı!"

"Roma'da. Ferox ile Küçük Sevgili'yi Circus Maximus'taki ilk yarışa kaydettirmiştik..."

"Roma!" Helena Justina'yı güvende olsun diye gönderdiğim Roma.

"Yeni hanımefendi benimle konuştu," diye devam etti Bryon. "Ne istediğini çok iyi biliyor! Ferox yarışa gönderilecek. Hanımefendinin dediğine göre konsül size özel bir şey bağışlıyormuş; anlaşılan sizi pek sevmiş..."

"Beni şaşırtıyorsun. Neymiş bu hediye?"

"Küçük Sevgili." Hayatta pek şansım olmadı, ama bu iyice saçmalıktı. "Hanımefendi giderken onu da götürmenizi rica ediyor."

Her yurttaşın saçma sapan mirasları reddetme hakkı vardır. Ben de az daha reddediyordum.

Her neyse, o beygiri sosis olmak üzere satabilirdim. Kişiliği çok kusurlu olsa da besili ve bakımlıydı, görünürde herhangi bir hastalığı yoktu. Via Triumphalis'ten Basilika'nın önüne kadar tepsilerde bundan daha kötü şeyler satan bir sürü börekçi vardı.

Dolayısıyla atı aldım, böylece at kiralama param cebime kaldı, ben de bütün Appia Yolu boyunca artık benim olan bu şaşı gözlü, yumru dizli, başına buyruk, pırpırıklı hayvancıkla uğraştım.

Altıncı Bölüm

Quirinalis'teki Ev

Roma
Ağustos

“Belirli tip adamlar kaçınılmaz olarak aynı şekilde davranırlar. Başka türlü davranmalarını istemek incir ağacından suyunu bırakmasını istemek gibidir. Her neyse, unutmayın ki bir zaman sonra hem o adam hem de siz ölmüş olacaksınız; adlarınızı kimse hatırlamayacak...”

Marcus Aurelius, Meditasyonlar

Roma. Şehrin uğultusu bile Pertinax'ın burada olduğunu hatırlatıyordu.

Ağustosta, şehir sakinlerinin yarısı gitmişti; hava soluk aldığınızda ciğerlerinizi yakacak kadar sıcaktı. Campania'nın insanı dermansız bırakan göz kamaştırıcı ışığından sonra Roma'ya dönmek damarlarımdaki kanı canlandırdı. Şehrin capcanlı havasını içime çektim: tapınaklar, çeşmeler, sefertası gibi apartmanların şaşırtıcı yüksekliği, anayolda kaplumbağa gibi yürüyen şık kölelerin küstahlığı, sukemerinin karanlık gölgesinin altından geçerken kafama düşen damlalar, kirli giysiler, her an patlamaya hazır sinirler, genelevlerin ekşi kokuları arasında keskin ve tatlı bir sakız rayihası, balık pazarındaki berbat bayat kokuların arasından insanın burnuna dolan taptaze kekik kokusu. Ömrüm boyunca yaşadığım sokaklarda dolaşmaktan çocukça bir zevk aldım; sonra, beni unutan şehrin alaycı kahkahasını duyunca irkildim, geri çekildim. Ben bıraktığımdan beri Roma bin dedikodu yaşamıştı, hiçbirisi de benimle ilgili değildi. Dönüşümü aşağılanmış bir köpeğin umursamazlığıyla karşıladı şehir.

İlk sorunum atı koyacak bir yer bulmaktı.

Kayınbiraderim Famia Yeşiller'in baytarıydı. Aman ne talih demeyeceğim, çünkü o salak Famia'nın yaptığı hiçbir şey hayra alamet değildir. Akrabalarımın herhangi birinden bir iyilik beklemek en son isteyeceğim şeydi, ama ben bile, komşuların gazabına uğramadan apartmanın altıncı katında at besleyemedim. Famia, beş kız kardeşimin ailemize musallat ettiği kocalardan en az itici olanıydı. Maia'yla evliydi. Bu herifle evlenmiş olmasa Maia en gözde kardeşim

olabilirdi. Başka bakımlardan rahiplerin her yeni yılda tapınak kapılarına çaktıkları bakır çiviler kadar parlak zekâlı olan Maia kendi kocasının kusurlarını nedense görmüyordu. Belki de adamın o kadar çok kusuru vardı ki Maia saymaktan vazgeçmişti.

Famia'yı Yeşiller'in ahırında buldum; diğer ahırlar gibi bu da dokuzuncu bölgede, Circus Flaminius'taydı. Kayınbiraderimin elmacık kemikleri çıkıktı, gözlerinin yerinde ise birer çizgi vardı. Tepesine bir ton ağırlık çökmüş gibi eniyle boyu birdi. Maviler'in son zamanlarda nasıl hep geri kaldığı hakkındaki gevelemelerini on dakika boyunca hiç ses çıkarmadan dinleyince bir şey peşinde olduğumu anladı. Maviler'i tuttuğumu bilirdi.

Famia takımımı yerden yere vurup hoşça vakit geçirdikten sonra ona küçük sorunumu naklettim. Atımı inceledi.

"İspanyol mu bu?"

Güldüm. "Famia, İspanyolların en iyi at cinsi olduğunu ben bile biliyorum. Bu benim sol çizmem kadar İspanyol."

Küçük Sevgili, Famia'nın uzattığı elmayı hevesle dişledi. "Yürüyüşü nasıl?"

"Felaket. Campania'dan buraya kadar ayağını sürdü. Oysa rahvan koşturmaya çalıştım onu. Bu attan nefret ediyorum, Famia; üstelik ben nefret ettikçe bu nallı budala bana iyice düşkün oluyor!"

Atım elmasını yedi, geçirdi, bu arada ben de kendisini iyice gözden geçirdim. Koyu kestane rengi bir hayvandı, yelesi, kulakları ve kuyruğu ise siyahtı. Durmadan istenmeyen yerlere soktuğu burnunda belirgin bir hardal rengi leke vardı. Bazı atlar kulaklarını diker, dümdüz tutar; benimki ise sürekli oynatıyordu. İyi yürekli biri buna zeki bir at derdi, ben böyle saçmalamam.

“Campania’dan buraya kadar bindin mi buna? İyi, incikleri sertleşmiştir.”

“Neden iyi?”

“Örneğin iyi koşar. Ne yapmayı düşünüyorsun bu atı?”

“İlk fırsatta satacağım. Ama perşembeden önce olmaz. Ferox adlı harika bir at koşacak o gün. Üstüne bahse girmeye değer, söylemedi deme. Benim budala bu Ferox’un ahır arkadaşı. Seyisine atımı da yarış sahasına götüreceğime söz verdim. Ferox’u rahatlattığını düşünüyorlar.”

“Ha, şu eski hikâye!” Famia her zamanki haşın tavrıyla yanıtlamıştı. “Demek seninki de yarışa kayıtlı.”

“Dalga mı geçiyorsun? Herhalde çıkış kapısına kadar Ferox’u rahatlatacak, sonra yarıştan çekecekler.”

“Ona bir şans tanı,” diye teşvik etti Famia. “Ne kaybedersin ki?”

Pekâlâ dedim. Belki Atius Pertinax sevgili atı Ferox’u seyretmeye gelirdi. At sahibi olarak Circus’a girmek, perde arkasında neler olup bittiğini görme fırsatı verebilirdi bana.

Eşyalarımı sırtıma vurup eve doğru yola çıktım. Capitolium’un arkasından dolandım, çok ihtiyacım olan nakit paranın koruyucu tanrısı Juno Moneta’nın tapınağına içimden bir selam sarkıttım. Böylece Circus Maximus’un çıkış kapısı tarafından Aventinus’a varmış oldum. Durdum, bir an için zavallı atımı düşündüm, sonra uzun uzun Pertinax’ı düşündüm. Artık torbalarım sırtımı ağrıtmaya başlamıştı. Dinlenmek ve Larius’la bir iki laf etmek için kız kardeşim Galla’nın evine uğradım.

Yeğenimin gelecek konusundaki planlarına Galla'nın öfkelenmiş olabileceği aklımdan çıkmış.

Hiddetle karşıladı beni. "Çocuğa göz kulak olmaya söz vermiştin!" Küçük çocuklarını, yani sırtındaki torbadan hediyeler çıkabilecek dayılarının başına üşüşen dört akbabayı kenara itmeye çalışarak Galla'yı öptüm. "Bu öpücük de ne oluyor?" Kaşlarını çattı. "Akşam yemeği istiyorsan sadece işkembe var."

"Yaşasın! İşkembeye bayılırım!" Bütün ailemin bildiği gibi bu doğru değildi, ama çok açtım. Galla'nın evinde hep işkembe olurdu. Sokağında bir işkembe-paça tezgâhı vardı, Galla da tembel bir aşçıydı. "Larius'la derdin ne? Çocuğu gayet sağlıklı, mutlu ve akli başında eve gönderdim. Ne istediğini gayet iyi bilen küçük, tombul bir kız arkadaşı var, üstelik boğulmak üzere olan bir adamı kurtardığı için ün de kazandı."

"Fresk ressamı olacakmış!" Galla iğrenmiş gibi bağıırıyordu.

"Neden olmasın? Beceriyor o işi, üstelik para da kazanıyor. Hiç işsiz kalmaz."

"Bilmeliydim! Oğlumun aptalca bir iş yapmasını istiyorsan, dayısına teslim et!" Kız kardeşim imalı imalı şikâyeteye devam etti. "Babası çok, ama çok üzüldü!"

Kız kardeşime, çocuklarının babası hakkında ne düşündüğümü belirttim, o da böyle düşünüyorsam onun taraçasında, onun yemeğini yemek zorunda olmadığımı belirtti.

Ah evim! Evim kadar güzel bir yer yok. Tatsız iş-kembeyi kaşıklarken kendi kendime gülümsedim.

Larius ortaya çıktı ve eşyalarımı eve taşımama yardım etti. Böylece biraz konuşma imkânı bulduk. "Yolculuk nasıl geçti Larius?"

“Geldik işte.”

“Petronius çok yoruldu mu? İyi mi?”

“Bilirsin onu; şikâyet etmez.”

Yeğenim pek konuşkan değildi bu akşam. “Peki sen nasılsın?” Onu konuşturmaya kararlıydım.

“Kaygılandığım bir şey yok. Aşkını sormayacak mısın?”

“Biraz dinlenip hamama gider gitmez aşkımı kendim görmeye niyetliyim. Neden sordun? Bilmem gereken bir şey varsa baklayı ağzından çıkar.”

Larius omuzlarını silkti.

Ostia Yolu’na gelmiştik. Artık kendi çöplüğümdeydim. Soğuk et satan dükkânın önünde durdum; kapalıydı ama isli jambonların ve bin bir çeşit otun kokusu içimi bayıltıyordu. Yeğenimin tüniğini ense kısmından yakaladım. “Haber şu: Pertinax Roma’ya gelmiş olabilir. Onun hakkında bir şey biliyorsun da bana söylemek mi istemiyorsun?”

“Marcus dayı, hiçbir şey olmadı.” Elimden kurtuldu. “Helena Justina zaman zaman kustu, ama Silvia ona baktı. Yolculuk bazılarına yaramaz.”

Eskiden Helena’yla binlerce kilometre yol kat etmiştim; kızcağız hep sakindi, hiç şikâyet etmemişti. Yolculuktan rahatsız olmadığını biliyordum. Ağzım kurudu. Eve dönmüştüm, ama bakalım başıma ne belalar gelecekti. Sonra, birtakım kuruntulara kapılmadan önce, eşyalarımı sırtıma attım ve Çeşme Meydanı’nın eski tanıdık kokularına giden dar sokağa saptım.

Larius gittikten sonra balkonuma çıktım. Apartmanımız Aventinus tepesinin ortasındadır ve en önemli özelliği muhteşem manzarasıdır. Yorgun gözlerimi kapatsam bile duyduğum birçok şey vardır: gı-

cırdarak giden arabalar, havlayan bekçi köpekleri; ırmak salcılarının uzaktan uzağa bağışları; meyhanelerden yayılan sarhoş naraları ve tapınak kavallarının titrek sesleri; ya korkan ya da çok eğlenen genç kızların çığlıkları...

Aşağıda, Roma kim bilir kaç kaçağa sığınak olmuştu. Analarından, borçlarından, ortaklarından, yetersizliklerinden kaçanlar. Ya da, Gnaeus Atius Pertinax Caprenius Marcellus gibi kaderden kaçanlar.

Helena'yı görmek istiyordum, ama sanki minicik bir kuşku boğazıma çöreklenmişti.

Kir pas içindeki vücudumu hamama götürdüğümde henüz hava kararmamıştı. Sık sık gittiğim spor salonu Castor Tapınağı'nın yanı başındaydı; müşteriler bu saatte yemek yiyor olurlardı. Aileleriyle birlikte yemek yemeğe itirazı olmayan iyi insanlardı bunlar; eğlence anlayışları da hafif bir müzik eşliğinde tatlı tatlı sohbet ederek basit üç kap yemek yemektir. Salonun sahibi Glaucus şu anda evde olmalıydı. Buna memnun oldum, çünkü Glaucus beni önce baştan aşağı süzüp sonra Campania'da geçirdiğim iki ayın bedenime verdiği zarar üzerine bir sürü laf edecekti. Beni derhal şekle şemaile sokmaya kalkışacaktı. Bu gece bu işe başlayamayacak kadar yorgundum.

Hamam genellikle akşam yemeği sonrasına kadar açık olurdu. İyi aydınlatılmıştı; koridorlarda sıra sıra çömlek kandiller vardı. Yine de gecenin bu vaktinde ortalığa ürkütücü, tuhaf bir sessizlik hâkimdi. Çağırdığınızda gelip kirlerinizi sıyracak hizmetkârlar bir yerlerde pusuya yatmış bekliyordu ama alacakaranlıkta gelenler bu işi kendileri hallederdi. Müşterilerden çoğu doğru dürüst meslekleri olan rüşvet yiyici orta sınıftandı, yani yollarının çizimini yapanlar ya da acil durum baş gösterdiğinde geç vakitlere kadar çalışan liman mühendisleri. Octavia Revakları'ndaki kütüphanede zaman kavramını yitirmiş, sonra da kaskatı bedeni ve sulanmış gözleriyle buraya gelmiş bir araştırmacı. Öğleden sonra denizin kabarmasıyla Ostia'ya varmış bir tüccar. Bir iki tane benim gibi serbest çalışan, Glaucus'un bizzat silah eğitimi verdiği ve di-

ğer müşterilerin kibarlıklarından asla sormadıkları bazı sebepler yüzünden garip saatlerde hamama gelen yaratık.

Giyisilerimi çıkarıp asarken diğer askılarda ne var bakmadım bile. Sıcaklıkta kirlerimi iyice sıyırdım, sonra buharda rahatlamak üzere ağır kapıyı ittim. İçeride biri daha vardı. Başımla selam verdim. Bu saatte müşterilerin yanından sessizce geçip gitmek âdetti, ama gözüm buhara alışınca öbür adamı tanıdım. Elli yaşlarında tatlı yüzlü biriydi. O da düşüncelere dalmıştı ama ben onun çalı kaşlarını ve dik, çocuksu saçlarını fark ettiğimde o da beni tanıdı. Helena'nın babasıydı.

“Didius Falco!”

“Camillus Verus!”

Hiç de öyle laf olsun diye selamlaşmadık. O benim kaba saba tavırlarıma sevgiyle hoşgörü gösterir, ben de onun zekâsını, şakacılığını beğenirdim. Bitkin gövdemini yanına yerleştirdim.

“İşittiğime göre Campania'daymışsın.”

“Yeni döndüm. Geç kalmışsınız, senatör!”

“Buraya sığındım,” diye, gülümseyerek itiraf etti.

“Seni bu gece burada gördüğüme sevindim.”

Kaşımı kaldırdım; içimde kötü bir haber alacağıma dair bir his vardı. “Özel bir durum mu var, senatör?”

Senatör belirgin bir resmiyetle, “Didius Falco,” dedi, “Bana dede olma onurunu bahşedenin kim olduğunu söyleyebilirsin.”

Islak buklelerimin arasından akan ter alnıma kadar gelmişti bile. Bıraktım aksın; ağır ağır sol şakağımdan aşağı indi, sonra hızlanarak kulağımın arkasına, oradan boynuma ve göğsüme aktı, kucağımdaki havluya damladı.

“Anladığım kadarıyla yeni haberin oldu, öyle mi?” diyesordu senatör, istifini bozmadan.

“Öyle.”

İnanamıyordum, böylesine önemli bir şeyi nasıldan saklardı. Sonra Helena’nın bayılışını hatırladım; rahatsızlanışını; Vezüv’e tırmanmaktan vazgeçişini; para sıkıntısını... Hiç öğrenemediğim sebeplerle kollarımda ağlayışını. Sonra başka anılar: çok daha mahrem ve yoğun. “Anlaşılan benim bilmem gerekmiyormuş.”

Babası buz gibi bir sesle, “Ah,” dedi. “Açık konuşacağım. Karım ve ben bilmen gerektiğini düşünmüştük.” Sustum. İyice kuşkulandı. “Bunun mümkün olabileceğini inkâr mı ediyorsun?”

“Hayır.” Camillus Verus’un kızına duyduğum hislerden haberdar olmaması mümkün değildi. Savunma yolu olarak şimdilik mesleki gevezeliği seçtim. “Bakın, hareketli bir toplumsal hayat sürdüren özel bilgi toplayıcılar kendilerinden aşırı isteklerde bulunan birtakım kadınlara her zaman rastgelir. Şimdiye kadar bir magistratus’u bunların can sıkıcı taleplerden başka bir şey olmadığına ikna edemediğim olmadı.”

“Ciddi ol, Falco.”

Hızla soluğumu içime çektim. “Herhalde sizi kutlamamı istemiyorsunuz, senatör. Sizin beni kutladığınızı da hayal edemiyorum doğrusu...” Sinir bozucu laflar ediyordum, çünkü tam bir haksızlığa uğramış gibi içim yanmaya başlamıştı.

“Bu çok mu korkunç olur?”

“Feci olur,” dedim. Doğruyu söylüyordum.

Senatör gergin bir tebessümle baktı bana. Biliyordum, beni severdi. Bu yüzden de eğer kızı beni

istiyorsa, ikimizin ekmekçinin parası ya da ebeveyn desteği gibi tuzaklara düşmeden bu işi becerebileceğimizi düşünüyordu... Elini koluma koydu. “Seni üzdüm mü?”

“Açıkçası, emin değilim.”

Camillus bu sefer beni yanına çekmeye çalıştı. “Bak, tutucu ahlak bekçileri gibi senatörlük haklarımı öne sürmemin anlamı yok. Bu, yasa dışı bir şey değil...”

“Ama bana yardımcı da olmuyorsunuz!” diye bağırdım.

“Böyle söyleme! Helena’nın Atius Pertinax’la evlenişi zaten hataydı; o hatayı tekrarlamamaya kendi kendime söz verdim. Kızımın mutlu olmasını istiyorum.” Çaresiz gibiydi. Kızını gerekenden fazla seviyordu elbette; ama ben de gerekenden fazla seviyordum onu.

“Kızınızı kendinden koruyamam ben!” Durdum. “Hayır, haksızlık etmeyeyim. Her şeyi açık seçik görüşü, mantığı beni hep şaşırtmıştır...” Babası karşı çıkmaya çalıştı. “Hayır, o haklı, efendim! Benimle geçireceğinden çok daha iyi bir hayatı hak ediyor. Çocukları da öyle. Aslına bakarsanız, benimkiler de! Efendim, bunu sizinle tartışamam.” Hem Helena da bu konuyu tartışmamızı istemezdi. “Konuyu değiştirebilir miyiz? Acilen düşünmemiz gereken başka bir şey var. Atius Pertinax’tan söz ettiniz; odak noktamız da o. Olanları duyduunuz mu?”

Yüzünü öfke bürüdü. Camillus Verus’un eski damadına ayıracak vakti yoktu. Çoğu baba böyle hissederek, ama bu kez bu baba haklıydı. O adam kızına layık değildi, iğrenç bir herifti.

Pertinax’ın sağ olduğunu biliyordu; kaçığın Roma’ya gelmiş olabileceği konusunda uyardım onu.

“Geriye dönüp baktığımda, Helena’yı buraya getirmenin akıllı bir iş olmadığını görüyorum. Ama sizin olaya nasıl baktığınızı da biliyorum, efendim. Ben onu yakalayana kadar Helena’nın evde, tehlikeden uzakta kalmasını sağlar mısınız?”

“Elbette. Yani elimden geldiği kadar. Ama durumu yüzünden koşturmaya kalkmaz herhalde.”

Bir an durdum, sonra sordum: “İyi mi o?”

“Bana kimsenin bir şey söylediği yok,” diye şikâyet etti. Evdeki kadınlar hakkında konuştuğunda Camillus Verus daima mazlum pozlar takınırdı; sanki kadınlar onu geleneksel aile reisi gibi görüyordu: Faturaları ödeyen, bağırıp çağırımlarını kimsenin dinlemediği, burnundan tutulup oraya buraya çekilen bir adam. “Halsiz görünüyor.”

“Evet, ben de fark ettim.”

Birbirimize sıkıntıyla baktık.

Yıkanmayı birlikte bitirip üstümüzü başımızı değiştirdik. Spor salonu merdivenlerinin başında tokalaştık. Helena’nın babası tahmin ettiğim kadar zekiye, nasıl acı duyduğumu yüzümden okumuş olmalıydı.

Biraz şaşkın bir tavırla, tereddüt ederek sordu: “Onu görmeye gelecek misin?”

“Hayır.” Ben bir lağım faresiydim. Çok yalnız bir uğraş. “Ama ona deyin ki...”

“Falco?”

“Boş verin. Hiçbir şey söylemeyin.”

Doğacak torununun babası Roma’nın en mutlu adamı hissetmeliydi kendini. Baba olduğunu bilmesi gereken ama bu bilgi ondan esirgenmiş zavallı bir adayın böyle bir şansı mı vardı?

Eh, mantıklı olalım. Böyle soylu bir hanımefendinin –senatör baba, devlet hizmetinde iki erkek kardeş, ye-

terli bir eğitim, hoş bir yüz, çeyrek milyon değerinde mülk-
benim gibi Aventinus mahallesinde yaşayan alt sınıf-
tan vahşi bir haydutla gönül eğlendirdiğini kabul et-
mesini kimse beklemezdi.

LXXVIII

Geç olmuştu. Çok geçmeden ortalık kararacaktı. Ayaklarım, hanım arkadaşını ziyaret etmek isteyen ama buna dayanamayacağını hisseden erkekler gibi geri geri gidiyordu. Bunun yerine bir meyhaneye gidip kör kütük sarhoş olabilirdim; böylece iyi yürekli biri bana evimin yolunu gösterir mi, gösterirse ben apartmanıma kadar gidebilir miyim yoksa yolda sızıp kalır mıyım diye endişelenmem gerekmezdi.

Ama ben saraya gittim.

Beni beklettiler. Helena'nın benden sır saklamasına o kadar kızmıştım ki boş kalıp düşünmek istemiyordum. Bir koltuğa çöktüm, uğradığım haksızlığa öfkelen dim durdum. Neredeyse evime dönüp kendi balkonumda bir güzel sarhoş olmaya karar verecektim. Tam o sırada bir uşak beni çağırdı. Sinirlenmenin zevkini bile çıkaramadım; Vespasianus beni görür görmez özür diledi.

"Kusura bakma, Falco. Devlet işleri, bilirsin." Odalığıyla sohbet yani. "Üzüntülü görünüyorsun!"

"Kadınları düşünüyordum efendim."

"O zaman üzgün olman doğal. Şarap ister misin?" Canım o kadar içki istiyordu ki reddetmenin iyi olacağına karar verdim.

"Yolculuğun iyi geçti mi?"

"Eh, beni hâlâ deniz tutuyor ve hâlâ yüzme bilmiyorum..."

İmparator kendimi son derece karamsar hissettiğimi biliyormuş gibi yüzüme baktı.

Çok yorgundum ve hiç havamda değildim; raporumu yüzüme gözüme bulaştırdım. Başkaları, çok da-

ha önemli kişiler olan bitenin çoğunu anlatmışlardı zaten. Aufidius Crispus'un manasızca boğuluşunun ayrıntılarını nakletmek beyhude olacaktı.

İmparator öfkeyle homurdandı. "Haber 'üzücü bir tekne kazası' diye yayınlandı. Manevra yapmasını bilmeyen şu triremeye kim komuta ediyordu?"

"Herculaneum praetor'u, efendim."

"Şu adam! Roma'ya gelmiş. Dün görüştüm onunla."

"Şöyle şık bir diplomatik görev alırım diye sarayda boy gösteriyordur. Adı Sextus Aemilius Rufus Clemens. Köklü bir aileden geliyor ve yaptığı hizmetlerle küçük bir servet edinmiş. Budalanın biri, ama bunun ona ne zararı var ki? Crispus öldüğüne göre, paye dağıtıldığında bu aceleci trireme komutanı herhalde benden önce bu şerefe nail olur."

"Dişini sık, Falco. Senatörler denizde boğulduğunda etrafıma paye dağıtmam."

"Hayır, efendim. Tekneler birbirine çarptığında suçun bana yükleneceğini düşünmüştüm!"

"Rufus filo konusunda son derece yararlı tavsiyelerde bulundu!" İmparator kaşlarını iyice çatmış, beni azarlar gibi konuşmaktaydı.

"Bunu ben de yapabilirim efendim. Misenum filosunun baştan aşağı gözden geçirilmesi gerekiyor. Daha fazla disipline, daha az içkiye ihtiyaçları var!"

"Evet. Rufus'un amirallik esasını kullanmak istediği izlenimini edindim." Az daha çıldıracaktım, bereket imparatorun gözünde alaycı bir pırıltı gördüm. "Gelecekte Misenum filosunun sorumluluğu çok güvendiğim bazı dostlarıma teslim edilecek. Ama bu arkadaşla kendini ispat edebileceği bir komuta mevkii vereceğim. Bir lejyona komuta etmeye hazır olmalı..."

“Ne? İleri cephede, yetersizliğinin çok kolay görüleceği bir eyalette mi?”

“Hayır, Falco. Hepimiz biliriz: Kamu hizmetini meslek edinmişse, yurt dışında berbat deliklerde de görev yapmalı insan...”

Sırıtmaya başladım. “Rufus’a hangi deliği hazırladınız efendim?”

“Karada bir yer. Böylece kendisinin denizcilik konusundaki uzmanlığından uzak kalmış oluruz. Noricum.”

“Noricum! Eskiden Crispus’un görevli olduğu eyalet. Orada yaprak bile kıpırdamaz. Sanıyorum Crispus da bunu onaylardı.”

“Öyle umut ediyorum!” Vespasianus insanı aldatabilecek bir yumuşaklıkla gülümsüyordu.

Flavius hanedanının kurucusu yeni imparatorumuz kin güden bir adam değildi. Çekici yanlarından biri ise, kıs kıs gülmesiydi.

“Hepsi bu mu, Falco?”

“Eh, elverir,” dedim yorgunluktan çatlayan sesimle. “Gordianus’u tekrar sizin yanınıza çektiğim için prim almak isterdim, ama bunları konuşmuştuk.”

“Yo, zaten vereceğim. Bin iyi mi?”

“Bin mi! Akşam yemeğinden sonra on dizelik eli yüzü düzgün bir methiye okuyan şair için iyi bir ödül sayılır. Hatta tiyatrodan lir çalanlar için muhteşem sayılır...”

“İnanma bu laflara! Bugünlerde lir çalanlar iki bin koparmadan sahneden inmiyor. Senin gibi bir adamın parayı niçin ihtiyacı olur?”

“Ekmek ve bir şişe şarap almak için. Aslında çoğuna ev sahibim el koyuyor. Bazen ev sahibimi değiştirdiğimi hayal ediyorum. Caesar, ben bile odada dön-

düğümde dirseğimi duvara sıyırtmayacağım bir evim olsun isterim. Yaşamak için çalışıyorum ve şu an hayatım kesinlikle şıklıktan yoksun!”

“Peki kadınlar?”

“Bana bunu soran da çıkıyor.”

“Neden acaba?” Sonra Vespasianus şaka yollu da olsa tehditkâr bir edayla, “Casuslarım diyor ki,” dedi, “Gittiğinden daha zengin dönmüşsün Campania’dan.”

“Yürümeyen bir yarış atı ve kutsal bir keçiyle! Keçi emekliye ayrıldı; bir süre sonra da sert et yiyip azı dişinizi kırdığınızda Falco’nun atına merhaba diyebilirsiniz! Ama Roma da zenginleşti.” Hatırlatmam gerekiyordu. “Az daha denize dökülecek on beş milyon kile tahıl geliyor!”

Sanki beni duymamıştı. “Titus atının adını öğrenmek istiyor.”

Aman ne iyi! Roma’ya geleli altı saat oldu ve rezil atımın dedikodusu imparatorun büyük oğlunun kulağına gitmiş! “Adı Küçük Sevgili. Titus Caesar’a ona bahse girmemesini söyleyin. Sırf bahisçiler biraz gülsün diye atımı yarışa sokuyorum.”

“Namuslu bir at sahibisin.”

“Efendim, keşke başkaları gibi çalabilsem ve yalan söyleyebilsem, ama zindandaki koşulların hiç iyi olmadığı bilinir, üstelik farelerden korkarım. Ben gülmek istediğimde kendi kendime çocuklarım benimle gurur duyacak diyorum.”

“Çocukların mı?” İmparator sert bir sesle sormuştu bunu.

“Ah, Caesar, param olmadığı için çocuğum diyemediğim şu Aventinuslu on velet var ya!”

Vespasianus koca tıknaz gövdesini kımıldattı, alnı kırıştı ve dudaklarını o ünlü tavrıyla sıkı sıkı kapadı.

Havası değişip ona buna olta atmayı bıraktığında görüşmenin sonuna geldiğimizi anladım. Dünyanın efendisi, beni beğenmediğini ikide bir unutan kocaman tatlı bir amca gibi cık cıkladı.

“Tahıl gemileri konusunda m kemmел bir iş  ı-kardın. Erzaktan sorumlu praefectus’tan sana nasıl bir ödül verilebileceği konusunda rapor istedim.” Bu lafin ne anlama geldiğini biliyordum: Konu sonsuza kadar kapatılacaktı. “Sana Gordianus için bin vereceğim. Pertinax Marcellus işini de halledersen on bine çıkarırım primini.”

Ne cimrilik. Ama Vespasianus’un kamu harcamaları cetveline bakarsanız, çılgınca bir cömertlik. Başımla onayladım.

“Pertinax resmi açıdan  l . Günlük ilanlara tekrar yazılmasına gerek yok.”

 mparatorun başka bir  nerisi vardı: “Ben aslında su ına dair bir kanıt olsun isterdim.”

“Durum mahkemeye yansıyabilir mi demek istiyorsunuz?”

“Hayır. Ama adamın işini yargılama olmadan bitireceksek, bence elimizde mutlaka kanıt olmalı!”

Ben bir cumhuriyet iyim. Ahlaki değerleri olan bir imparator görmek beni daima şaşırtır.

Bu aşamada Pertinax’ın işlediği suçlara dair kanıt bulmak hemen hemen imkânsızdı. Kurbanlarından tek sağ kalan Petronius Longus’tu ve onun bile mahkemeye söyleyecek bir şeyi yoktu. Tek görgü tanığımız Gordianus’un kâhyası Milo idi. Milo köleydi. Yani onun tanıklığını sadece işkence altında konuşursa kabul edebilirdik.

Ama Milo, işkence altında dişini sıkar, koca kaslarını gerer, ölürdü de konuşmazdı, öyle salak bir tipti.

İmparatora ciddi bir söz verdim: “Bir kanıt bulmak için elimden geleni yapacağım!”

Sırıttı.

Görüşmenin ekşi tadı ağzımı bozmuş olarak saraydan çıkıyordum ki biri seslendi.

“Didius Falco, seni şerefsiz dilenci! Senin Neapolis'teki kadınların peşinde koştuğunu sanıyordum!”

Dikkatle döndüm; saray civarında daima temkinli hareket ederdim. Karanlık gölgeyi tanıdım. “Momus!” Pertinax mülkünü tasfiye ederken bana yardım eden köle nezaretçisi. Dişsiz ağzıyla sırtıırken gözüm daha da rezil göründü. “Momus, bütün boş vakitlerimi kadınları becererek geçirdiğim dedikoduları artık beni yoruyor. Yine neler söyleniyor?”

“Neler, neler!” Alay ediyordu. “Bugünlerde her yerde senin adın geçiyor. Anacrites'i gördün mü?”

“Görmeli miydim?”

“Gözüne gözükmeyen,” diye uyardı Momus. Baş casusla araları hiç iyi değildi, çünkü ikisinin öncelikleri çok farklıydı.

“Anacrites'in bir zararı olmaz bana. Son gördüğümde muhasebeciliğe terfi etmişti.”

“Muhasebecilere asla güvenme! Orada burada seni arıyor; hazineye ait bir parti kurşunun kaybolmasıyla ilgiliymiş.” İçimden eyvah dedim. “Söylenenlere göre, Anacrites Mamertinus zindanında Didius Falco adına bir hücre ayırtmış.”

“Hiç üzülme,” dedim Momus'a. “İyi olur benim için. Böylece aldattığım kadınların hiddetli babalarından kaçmış olurum.”

Sırıttı, gitmeme izin verdi. Biraz sonra arkamdan bağırdı. “Falco, şu at meselesi nedir?”

“Adı K r Talih,” diye cevap verdim. “Sakin paranı ona yatırma, mutlaka bacağını kırar.”

Sarayın Palatium Tepesi’nin kuzey tarafına bakan kapısından çıktım. Mahalleme doğru yolu yarılarmışken açık bir şarapçının önünden geçtim. Fikrimi değiştirip içeri girdim ve sarhoş oldum.

Telaşlı bir süpürge sesiyle uyandım.

Bunun iki anlamı vardı. Biri beni uyandırmayı görev edinmişti. Dün gece evimin yolunu bulabilmişim.

Keşke lağıma düşmüş olsaydım, insanlar beni rahat bırakırdı. Birkaç kere ofladım pufladım, homurdandım, böylece yatağımdan her an fırlayabileceğimi içeridekini uyardım. Süpürge'nin sesi kesildi. Üstüme bir tünik geçirdim, kirliydi, üstünde ikinci bir tünik giyerek lekeleri kapattım. Yüzümü yıkadım, dişlerimi ovaladım, saçımı taradım, ama hiçbirisi kendimi daha iyi hissetmemi sağlamadı. Kemerim kayıptı, çizmemin de tekini bulamıyordum. Paldır küldür odamdan dışarı uğradım.

Daireme çeki düzen vermeyi kendine iş edinmiş olan kadın süpürmeye başlamadan önce bazı mucizeler yaratmıştı. Çok iyi tanıdığım kara gözleriyle bana iğrenerek baktı. Süpürmeyi bitirmişti, şimdi sıra bendeydi.

"Sana kahvaltı hazırlamaya gelmişim ama öğle yemeği vereyim daha iyi!"

"Merhaba anne," dedim.

Ayaklarım beni taşımadığı için masaya oturdum. Anneme eve dönmenin, beni bunca seven bir anne tarafından doyurulmanın ne kadar iyi olduğunu söyledim.

"Demek başın yine dertte!" dedi annem. İltifatlarıma kanmamıştı.

Ben yemeğimi yerken balkonu yıkadı. Yeni tunç kovaşını bulmuştu. Kaşıklarını da.

"Bunlar çok güzel!"

"Çok güzel biri verdi onları."

"Onu gördün mü?"

"Hayır."

“Petronius Longus’u gördün mü?”

“Hayır.”

“Bugün ne yapmayı planlıyorsun?”

Benim mesleğimden olanlar akıllıca davranıp meraklı aile üyelerinin işlerine burnunu sokmasına izin vermezler. Her sokağa çıkışında annesine bildirmek zorunda olan bir bilgi toplayıcıya kim iş verir?

“Birini aramam gerek.” Yemek, akıllıca davranmama engel olmuştu.

“Niye bu kadar sinirlisin? Neden arıyorsun o zavallıyı?”

“Cinayetten.”

“Eh,” diye içini çekti annem. “Daha kötü şeyler de yapmış olabilirdi.”

Bu kötü şeylerin benim yaptığım işler olduğunu çıkarsadım.

“Düşündüm de,” bir yandan da Helena’nın bana tembih ettiği gibi kaşığımı yıkayıp bir bezle kurulu-yordum, “Meyhaneye uğrasam daha iyi olacak!”

Akşamdan kalma olduğumu kabul etmiyordum, ama yine içki içmenin düşüncesi bile midemde sirke yutmuşum gibi bir his uyandırdı. Fena halde geçirdim, sonra Petronius’u görmeye gittim.

Evde mızızlanıyordu, hâlâ sokakta devriyeye çıkamayacak kadar zayıftı. Bir yandan da yokluğunda yardımcısının askerler arasında fazla nüfuz elde etmesinden korkuyordu. İlk söylediği, “Falco, sarayın dolandırıcılık ekibi neden senin peşinde?” oldu.

Anacrites.

“Harcamalarım konusunda bir yanlış anlama...”

“Yalancı! Arama emrinde hangi malın yazılı olduğunu söyledi bana,”

“Söyledi demek?”

“Bana rüşvet vermeye kalkıştı!”

“Niçin, Petro?”

“Seni ihbar edeyim diye!”

“Tutuklayacaklar mı yani?”

“Saçmalama!”

“Merakımdan soruyorum, kaç para teklif etti?”

Petronius sırıttı. “Yeteri kadar çok değil!”

Petronius’un bir saray casusuyla işbirliği yapması mümkün değildi, yine de Anacrites için içinde para olduğu fısıltısı yayılınca, ev sahibim Smaractus kira toplamaya çıktığında beş parasız bir Aventinus’lu ser-serinin parmağıyla beni göstereceğini biliyordu. Bu işten sıyırtmak epeyce başımı ağrıtacaktı.

“Üzülme, hallederim,” diye bir şeyler geveledim. Petronius acı acı güldü.

Arria Silvia tepemize dikildi; Petro’nun eve tıklılmasının cezasıydı bu. Eve dönüş yolculuğu hakkında konuştuk, benim yolculuğum, şapşal yarış atım, hat-ta Pertinax’ın aranması hakkında konuştuk, Helena’dan hiç söz etmedik. Tam gideceğim sırada Silvia’nın sabrı taştı: “Helena’nın durumunu bildiğini farzedebilir miyiz?”

“Babası bana durumunu bildirdi.”

“Durummuş!” Silvia yine beni aşağılıyordu. “Gördün mü onu?”

“Beni görmek istiyorsa beni nerede bulacağını biliyor.”

“Aman, Tanrılar aşkına Falco!”

Petro’ya bir göz attım, o da alçak sesle karısına, “Bırak şu işi,” dedi, “Kendi bildikleri gibi çözsünler.”

“Yani Helena’nın bildiği gibi, öyle mi?” İkisine de kızmıştım. “Anlaşılan size söylemiş...”

“Ben sordum, söyledi!” Silvia suçluyordu beni. “Kim olsa kızın berbat durumda olduğunu görürdü.”

Ben de bundan korkuyordum.

“Eh, onurlandırılan siz olmuşsunuz. Bana söylemedi! Beni suçlamadan önce nasıl hissettiğimi bir düşünün: Helena Justina’nın bu durumu benden saklaması için hiçbir sebep yoktu! Neden söylemediğini de çok iyi biliyorum.”

Silvia dehşetle sözümü kesti. “Çocuğun başka birinden olduğunu düşünüyorsun!”

Bu aklımdan bile geçmemişti. Yine de soğukkanlılıkla, “Bir sebep bu olabilir,” dedim.

Bazı bakımlardan çok dürüst bir insan olan Petronius da dehşete düşmüş gibiydi. “Böyle bir şeye asla inanamazsın!”

“Neye inanacağımı bilmiyorum.”

Oysa biliyordum. Benim düşündüğüm çok daha kötüydü.

İkisi de bana karşı birleşmiş, orada öylece durmuş, öfkeyle bakıyorlardı. Ben de onlara bir baktım, sonra çıktım.

Bebeğin babası olmadığımı kendimi inandırmak Helena’ya hakaret etmek, kendimi de aşağılamak demektir. Ama gerçeği görmekten daha kolaydı. Bakın bana, neyim ben? Nasıl yaşıyorum? Helena Justina benim çocuğumu doğurmamaya karar verirse onu bir an bile suçlamazdım.

Zaten ben durumu henüz bilmiyorken, ne planladığımı söylemişti. “Halledecekti.” Bu sözü şimdi bile duyar gibiydim. Bunun tek anlamı vardı.

Akşamdan kalma olduğumu sonunda kabul edip eve uyumaya gittim.

Yatakta yatmak asla boşa harcanmış zaman değildir. Kendimi uyanık olduğuma ikna etmemle çok sonra kalkmam arasındaki kara delikte, Pertinax'ın izin bulmak için kullanabileceğim bir plan yaptım. Eskiden pek sevdiğim bir tüniği bulup çıkardım; bir zamanlar maviydi ama şimdi berbat bir griye çalıyordu. Berbere gidip sıkı bir tıraş oldum, saçlarımı dibinden kestirdim. Sonra sıradan biriymişim gibi kalabalığa karışarak yola çıktım.

Akşam yemeğinden hemen önceki büyülu saatte, Aurelianus Köprüsü'nden Tiber'i geçtim. Yalnızdım. Kimse nereye gittiğimi bilmiyordu, dönmezsem kimse fark etmezdi. Bir zamanlar yokluğumu fark edecek kişiler bu akşam beni hatırlamaya tenezzül etmezlerdi. Bugün o ana kadar yaptığım en iyi şey başımın ağrısını geçirmemdi.

Her şey değişir. Benim açımdan genellikle kötü yönde.

Bin hamamın ocağından çıkan duman şehrin üstünde geziniyordu. Genzime kaçtı, zaten orada olan düğümü bana iyice hatırlattı. Helena Justina Roma'ya döndüğümü şimdiye kadar öğrenmişti herhalde. Babası ne kadar incindiğimi söylemiş olmalıydı. Beklediğim gibi benimle haberleşmeye çalışmadı. Bütün günü yatağında geçirip işini kolaylaştırmama rağmen.

Irmağı geçerken Pompeius'un tiyatrosunda oynanan bir oyunu terbiyeli terbiyeli alkışlayanları duydum. Ne müstehcen bir oyunu seyredenlerin neşeli alkışları, ne de ipte yürüyen romatizmalı maymuna gülenlerin gürültüsüydü. Bu gece muhtemelen bir Grek

trajedyası oynanıyordu, saygın bir şey. Memnun oldum. Başka insanların da acı çekmesi duygularıma uygun düşüyordu. Korodan üç saatlik ciddi laflar, hitabet sınıfından henüz mezun olmuş baş aktörden bir iki gerilimli nutuk ve tam en iyi, kanlı kısmına geldiğinde yediğiniz ballı incirler öndeki sıraya düşer, koca kışlı bir dükkân sahibi üstüne oturup ezmesin diye eğilip almaya çalışırsınız ve oyunun en heyecanlı kısmını kaçırsınız...

Ne yapalım yani. Eğlence istiyorsanız evinizde oturup kedinin pirelerini ayıklayın.

Aurelianus Köprüsü dosdoğru gitmek istediğim yere çıkan bir yol değildi, ama bu gece dolambaçlı yolları seçme, kaybolma gecesi. Kör dilencilere küfretme, ihtiyar nineleri lağıma itme, dama oynayanların yere tebeşirle çizdiği karelere tam oyunun ortasında basma gecesi. Utanma gecesi. Gözden düşme gecesi. Eski köprünün traverten parmaklıklarındaki bir deliği tekmelerken ayak baş parmağımı acıtma gecesi.

Tiber'in karşı yakası geceleri kalabalıklaşır. Gündüzleri buranın sakinleri köprüyü geçip bağıra çağıra pis börek, ıslak kibrit, netameli yeşil kolye, kem gözlere muska, beddua ve İsis Tapınağı'nın kriptasında beş dakikası beş paradan kız kardeşlerini satmaya çalışırlar (çaresiz bir hastalık kaparsanız şaşırmayın). Ciddi kara gözlü çocuklar bile kendi mahallelerini terk edip özel oyunlarını oynamaya giderler; yani Sığır Pazarı Forum'u ve Kutsal Yol'da dikkatsiz ceplerden para kesesi aşırırlar (bu arada, Kutsal Yol'da artık hiçbir şey kutsal değil ... belki de hiç olmadı).

Gece hepsi geri döner, kara bir lağım gibi sessizce on dördüncü bölgenin kalabalık sokaklarına sızar-

lar. Kollarındaki kemer ve kilimleri sallayan sıska adamlar. Solmuş menekşe demetlerini ve çatlamış kemikten muskaları size kakalamaya çalışan sert bakışlı kadınlar. Yine o çocuklar; hüznü, güzel, kırılğan yüzleriyle ve yakası açılmadık küfürleriyle çocuklar. Geceleri Tiber'in karşı yakası buram buram yabancı, garip kokularla, seslerle dolar. Doğu lezzetlerinin ılık rayihasının üstünde, kapalı kapılar ardında sürüp giden alışılmadık eğlencelerin mırıltılı müziği yükselir. Küçük paralarla, bir ömür boyu sürecektir kadar acı veren büyük kumarlar oynanır. Yüksek fiyata bir anlık şehvet satılır. Bir davul çalar. Minicik pirinç çanlar titter. Yürüyenler için, başlarının üstünde yavaşça kapanan pancurlar, aniden açılıp sokağa ışığını ve çılgın bir katili saçan kapılar kadar tehlikelidir. Sadece, bey-nine bir şeyler olup da hekimi tarafından koca bir şişe müşhil ve sert egzersiz tavsiyesiyle altı aylık deniz yolculuğuna gönderilmesi gereken bilgi toplayıcılar Tiber'in karşı yakasına geceleri tek başına gider.

Ben yine de gittim.

Buraları ikinci gidişinizde bile aynı olmaz. Aradığım sokağı sonunda bulduğumda hatırladığım kadar kısa ve dardı, ama meyhane sokağına iki masa çıkarmış, boş boz duvarlarda siesta vaktinde görmediğim iki kapı da gece alışverişi için ardına kadar açılmıştı. Bir çörekçiye girdim, sonra ilk kez yediğim bu şeyin ne kadar yapışkan olduğunu düşünerek dükkânın önündeki direğe yaslandım. Yuvarlak, yumruğumun yarısı kadar bir şeydi; kız kardeşim Julia'nın yaptığı köfteler gibi sert ve yoğun, ama ancak eski bir at örtüsü kadar lezzetliydi. Ağır ağır gırtlığımdan aşağı inerken yemek borumun her bir santimetresinin protestoya baş-

ladığını hissedebiliyordum. Bir lağım çukuruna atabilirdim, ama ya tıkarsa diye düşündüm. Hem annem bana yiyecekleri ziyan etmemeyi öğretmişti.

Tatlı çöreğimi uzun uzun çiğnermiş gibi yaptım. Ağzıma arada bir küçük sert, ama hoş bir şeyler geliyordu; ya fındıktı ya da börek hamuruna girip iyice kızarmış tahta kurdu. Bu arada, bir zamanlar sözde azatlı Barnabas'ın kiraladığı birinci kattaki odanın penceresini gizlice gözetliyordum.

Pencere çok küçük, duvarlar çok kalın olduğundan içerisi pek görünmüyordu ama en az bir kişinin içeride hareket ettiğini fark edebiliyordum. Her nasılsa talihim yaver gitmişti. Tam parmaklarımı yalıyordum ki evin kapısı açıldı ve iki adam dışarı çıktı. Biri durmadan konuşan, kemerine bir hokka bağlı, kâtip kılıklı bir serseriydi. Diğeri, yanındakinin gevezeliğine aldırmadan bir uçtan diğer uca sokağı dikkatle gözden geçiren, Pertinax.

Etrafına bakmayı biliyordu ya, görmeyi henüz öğrenememişti. Eğer benim onu tanıyacağım kadar (sarı, karmakarışık saçlar ve sinirli bir suratla iyice sıkıştırılmış gibi duran burun delikleri) yakınsak, dibine kadar kesilmiş saçlarım ve değişik renkli tünüğüme rağmen beni görmesi lazımdı.

Kapı eşiğinde tokalaştılar, zıt yönlere doğru yürüdüler. Geldiğim tarafa yönelen hokkalı önümden geçti, ben de Pertinax'ı izlemeye hazırlandım. Ağır davrandığım iyi olmuş. Meyhanenin önündeki masalardan birinde dama oynuyormuş gibi yapan iki adam önlerindeki tahtayı itip ayağa kalktılar. Pertinax sokağın köşesine varmadan, hemen önümde yürümeye başladılar. Onlar da ayrıldı. Biri hızlanıp Pertinax'ı geçti, diğeri arkasında oyalandı. Oyalanan adam kö-

şeyi dönüp genişçe bir sokağa çıktığında, yine sessizce hareket eden başka biriyle buluştu. Ani bir içgüdüyle bir kapı ağzına sığındım. İki ve üç numara yan yana yürümeye başladılar; mırıltılarını duyacak kadar yakındım.

“İşte gidiyor. Critus önde...”

“Falco’yu buldun mu?”

“Hayır, uğrayabileceği her yere baktım, sonra duydum ki günü evde geçirmiş. Seninle geleceğim. Falco’yu yakalamanın en basit yolu şu önümüzdekini yem diye kullanmak.”

Pertinax’ın arkasındakiler ayrılıp sokağın iki yanında yürümeye devam ettiler. Anacrites’in adamları olmalıydılar.

İşler karışmıştı. Şimdi Pertinax’ın izlendiğini fark etmesini sağlamam gerekiyordu. Sarayın adamlarını atlatmaya onu ikna edemezsem kendim tutuklanmadan onu yakalamam mümkün olmayacaktı.

Eh, bir içki içmek için ideal an gelmiş çatmıştı.

Geceleyin meyhane kalabalıktı, ortalığa ekşi bir koku sinmişti. Müşteriler sokak taşı döşeyicileri ve ocakçılardı; iş tünikleri giymiş, adaleli, çok susamış ve oturur oturmaz terlemeye başlayan adamlar. Aralarından aşırı nezaketle geçip tezgâha gittim. Çirkin ve yaşlı meyhane sahibesinden bir şişe şarap isteyip dışarıda oturacağımı söyledim. Tahmin ettiğim gibi şişeyi kızı getirdi.

“Senin gibi güzel bir kız bu izbede ne arıyor?”

Tullia tepsisindeki şişe ve bardağı masaya yerleştirirken yabancıymışım gibi gülümsedi bana. Bu meyhaneci kızının ne kadar çekici olduğunu unutmuşum. Kocaman kara gözleriyle bana yan yan baktı. O benden iş çıkıp çıkmayacağını düşünürken ben de ciddi ciddi neden olmasın dedim kendi kendime. Ama bu gece buz gibiydi her yanı, içimde bir hüznün vardı. İşini bilen kızların uzak durması gereken cinsten uğursuz bir balıktım.

Tullia da bunu biliyordu. Narin bileğini yakaladığımda işveyle kaçtı.

“Gitme; benimle kal!” Çok denenmiş bir oyuncu kahkahasıyla beni itmeye çalıştı. “Otur, tatlı kız...” Sarhoşluğumun derecesini anlamak için daha yakından baktı, tamamen ayık olduğumu gördü.

“Merhaba Tullia!” Korkmuştu, yardım istemek üzere perdeli kapıya baktı. “Bir şey kaybetmişim, Tullia; büyük, yeşil bir mühür yüzüğü getiren oldu mu?” O zaman beni hatırladı. İyi bir günümde olmadığımı da fark etti. “Adım Falco,” diye alçak sesle hatırlattım. “Konuşmak istiyorum seninle. Şu iri yarı dostlarını çağırmaya kalkışırsan kendini ırmağın öte yakasında,

Praetoria muhafızlarıyla gevezelik ederken bulursun. Hiç olmazsa ben güzel kızları severim. Praetoria muhafızları hiç kimseyi sevmemekle ünlüdür.”

Tullia oturdu. Ona sıırttı. Yine de kendini güvende hissetmedi.

“Ne istiyorsun, Falco?”

“Geçen seferkinin aynını. Barnabas’ı arıyorum.”

Biri kapıdan dışarı baktı. Öteki masadan bir bardak alıp gerine gerine Tullia’ya da şarap doldurdum. Baş kayboldu.

“Gitti,” diye bir deneme yaptı Tullia, ama sesi gerçeği söylemediğini belli edecek kadar tereddütlüydü.

“Ne kadar ilginç. Crotona ve Colonna Burnu’na gittiğini biliyorum.” Bu yer isimlerini ilk kez duyduğunu anladım. “Sonra benim gibi Campania güneşinde tunç rengi oldu. Şimdi önümden geçerken gördüm. Ama etrafında bir sürü saray casusu varken onunla görüşmek istemiyorum.”

“Barnabas”ın başının dertte oluşu kızı hiç şaşırtmamıştı. Bu derdin sarayla ilgili oluşu ise onu korkuttu.

“Yalan söylüyorsun, Falco!”

“Neden yalan söyleyeyim? Eğer arkadaşınsa uyarman iyi olur.” Tereddüt ediyordu. Derhal bastırdım. “Barnabas’la sıkı fıkı mısınız?”

“Belki!” dedi. Savunmaya geçmişti.

“Devamlı mı?”

“Belki.”

“Budalalık etmişsin.”

“Bu da ne demek, Falco?” Tullia’nın gözlerini kısararak bakmasından ilgilendiğini anlamıştım.

“Senin gibi güzel bir kızın kendini harcamasını istemem! Neler vaat etti sana?” Hiçbir şey söylemedi.

“Tahmin edebilirim! İnandın mı? Hayır. Şimdiye kadar erkeklere güvenmemeyi öğrenmiş olmalısın.”

“Sana da güvenmiyorum, Falco.”

“Akıllı olduğunu anlamıştım zaten.”

Tullia ucuz küpelerini titreterek diğer masadan bir kandil kaptı; böylece yüzümü iyice görebilecekti. Boylu boslu bir kızdı; daha iyi bir zamanda onu seyretmek bir zevk olurdu.

“O ciddi değil,” diye uyardım kızı.

“Benimle evleneceğini söyledi!”

Islık çaldım. “Zevkli herifmiş! Peki kuşkulanmanın sebebi ne?”

Tullia güzel dirseklerine yaslanarak, yüzünü yüzüme yaklaştırdı: “Galiba başka bir kadın var.”

Bu başka kadını düşündüm bir an. “Belki. Campania’da çevresinde dolandığı biri vardı.” Yüzümden bir şey belli etmemeye çalıştım. “Herhalde sorsan inkâr eder; tabii kanıt bulursan başka... Neden biraz araştırma yapmıyorsun? Dışarı çıktığına göre, odasını karıştırabilirsin. İçeri nasıl girileceğini biliyor musun?”

Tullia biliyordu elbette.

Birlikte sokağın karşısına geçip birkaç çıtayla tuturulmuş gıcırtılı bir merdivenden yukarı çıktık. Bina-
nın kuyusundaki boşaltılmamış bir bok fiçisinin iğrenç kokusu burun deliklerimi perişan etti. Bir yerlerde kalbi kırık bir bebek ağlıyordu. Pertinax’ın dairesinin kapısı yaz sicağıyla kuruyup küçülmüş, menteşelerinden sar-
kıyordu. Kaldırıp yana koymak zorunda kaldık.

Kişiliksiz bir odaydı; belki kimse Campania’da-
ki samanlık gibi birtakım hoş eşyalar koymayı akıl etmemişti, belki de adamın kişiliği yoktu. Soluk ör-
tülü bir yatak, bir tabure, bir küçük hasır masa, bir

sandık: Hepsi odayla beraber kiralanan eşyalar. Pertinax'ın bütün katkısı kendisine hizmet edecek kimse olmadığında yemeğini koyduğu kirli tabak, bir boş amfora yığını, bir kirli çamaşır yığını, bir çift son derece pahalı, Vezüv'deki çiftliğin çamuru hâlâ üstünde duran çizme ve açık duran birkaç yolculuk heybesiydi. Herhalde tembelliğinden, heybelerin içinde yaşıyordu.

Tamamen yardım etmek amacıyla çevreye bir göz atmayı önerdim. Tullia eşikte nöbet tutuyor, bir kıpırtı var mı diye sinirli gözlerle durmadan aşağıya bakıyordu.

İki ilginç şey buldum.

Birincisi masanın üstündeydi ve mürekkebi henüz kurumamıştı: O gece Pertinax'ın yanında gördüğüm kâtibin yazdığı birtakım belgeler. Perişan vaziyette parşömeni yerine koydum. Sonra bir profesyonel olduğumdan araştırmaya devam ettim. Olağan hallerde bir şeyler saklanabilecek bütün yerler boştu; döşegün altında ya da döşeme tahtalarının arasında bir şey yoktu, penceredeki çiçeksiz saksının kurumuş toprağına da hiçbir şey gömülmemişti.

Ama boş sandığın dibinde Pertinax'ın unutmuş olması gereken bir şey vardı. Neredeyse görmeyecektim; iyice eğilmiş, zaman kazanmaya çalışıyordum. Koskocaman demir bir anahtar çıkardım.

"Bu da ne?" diye fısıldadı Tullia.

"Emin değilim. Ama öğrenebilirim." Doğrudum. "Bunu alacağım. Gidelim."

Tullia önümü kesti. "O yazıların ne olduğunu söylemeden olmaz."

Okuması yazması yoktu; ama asık yüzümden önemli bir şey olduğunu anlamıştı.

“Bir belgenin iki kopyası; henüz imzalanmamış...” Ne olduklarını ona söyledim. Bembeyaz oldu, sonra öfkeyle kıpkırmızı.

“Kim için? Barnabas mı?”

“Kâtibin yazdığı isim bu değil. Ama haklısın. Barnabas için düzenlenmiş belgeler. Çok üzgünüm, tatlım.”

Meyhaneci kız çenesini hiddetle kaldırdı. “Peki kadın kim?” onu da söyledim. “Campania’daki mi?”

“Evet, Tullia, korkarım öyle.”

Bulduğum evrak bir evlenme belgesi ve kopyasıydı, Gnaeus Atius Pertinax ile Camillus Verus’un kızı Helena Justina adına düzenlenmişti.

Hanımfendinin söylediği gibi, her kızın bir kocaya ihtiyacı vardır.

“Çekici bir kadın mı?” Telaşla karanlık ve dar so-kağa inerken sordu bunu.

“Para daima çekicidir.” Bizi gözetleyen biri var mı diye etrafıma bakındıktan sonra sanki laf olsun diye sordum. “Peki şu Barnabas’ı neden çekici bulmuş-tun? Yatakta mı iyiydi?”

Tullia alaycı bir kahkaha attı. Derin, mutlu bir so-luk aldım.

Meyhanenin kasvetli karanlığında kızı omuzla-rından yakaladım. “Onu bu konuda sıkıştırmaya karar verdiğinde, yanında mutlaka annen olsun!” Tullia inatla yere bakıyordu. Belki de adamın şiddete eğilim-li olduğunu zaten biliyordu. “Dinle, sana o belgenin bir nedeni olduğunu söyleyecektir.”

Birden başını kaldırdı. “O bahsettiği parayı al-mak için mi?”

“Prenses, Barnabas’ın artık tek elde edebileceği, bir azatlı mezarıdır.” Bana inanmıyor olabilirdi, ama en azından dinliyordu. “Sana bir zamanlar bu kadınla evli olduğunu, büyük bir mirasa konmak için onun yardımına ihtiyaç duyduğunu söyleyecektir. Kendini aldatma; o mirasa konsa bile sana bir gelecek sunma-yacaktır!” Meyhaneci kızın gözlerinde öfkeli bir pırıltı belirdi. “Tullia, imparatorun casusları adamın peşin-de; üstelik hızla zaman kaybediyor.”

“Neden, Falco?”

“Çünkü Evliliği Teşvik yasalarına göre, bir kadın boşandıktan sonra on sekiz aydan fazla bir zaman be-kâr kalırsa mirasa konma hakkını yitirir! Eski karısını kullanarak mirasa konmak istiyorsa hızlı hareket et-mek zorunda.”

“Peki, ne zaman boşanmışlar?”

“Bilmem. Paraya gözünü diken arkadaşın; ona sor!”

Böylece yemi attıktan sonra, hoşçakal deyip adaleli müşterilerin arasından kendime yer açarak dış kapıya yöneldim. Dışarıda iki müşteri benim bıraktığım şişeyi bulmuş, önüne çökmüşlerdi. Tam kızdığımı ifade edecektim ki kim olduklarını fark ettim. Aynı anda iki bedavacı, yani Anacrites’in bekçi köpekleri de beni tanıdı.

Derhal içeri kaçıp Tullia’ya işaret ettim, sonra kalabalığı ite kaka arkaya gidip bir önceki gelişimde kızın beni çıkardığı kapıyı açtım.

On saniye sonra casuslar peşimden içeri daldı. Deli gibi etrafa bakıp kapıyı gördüler. Taş ustaları büyük bir hoşgörülle adamlara yol verdi, sonra tekrar aşılmaz bir duvar oluşturdular.

Tezgâhın üstünden atladım, Tullia’ya el salladım, sonra ön kapıdan dışarı fırladım; dünyanın en eski numarası.

Üç numaralı casus ana yoldadır belki diye ara yollara sapıp gözden kayboldum.

Irmağın öte yakasına yeniden geçtiğimde artık hiçbir şey yapılamayacak kadar geçti. İlk yük arabaları akını dağılmaya yüz tutmuştu; yollar hâlâ şarap fiçileri, mermer bloklar ve lakerda kavanozları yüklenmiş arabalarla doluydu ama sokağa çıkma yasasından sonraki o ilk kargaşa bitmişti. Gece ziyafetlerinden eve dönmek için esneyen meşalecilerin eşliğinde karanlık sokaklara çıkma cesaretini gösterenlere, Roma daha bir ihtiyatlı davranıyordu. Bazen tek

başına yürüyen biri gölgelere saklanıyor, soyguncu ve sapıkların dikkatini çekmemeye çalışıyordu. Kapı eşiklerine asılı fenerler bir bir sönüyor ya da ganimetleriyle kaçmak için karanlığa ihtiyaç duyan hırsızlarca söndürülüyordu.

Sarayın baş casusu da benim evimi gözetliyor olabilirdi, bu yüzden kız kardeşim Maia'nın evine gittim. Bana diğer kız kardeşlerimden daha fazla tahammül eder, daha iyi doyururdu. Yine de hata etmişim. Maia beni karşılar karşılamaz Famia'nın geldiğime çok sevineceğini, çünkü perşembe günkü yarışta atıma binmesi için kandırdığı jokeyi eve getirdiğini söyledi.

"Dana beyni böreği yedik; istersen biraz sana da kaldı," dedi Maia. Yine sakatat! Oysa Maia bu konuda ne düşündüğümü bilecek kadar tanırdı beni. "Aman, tanrılar aşkına Marcus, çocuktan betersin! Bir kez olsun neşelen, eğlen..."

Dağdaki kayaya zincirlenmiş, kuzgunun gelip ciğerini sökmesini bekleyen Prometheus'un neşesiyle eğlenmeye giriştim.

Jokeyin geçmişinde bir leke yoktu ama bu lafın anlamı da yoktu. Kendisi asalak bir bitti ve bana yeni koyunuymuşum gibi davranıyordu. Oysa ben asalakları üstümden atmaya alışkındım; jokey çok şaşıracaktı.

Adını unuttum. Özellikle unuttum. Bütün bildiğim o ve sütü bozuk Famia'nın hizmetleri için benden çok fazla para istedikleri ve şehrin en büyük stadyumunda Titus Caesar'ın huzurunda istediği gibi ata binme fırsatı tanıdığıma göre, aslında jokeyin bana para ödemesi gerektiği idi. Sıska bir şeydi, çizik çizik,

gaddar bir suratı vardı; çok fazla içiyordu, ayrıca kız kardeşime bakışlarından anlaşıldığı kadarıyla bütün kadınların önünde diz çökeceğini sanıyordu.

Maia o yokmuş gibi davrandı. En küçük kız kardeşimin hakkında şunu söyleyebilirim: Hayatta korkunç bir hata yaptıktan sonra, başka kadınların aksine, o hataya sımsıkı sarılmıştı. Famia'yla evlendikten sonra salakça ilişkiler kurarak sorunlarını daha da karmaşık hale getirme ihtiyacı hissetmemişti.

Jokeyin Famia ile benim cebimizden sarhoş olmasına izin vermiştim, ama arada bir halt ettim. Bir testi şarap daha çıkarmaya gönderilmiştim, çocuklara bir bakayım dedim. Güya yatmış olmalıydılar, oysa araba yarışı oyunu oynuyorlardı. Maia çocuklarını iyi yetiştirmişti; yüzümün kızardığını, dilimin dolaştığını görünce oyuna katılmamı istediler, sonra bana bir hikâye anlattılar, ben uyuya kalınca da ayaklarının ucuna basarak odadan çıktılar. Maia'nın en büyük kızının fısıltısını duyduğuma yemin edebilirim: "Sızdı! Ne tatlı değil mi..."

Sekiz yaşındaydı. Alaycı yaşta yani.

Buraya gelirken niyetim casuslar inlerine çekilene kadar kalmak, sonra gizlice Falco malikânesine koşmaktı. Öyle yapmalıydım. Evime gitseydim her şeyin farklı olup olmayacağını artık asla bilemeyeceğim. O gece kız kardeşimde kalmak yerine evime gitseydim şans eseri bir hayat kurtulabilirdi.

Ağustos.

Boğucu geceler, zaptedilemeyen öfkeler. Birkaç saat sonra uyandım; ter içinde ve tekrar uyuyamayacak kadar sıkıntılıydım. Dertli erkekler ve zor bir gebelik dönemi geçiren kadınlar için yılın en kötü zamanı. Helena'yı düşündüm; bu yapış yapış sıcakta o da uyuyamadı mı, uyuyamadıysa beni mi düşünüyor diye aklımdan geçirirken baş ağrım daha da kötüledi.

Ertesi sabah geç uyandım. Maia'nın evi hep sessiz olurdu.

Bütün gece giysilerimin içinde bir o yana bir bu yana dönmek beni rahatsız etmezdi ama dün giydiğim solmuş tünikten nefret ediyordum. Bu aptal paçavrayı daha canlı bir griyle değiştirme tutkusu kapladı içimi.

Dairemin önünde Anacrites'in uyuzlarıyla çarpışma tehlikesini göze alamadığımdan kız kardeşimi kandırıp eve gönderdim.

"Çamaşırhaneye uğra. Yukarı çıkma. Seni buraya kadar izlemelerini istemem. Lenia'da mutlaka yıkanmış bir giysim vardır."

"O zaman para ver de hesabını kapatayım," diye emretti Maia; çamaşırcı Lenia ile müşteri ilişkilerimi çok iyi kavramıştı.

Maia bir türlü dönmedi. Ben de dünkü tünığimle dışarı çıktım.

İlk işim Helena'nın boşanma tarihini öğrenmek için Kayıtlar Dairesine gitmek oldu. O gün bayram olduğundan Kayıtlar Dairesi kapalıydı; Roma'da çok sık rastlanan bir musibettir bu. Bekçiyi

tanıyordum; acayip saatlerde gelmeme alıştı. Her zamanki küçük ücret karşılığında beni yan kapıdan içeri soktu.

İstediğim belge geçen yılın başlarında teslim edilmiş olmalıydı; Helena hemen sonra başarısız evliliğini unutmak için Britanya'ya gitmiş, orada benimle karşılaşmıştı. Bunu bildiğim için bir saatte belgeyi buldum. Tahminim doğru çıkmıştı; Helena tam on sekiz ay önce boşanmıştı kocasını. Pertinax'ın planı çılgıncaydı. Adı bilinmeyen bir damat miras yasalarını çiğneyemezdi. Ama denemek istiyorsa üç günü kalmıştı.

Sonra Aventinus'a, sandıkta bulduğum anahtarı tanıyacak adamı bulmaya gittim. Burası kendi mahallem, ama ancak tek kişinin geçebileceği aralıklara ben bile pek uğramazdım. Sonunda mıymıntı sepetçisinin adeta geçenler tökezlesin diye bütün dev küfelerini ve ekmek sepetlerini yığıldığı köşeyi döndüm. Etrafa bakınırken ayak parmağımı kaldırıma çarptım, sonra ırmak tanrısının üç ay önceki gibi asık suratla göbeğinden akan suları seyrettiği çeşmeye geldim. Eğilip biraz su içtim ve kapıları çalmaya başladım.

Doğru daireyi bulduğumda, kara sakallı ev sakini yemekten sonra dinlenmeye çekilmişti.

"Adım Didius Falco. Eskiden karşılaşmıştık..." Hatırladı. "Size bir şey göstereceğim. Nereye ait olduğunu öğrenmek istiyorum. Ama mahkemede tekrarlayacağınız kadar eminseniz cevap verin."

Demir anahtarı çıkardım. Adam anahtarı elinde tutarak uzun uzun inceledi. Özel bir şey değildi: Dümdüz, büyük beyzi bir tutamağı, aynı uzunlukta üç basit dişi olan bir anahtar. Muhtemel tanıgım parmağını anahtarın en geniş yerine kazılmış olduğunu be-

nim de fark ettiğim H harfinde gezdirdi. Sonra o derin, koyu, güzel Doğulu gözleriyle bana baktı.

“Evet,” dedi Hercules Tapınağı rahibi Gaditanus. Üzüntülüydü. “Bu bizim kayıp tapınak anahtarımız.” Nihayet. Gerçek bir kanıt.

Rahibin sakalını peçetesiyle silişi, aç olduğumu hatırlattı. Bir aşevinde iki lokma bir şey yedim, sonra ırmak kenarında yürüyerek bulduklarımı düşündüm. Maia’nın evine döndüğümde daha iyimserdim.

Maia çamaşırhaneye gitmiş, eve öğle yemeğine gelmiş, sonra bir koşu anneme gitmişti, ama bana da bir kucak giysi getirmişti. Ne yazık ki çoğu kolları sökük ya da kandil yağıyla yanmış olduğu için çamaşırhaneden almaya zahmet etmediğim şeylerdi. En düzgünü depodaki cesetten kurtulduğumda giymiş olduğumdu. Lenia’ya bırakmıştım; o gün bu gündür parası verilip alınmayı bekliyordu.

Kokladım, sonra üstüme geçirdim. Pertinax konusunda hangi adımı atmam gerektiğini düşünürken Maia eve döndü.

“Giysiler için teşekkürler! Paranın üstünü verdiler mi?”

“Aman ne komik! Bu arada, Lenia dedi ki biri seni arıyormuş. Mesaj bir kadından ve bir iş için olduğundan bilmen iyi olurmuş.”

İhtiyatla sıırttım: “İyi işe benziyor!”

“Lenia dedi ki...” Dikkatli bir ulak olan Maia mesajı ezberden okudu: “ ‘Helena Justina’yla Quirinalis’teki evde buluşur musun? Çünkü kocasıyla görüşmeyi kabul etti ve seninle orada buluşmak istiyor.’ Boşanma işi mi bu?”

“Nerede bende o talih!” dedim. “Ne zaman gitmem gerekiyormuş?”

“Burada iş karışıyor. Uşağa göre bu sabah. Öğle yemeğinde burada olsaydın, söyleyecektim.”

Haykırdım ve kız kardeşimin evinden onu öpmeden, çünkü börek için teşekkür etmeden ve hiçbir açıklama yapmadan fırladım.

Pertinax ile Helena’nın evli oldukları sırada oturdukları Quirinalis Tepesi son zamanlarda gözden düşmüştü, ama bu havadar, hoş mahallede ev kirala-yanların işleri şikâyet ettikleri kadar kötü gitmiyordu. Vespasianus henüz genç bir politikacıyken küçük oğlu Domitianus, yani imparatorun başarısını gölgeleyen şu akrep ısırtığı, Nar Sokağı’ndaki bir evin arka odasında doğmuştu. Flavius ailesi kendilerine bir saray bulana kadar burada bir konakta yaşamışlardı.

Pertinax’ın ölmüş olduğunu düşündüğüm sırada çalışmış olduğum eve dönmek tuhafıma gitti. Helena’nın da eski evini tarafsız bölge gibi görmesi tuhaftı.

Eşyaları tasfiye ettikten sonra ev boş kalmıştı. Geminus’un dediği gibi “Doğru müşteriye bekleyen bir mülk”tü bina. Yani çok büyük, çok pahalıydı ve hayaletli olma gibi kötü bir şöhreti vardı.

Tam isabet.

Saray kadrosundan bir kapıcıyı satılana kadar konağa bekçi koymuştum. Evin arkasında uykuda olacağını düşünmüştüm ama kapıyı vurunca hemen açtı. Yüreğim sıkıştı: Bu, uykusundan daha önce uyandırıldığı anlamına geliyordu.

“Falco!”

“Pertinax diye bir adam geldi mi?”

“Bela çıkaracağını biliyordum! Alıcı olduğunu söyledi...”

“Jüpiter aşkına! Yoldan geçen alıcı kılıklılara kapıyı açmamamı söylemiştim. Hâlâ burada mı?”

“Hayır, Falco.”

“Ne zaman geldi?”

“Saatler önce.”

“Bir hanımla birlikte mi?”

“Ayrı ayrı geldiler.”

“Hanımın Pertinax’la gitmediğini söyle bari.”

“Hayır, Falco...”

Kapıcının taburesine çöktüm, kalp çarpıntılarım geçene kadar ellerim şakaklarımda öylece durdum. Sonra neler olduğunu adama bir kere daha anlattırdım.

Önce Pertinax numara çekip içeri girmişti. Tıpkı bir alıcı gibi etrafta sessizce gezmeye başlamış, çalışacak bir şey olmadığı için kapıcı onu yalnız bırakmıştı. Sonra Helena gelmişti. Beni sormuş, ama beklemekten içeri girmişti.

O sırada Helena ile Pertinax bir çift gibi hareket ediyorlardı. Kapıcı ikisinin görücü usulü evlendirilen iki yabancı olduğunu düşünmüştü. Yukarı çıkmışlar, kapıcı tartışıklarını duymuştu. İki kişi bir eve baktıklarında bu sıradan bir şeydir; biri manzarayı beğenir, diğeri heladan nefret eder. Kapıcı uzakta dururken birden seslerin iyice yükseldiğini fark etmişti. Helena Justina’yı fena halde sinirlenmiş vaziyette atrium’da bulmuştu, Pertinax ise yukarıdaki sahanlıktan ona bağıırıyordu. Kız kapıcının yanından dışarı koşmuştu. Pertinax da arkasından seyirtmiş, fakat sokak kapısında vazgeçmişti.

“Bir şey mi gördü dışarıda?”

“Hanımefendi dışarıda bir senatörle konuşuyordu. Senatör kızın alt üst olduğunu anladı, onu tahtirevanına bindirdi, taşıyıcılara acele etmelerini söyledi...”

“Senatör hanımla mı gitti?”

“Evet. Pertinax kapıda oyalandı, kendi kendine homurdandı, sonra ikisinin birlikte yola koyulduğunu görünce o da gitti.”

Önce senatörün Helena’nın babası olduğunu düşündüm, ama öyle olmadığını hemen öğrendim. Şiddetle vurulan kapıyı açınca şu bizim köpek eğiticisi kâhya Milo karşıma çıktı.

“Falco, sonunda buldum seni!” Milo bedeninin zindeliğine rağmen nefes nefeseydi. “Her yerde seni arıyordum. Gordianus seni acele evinde bekliyor.”

Pertinax’ın evinden fırladık. Gordianus’un da evi Quirinalis’teydi. Yolda Milo baş rahibin hâlâ ağabeyinin öcünü almak istediğini bu yüzden Roma’ya geldiğini anlattı. Quirinalis son derece saygın bir mahalle olduğundan dün gecenin sıcağından bunalan Gordianus yanına adam almadan yürüyüşe çıkmıştı. Pertinax’ı görmüş, izlemiş, Helena’nın gelişini ve dışarı fırlayışını görmüştü. Milo’nun bana bütün söyleyebildiği Gordianus’un kızı evine götürmüş olmasıydı.

“Yani Gordianus’un evine...”

“Hayır, kızın evine.”

Beynim durdu sanki.

“Hizmetkârlarla dolu kendi evi topu topu üç blok ötedeyken mi? Bir senatör bütün şehirden yürüyerek geçip ta Capena Kapısı’na mı gitti? Niye? Neden bu telaş? Kız neden o kadar alt üst olmuş? Hasta mıymış? Yaralanmış mı?” Milo’ya hiçbir şey söylenmemişti. Gordianus’un oturduğu sokağa varmıştık ama ben haykırdım: “Olamaz. Bu fena haber, Milo! Efendine söyle daha sonra gelip görürüm onu.”

“Falco! Nereye gidiyorsun?”

“Capena Kapısı’na!”

Roma'nın bir ucundan öbür ucuna gidiş kâbusu tam bir saat sürdü.

Olabilecek en kestirme yoldan, Palatium'um güneyinden dolaştım; bu yüzden Neron'un Altın Evi'nin arazisinden geçtim. Altın Ev'in ne olacağı belli değildi; Flavius'lar için fazla gösterişliydi. Gölün etrafında bir sürü adam araziyi ölçüyor, yeni saygın imparatorun bu evi ne yapması gerektiğini karar vermeye çalışıyordu. Vespasianus bu güzelim arazinin halka iade edilmesi gibi müthiş bir öneri getirmişti; Flavius'ların Roma'ya hediyesi olacak, böylece sonsuza kadar hatırlanacaklardı... Böylece tasarımcılar bizim için inşaatı on beş yıl sürecek yeni bir amfitiyatro yapmak üzere kafa patlatmaya başlamışlardı. Camillus'ların evine ulaşmak için nefes nefese yol alırken en son istediğim şey, görmek istemediğim bir imparatorluk anıtı daha yapmayı planlayan garip renkli tünikleriyle bir mimar sürüsünün yoluma çıkmasıydı. Harç karıştırırken çimentoyu keşfeden şu mutlu Romalı cezalandırılmalı bana kalırsa...

Sonunda Capena Kapısı'nın sükûnetine ulaştım. Her zamanki gibi kapıcı beni içeri sokmayı reddetti.

Tartıştım; reddetti. O bir kral, bense bir serseriydim. O içerideydi, ben dışarıda, eşikte.

Koşmaktan o kadar terlemiş, o kadar kaygılıydım ki sonunda illet genci tünığinin yakasından kavrayıp kapının direğine çarptım ve içeri girdim. İşte Falco: her zaman işini nazikçe görür...

"Başına dert açmak istemiyorsan, oğlum, bu evin dostu kimmiş öğren!"

Tiz bir kadın sesi gürültünün ne olduğunu sordu. Bir kabul odasına alındım ve senatörün çok sinirli karısı Julia Justa'yla karşı karşıya geldim.

"İçeri daldığım için özür dilerim," dedim kısaca. "Saygılarımı sunmanın başka yolunu bulamadım..."

Helena Justina'nın annesiyle bir türlü dost olamamıştık. En tuhafıma giden de (açık konuşalım, annesi beni sevmiyordu) Helena'nın yüz ifadesi ve konuşma tarzı bakımından babasına çekmişken, görünüş bakımından annesine benzemesiydi. Aynı zeki gözlerin bana çok farklı bakması pek garipti.

Çok iyi giyinen, terbiyeli bir kadındı Julia Justa, yüzü bir milyonerin satın alabileceği en iyi yağlar ve pomatların yararını görmüştü; ama bugün solgun ve gergindi. Ayrıca bana ne söyleyeceğine karar verememişti benziyordu.

Duraklayarak, "Eğer," dedi, "Kızımı ziyarete gelmişseniz..."

"Bakın, beni üzen bir şey duydum. Helena nasıl, iyi mi?"

"Pek değil." İkimiz de ayaktaydık. Hava sanki çok boğucuydu; soluk almakta güçlük çekiyordum. "Helena bebeğini kaybetti," dedi annesi. Sonra benden ne tepki alacağını bilemiyormuş gibi baktı; hoşlanmayacağı bir tepki olacağından emin gibiydi.

Bir senatörün karısına kendi evinde sırt dönmek kabul edilemez bir davranış olurdu; ben de lamba vazifesi gören küçük bir yunus heykeline diktim gözlerimi. Kendim ne hissettiğimi bilemezken başkalarının duygularını öğrenmesinden hep nefret etmişimdir.

Yunus zarif, komik bir şeydi, ama suskunluğumdan hoşlanmamıştı. Resmi bir tavırla senatörün karısına döndüm.

“Pekâlâ, Didius Falco! Bir diyeceğin var mı?”

“Zannettiğinizden çok.” Sesim teneke gibi çıktı; sanki madeni bir vazonun içinden konuşuyordum. “Ama Helena’ya söyleyeceğim. Onu görebilir miyim?”

“Şu anda hayır.”

Benim evden gitmemi istiyordu. Terbiye icabı, üstelik vicdan azabı duyduğumdan derhal orayı terk etmeliydim. Ama terbiyeli olduğum asla söylenemez. Yerimden kıpırdamamaya karar verdim.

“Julia Justa, Helena’ya burada olduğumu söyler misiniz?”

“Söyleyemem, Falco. Hekim ona kuvvetli bir uykuyu ilacı verdi.”

Şu halde kimseyi rahatsız etmek istemediğimi, ama Julia Justa kesinlikle karşı çıkmazsa bekleyeceğimi söyledim.

Annesi kabul etti. Beni dışarı attırsa, öfkeli bir alacaklı gibi sokakta dolanıp soylu komşularının dedikodusuna yol açacağımı muhtemelen anlamıştı.

Üç saat bekledim. Orada olduğumu unuttular. Sonunda kapı açıldı.

“Falco!” Helena’nın annesi beni baştan aşağı süzdü, bu kadar inatçı olacağıma ihtimal vermemişti. “Sana bir şeyler ikram etselerdi...”

“Bir şey istemiyorum, teşekkür ederim.”

“Helena hâlâ uyuyor.”

“Beklerim.”

Ciddi sesimi duyunca Julia Justa içeri girdi. Meraklı gözlerine acı, sert bakışlarımla karşılık verdim.

“Hanımefendi, bugünkü olay doğal bir kaza mıydı, yoksa hekim kızınıza işe yardımcı olsun diye bir şey mi verdi?”

Hanımfendi beni Helena'nın öfkeli gözleriyle süzdü. "Kızımı tanıyorsanız, bunun cevabını biliyorsunuz demektir!"

"Kızınızı tanıyorum; akli son derece başındadır. Ama ayrıca biliyorum ki Helena Justina derdine çare bulunmaya çalışılan ilk bekâr anne değil!"

"Ailesine hakaret etmeniz cevabı bulmanıza yardımcı olmayacak!"

"Özür dilerim. Çok düşündüm. Bu kadar düşünmek iyi değildir."

Julia Justa sabırsızca içini çekti. "Falco, böyle bir yere varamayız; neden hâlâ buradasın?"

"Helena'yı görmem lazım."

"Falco, o seni çağırmadı!"

"Başka birini çağırdı mı?"

"Hayır."

"O zaman beklersem kimse alınmaz."

O zaman Helena'nın annesi bu kadar ısrarlıysam kızını şimdi görmemin iyi olacağını söyledi, böylece daha sonra herkesin yararına evime dönecektim.

Küçük bir odaydı; çocukken de onundu bu oda. Temiz, kullanışlıydı; boşandıktan sonra yeniden babasının evine döndüğünde bu odayı istemişti herhalde, çünkü Pertinax konağındaki o muhteşem odasına hiç benzemiyordu.

Dar bir yatakta, keten örtünün altında Helena kıpırtısız yatıyordu. Öyle ilaç vermişlerdi ki uyandırmanın imkânı yoktu. Yüzünde renk kalmamıştı, çektiklerinden ne kadar yorgun düştüğü belli oluyordu. Odada başka kadınlar vardı, ona dokunamadım ama görür görmez ağzımdan sözcükler döküldü: "Ah, bunu ona yapmamalıydılar! Yanına kimin geldiğini nasıl anlayacak?"

“Ağrısı vardı; dinlenmesi gerekiyordu.”

Bana ihtiyacı olabileceği düşüncesiyle savaştım.
“Hayatı tehlikede mi?”

“Hayır,” dedi annesi yavaşça.

Gergindim; sandığın üstünde oturan beyaz yüzlü hizmetçinin ağlamış olduğunu fark ettim. Sordum: “Gerçeği söyleyin bana; Helena çocuğu istiyor muydu?”

“Ah, evet!” diye derhal cevap verdi annesi. Ben-den hoşlanmadığını gizlemeye çalışıyordu ama bugün bu ailede dalga dalga yükselen kötü duyguları fark edebiliyordum. Helena Justina hiç kolay bir aile bireyi değildi; inatla kendi bildiğini okurdu. “Bu sizi güç duruma düşürmüştü sanırım,” Julia Justa ince bir sesle konuşuyordu. “Şimdi rahatlamışsınızdır.”

“Düşüncelerimi okuduğunuzu sanıyorsunuz!” dedim güç bela.

Helena’nın benim bugün geldiğimi bilmesini istiyordum.

Bırakacak başka bir şeyim yoktu, bu yüzden mühür yüzüğümü çıkarıp yatağının yanındaki üç ayaklı gümüş masanın üstüne koydum. Pembe cam su sürahis ve masaya saçılmış fildişi saç firketelerinin arasında benim kirli kırmızı taş ve yeşillenmiş madenden eski yüzüğüm çirkin bir yumru gibiydi ama en azından dikkatini çekecekti ve kimin yağlı parmağında gördüğünü hatırlayacaktı.

“Yüzüğü oradan kaldırmayın lütfen.”

“Geldiğinizi ona söylerim!” Julia Justa azarlarca-sına konuşmuştu.

“Teşekkür ederim,” dedim. Yine de yüzüğü bıraktım.

Annesi arkamdan geldi.

“Falco, gerçekten kazaydı,” diye ısrar etti.

Helena’dan duyduğumda inanırdım. “Peki nasıl oldu?”

“Sizi ilgilendirir mi, Falco?” Sıradan bir kadın olmasına, ya da bana öyle görünmesine rağmen, Julia Justa basit bir soruya yoğun anlamlar yükleyebiliyordu. Kendi karar versin diye bekledim. Gergin bir tavırla devam etti: “Kızımın eski kocası onunla görüşmek istemiş. Tartışmışlar. Kızım gitmek istemiş; o da durdurmaya çalışmış. Elinden kurtulmuş, merdivenlerden koşarak inerken ayağı kaymış.”

“Demek suç Pertinax’ın!”

“Olacağı varmış.”

“Böyle olmayabilirdi!” diye haykırdım.

Julia Justa durdu. “Doğru.” Bir an tartışmaktan vazgeçmişiz gibi bir hava doğdu. Annesi yavaşça benim düşüncemi kabul etti: “Bu itiş kakış mutlaka Helena’nın durumunu etkilemiştir... Tekrar gelmeye niyetiniz var mı?”

“Vakit bulursam.”

“Çok cömertsiniz!” dedi senatörün karısı. “Didius Falco; eğlenceden bir gün sonra geldiniz; anladığım kadarıyla bunu hep yapıyorsunuz. Gerçekten ihtiyaç duyulduğunda asla ortalarda olmuyorsunuz. Şimdi de uzak durmanızı öneririm.”

“Belki yapabileceğim bir şey olur.”

“Sanmam,” dedi Helena’nın annesi. “Olanlardan sonra, Falco, kızım sizi bir daha asla görmezse kendini mutlu hissedecek!”

Senatörün karısını nazikçe selamladım, zira bir erkek üç çocuklu bir anneye karşı daima terbiyeli davranmalıdır (özellikle de bu anne çocuklarının en büyüğü ve en tatlısı hakkında son derece dramatik bir

söz söylemişse ve erkek de bu sözün yanlışlığını kanıtlayarak ona hakaret etmeye niyetliyse).

Camillus'ların evinden çıkarken Helena Justina'nın Pertinax'ı öldürmemem için bana yalvarışını hatırladım. Oysa onu yakaladığımda muhtemelen öldüreceğimi biliyordum.

Dosdoğru Tiber'in karşı yakasına, Pertinax'ın odasına gittim. Tamamen silahsızdım. Budalalıktı bu. Zaten bütün eşyalarını alıp ortadan yok olmuştu.

Sokağın karşısında meyhane hınca hınç doluydu; ama servisi tanımadığım biri yapıyordu. Tullia'yı sordum, kaba bir "Yarın!" cevabı aldım. Garsonun kızın nerede olduğunu öğrenmeye vakti yoktu. Herhalde erkekler durmadan Tullia'yı soruyordu.

Mesaj bırakmadım. Kimse zahmet edip o çok meşgul genç hanıma gözleri umutla bakan sağlıklı bir erkeğin daha kendisini sorduğunu söylemezdi.

Daha sonra uzun uzun yürüdüm. Bazen düşündüm, bazen sadece yürüdüm.

Aemilius Köprüsü'nden geçerek şehre döndüm. Gelişigüzel akan ırmağın aşağısında Büyük Lağım'ın lav taşlarından yapılmış kemerli ağız görünüyordu. Son üç ay içinde, şişmiş bir ceset karanlık yağmur sularıyla birlikte döne döne oradan çıkmış ve uzaklara sürüklenmişti herhalde, sorumlusu da bendim. Şimdi de ... Sadece imparatorlar ve ölü doğmuş bebeklerin Roma'da gömülme hakkına sahip olduğunu biliyor muydunuz? Bizim zavallı hayat parçacığıyla ilgisi yok ama... Vakitsiz düşüklere arta kalanlar için birtakım gayri resmi düzenlemeler yapıldığını acı acı düşündüm. Belki başka bir adam, tanrılara daha tarafsız gözle bakan biri olsaydım, Tiber'in Cloaca Maxima'yı yalayarak geçerken çıkardığı seste, kader tanrıçalarının zalim, suçlayıcı kahkahalarını duyabilirdim.

Tiber'in karşı yakasına gitmemden saatler sonra Maia'nın evine vardım. Bana şöyle bir baktı, çocukları

ve şarap testisiyle Famia'yı uzaklaştırdı, beni doyurdu, sonra da yatırdı. Karanlıkta yatarken yine düşündüm.

Artık dayanamaz hale geldiğimde, uyudum.

Pertinax Roma'da herhangi bir yerde olabilirdi. Ama ertesi gün perşembeydi ve perşembe günü şampiyon atı Circus Maximus'ta koşacaktı. İşte o zaman onu nerede bulabileceğimi biliyordum; Ferrox için bağırان iki yüz bin seyircinin arasında olacaktı. Kolay iş!

Daha şafakta heyecandan geberen Famia beni erkenden sokağa çıkarmak istedi, ama bütün sabahı stadyumun kargaşası içinde geçirirsem hiçbir işe yaramayacaktım. Arenada bir açılış töreni gördüyseniz, diğerlerini kaçırsanız da olur. Rahipleri öldüren, küçücük çocukların babalarını yamyassı eden, doğmamış bebelerin hayatını ana babası ismi ne olacak diye kavga bile edemeden söndüren bazı adamları yakalamak dururken, dört atlı arabasına binip züppe suratıyla geçit alayının başına geçmiş bir magistratus'u seyretmenin ne anlamı var?

Kız kardeşim Maia'nın evinden çıkıp Galla'ya uğradım ve şans eseri Larius'u buldum.

“Özür dilerim, genç efendim, bir ressama ihtiyacım var!”

“O zaman çabuk olun,” diye sırtıttı velet. “Şu mahlum atı alkışlamak için hepimiz Circus'a gidiyoruz...”

“Aman ben o şerefe nail olmayayım! Hadi, bir şey çiziktiriver bana.”

“Yoksa Kelt testisinin üstüne yakışıklı bir resmini mi yapacağım?”

“Benim resmimi değil.” Kiminkini istediğimi söylerim. Sebebini de anlattım. Larius başka lafetmeden bir portre çizdi.

Doğmamış bir bebeği kaybetmenin acısı çok kişiseldir. Ortalığı neşelendirmek için Larius'a benim atın üstüne bahse girmemesini öğütledim. "Endişelenme," dedi Larius. "Seninkini de alkışlarız, ama paramızı Ferox'a yatıracağız!"

Capena Kapı'sına gittim. Camillus ailesi ziyaretçi kabul etmiyordu. Saygılarımı bildirdim, ama içinden bir his bana kapıcının mesajımı iletmeyeceğini söyledi.

Bir çiçekçi dükkânı gördüm, korkunç bir fiyata kocaman bir buket gül aldım.

"Paestum'dan geldi bunlar!" dedi çiçekçi, özür diler gibiydi.

"Zıyanı yok!" dedim.

Gülleri Helena'ya gönderdim. Romantik kızdı, balkonda yetiştirdiğim bir çiçeği tercih ederdi, ama anası çok paraya malolmuş bu koca buketi takdir edecekti.

Helena uyanmış olmalıydı, ama hâlâ içeri alınmıyordum. Dün gördüğüm bembeyaz yüzü düşünerek oradan ayrıldım.

Hiç kimse beni sevmiyordu; ben de yarışlara gittim.

Öğle üzeri vardım; atletizm yarışmaları başlamıştı. Stadyumun dışında her zamanki rezil alışveriş sürmekteydi. Kemerlerin taşlarını ve sıvalarını süsleyen resimler ile yıldızların zarafetiyle tam bir zıtlık içindeydi bu ticari faaliyetler. Yiyecek tezgâhlarında börekler soğumuştur, yağ içinde yüzüyordu; soğuk içecekler hap kadar kaplarda ve dışarıdakinin iki misli fiyata satılıyordu. Orospular müşterilere sesleniyor, sesleri hâlâ birer ikişer içeri girmekte

olan seyircileri çekmeye çalışan bahisçilerin gürültüsüne karışıyordu.

Roma'nın en büyük stadyumunda bir katil yakalamaya ancak ben kalkıştım. Aventinus yönündeki kapılardan birinden içeri girdim. Solumda, uzakta, atların yarışa başlama kapısının üstünde başkanın locası vardı. Tam karşımda, Palatium Tepesi'ne yaslanmış pırıl pırıl parlayan imparator locası, sağımda ise zafer çıkışı. Bu saate kadar ilk iki kat mermer oturma yeri sıcaktan dokunulmaz hale gelmişti. Öğle yemeği dolayısıyla heyecan epeyce dinmiş olmasına rağmen bir ses duvarıyla karşılaştım.

Eskiden, erkeklerle kadınlar karışık otururken, dolayısıyla yeni bir aşk bulmanın en iyi yeri Circus Maximus iken, herkesin yer numarası vardı. Şimdi, Augustus kuralları erkeklerle kadınları saygın bir şekilde ayırıyordu, yani eleyebileceğim yerler sadece kadınlara, lalalarıyla gelmiş erkek çocuklara ya da rahiplere ayrılmış bölümlerdi. Pertinax podyumun aşağısına oturma tehlikesini göze alamazdı; senatörler onu tanırdı. Züppe olduğuna göre de köleler ve en alt sınıfların oturduğu üst galerilere çıkmazdı. Ama Sığır Pazarı ile eski Capena Kapısı'nın arasındaki vadiyi dolduran Circus çeyrek milyon insan alırdı; ayrıca meşru birtakım işlerin peşinden koşan bir işçi ordusu, kalabalıkta huzur bozanları avlayan aedilisler, aedilisleri gözetleyen yankesiciler ile pezevenkler, koku satıcıları, çelenk satan kızlar, şarap satıcıları ve fındık fıstık satıcıları ortada kol geziyordu.

İlk üç sıradan ikinci üç sırayı ayıran dar yolda güç bela yürümeye çalışırken kalabalıktaki suratlara tek tek baktım. Ama çok geçmeden yan yan bakmaktan başım döndü, bütün yüzler birbirine karıştı.

Arpa çuvalında böcek aramanın yolu bu olamazdı. Tekrar dışarı, kemerlerin altına çıktım, tezgâhların ve orospuların arasında dolaşarak Larius'un küçük bir levha üstüne çizdiği resmi herkese gösterdim. Stadyumun atların bulunduğu ucuna varınca Famia'yı buldum. O beni birilerine tanıştırdı, Pertinax'ın resmini onlara da gösterdim.

Artık yapılacak tek doğru dürüst iş kayınbiraderimin yarış atımı nasıl tımar ettiğini teftiş etmektir.

Kuyruğu yukarı bağlanıp yelesi de örülünce Küçük Sevgili olabildiğince güzelleşmişti ama hâlâ bir felaketti. Famia ona bir eyer örtüsü bulmuşsa da rakipleri gibi altın püskülleri ya da incili göğüs şeritleri olmadan yarışacaktı. Kaybedeceği kesindi, ama eğer hayatta bir kere olsun kendi atımı yarışa sokacaksam, Famia'nın sinirlenmesine rağmen Maviler için koşmasında ısrar ettim. Famia kıyameti kopardı, ama ben geri adım atmadım.

Ferox pırıl pırıl parlayan karadut rengi donuyla milyonlara bedeldi; sağrısına bakıp tıraş olabiliydiniz. Sığır Pazarı Forum'unda Küçük Sevgili ile yan yana beklerken herkesin gözü ondaydı. Bahisçilerin gürültüsü ayyuka çıkmıştı. Ferox Beyazlar için koşacaktı; yani Marcellus-Pertinax'ın takımı.

Bir süre at sahibi rolü oynadım, bahisçilerin benim sarsağa duyduğum varsayılan güvenle dalga geçmelerine izin verdim. Sonra Famia'yla öğle yemeğine gittik.

"Bahis oynuyor musun, Falco?"

"Birkaç metelik."

Famia bir at sahibinin başka bir ata oynamasını tuhaf karşılayabilirdi, bu yüzden Larius'un benim için Ferox'a elli altın sestersius yatırdığını söylemedim. Bütün servetim buydu.

Circus'a döndüğümüzde at yarışları başlamıştı, ama sıramıza daha bir saat vaktimiz vardı. Küçük Sevgili'nin Ferox'u sakinleştirip sakinleştirmediyi kontrol ettim; yatırımları güvence altına almalıydım. Ferox'u okşarken ufak tefek bir yaprak dolması satıcısının ortalarında dolandığını gördüm. Adamın ya bağırsakları bozulmuştu ya da önemli bir şey söylemek istiyordu. Famia'ya söyledi, bana baktılar. Para el değiştirdi. Yaprak dolması tepsisi tüydü, Famia yanıma geldi.

"Bana on denarius borçlusun."

"Yarın bahsi kazandığımda alırsın!"

"Adamın Aventinus tarafındaki ikinci katta, hakem locasının yakınındaymış; hemen bitiş çizgisinin önünde."

"Fark edilmeden nasıl giderim yanına?" Famia herkesin tanıdığı o çirkin suratıyla bunun mümkün olmadığını söyledi. Ama yardım etti: Beş dakika sonra çıkış kapısının yanındaki karanlık at bölmelerinden birinden geçip çifte kapılardan içeri sızmıştım.

Gürültü, sıcak, kokular ve renkler üstüme saldırdı. Arenada, tam yarış pistindeydim. Elimde kova ve kürek vardı. Jokeyler geçene kadar bekledim, sonra kumlardan karşıya geçtim; arada bir sanki bir şey topluyormuş gibi yere eğiliyordum. Spina'ya, yani ortadaki engele ulaştım, bir yargıcın burnundaki sivilce gibi göz önünde hissediyordum kendimi. Ama Famia haklıydı; kimse at boku toplayan kölelere bakmaz.

Gösteri zamanıydı; bir adam iki çıplak atın sırtında ayakta durmaya çalışıyordu. İlginç ama görece yavaş bir koşu. İşin numarası atların eğitilmiş olması ve iyi bir ritim tutturulmasıdır; ağabeyim becerirdi bu işi. (Ağabeyim gösterişçi, atletik tiplerdendi; budala-

lıktan da azıcık nasibini almıştı. Boynunu kırma tehlikesi arzeden her işe kalkıştırdı.)

Mermer podyumun yanında durunca Circus'un devasa boyutları insanın nefesini kesiyordu. Eni sıradan bir stadyumun boyunun yarısı kadardı. Tebeşirle çizilmiş başlama çizgisinden öteki uca olan mesafe o kadar büyüktü ki bir şey görebilmek için insanın gözlerini kısması lazımdı. Spina'nın diğer ucuna yürürken hemen tepemde görkemli heykeller yükseliyordu: Apollo, Cybele, Victoria. Senatör sıraları ile arenayı ayıran oymalı ve yaldızlı büyük kafesi ilk kez yakından görüyordum. Arkasında iki sıra mermer kat, onların üstünde bir ahşap kat, sonra da sadece ayakta durulabilen üst galeri vardı. Kovamla rasgele yürürken podyum ile Spina'nın yanında, kumun kenarında, pırıldayan bir şeyler gördüm. Eski korkunç olaylardan kalma rengârenk kırık parçalar pistin kenarlarında toplanmıştı. Circus'ta tente yoktur; kumda yumurta pişirebilirdiniz. Her tarafta ılık at kokuları öğle yemeğinden kalma sarımsak ve hanımların parfüm kokularına karışmıştı.

Spina mozaikler ve yaldızla süslüydü. Bu pırıltının önünde yılankavi izler bırakan sıkıcı bir böcek gibi küçücük koyu bir lekeydim. İki yarış boyunca, Augustus'un spina'nın ortasına yerleştirdiği muazzam kızıl granitten Mısır obeliskinin önüne kadar eğile kalka gittim, sonra bitiş çizgisine ve hakem locasına yanaş-tım. Burada hemen hemen bütün sıralar doluydu. Önceleri bütün yüzler bir insanlık çorbası gibi birbirine karıştı ama kendime güvenim arttıkça ayrıntıları görmeye başladım. Ayak dayama taburelerini oraya buraya ittiren, örtülerini omuzlarına kaydıran kadınlar, yemekten sonra güneşin sıcağında yüzleri kızarmış, saf-

rası artmış erkekler, üniformalı askerler, kıpır kıpır kıpırdayan ya da sıra aralarında kavga eden çocuklar.

Yarışlara ara verildi, ortaya cambazlar çıktı. Seyirciler oraya buraya seğirtti. Podyumun önünde tozdan gözlerim kızarmış vaziyette çömelerek ikinci kat takileri bir bir taramaya başladım. Onu bulmam yirmi dakikamı aldı. Bulduğum anda onun da beni gördüğünü sandım, ama başını çevirdi. O ekşi suratı daha önce nasıl fark edemediğime şaşırdım.

Kımıldamadan durup aramaya devam ettim. Tabii ki iki sıra aşağıda, on sıra yanda Anacrites oturuyordu. Bazen Pertinax'ı gözlüyor, ama çoğunlukla başka sıralara bakıyordu. Kimi aradığını biliyordum! Pertinax'ın oturduğu sıranın ucunda biri, biraz daha yukarıda ikincisi olmak üzere iki casusu tanıdım. Anacrites'le birlikte Pertinax'ı bir üçgene hapsetmiş, böylece benden de korumuş durumdaydılar. Hiçbiri arenaya, bana bakmıyordu.

Ayağa kalktım. Pertinax da kalktı. Pistte yaldızlı kafese doğru yürümeye başladım. Sıranın ucuna doğru gitti. Beni görmüştü. Anlamıştım, Anacrites de anladı ama nerede olduğumu keşfedemedi. Pertinax seyircilerin ayaklarına basarak çıkış yoluna ulaştı. Kafesin üstünden mermer tahtlarında kurumlanan soyluların arasına atlasam bile ben yanına yaklaşmadan merdivenlerden inip kuma hücrelerinden birinden çoktan kaçmış olacaktı. Anacrites birden aedilis'in ağır silahlı askerlerine seslendi ve hiç kuşkusuz beni işaret etti. Pertinax'ı kaçırmakla kalmıyordum, üstelik az sonra tutuklanacaktım.

Derken, nal gümbürtülerinin arasında başka bir haykırış duydum. Başımı çevirir çevirmez kurdelelerle süslü kara bir aygırın kocaman dişleriyle bana sırtıttı-

ğını gördüm. Yine gösteri başlamıştı: İki barbar pantolonlu adam tek atın üstünde ayakta kol kola girmiş geçiyorlardı. Biri iblisçe bir çığlık atıp gözlerini devirerek yana yatarken öbürü onu dengede tutuyordu. Beş para etmeyen bir kupaymışım gibi beni kaldırıverdiler. Attaki ikinci adam yere atladı, biz ötekiyle devam ettik; ben bir yandan bok küreğimi sallıyor, bir yandan da bu çılgınca koşu hayatımın en zevkli dakikalarıymış gibi görünmeye çabalıyordum.

Seyirciler bize bayıldı. Anacrites çok kızdı. Ata iyi bindiğimi iddia edecek kadar aptal olmadığımıdan ben de kızdım.

Üç konik hedef direği ile spina'nın öteki ucundaki Consus sunağının etrafını dolaştık, her direkten sinir bozucu bir açı yaparak geçiyorduk. Sonra stadyumu bir uçtan öbür uca geçtik. Atın cilalı nalları acı bir ses çıkardı, durduk, çıkış kapısında yere indirildim. Famia beni içeri çekti.

"Jüpiter aşkına, Famia! O budala arkadaşın mıydı?"

"Seni getirmesini söylemiştim. Yarış başlıyor!"

Kayınbiraderim benim şaşı atın ne yapacağını merak ettiğimi sanmıştı anlaşılan.

Sıra bizimkilerdeydi. Stadyumun havası değişti; bu yarışın seyredilmesi gerektiği dedikodusu yayılmıştı. Famia'nın dediğine göre Ferox'a muazzam para yatırılmıştı. Şampiyon gerçekten özel görünüyordu: O yüksek adımlar, o güçlü sağırlar, harika donunun koyu mor pırıltısı... Bugünün onun büyük günü olduğunu biliyormuş gibiydi at. Bryon jokeyi ata bindirirken selamlaştık. Tam o sırada birini gördüm, Ferox'a değil de onu seyredenlere bakan birini. Hiç kuşkusuz Pertinax'ı arayan biri.

Famia'ya, "Tanıdığım bir kızı gördüm," gibi bir şeyler mırıldandım.

Sonra kalabalığa karıştım; kayınbiraderim hâlâ böyle bir günde aklımın kadınlarda olmayacağını umduğuna dair bir şeyler geveliyordu...

“Tullia!”

“Falco.”

“Dün seni aradım.”

“Barnabas’ı arıyordum.”

“Onu tekrar görecekt misin?”

“Atına bağlı,” dedi kız ekşi bir yüzle. “Atının kazanacağını düşünüyor ama bahis fişlerini bana bıraktı!”

Tullia’yı kolundan tutarak Sığır Pazarı Forum’unun karşısına, korint sütunlu o küçük yuvarlak tapınağın yanındaki gölgeli sakin köşeye götürdüm. İçine hiç girmemiştim, hangi tanrıya adandığını bilmiyordum ama düzgün yapısını hep beğenirdim. İrmak boyunca uzanan gösterişli tapınaklara nazaran bunun önünde satıcı kalabalığı yoktu ve eteklerine boncuklar geçirilmiş bayram giysisi içindeki kocaman gözlü bir genç kıza uygunsuz tekliflerde bulunulacak bir yere benzemiyordu.

“Sana bir teklifim var, Tullia.”

“Pis teklifse hemen vazgeç!”

“Erkeklerden bezdin mi yoksa? Peki bol para kazanmaya ne dersin?”

Tullia bunun çok hoşuna gideceğini söyledi. “Ne kadar, Falco?”

Yarım milyon desem bana inanmazdı. “Çok. Barnabas’a verilmesi gerekiyordu. Ama o parayı senin daha fazla hak ettiğini düşünüyorum...”

Tullia da öyle düşünüyordu. “Nasıl kazanacağım, Falco?”

Gülümsedim. Sonra meyhaneci kıza Pertinax’ı köşeye kıştırmama nasıl yardım edeceğini, böylece yüzü kadar güzel bir serveti nasıl ele geçireceğini anlattım.

“Olur!” dedi. Duraksamayan kızları çok severim.

Atların yanına döndük. Küçük Sevgili etrafına hayran hayran bakıyordu. Komik attı doğrusu. Famia jokeyi üstüne çıkarır çıkarmaz benim harika hayvanım adamı sırtından attı.

Tullia, “Bu hangisi, Falco?” diye sordu.

“Küçük Sevgili. Benim atım.”

Tullia kıkırdadı. “İyi şanslar, o zaman! Aaa, dur. Bunları sana vereyim!” elime bir deri kese tutuşturdu. “Bahis fişleri. Neden Barnabas kazansın ki? Zaten ... tanırılar diye kendi adını kullanmaya korktu, seninkini verdi!”

Adamın mizah duygusu buysa herhalde atıma adını veren de Pertinax’tı.

Ferox’a bütün servetimi yatırdığıma göreyarışı seyretmek istiyordum. Bu yüzden, daha önce bu iş dolayısıyla tanışmış olduğum Titus Caesar beni başkanın locasına davet edince ikilettirmeden fırlayıp gittim.

Circus’ta Anacrites’in beni enseleyemeyeceği tek yer orasıydı.

Titus Caesar imparator babasının daha genç ve daha rahat bir kopyasıydı. Beni tanıdığı için togamı imparatorun oğlunun huzuruna çıkan insanların yaptığı gibi gayet düzgün bükümler halinde yere sarkıtılmış değil de koluma bohça gibi toplamış vaziyette nefes nefese locaya girdiğimde şaşırmadı.

“Kusura bakmayın, Caesar! Bok küreğiyle çalışanlara yardım ediyordum. Burada kadro eksikliği varmış da!”

“Falco!” Vespasianus gibi Titus da, ben maiyetindeki en rezil insan mıyım yoksa o gün onu en çok gül-

düren miyim, karar veremiyordu. “Babamın dediğine göre, Küçük Sevgili’nin sosis eti olmaktan başka işe yaramayacağını söylüyormuşsun. Demek mutlaka birinci gelecek!”

Üstümü başımı düzeltirken biraz da huzursuzca gülümsedim. “Caesar, benim kemik torbasının kazanma şansı yüze bir!”

“Biri voli vuracak o zaman!” Titus tatlı tatlı göz kırptı.

Titus’a, benimki gibi salkım saçak kuyruklu bir çalı süpürgesine bir servet yatırmayacak kadar büyümüş olduğunu düşündüğümü söyledim. Yüzüme dikkatle baktı. Sonra bukleli saçlı caesar’ımız başındaki çelengi düzeltti, ayağa kalkıp kalabalığı haykırttı ve yarışı başlatmak üzere çok ciddi bir yüzle beyaz mendilini aşağı attı.

Beş yaşındaki atların koşusuydu. On atın koşacağı ilan edilmişti, ama biri daha başlama bölmesine girer girmez reddetti. Ferox yarış listesine geç kaydedilmişti; o ana kadar favori büyük gri bir Moritanya tayıydı. Bazıları ise Trak kanı kaşıyan küçük kara ata para yatırmanın akıllıca olduğunu düşünüyordu. (İyice terletilmişti ve bana sorarsanız fazla üfürülmüştü.) Ferox’umuz hiç kuşkusuz bir İspanyol’du; mağrur başından gözündeki hırslı pırıltıya kadar her şey kalitesini gösteriyordu.

Köleler halatı çekince bir anda bütün başlama kapıları açıldı ve atlar çizgiyi geçerken Moritanya atı bir baş öne geçmişti bile. Ferox hemen arkasındaydı. Küçük Sevgili beyaz çoraplı, sincap donlu, kindar bakışlı bir atın arkasına sıkışmıştı; çıkan son at oldu.

Titus, son tünüğünü bahisçiye kaptırmış ve kardeşi ona başka bir tünik verir mi acaba diye düşünen bir

adamın sesiyle, “Ah!” diye mırıldandı. (Kardeşi kötü huylu Domitianus olduğuna göre, muhtemelen vermezdi.) “Arkadan gelecek ha? Taktik, öyle mi Falco?” Yüzüne şöyle bir baktım, sonra sırtarak Ferox’un yarışını seyre daldım.

Yedi tur boyunca çok bilirmiş gibi yarış hakkında sohbet ettik. Pistin iyi olduğunu, Moritanyalının yürekli görüldüğünü ama talimi eksik olduğundan birinci bitiremeyebileceğini söyledik. Beyaz çorap hedef direklerinin çok açığından geçiyordu, güzelim kara Trakyalı ise rahat, tutarlı bir yarış çıkarmaktaydı.

Parasını ona yatırmış bir muhafız, “Gerçek bir yarış atı!” diye böbürlendi ama Trakyalı üçüncü turda yoruldu.

Bütün servetiniz söz konusuysa yedi tur çok uzun zamandır.

Kaç tur geçtiğini belirten tahta yumurtalardan dördüncüsünü kaldırdıklarında başkan locasını tam bir sessizlik bürümüştü. Sadece iki at yarışıyormuş gibiydi: Ferox ve Moritanyalı. Ferox memnunmuş gibi rahat rahat, kuyruğu dik koşuyordu. Çok zarifti. Önde başka at olup olmadığını görmek için başını dik tutuyordu. Pistteki bütün atlardan hızlı koşabilirdi, ama güzelim karadut aygırımızın sadece önünde giden bir şeyin peşinden koşmayı sevdiğinden kuşkulanmaya başladım.

“Seninki de yaklaşıyor,” dedi Titus, nazik olmaya çalışıyordu. “Belki arkadan yetişir.”

Çok ciddi cevap verdim: “Çok çalışması gerek!”

Küçük Sevgili dokuzuncu değil, sekizinci idi; ama sadece şu küçük kıpır kıpır sarışın bir hata yapıp burnunun üstüne düştüğü ve yarıştan çekildiği için.

Atıma baktım bir an. Korkunçtu. Hardal suratıyla pek acayip koşuyordu. Hayırhah davranmaya çalışan

sahibinin gözünde bile yarışa çıkmadan önce mezbahadan randevu almış bir ata benziyordu. Jokeyi onu boğuyormuş gibi başını eğik tutuyordu. Öne atılırken, ön bacaklarına uyma sorunu yaşayan arka bacakları her adımda tereddüt ediyor gibiydi. Neyse ki engel atlamıyordu. Bebeğim her engele yaklaşırken altı kere bakıp sonra atlarken yüreğinizi ağzınıza getirecek şekilde havada kalan cinstendi.

En azından kuyruğunun yaramazca uçuşmasını seviyordum. Öyle kötüydü ki sırf kaybedenlere duyduğum sempatiden paramı ona yatırırsaydım keşke demeye başladım.

Altıncı turda Ferox hâlâ ikinci sırada önündekine meydan okuyordu. Hâlâ.

Küçük Sevgili birden tam önündeki atın çıkışta onu sıkıştıran beyaz çorap olduğunu fark etti ve onu geçerek intikamını aldı. Biraz fazla yaklaşmıştı ama pekâlâ sıyırtıp geçti. Titus bu kez yorum yapmaktan kaçındı. Yedi atın arasında altıncı (bir çarpışma olmuş, zencefil sarısı bir şey jokeyi düşünce boş boş dolanmaya başlamıştı); öyle çığlık atacak bir durum yoktu. Özellikle de topu topu bir buçuk tur kalmışsa.

Kalabalığın kükreyişi artmıştı. Küçük Sevgili'nin kulaklarını oynattığını gördüm. Önde bir şeyler oluyordu. Üçüncü sıradaki çamur grisi o kadar uzun zamandır kendi başına koşuyordu ki neredeyse uyuyacaktı. Kimsenin aldırış etmediği benekli beygir bir süre için öne geçti, onu gören Ferox hızını artırdı ama koca Moritanyalının omuz hizasındaki favori pozisyonunu korudu. Avuçlarım terlemişti. Ferox ikinci olacaktı; koştuğu bütün yarışlarda ikinci olacaktı.

Hayatta yaptığım her şey yanlış. İstedğim hiçbir şeye ulaşmam mümkün değil sanki. Kim dedi

bunu? Helena. Helena, benim onu terk ettiğimi düşündüğüm ve çocuğumuz olacağını öğrendiği zaman... Onu öyle istiyordum ki ismi neredeyse ağzımdan fırlayacaktı. (Adını söyleyebilirdim aslında, ama Titus Caesar ona hep beni endişelendiren düşünceli bir tarzda bakardı.)

Atlar pistte ip gibi sıralanmıştı şimdi. Hakemlerin önünden altıncı kez geçerlerken birinciyle sonuncu arasında yirmi boy vardı. Seyirciler Ferox'u alkışlıyor, son turda öne geçeceğinden emin görünüyorlardı. Öndeki atlar direklerin çevresinden dönerken ben onun asla fırlamayacağını kemiklerimde hissettim.

Hakemlerin karşı yönünde, yarı yoldaydılar; yarım tur kalmıştı. Ben ve Roma aniden bir şey keşfettik: Atım, Küçük Sevgili, anası onu rüzgârla beraber doğurmuş gibi koşabiliyordu.

Bize doğru geliyorlardı. Açıktan koşuyordu; böylece hardal rengi burnunu kaldırdığını görebildim. Koşmaya başladığında gözlerime inanamadım. Jokey bir kere bile kamçısını kullanmadı, sadece atın sırtına sıkı sıkı yapıştı. O budala at da koşma zamanının geldiğine karar verdi ve fırladı. Seyirciler bütün yürekleriyle onu desteklediler, oysa her adımında para kaybediyorlardı. Güya hep sona kalandı; güya umutsuz vakaydı; oysa güneşte neşeyle tırısı kalkmış gibi geldi geçti.

Ferox ikinci geldi. Küçük Sevgili kazandı. Bitişte diğer atlara üç boy fark atmıştı.

Titus Caesar omzuma bir şaplak attı. "Falco! Enfes bir yarış oldu! Gurur duymalısın!"

Kendimi çok yoksul hissettiğimi söyledim ona. Oradan çıkabilmem saatler sürdü.

Titus jokeyime bir kese dolusu altın verdi. Bana da bir armağan verdi, ama benimki balıktı: Titus bana bir kalkan balığı göndereceğine söz verdi.

“İştahlı adamsın, biliyorum....” Kibar bir endişeyle duraladı. “Aşçın kalkanı nasıl pişireceğini bilir mi?”

“Ah, aşçımı teyzesini ziyarete yollayacağım!” dedim neşeyle. “Kalkanı daima kendim pişiririm...”

Kerâviye soslu.

İki kişi voli vurdu. Biri Titus Caesar’dı. Büyük bir imparatorun büyük oğlu olarak tanrıların gözüne girdiğini zaten biliyordu. Diğerini ise asla affetmeyeceğim: Benim menhus, namussuz, ağzı sıkı baytar kayınbiraderim Famia.

Büyük bir aile toplantısı yapıldı. Tahammül etmek zorunda kaldım; hayatımda bir bu gece herkes bana şarap ısmarlamaktan mutluydu, oysa benim ayık olmam gerekiyordu. O korkunç eğlenceden tek aklımda kalan Famia’nın cümbüşü ve Tullia’nın bana verdiği beş para etmez hediyeyle, yani Pertinax’ın bahis fişleriyle üç yaşındaki yeğenimin oynamasıydı... Marcia’cık aşıkları yere saçmış eğleniyor, herkes de ona durmadan fişleri yutmamasını söylüyordu.

Fırsat bulduğum anda Gordianus’u görmeye gittim. Dün Quirinalis’te olan biten hakkında bildiklerime fazla bir şey ekleyemedi. Ama benim ona verecek bir haberim vardı.

“Efendim, Tiber’in karşı yakasından bir meyhaneci kız size bu gece bir belge getirecek. Belgenin değiştirilmesi lazım.”

“Nedir?”

“Bir evlilik sözleşmesi. Damat yolluyor size. Gelinin formalitelerden önce incelemek üzere belgeyi istediğini sanıyor. Yarın da sizin ve benim Atius Pertinax’la randevumuz var.”

“Bu nasıl oluyor, Falco?”

“Düğününü düzenliyoruz,” dedim.

LXXXVII

Gece her yeri sarsan bir sağanak yağmasına rağmen Atius Pertinax'ı evlendirdiğimiz gün hava açıktı.

İlk işim Sığır Pazarı'na gidip bir koyun almak oldu. Hem ucuz hem de beş evlilik tanrısının kabul edebileceği benekli küçük bir hayvandı; din açısından mükemmeldi, ama kırmızı şarap sosunda pişmiş bir güveç istiyorsanız fazla cılızdı. Zaten tanrıların kurbanı uzun süre hatırlamasına ihtiyacımız yoktu.

İkinci olarak, Castor Tapınağı'nın önündeki terkolan bir satıcı birtakım bitkin görünümlü çelenkler kakaladı bana. Maia bize duvağını ödünç verdi. Maia evlenmeden önce bir pelerincinin dokuma tezgâhında çalışmıştı; pelerinci Maia'mızı pek severdi, bu yüzden safran sarısı duvak gerçekten güzel bir şeydi. Kız kardeşim onu Aventinus mahallesinin evlenen yoksul kızlarına ödünç verirdi; Pertinax'ın gelinini süslemeden önce birçok tuhaf çifte yararı dokunmuştu. Annem bize şıra keki pişirebilirdi, ama onu bu işe bulaştırmadım.

Düğüne katkım olan yünlü şeyi arkamdan çekeerek Gordianus'la buluştuğumda şakalaştı: "Umarım bugün kendi düğününün de provası olur!"

Yanımda duran koyun acı acı meledi.

Tullia'yı Julius Forum'unda, Venus Genetrix Tapınağı'nın merdivenlerinde bulduk.

Rahip heyecanla, "Pertinax gelecek mi?" diye sordu kıza.

"Dün gece meyhaneye gelip beni aramış. Annem mesajı verip sözleşmeyi elinden almış; inandı diyor..."

“Gelmezse,” dedim sakın sakın, “Hepimiz evimize döneriz.”

Gordianus her zamanki gibi kaygılıydı. “Onu kaybederiz,” diye homurdandı, “Hele de babasının yeniden evlendiğini duyarsa!”

“Aemilia Fausta evliliğinin halka açıklanmayacağına dair söz verdi bana,” diye rahatlattım onu. “Lüzumsuz yere endişelenmeyin. Haydi gidelim!”

Forum’dan çıkıp kuzeye dönerken güneş Capitolium’un altın damlarında dans ediyordu. Pertinax’a söz verdiğimiz gibi küçük bir davet olacaktı; gelin, rahip, elinde gizli birtakım aletlerin durduğu bir kutu taşıyan rahip yardımcısı ve minicik bir kaval öttüren iri yarı bir kavalcı. Rahip yardımcısı asker çizmesi giymişti, ama zaten birçok budala genç uygun kıyafet bulamadan dinin çağrısına uymuyor mu?

Kavalcıyı (Milo) dışarda bıraktık. Küçük alayımızı içeni sokan kapıcı rahip yardımcısına dikkatle baktı (yani bana; ‘dini nedenlerle’ yüzümü peçeyle sıkı sıkı örtmüştüm); iyi bir yemek yemesine yetecek bir para verdim ona ve ortadan kaybolmasını söyledim. Giderken damadın içeride olduğunu söyledi. Hemen tutuklayabilirdik onu, ama düğünü yapmak zorundaydık; geline söz vermişim.

Atius Pertinax, nam-ı diğer Barnabas, atrium’daydı. Düğünün şerefine tıraş olmuş, toga giymişti. Ama bir damadın heyecanlı çehresi yoktu herifte. Her zamanki ekşi suratını takınmıştı. Gordianus’u gördüğünde bozultur gibi oldu, ama rahibin o mahut gün evinin dışında Helena’yla konuştuğunu bildiğinden Gordianus’un asık yüzlü açıklamasına inandı: “Senin işlerine bulaşmamayı tercih ederdim, Pertinax, ama hanımı yıllardır tanırım. Töreni benim yönetmemi istedi.”

“Formaliteleri atlayabiliriz!” dedi Pertinax. Isırır gibi konuşuyordu. Revnaklı safran sarısı duvağın altında bir kıpırtı fark ettimse de gelin tevazuyla sessizliğini sürdürdü. Uzun boylu, zarif, kız kardeşimin şahane duvağının altında şıkır şıkır bir kız. Duvak önünü göreceği kadar inceydi ama bizim onun yüzünü görmemize engel oluyordu.

“Pekâlâ. Ölümde olduğu gibi evlilikte de,” dedi Gordianus çok ciddi bir sesle, “Törenler olmasa da olur. Tanrıları, yasaları ve toplumu tatmin etmek için bir kurban, sözleşme ve gelinin kocasının evine götürülmesi yeterlidir. Gelin buraya da getirilmiş, olağan dışı bir durum, ama engel değil. Akrabaları olmadığında hanımefendi kendi kendisini vermeyi tercih etmiş...”

“Ona güvenebilirsiniz!” dedi Atius Pertinax. Hazır bulunanlardan Helena Justina’yı tanıyanlar tersini iddia etmek için bir sebep bulamadılar. “Devam edelim mi?”

Çelenkler sessizce geçirildi. Curtius Gordianus etkileyici bir tavırla başını örttü ve boş atrium’da geçici bir sunak hazırladı. Kapıcı ortadan kaybolmadan önce çeşmenin suyunu açmıştı; çok şık bir şölen havası yarattı bu.

Âdet yerini bulsun diye dua edildikten sonra, rahip ak peçeli yardımcısına koyunu getirmesini söyledi. Bir saniye sonra zavalcılık ölmüştü. Gordianus tertemiz, acısız bir iş çıkardı. Colonna Burnu’nda geçirdiği süre içinde kurban bıçağını kullanmasını çok iyi öğrenmişti.

Hayvanın pek zavallı görünen iç organlarını inceledi, sonra geline dönüp asla alay etmeden, “Uzun, mutlu ve üretken bir hayat süreceksin!” dedi.

Pertinax sinirli görünüyordu, bu da nedensiz değildi. İlk kez evlenmek zor bir kumarsa, ikincisi herhalde tam anlamıyla gülünç gelmişti adama. Rahip sözleşmeyi çıkardı; önce Pertinax'ın imzalamasını istedi. Rahip yardımcısı belgeleri geline götürdü, o da Gordianus Pertinax'ı lafa tutarken çıldırtıcı bir yavaşlıkla imzaladı.

Sözleşmenin imzalanması törenin sonu sayılırdı. Curtis Gordianus sert, kısa bir kahkaha attı.

“Eh, mutlu damadın şanslı gelini öpme vakti geldi...”

Gelin duvağını kaldırdığında aralarında bir metre mesafe vardı; Pertinax Helena'nın her zamanki soğukkanlı, düşünceli yüzünü görmeye hazırlandı. Oysa karşısında daha genç bir kız, daha parlak bir güzellik vardı: kocaman kara gözler, minik beyaz dişler, pürüzsüz bir ten, parlak madeni pullardan küpeler ve tamamen sahte bir masumiyet havası.

“Tullia!”

“Eyvah!” diye bağırdım sevecen bir sesle. “Beyefendiye yanlış gelini getirmişiz!”

Pertinax kızın üstüne yürürken ben ak peçemi fırlatıp attım.

“Falco!”

“Önceden hazırlanmış bir sözleşmeyi imzalamadan önce mutlaka tekrar okuyun, efendim. Kötü adamın teki en hayati kelimeleri değiştirmiş olabilir! Özür dileriz. Helena Justina'nın belgeleri okumak istediği haberi yalandı. Ama zaten Helena'nın sizinle yeniden evlenmeyi kabul ettiği hususunda da yalan söylemiştik.”

Tullia eteklerini toplayıp kapıya koştu. Ben rahip yardımcılarının bütün düğünlerde taşıdığı esrarengiz

kutumu açıverdim. Bizim ailede genç yardımcının o kutuya ögle yemeğini koyduğu şakası yapılır ... benimkinde bir kılıç vardı.

“Kıpırdama! Gnaeus Atius Pertinax, seni Vespasianus adına tutukluyorum.”

Dudakları kıvrıldı, köpeksi çirkin dişleri göründü. “Senden bu beklenirdi!” Sonra başını çevirip keskin bir ıslık çaldı. “Yalan söyleyen sadece sen değilsin, Falco...” Bir ayak patırtısı duyuldu ve koridordan yarım düzine uzun boylu, balık pulu tarzı zırh pantolon giymiş, çıplak göğüsleri parlayan asker çıktı. “Her damat düğününde kendi tanıkları olsun ister!” diye alay etti Pertinax.

Destekçileri fındık fıstık atmak üzere koşmuyorlardı üstümüze. Pertinax’ın onlara beni öldürme emri verdiği açıktı.

LXXXVIII

Neyse ki düğününde tongaya bastırılan bir damadın nazik bir hitabet örneği sunmasını beklemiyordum. İlk tepkim şaşkınlıktı. İkincisi ise duvara yaslanmak, kılıcımı kaldırmak ve gözümü onlara dikmek oldu.

Onun gibi bir adamın böyle bir hazırlık yapması kaçınılmazdı. Herifleri nereden bulmuştu kim bilir? German paralı askerlerine benziyorlardı, ölen imparator Vitellius'un kiraladığı cinsten bu yarma gibi, uzun saçlı, sarışın herifler iç savaştan beri Roma'da kol geziyordu; yeni ve eli sıkı Caesar'ımız Roma'da yabancı asker istemiyordu, oysa hepsi eve dönüş paralarını Tiber boyunca sıralanan meyhanelerde harcamışlardı.

Çok bira içmek ve domuz kanı sosisi yemekten göbek bağlamışlardı; ne var ki iyi dövüşürlerdi, altıya bir onlar üzerine bahse girebilirdiniz. Ren sınırında asık suratlı bir yüzbaşı bunları birkaç yıl lejyoner eğitiminden geçirmiş olmalıydı. Şu kocaman yassı Kelt kılıçlarından vardı ellerinde ve kâh başlarının üstünde, kâh bel hizalarında savurup duruyorlardı. Bense kısa Roma kılıcım ile eğilmekten başka bir şey yapamıyordum. Rahip kıyafetimin içinde deri yeleşim ve kolçaklarım vardı ama kafamı bir Kara Orman domuzu gibi kesmeye niyetlenen bu altı haykıran manyağın karşısında neye yarardı.

Pertinax kahkahalarla güldü.

"Gülmeye devam et!" dedim dişlerimin arasından, bir yandan da Germanleri kolluyordum. "Şu süs köpeklerini halledeyim, sıra sana gelecek!"

Başını sallayarak kapıya yöneldi. Ama Tullia ondan önce kapıya varmıştı. Onu aldattığını Pertinax ar-

tık biliyordu, kız dehşet içindeydi. Bu yüzden hızlı ve kendinden emin davrandı. Kapıcının koridorundan aşağı koştu, metal kaplı devasa kapıyı iterek açtı. Tullia dışarı fırlarken Milo fırtına gibi içeri daldı.

Mizah duygusundan yoksun canavarımızı görünce Pertinax durakaldı ve döndü. Sessizce merdivene koştuğunu gördüm. Ne ki tuzığa düşmüştüm, yarım düzine ağır kılıcın darbelerini karşılayayım derken bileğimin gücü kalmamıştı. Pertinax'ın peşinden koşan Gordianus oldu. İntikam hırsıyla yanıp tutuşan dengelessiz, çuval misali bir gölgeydi ama yukarıya şaşırtıcı bir hızla çıktı. Elinde tören sırasında kullandığı, kurbanlık koyunun boğazından akan kanla hâlâ ıslak, kısas, keskin bıçak vardı.

Milo ne yapsam şimdi diye düşünüyordu, bir sığır kadar aptaldı. En sevdiğim kabadayılar bunlardır.

“Bana bir iyilik yap, kavalını bırak ve bir kılıç kap, Milo!”

Milo en yakınındaki paralı askeri yakalayıp adamın gözleri yerinden uğrayana ve kılıcını düşürene kadar sıkmak gibi basit bir yöntemle eline bir kılıç geçirdi.

“Birkaçına daha sarılısana!” dedim soluk soluğa, bu arada önümdeki silahını almayı ve çizmemi zırhlı pantolonunun uygun bir yerine yerleştirmeyi başardım; eğer kadınlara düşkünse çok üzülecekti gelecekte.

Milo ile sırt sırta verip duvardan adım adım uzaklaştık. Karşımızdakilerin halkası biraz açıldı, biz de onları daha iyi kollama fırsatı yakaladık. İkisii farklı yönlerden saldırınca aynı anda eğilerek duvara feci şekilde çarpmalarını sağladık.

Kılıç talimi umduğumdan daha kısa sürdü. Koşabilen son ikisi yaralıları da alıp götürdü. Pertinax'la

ilişkileri anlaşılmasın diye Milo ile birlikte ölüleri dışarıp çıkarıp karşıdaki lağıma, bir önceki sarhoşlar kavgasının kirli kalıntılarıymış gibi bıraktık.

“Yaralanmışsın, Falco!”

Önemli değildi, yine de fena halde kanıyordu. Sol tarafımda uzun bir kesik vardı. Beş yıl bilgi toplayıcılık yaptıktan sonra kendi kanımı görünce bayılma huyundan vazgeçmiştim ama bugün böyle bir şeyin başıma gelmesinin lüzumu yoktu. Milo yaramı sardırma mı söylüyordu ama ben başımı salladım.

Gordianus’u bulmak için telaşla içeri girdik. Sesslendik, kimse cevap vermedi. Sokak kapısını kilitleyip anahtarı aldım. Musluğu bulup çeşmenin suyunu kestim. Su bir an havada durdu, sonra boş evi sinir bozucu bir sessizlik kapladı.

Yavaşça yukarı çıktık, kulağımız kırışteydi. Kapıları teker teker açtık. Boş salonlar, terk edilmiş yatak odaları. Alınlıklarda bir karış toz. Kapalı pencerelere rehavet içinde çarpan sinekler.

Gordianus ilk baktığımız koridorun son odasındaydı. Mermer kaplama duvarın yanına çökmüştü, öldü sandık. Ama sadece üzüntüdü.

“Yakaladım onu, bıçağımı sapladım, ama bana saldırdı ... beceremedim.”

Yarası olup olmadığını baktım. “Sunakta yünlü bir şeyi kesmekle insanın canını almak arasında dünya kadar fark vardır,” dedim tatlılıkla. Pertinax baş rahibi duvara fena çarpmıştı. Görünürde yara bere yoktu ama bu yaşta bu işlere bulaşmak şoka sokmuştu adamcağızı. Soluk almakta öyle zorlanıyordu ki kalbi dayanmayacak diye kaygılandım.

Milo’yla birlikte rahibi aşağı taşıdık, ikisini de dışarı çıkardım. “Milo, ona göz kulak ol.”

“Geri geleceğim...”

“Hayır. İçerdeki benim.”

Törende taktığım beyaz peçeyle yaramı sarmama yardım etti. Sonra Gordianus’la birlikte gitmelerini seyrettim.

İstediğim olmuştu: Pertinax ve ben yalnızdık.

Evin içinde kapıyı arkamdan tekrar kilitledim. Eskiden burada oturduğuna göre, Pertinax’ta herhalde evin anahtarı vardı, ama işine yaramayacaktı. Ben bir evi tasfiye etme görevini üstlenmişsem, ilk işim kilitleri değiştirmek olur.

Kapıdan ağır ağır uzaklaştım. İkimizden biri sonunda bu kapıdan çıkacaktı. Evin tek kapısı buydu. Bu bir zengin konağıydı. Roma ev hırsızlarıyla kaynıyordu; bu mücevher gibi mülk de saklayacak hazineleri olan mültimilyonerler için yapılmıştı. Güvenlik için dış duvarlara pencere açılmamıştı. Pencereler iç avluya bakıyordu. Işık iç avludan ve üstü açık atrium’dan geliyordu. Dışarıda sokakta olanlar başka bir dünyaya aitti.

O buradaydı. Ben de. Anahtar bendeydi. Onu bulana kadar ikimiz de burada kalacaktık.

Aramaya başladım.

Onlarca oda vardı, bana görünmeden geçebileceği dar geçitler. Bu yüzden bazı bölümlere iki kere baktım. Çok uzun sürdü. Yaram yanmaya, beni rahatsız etmeye başlamıştı. Bezin altından kan sızıyordu. Hem o duymasın diye hem de gücümü kaybetmemek için ağır ağır yürüyordum. Nihayet bütün odaları gezmiştim ama tam o sırada bakmadığım tek yeri hatırladım; biliyordum, oradaydı.

Kırmızı koridordan ikinci kez geçtim. Çizmeleirim dar geçidin parlak zemin mozaiklerinde kayıyor-

du. Bir zamanlar üstlerinde iki bazalt büstün durduğu iki kabartma sütunun arasından geçtim, ve bir zamanlar evin hanımefendisine ait olan zarif mavi-gri yatak odasına girdim. Duvar panolarının sıcacık koyu mavisi bana hoş geldin dedi. Bildik gizli bir yoldan gelen bir aşıktım sanki.

Gümüşlü beyazlı geometrik mozağin üstünde küçük, pas rengi bir leke gördüm. Zor da olsa eğilip parmağım ile yokladım. Kurumuştur. Uzun süredir burada saklanıyordu. Belki de ölmüştü.

Güçlükle doğrularak yorgun bacaklarımı ahşap katlanır kapıya doğru sürükledim. Kapalıydı. Ama açtığımda, Helena'nın bahçesinin öte ucunda, sabık kocasının kızgın gözleri benimkilerle karşılaştı.

LXXXIX

Topallaya topallaya tarhları çevreleyen taşlardan birine yürüdüm ve karşısına, yarı oturur vaziyette yerleştim. “İkimiz de enkaza döndük!”

Pertinax acıyla yüzünü buruşturdu, daha rahat etmek için yerini değiştirirken benim durumuma bir göz attı. “Şimdi ne olacak, Falco?”

“Birimiz bir şey düşüneceğiz...”

Gölgedeydi. Bense güneşin altında. Güneşten kaçmak için kımıldasam, incir ağacı önümü kapatacaktı. Yerimde kaldım.

O aceleci, huzursuz bir tipti. Benimse bol vaktim vardı. O asık, gergin suratıyla beni sessizce seyreliyordu.

“Karınızın bahçesi!” Çevreme baktım. Küçük bir iç bahçeydi, gümrah yeşillikler ve gün ışııyla doluydu. Revakların bir tarafında aslan pençesi ayaklı, aşınmış taş bir sıra vardı. Alçak taflanlara şekil verilmişti. Tüneyeceğim bir yer bulmaya çalışırken ezdiğim çalışlardan hafif bir biberiye kokusu yükseliyordu. İncecik bir sarı salkım sarmıştı bir duvarı. Kovadan su boşaltan sevimli, küçük çocuk heykeli –tüniği yamalı bir yaramaz– tam da Helena’nın seçeceği bir şeydi.

Helena’nın bahçesi. İyi huylu, olgun küçük bir avlu; kendisi gibi sakin ve uygar. “Burası tam konuşulacak sakin, gözlerden ırak bir yer,” dedim. “Ve zaten varolmayan bir adamın ölebileceği sakin, sessiz bir yer... Üzülme. Karına –ilk karına– seni öldürmeme sözü verdim.” Bıraktım rahatlasın, sonra sesim demir gibi sertleşti: “Sana öyle sert, ama öldürmeyecek darbeler indireceğim ki yaşamak çok acı verecek ve kendi hayatına son vereceksin!”

Rahip iyi başlamıştı işe. Çok iyi. Bazı ölümler geç olmalı.

Yerdeydi, bana yan dönmüş, eline yaslanmıştı. Hiçbir durumda rahat etmiyordu. Gordianus'un kaburgalarının arasına sapladığı kurban bıçağının kılmıdamamasını sağlamak zorundaydı. Çekip çıkarsa, kanla birlikte ruhu da fişkirip gidecekti. Bazıları bu tehlikeyi göze alır; ben öyle yapardım.

"Askeri cerrah o bıçağı tehlikesizce çıkarabilir," dedim. Sonra sııttım; eve bir cerrah girmesine asla izin vermeyeceğimi bilsin istiyordum.

Kireç beyazlığındaydı. Ben de öyleydim herhalde. Gerginlik insanı böyle yapar.

Öleceğini düşünüyordu. Ben ise biliyordum.

Gözlerim kapandı. Umutla kıpırdadığını fark ettim. Gözlerimi tekrar açtım ve gülümsedim.

"Bu çok anlamsız, Falco."

"Hayat anlamsızdır."

"Ölmemi neden istiyorsun?"

"Anlayacaksın."

"Bugün olanlar da anlamsızdı," diye sesli düşündü. "Şu meyhaneci kız numarası neydi? Evliliği hemen sona erdirebilirim."

"Ama önce buradan çıkmanız lazım, efendim!"

Acı acı bu evliliği düşündü, beni umursamıyordu. Donuk, şiş gözlerinde eski huzursuzluğunun izleri vardı. Saplantıları yüzünü iskelete çevirmişti; öfkeliydi, ama başarısızlıklarına değil, dünyanın onu tanımamakta ısrar etmesine. Ruhu ağır ağır deliliğin girdabına doğru akıyordu. Ama henüz delirmemişti. Hâlâ suçlarının cezasını çekebilecek kadar akı vardı.

“Bütün bunları karım mı planladı?” Sanki her şeyi birden kavramış, içi ışıkla dolmuştu.

“İlk karınız mı? Planlayabilecek kadar zekidir, ama bu kadar hınçlı mı size karşı, efendim?”

“Neler yapabileceğini kim bilir onun?”

Ben biliyordum. Herhangi bir durumda tahmin yürütebilirim: Açık seçik olana bak, sonra buradan en olmadık yola sap, karşına Helena çıkar. Üstelik herkesi, tuhaf tercihinin kültür birikimi ve bir nebze ahlak anlayışı olan herkesin sapabileceği tek yol olduğuna inandırır. Dört yıl boyunca bu adama ait olmuş, sonuna kadar görevlerini yerine getirmeye çalışmıştı; oysa Pertinax, karım dediği o garip karışım hakkında hiçbir şey bilmiyordu.

“Helena Justina size yardım etmek istedi. Üstelik hain ve canı olduğunuzu bile bile...”

“Hayır, istemedi,” dedi kısaca. “Ondan bir tek şey istemiştin...” Yaramın etrafındaki kanlı bezi gevşetişime baktı. “Birbirimize yardım edebiliriz, Falco. Tek başına ikimizin de şansı yok.”

“Benimki yüzeysel bir çizik. Sizde iç kanama var.”

İç kanaması var mıydı yok muydu bilmiyorum ama, korktu.

Ölüm korkusunu unutması için lafı değiştirdim. “Karınız aptal değil,” dedim. “Campania’da bana ‘Her kızın bir kocaya ihtiyacı var’ demişti.”

“Onun var!” dedi Pertinax. “Gebe kaldığını söyledi mi sana?” Helena yaz tatilinde sıcaktan pişik olmuş gibi söylemişti bunu.

“Hayır,” dedim sakın sakın. “Bana söylemedi.”

“Evinde kalırken babam anlamış.” Campania’da bazen ne halde olduğunu hatırladım. Mümkündü. Helena’nın aslında ne kadar hayat dolu olduğunu bi-

lenler, o söylemeden de anlamalıydı bebek beklediğini. Ben de anlamalıyım.

Pertinax gölgede durduğu halde terden sıırılsıklamdı. Pufladı. Söze giriştim. “Durumu kendi çıkarınız için kullanmak sanırım babanızın fikriydi; Helena’nın saygınlığını korumak için bebeğe saygın bir baba bulmak...”

“Galiba bana yardım etmekten çok, bir torun sahibi olmak istedi!”

“Babanızla tartıştınız mı?”

“Galiba,” dedi sıkıntıyla.

“Siz Campania’dan gittikten sonra babanızı gördüm. Düşünceleri değişmişti sanırım.”

“Mutlaka bilmen gerekiyorsa Falco, babam beni savunacağını söylemişti; Helena Justina’yla tekrar ilişki kurmam koşuluyla... Helena yardım elini reddedince, ihtiyar beni suçladı. Merak etmeyin, yola gelir.”

“Helena yardım istemiş miydi ondan?”

Pertinax adeta iğrenerek, kesin bir sesle, “Hayır,” dedi.

“Çok şaşırtıcı!” dedim. Rahat edebilmek için yine oturma biçimini değiştirdi. Bekledim, sonra devam ettim. “Bu beklenmedik bebeğin bir yerlerde bir babası olmalı!”

“Biliyorsan söyle! Keşke söyleyebilseydin. Helena Justina babasının araba sürücüsüyle işi pişirdiyse umursamam. Ama doğru dürüst bir adamla birlikteyse bastırırım. Sen onun korumasıydın; işini iyi yapmışsan, parmağını hangi çamura bulaştırdığını biliyor olmalısın.”

Bir gülücük kondurdum dudaklarıma. “İşimi iyi yaptığımı varsaymanız gerekiyor, efendim.”

Güneş içindeki küçük bahçede yaprak kıpırdamıyordu. İncir ağacının kocaman avuçlara benzeyen

yapraklarında ışıklar oynadı. Sıcak, eski taş sıranın çatlaklarından çıkan ısırganları gıdıkladı ve oturduğum yerin arkasındaki taş kafese sessizce dokundu.

“Helena Justina’nın herhangi bir erkekle kırıştırdığını gördün mü?”

“Yanımda böyle bir şey olmadı, efendim?”

Pertinax sabrı tükenmiş gibi tükürdü. “Gururlu mahluk bana söylemiyor, sen de yardımcı olmuyorsun!”

“Sizce bu bilginin değeri ne?”

“Demek biliyorsun!” Sonra birden hırladı. “Beş para vermem. Kendim öğrenirim!”

“Döve döve ağzından laf mı alacaksınız?” Pertinax cevap vermedi. Sonra yüzüme dikkatle baktı. Sakin sakin sordum: “Bu adamın varlığı sizi rahatsız mı etti?”

“Hiç bile!” Sonra öfkesi bir an dindi. “Teklifimi geri çevirmekle aptallık ettiğini söylediğimde, bir zamanlar evli olduğumuzu asla unutamadığını itiraf etti ... ama biri ona sahip çıkmış...”

Uzun, imalı bir ısıklık çaldım. “Vay canına! Banka kasasında gözü olan iki yüzlü kurnazın teki Helena Justina’yı onu sevdiğine inandırmış olmalı.”

Bana dik dik baktı, bu sözlerimde bir yergi olup olmadığına karar verememişti sanki.

Yaram dayanamayacağım kadar ağrıyordu.

“Ağzına kadar dolu banka kasalarından söz açılmışken, size bir haberim var Pertinax. Caprenius Marcellus sizden medet ummanın uzun vadede hayal kırıklığına uğramanın kısa yolu olduğuna karar vermiş olmalı. Onu görmeden çıkıp gittiğinizde, bazı anlaşmalara vardı...”

“Anlaşma mı? Ne anlaşması?”

“Bugün sizin yaptığınız gibi. O da evlendi.”

Önce inanmadı. Sonra inandı. Kırgınlık duyamayacak kadar sapıtmıştı. Bu işi acele kendine yontmanın çaresini arıyordu. Donuk gözlerinde çılgınca düşünceler okudum ve acımasızca araya girdim: “Marcellus gelinini çok severdi. Helena’nın yardımıyla onu elinizde tutabilirdiniz. Ama ihtiyar gerçeği anladı. Evet, Helena sizinle bağlarını belki asla koparamayacak! Aşağıladığınız yüce gönüllülüğü yüzünden koparamayacak. Boşanmış olmaktan nefret ediyordu. Helena’ya başarısızlık duygusunu artık hissetmeyeceği bir sığınak sağlayan herhangi biri sizden daha üstün görünmüştür gözüne. Kabul edin, elinizi attığınız her işte başarısız olduğunuz gibi Helena’yı da kaybettiniz.” Hakaretime hakaretle cevap verecekti; fırsat vermeden devam ettim. “Neden sizi geri çevirdiğini ben biliyorum. Marcellus da biliyordu.” Oturduğum yerde sırtımı dikleştirdim, böğrümdeki ağrıyı azaltmaya çalışıyordum. O ise nemli gölgede yarı oturur vaziyette karşı duvara yaslanmıştı. İnatla sormuyordu nedenini. Yine de söyledim.

“Kendinizi çok fazla düşünüyorsunuz, Pertinax!” Onu etkiledim mi bilmiyorum ama en azından söylediklerime inanıyordum. Hakaretlerim birbiri ardınca sıralandı. “Yararsız bir adamdınız. Sizden kurtulunca daha iyi bir hayata kavuştu. Onu çok iyi tanıdığınızı düşünüyorsunuz. Sanmıyorum! Örneğin, evli olduğunuz yıllar boyunca bir kez olsun fark ettiniz mi: Helena onu mutlu eden erkeğin kollarında ağlıyor!”

Gerçeği gördü.

“Evet,” dedim. “Dünyanın en eski sebebi yüzünden yitirdiniz onu. Daha iyi bir erkek buldu!”

Pertinax öfkeyle yerinden fırlamaya kalkıştı. Üzerine dayandığı avucu o anda kaydı ve öne doğru, çıplak kolunun üstüne, çakıllı yola düştü. Yerimden kıpırdamadım. Tam o anda gözlerimi kapadım, ama kurban bıçağı ciğerini delerken çıkan havanın hafif sesini duydum.

Hemen öldü. Öne doğru düşerken baş rahibin bıçağının kalbine girdiğini anladım.

Deli gibi çarpan yüreğim huzur bulunca yavaşça ayağa kalktım. Helena'nın bahçesi.

Bir gün, ne kadar uzun sürerse sürsün, ona bir bahçe yapacağım ve o bahçede hortlaklar olmayacak.

Sokak kapısına kadar ayağımı sürüye sürüye gittim, kaskatı hissediyordum kendimi. Ruhum karar-mıştı. Güç bela anahtarı kilide sokup kapıyı açıp so-kağın göz kamaştıran ışığına çıktım. Güdük kuyruklu küçük kıvırcık bir köpek, titiz bir Quirinalis konağı kâhyasının iki Germen paralı askerin ölüsü üzerine attığı çarşafı kokluyordu. Zarif semt sakinlerinin evlerinde oturup şikâyetçi sesler çıkardığından eminim.

Köpeğe kuçu kuçu dedim, bir kumpasçı gibi güdük kuyruğunu salladı.

“Falco!” Revaklı yolun gölgesinde kiralık bir tah-tirevan duruyordu. Yanındaki merdivenlere meyhanecinin kızı Tullia oturmuştu.

“Ne iyi ettin de bekledin!” Tabii sırf yardımseverliğinden değildi beklemesi. Evlilik belgesi hâlâ ben-deydi, kemerime sıkıştırmıştım. Sözleşmeyi eline verdim, ben bıraktığımda kocasının ölmüş olduğunu kendisine belirttim.

“Bu belgeyi bankerime götür. Sana söz verdiğim para, Atius Pertinax'ın azat ettiği kölesi Barnabas'a bıraktığı mirastır. Azatlının dul karısısın, demek ki para senin. Banker sözleşmedeki imzaya mırın kırın ederse ona kölelerin resmen azat edildiklerinde efendilerinin ismini aldıklarını hatırlatırsın.

Tullia bilmek istedi: “Para ne kadar?”

“Yarım milyon.”

“Şakanın sırası değil, Falco!”

Güldüm. “Doğruyu söylüyorum. Hepsini bir haftada harcama, olur mu!”

Bir iş kadınının doğal tavrıyla burnunu çekti. Pençeleri parayı sıkı sıkı kavrayacaktı, bundan hiç kuşkunuz olmasın. “Seni bir yerlere bırakayım mı?”

“Kurtulmam gereken bir ceset var...”

Tullia tatlı tatlı gülümsedi, kolumdan tutup beni tahtirevanına çekti. “Karısıydım onun, Falco. Bırak da yakayım bedenini!”

Boğazımdan incecik bir kahkaha yükseldi. “Görev aşkı ne güzel şeydir!”

Beni spor salonuna bırakmasını istedim. Ayrılırken eğilip beni öptü, hoşça kal dedi.

“Dikkat et prenses, çok heyecanlanırsam ölürüm!”

Tahtirevana kurulmasını izledim; hayatının kalan bölümünü nasıl düzenleyeceğini çok iyi bilen bir kadının ciddiyeti vardı yüzünde. Bu hayatta pek az erkeğin yeri olacaktı.

Tahtirevan yola revan olurken eğilip seslendi. “Bahis paranı aldın mı, Falco?”

“Ferox kaybetti.”

“Ama benim sana verdiklerim Küçük Sevgili’ye yatırılmıştı!” Tullia bir kahkaha atarak tahtirevanın perdelerini örttü; artık zengin bir kadındı, yüzünü herkese gösterecek değildi.

Topallayarak içeri girip kendimi Glaucus’un elle-rine teslim ettim. O yaralarımı tımar ederken ben de o küçük beyaz kemik fişleri en son ne zaman gördüğümü hatırlamaya çalıştım...

“Hades aşkına, ne oldu sana?” Glaucus kılıç yarasını önemsememiş, yüzümdeki acıklı ifadenin sebebini sormuştu.

“Bir servet kazandım, ama küçük yeğenim hepsini yedi.”

Glaucus akıllı adamdı. “O zaman çocuğu oturağa oturt ve bekle!”

Kemiğin mide asidinde eriyip erimediği konusunda bir tartışma yaptık ama şimdi anlatıp canınızı sıkmayayım.

Glaucus beni tertemiz etti ve dikkat edersem yatmadan da yaramın iyileşeceğini söyledi. Capena Kapısı’na kadar kendime bir tahtirevan kiraladım. İçine oturup bahis fişleri Marcia’dan çıkarsa taşınabileceğim yeni apartmanın hayalini kurdum.

Hiçbir şey kolay değildir. Senatörün oturduğu sokağın ucunda taşıyıcılara paralarını öderken bir aşevinin önünde vakit öldüren bir grup gördüm. Anacrites’i adamları. Er geç Helena’yı görmeye geleceğimi düşünmüşlerdi. Eğer eve yaklaşırsam nekahat dönemimi zindanda geçirebilirdim.

Neyse ki bir aşık olarak hımbılın teki değildim. Senatörün arka kapısının nerede olduğunu iyi biliyordum.

Mermer hırsızı gibi eve süzüldüğümde Camillus Verus kollarını kavuşturmuş karanlık havuzdaki sazana bakıyordu.

Öksürdüm. “Ne güzel gece!”

“Merhaba Falco.”

Balığa bakıp yüzümüzü buruşturduk. “Sizi uyarmalıyım efendim. Bu evden çıkınca tutuklanabilirim.”

“Böylece komşulara dedikodu fırsatı vermiş oluruz.” Glaucus’un bana ödünç verdiği tünik tek kolluydu. Camillus tek kaşını kaldırıp sargılarıma baktı.

“Pertinax öldü.”

“Anlat.”

“Bir süre önce. Hatırlamadan önce olanları unutmam gerek.”

Başını salladı, anlamıştı. Sazan burnunu suyun yüzeyine çıkardı ama ona atacak bir şeyimiz yoktu, sadece suçlu suçlu bakabildik balığa.

“Helena seni soruyor,” dedi babası.

Beni içeri aldı, atrium’a kadar götürdü. Pertinax’ın evinden ona gönderdiğim heykel baş köşeye konmuştu. İkimiz de heykeli uzun uzun süzerken bana teşekkür etti. Çok sakindi; eminim gerçeğine bakıyor olsak bu kadar sakin olmazdı.

“Hâlâ düşünürüm,” dedi Camillus, “Acaba mermer sipariş etsem daha mı iyi olurdu?”

“En iyi malzeme tunçtur,” dedim. Kızına iltifat edeceğimi anlasın diye gülümsedim: “Daha sıcaktır!”

“Git gör onu,” diye teşvik etti beni. “Ne konuşuyor, ne de ağlıyor. Bir şeyler yap...”

Odada annesi, bir sürü hizmetçi, bir de hekim vardı. Güllerim Helena’nın yatağının yanında, mühür yüzüğüm başparmağındaydı. Hekimin öğütlerini inatçı bir yüzle kulak ardı etmekle meşguldü.

Mesleğimin erbabı gibi kapıya yaslandım, yani melun suratlı, sert bakışlı... Beni hemen gördü. Helena’nın güçlü yüzü duygulanınca hemen yumuşardı. Beni sağ salim kapıda görünce o tatlı yüzü öyle bir sevinç kapladı ki çetin ceviz rolümü fazla oynayamadım.

Kapının yerinde durmasına yardım etmeyi sürdürdüm; şaşırmayacağı saçma sapan, ukalaca bir laf bulmaya çalışmaktaydım. Sargılarımı fark etti.

“İşte bu adam böyledir,” dedi. “Burada sargılarını bedava saracak hekim varken üstü başı kan içinde çıkagelir!”

Yaramın sadece bir çizik olduğunu anlasın diye hafifçe başımı salladım. Gözleriyle, ona her ne yapmış olursam olayım burada olduğuma sevindiğini anlattı.

İşimin çoğunu tek başıma yapmak zorundayım. Ama iş bittikten sonra eve gelip de böbürlenmeye kalktığım da benimle alay edecek birini bulacağımı bilmek ne iyi olurdu. Eve dönemezsem beni özleyecek birini.

Hekim bir hanımefendiyi muayene ederken oda da kalmak kesinlikle kaba bir davranış addedilir. Neyse ki hekim gidiyordu. Önüne çıktım.

“Adım Didius Falco. Ostia Yolu’na çıkan sokaklardan birinde, Çeşme Meydanı’nda, Kartal Çamaşırhanesi’nin üstünde otururum.” Afallamıştı adamcağız. “Faturanızı lütfen bana yollayın.”

Evin kadınları birden sustu. Hepsi Helena’ya baktı. Helena gözlerini hiç ayırmadan bana bakıyordu.

Hekim aslen Mısırlıydı. Köşeli bir kafası, güçlü dümdüz burnunun üstünde birleşen kaşları vardı. Önemli bir hekime benziyordu ama ne dediğimi bir türlü kavrayamadı. “Anladığım kadarıyla senatör...”

“Senatör,” dedim hoşgörülle, “Bu hanımın babasıdır. Babası ona hayat verdi, yedirdi içirdi, eğitti, bal rengi gözlerindeki neşe pırıltılarını bahşetti. Ama bu kez faturanızı ben ödeyeceğim.”

“Ama neden?”

“Hele bir düşünün,” dedim yumuşak bir sesle.

Dirseğinden tutup odadan dışarı çıkardım.

Düşün. Hayır düşünme. Çocuk senindi. Bizimdi. Düşün, Marcus. Düşün bunu.

Kapıyı açtım, bekledim. Endişeli kadın sesleri arasında Julia Justa ne yaptıysa yaptı, odadaki lüzumsuz kalabalığı dışarı çıkardı. Arkamda telaşlı kıpırtılar oldu, sonra kapı kapandı.

Sessizlik. Helena Justina. Sadece gözler. Helena ve ben.

“Marcus ... tekrar geleceğinden emin değildim.”

Her zamanki sevimli, vurdum duymaz tavrımın kötü bir taklidi olarak çenemi kaldırdım. “Sana söyledim, meyvem, seni bulacağım bir yerde bekle, ben da-
ima geri gelirim... Söz ver bana,” dedim adeta fısıltı-
yla. “Söz ver, Helena. Bir dahaki sefere bana söyleye-
ceksin.”

Sessizlik, dünyanın bütün acısıyla, elemiyle do-
luydu. Helena’nın gözleri bir türlü dökemediği göz-
yaşlarıyla ıslaktı.

“Çalışıyordum,” diye dikkatle devam ettim. “Ka-
famda bin bir düşünce vızıldıyordu. Ama bir şeyi anla-
manı istiyorum Helena. Bana ihtiyacın olduğunu bil-
seydim, her şeyi o anda bırakır...”

“Biliyorum!” dedi. “O zaman da biliyordum. El-
bette.”

Demek buydu. Aslında sebebini hep biliyordum.

“Düşündüm ki,” diye söze başladı. Sesi fısıltıya
dönüşmüştü, çok zor konuşuyordu. “Düşündüm ki
bol bol vaktimiz olacak...”

“Ah, aşkım!”

Ben daha adımımı atmadan kollarını uzattı. Üç
adımda odayı geçtim. Basamağa ayağımı koydum,
bükülerek yüksekteki yatağa oturdum ve Helena
nihayet kollarımdaydı. Sıkı sıkı sarıldık birbirimize, öy-
le sıkı ki sonunda göz yaşlarına boğulduğunu zor fark
ettim. Kollarımı gevşetip onu beşikteymiş gibi sal-

ladığında Helena'nın eli korumak istercesine yaramın üstüne kapandı. Konuşmadık, ama birbirimizi anlıyorduk. Tıraşsız yanağıma dayadığı yanağındaki yaşların çoğu onundu, ama birazı da benimdi.

Mini Mini Sözlük

aedilis: Roma'da şehrin bakımı, pazarların denetimi, buğday dağıtımı ve oyunların düzenlenmesinden sorumlu magistratus. Genç politikacılar arasından seçilirdi.

Aeneid: Virgilius'un epik şiiri. Troya Savaşı'ndan sağ kurtulan Aeneas'ın maceralarını anlatır.

Appia Yolu: Via Appia. Antik Roma'dan Yunanistan'a giden ana yol. MÖ 312'de Appius Claudius Caeceus tarafından yaptırılmıştı. 560 km'lik bu yolun bazı bölümleri hâlâ kullanılıyor.

atrium: Roma evlerinin geniş merkezi salonu.

Aventinus Tepesi: Roma'nın yedi tepesinden güneye doğru sonuncusu. Palatium Tepesi'nden Circus Maximus vadisiyle ayrılırdı. Aventinus geleneksel olarak pleblerin mahallesi idi; bu sınıfın en büyük tapınakları buradaydı.

Bacchus: Roma mitolojisinde şarap tanrısı. Adı çılginca dans edilen şöenlerle anılır. Bacchanalia denen Bacchus ayinleri, katılanların bazen aşırı davranışlarda bulunması yüzünden MÖ 186'da Roma senatosunca yasaklanmıştı.

Bacchante'ler: Bacchus'a tapan ve şöenlerde kendinden geçercesine dans eden kadınlara verilen ad.

Baiae: Napoli'nin 10 km batısında antik kent. Muhtemelen Cumae'nin limanıydı. Şifalı olduğuna inanılan sülfürlü sıcak kaplıcalarıyla ünlüydü. Zenginlerin uğrak yeri idi. Julius Caesar ve Neron'un burada villası vardı.

Batavi kulaçları: Roma eyaleti olan Aşağı Almanya'da Waal ile Ren arasında bir adada yaşayan Batavi kabilesi ata binme ve bir sanat haline ge-

tirdikleri yüzme biçimleriyle ünlüydü. Atlarıyla birlikte suya girer, safları bozmadan atlarına tutunup yüzerek ırmağı geçerlerdi. Roma ordusunda bu kabilenin yüzme biçimi öğretilirdi.

Bruttium / Bruttiler: Güney İtalya'da, aşağı yukarı bugünkü Calabria'ya tekabül eden bölge. İç kısımlarında Brutti kabilesi yaşırdı. Crotona ve Rhegium en önemli kentleriydi. MÖ 3. yüzyılda Roma bu bölgeyi fethetti.

Büyük Lağım: Bkz. Cloaca Maxima.

Caelius Tepesi: Roma'nın en yüksek dört tepesinin en güneyindeki çifte tepe. San Giovanni in Laterano'dan Colosseum'a kadar uzanır. Batıdaki tepeye Caelius maior, kuzeydekine Caelius minor denirdi.

caesar: Roma'da MS 69'dan itibaren o sıradaki imparatorundan sonra imparator olmak üzere seçilmiş ve mor giymeyi hak etmiş kişilere verilen unvan. Nitekim Titus Flavius Vespasianus'un unvanı "Titus Caesar Vespasianus" idi.

Campi Flegrei: Güney İtalya'nın Campania bölgesinde verimli volkanik topraklar. Pozzuoli ve Napoli arasında Tiren Denizi kıyıları boyunca uzanır. İsmi, mitolojideki devler ve tanrılar arasındaki savaşın cereyan ettiği Makedonya'daki Phlegra'dan alır. Roma döneminde buradaki Cumae, Baiae ve Puteoli kentleri kaplıcalarıyla ünlüydü.

Campus Martius: Roma'da Tiber kıyısında askerlerin talim yaptığı düzlük. Savaş Tanrısı Mars'a adanmış bir sunak vardı. İmparatorların zafer alayları için askerler burada toplanırdı.

Capitolium Tepesi: Çok dik olan bu tepe Roma'nın iç kalesiydi. MÖ 390'da Galyalılar Roma'yı yağma-

ladığında sadece Capitolium düşmemiştir. Daha sonra Jüpiter tapınağı yapıldığında burası dini merkez oldu.

Capreae: Bugünkü Capri adası.

Castor ve Pollux: Yunan ve Roma mitolojisinde Leda ile kuğu kılığına girmiş Jüpiter'in oğulları. Kız kardeşleri Helen kaçırıldığında onu kurtarmaya gitmişlerdi. Argonotlarla birlikte yolculuğa çıktılar.

Circus Maximus: Roma hipodromlarının en büyüğü. MÖ 1. yüzyılda 150 bin seyirci alacak şekilde genişletildi. MS 4. yüzyılda yeniden genişletildiğinde yaklaşık 250 bin seyirci alıyordu. Bugün sadece bazı kısımlarının yeri bellidir.

Clivus Victoriae: Forum Romanum'dan Palatium Tepesi'ne tırmanan antikçağ yolu.

Cloaca Maxima: Roma'da, özellikle Forum'u ve tepelerin arasındaki vadileri akaçlamak için MÖ 6. yüzyılda yapılmış lağım şebekesi. Her yönden kesişerek kenti baştan sona geçen Roma su kanalları, Tiber Irmağı'na dökülmeden önce heybetli Cloaca Maxima'ya boşalırdı.

Columella, Lucius İunius Moderatus: MS 1. yüzyılda yaşamış Romalı asker ve çiftçi. Tarım üzerine yazılar yazmıştır. On iki kitap halindeki *De re rustica* (Köy Yaşamı Üzerine) çiftçilik ve köy yaşamı hakkında bilgi verir.

Crotona ya da Croton: İtalya'da, eski Bruttium, bugünkü Calabria'nın doğu kıyısında antik kent. Ünlü Pitagoras'ın okulu buradaydı.

culleus: Roma'da 525 litrelik sıvı ölçüsü. Cato'nun yazdığına göre, 1 culleus 20 amföra ediyordu.

Cumae sybilla'sı: Ana tanrıça Kibele'nin Roma mitolojisindeki karşılığı. Kâhin. Efsaneye göre, Roma kurulduktan sonra Cumae'de yaşayan Sybilla yedinci Roma kralı Tarquinius Superbus'a kehanet kitaplarının dokuzunu satmak istemişti. Tarquinius kâhin kadının istediği parayı vermeyi reddedince Sybilla üçünü yaktı. Kralı parayı yine vermeyince üçünü daha yaktı. Sonunda Tarquinius üç kitaba dokuz kitap parasını ödedi. Kehanet kitapları Capitolium Tepesi'ndeki Jupiter, Juno ve Minerva tapınaklarında saklanırdı ve bu kitaplara ancak senatonun kararıyla bakılabilirdi.

Decumanus Maximus: Decumanus, Roma kent planlamasında doğu-batı doğrultusundaki yolları belirten terimdir. Ana decumanus, yani Decumanus Maximus ise Porta Pretoria (düşmana en yakın kapı) ile Porta Decumana (düşmana en uzak kapı) arasındaki yoldur. Bu yol tam ortada diğer ana yol olan Cardus Maximus'la kesişir. Forum işte bu kesişme noktasında kurulurdu.

denarius: Roma İmparatorluğu gümüş parası. Cumhuriyet döneminde 10 tunç as'a eşitti, ancak imparatorluğun sonlarına doğru gümüşü o kadar azaltıldı ki gümüş suyuna batırılmış bakır para halini aldı.

Dido (Kraliçe): Aeneas'a aşık olan Kartaca kraliçesi. Bkz. Aeneid.

Domitianus Caesar: Asıl adı Titus Flavius Domitianus (51-96). İmparator Vespasianus'un ikinci oğlu. İç savaş sırasında Roma'da kaldı. Bazı aşırılıkları yüzünden 70 sonbaharında babasından bağışlanmayı dilemek zorunda kaldı. Praetor oldu, konsüllük yaptı. Ağabeyinden sonra imparator oldu, ama acımasızlığı, açgözlülüğü ve baskıcı tutumu yüzünden sevilmedi. Elebaşları arasında karısının da bulunduğu bir suikast sonucunda öldü.

Eques sınıfı: Bkz. Roma'da sınıflar.

Esquilinus Tepesi: Roma kentinin en yüksek tepelerinden biri. Viminalis Tepesi ile Caelius Tepesi arasındadır. Palatium Tepesi'ne Velia denen bir yükseltiyle bağlanırdı.

Forum: Forum Romanum. Cumhuriyet döneminde Roma'nın siyasi ve iktisadi merkezi. İmparatorluk döneminde de bu konumunu sürdürdü, ancak 4. yüzyılda terk edildi. Batıda Capitolium Tepesi ile güneyde Palatium, doğuda Velia ve kuzeyde Quirinalis ile Esquilinus arasındaki vadideydi.

Galya Savaşları: Commentarii De Bello Gallico. Julius Caesar'ın Galya'nın fethi ve iç savaş sırasında ayrıntılı raporlar halinde tuttuğu günlükleri. Sekiz kitap halindeki bu günlüklerin sonuncusunu Hirtius yazmıştır.

Hades: Ölümler âlemi. Cehennem. Aynı zamanda yeraltı tanrısı.

hamamda yıkanmak: Roma hamamlarında köleler önce yıkanacak kişinin her yanına sabun yerine bedelini sadece çok zenginlerin ödeyebileceği kokulu yağlar sürerdi. Hamamın ılık bölümünde bu yağlar özel bir spatula ile vücuttan kazınır, böylece kirler çıkardı. Sonra sıcaklık bölümüne girilir, sıcak sularla yağ ve kir akıtılırdı.

Hannibal: Kartacalı komutan (MÖ 247-MÖ yaklaşık 183-181). İkinci Kartaca Savaşı'nda İtalya'yı istila için Alpler'i geçmesiyle tanınır.

Hellespont: Çanakkale Boğazı.

Herculaneum: Vezüv (Vesuvius) Yanardağı'nın MS 79'da patlamasıyla Pompeii ve Stabia'yla birlikte yıkılan, lavlar altında kalan antik kent. Bu üç kentte yapılan kazılar Roma dünyası hakkında

muazzam bir bilgi kaynağı oluşturmıştır. İlk kazı 1709'da Herculaneum'da yapılmıştı.

Hercules Gaditanus: (Gades'in Hercules'i). İspanya'daki Gades (Cadiz) kentinde Cronus ile Melkarth'a (Melkarth="kentin kralı") adanmış iki tapınak vardı. Muhtemelen Melkarth'ın Latinceleştirilmiş biçimi olan tanrı Hercules Gaditanus, Romalılar arasında çok sevilirdi.

Hermes: Yunan ve Roma mitolojisinde tanrıların habercisi. Roma tanrısı Mercurius'la birleştirilir. Antikçağ sanatında uzun bir tünik giymiş olarak, başında şapkası ayaklarında kanatlı sandaletleriyle betimlenir. Elindeki asaya iki yılan sarılmıştır, tepesinde de iki kanat vardır.

İkinci Augusta Lejyonu: Legio II Augusta. MÖ 27'de senato Octavianus'a Augustus unvanını vermişti. Augustus'un ilk işi eski orduyu dağıtıp yeni bir ordu örgütlemek oldu. Bu ordunun tamamen Augustus'a sadık askerlerden kurulu II, III, ve VIII lejyonlarına Augusta lejyonları dendi. MS 43'te İmparator Claudius Britanya'yı II Augusta, IX Hispana, XIV Gemina ve XX Valeria Victrix lejyonlarıyla istila etti; Legio II Augusta'nın sorumlusu geleceğin imparatoru Vespasianus'tu.

Janus: Roma mitolojisindeki Tanrı Janus'a izafeten iki yüzlü, dolandırıcı anlamına gelir. Tanrı Janus evrenin bekçisiydi. Arkadan bitişik, ters yönlerde bakan iki kafa olarak betimlenirdi.

kerâviye: Çemen, karaman kimyonu (Yunanca karon'dan Arapça Kerâviye, ortaçağ Latince'sinde carvi olmuştur).

Kharon: Yunan ve Roma mitolojisinde gecenin oğlu. Ölülerin ruhlarını kayıkla Styks ve Akheron ırmaklarından ölümler ülkesine geçirirdi. Karşılı-

ğında da, gömülürken ölünün ağzına ya da göz kapaklarının üstüne konan parayı alırdı.

kithara: Eski Yunan ve Roma'da kullanılan telli çalgı. Bir tür lir. Tahtadan göğsü, kutu biçiminde ses tablası vardı. Buradan iki kol çıkar, çubukla birbirine bağlanırdı. Çalarken mızrap kullanılır, istenmeyen teller sol elle susturulurdu. Kithara dik ya da gövdeye yaslanarak tutulurdu. Gitar, zither gibi birçok çalgının adı kitharadan gelir.

lararium: Lares'in konduğu yer; lares: Roma'da ev, ocak tanrısı ya da ailenin atasının ruhu ve bunları betimleyen heykeller.

Latium: Orta İtalya'nın bugünkü Lazio bölgesi. Apeninler'den batıda Tiren Denizi'ne kadar uzanır.

legatus: Bir Roma eyalet valisi ya da generali; bazen bunların yardımcısı.

librae: Roma ağırlık ölçüsü; 327.45 grama tekabül eder.

magistratus: Yasaların yürütülmesini sağlayan en üst rütbeden görevli.

Magna Graecia: Latince "Büyük Yunanistan". Güney İtalya kıyılarında Yunan kolonilerinin yer aldığı bölgeye verilen ad. İlk kolonilerden Cumae Euboyalılar tarafından MÖ 750'de kuruldu. Magna Graecia Yunan uygarlığının önemli bir merkeziydi.

Mamertinus Zindanı: Carcer Mamertinus. Roma İmparatorluğu'nda devlet hapishanesi.

mansio: Roma İmparatorluğu posta hizmetini kullanan resmi yolcular için menzil hanı. Araba atları da bu menzillerde değiştirilir, nakledilen devlet malları burada depolanırdı.

Melita: Malta.

Messana Boğazı: Sicilya ile İtalya arasındaki Messina Boğazı.

Misenum: Bugünkü Porto di Miseno. Baiae'nin hemen güneyinde antik liman kenti. MÖ 31'de Agrippa bu doğal limanı Akdeniz filosunun ana üssü haline getirmişti. Birçok zenginin villası buradaydı.

Neapolis: Bugünkü Napoli.

Nereid'ler: Yunan mitolojisinde altın saçlı deniz perileri. Nereid'ler Peri Doris ile Nereus'un elli kızıdır. Babalarının deniz altındaki sarayında yaşar, yunuslara binip denizin üstünde oynayırlardı.

Neron: Roma'nın beşinci imparatoru (MS 37-68). Ölüm cezasını kaldırdı, vergileri düşürdü. Kendini şair, lir ustası ve usta araba yarışçısı zanneddi. 59-60 yıllarında konserler verdi, aktör olarak sahneye çıktı. 64'te Roma yanınca kenti yeniden inşa ettirdi, Roma'nın üçte birini kaplayan Altın Ev'i yaptırdı. Çılgındı. Senato çarmıha gerilmesine karar verince intihar etti. Ardından iç savaş başladı, birbiri ardına gelen dört imparatorundan sonra Vespasianus ülkeyi ele geçirdi.

Nola: Nola.

Noricum: Kuzeyde Tuna, batıda Raetia ve Vindelicia, doğuda Pannonia, güneyde İtalya ile çevrili Roma eyaleti. Bugünkü Styria ve Carinthia ile Avusturya, Bavyera ve Salzburg'un bir kısmına teka-bül eder.

Octavia Revakları: Bugün Roma'da Portico d'Ottavia sokağının sonunda bulunan kare biçiminde kemerli bölge. MÖ 146'da Quintus Cecilius Metellus tarafından yaptırılmıştı, ancak MS 1. yüzyılda İmparator Augustus revakları tekrar yaptırıp kız kardeşi Octavia'ya adadı. Gezinti için kullanılan bu kemerler heykeller ve resimlerle süslüydü. Or-

tasında Octavia kütüphanesi ve tapınaklar vardı.

Oplontis: Pompeii'nin birkaç kilometre ötesinde Romalı zenginlerin tatil yeri. Vezüv'ün patlamasıyla yok oldu. Bugün yerinde Torre Annunziata kasabası vardır.

Paestum, ya da (Yunanca) Poseidonia: Antik Yunan, daha sonra da Roma kenti. Dünyanın en iyi korunmuş Dor üslubundaki Yunan tapınakları buradadır. Amalfi sahilinin güneyinde, Napoli'nin 80 km güneyindedir.

Palatium Tepesi: Roma kentinin ortasında, efsaneye göre Romulus'un Roma'yı kurduğu tepe. Efsane, yapılan kazılarda Demir Çağı'ndan (MÖ 10. yüzyıl) kulübeler ve tepenin çevresinde ilkel savunma duvarları bulunmasıyla doğrulanmıştır. Hint-Avrupa dil grubundaki palace, palatz (saray) gibi kelimeler palatium'dan gelir.

Pincius Tepesi: Quirinalis Tepesi'nin kuzeyinde, Campus Martius'a bakan tepe. Büyük bahçelerle kaplıydı. Bugün de buradaki parktan Piazza del Popolo'nun üstünden nefis bir manzarası görülebilir.

plebler: Bkz. Roma'da sınıflar.

Polyphemos: Poseidon ile Thoosa'nın oğlu. Bir kikklop'tu yani efsaneye göre alnında tek gözü olan dev. Efsaneye göre kikkloplar Sicilya'nın gözlerden ırak bir bölgesindeki mağarada yaşarlar, çiğ et yerler (insan eti dahil) keçi ve koyun yetiştirirlerdi. Homeros'un Odisseia destanında Polyphemos Odisseus'u yakalar.

Pompeii: Vezüv (Vesuvius) Yanardağı'nın MS 79'da patlamasıyla Herculaneum ve Stabia'yla birlikte yıkılan, lavlar altında kalan antik kent. Bu üç kentte yapılan kazılar Roma dünyası hakkında

muazzam bir bilgi kaynağı oluşturmıştır.

Pompeius: Cnaeus Pompeius Magnus (MÖ106–48) Roma generali, Julius Caesar'ın rakibi. İç savaşta Pompeius MÖ 48'de Pharsalus'ta Caesar'a yenilerek Mısır'a kaçtı ve bir suikasta kurban gitti.

Positanum: Bugünkü Positano.

praefectus: Roma'da belirli devlet görevlerinin başına getirilen magistratus.

praetor: Adli konularda ve konsüllerin yokluğunda yönetimde geniş yetkileri olan magistratus, bir tür bugünkü başsavcı.

Praetoria Muhafız Alayı: Cohors Praetoria. Roma İmparatorluğu saray muhafızları. Roma surlarının hemen dışındaki kışlaları vardı. Uzun bir süre imparatorların başa geçmesinde önemli rol oynadılar. İmparator olmaya heves edenler muhafızların gönlünü kazanmak zorundaydı.

Praxiteles: Antik dünyanın en ünlü sanatçılarından biriydi (MÖ 390-330). Heykelleri hep kopya edilirdi. Günümüze bir tek Hermes heykeli kalan Praxiteles'in eserlerini Roma mermer kopyalarından ve eski metinlerden biliyoruz. Gencecik bir Apollo'yu betimlediği heykeli ünlüdür.

procurator: Roma İmparatorluğu'nda bir eyaletin mali işlerinden sorumlu imparatorluk görevlisi. İmparatorun temsilcisi olarak genellikle idari yetkileri de büyüktü.

Puteoli Yarımadası: Bugünkü Pozzuoli. Napoli Körfezi'ne açılan Puteoli körfezinde antik kent. Ostia gibi Puteoli de Roma'nın özel limanıydı. Liman çok güvenli olduğu için en pahalı ve incelikli mallar buraya getirilirdi.

Quirinalis Tepesi: Roma kentinde, Tiber Irmağı'nın doğusundaki dört tepenin en kuzeyinde yer alan tepe. Campus Martius'un üstünde yükselir ve Capitolium Tepesi'ne alçak bir yarla bağlanır. Adı, çok eski bir Roma tanrısı olan Quirius'tan gelir.

Rhegium: Bugünkü Reggio di Calabria (Güney İtalya). Mesina Boğazı'nda antik kent. Bir Halkis kolonisi olarak MÖ 720'de kurulmuştu.

Roma'da sınıflar: Kabaca anlatırsak, en üst sınıf Patrici'ler yani Roma'nın soylularıydı, iktidarı elde tutan da bunlardı. İkinci yüksek sınıf eques sınıfıydı, adları "ata binen" anlamına geliyordu ve savaşa gittiklerinde ata binebilirlerdi. Eques sınıfına dahil olmak için zengin olmak gerekirdi. Bir alt sınıf Plebler'di. Bunlar hür Roma vatandaşlarıydı, ama yönetimde söz sahibi değillerdi. En alt sınıf ise kölelerdi ve hiçbir hakları yoktu.

Saepta Julia: Roma'da yurttaşların oy vermek için gittiği bina. Ancak imparatorluk döneminde Roma halkının siyasi hakları yavaş yavaş ortadan kalkmaya başlayınca bina önemini yitirmiş, lüks eşyaların satıldığı büyük bir çarşıya dönüşmüştü.

sestertius: Çeyrek denarius'a eşit eskiçağ Roma sikkesi.

Setinum şarabı: Roma'nın birkaç kilometre güneyinde üretilen ve İmparator Augustus'un çok sevdiği beyaz şarap.

Styx: Mitolojide ölümler diyarıyla bu dünyayı ayıran ırmak. Ruhlar göz kapaklarına ya da ağızlarına konan parayı verip Kharon'un kayığına binerek ölümler ülkesine geçerlerdi.

Surrentum: Bugünkü Sorrento. Roma çağında şarabı, balığı ve kırmızı vazoları ünlüydü.

tahtırevan: Genellikle iki kişinin sopalara geçirerek

taşıdığı taşınabilir, bazen üstü kapalı, sandalyeye benzer araç.

Tarentum: Bugünkü Taranto. MÖ 708'de Sparta'dan gelen göçmenler tarafından kurulmuştu. Güney İtalya'daki Yunan kolonilerinin yani Magna Graecia'nın başkentiydi. Bugün de Taranto çok önemli bir ticari ve askeri limandır.

Titus Caesar: Asıl adı Titus Flavius Vespasianus (39-81). İmparator Vespasianus'un büyük oğlu. Söylentilere göre bir milyon Yahudi'nin ölümüyle sonuçlanan bir seferden sonra Kudüs'ü fethederek ün kazandı. Babasının danışmanıydı. 79'da imparator ailesine yönelik bir komployu açığa çıkardı, aynı yıl babasının ölümü üzerine tahta çıktı. Roma'daki Titus Takı onun şerefine dikilmiştir, Colosseum'u tamamlatan imparatorudur.

toga: Eskiçağ Roma'sında yurttaşların sokağa çıkarken tüniklerinin üstüne sardıkları giysi. Yarım daire ya da uzun oval, bazen kenarları işlemeli yün ya da keten bir kumaş, sol kolu örtecek ama sağ kolu açıkta bırakacak şekilde bir omuzda bağlanırdı.

tribunus: Eski Roma'da askeri ya da sivil görevli. İmparatorluk döneminde askeri tribunus'luk senatörlüğe yükselme yolunun ilk aşamasıydı.

trireme: Her iki yanında üç kat kürekçisi olan eskiçağ kadirgasi. Önündeki mahmuzuyla muazzam bir saldırı gücü olan savaş teknesiydi.

tünik: Eskiçağ Roma'sında iç ya da dış giysi olarak kullanılan kollu ya da kolsuz, dizlere kadar uzanan, beline kemer takılan basit bir giysi.

Vespasianus Augustus: Asıl adı Titus Flavius Vespasianus (17-79). Eques (atlı) sınıfındandı. 22 yaşın-

da praetor oldu, 67-68'de Kudüs hariç Yahuda'yı ele geçirdi, iç savaştan sonra Mısır, Suriye ve Yahuda lejyonlarınca imparator ilan edildi (69). Kendisine yasalar üstü yetkiler tanındı. Colosseum'un yapımını başlattı, ağır vergiler koyarak maliyeyi düzeltti, orduda disiplini sağladı. Oğullarından Titus'a kendisi kadar yetki verdi, Domitianus'u ise sürekli ikincil konumda tuttu. Mali reformları ve birlik çabaları sayesinde imparatorluk siyasi istikrar kazandı.

Vicus Longus: Roma kentinde Quirinalis Tepesi ile Viminalis Tepesi arasındaki vadiyi kat eden cadde. Bugün Via Quintino Sella'nın Via Venti Settembre'ye birleştiği yere çok yakındı.

Viminalis Tepesi: Roma kentinde, Quirinalis Tepesi ile Esquilinis Tepesi arasındaki daha alçak tepe.

vomitarum: Kusma odası. Eskiçağ Roma'sında yemek sırasında kusmak isteyenler bu odaya girip kusar, sonra yemeye içmeye devam ederlerdi.

Vulturnus Irmağı: Güney İtalya'da. Adını ırmak tanrısı Vulturnus'tan alır (Yunan mitolojisinde bir taptan dökülen su olarak betimlenen tanrı Euros).

Volsinii Gölü: Lacus Volsiniensis. Bugünkü Bolsena Gölü. Volsinii, Etruria bölgesindeki on iki şehrin en zenginiydi.

Yedi Tepe: Roma şehrinin yedi tepesi: Aventinus, Caelius, Capitolium, Palatium, Viminalis, Esquilinus, Quirinalis. Başka tepeler de vardı.

Yeşiller ve Maviler: Roma'daki spor yarışmalarında iki rakip takım.

TARİHKURGU DİZİSİ'NİN DİĞER KİTAPLARI

